Mayer J.

XVIII. n.

l.

Schoen Pest-Buda

54. l.

Schoen Arnold.

Santos R. T. tudományos
antiquariumának.
XXVII. sz. Jegyzéke Pest-Buda
egyesítése emlékére.
H. és ein

nálatára 7 tur
he, 6 ezüst é
lyem függöny
5 faliszőnyege

Könyvtár
antiphonalékb
dexekből állo
melyek közül
ezüst betűkke

Roppant
szebb kodex
vábbi sorsuk
mester 1263-
a csatári mo
télyes vagyo
ki életében

A mono
nyiben nem
papi díszjelv
nálhatta s n
XV. századb
II. Ulászló P
kötelékébe t

Idők folyamán sok viszontagságon ment

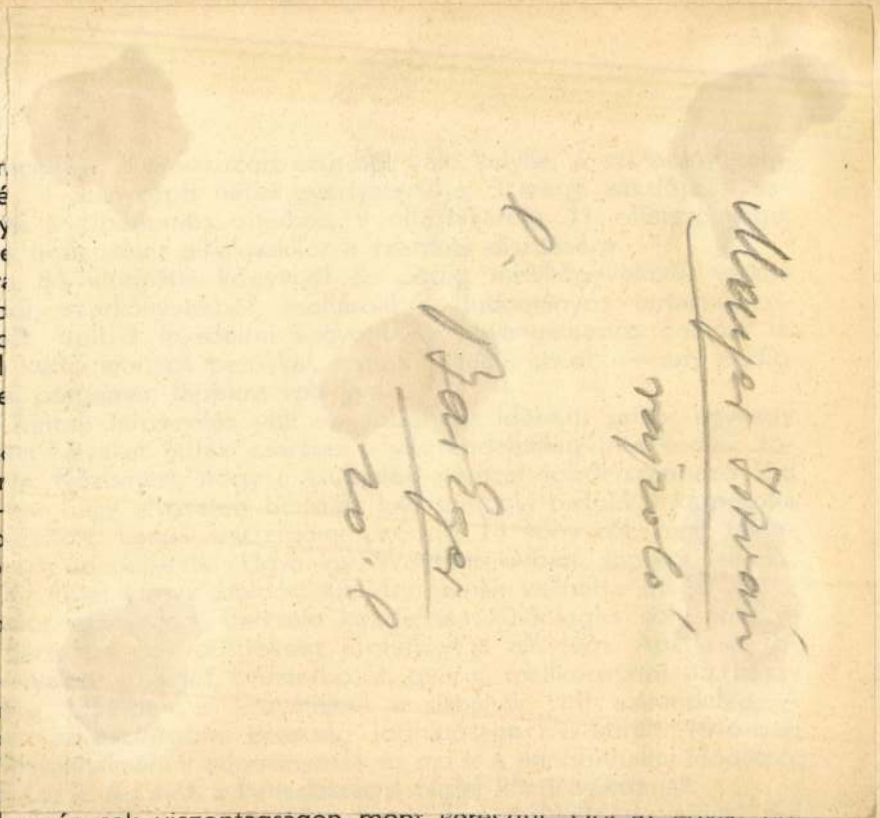

zenéjét, kötélszerű léggyökereikkel ütemesen paskolva a vörös-szürke sziklaóriásokat.

Közvetlenül a Kerteskő alatt, kis fenyőerdő szélén, katlanná kerekedik a völgy. Falusi háznagyságú, mohától vastagon megült sziklatuskók hevernek a mederben. Nem a víz sodra hozta, hanem az erózió metszette le az egyre porló, szakadozó mészfalakról, melyek hellyel-hellyel olyanok, mintha titáni szobrászkéz szeszélyes kedvében kőzsákokat akart volna belőlük kifaragni.

Kár, hogy a szurdok legszűkebb, legérdekesebb részeit surján erdő nőtte be s így nem tekinthető át szabadon a völgyszoros minden szépsége, de azért így is érdemes a megtekintésre. Florája azonos a Gaja, vagy Cuha völgyével és ez természetes is, hiszen hegytömege ugyanazon goelógiai kor szülötte, ugyanaz a kőzete és szurdokát is ugyanolyan tényezők alakították ki.

A szakadék keleti részén, csinos erdei hidacska vezet át a patakon. A fehér-piros jelzésű út szántók, legelők, kisebb erdőfoltok mellett vezet, a nummulit kagylókban és római emlékekben gazdag Pénzeskútra, hol végre kilépünk a Pápa-zirci út vonalára.

Ha megállunk a hosszan elhúzódó, egyutcás falu nyugati végén, a Gerencét átívelő kőhídon és visszatekintünk a megtett útra, egy tipusos bakonyi tájék nagyszerű képe tárul elénk. Előtérben, a kiirtott erdőségek helyén, a dombhátság hullámos felületéhez idomulva görbedeznek a keskeny szántócsíkok. Följebb, perjefűtől ringó mezőség. Azontúl az erdők öve. Ebből az övből emelkedik ki a tájat uraló Somhegy hosszan elnyúló,

V.U. 1860, 186. l.

A pesti ref. egyház és iskolaépület.

A helv. hitvallásu protestánsoknak csak e század eleje óta van állandó gyülekezetük Pesten. Ez még 1804-ben alakult ugyan, de a szénatéren álló egyházát csak 1816-ban kezdé épiteni. Az alapkövet József főhg nádor hitvese, Hermina főherczegasszony tette le akkor, de az egyház fölszentelése csak 1830-ban történt s e szerint a pesti ref. egyház az országban a fiatalabbak közé tartozik, annál nagyobb dicséretére válik hivei buzgalmának azon örvendetes fejlödés, melyet e gyülekezet egyházi és iskolai ügyei körül a legujabb időkben tapasztalunk. Feltünö mindenesetre, hogy hazánkban, hol a protestantismus mindjárt az első reformatorok idejében, mint tudva van, oly nagy elterjedésre talált s hol daczára ezer viszontagságnak, a régi egyházak száma maig is tetemes, hol a protestánsok száma a 3 milliót meghaladja, a *főváros* e nemü egyházai csak az ujabbkor szüleményei. Igy a pesti ág. hitv. evangelikusok gyülekezete is csak a mult század végén, temploma e század elején, (1805) a budai evang. község pedig ennél is későbben (1847) keletkezett. Meg van ennek is oka, melyet most vizsgálni nem akarunk, csupán a feltünö tényt akartuk érinteni.

A lefolyt évben a pesti reformatusok temploma s iskolája nagyobbszerü épitkezésnek volt tanuja : a templom tornya uj tetözetet, az iskolaépület egész uj emeletet nyert. Ez utóbbi szoros összefüggésbe hozatott magával a templommal, mi által az épületben az egyházi s iskolai szükségeknek megfelelö helyiségek nagy mértékben szaporodtak; a 138 lábnyi hosszu homlokzat pedig az eredeti tervvel oly megegyező szabatossággal épittetett, hogy ezen ház most már valódi középület jellemét viseli magán. A földszinti részben vannak a vasárnapi, reál és elemi iskolák helyiségei, az első emeletben van a négy gymnasiumi osztály, s a második emeletben a lelkész, az iskolai igazgató lakása és egy nagy gyülésterem. Az épitést *Gottgeb* Antal pesti épitész intézte.

Ugyanazon épitész müve az 54 lábnyi magas uj torony-tetözet is, mely a torony falainak négyszögén kupos nyolczszög alakba megy át s ezen alakban, mindinkább karcsusodva, a reformatusoknál szokásos csillagba végződik. A tetözet fagerendázatát *Buchholtz* ácsmester készité. A legnagyobb érdem illeti *Mayer István* rézmivesmestert, ki a rézfedést vállalá el, s ki tornyok rézzel fedése körül régóta jó hirben áll. — A csillag aranyozását *Vandrák* Sámuel bronzmives készité, ki e részben is teljesen megfelelt az iránta táplált várakozásnak s a tüzben aranyozott csillag vakitó fényben ragyog le a torony tetejéről, fökép verőfényes napokon.

A ref. torony és iskolaépület ezen átidomitása által igen sokat nyert a nagy, de elhanyagolt szénatér; de állandó bizonysága fog az maradni a számra nem nagy, de egyházi ügyei iránt lelkes, áldozatra kész pesti ref. gyülekezetnek.

Nem mulaszthatjuk el ezen alkalommal figyelmeztetni a müvészet barátjait egy ritka becsü emlékmüre, mely a pesti ref. templomban öriztetik. Ez néhai Zichy grófné siremléke, melyet a hires párisi müvész Gerard carrarai márványból vésett. A müvészi mausoleum felállitását s góth alapvonalainak megfelelő diszitményeit sóskuti márványból Szandház pesti szobrász intézte, Fessl épitész tervei szerint.

Képünkön mind a templom, mind az iskolaépület jelenlegi uj alakja szerint van rajzolva.

Selyembogarak tenyésztése.

Ezen hasznos állatkák növelése ujabban hazánkra nézve igen fontos kérdéssé vált, minek okát fürkészni hosszadalmas de felesleges is volna; minden komolyan gondolkodó ember kitalálja, miképen ez utóbb lefolyt év Olaszhonban hadjáratok és zavarok közt telt el, e körülmény a selyembogár tenyésztésére igen visszásan hatott, amiből a selyemtermelés hanyatlása önként bekövetkezett; ezen iparágnak létesitését, mely töméntelen emberkezet elfoglaltat, s nem megvetendő keresetmódot nyujt, századunkban majd minden népesebb európai tartományok felkarolták; — mintegy három évtized előtt a selymérek meghonositásáról, illetőleg tenyésztéséről számos honfi, kitünöen *Gr. Széchenyi István* nagy erélylyel buzgólkodott. Ugylátszik inditványa megelőzte korát, üdvös törekvését egyfelől nem értették meg azok, kik a selyemtermelést elömozdithatják, még kevésbé hatották át nyomatékos szavai népünket, mely ez iparág után tetemes hasznot, söt kenyérkeresetet nyert volna; — változván az idők, most már a m. kormány ösztöndijak s magas jutalmak által ohajtja nagy tekintélyü hazánkfiának selyem-és eperfa-termelési terveit létesiteni.

A *selyembogár*, szeder-*selymér* (Bombyx mori, Seidenspinner), természetrajzilag a lepék, vagy pikkelyröpük rendének éji lepék családjából való, jellemzése röviden ez : a lepe teste rövid, vastag; szárnyai 4 pikkelyből állván, nyugvás közt teste fölött ormot képeznek; hernyói 16 lábuak; a nösténylepe nem, a him pedig csak alkonyat után libeg, szárnya piszkos-fehér, 2—3 sötétebb háránt sávval, melyek közt egy barnás félhold létezik mindkét szárnyakon; hossza $^3/_4$", széle $1^3/_4$"; — többi lepék módjára tekernyelvvel birnak és átalakulásuk tökéletes. — A selymér 2—3 hónapig tartó életét *Fahrenheit* 18°-nál kezdi, midön 4—8 nap mulva mint parányi feketés hernyócska buvik elő, szine börzésenkint (vedlés) fehérebbé változik. E hernyó vedlésével aránylag étvágya is nő, hideg, szél és nedvesség iránt nagyon érzékeny, 4—5-ör vedlik. Utolsó börzés után fehérbarna, sötétebb fövel; 6—7 nappal ezután nyaka alatt bizonyos vörösség látszik, mi az átalakulás idejének közelségét jelenti, amidön a hernyó enni megszünik, nyugtalanul fel s alá jár, mig végre alkalmas helyet találván, átalakulását szövedékével megkezdi; mütétéhez belszervezetében sajátszerü edénykék léteznek, azokban átalakulásának közeledtével tápnedveiből egy tapadó, csaknem gyantás, finom átlátszó, a légkörben selyemszálakká alakuló nedv választatik el. A bél mellett nyugvó s összegönyölült edénykék a hernyó evőmüszereinél két parányi nyilásba végződnek, melyeken át ezen nedv kisziárog. E két fonalat a szomszéd tárgyhoz megerösitvén, a hernyó alsó lábaival müvészileg összesodorja egy fonállá, melyből kezdetben csak megerösitö rendetlen gomolyagot fon, másnap kezd azon gubó készitéséhez, melybe magát elrejti, s mely szakadatlan, mintegy 1000 láb hosszu selyemszálból áll. E roppant munkát 7—8 nap alatt bevégezvén, gubója belsejét vastag börnemü hártyával bevonja, mely ragadós nedvének, ugylátszik salakjából készül, de a nedvesség és lég behatását szerfelett gátolja. Itt nyugszik a bábbá változott álcza 2—3 hétig, amidön maró-geny által gubójának elörészét kilikgatván, belöle a fent leirt pille röpül elő. A him termékenyités után azonnal eldöglik, a nöstény pedig 2—500 pete elhelyezése után enyészik el. — Ez röviden a selymérek természetrajzi vázlata, mely felületes, mondhatni egyoldalusága miatt szükségessé teszi, hogy a vállalkozó szellemüek buzgó törekvése végett kimeritöbben értekezvén, legalább is kicsinyben a selymérek tenyésztését lehetővé tegyük; mi kételyem sincs, hogy az olvasó közönség e közérdekü tárgyat figyelemmel kisérendi.

A selymér eredetéről s terjedéséről elönyös leend némi fogalmat szerezni. — Ázsiának meleg tartományaiban, különösebben Indiában a selyempillék vadon tenyésznek, söt *Heeger* észletei szerint az európai *kökény pávaszem* (Bombyx [Saturnia] spini) hernyójának szövedékét is selyem gyanánt lehet felmunkálni, csakhogy az durvább kelmét ad. Ázsiában a selymérek ismerete és beses szövetük felmunkálása Krisztus születése előtt 2600-ik évben *Hoang-Ti* császár alatt kezdett érvényre jutni, állitólag annak neje *Selingeh* császárnét tartják feltalálójának, ki a selyemtermelést a chinaiak és indusok közt terjesztette. Később onnan 555 ik évben Krisztus születése után *Justinianus* császár hozatta be a selyméreket két barát által, a hernyóknak szolgáló eperlevéllel; mások szerint a barátok kivájt fatörzs közé rejtett selymér petéket csempésztek be, s Görögország fővárosába Konstantinápolyba szállitván, hol néhány évszázadig egészen titokban tenyésztettek selyembogarak; később a görögök *cosi Pamphylo* tanitványinak vallották magukat. — 1130-ik évben már *Siciliába* és Calabriába vitettek selyembogarak, onnan *Spanyol*honba. 1470 ben pedig *Franczia-Német-* és *Olasz* hon minden tartományaiban nagy mérvben elterjedt a selyemtermelés, főleg ez utobbi évszakban Olasz-hon legjelentékenyebb iparágát képezte. Magyarországban *II. József* császár alatt ismertetvén meg a selyembogár, ki azok tenyésztését minden kitelhető módon igyekezett terjeszteni; daczára magas törekvéseinek, a selymészet honunk igen gyér vidékein kapott lábra, mely koronkint ott is ugy elenyészett, hogy ezen hasznos foglalkozás utóbb csak a serdülő ifjuság játékszerü mulatságához tartozott.

Merész gondolat volna selyemtermelést honunk minden részén képzelni, vagy terjesztését ohajtani; néptelenebb vidékeken azon egyszerü és természetes ok harczol ellene; mikép a selymérek te-

nyugottsága s önmagán uralkodása által jóval tulhaladta azt. Ő szelid, gyakran engedékeny volt; mig Luther nem tekintve sem jobbra sem balra, merészen rohant ellenfelére. Az egy és ugyanazon czél felé törekvés egyesitette őket 28 küzdteljes éven át; különböző jellemök annyira egygyé olvadt, hogy ők ketten együtt tettek egy egészet. Luther halála után egészen Melanchthon vállaira nehezült a reformátió mindig sulyosbuló munkája.

Meghalt 1560. april 19-én; holttestе a wittenbergi vártemplomban Luther mellé tétetett. *)

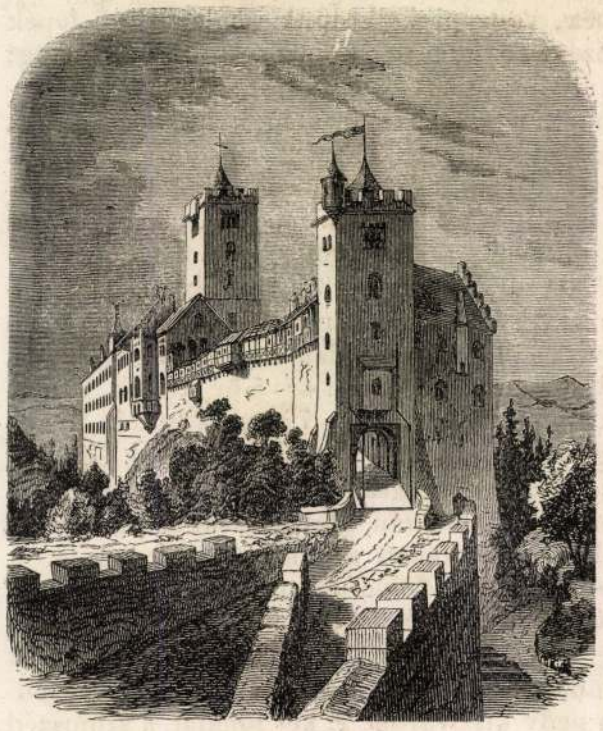

Wartburg.

Végül még meg kell emlitenünk, hogy a jelen háromszázados emlékünneppel egy más czél is össze van kötve: Melanchthon Fülöpnek végre *emléket* akarnak állitani Németországban, Luther wittenbergi érczszobra mellé, hol az legméltóbban foglalná el helyét. Hazai lapjaink is közölték ama felhivásokat, melyeknek végső pontja egyenesen nekünk szól s igy hangzik:

„Különösen pedig hozzátok fordulunk ma, a négy folyam országának lakói! ***Magyarok*** voltak, a kiknek Melanchthon 20 éven át vasárnaponkint latinul papolt s a kiket különös előszeretettel méltatott tanulságos társalkodására; kiváltkép *magyar* diákok is voltak ennélfogva, kik — mig itt egyetem volt — az ő még most is fennálló házában szállásoltak. ***Segitsetek nekünk wittenbergieknek*** — a legcsekélyebb adományt is köszönettel fogadjuk — segitsetek nekünk, érczszobrot állitanunk Melanchthonnak e városban, hol ő ifjuságától kezdve 40 évnél tovább élt, tanitott és szenvedett; hogy ezentul ugyanazon falak környezzék mind a szelidség és béke, mind a vitézség és harcz emberét, az életben külön nem vált reformátori párt!“

Ilynemü adakozások átvételére készek Magyarországon: Ballagi Móricz, Greguss Ágost, Heckenast Gusztáv, Székács József ***Pesten;*** Révész Bálint ***Debreczenben;*** Hegedüs László ***Sárospata-kon;*** Pálfy József ***Sopronban;*** Kemény Mihály ***Békés-Csabán.***

Debreczenben aprilis 20-án szándékoznak megülni teljes diszszel Melanchthon emléknapját.

Wartburg vára.

A német nép ősi emlékei közé tartozik a weimári herczegségben létező régi hegyi-vár, a hires Wartburg. A németeknek némi nemzeti emlékeik vannak kötve e várhoz; a németországi diákok különösen 1817-ben okt. 18-án használták azt fel messzeható politikai demonstratiók szinhelyeül, miknek azután rájok nézve szerencsétlen kimenetelök volt. — De legnevezetesebb e vár a németországi protestánsokra nézve azáltal, hogy a reformatió egyik legfőbb emeltyüje, a Szentirás német forditása itt látott napvilágot. Midőn ugyanis Luthert a wormsi birodalmi gyülés átok alá helyezé s ő magát a legnagyobb veszélyeknek s üldözésnek kitéve látta volna: akkor bölcs Frigyes szász választó-fejedelem a wartburgi várba vitette biztos menhelyre, hol ő „György vitéz“ neve alatt lappangott 1521. máj. 4-étől 1522. márczius 6-ig, s ez idő alatt szakadatlanul a Biblia forditásán dolgozott. Még most is mutogatják azon szobát, melyben Luther lakott. Most, midőn a Melanchthon-ünnepek merültek fel, e vár emléke is ujra előtérbe lépett.

Melanchthon Fülöp.

Különben Wartburg vára, mely fél órányira van Eisenach várostól, 1069—1072. táján épült, s a thüringi grófok székhelye levén, nagy hire volt az itt tartott fényes tornáknak és lovagjátékoknak, különösen a 13-ik század első felében; itt tartattak az első német dalnokok (Minnesänger, troubadour) szép dalversenyei is. Midőn 1857-ben Napoleon császár és az orosz czár Weimárt meglátogaták, szintén nagyszerü kirándulás rendeztetett a wartburgi várba. A német egyetemek tanulói nagy kegyelettel viseltetnek e vár multja iránt.

A pesti ref. egyház és iskolaépület.

*) Ki e férfiu multjáról, magán és nyilvános életéről kimeritőbb adatokat ohajt, annak ajánljuk az épen e napokban megjelent, népszerüen irt könyvecskét: „Melanchthon Fülöp élete stb., irta *Boross* Mihály.“ Kiadta *Osterlamm* Pesten.

Vas. ujs. 1860.

maradt egyedüli emlék a Főszékesegyház kriptájában nyert elhelyezést. Ebben az időben alapíthatta maga az érsek a templom aranyozott faszobrokkal díszített főoltárát, melynek oltárképe Szent István protomartirt ábrázolta, míg a carmeli Bold. Szűz- és a Szent András-oltárokat a templom első plébánosa Schmidt Gergely emeltette.[4]

Midőn a jezsuita-rendet 1773-ban eltörölték és esztergomi templomuk 1778-ban a Víziváros plébánia-temploma lett Batthyányi érsek a Keresztély Ágost-féle plébánia-templom helyén, melyet »*szerfölötti öregsége és szűkössége*« folytán leromboltatott, a mostani plébánia-hivatal házát építtette föl.[5] Oltárai a szentgyörgymezei templomba kerültek, ahol 1755-ben csak egy, a Szent György vértanút ábrázoló, főoltár volt.[6] Hasonlóan, részben Szentgyörgymezőn találtak elhelyezést harangjai is. Az egyiket Johann Nuspiker 1712-ben öntötte. A másiknak a felirata: *Goss mich in Ofen Joseph Steinstök Anno 1733.*[7]

A templom teljes felszerelése és a minden valószínűség szerint művészi oltárok nyomtalanul elvesztek, illetve a művészi értéket nem ismerő újító szenvedélynek estek áldozatul.

---

[4] Can. Vis. Archi-Eppalis Cittis Strigoniensis Anno 1755. Prímási Lvtár, fasc. VIII. lib. 41. p. 55. — **Kollányi E.**: Esztergomi kanonokok. 340. l.

[5] Can. Vis. Eccl. Paroch. Archi-Eppalis Cittis Strigoniensis Anno 1788. Prímási Lvtár, fasc. L. lib. 206/b.

[6] Can. Vis. Eccl. Fil. Oppidi S. Georgii Anno 1755. Prímási Lvtár, fasc. VIII, lib. 41. p. 61.

[7] Can. Vis. Fillialis S. Georgii cum Ecclesia Anno 1788. Prímási Lvtár, fasc. L. lib. 206/b. p. 52.

Esztergom

III.

A SZENT KERESZTRŐL NEVEZETT FERENCES-TEMPLOM

Esztergomban a ferencrendiek már jóval a XIII. század közepe előtt telepedtek le és kolostoruk egyike volt a Magyarországon létesült első és legfontosabb rendházaiknak. (1240. körül.)[1] Elsőnek tértek vissza Esztergomba a török kiűzetése után is, mint a szövetséges sereg és a hátramaradt őrség tábori lelkészei. Épp ezért a sereggel jött mariánus ferencesek Lotharingiai Károly hercegtől a Vizivárosban telket kaptak templom és konvent építésére. Ezt az adományozást 1690-ben Lipót király rendeletileg is megerősítette.[2] A salvatoriánus ferencesek Esztergomban való megtelepedésük ügyében több ízben az érsekhez folyamodtak, de Esztergomban véglegesen csak a mariánusok telepedtek meg,[3] alapítványul pedig 20.000 forintot kaptak Széchenyi György érsektől.

Az 1685-ben javarészt fából épült kezdetleges székházuk 1706-ban, Esztergom kuruc-ostroma alatt leégett és elpusztult. Majd 1707-ben br. Kuckländer várparancsnok anyagi támogatásával ideiglenesen helyreállították.[4] Ez a munka 1715-ig húzódott, minthogy azonban a helyreállított épület sem felelt meg a rendszabályoknak, 1726-tól 1750-ig építik föl véglegesen templomukat és a kolostort. A kolostor már 1730-ban készen állt,[5] a templom építési munkálatai javarészt a harmincas

[1] **Virágh R.**: Szent Ferenc fiai Esztergomban. 97—105. l. — **Eszterle J.**: A ferencesek első települése Magyarországon. 5—22. l.

[2] Informatio de Conventu Strigoniensi ad Santam Crucem P. P. Ordinis S. Francisci Anno 1783. Can. Vis. Archi-Eppalis Cittis Strigoniensis Anno 1788. Prímási Lvtár, fasc. L. lib. 206. Supplementum.

[3] **Karácsonyi J.**: Szent Ferenc rendjének története Magyarországon 1711-ig. I. köt. 167—8. és 486—7. l.

[4] **Karácsonyi J.**: id. m. I. köt. 167. l.

[5] »... successive residentiam et Ecclesiam parvam pro uso suo erexerunt, donec tandem Anno 1730. formalibus conventibus strictam clusuram habentivus, in quo hodie 20 riligiosi degunt, adnumerari meruit...« — Informatio de Conventu Strigoniensi ad S. Crucem... Anno 1783. loc. cit.

és negyvenes évekre eshetnek. A zárdát II. József 1786. jul. 22.-én kelt rendeletével megszünteti,[6] megengedvén azonban, hogy a templomi felszerelést és a rendház bútorzatát más zárdákba szállíthassák.[7] Ez alkalommal értesülünk a templomban létezett oltárokról is. A főoltárkép »Keresztrefeszítést« ábrázolt, a mellékoltárokon Pad. Szent Antal, Segítő Szűz Mária, Szent Borbála, Seraphii Szent Antal és Szent Erzsébet oltárképei, az énekkarzat alatti kápolnákban pedig a Fájdalmas Szűz-Anya és Szent Anna oltárképei állottak. A refrectoriumot ezen kívül 10 ovális és 3 négyzetes szentkép díszítette.[8] Nincs tudomásunk arról, hogy ezek az oltárok és festmények hová kerültek. Mikor az épületek a Kincstár birtokába mennek át, esztergomi mesteremberekből alakult bizottság vizsgálja fölül és becsüli meg az épületeket 1786. okt. 6-án. A bizottságban szerepel Majer Jakab helybeli kőművesmester, aki rajzokat és felvételeket készített és Holtzer Tamás kőfaragómester.[9]

A Kincstár az épületeket katonai raktárnak használta és egész a Prímás-térig meghosszabbítva kibővíttette. Ez a raktár azonban minden valószínűség szerint leégett.[10] Egy ideig a zárdaépület a 33. gyalogezred növendékeinek nevelőintézetéül is szolgált. 1820-ban Rudnay hercegprímás 12.000 forintért megvásárolta és a hitoktatói tanfolyamot végző áldozópapokat szállásolták el benne. Itt helyezték el ideiglenesen az újonnan Esztergomba telepített prímási levéltárat, a templomba pedig az érseki könyvtárat[11] a Bibliotheca felépültéig (1853.). 1847-ben kapja a zárda a templom melletti mostani neoklasszikus frontját[12] Feigler, prímási uradalmi építész tervei szerint.[13]

[6] Az 1788-iki vizivárosi egyházlátogatás szerint azonban »Conventus P. P. Franciscanorum ad S. Crucem, Provinciae S Mariae Anno 1784. Mense 9bris cassatus est per decretum Regium.« — Prímási Lvtár. fasc. L. lib. 206/b. Supplementum ad §. 24.

[7] **Virágh R.**: id. m. 102. l.

[8] Consignatio Totius Supellectilis et Apparamentorum Ecclesiae Abolitis Conventus P. P. Franciscanorum Strigoniensium ad S. Crucem dictae. — Orsz. Lvtár. Inventarium von der aufgehobenen Franciskaner Kloster zu Gran.

[9] Ausweiss der jänigen Handwerkleuten, welche zur Abschätzung der Gebäuden, deren in Graner Comitat ligenden Franciscaner Klöstern sind berufen worden... — Orsz. Lvtár. u. o.

[10] **Balogh A.**: Történelmi séta Esztergomban. 44. l.

[11] **Mathes J.**: id. m. 5. l.

[12] **Balogh A.**: u. o.

[13] Primási Lvtár: Aedilia. Qu. Szignált, dátum nélküli tervek.

1850-ben a Nagyszombatból áttelepített szemináriumot helyezik el az épületben, a mostani szeminárium felépüléséig (1821—65.). Scitovszky herecgprímás 1865-ben a paulai Szent Vincéről nevezett irgalmasnővéreknek adja a zárdát és a templomot.[14]

Ilyen történelmi viszontagságok után nem lehet csodálkozni azon, hogy a régi épületekből majdnem semmi sem maradt meg. A zárda a maga egészében külsőleg teljesen eltünt a sorozatos átalakítások következtében, valamint az egységesítő neoklasszikus átépítések alatt. Mindössze a folyosók bolthajtásai és a vastag erős falak engednek egy régebbi épületre következtetni. Hasonló sors érte a templomot, melynek mai homlokzatát sem tekinthetjük eredetinek. A Scitovszky hercegprímás idejében rajta eszközölt helyreállítás talán még többet ártott, mint a nyolc-évtizedes viszontagságok. Ekkor kaphatta a homlokzat azt a száraz, merev kifejezést, melyet a díszítések, a maguk stílustalanságukkal még csak fokoznak. Különben is a legutóbbi restaurálás óta vastag, sárga vakolat borítja a homlokzatot. Eredeti beosztása szerint a homlokzat sokkal barokosabb, mozgalmasabb lehetett. Erre enged következtetni a pilaszterek közé fogott gyengén előre és felfelé hajló kapupárkány, a két oldalt az ablakok fölött elhelyezkedő kettős kiképzésü falfülkék. Az egész homlokzatra reánehezedő s a torony mellől ferde vonalban kiinduló, aztán csigavonalban csavarodó, kissé aránytalan és merev voluták, stílusukban a 40—50-es évekre utalnak. A voluták némileg kiesnek úgy tektonikus, mint dekorativ funkciójukból és éles ellentétet alkotnak a fölöttük lévő, sarkain pilaszterekkel tagolt finomabb arányú toronnyal.

A templom belsejében semmi sem maradt meg a régi állapotból és berendezésből. Egyedül a bejárat fölötti kórus merészen előreívelő vonala árulja el a régebbi konstrukciót. 1927-ben Németh Gábor esztergomi festőművész tervei szerint a templomot Simonidesz Imre és Székely Imre díszítették.[15]

Az intézetben van néhány XVIII. századi oltárkép, ezek azonban az érseki papnevelőből maradtak vissza, nem pedig a ferences zárdából, melynek így jóformán csak az emléke él.

---

[14] **Reiszig E.**: Esztergom vármegye története. 383—4. l. — **Knauz N.**: Paulai Szent Vince leányai Esztergomban.

[15] Lásd a bejárat fölötti feliratot és »Vizivárosi zárdatemplom művészi fényben ragyog« c. cikket.

Mayer Jaurs

réznuves

Gentmüeml

256-l-

9759/1916. számv. sz.

XIII. ügyosztály.

Nagyméltóságu

báró F o r s t e

mint a Müemlékek Orsz.

Folyó évi julius hó 23

átiratára van szerencsém Nagrand

utiszámláját 20 K 40 fillérre éru

küldeni .

1021

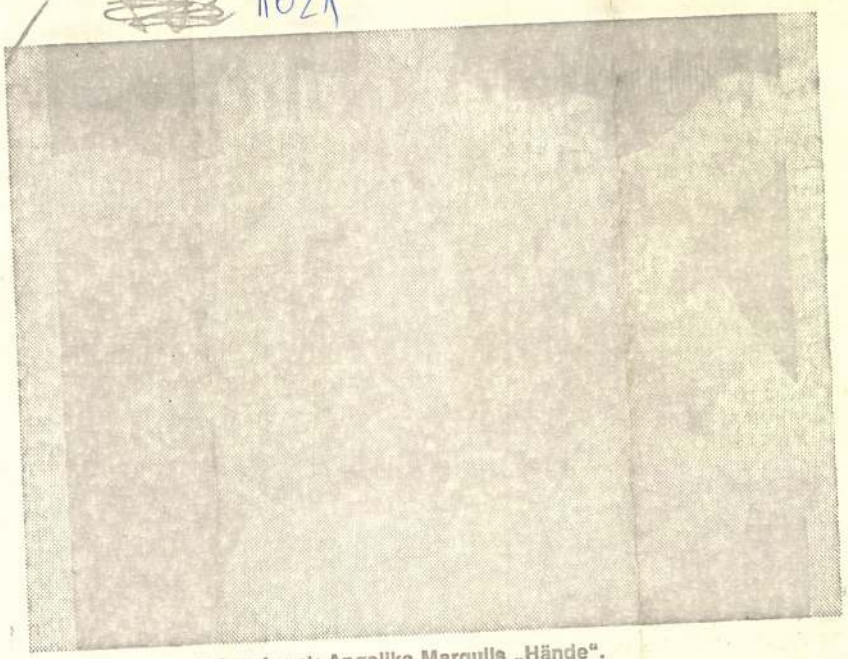

Details monumental verformt: Angelika Margulls „Hände".

Janos Mayer

Symbolik zu ernst genommen

Grafik ungarischer Künstler und eine Ausstellung von Angelika Margull

Die zeitgenössische ungarische Grafik hat sich im internationalen bildkünstlerischen Schaffen in den letzten Jahren einen guten Ruf erwerben können. Beachtlich ist vor allem die Experimentierfreudigkeit ungarischer Grafiker und ihr Beitrag an neuen Ausdrucksmitteln zu einer lebendigen Formensprache, was in einer „Grafikausstellung ungarischer Künstler" in der Charlottenburger Grafikgalerie jedoch leider nur ungenügend zum Ausdruck kommt.

Von A. Lux stammen zwar eine Reihe technisch hervorragender Radierungen, aber die von ihm eingesetzten Bildmittel sind wenig überzeugend. Der Grafiker bevorzugt recht abgegriffene symbolische Darstellungen, wenn er beispielsweise in seinem Blatt „Spätherbst" eine alte Frau vor einem knorrigen Baum zeigt, während im oberen Teil des Bildes ein Storch davonflattert.

Ein anderes Beispiel mit dem Titel „Raubkatzen": Drei Frauen, an denen im Vordergrund Raubtiere vorbeilaufen. Eine derartig dick aufgetragene Symbolik wirkt genauso unfreiwillig komisch wie die auf der Radierung „Fünf-Uhr-Tee": Mädchen, die aus dem Fenster schauen, und fliegende Schwäne.

Janos Mayer mit seinen Blättern „Steine" oder „Gedanken auf einem jüdischen Friedhof" zeichnet feine Strukturen von Oberflächen riesiger Natursteine nach, verwendet Sexualsymbole und macht die bedrückende Enge von Häuserschluchten sichtbar. Die Anonymität eines Großstadtlebens kommt in solchen Arbeiten gut zum Ausdruck. Der Grafiker hat aus der Stadtlandschaft nur das, was ihre Eigentümlichkeit anschaulich macht, in das Bild von ihr aufgenommen und es samt den Stimmungswerten der Atmosphäre kurz und prägnant zum Ausdruck gebracht. Das gilt auch für die übrigen Blätter.

In der gleichen Ausstellung sind noch abstrakte Grafiken anderer Künstler zu besichtigen und käuflich zu erwerben. Sie stehen auf einem hohen künstlerischen Niveau.

ANNELIESE GOTTSCHALK

(Grafikgalerie, Horstweg 7, bis 21. 5., täglich 10—12 und 15—19 Uhr, Sa 10—13 Uhr.)

Diese Malerin und Zeichnerin Angelika Margull ist ungewöhnlich, manchmal bis zum (scheinbar) Absurden. Ihr beliebt es, männliche Körper und Körperteile darzustellen, wobei sie extreme Perspektiven wählt. Eine Nase, von unten betrachtet, wird zum aggressiven Rüssel. Hände ragen groß und fordernd gleichsam aus dem Bild heraus und greifen nach dem Galeriegast. Das mag von dem Mexikaner Siqueiros abgeguckt sein, muß es aber nicht, und es wäre auch unwichtig. Angelika Margull hat ihre eigene Art.

Schwer zu beschreiben, wie sie einen männlichen Rücken ganz von oben her sieht, wie sie die perspektivische Sicht überdehnt und übertreibt: Wuchtig schiebt sich die Schulter ins Bild, die Schulter eines Riesen, indes Podex und Füße eher zu einem Zwergen gehören könnten. Ob hier Emanzipationsbegehren im Spiel ist? Früher haben Männer Frauen gemalt. Die Margull hält es umgekehrt. JBE

(„Galerie 2000", Knesebeckstraße Nr. 56—58, bis 31. 5., geöffnet zu den üblichen Geschäftszeiten.)

☆

BERLIN: Für eine baldige Restaurierung des in der Mitte des 16. Jahrhunderts als Triumphbogen auf dem Dresdener Schloßhof errichteten Sandsteinportals, das jetzt vom Zerfall bedroht ist, hat sich ein renommierter Dresdener Denkmalspfleger ausgesprochen. (dpa)

Mayer Mihály János
Kőfárago

1751-től választott
polgár Pesten.

Schmall

I. 153. l.

zsoldosok (parittyások). 90-ben Kr. e. a polgárjog egész Itáliára kiterjesztetvén, a socii eltünnek és ezek is legiókká alakulnak. Ezek helyébe ez időtől kezdve az auxilia lép.

A fővezér mellett, mintegy személyes szolgálatra, barátaiból és clienseiből csapat alakul, a manus praetoria.

Második korszaka a római hadügy történetének a polgárháborúk idejére esik, amikor a hadsereg létszáma nagyra emelkedik. Már a köztársaság alatt is, az elszegényedés idején, soroztak peregrinusokat, tehát nem római polgárokat a tengerészethez. Ebben a korban a katonaság rendes megélhetési pálya lesz és annak szolgálnak, aki többet oszt a zsákmányból. A sorozás módja is megváltozik; ezt a conquisitorok végzik. A polgárság kibújik a katonáskodásból, mely most már teher, és peregrinusokat, libertinusokat, sőt rabszolgákat is soroznak a megcsappant létszámú legiókba. Marius a szolgálati időt is szabályozza, gyalogságra 16, lovasságra 10 évben.

Marius megváltoztatja a legió szervezetét is; eltörli a hastati, principes, triarii elnevezéseket és cohorsokra osztja a legiót (addig a sociusoknál volt e felosztás), ezek létszáma 500—600, a legióé 5000—6000 egészen a csá-

Mayer Károly
acélmetsző

Országgyülés. T. 7107.

E lapon az 1458 január 24-iki pesti országgyülés azon jelenetét szemléljük, midőn az ujonnan megválasztott Mátyás király paripán ülve a jéggel boritott Dunán átkel. A háttérben Buda vára és a Gellérthegy látszik. Felirata:

I.
RÁKOS.

alól balra: Ender János rajz Bécsben.
jobbra: Acélba metszé Mayer Károly Nürnbergben.

Am., mér. a vk. 12.9 : 8.9 cm.

Szn. 248-900
703-900-16.

Eredeti Meidinger rendszerü szabályozó-, töltő és szellőző kályhák minden kivitelben.

BUDAPEST és BÉCS

EHRLICH J. és H. Meidinger kályhagyára.

BUDAPEST, IX. ker., Lónyay-utca 15. szám.

Központi légfütések.
Meidinger caloriféres-ek cserépburkolatban.
Cs. és kir. kiz. szabadalm.
Siemang-Ehrlich-féle kaszárnya kályhák.

Selyemfonógyár épitès Csongrádon. A földmivelési kormány Csongrádon selyemfonógyárat óhajt épittetni. — Az épitès előreláthatólag 1910-ben válik aktuálissá, de a szekszárdi selyemtenyésztési felügyelőség máris megindította a várossal a tárgyalásokat a telep átengedés és hozzájárulás tárgyában.

Gyáralapitások a vidéken. Schlesinger Ede vaskereskedő Zsolnán fürész-vasgyárat létesit. — Sikl Albert osztrák gyáros Nyitrazsámbokréten textil-gyárat tervez. — Bátyuban Jaegle Frigyes lenfeldolgozó gyárat alapit és a termelési kontingensre nézve az érdekeltséggel már megállapodásra jutott.

Munkásotthon épitès Lugoson. A lugosi népmüvelő egylet megvette az izr. temetkezési egyesület Párvy-utcai házát, melyet 12000 kor. költségen saját céljaira átalakittat. Az épitést Bähr József lugosi kőmüvesmester vállalta el.

Iskola épitès Komádiban. A komádii ev. ref. egyház elhatározta, hogy iskoláját a jövő évben ujjáépitteti.

Villamos világitás Hátszegen. Hátszeg város közgyülése villamos világitás berendezését határozta el. A berendezésre már Stetka és társa budapesti cég tett is ajánlatot. Az ajánlat most felülvizsgálat alatt áll.

Villamos telep épitése Beregszászon. Beregszász város villamos telepének megépitésére pályázatot irt ki, mely szeptember 15-én járt le. Pályáztak a következő cégek: Magyar Siemens-Schuckert müvek, Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára, Weisz Vilmos és Izsó, Villamos vállalatok r. t., Ganz gyár, Székely Miksa és Neutra Mór, Neuwelt Ede és Sándor és végül az Egyesült villamosságir. r.

Téglagyár épitése Bogláron. A Balaton parti téglagyar tulajdonosai Berényi Béla épitész és Fischer Jakab és fiai boglári cég Bogláron téglagyárat fognak épiteni, melyet már a jövő tavaszszal üzembe is helyeznek.

Vármegyei székház átalakitása Nyitrán. Nyitra vármegye székházának és az azzal összefüggő gazdasági épületnek átépitését a f. é. szeptember 29-én megtartott árlejtés alapjan Mayer Károly és Tomaschek János nyitrai épitészek kapták vállalatba 316.004 korona 93 fillér költséggel a 335 877 korona előirányzattal szemben. A vállalatnyerteseken kivül ajánlatot tett még Binéter Fülöp nyitrai épitőmester 355.911 korona 61 fillérrel.

A győri villamos mü kibővitése. Győrött a városi villamos mű kibővitése elhatároztatott. Erre a célra 17.500 koronát irányoztak elő. Azonkivül a hálózatot is fejleszteni fogják ugy, hogy a város közönségének szélesebb rétege vehesse igénybe a villamos világitást. A város üzemi bizottsága a városhaz villamos világitására vonatkozó terveket elfogadta. Elhatározta még ez a bizottság, hogy a központi telepen egy kutat létesit.

Rendőrségi épület és városház épitése Kolozsvárott. Kolozsvár város törvényhatóságának tagjai a polgármester elnöklésével a napokban értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy a városházát és a rendőrségi épületet külön-külön épittetik meg. A rendőrségi épület előreláthatólag az igazságügyi palota mellett fog felépülni.

Járdák épitése Rimaszombatban. Rimaszombat város tanácsa a város belterületén folyó évben eszközlendő járdakeszitési munkákkal Kluk András rimaszombati kövezőmestert bizta meg a következő egységárak mellett: járdaburkolat 6 kor. 90 fill. terméskő burkolás 3 kor. m²-ként, szegélykő lerakás 50 f. fm.-ként, régi járda javitás 1 k. 40 f. m²-ként, földmunka 2 kor. 20 fill. m³-ként, alagcsövezés 3 kor. 01 fill. fm.-ként.

Iskola épitès Zimonyban. A m. kir. államvasutak igazgatósága árlejtést hirdetett a Zimonyban létesitendő iskola munkálataira. Pályázati határidő f. é. október 24-ig napja.

Fővárosi hirek.

Változás a kereskedelemügyi ministerium ügybeosztásában. A kereskedelemügyi minister a ministerium eddigi kereskedelmi (IV.) szakosztályát két szakosztályra: kereskedelempolitikai (IV/A.) és belkereskedelmi (IV/B.) szakosztályokra osztotta. A (IV/A.) szakosztály az eddigi kereskedelempolitikai és külkereskedelmi ügyosztályokból alakul, a (IV/B) szakosztalyt az eddigi IV. szakosztálynak 2. ügyosztálya képezi. Az ügyosztályok személyzeti beosztásának változatlanul hagyása mellett a IV/A. szakosztály vezetésével Emmerling Vilmos ministeri tanácsost, a IV/B. szakosztály vezetésével pedig Biró Tamás ministeri tanácsost bizta meg a miniszter.

Ócska öntött vasféktuskó eladása. A m. kir államvasutak központi szertárában levő 400 q. acéllal kevert ócska öntött vas féktuskót a megtartott árverésen Kohn Ádolf 3616 koronáért, az északi főmübelyi szertárban levő 1200 métermázsát Löwinger Salamon 10.512 koronáért vette meg.

Tüzifa és szén szállitás. A m. kir. állami számvevőszék részére az 1906—1907. évi téli idényben szükségelt, tüzifa szállitását a megtartott árlejtés alapján Roheim Károly és fia, a szén szállitását pedig Radnai Károly kapta vállalatba.

Ajánlható cégek:

GUTTMANN BENEDEK
papir áruháza
Budapes, IV., Muzeum-körut 3.
— a „Királyi József Müegyetem" átellenében. —
Speciális üzlet épitészeti-, mérnöki-, műszaki- és vasutépitészet nyomtatványokban.
Állandó nagy raktár rajz-, kender- és vászonra huzott rajzpapirokban, ugyszintén másoló-, fénymásoló-papir és másoló-vásznakban. Rajzeszközök gyári főraktára, valódi svájci, valamint eredeti Richter és Riefler leghiresebb gyártmányokban.
Árjegyzéket kivánatra ingyen és bermentve.

ERTL JÓZSEF
ácsmester
Budapest, V., Visegrádi-utca 159. szám.
Elvállal és pontosan teljesit **mindennemü** szakbavágó **ácsmunkát** mérsékelt árak mellett.

MAGAZINER LAJOS
Jalousia, gördülő redőny és ablakredőny gyára
BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 1.
TELEFON. □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ ALAPITVA 1886.

GIAVINA JÁNOS
műmárványozó és stukaturos
Lakás: Budapest I. ker., Országház-utca 12.
Telep: I., Krisztina-körut 81.
A Szt.-István templom épitésénél munkákkal megbizva. Elvállal Rabitz-, stukaturos-, diszitő-, szobrász- és műmárványozó munkát

Szabadalmazott cement kéménytoldatok
Magyar szabadalom. [═══] **Honi gyártmány.**
Kisérleteim által bebizonyult, hogy ezen kémény toldatok **óriási előnyyel** birnak az eddig használt kéménytoldatokkal szemben, ezenfelül tetemesen **olcsóbbak**. Szabadalmamat képező kéménytoldat **könnyen felszerelhető**, minden időjárásnak **ellentálló**, könnyen **tisztitható**, leemelhető, cement-**fedéllel ellátva**.
Megtekinthető a gyártelepen.

BEKE JÁNOS
Budapest, II., Szegényház-utca 38. (saját gyártelep.)
Prospektus kivánatra ingyen küldetik.

Janisch János és Fia
Telefon 20-83. sz. Budapest VII. Jósika-utca 12
Csatornázás, épületbádogos, horganydiszitmények, légszesz, vizmüvek fütés, szellőztetés és szivattyu berendezések, Ámbergi légszeszfejlesztő gépek raktára.

SZÉKELY és TÁRSA
ELEKTROMOS VILÁGITÁSI ÉS ERŐÁTVITELI BERENDEZÉSEK VÁLLALATA
MÉRNÖKI IRODA
BUDAPEST, VI., VÁCI-KÖRUT 51.
TELEFON 96—60.

Szénmegtakaritás 35—40%
Rost Ottó tégla- és agyagipari mérnök utódai
ROST KÁROLY és HANATSEK EMIL müépitészek
műszaki irodájuk:
BUDAPEST, VII., Rottenbilleru. 42.
Kisérleti állomás: X., Maglódi-ut 125.
TELEFON 51—97.
Elvállaljuk komplett göztéglagyárak, keramit-, chamotte-, cserép- és agyagárugyárak, valamint mészégetők tervezését és üzembe helyezését. Ajánljuk továbbá **Rost Ottó szab. körkemencét**, a mely folytonos üzemmel a melegnek legjobb kihasználásával **eddig el nem ért** teljesitőképességgel, legnagyobb szénmegtakaritással müködik. Azonkivül szállitunk **Rost-féle szab. hydr. száraz sajtókat** szivattyuteleppel, tégla- és apritógépeket, valamint az összes tégla- és agyagipar körébe tartozó munkagépeket. Égetési kisérletekre, valamint a keramit-kövek és lapok gyártási próbáira berendezett **laboratorium.**

Stéhanzl Ede
térképészeti műszaki vizsgáló
Budapest 6
Lehel utcza 7. 2. 21.

Algrafiai müintézet épitő, mérnöki és gépszakmára mü és ipari célokra, kartografia, katonai matematikai és tudományos célokra. Tervek sokszorositása Fénymásolatok.

HORVÁTH LUKÁCS
ÉPÜLET és BUTOR ASZTALOS MUNKÁK GYÁRA
Budapest, VII., Hungária-körut 206.

Nem ajánlhatom eléggé minden első rendü épitkezésnei, a saját szerkezetü **„por és légmentesen záró"** szabadalmazott **ablak, ajtó, redőnyszekrény és portáléim** alkalmazását.

BOGDÁNY és TÁRSA

BUDAPEST, VI. Rózsa-utca 59.

VIZVEZETÉK, CSATORNÁZÁS, VILÁGITÁS és KÖZPONTI FÜTÉS BERENDEZŐ VÁLLALAT.

TELEFON 988.

UJLAKI TÉGLA- és MÉSZÉGETŐ R. T. BUDAPEST.

Központi iroda: **V., Akadémia-utca 9.**

Telefon szám 74—30 és 74—31.

Tetőcserépgyára szállit: géppel gyártott, tehát egyenletes, vizhatlan, fagyellentálló **hódfarku-, hornyolt és francia-tetőcserepet** valamint az ezekhez szükséges szegélycserepet nagy választékban. — Bármely vasuti vagy hajóállomásra versenyképes!!

A m. kir. József-müegyetem 40/1901. számu hivatalos bizonyitványa szerint ezen gyártmány **fagyellenállónak** bizonyult.

Dunakotrási vállalata szállit: bárhová hajón vagy vasuton, ugyszinten helyben dunakavicsot utépitéshez és betonmunkákhoz. Apró kavicsot aszfaltgyárak részére és rostált dunahomokot.

Téglagyára szállit: Szárazon sajtolt falburkoló disztéglát (Verblender), falburkoló lapokat, szabadalmazott „Reform" válaszfaltéglát, vastartó-, burkoló és üreges téglát, valamint leghordképesebb falitéglát, továbbá kéménytéglát kerek kéményekhez.

Terméskőbányáiból szállit: Követ cyklopfal épitéséhez és alapozásához; zuzott követ betonmunkákhoz és utépitéshez.

Mészégető-telepe termel: budai zsiros meszet.

Mühabaresgyára termel érdes dunahomokból készült mühabaresot.

SZABADALMAKAT ÉRTÉKESITŐ VÁLLALAT

PASZTOR (bej. cég.)

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 17. SZ.

TELEFON: 24—20.

Találmányi gondolatok kidolgozása, szabadalmi rajzok és leirások megszerkesztése, szabadalmak és találmányok értékesitése és financirozása. Védjegyek lajstromoztatása, Mustra- és Modell-oltalom megszerzése a világ minden államában. — **Felvilágositás dijtalan.**

Cserép- és palafedő vállalkozó

Urbancsek József János Budapest, VII. ker., Amerikai-ut 4. sz. alatt. Ajánlja magát mindennemü tetőzetek épületek, pala, cserép, szab. cementcseréppel való befedésére. Elvállalja régi háztetők évi jókarban tartását jutányos évi dij mellett, helyben vagy vidéken. Csatornázási és mindennemü a beton szakmába vágó munkát elvállalok.

Költségvetéssel dijtalanul szivesen szolgálok.

TELEFON 94—35.

LÖBL ÉS ZALUSZKY

hatóságilag engedélyezett elektrotechnikai vállalat.

BUDAPEST, VII., Rottenbiller-utca 28. szám.

Elvállalnak villamos világitási. erőátviteli, lift, telefon, csengő és villámháritó berendezéseket a legpontosabb és **legjutányosabb** árak mellett. — | — — | — Telefon 80—07.

Árkai-féle hadfelszerelési gyár

lágyvas- és acélöntöde

BUDAPEST, VI., PALOTAI-UT 1511.

Városi iroda: VI., Csengery-utca 47.

TELEFON 83—53.

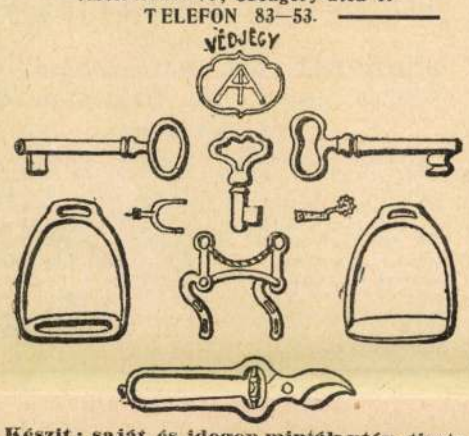

Készit: saját és idegen minták után, tiszta kivitelben első rendü

Lágyvas-, szürke és acél-öntvényt. Tömegáruk. Sarkantyu áruk. Nikkelezés. Csiszolás. Cinnezés. Rezezés. Ezüstözés. Aranyozás.

LIPCSEI KÁROLY

épület- és butorlakatos

BUDAPEST, VII., Alsó Erdősor-utca 1. szám.

KÉSZIT: mindennemü vasbutorokat, valamint sodronyfonat-kerités és ágybetéteket jutányos árban. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Üvegfestészet

Orsz. magy. üvegfestészet **(Waltherr Gida)** Budapesten VIII. Horánszky-utca 13.

Üvegfestészet, Opalezcent műüvegezés:

Zintl János Budapest, IX., Üllői-ut 79. Telefon 61—71 Készit templomablakokat, **disz üvegfestményeket,** továbbá műólmozást és rézfoglalatokat stb egyéb e szakmába vágó munkákat.

Elsőrangu stuccatur nádszövet

a legjobb anyagból, galvanizált sodronyból fonva, minden mennyiségben és méretben állandóan raktáron, azonnal szállitható.

LEGOLCSÓBB ÁRAK.

Dijmentes szállitás az épités helyszinére, vagy vasut- és hajóállomásokhoz.

Janits József Budapest.

Iroda és gyár: IX., Gyáli-ut 10. sz.

TELEFON 67—50.

„Archimedes" csavar-gyár

Iroda: Budapest, V., Váci-út 8.

Anyacsavarok bármily hosszban stb. — állandóan készleten

TELEFON: 86—56.

Koncz Károly és társa

ács- és asztalos üzlet

Budapest, V. ker., Váci-ut 134. szám.

TELEFON 89—14.

Elvállaljuk a szakmába vágó összes munkák pontos és szakszerü kivitelét.

WERTHEIM F. és TÁRSA

BUDAPEST, VI., LEHEL-UTCA 10.

WERTHEIM-LIFT szabadalm. **villamos gombkormányzással,** bárki által **LIFTKEZELŐ nélkül** könnyen és biztosan kezelhető.

Gyártunk 25 év óta mindenféle az emelőgép-szakmába vágó berendezéseket: **Személyfelvonók, teher-, étel-, levélfelvonók, daruk** a legnagyobb megterhelésig, **elevátorok, transporteurök, bányagépek, aknaszállitó-vitlák, szinpadi sülyesztők** stb. villamos, hydraulikus kézi és gépüzemre'

BILHARZ HENRIK

MÜSZAKI IRODÁJA

Budapest, VII. ker., Rottenbiller-utca 48. szám.

Elvállal mindenféle tervek elkészitését és sokszorositását.

TELEFON: 30—73.

Tabermann Gusztáv utóda

horgony-diszitmény és épület-bádogos, vizvezeték és légszeszberendező

BUDAPEST, II MARGIT-KÖRUT 18.

Telefon: 40—33.

Felvonógépek:

Haverland Antal, Budapesten, VIII., Nap-utca 22 Telefon 29—66. — Gyárt: személy-, teher-, ételfelvonókat és vasszerkezeteket minden kivitelben.

HÁRTL JÁNOS

festékkereskedése

Budapest, VIII. ker., Üllői-ut 52. a.

(a kaszárnyával szemben.)

Festék, kence, lakk, petroleum és spiritus gyári árakban kaphatók.

Továbbá nagy raktár: gépolajok, Nobless és Hoare-féle angol kocsi lakkok, továbbá bronzok, enyvek és pácok, kátrány gyártmányok, homlokzat festékek, féregirtó szerek, padlóviasz-paszta, borostyán lakkfestékek, mindenféle haj- és sörte ecsetek s kefeáruk, düsseldorfi tubus festékek és festőszerekben.

Hirmann Ferenc fémárugyára

Budapest, V., Csányi-utca 7—9.

Felszerelések gőz- viz és légszeszvezetékhez, rézcsapok, réz, érc- és horganyöntvények, felirattáblak minden célra és méretben.

MAGIRIUS ÁRMIN

reszelőgyára

BUDAPEST, VIII., DUGONICS-UTCA 12 | a. SZÁM

Ludoviceum és a Kálvária-tér közelében, saját házában.

ALAPITTATOTT 1868.

Elsőrangu gyártmány legkülönfélébb reszelőkben.

Szives figyelmébe ajánltatik!

Hozzám ujrabarazdáltatás végett beküldött reszelők kellő vigyázattal munkáltatnak meg, légmentesen elzárt kályhákban izzasztatnak át és óvatosan köszörültetik le a régi vágás, hogy igy sulyukból lehető kevés fogyjon.

BIEHN JANOS BUDAPEST, IX., TELEPI-U. II.

RABITZ és VASBETON-SZERKEZETEK,

ASZFALT- és vegyészeti kátrány-termékek gyárai:

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD.

KÖZPONTI IRODA:

BUDAPEST, IX., FERENC-KÖRUT 46.

Telefon 25—37 **ALAPITTATOTT 1846.** Telefon 25—37.

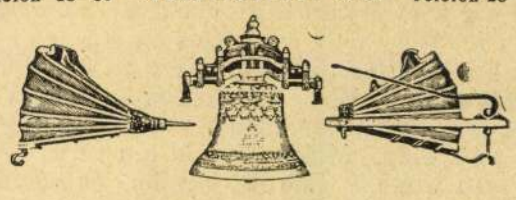

POZDECH JÓZSEF UTÓDA

THURY FERENC

BUDAPEST, VI., Lehel-utca 8.

fuvógyár-, harang- és érceöntőde, szabadalmazott harangfelszerelés és nagyszerkovácsság. Költségvetést kivánatra ingyen és bérmentve küld.

LIFT

A SCHLICK-FÉLE FELVONÓK ZAJTALANUL, RÁZKODÁS MENTESEN ÉS BIZTONSÁGGAL MÜKÖDNEK.

ISTÁLLÓ BERENDEZÉSEK.
KÖZUTI ÉS VASUTI VASHIDAK.
IPARTELEPEK GÉPEZETI BERENDEZÉSE.
ÉPITÉSI VASMUNKÁK.
QUOILIN-FÉLE FÉMTETŐFEDÉSEK.

VASUTI KOCSIK:
TEHER- ÉS SZEMÉLY SZÁLLITÁSRA.
VILLAMOS VASUTI KOCSIK.
GÖRPÁLYAKOCSIK.

Mindennemü épületbádogos munkák, tetőfedések vas-, horgany- és rézbádoggal, serpenyő- és hullámos lemezekkel.

Épitési fémöntvények fém- és bronz-kandelaberek, lámpakarok, kutalakok, horgany és bronzdiszitmények és mütárgyak.

Müemlékek és szobrok.

Állandó nagy raktárkészlet: **hengerelt vasgerendákból** vasuti sinek, bányasinek, mindenféle épitkezési vasuemüek.

SCHLICK-FÉLE VASÖNTÖDE és GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY TÁRSASÁG

BUDAPEST,

GYÁR és IRODÁK: VI., VÁCI-UT 45.

RÁKOS MANÓ szobrász

TELEFON 52—52. **Budapesten, VII., ker., Rottenbiller-utca 13. szám.** **TELEFON 52—52.**

Készit mindennemü **GIPSZ-, KŐ-, MÜKŐ-, STUCCATUR-, RABITZ- és MÜMÁRVÁNY-MUNKÁKAT.** Ajánl min: különlegességet: **STUCCOMENYEZETEKET.**

hozzám történő bejelentése alkalmával — a bélyeg
halotti anyakönyvi kivonat csatolása mellett — szíves
jenek azt is jelenteni, hogy az elhalt lelkész által élet
élvezett szóbanlévő illetménykiegészítő államsegélye
lelkész elhalálozása napját követő három hónap tarta

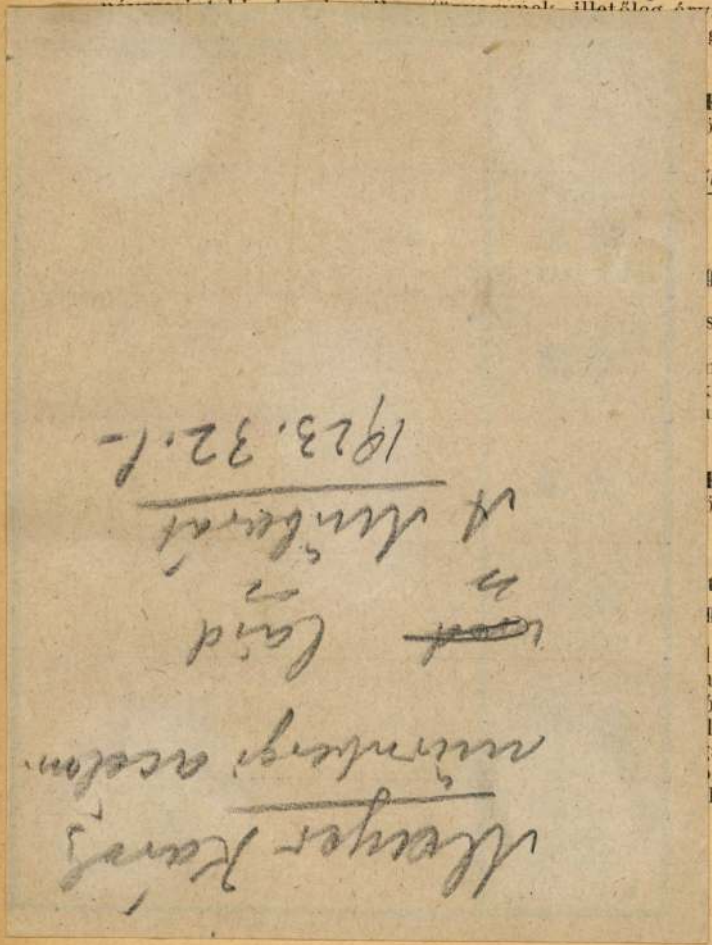

nbözeti és magánvizsgálata tárgyában közzétett rentére és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalkodni szíveskedjenek.

Debrecen, 1938 február 2.

Makláry Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

—1938. szám.

KÖRLEVÉL

skolai gyüjtések tilalmára vonatkozó törvényhely értelmezése tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 85—1937. V/2. ü. o. szám alatt kelt leirata alapján, tt esetből kifolyóan, félreértések elkerülése végett, az házi főhatóságom alatt álló valamennyi iskola igazgatóval miheztartás végett közlöm, hogy az 1927 : XIV. tc. §-a, amelynek értelmében : „Nyilvánossági joggal felázott tanintézetekben az ifjúság körében vagy az ifjúság ıl eszközlendő gyüjtésre, bármi is legyen a gyüjtés célja, edély nem adható", vonatkozik a vallásos iskolai egyetekre is.

Debrecen, 1938 február 2.

Makláry Károly,
püspök.

Pályázati hirdetmények

A **debreceni** református Dóczi-leánynevelőintézet leánynáziumának fenntartótestülete pályázatot hirdet lendás folytán megüresedett magyar-német szakos rendes nári állásra. A megválasztandó tanár fizetése a nemami tanerők részére megállapított javadalommal minden kintetben azonos. Pályázhatnak református vallású, leveles magyar-német szakos középiskolai tanárok (férfiak

Meyer Károly

A „Neuvieti almanach I évf. 1840." szerzésére Eszi-tett nehéz acél metszetet.

Az 1841. évi Emlékiybe is mét-szet nehéz lépet Barabás rajza-ute

Mayer Károly (C

nürnbergi acélmetsző

l.

Kremszéplit

40. l. – 55. l.

180. l. (kitszer)

AZ

ERNST-MÚZEUM AUKCIÓI

XVI.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT

MŰTÁRGYAI, VALAMINT FŐURI ÉS KÜLÖNBÖZŐ MÁS, MAGÁNBIRTOKBÓL SZÁRMAZÓ MŰTÁRGYAK.

Elsőrangu régi és modern festmények:

Amerling, Balen, Bassano, Bourguignon, Brill, Bylert, Claesz, Harlem, Daffinger, Dughet, F. Floris, Lampi, Lely, Lamen, Molenaer, Mengs, Neufchatel, Rugendas, Querfurt, Ribera, Teniers, Toorenvliet, Lucas v. Uden, Valckenborch. — Barabás, Bihari, Böhm, Borsos, Ferenczy, Liezenmayer, Lieder, Lotz, Mednyánszky, Markó, Munkácsy, Mészöly, Székely, Zichy, stb.

Nagyértékü iparművészeti tárgyak:

arany, ezüst, porcellán, fajánsz, bronz, gobelin, szőnyegek, butorok, stb.

Kiállitás: 1921. április 24—29-ig, 9-től 5-ig.

Aukció: 1921. április 30-tól naponként délután 3 órától, vasár- és ünnepnapon délelőtt 1/2 11 órától 1 óráig, délután 1/2 4 órától.

Illusztrált katalógus ára 100 kor., illusztrációk nélkül 40 kor.

Mayer K 7076

Nürnberg

Fáy András:

Derékig, kissé balra nézve. Összefont karjaival köpenyét tartja. Rövid haja göndör, bajusza nyírott, barkája kicsiny és szakála leberetvált. Ingének gallérja álló, nyakkendőjét mellét is fedi, mellénye fehér s atillája zsinóros. Kissé lecsüngő köpenyének széles gallérja lehajtott. Felirata a kép alatt aláírásának másáúl:

„Fáy András msk."

s legalól két sorban:

„Metsz. acélba Mayer K. Nürnb."
„Kiadta Lauffer és Stolp, Pesten."

Acélmetszet, az alak nagysága 10.5 × az acéllap mérete 17.9 : 13.1 Gm.

Metszette Mayer K.

Lásza 7076

Badics Ferenc: Fay András életrajza. 1/93 N:69. Budapest 1890. Czimlap.

Barabás.

Kisfaludy Kárly. Ungarischer Dichter (1788–1830 Budapest). Brustbild in Stahlstich. Barabás del., C. Mayer sc. 1843. 13 x 8.5 cm. Breitrandig; etwas sporfleck[illegible]

Edelmann-Nürnberg Aut Kat 52.–2[illegible]

Ki-Ki. nem szerepel.

~~Barabás Aitel~~

Mayer C

enben modern házmüvészeti kiálli-
fantilis,sokszor izléstelen mü szé-
itas kor a pápa tiltakozott is ezek
eknek az Isten házába való bevitele
jelentette azt is,hogy az Egyház és
fejlődésnek,ami ellenkezik az Egy-
gyelmeztetett arra is,hogy az uji-
inek a tisztelete.Természetes és
stiluskorszak elején antihistori-
müvészet már tul van a kisérlete-
zébe veszi az egyház az irányitást.

esztény müvészetnek ókeresztény
csen.A korszakok nem végződnek na-
nem u.n. pontosvesszővel átmennek
is különböző határokban szokták
ilánói ediktumig,313-ig tart.Ekkor
séget államvallássá tette.Ez nagy-
de az ókeresztény müvészetre csak
gyjában eddig tart a katakombak
zeti emlék maradt fenn,festészeti
észet csak ezután kezdődik,a bazili
sát vizsgáljuk,akkor ez a datum nem
rát.Már pedig minket elsősorban a
foglalkozunk régészeti szempontból
ilyen müvelődési állapotara mutat
en nem vehetjük korszakzárónak ezt
vizsgáljuk az ókeresztény müvészetet
vészetnek.A római antik müvészet
egelején az emlékek tárgyi,konkrét
tény müvészet első szakaszával.Ebben
k is azonosak.Az első ókeresztény
keresztény temetkezési kultusznak,
eket,mint a keresztények.Eleinte te-
zták .Később ezt megtöltik keresz-

Mayer C
rezm

alól balra: „Barabas del"
s jobbra: „C. Sp. sen. et A Seipp jun: sc serunt Viennae 1838. Ch: Mayer f. arte nig."

s végre legalól balra: „Wydano zkrze Ludwjka Hoekla w Pesti, k dobrému tamněgšj školy evang: slowanské" és „Sláwy Dcera"

s jobbra: „Herausgegeben von Ludwig Hoeckl in Pesth, zum Besten der dortigen slavischen Schule" s „Koll: Tochter des Ruhm's."

Rézmetszet, méretei a hátterinek 35.2:27.4 cm.

Ltsa 8115

39/94 № 401.

Kollár János:

Derékon alól, állva, kétnyolczad jobbra. Jobb kezét a szivén tartja s balját a „Biblia"-n nyugtatja, mely az asztalra van állítva s a mely mellett nyitott könyv fekszik. Rövid haja göndör s arcza s bajusza leberetvált. Bőújú papi öltönyt visel s ingének álló gallérja s a lelógó Mózestáblák láthatók. A háttérben balra oszlopok kötik le figyelmünket. Felirata a kép alatt

balra:

„Jan Kollár

Cjekwe Ewang: A: W: Pestansko-Budinské
Sl: B: Kazatel, a úd několika učenych ~~spo~~ společnostj

Krásněgi se nikdo nehonosj
Smělým čelem gako wlastenec,
Genž w swém srdci celý Narodnosj."

jobbra:

Johann Kollar

Prediger der Evang: Gemeinde A: C: zů Pesth
und Ofen. Mitglied von mehreren gelehrten Gesellschaften

Von allen, Niemanden wohl schöner zieret
Ein kühnes Haupt, als wer ein Patriot
Sein ganzes Volk in seinem Herzen führet."

MAROMENT
magyar hézagmentes padló-iparvállalat
MARIK ÉS TÁRSA
Budapest, VII., Abonyi-utca 14. szám.
Maroment mintákkal és költségvetéssel szivesen szolgálunk. Asbest padló és falburkolat.
Maroment a jelenkor legszebb és egyuttal a legjobb hézagmentes padlója; lábmeleg, o pormentes és tetszetős o minden szinben. o

Budapest. (Asztalos munka.) Budapest székesfőváros tanácsa a székesfőváros közönsége tulajdonát képező vagy rendelkezése alatt álló bármely épületben, épületnél, vagy telepen 1908. január 1-től 1910. december végéig terjedő idő alatt előforduló asztalosjavitási munkák elvállalására és teljesitésére, s az ezen munkákhoz szükséges anyagok szállitására december 30-án versenytárgyalást tartott Ajánlatot tettek: Kovács Zsigmond a bal- és jobbpartra az előirányzott egységárakból 15% árengedménynyel, — Neumann és társa a jobb- és balpartra 50% felülfizetéssel az előirányzott egységárakra. Az ajánlatok döntés alatt állanak.

Budapest (Vasszerkezeti munka.) A m. kir. államvasutak fiumei Delta farakodóhelyén létesitendő 2 darab 5·5 m átmérőjü kocsifordító korong vasszerkezetének szállitására a magyar királyi államvasutak igazgatóságának felépitményi ügyosztályában december 28-án versenytárgyalást tartottak. Ajánlatot tettek: Danubius gyár egyenkint 11200 kor., szállitási határidő 7 és fél hó, szerelés 7 hét, — Oetl Antal egyenkint 11550 kor., szállitási határidő 6 hó, szerelés 7 hét, Schlick-gyár egyenkint 11.000 kor., szállitási határidő 7 hó, szerelés 8 hét, Ganz és társa r. t. egyenkint 10.800 kor., szállitási határidő 6 hó, szerelés 6 hét, Szab. osztr. magy. államvasuttársaság egyenkint 11.200 kor., szállitási határidő 8 hó, szerelés 5 hét.

Az ajánlatok döntés alatt állanak

Munkács. (Betonhidépités.) A munkács—bárdháza—makarai vicinális uton készitendő 3 drb betonhidnak 726 68 k.-val előirányzott munkáira a polgármesteri hivatalban Munkácson december 23.-án árlejtést tartottak. Ajánlatot tettek: Csendőr György és Kaldiovics Sándor (Munkács) 1076 kor. 84 fillérrel, Klein M. és fia (Munkács) 840 kor. 30 fillérrel.

Klein M. és fia cég ajánlatát jóváhagyás végett felsőbb helyre terjesztették.

Szank. [Pest m.] (Iskola épités.) Szank község belterületén 12.920 kor. 40 fill. előirányzattal, továbbá a Felső-Móricgát-pusztán 11.437 kor. 57 fill. előirányzattal épitendő iskola munkálataira a községházánál f. é. december 21.-én árlejtést tartottak. Ajánlatot tettek: Nyiri István és Izsó János (Cegléd) 16%, Lantos István (Kiskunfélegyháza) és ifj Mészáros Henrik (Csongrád) 10% felülfizetéssel.

Lantos István és Mészáros Henrik ajánlatát fogadták el összesen 26.793 kor. 92 fill. vállalati árban.

Kisvárda. (Járda fektetés.) Kisvárda község belterületén fekvő Rákóczi-utca gyalogjáróval való ellátásánál előforduló s 2145 kor. 96 fillérrel előirányzott munkáknak biztositására a község előljáróságánál december 16 án versenytárgyalást tartottak. Egyedül Fakini Antal kisvárdai kövezőmester tett ajánlatot 10% felülfizetéssel, melyet nem fogadtak el, hanem uj árlejtés kiirását határozták el.

Sopron. (Korlátépités) A Plagnerverem és Pozsonyi uti homokverem körüli korlát épitésének biztositására a városi mérnöki hivatalban Sopronban december 21-én versenytárgyalást tartottak. Ajánlatot tettek: Boor Gusztáv 5%, Wildzeisz János 5·5% árengedéssel, Zeich Péter az előirányzati árral.

Wildzeisz János ajánlatát jóváhagyás végett felsőbb helyre terjesztették.

Pápa. (Kavics szállitás.) Pápa város tanácsa a makadám-utakra 60 vasuti kocsi bazalt-kavics szállitására december 27-én versenytárgyalást tartott. Ajánlatot tettek: Vittmann Adolf sághegyi bazaltkő szállitmányi vállalata 100 q. ként vasuti szállitással 58 kor., Sümegi bazaltbánya r. t. 100 q.-ként vasuti szállitással 58 kor., Billitz Ferenc (Pápa) 100 q.-ként vasuti szállitással 58 koronával. Billitz Ferenc ajánlatát fogadták el, miután a kavicsot 100 q ként 12 koronáért szállitja a helyszinére a másik két ajánlattevő 14 koronás ajánlatával szemben.

Gyulafehérvár. (Hivatal bebutorozás.) A gyulafehérvári kir. törvényszék uj épületének bebutorozására a f. é november 30-án tartott árlejtésen egyedül Baumann Arnold gyulafehérvári asztalosmester ajánlkozott 19.921 koronával. Az ajánlatot határozat végett felsőbb helyre terjesztették.

Komárom. (Utépités) A guta—kamocsa—szimői törv. hat közut kiépitésének 34884 koronával előirányzott munkáira a komáromi m. kir. államépitészeti hivatalban december 28 án versenytárgyalást tartottak Ajánlatot tettek: Fried Kálmán és fia (Komárom) 5·5%, — Polláik Ignác (Komárom) 12·5% felülfizetéssel.

Az ajánlatokat döntés végett a vármegye alispánjához terjesztették fel.

Eperjes. (Hid helyreállitás.) A miskolc—gerenda—vizköz—országhatárszéli állami közut 196—197 km. szakaszán levő 152. sz. három nyilásu, összesen 72·75 m. nyilt közzel biró, rácstartós fafelszerkezetü felsővizközi Ondava hid felszerkezetének helyreállitására december 27-én versenytárgyalást tartottak. Ajánlatot tettek: Szántó Zsigmond (Eperjes) 25927 03 kor., — Zimmermann Osiás (Eperjes) 29973·90 kor. ajánlati összeggel.

Szántó Zsigmond ajánlatát jóváhagyás végett felterjesztették a kereskedelemügyi minisieriumhoz.

Nagybicsese. (Terméskő szállitás.) A Trencsénkutas (Nagykotessó) község belsőségeinek és szántóinak biztositására kiépitendő Vágpartvédezethez szükséges 3200 köbm. terméskő szállitásának biztositása céljából a nagybicsesei jár. főszolgabirói hivatalban december 28 án versenytárgyalást tartottak, mely azonban ajánlattevő hiányában eredményre nem vezetett.

Komárom. (Uthelyreállitás.) A komárom—nagykálnai th. közut 11—12 km. szakaszának helyreállitására 1999 kor. 64 fill., ugyanezen th. közut 31·250—32·000 km. szakaszának helyreállitására 1997 kor. 57 fill, valamint az Udvard és Perbete-Szentmiklósi vasuti állomáshoz vezető utnak fedanyaggal való ellátására 1100 kor. előirányzattal a komáromi m. kir. államépitészeti hivatal december 21-én versenytárgyalást tartott. Egyedül Neumann Samu komáromi vállalkozó tett ajánlatot 9% felülfizetéssel. Az ajánlat döntés alatt áll.

Endrőd. Békés m.) (Téglajárdaépités.) Endrőd község képviselőtestülete 600 folyóméter 1.48 méter és 3400 folyóméter 0.87 méter szélességü téglajárda épitésére, az 1.48 méter szélességü járdára négyszögméterenként 3 kor. 40 fillér, a 0 87 méter szélességüre 3 kor. 60 fillér előirányzati ár mellett december 15 én versenytárgyalást tartott, melyre azonban érdemleges ajánlat nem érkezett be.

Máramarossziget. (Hidépités.) A kassa—jablonicai áll. közut 264—265 km. közti szakaszán Pálosremete községben levő 63. sz. 10.30 m. nyilásu hid ujjáépitési munkáinak biztositása céljából a m.-szigeti államépitészeti hivatal dec. 30-án árlejtést tartott. Ajanlatot tettek:

az alépitményre (12580 kor. 98 fill.): Kovács Sándor és Károly (Budapest) vasbetonból 16.000 k. Beregi és Bisseliches (Budapest) vasbetonból 17.139 k. Herskovits Nahmann és tsa (Técső) az eredeti terv szerint 11.731 k. 77 f. Steinmetz M. Leb (Felsővisó) az eredeti terv szerint 12.140 korona 65 fill., Balogh Kálmán (Budapest) vasbeton hidra 14.224 kor. 79 fill.

a vasszerkezetre: Oetl Antal 196 q á 57 kor., Schlick gyár 200 q á 58 kor, Nicholson gyár 198 q á 58·60 kor

Az ajánlatokat felterjesztették a keresk. ministeriumhoz.

Kolozsvár. (Kavics szállitás.) Kolozsvármegye th. közutain az 1908—1910. években szükséges kavics szállitásának biztositására f. é december 30-án árlejtést tartottak. Ajánlatot tettek: Berger Arnold (Bpest) az összes utvonalakra, Léb Lajos (Zubor) a kolozsvár—szilágysomlyói utra, Danczinger Henrik (Kolozsvár) a kolozsvár—bukovinai és nagyvárad—kolozsvár—brassói ut egy részére.

Az ajánlatokat döntés végett felterjesztették a kereskedelemügyi ministeriumhoz.

b) Szállitások.

Budapest. (Vastaliga szállitás.) Budapest székesfőváros tanácsa a hó fuvarozásához szükséges 200 db. vastaligára december 30-án árlejtést tartott. Ajánlatot tettek: Nay és Róna az általa bemutatott rajz szerinti taligára 128 kor. egységárral, 25.600 kor. összeggel, Neumann és társa 72 kor. egységárral, 14.400 kor. összeggel.

Neumann és társa ajánlatát nem fogadták el tulmagas árai miatt; Nay és Róna cég ajánlatát, mintán ujfajta taligát ajánl. müszaki elbirálás végett a mérnöki hivatalhoz terjesztették; ha a mérnöki hivatal elfogadhatónak véleményezi, ugy ezen ujfajta taligára ki fogják irni az árlejtést.

Budapest. (Nyomtatványok szállitása.) A m. kir. földmivelésügyi ministerium részére 1908—1910 években szükséglendő hivatalos nyomtatványok és egyéb kezelési nyomdai munkák előállitása, kezelése és szállitására a segédhivatali főigazgatónál december 30-án versenytárgyalás volt. Ajánlatot tettek: Pénzintézeti és irodai felszerelési r. t. 57055·50 kor., Pesti könyvnyomda r. t. 52283·05 kor., Athenaeum r. t. 37652·85 kor., Franklin társulat 34350·80 kor. összeggel.

Az ajánlatok döntés alatt állanak.

Budapest. (Vasárués szerszám szállitás.) A székesfőváros részére szükséglendő vasáru és szerszámnemüek szállitása és a megrongált szerszámok kijavitásának 1908. január 1-től 1908. december végéig terjedő időre való vállalatba adására a tanácsi VI. pénzügyi és gazdasági ügyosztályban december 28-án versenytárgyalást tartottak. Ajánlatot tettek: Benes Béla szénkannára bádogból 6·40 kor., vizvederre horgany bádogból 4 40 kor., öntözőkannára ónozott bádogból 4·70 kor. drb.-ként, Makó Mihály az összes szállitásra 3889·40 kor. vállalati összeggel.

Az ajánlatok döntés alatt állanak.

Budapest. (Nyomdai munka.) A m. kir. belügyministerium a magyar és idegennyelvü törvény és rendelettári kiadványok rendes és külön kiadványainak előállitásával a Pesti könyvnyomda részvénytársaságot bizta meg a f. é. október hó 15-én megtartott árlejtés alapján.

Hódmezővásárhely. (Ruhanemüek szállitása.) Hódmezővásárhely város közkórháza, szeretetháza és gőzfürdője részére 1908., 1909. és 1910 évekre szükséges ágyi, fürdő és testi ruhanemüek szállitásának biztositására december 10-én a tanácsi VI. ügyosztályban versenytárgyalást tartottak. Ajánlatot tettek: Konstantin testvérek (Hódmezővásárhely) 30%, Bloch Ármin (Miskolc) 22% felülfizetéssel.

Konstantin testvérek ajánlatát fogadták el, s az a törvhat. közgyülésen jóváhagyást is nyert.

Telefon 59—97
HEHLEIN ISTVÁN
Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 39. sz.
MÜSZAKI VÁLLALAT: Vizmüvek, szivattyutelepek, központi fütés és szellőztetés, légszesz, csatornázás, gőzfőző- és mosókonyhák u. m. fürdőtelepek berendezésére

BOGDÁNY LAJOS mérnök Budapest VIII., Tavaszmező-utca 2.
Vegyi eljárásokhoz szükséges összes gépek, készülékek és **kemencék** tervezése és berendezése. — Pneumatikus telepek. — Vizmentesitő telepek Ventilatiók. — Csővezetékek. — Szállitó és felvonó berendezések. — Öntözések.

Arad. (Faggyu szállitás.) A m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége a vonala szükségletének fedezésére 1908, 1909. és 1910. évben évenkint szükséges 3500 kg. faggyu szállitására december 28-án versenytárgyalást tartott. Ajánlatot tettek: Ujvidéki szappangyár r. t. Wollner Alajos (Rákoskeresztur), Haidekker Pál (Kaposvár), Rosenthal Izidor (Temesvár), Galambos Miklós (Szolnok), Turul r. t. (Budapest).

Az ajánlatok döntés alatt állanak.

Beregszász. (Petróleum szállitás.) Beregvármegye alispánja 1000 kg. I. r. szalonpetroleum szállitására december 3 án árlejtést tartott, melynek alapján a szállitást Auer Károly beregszászi kereskedő nyerte el 42 fill. kg.-kénti egységáron, 420 korona összeggel.

Pozsony. (Szénszállitás.) A pozsonyi állami kórház részére 1908. évben szükséges 9000 mm. I. r. porosz kőszenet a november 21-én tartott árlejtés alapján Schick M. pozsonyi cég szállitja 4 korona métermázsánkénti egységáron, 3600 kor. összeg mellett.

Temesvár. (Papir és irószerek szállitása) A városi hivatalok részére szükséges papir és irószerek szállitására a november 4-én tartott árlejtés alapján Csendes Jakab temesvári cég kapott megbizást 1600 kor. összeg mellett.

Nagykapos. (Tüzifa szállitás.) A nagykaposi kir. járásbiróság tüzifa szükségletének szállitásával Kósa János veskóci lakost bizta meg 11 kor. kbm. kénti egységáron 991 kor. 10 fill. vállalati összeg mellett.

Versec. (Irodai szerek szállitása.) Versec város 1908. évi irószer és gyertya szükségletére a városi tiszttartói hivatalban december 28-án versenytárgyalást tartottak. Ajánlatot tettek: Kehrer Lajos (Versec) 1490 kor., — Csendes Jakab (Temesvár) 1650 kor. ajánlati összeggel.

Kehrer Lajos ajánlatát fogadták el.

Körmöcbánya. (Épületi kő, deszka és szén szállitás.) A körmöcbányai m. kir. bányahivatal részére szükséges 1200—1500 kbm. épületi követ a december 7-én megtartott szükebb körü árlejtés alapján Kassa János (Ó Körmöcske) szállitja kbm.-ként 6·30 kor., összesen 7500 és 9450 koronáért, a fenyődeszkára ajánlatot tett Glesinger J. Ph. (Teschen) kbm. ként 39 kor, összesen 8000 és 8800 koronával, melyet azonban a magas árak miatt nem fogadtak el, a kőszénre ajánlat nem érkezett be.

Kolozsvár. (Deszka és léc szállitás.) A kolozsvári m. kir. dohánygyári igazgatóság az üzemében 1908. január 1-től 1910. december 31-éig terjedő időtartam alatt szükséglendő 108963 drb. puhafadeszka és 22382 drb. puhafaléc, esetleg a kellő nagyságu láda alkatrészek szegezetlen, gyalulatlan és enyvezetlen állapotban leendő szállitására december 21-én versenytárgyalást tartott. Ajánlatot tettek: A kolozsvári ipartestületi hitelszövetkezet faipari szakcsoportja láda alkatrészekre 78975·86 kor. évi összeggel, Zélig Samu (Kolozsvár) puhafadeszka és lécre 73.754·10 kor., — Rohrlich és társai 71.085·12 kor., — Szenes, Tyroler és Neumann (Kolozsvár) 73.792·45 kor. és Reich Mór (Kolozsvár) 56.681·81 kor. évi összeggel.

Az ajánlatokat döntés végett a m. kir. dohányjövedéki központi igazgatósághoz terjesztették fel.

Lipótvár. (Kőolaj szállitás.) A lipótvári kir. orsz fegyintézet igazgatósága 24 000 kg. finomitott kőolaj szállitásával a november 12-én tartott árlejtés alapján az „Apolló" kőolaj finomitó gyár részvénytársaságot bizta meg 32 kor. 50 fill. egységáron 7800 kor. vállalati árban.

Gyula. (Egyenruha szállitás.) Békés vármegye altiszti, illetőleg szolgaszemélyzete részére szükséges ruhanemüek szállitására az alispáni hivatalban Gyulán december 16-án versenytárgyalást tartottak Ajánlatot tettek: Rosenthal H. utóda (Budapest) 1611·50 kor., Galbács Mihály (Gyula) 1507 kor., Feuer Márk (Gyula) 1467 kor., Nagyiparosok közszállitási vállalata 1482·20 kor. vállalati összeggel.

Feuer Márk gyulai cég ajánlatát fogadták el s vele a szerződést megkötötték.

Kolozsvár. (Kenyér és zabszállitás.) A kolozsvári VI. honvéd kerületi hadbiztosság kerületében levő csapatok részére szükséges kenyeret és zabot az október 8, 22, 31. és november 5, 8. és 14 én tartott árlejtések alapján a következők szállitják:

Besztercére: Uralberg Manó (Beszterce) kenyér 18·75, zab 72 fill.;

Kézdivásárhelyre: Schwarz testvérek (Kézdivásárhely) kenyér 19·42 fill;

Erzsébetvárosba: Grünfeld D és fiai (Medgyes) zab 70·5 fill., kenyér 19·42 fill;

Nagyszebenbe: Spengler J. Károly (Nagyszeben) zab 60·9 fill.;

Csikszeredára: Rézer, Neumann és Schwarz (Brassó) zab 62 fill., Schwarz testvérek (Marosvásárhely) kenyér 18·86 fill.;

Fogarasra: Schönberger Adolf (Alsó-Venice) kenyér 19·5, zab 63 fill. adagonként.

Csanádpalota. (Irodaszerek szállitása és könyvkötő munka.) Csanádpalota község előljárósága az 1908. évi papir, nyomtatvány, irodai cikkek és felszerelések, valamint könyvkötői munkák szükségletének biztositására december 20 án versenytárgyalást tartott. Egyedül Kner Izidor gyomai cég tett ajánlatot 484·05 kor összeggel, melyet elfogadtak s a vele a szerződést megkötötték.

Zágráb. (Kenyér és zab szállitás) A m. kir. zágrábi VII. honvéd kerületi hadbiztosság kenyér és zab szállitása tárgyában október 11-én és 16 án árlejtést tartott, melynek alapján 365 q zab szállitásával 79 fill. egységáron 6873 kor. vállalati összeg mellett Momcsilovics M. sziszeki kereskedőt, a kenyér szállitásával pedig 19·2 fill. egységáron, 14016 kor. vállalati árban Pilpel Bernát és Deutsch Félix verőcei kereskedőket bizta meg.

c) Adás-, vevés-, bérbeadás.

Budapest. (Hordóeladás.) A máv. igazgatósága egyes szertáraiban 1908. évben összegyülő és felesleges 3840 drb. kátrányos és egyéb tisztátlan hordó eladására december 21-én versenytárgyalást tartott. Ajánlatott tettek: Révész László ab Bpest központ 3·60 k., ab Istvántelek 3·50 kor., ab Szombathely 3·10 kor., ab Miskolc 3·10 kor., ab Debrecen 3 kor., ab Szeged 3·10 kor., ab Temesvár 3·10 kor., ab Kolozsvár 2·80 kor., ab Szolnok 3·20 kor., ab Piski 2·45 kor., ab Zágráb 2·90 kor., — Apollo kőolajfinomitó r. t. ab Budapest központ 2·40 kor., ab Istvántelek 2·40 kor., ab Szombathely 2·50 kor., ab Miskolc 2·10 kor., ab Debrecen 2·05 kor., ab Szeged 2·10 kor., ab Temesvár 2 kor., ab Kolozsvár 1·90 kor., ab Szolnok 2·15 kor., ab Piski 1·90 kor., ab Zágráb 1·90 kor., — Magyar petroleumipar r. t. ab Budapest központ 3 kor., ab Isván-telek 2·90 kor., ab Szombathely 2·40 kor., ab Mikolc 2·50 kor, ab Debrecen 2·45 kor', ab Szeged 2·50 kor., ab Temesvár 2·35 kor., ab Kolozsvár 2·25 kor., ab Szolnok 2·65 kor., ab Piski 2·25 kor., ab Zágráb 2·25 kor., — Kőolajfinomitó r. t. ab Budapest központ 3·30 kor., ab Istvántelek 3·30 kor., ab Szombathely 2·80 kor., ab Miskolc 2·90 kor., ab Debrecen 2·60 kor., ab Szeged 2·90 kor., ab Temesvár 2·80 kor., ab Kolozsvár 2·50 kor, ab Szolnok 3·10 kor., ab Piski 2·40 kor., ab Zágráb 2·50 kor.-val drb.-ként.

Az ajánlatok döntés alatt állanak.

Budapest. (Kivándorlási ház bérlete.) A m. kir. belügyministerium a Fiumén át kivándorlók elszállásolására szolgáló épület bérletére, a f. é. október 6-án tartott árlejtés alapján, Matkovics János fiumei kávéház tulajdonosnak ajánlatát fogadta el 80.000 kor. évi bérösszeg mellett.

Budapest. (Karosszékek bérbeadása.) Budapest székesfőváros tanácsa a városligetben dijfizetés mellett használható 650 drb. és esetleg több karosszék felállitására vonatkozó jognak 1908. január 1-től 3. esetleg 6 évi időtartamra való haszonbérbe adására december 30 án árlejtést tartott Ajánlatot tettek: Hegedüs A. és társa 6 éves szerződés esetén évi 1860 kor., Buchwald Sándor 3 éves szerződés esetén évi 1510 kor., 6 éves szerződés esetén évi 1900 kor. bérösszeggel.

Az ajánlatok döntés alatt állanak.

Budapest. (Karosszékek bérbeadása.) A Ferenc József rakparton dijfizetés mellett használható karosszékek felállitási jogának 1908. január 1-től három, esetleg 6 évre való bérbeadására a tanácsi VI. ügyosztályban december 27-én árlejtést tartottak. Ajánlatot tettek: Silbermann Gyula 6 évre évenként 830 kor. Hegedüs A. és társa 3 évre 810 kor. és 6 évre 1080 kor. Buchwald Sándor 3 évre 860 kor., 6 évre 1270 kor. bérösszeggel. Az ajánlatok döntés alatt állanak.

Szászbuda. (Nagyküküllő m.) (Faeladás.) Szászbuda község előljárósága az évi rendes vágásterületén levő 400 négyszögölre becsült bükkfa anyagának 1564 kor kikiáltási áron való eladására december 21 én árverést tartott. Ajánlatot tettek: Kurta Miklós, Mojsza Miklós, Scheipner Mihály, Sucs Miklós, Mojsze György szászbudai lakosok.

Kurta Miklós ajánlatát fogadták el s vele a szerződést 1255 korona összeggel megkötötték.

Kézdiszentlélek. (Kő és kavicsbánya bérbeadás.) Kézdiszentlélek község előljárósága a község területén a kő- és kavics bányászatnak egymásután következő hat évre való haszonbérbeadására december 23-án árverést tartott. A következő kézdiszentléleki lakosok pályáztak: Tamás Elek a kőre 1625 k., a kavicsra 61 kor, Osbay Mátyás a kőre 1420 kor., Miklós Albert ugyanerre 1431 koronával.

Tamás Elek ajánlatát fogadták el.

Vasbetonépitésben jártas mérnök

kerestetik lehetőleg azonnali belépésre. Ajánlatok az eddigi gyakorlat és fizetési igény megjelölésével **Székely és Faragó** céghez Budapest, VII., Amerikai-ut 22. sz. alá intézendők.

Fénymásoló papir

positiv, negativ és **barna** legjobb minőségben kapható

Magyar Vegykészitményü Papirgyár-nál

Budapest, V. ker., Kálmán-utca 12.

TELEPHON 38—90.

Fénymásolatok borus időben villanyfény mellett készittetnek.

Vidéki megrendelések 24 órán belül elkészittetnek és továbbittatnak.

TORONY ÓRÁK

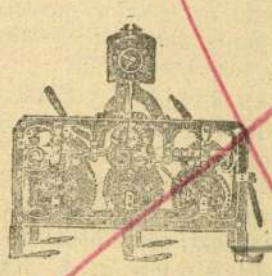

palota-, városházi-, gyári- és laktanya-órák berendezését legelőnyösebben eszközli

MAYER KÁROLY utóda

MÜLLER JÁNOS

első magy. óragyár gőzberendezéssel.

BUDAPEST, VII., THÖKÖLY-UT 52. (saját ház)

— Képes árjegyzékek és költségvetések bérmentve. —

A műszakiak titka

Csipke, műanyagból

A templomot nem takarja el semmi. Kétoldalt magasra törő, csigavonalplasztikájú díszletfalak ölelik a színpadot, szigorú rendjüket a templomkapu előtti vízszintesen nyúló, ívelt vonalvezetésű háttérfal bontja meg. A csúcsa fölé függesztett hatalmas körbe még két kisebbet festettek. A hatás: mintha éppen most mozdulna az óriás korong, hogy a következő pillanatban egyenletes gyorsulással legördüljön lejtős pályáján. Az *Ecseri lakodalmas* ökonomikus, nemesen egyszerű díszleteit *Mayer László* tervezte.

— *Sem az Állami Népi Együttes eddigi előadásain, sem más dóm színpadi néptáncbemutatón nem láttunk még ilyen merészen puritán díszleteket. A tervezők többsége a látványosságra, mozgalmasságra, változatosságra — mint a nagy színpad és tér követelményeire — koncentrál. Milyen meggondolások vezették Mayer Lászlót?*

— Tíz éve dolgozom már az együttesnek, elsősorban plakátokat, műsorfüzeteket terveztem, hiszen grafikus vagyok. Ez az első, nagy színpadra készült munkám. A teret többször megnéztem és nagyon korán elhatároztam, hogy a templom szabadon marad. Csak mélykék színűre kellene „festeni", még reménykedem, hogy a világosítók ezt is megoldják. Az együttes műsora tizenhét különböző hangulatú tánc- és zeneszámból áll. A feladatom az volt, hogy mindegyiknek megfelelő színpadi hátteret teremtsek. Miután elképzelhetetlen, hogy tizenhétféle díszlet készüljön egyetlen előadáshoz, maradt a másik megoldás: egyetlen, minden műsorszám tartalmát, stílusát és hangulatát megfelelően tálaló színpadkép megtervezése. Amikor elhoztam a makettet az első megbeszélésekre, a szegedi kollégák megdicsérték esztétikai értékeit — és sajnálkozva közölték: megvalósíthatatlan.

— *Tehát új terv készült?*

— Nem. Az eredeti zsinórkompozíció formái és vonalai valósultak meg, korszerű anyagokból. A makett ugyanis csupa zsinórból készült, a falak a vert csipke illúzióját keltették. Úgy képzeltem, tíz centiméteres átmérőjű kötelekből áll majd össze a nagy színpadi díszlet, azt is kiszámítottam, hogy 100 kilométer hosszúságú kötélre lesz szükség. Csak arra nem gondoltam, hogy a kötélfalak roppant súlyosak, olyannyira, hogy lehetetlen felállítani őket. Az itteni tapasztalt szakemberek rendkívüli segítőkészségének és ötletgazdagságának köszönhetem, hogy mégis elkészültek — műanyagból. Teljesen új eljárással, amelyet most talált ki a szegedi műszak. Azóta titkuk elsajátításával telnek napjaim.

S. K.

Az előkészületi mérkőzéseken 22 játékos jutott szóhoz, volt alkalom bizonyítani. Meghallgattam az edzőkollégák véleményét is, tájékozódtam, de a keretet én jelöltem ki, csakúgy mint a mindenkori csapatot is. Döntéseimet a tapasztaltak, látottak alapján hozom meg, a jelen dönt és nem a múlt.

— Kikre számít a keret, illetve a csapat összeállításánál?

— Bérelt helye senkinek nincs, nem is lesz. Nemcsak a csapatból, a húszas keretből is ki lehet maradni. Figyelemmel kísérem a tartalék- és ificsapatok munkáját is. Aki kiérdemli, előrébb léphet. Azokat veszem figyelembe a csapat és a keret összeállításánál, akik mind morálisan, mind játék- és küzdeni tudásban megfelelnek a követelményeknek.

— Aktív játékos korában csatár volt. Hogyan kívánja kamatoztatni az akkor szerzett tapasztalatokat, milyen hadrendben játszik majd a SZEOL?

— Korábban is mondtam, a támadó játék híve vagyok. A különböző felmérések azt igazolták, erőnlétileg nincs különösebb baj a csapatnál. Nagy figyelmet fordítottunk a taktikai és technikai elemek gyakorlására úgy, hogy ne menjenek a fizikai képességek rovására. A sok gyakorlás eredménye érzésem szerint már az ősszel jelent-

— Zavartalanul készülhettünk Szegeden, minden biztosítva volt a zökkenőmentes munkához. Megmondom őszintén, sokat tépelődtem az összeállításon. A kilenc mérkőzésen látottak meggyőztek a döntés helyességéről. Kőműves sajnálatos sérülése keresztülhúzta tervemet. Ő hétfő óta könnyebb mozgást végez, kezelésre jár. Remélem, hamarosan számíthatok játékára. Nem árulok zsákbamacskát, a későbbiekben sem rejtem véka alá a csapat körül zajló eseményeket, így az összeállítást sem. Az MTK-VM elleni csapat: *Nagy — Szalai, Egervári, Forgács, Kádár — Hojszák (Hágelmann), Birinyi, Zámbori — Kozma II., Hegedűs (Vass dr.), Jernei,* Készenlétben áll *Bencze* és *V. Tóth.*

— Mit vár a debütálástól?

— Pontszerzésre számítok! De az eredményekért, a sikerért nem beszélni, dolgozni, tenni kell, nem is keveset!

Gyürki Ernő

figyelem!

somagtartó ponyvák, valamint
észítését és javítását

avító Ipari Szövetkezet,
18. szám. Telefon: 13-272.

Modern szekrények

laminátos fautánzatú burkolattal,
60, 75, 90, 105 cm szélességű,
265 cm magas, kétrészes, akasztós, polcos
választékban

kaphatók

az ALFÖLDI TÜZÉP VÁLLALAT
Szeged-Rókus pu. telepén.

Mayer László, díszlet, és jelmeztervező

□ MAYER LÁSZLÓ díszlet- és jelmezkiállítását Sík Ferenc, a Pécsi Nemzeti Színház főrendezője nyitja meg ma délután 6 órakor a Magyar Néphadsereg Művelődési Házában. (XIV., Népstadion u. 34.) A tárlat december 6-ig tekinthető meg.

□ Mayer László

2.

Esti Hírlap Bp. 1980 nov. 15.

Mayer Mária

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

MAGYAR NEMZET

Budapest

1970 SEP 19

1021

— **Első tárlata** nyílt meg pénteken a Paál László-teremben Mayer Mária textilművésznek és Móga Sándor ötvösművésznek. A kiállítás szeptember 18-tól október 3-ig tart nyitva. Ugyanebben az időben tekinthető meg Gy. Molnár István grafikusművész 26 alkotása a Derkovits-teremben.

— 77 FELESÉGE VOLT ed-

ben kibontakozó építészet,

1976 X. 6

Magyar Nemzet

Megkezdődött a pécsi játékfilmszemle

Pécsett ünnepélyesen fogadták a VI. magyar játékfilmszemle vendégeit, rendezőket, írókat, művészeket, esztétákat, filmszakembereket és a kulturális élet vezetőit, az október 5—10-ig tartó fesztivál mintegy kétszáz hazai és külföldi részvevőjét.

A megnyitó díszelőadáson, hétfőn este a Petőfi Filmszínházban a Himnusz hangjai után *Poór* Klári, a televízió munkatársa köszöntötte a közönséget. *Bogár* József, a szakszervezetek Baranya megyei tanácsának vezető titkára mondott megnyitó beszédet, majd dr. *Ranódy* László filmrendező, a VI. magyar játékfilmszemle rendezőbizottságának elnöke a Magyar Film- és Tévéművészek Szövetségének üdvözletét tolmácsolta.

Ezután bemutatták *Szabó* István *Szerelmesfilm* című új művét.

Mayer Mária textilművész és Móga Sándor ötvösművész kiállítása

Két — már nem fiatal — művész első tárlata ez a közös bemutató, amelyet a Paál László teremben állítottak össze legjobbnak érzett munkáiból. Kiállításukon azonban alighanem a véletlen szeszélye sodorta össze őket. Indokolt tehát, hogy mi is külön-külön vegyük szemügyre teljesítményeiket.

Mayer Mária sokféle feladatot oldott meg, miután 1948-ban, háromévi tanulás után kikerült *Molnár* Béla keze alól. Volt a Textilfestő Vállalat kézifestő részlegének vezetője, az Iparművészeti Vállalat tervezője, készített kosztümöket az Operaháznak, a Vígszínháznak, a Petőfi Színháznak és a filmgyáraknak — *Márk* Tivadar, *Szeitz* Gizella és *Kemenes* Fanny tervei alapján —, s csinált függönyt az Országház részére. Kiállított tárgyai között ezúttal függönyöket és textil faliképeket láttunk, különböző technikával készített — batikolt, festett, ragasztott — kompozíciókat. Sorozatukból a kedvesen formált Énekóra és a Batikolt függöny érdemel figyelmet.

Móga Sándor csak öt esztendeje jutott hozzá, hogy kedves műfajának, az ötvösségnek szentelhesse magát. Előzetesen ötvösséggel, majd szobrászattal foglalkozott, de vágyai mindig a megkezdett, majd kényszerűségből félbehagyott ötvös pálya felé vonzották. Móga Sándor sokat dolgozik, s tárgyai kelendőek. Talán ezért nem futotta az idejéből, hogy jobban felkészüljön erre a bemutatóra — szokványos ötvöscikkeinek nagy sorozata legalábbis erre enged következtetni, hiszen kollekciójának nagyobb része díszdoboz és kistálca, egyszóval bármely kirakatban szemügyre vehető tárgy. Pedig néhány falitála és két kis ólomszobra azt mutatja, hogy érdemesebb lett volna kicsit gondosabban körülnéznie műhelyében, hátha talált volna még egyebet is.

h.

Fehér Lajos fogadta a szudáni mezőgazdasági minisztert

Fehér Lajos, a kormány elnökhelyettese hétfőn szívélyes beszélgetésen fogadta Ali *al Thom* szudáni mezőgazdasági minisztert. A fogadáson részt vett dr. *Dimény* Imre mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter is.

Ugyancsak hétfőn dr. Dimény Imre is fogadta a szudáni minisztert. Tájékoztatták egymást a két ország mezőgazdaságának eredményeiről és problémáiról.

Magyar kohászati küldöttség utazott Moszkvába

I. *Kazanyec* szovjet kohászati miniszter meghívására hétfőn magyar kohászati delegáció utazott Moszkvába. A küldöttséget dr. *Horgos* Gyula kohó- és gépipari miniszter vezeti. A magyar delegáció a két ország kohászatának együttműködéséről tárgyal. A küldöttség tagjai meglátogatnak több szovjet üzemet.

Magyar—NDK belkereskedelmi tárgyalások

Dr. Kurt *Bernheimer*, az NDK kereskedelem- és közellátásügyi miniszterének első helyettese szeptember 30—október 4. között Budapesten tárgyalt a Belkereskedelmi Minisztérium vezetőivel a két ország belkereskedelmi együttműködéséről. A tárgyalások során jegyzőkönyvben rögzítették az 1971—1975. évi együttműködési szerződés fő irányait.

Kállai Gyula v
a magyar

Kállai Gyulának, az MSZMP Politikai Bizottsága tagjának, az országgyűlés elnökének vezetésével hétfőn hivatalos látogatásra a lengyel fővárosba érkezett a magyar országgyűlés küldöttsége. A delegáció tagjai: *Csáki* István, az MSZMP Szolnok megyei bizottságának első titkára, dr. *Szilágyi* Gábor, az MSZMP debreceni városi bizottságának első titkára, *Korpai* Jánosné, a Pamutnyomóipari Vállalat csoportvezetője, dr. *Bodogán* János, a Veszprém megyei tanács végrehajtó bizottságának elnöke, dr. *Mészöly* Gyula, a Duna—Tisza közi Mezőgazdasági Kísérleti Intézet igazgatója, *Gyenge* Kálmán, a pilisi szénbányák vájára, országgyűlési képviselők.

A küldöttség a lengyel szejm elnökségének meghívására egy hetet tölt a testvéri szocialista országban.

A repülőtérről küldöttségünk szálláshelyére hajtatott, majd röviddel ezt követően a szejm épületében látogatást tett Czeslaw *Wycech* elnöknél.

A kora délutáni órákban megtartották küldöttségünk első találkozóját és eszmecseréjét a szejm állandó bizottságainak elnökeivel.

Hétfőn este a szejm elnöksége vacsorát adott a magyar vendégek tiszteletére. A vacsorán pohárköszöntők hangzottak el.

Czeslaw Wycech a többi között kiemelte:

— Tudjuk, hogy az MSZMP és Magyarország a pártkongresszusi előkészületek jegyében él. E kongresszusnak kiemelkedő szerepe lesz az ország életében, hozzájárul majd

Mayer Mária

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSEPEL

1970 SEP 25

1021

— **Egy textil** és egy ötvösművész közös kiállítását nyitották meg szeptember 18-án a Képcsarnok Vállalat Paál László kiállító-termében. *Mayer Mária* és *Móga László* közös kiállítása október 8-ig tart nyitva.

Mayer Mária

1970 SEP 9

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

MAGYAR HIRLAP

kokkal gazdagodott a Budapesti Állatkert.

ELSŐ TÁRLATA NYÍLT MEG pénteken a Paál László-teremben Mayer Mária textilművésznek és Móga Sándor ötvösművésznek. Móga ötvösművei közül ezúttal 63 alkotást láthatnak az érdeklődők.

1021

Mayer Mária

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

SEP 18

MAGYAR NEMZET

Budapest

Mayer Mária textilművész és Móga Sándor ötvös kiállítása ma délután öt órakor nyílik meg a Pátzay László teremben.

8

Mayer Miklós

Szegedi Mükertész (?)

Szerkesztette a
Magyar Mükertészek
Szakkörlönyét.
Indult 1892-ben,
1901-ben 10-ik év-
folyamaban
volt.

Kul Szeged
439. l.

lásd
Szinyeit

tására, melynek eredményeit a következő dolgozatokban tette közzé:
„Felsőőri növénynevek.“ (Magyar Nyelv, 1937, 9—10. sz.), „Obi-ugor

írt az Uj Idők lexikonába, készítette a finn irodalmi társaság megbízásából a külföldi magyar nyelvoktatás céljaira szerkesztendő magyar olvasókönyvet, elvégezte ezen olvasókönyvhöz tartozó etymologiai utalásokkal ellátandó magyar-finn szójegyzék előmunkálatait. „Etymologisches" című értekezését az észt Tudományos Társaság közölte jubileumi albumában (Tartu, 1938). Lefordította Järventaus Arvi finn író Hyljätty Kylä című regényét Kis falu a világ végén címen (megjelent az Egyetemi Nyomda kiadásában). A finn pedagógiai főiskola meghívására öt héten át heti 6, illetve 4 órában előadásokat tartott Jyväskylä városában finn nyelven, a magyar nyelvről s az általános és speciális finn fonetikáról.

Dr. Láng Sándor (1913, Rákosszentmihály, Pest m., róm. kat.), okleveles középiskolai tanár geomorfologiai kutatásokra (Cholnoky professzor) 400 P összegű ösztöndíjban részesült. A Hernád völgyében tett tapasztalatairól a Földtani Társulat januári szakülésén számolt be. A pilishegységi Dara-patak mentén is folytatott tanulmányokat. Kutatásainak eredménye „Folyóterrasz tanulmányok" címen jelent meg (Földtani Közlöny 1938. 4—6. szám). Az év második felében a mátraaljai dombvidék helyszíni formáinak vizsgálatával foglalkozott. Bölcsészetdoktorátust tett summa cum laude eredménnyel.

Dr. Makkai László (1914, Kolozsvár, ref.), nemzeti múzeumi önkéntes bibliografiai munkatárs, keleteurópai történeti kutatásokra

Mayer Péter

Cegléd

1944-ben a Rajztanárok Egyesületének egyik áldnöke.

Rajzoktatás

1944. V. ev. 4. 4

bontér

98

AZ I

CS

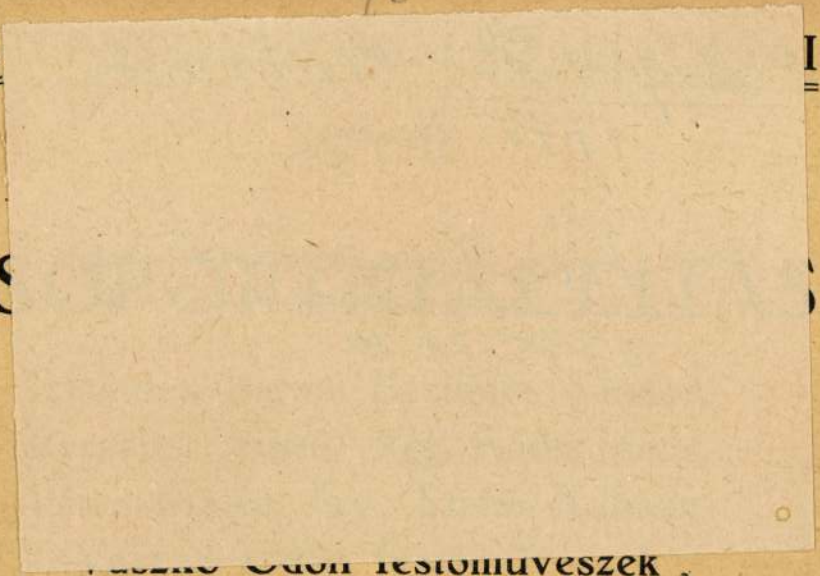

A KIÁLLITÁST RENDEZTÉK:

Mayer Róbert

Szabad Művészet

1957. 279. l.

Nagyméltó

Kegy

Mély tiszte

kedjék az Eger-vári ása

kek Országos Bizottsága

tott segélyt kiutalni.

Mély tiszte

Eger, 1940. ápr. 27

Mayer Roth Buda. Ar.

Budai ötvös. Említik 1828-ban.

Műve:

MR
74

22

Kanna
1826
Egykor Petneházy Breitner Sári tulajdonában. Lappang

Irodalom:
Expos 1935: 135.; Kőszeghy.

Pest-Buda 1977

Mayer Sándor szobrász

A tartalomból

- Irodalom, művészet
- Horváthék kertjében
- Jöjjenek hát a szentek
- „Hány az óra", híradó?

Betörtek a porpáci polgármesteri hivatalba (is)

Két nap leforgása alatt két vasi polgármesteri hivatalba törtek be. A nyőgéri után a porpáci volt a „soros" csütörtökön éjjel vagy péntekre virradóra. Míg Nyőgéren riglihúzásos módszerrel jutott be a helyiségbe a hívatlan látogató, addig Porpácon drasztikusabb módszert választott: kitépte az ajtót. S hogy a környező házakban lakók vajon miért nem lettek figyelmesek a zajra? Azért, mert szeles, viharos idő volt. Porpácon is, akárcsak Nyőgéren, minden bizonnyal pénzt keresett a betörő. Feltúrt mindent, de nem rongált meg semmit. Egy vasat sem talált. Szakértők szerint nincs összefüggés a két eset között. A rendőrségi nyomozás tart. **szp**

ÁRA: 13,80 FORINT

NAPILAP

Vas Népe

XXXVIII. ÉVFOLYAM 124. SZÁM 1993. MÁJUS 29. SZOMBAT

Csendes májusi esőre várva

Rendkívül kevés csapadék esett eddig májusban. A szombathelyi meteorológiai állomáson mért adatok szerint május 3. és 9. között összesen 17,3 milliméternyi csapadék hullott le. Ezután már csak 14-e és 19 -e között volt egy kis eső, azonban mindössze 0,5 milliméternyi. Tegnap a megye több helyén is volt zápor, zivatar, jégeső. Sárváron délben babnál is nagyobb jegek hullottak. Kiadós csendes esők kellenének. A csapadékhiány a növényi kártevőknek kedvez: lisztharmat fenyegeti a búzát, a szőlőt. A cukorrépát kínzó répabolhából is sokkal több van, mint máskor. **P.G.**

Rönöki templom: osztrákok, útlevél nélkül

Burgenland és a határos magyar megyék napi életét megkönnyítő új közös intézkedésekről volt szó azon a tanácskozáson, amelyet Wolfgang Dax, Burgenland tartományi parlamentjének elnöke a bécsi magyar nagykövetségen vezető diplomatákkal folytatott.

Fontányi Gábor követ tájékoztatása szerint megegyezés született arról, hogy közös vadászati törvényt készítenek elő, amely összhangba hozza a két ország vadgazdálkodását. Újszerű, hogy a magyar oldalon lévő, osztrák tulajdonú rönöki templomba igyekvő osztrák állampolgároknak ezentúl nem szükséges útlevelüket magukkal vinniük: elég, ha személyazonossági igazolványukat felmutatják a határon. Hamarosan valósággá válik a kerékpárutak közös beruházása, és jelentős program az ugyancsak közösen kidolgozandó katasztrófaelhárítás is. A magyar diplomata szerint fontos részlete az utóbbi együttműködési területnek a tűzoltóság riasztásának összhangba hozatala.

Ugyanígy lényeges a megállapodás a biztosítási kérdésekről, ez egy-egy szerencsétlenség sebesültjeinek a kórházi ellátását teszi majd bürokráciamentessé.

Fiatja és nagy hasa is van

Vesztett a gersekaráti polgár

Egy hónapja történt , hogy Tóth Zoltán gersekaráti lakos meglehetősen felháborodott amiatt, hogy a helyi önkormányzat nem adott neki szociális segélyt. Sokadszor nem adott, és Tóth Zoltán „kiakadt". Amúgy magyarosan.

Pénteken egy órakor volt a tárgyalás a szombathelyi városi bíróságon, ahol a Tóth Zoltán kontra gersekaráti önkormányzat viszályt igyekezett rendezni a dr. Hoós Tibor által vezetett tanács. A felperes (Tóth Zoltán) azért adta be keresetét, mert a szerinte jogos és általa szabályosnak tartott segélykérelmét az önkormányzat elutasította. Ezt szerette volna a bíróság segítségével orvosoltatni. Nem sikerült. A bíróság nem tartotta indokoltnak azt, hogy Tóth Zoltánnak az önkormányzat szociális segélyt adjon. Azért, mert mint indoklásában megfogalmazta, jövedelmi viszonyai, annak ellenére, hogy munkanélküli, és felesége sem dolgozik, az átlagnál sokkal jobbnak mondhatók. — Tóth Zoltán ötödmagára huszonötezer forintot keres...

De van egy Trabantja, amelyet három malacért cserélt, meg egy húszéves Fiatja is, amely ötvenezret ér. Mindezekkel a vagyontárgyakkal és jövedelmével Tóth Zoltán „fényévekkel" előzi meg szerencsétlenebb sorsú szomszédait, és ezért nem kap segélyt, vélekedett a képviselő-testület. Sőt, ezer forint perköltséget fizet. Fellebbez is. Annak ellenére, hogy Tüü Dávid polgármester a bíróság előtt kétségbe vonta rászorultságát, mondván, akinek ekkora hasa van, az nem kérhet segélyt. **komondi**

Újra áll a felkelő szobra

Hatvannégy esztendeje, 1926. május 26-án Szombathelyen, a Hősök temetőjében emlékművet avattak az 1921-es felkelésben Nyugat-Magyarországért hősi halált haltak emlékére. Tavaly jutott a Szombathelyi Szépítő Egyesület tudomására az akkori avatás. Az évtizedeken át hozzáférhetetlen (indexen lévő) Misuray-Krúg

Lajos A Nyugatmagyarországi felkelés című könyvéből derült ki, hogy az akkori szombathelyi emlékművet *Pehm Ferenc* szombathelyi pénzügyi tisztviselő, *Parvy Kornél* Komárom megyei szolgabíró és egy ismeretlen felkelő holttestе fölé emelték. Az emlékművet Gebhardt Pál pénzügyi titkár, volt felkelőparancsnok, és Biczy Elemér műszaki tanácsos tervei alapján Mayer Sándor szombathelyi szobrászművész készítette. A felkelők síremléke 1945-ben eltűnt. Tavaly a Szombathelyi Szépítő Egyesület lapunkban tett közzé egy közleményt, amelyben az emlékmű rövid történetét, egykori képét közöltük, hátha ráismer valaki. A vállalkozást siker koronázta. A Szombathelyi Egyházmegyei Hatóságtól értesítették az egyesületet, hogy a megyeszékhelyen, az Eölbey kanonokház (a volt Forradalmi Múzeum) udvarán van a szobor. A szépítő egyesület, az egyházmegyei hatóság, a polgármesteri hivatal és a temetkezési vállalat segítségével, anyagi támogatásával, *Nagy Ferenc* egyházmegyei építésvezető tervei szerint újra felállította Mayer Sándor alaktorzóját a Hősök temetőjében.

Ma délelőtt 11 órától a szépítő egyesület titkára, *Márkus István* emlékezik meg az újra felállított szobornál annak hányatott sorsáról.

-thy
Fotó: K.Z.

Hírzárlat az ügyben

Letartóztatják a zalaegerszegi vámparancsnokot?

A Vas Megyei Rendőr-főkapitányság gazdaságvédelmi osztálya nyomozást kezdett a zalaegerszegi vámparancsnok és egyik beosztottja ellen. Ehhez az szolgáltatott alapot, hogy a vámosokra terhelő vallomást tettek egy zalaegerszegi autókereskedő ellen folyó ügyben. A kereskedővel szemben a nyomozás jelenleg is tart. Amikor az egerszegi parancsnok neve is szóba került, az újabb fejlemény miatt a rendőrség hírzárlatot rendelt el az ügyben. Zalai forrásokból, valamint a Népszabadság nyomán, annyit sikerült megtudni, hogy az autókkal foglalkozó kereskedő a külföldről behozott kocsikat előnyösen és kedvezően tudta elvámoltatni Zalaegerszegen. Hogyan sikerült neki? Erre kíváncsi a rendőrség is. Az ügy szálai annyira szövevényesek, a kapcsolatok annyira bonyolultak, hogy a rendőrség egyelőre nem nyilatkozhat, mert félő, nem sikerül feltárni a teljes valóságot.

Tegnap délután nem sikerült Szabó Miklóssal, a Vas Megyei Rendőr-főkapitányság osztályvezetőjével beszélnünk, ezért nem tudtuk azt az információnkat ellenőrizni, hogy az ügyön, nem véletlenül, vasi zsaruk dolgoznak. Szintén Zala megyéből származó értesülések alapján az egerszegi parancsnok egy korábbi ügyben is érintett. A volt zalai és vasi vámparancsnok ellen folytatott vizsgálatnál az ő neve is szóba került. A vizsgálat után azonban felmentették az ellene felhozott vádak alól — erről az esetről több újságcikk is beszámolt. A letartóztatásról a Szombathelyi Városi Bíróságnak kell döntenie. A sárvári ügyészség már kezdeményezte ezt, ám a bíróság első fokon elutasította. Most megfellebbezte az ügyészség ezt a határozatot. A hírzárlat miatt nem lehet tudni, a vallomások alapján mivel vádolják a parancsnokot, és a vádaknak mekkora jelentőségük van az ügyben.

Karády szökése

Egy hete *Karády, a kémnő* címmel cikket közöltünk arról: kutatók szerint nagy a bizonytalanság, három verzió van arra, hogyan menekült át a határon 1951. február 20-án Karády Katalin. Sok telefon érkezett szerkesztőségünkbe, így olvasóink segítségével sikerült fényt deríteni erre a titokra. Az ügy fontos tanúja Nardán él, aki elmondta az akkor történteket. Lapunk 5. oldalán olvashatnak Karády szökéséről.

Harminchárman megtagadták

Az elmúlt két napon, szerdán és csütörtökön 6600-an vonultak be sorkatonai szolgálatra, közölük 2700-an a Határőrséghez — közölte pénteken a HM sajtóosztálya.

Harminchárman megtagadták a szolgálat teljesítését, ezért ellenük eljárás indult.

Hatan pedig nem jelentek meg a bevonulási helyen. Ügyükben a körülmények tisztázása folyamatban van.

A most bevonultak június 19-én teszik le a katonai esküt.

Soha még ennyi könyv, soha ilyen drágán

Az idei könyvhétre százhatvan művet ígértek a kiadók. Igaz, valamennyi még nem jelent meg, de olyan még sose volt, hogy minden könyv időben a boltokba került volna — ahogy a terjesztők tegnap állították Szombathelyen, a megyei könyvtárban, ahol azért találkoztak, hogy a június negyedikétől nyolcadikáig tartó könyvhét eseményeiről tájékoztassák egymást. Mivel mostanában az első szempont az üzlet, a könyveseknek alkut kellett kötniük az önkormányzattal is. A főtérért nem kell fizetniük, a Vásárcentrum Kft-től pavilonokat is kapnak, amelyeknek szállítási és felállítási költségeit viszont állniuk kell. A szombathelyi terjesztők közül az Arany János és a Savaria Könyvesboltnak, a Martineum Kft-nek és a Tékának lesz pavilonja, illetve sátra, a Batthyány Könyvesbolt a könyvhéten is a „tizennégy emeletes" alatt várja a vásárlókat. Akik várhatóan Ottlik Géza Buda, Milan Kundera A nevetés és felejtés könyve című regényét, Witold Gombrowicz Testamentum című esszékötetét keresik majd leginkább. Nem lesz a könyvhéten semmiféle kedvezmény, a Szép versekhez, Körkép-novellákhoz is teljes áron lehet majd hozzájutni. Az utcai árusok kimaradnak a könyvhétből — számukra ez nem üzlet.

Tavaly majdnem az eső mosta el a szombathelyi megnyitót, az idén ünnepi beszéd nélkül kezdődik a könyvhét. De megkezdődik azért. **via**

Gyereknapra

Gyereknap táján szebbnélszebb, jobbnál-jobb rendezvényekkel örvendeztetik meg a főszereplőket: a gyerekeket. A napokban tartották például a Nemzetiségi Kupát, amelyet már 19 éve mindig megrendeznek. A felsőcsatári, a horvátzsidányi és a szentpéterfai iskolába járó gyerekek — horvátok, németek és magyarok — mérik össze sportban az erejüket. Most Felsőcsatáron versengtek, s a házigazdák lettek összesítésben az elsők, s ezzel egy évre ők őrizhetik a kupát. (Bal oldali kép.) Másik képünk az oladi gyermeknapi rendezvény sportvetélkedőjén készült.

További, gyermekekkel kapcsolatos anyagokat találni lapunk belső oldalain: többek között — a 9. oldalon — gyermekrovatunkat. **Fotó: K. Z.**

Játékos elmék elemes játékai

Nincsen rózsa tövis nélkül, miként nincsen gyerekjáték szárazelem nélkül. Előbb-utóbb persze a gyermek kimerül, az elem viszont lemerül. Kidobjuk a szemétbe, belekerül a kommunális hulladékba, s a benne rejlő nehézfémek lassan, ám minden valószínűség szerint, megtámadják a talajban levő vízkészleteket. Teljesen kézenfekvő tehát a szárazelemek gyűjtése, tárolása és elszállítása olyan helyre, ahol nem szennyezi a környezetet. Ám az élet ennél bonyolultabb.

Szombathelyen a Városgazdálkodási Vállalat végzi ezt a munkát. Helyzetüket nehezíti, hogy jogszabály szerint az minősül veszélyes hulladéknak,

(Folytatás a 2. oldalon)

Megbukott a lengyel kormány

A Szejm péntek reggel elfogadta a Szolidaritás képviselőinek bizalmatlansági indítványát — igaz, csupán egyetlen szavazaton múlott a kabinet sorsa.

223 képviselő szavazott a felmentés mellett; az indítvány ellen 198-an voltak, 24 képviselő pedig tartózkodott. A szavazás után a Szejm marsallja bejelentette, hogy a Független Lengyelország Konföderációja (KPN) miniszterelnök-jelöltet állít Andrzej Ostoja-Owsiany személyében. A lengyel politikai életben csaknem ismeretlen jelölt 1980 óta tagja a KPN-nek, a párt vezetőségébe 1988-ban került be. Ügyvéd, 1990 júniusa óta a lódzi városi tanács elnöke. A gyors jelöltállítást a csütörtökön kirobbant alkotmányjogi vita indokolja. Kiderült ugyanis, hogy nem egybehangzó a módosított alkotmány és a Szejm házszabálya, így az sem volt világos, hogy mi a jogi helyzet akkor, ha egy bizalmatlansági indítvány sikere után nem állítanak azonnal új jelöltet a bukott kormányfő helyére. Megfigyelők szerint a KPN akciójának elsőrendű célja azt megakadályozni, hogy Lech Walesa államfő — a jogi zavart kihasználva — maga hozzon létre kormányt, vagy feloszlassa a parlamentet.

Játékos elmék elemes játékai

(Folytatás az 1. oldalról)

ami termelőnél keletkezik, s abban az esetben, ha a vállalat magánszemélyektől gyűjti a szárazelemeket, azon nyomban termelővé válik. Így viszont köteles a veszélyes hulladékot elszállítani, köbméterenként hetven-nyolcvan ezer forintért. Nos, innét kezdve már nem éri meg a Városgazdálkodási Vállalatnak a szárazelemgyűjtés.

Szerencsére a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium elvben megállapodott a vállalattal, melynek értelmében a minisztérium átvállalja a szállítás és tárolás költségeit. Sőt, a Nyugat-Dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőséghez tartozó Vas és Zala megyéket mintaterületté nyilvánítják. Ennek értelmében a térség önkormányzataihoz tartozó intézmények gyűjtődobozokat kapnak, melyekbe rendszeresen összegyűjthetik a szárazelemeket. Ezeket el kell szállítaniuk a felügyelőség által kijelölt legközelebbi gyűjtőhelyekre, ahonnét aztán aVárosgazdálkodási Vállalat viszi el a veszélyesnek minősülő hulladékot. A szeptemberben induló gyűjtés vélhetően elejét veszi majd a játékos elmék elemes játékai nyomán keletkező szennyeződések további terjedésének.

F. S.

Hírek — röviden

A jövőben környezeti hatásvizsgálatnak kell megelőznie minden olyan beruházást, amely jelentős környezetvédelmi károkat okozhat — ismertette a kormány új rendeletének lényegét Gyurkó János környezetvédelmi miniszter a kormányszóvivői tájékoztatón. A hatásvizsgálat költsége — amely a beruházás összegének 0,5—5 százaléka körül van — a kérelmezőt terheli.

☆

Martonyi János külügyi államtitkárt bízták meg a magyar kormány képviseletével a Hágai Nemzetközi Bíróság előtt Bős ügyében.

☆

A jövő héten megkezdődik a választási törvény pártközi egyeztetése — közölte Tóth Zoltán, a BM főosztályvezetője. A kormány javaslata értelmében a külföldön élő magyar állampolgárok is választójogot kapnának.

☆

Az Országgyűlés a jövő héten szavaz a magyar állampolgárságról, továbbá az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról benyújtott törvényjavaslatokról —közölte Dornbach Alajos, a parlament alelnöke. Azt is elmondta, hogy pünkösdhétfő miatt a jövő héten kedden egész nap, szerdán pedig délelőtt lesz plenáris ülés.

☆

A Földművelésügyi Minisztérium legutóbbi információi szerint várhatóan nem születik végleges döntés a magyarországi sertéspestis miatti közösségi szigorításokról az EK pénteki brüsszeli ülésén — nyilatkozta Bálint Tibor, az FM illetékese.

Nyugati szemmel

Für Lajos lemondásáról

A Demokrata Fórum vezetőjének lemondása, amelyet a belső viták váltottak ki, azzal fenyeget, hogy széthullik a kormánykoalíció — írta pénteki számában a *Libération* című francia lap. Budapesti tudósítója, Philippe Pecoul szerint „Für Lajos, Antall József közeli barátjának lemondása súlyos veszélybe hozta a magyar kormány stabilitását, és a pártot a szakadás veszélye fenyegeti a liberálisok és a Csurka István nacionalista-populista csoportja viszályának következtében". A tudósítás emlékeztet arra, hogy „ennek a szélsőjobbodali ideológusnak a támadása még tavaly nyáron kezdődött azzal, hogy az MDF lapjában közzétette idegengyűlölő és antiszemita pamfletjét". A liberálisok hónapok óta követelik Csurka kizárását, de a miniszterelnök teljes súlyát latba vetette azért, hogy egy évvel a törvényhozási választások előtt fenntartsa pártja egységét. Az MDF legutóbbi kongresszusán létrehozott törékeny szintézis azonban most romokban hever, és a nyílt válság Antall József személyes vereségeként jelentkezik — írta a lap.

Pattanásig feszült a húr a kormányzó Magyar Demokrata Fórumban, miután lemondott a pártnak az a vezetője, aki eddig egységben tartotta az MDF konzervatív és nacionalista szárnyát — írta a **Financial Times** budapesti tudósítója. A lap pénteki számában Nicholas Denton idézte Für Lajos lemondó nyilatkozatának azt a megállapítását, amely szerint eredményteleneknek maradtak a tarthatatlan testvérháború lezárására irányuló erőfeszítései. — Für távozásával az MDF-ben nincs már olyan híd, amely összeköthetné az Antall József mögött felsorakozó mérsékelt konzervatívokat és a Csurka István köré tömörülő kisebb csoportot — fűzte hozzá Denton. Jelentésében idézte az MDF egyik név szerint nem említett vezetőjét is, aki szerint az egyetlen megoldás „a békés elválás". — A régóta érlelődő formális szakadásra a jövő héten, az MDF országos küldöttértekezletén kerülhet sor — állapította meg a Financial Times, amely szerint Csurka szakadár csoportjának kiválása a parlamenti többség elvesztését jelentené az Antall-kormány számára.

Szabad György latin-amerikai körúton

Szabad György, az Országgyűlés elnöke José A. Viera Gallo, a chilei kongresszus képviselőháza elnökének meghívására május 25—27. között hivatalos látogatást tett Chilében.

A parlament elnöke szerdán koszorút helyezett el a chilei főváros központjában lévő Szent István parkban az 1956-os forradalom emlékére állított emlékműnél, majd tisztelgett Mindszenty József hercegprímás emlékkövénél.

A hivatalos megbeszéléseken áttekintették a két parlament közötti kapcsolatokat, a két ország jövendő politikai, gazdasági és kulturális együttműködésének konkrét lehetőségeit és véleményt cseréltek időszerű nemzetközi kérdésekről.

Ezt követően Szabad György meglátogatta a Valparaísóban működő kongresszust, ahol megbeszélést folytatott Beltrán Urenda Zegers szenátusi alelnökkel. Este a magyar nagykövetség épületében találkozott a dél-amerikai országban élő magyarok képviselőivel. Csütörtökön a Moneda-palotában találkozott Enrique Krauss Rusque alelnökkel, aki jelenleg az ország ügyvezető elnöke. A magyar politikus átadta Antall József miniszterelnök Patricio Aylwin államfőhöz intézett levelét, amely hivatalois meghívást tartalmaz az Expo '96-ra. A kétnapos látogatás Rodrigo Díaz ügyvezető külügyminiszterrel folytatott tárgyalással zárult. Az Országgyűlés elnöke a délutáni órákban latin-amerikai körútja következő állomására, Argentínába utazott.

Lottószámok

4, 21, 30, 34, 45

Megjöttek a nyugat-európai őrhajók

Átlépték a magyar határt a Nyugat-európai Únió őrnaszádjai, amelyek nemzetközi és hazai személyzettel, magyar parancsnokság alatt teljesítenek majd szolgálatot a Duna magyar szakaszán — tájékoztatta a Vám és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága pénteken az MTI-t. A fegyvertelen őrhajókon a nemzetközi személyzet mellett magyar vámosok, rendőrök és határőrök végzik majd az ENSZ BT Kis-Jugoszlávia elleni embargós rendelkezéseinek ellenőrzését. A hajók Mohács környékén járőröznek.

Hamis kazetták

Az Adó- és Illetékhivatal, valamint a Fogyasztóvédelmi Felügyelőség képviselőinek felügyelete mellett pénteken 1031 darab hamisított — zsibárusoktól lefoglalt — videó- és audiokazettán gördült végig az úthenger kereke a sajtó munkatársainak jelenlétében Miskolcon.

A Miskolci Útépítő Vállalat telepén lezajlott „akció" során az illetékesek elmondták: az illegális kazettagyártás és -forgalmazás a szerzői jogvédelem sérelme mellett évente több milliárdos kárt okoz, és a nagy nyugati szerzői jogvédő szervezetek már bojkottot helyeztek kilátásba Magyarország ellen.

Ez is közrejátszott abban, hogy május 15-étől más lesz a minősítés: már börtönbüntetést kockáztat az, aki ilyen tevékenységet folytat.

Megalakult

Az APEH Üldözötteinek Szövetsége

Az ország egész lakossága az APEH üldözötteinek táborát szaporítja, mert az adózási szabályok betarthatatlanok, és a törvények tág értelmezése túl nagy hatalmat ad egyes hivatalnokok kezébe — hangoztatták tegnap azon az összejövetelen, amelyen megalakult az APEH Üldözötteinek Szövetsége. A szövetség az elfogadott alapító okirat szerint mindenkit vár tagjai közé, mindazokat, akik úgy érzik, hogy az APEH nem törvényesen járt el velük szemben. Ez egyáltalán nem azt jelenti, hogy adócsalókat toboroznak, hanem olyan állampolgárokat, akik tisztességesen adóznak, de közben azt is szeretnék, hogy jövedelmükből nekik is maradjon valami, összeütközésbe kerültek az adóhatósággal. A szövetség egyben küzdeni fog azért, hogy az APEH túlkapásai nyilvánosságot kapjanak. Az APÜSZ — ez a szervezet rövidített elnevezése — 26 alapító taggal alakult meg, köztük számos ügyvéd is található. Felmerült a gondolat, hogy a szövetség vállalja az APEH üldözötteinek jogi segítését is, határozat erről nem született.

Garancia a kisebbségi tulajdonosnak

Az Alkotmánybíróság precedens értékű döntést hozott — mondta Palotás János, a VOSZ társelnöke, a Köztársaság Párt elnöke azon a pénteki sajtótájékoztatón, amelyen a bírói testület május 24-ei döntését értékelte. Az Alkotmánybíróság ugyanis Sárközy Tamás és Palotás János indítványa alapján alkotmányellenesnek minősítette és megsemmisítette a tartósan állami tulajdonban maradó vállalkozói vagyon kezeléséről és hasznosításáról szóló törvény egyes bekezdéseit.

Az indítványozók kifogásolták, hogy az érintett bekezdések szerint azokban a cégekben, ahol többségi állami tulajdon marad, a kisebbségi tulajdonos nem kap garanciákat kisebbségi jogainak érvényesítésére. Palotás János hangsúlyozta: meg kell változtatni azt a szemléletet, miszerint a fogyasztót a magántulajdonnal szemben védeni kell, az állammal szemben viszont erre nincs szükség.

A békefenntartás jövője

A jövő év tavaszán bevethető lesz az első magyar békefenntartó század — közölte Kiss Csaba. A Honvédelmi Minisztérium védelempolitikai főosztályvezetője tergnap a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián „A békefenntartás és jövője" címmel rendezett kétnapos nemzetközi konferencia utáni sajtótájékoztatón beszélt.

Egyebek között elmondta: ha sikerül előteremteni a szükséges pénzt, akkor a későbbiekben egy zászlóaljnyi erőt képeznek ki ENSZ békefenntartó feladatokra.

Pecze Zoltán, a HM helyettes államtitkára arról szólt, hogy a mostani konferencia jelentős szakmai segítséget nyújt a magyar békefenntartók kiképzéséhez. Az északi országok szakértőivel gyakorlati kérdéseket vitattak meg. Szó volt például arról, hogy a négy állam miként működik együtt a békefenntartásban, hiszen például Macedóniában közös zászlóaljuk teljesít szolgálatot. Hasznos ismereteket szereztek a magyar szakemberek a nemzeti kontingens előkészítéséről, a megfelelő személyek kiválasztásáról is.

Érdekességek innen-onnan

***OSLO** — Norvég tudósok legkevesebb 55 ezer éves csontokat találtak a Sarkkörön belül, mégpedig feltételezésük szerint a világ eddigi legrégebbi jegesmedve-maradványait. Stein-Erik Lauritzen, a bergeni egyetem geológiaprofesszorának véleménye szerint az egy barlangban talált ősi hátcsigolya, mancs és borda egy jegesmedvéhez tartozott. A lelet mellett számos más állatmaradványt is találtak, fókáét, egerekét és madarakét a Norvégia északi részén lévő Kjoepsvikban.*

LONDON — **Lezuhant csütörtökön Skócia északi része felett a brit Királyi Légierő egy Hercules típusú szállítógépe. A fedélzeten tartózkodó kilenc személy közül eddig ötnek a holttestét találták meg. A kutatást folytatják. Az AP jelentése szerint a roncsok nagy távolságra szóródtak szét az elhagyatott hegyvidéken. A gép a dél-angliai Lyneham bázisról a Skócia északi partjainál lévő Lossiemouth támaszpont felé volt úton, amikor a katasztrófa bekövetkezett.**

***ORLANDO** — Igen nagy szerencséje volt a 28 éves David Messornak, akit szerdán egy üzemi baleset során egy keverőgép gyakorlatilag megskalpolt. A fiatalember hosszú haja beleakadt egy percenként 600-as fordulatszámmal működő keverőgépbe, s a szerkezet a hajjal együtt letépte egész fejbőrét a szemöldöktől kezdve a tarkóig. Amikor a mentősök megtalálták őt, a földön ült egy törölközővel, s egy inggel a fején. A rohamkocsi legénysége az épen maradt hajas fejbőrt is megtalálta. A „leletet" gyorsan jégbe rakták, s Messort kórházba vitték. A mentők találékonyságának, s egy nyolcórás plasztikai műtétnek köszönhetően a fiatalember visszakapta hajas fejbőrét, s csütörtökön már kielégítő állapotban volt.*

TOKIÓ — **Jóllehet valamelyest visszaszorult Japánban a dohányzás, a szigetország még mindig a fejlett országok listavezetője ezen a téren: a felnőtt férfiak 60,4 százaléka cigarettázik — olvasható az egészségügyi minisztérium most kiadott fehér könyvében, amelyet legutóbb hat évvel ezelőtt jelentettek meg. Akkoriban a japán férfiak 83 százaléka dohányzott. Ez világrekord volt. A jelentés az agysorvadást, a halláskárosodást és a csontritkulást emeli ki a dohányzás okozta ártalmak közül.**

VAS NÉPE. Napilap.
Főszerkesztő: **Lengyel Sándor.**
Főszerkesztő-helyettesek: **Kósa Tamás, Treiber Mária, Tarabó Zoltán** (reklámfőnök)
Rovatszerkesztők:
belpolitika: **Szenkovits Péter,** gazdaság: **Halmágyi Miklós,**
kultúra: **Kozma Gábor,** sport: **Bodor Ferenc,** fotó: **Benkő Sándor.**
Szerkesztőség: Szombathely, Berzsenyi tér 2. II., III. em.
Telefon: 312-232, 312-895, 312-843, 316-828, 324-076. Telex: 37361., telefax: 311-524.
Kiadja a **VAS NÉPE Kft.,** Szombathely, Berzsenyi tér 2.
A kiadásért felel a kft. ügyvezetője. Telefon: 312-896.
Levélcím: Szombathely, Postafiók 100. 9701
Reklámiroda: Telefon és telefax: 312-393, Kiadó:330-783
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a helyi postahivataloknál és a kézbesítőknél.
Előfizetési díj egy hónapra 322,— Ft, fél évre 1932,— Ft, egy évre 3864,— Ft.
Készült a szerkesztőség Multicom rendszerén. Nyomdai munkák: Zalai Nyomda Rt.
Felelős vezető: Galla József vezérigazgató. — Index: 26076 — HU ISSN 0133-0454.
Mai számunk felelős szerkesztője: **Treiber Mária**

Mártír-istentiszteletek (2.)

Egerben

számosan emlékeztek az 51 évvel ezelőtti eseményekre. *Breuer Tiborné* köszöntötte a vendégeket, az egyházak képviselőit, valamint *dr. Ringelhan György* polgármestert. *Deutsch Róbert* főrabbi mondott beszédet, majd *Czakó István* kanonok és *Kádár Zsolt* fejezték ki együttérzésüket. A gyászzsoltárok után közös Kádissal fejeződött be az emlékezés.

Miskolcon

az avasi temetőben megtartott gyászünnepségen *Freund Jenő* elnök megnyitója után *Spitzer Miksa* főkántor recitálta a gyászimákat. *Deutsch Róbert* főrabbi az emlékezés és az emlékeztetés fontosságáról szólt, majd *Feldmájer Péter*, a MAZSIHISZ elnöke mondott beszédet. A Kél málé ráchámim és a közös Kádis után felkeresték az ózdi, mezőkövesdi, szikszói, erdőbényei, kazincbarcikai és az encsi emlékműveket, amelyeknél a főrabbi vezetésével gyászzsoltárokat mondtak.

Keszthelyen

az 51. évfordulóra nagy erőfeszítéssel és jelentős költséggel felújították a több mint 200 éves műemlék zsinagógát. Ebből az alkalomból az ünnepséget jelenlétével megtisztelte *Göncz Árpád*, a Magyar Köztársaság elnöke, ugyancsak megjelent *Veér Miklós* országgyűlési képviselő, *dr. Kulcsár Péter* polgármester, *dr. Czoma László* volt országgyűlési képviselő, a Helikon Múzeum igazgatója, ott voltak a politikai, egyházi és társadalmi szervezetek képviselői, valamint a MAZSIHISZ és a társhitközségek vezetői. *Goldschmied István* megnyitója, továbbá a magyar és az izraeli himnusz elhangzása után *Fodor Imre* héber és jiddis dalokat adott elő *Lisznyai Mária* kíséretével.

Suchman Tamás miniszter, a helyi hitközség alelnöke többek között a következőket mondta: *a háború után az elhagyott közösségek házai és az elhagyott zsinagógák árván áhítoztak gyermekeikre. A tóraszekrények függönyét lebegtette a szél, és nem volt, aki becsukja ajtajukat. Elpusztult a nép túlnyomó többsége, s aztán az emberi gondatlanság lehetővé tette, hogy templomaink összedőljenek, más funkciót kapjanak, temetőink elvaduljanak.*

Ezután Göncz Árpád szólt. *„Szeretném hinni, hogy a múlt befejeződik és a jövő, ami előttünk áll, Isten oltalmából végtelen és határtalan, örök életű, mint Isten, mert amíg Isten van, ember is van, és amíg ember él, addig meg tud emlékezni Isten nagyságáról. Fogjuk meg egymás kezét, mert akkor még a gyilkosok sem tudnak erőt venni rajtunk."*

Klein Ervin főkántor gyászéneke után *Raj Tamás* főrabbi idézte Jeremiás szavait: *„Vond vissza hangodat a sírástól, szemedet a könnytől, mert van még reménység a jövendőben, s visszatérnek fiaid a határaik közé."* Az emléktábla előtt *Feldmájer Péter*, a MAZSIHISZ elnöke szólt a megjelentekhez, majd a koszorúzás után a rabanan-Kádis hangzott el. A Hitközség vezetősége a Talmud Tóra központban fogadást adott a vendégek tiszteletére.

Sátoraljaújhelyen

a helybeli és számos elszármazott hittestvér jelenlétében az imákat és a gyászbeszédet *Klein Lipót* mondotta. *„Majse Rabénu, a zsidók hűséges pásztora halála előtt elbúcsúzott szeretett népétől, és ezt mondta: A Mindenható születésedkor már úgy teremtett, hogy tudjál felejteni, s ezzel a legnagyobb, legértékesebb ajándékot adta Neked, mert ha nem tudnál felejteni, nagyon keserves, szomorú volna az életed, és derű, mosoly sohasem sugározná be arcodat... Természetesnek tartjuk, hogy csak az tud felejteni, akinek nincs mire emlékeznie, akinek élete nem szomorúságban telt el. Mi azonban megtört szívvel emlékezünk az 51 évvel ezelőtti szörnyű eseményekre* – mondotta beszédében Klein Lipót. Zsoltármondás és közös Kádis zárta a gyászünnepséget.

Szentesen

Klein Márton főkántor gyászimája után *Schönberger András* rabbi idézte fel a vészkorszak eseményeit. A megjelentek között a református egyház képviselői is elhelyezték a kegyelet virágait.

Orosházán

Farkas Elemér megnyitó szavai és a szegedi főkántor, Klein Márton imája után *Schönberger András* rabbi mondott beszédet. A megemlékezésen képviseltették magukat a város társadalmi szervezeteinek küldöttei is.

Galántán

a mártíremlékmű előtt *Schulcz Adolf* szólt az egybegyűltekhez. Megjelent *Kubányi Viliam*, a járási hivatal vezetője, *Istók István*, a Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetségének járási elnöke, *Horváth Zoltán* polgármester, *Trabner Pál*, a Szlovák Köztársaság Hitközségeinek elnöke és *dr. Weisz József* igazgató. A kántori funkciót *Lensky Zoltán* végezte. Egy mártírokról szóló verset *Jancsik Szlávka* adott elő. A gyászimát *Baruch Myers* pozsonyi rabbi recitálta. Az emlékünnepségen a felszabadulásról is megemlékeztek. Végül közös Kádis hangzott el.

Nyíregyházán

a társadalmi szervezetek és egyházak küldöttei, a polgármester jelenlétében *Zóber Jenő* elnök nyitotta meg a gyászistentiszteletet, majd *Vince Ferenc* kántor imája után *Fröhlich Róbert* rabbi idézte fel a vészkorszak eseményeit. Beszédet mondottak *Csabai Lászlóné* polgármester, *dr. Bányász Jánosné* országgyűlési képviselő és a történelmi egyházak képviselői. Az emlékmű körüli körmenet és közös Kádis zárta a katonai díszőrséggel körülvett térségen lezajlott istentiszteletet.

Szegeden

több százan vettek részt a zsinagógában megtartott gyászistentiszteleten. *Gráf Imre* üv. elnök üdvözölte a megjelenteket, a Siviszi imát *Klein Márton* főkántor recitálta, majd *Schönberger András* rabbi mondott beszédet. A Kél málé ráchámimot *Stern Imre* főkántor (Brüsszel) énekelte. A közös Kádis után az emléktáblánál Klein Márton recitált gyászimát. A helyi sajtó nagy teret szentelt az ez évi megemlékezésnek.

Győrben

a város, az egyházak és az intézmények képviselőin kívül számosan jöttek el a fővárosból és külföldről is a gyászolók. *Tóth Emil* főkántor éneke után *Schmideg József*, a Rabbiképző tanára beszédében szólt a mártírhalált halt *dr. Róth Emil* győri főrabbiról, majd kiemelte: *nem lehet örökké Auschwitz gyászos emlékében élni, de abban senki nem akadályozhat meg bennünket, hogy évente legalább egyszer elzarándokoljunk ebbe a sírkertbe, hogy könnyes szemmel gondoljunk szüleink, testvéreink, rokonaink mérhetetlen fájdalmára, amelyet a kegyetlen kor okozott nekik. A Kél málé ráchámim után a NÜB képviselője szólt, majd közös Kádis és koszorúzás zárta a megemlékezést.*

Salgótarjánban

ez évben is méltóan emlékeztek meg a holocaust alatt elpusztult mártírokról. Az emlékbeszédet *Kardos Péter* főrabbi mondotta, a kántori teendőket *Fekete László* főkántor látta el. Ez alkalommal avatták fel a most elkészült salgótarjáni új zsinagógát is. Mindkét eseményen igen sokan vettek részt, *dr. Andrew Friedmann* az USA-ból, *Geschét Károly* és egykori salgótarjáni lakosok, akik adományaikkal járultak hozzá a zsinagóga építéséhez. Az Azkarán *Cselényi József* elnök – aki egyben a mindenkori megemlékezések fő szervezője – felolvasta a Salgótarjánból és környékéről elhurcolt 1700 zsidó nevét. A megemlékezés szervezésében és rendezésében részt vettek: *Szegő Andrásné, Faragó Miklós* és *Tóth Zoltánné*. Isten áldását kérjük mindannyiukra. A megemlékezésen ott volt *Tamássy István* országgyűlési képviselő, valamint *Zoltai Gusztáv*, a MAZSIHISZ és BZSH ügyvezető igazgatója, s *Korn József*, a BZSH elnöke is.

Ausztráliai holocaust-megemlékezés

A közelmúltban nagyszabású megemlékezést tartottak az ausztráliai Sydney Operaházában, Európa népei fasizmus alóli felszabadulásának ötvenedik évfordulóján. Az ünnepség magyar vonatkozása, hogy szervezője, létrehozója – szponzora – az a Sátoraljaújhelyen 1922-ben született *Schwarcz Jenő* volt, aki mint *John Saunders* A. O. a földrész egyik legismertebb és legsikeresebb üzletembere. A vállalata által épített shopping centerek hálózata, sok száz lakóház, út és más létesítmény mellett hatmillió dolláros költséggel felépítette Sydneyben az európai holocaust és az ausztráliai zsidók történetének emlékmúzeumát, amelynek két és fél éves fennállása óta megszámlálhatatlan látogatója volt a világ minden részéből. John Saunders kilenc évvel ezelőtt ugyancsak saját költségén létesítette Wyongban a Hope Town Schoolt, a Remény Városát, ahol szakképzett nevelők irányításával, felekezetükre való tekintet nélkül, mentálisan és fizikailag sérült fiatalok nyernek elhelyezést, részesülnek teljes ellátásban, és ott-tartózkodásuk éveiben szakmai képesítéshez jutnak.

A Sydneyben lezajlott, nagy érdeklődést keltő rendezvényen Magyarországról részt vett *Vadász Ferenc* budapesti író-újságíró, aki 1945. május hetedikén az ünnepség szervezőjével együtt szabadult fel egyévi rabság után az alsó-sziléziai Dörnhau koncentrációs táborában. Ő az alábbiakban számolt be az eseményről.

– Barátom jóvoltából negyedik alkalommal töltöttem egy hónapot Ausztráliában. Fél évszázados barátságunknak is évfordulóját ünnepeltük. Jelen volt a Tállyán 1930-ban született, Los Angelesben élő Paszternák Alfréd neves nőgyógyász professzor is, a budapesti Haynal Imre Egészségtudományi Egyetem díszdoktora, aki szintén Dörnhau túlélője.

Az operaházi ünnepség kétezer vendége mintegy három és fél órán át hallgatta a művészi műsor közben elhangzó megemlékezéseket. Kimagasló ausztráliai közéleti személyiségek beszéltek a második világháború eseményeiről, a holocaust szörnyűségeiről, a fasizmus fölött aratott győzelemről. Felszólalt a rendezvény három díszvendége: *Alexander M. Haig*, az USA korábbi honvédelmi államtitkára, a NATO volt európai parancsnoka, *Lord Geoffrey Howe* volt angol külügyminiszter és Aleksandr Bessmerthnyk, 1991 után Gorbacsov kormányának külügyminisztere.

Személy szerint minket, John Saunders két volt bajtársát – Alfréd Paszternákot és engem – az a megtiszteltetés ért, hogy az esemény három díszvendégével együtt átvehettük az erre az alkalomra készült arany emlékérmet.

Az ünnepségen az USA nagykövete felolvasta Bill Clinton elnöknek John Saundershez és az emlékezőkhöz intézett, meleg hangú levelét. Az est végén a tizenhat éves Monica Saunders szólalt fel, és a túlélők unokáinak népes csoportja nevében átvette azt a múzeum kertjében ötven évre elásandó fémtokot, amely a ma élő nemzedékek üzenetét foglalja magába a jövő számára.

L. P.

Sopron utcái az én Via Dolorosám

A Budapestről lehozott főrabbi megrázó gyászbeszéde után ötvenegyedszer mondtuk el a Kádist mártírhalált halt drága szüleink, nagyszüleink, testvéreink, rokonaink és barátaink után.

A főkántor megható Kél málé ráchámim imájának dallamainál már mindannyian sírtunk, zokogtunk.

Kél málé ráchámim... Irgalmas Isten – hol voltál 1944-ben? Hogyan nézhetted kiválasztott néped sanyargatását, mészárlását, kiirtását?! Avagy Téged ölt meg elsőnek Hitler?

A hallgatóság az utolsó könnycseppeket törli ki szemei sarkából. Elvonulunk, meg-megállunk az emléktábla előtt, keresve a betűrengetegben hozzátartozóink neveit.

A hivatalos megemlékezés, a Jizkor véget ért, s mögöttünk már zajong az oszladozó tömeg. Nevek röpködnek a levegőben, itt-ott hangos kacagás, boldog ölelkezés, régen látott ismerős vagy barát láttán.

Valaki elsuhan mellettem, és futtában búcsút int, egy másik megáll, és kérdez: Mi újság Izraelben? Hogy vannak a soproniak? Válaszolnék, de már sodorják is tovább. Nem is tudom, ki volt. Honnan is tudhatnám? Megöregedett, megőszült, megtört...

Megyek boldogult apám, a jámbor lelkű Báál Cedóke, a közismert Braun szabó és a fiatalon elhunyt talmud-tudós Géza bátyám sírjaihoz.

A körülöttünk nyugvó régi földijeim sírjainál is elmondok egy-egy sírástól elcsukló Kádist.

Bandukolok ki a temetőből. Járom a szokott kálváriát.

Sopron utcái az én Via Dolorosám. A Kínok Útja. Tartom a szokásos névsorolvasást. Ki hiányzik? Mindenki! S mindegyikük helyén idegenek!

Megyek a Szent György utca 6. szám alá. Itt volt a gettóban az édesanyám, együtt nálánál idősebb nővére családjánál, a Kohnéknál. Innen vitték el őket oda, ahonnan nem volt hazatérés. Zarándokút volt ez. Kegyeleti látogatásnak szántam. De nyoma sem volt annak a háznak. Átépítették, stilizálták, műemlék lett belőle.

Ebben a házban lakott a legjobb barátom, Linhárt Józsi, és innen utasították ki az országból őt és a családját még 1944 előtt, és deportálták Kamenec Podolskba.

Roskadozva megyek tovább a Kínok Útján. Vállaimat nyomja a SOÁ súlyos keresztje, horogkeresztje, nyilaskeresztje.

A gyerekkorom is eszembe jut, s szinte hallom a svábok csúf szavait, amint kiáltják utánam: „Stunkene Jud" – „gréjszti léber" vagy a „Zsibele-zsibelet", aminek értelmét akkor még nem is tudtam.

A város képviselői megígérték, hogy Sopronban soha többé nem lesz zsidózás! Soha többé nem lesz gettózás! Kiűzetés!

Most az egyszer hiszek nekik! Egyszerűen azért, mert nem maradt, akit zsidózzanak!

Via Dolorosa – a Kínok Útja a Papréten ért véget, ifjúságom romtemploma tövében. Itt mondtam el az utolsó Kádist a kipusztított és kihalt soproni zsidóság fölött.

Jichák Feri Braun (Izrael)

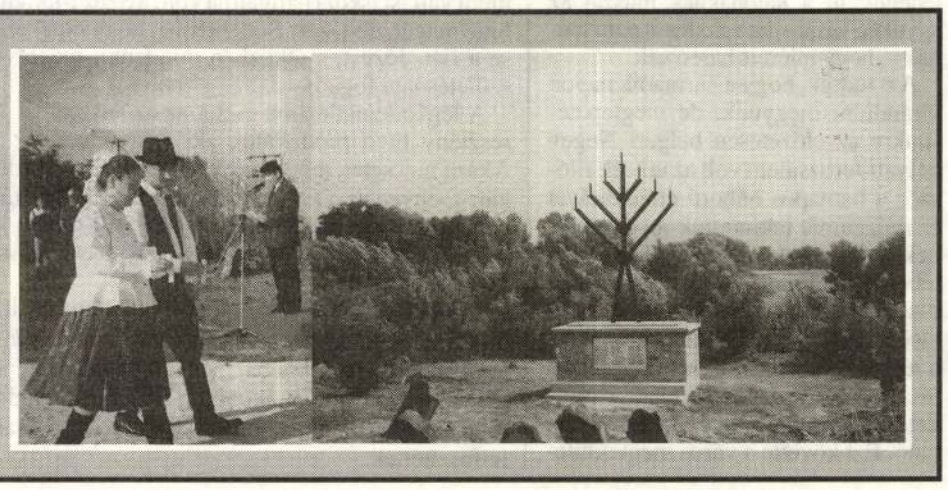

Most kaptuk meg a képet a Hidasnémetiben felállított holocaust-emlékműről, amelyet Makó István polgármester tervezett és Markovics Zsolt rabbi avatott fel. Az emlékmű egy vasúti sínekből készült menórát ábrázol.

MAYER, Yehuda Jozef

A kibucot választottam...

Katonaság-kóstoló

CAHAL = izraeli hadsereg. Ennek a hadseregnek lehettem – ha csak 5 napig is – a katonája. Ezzel egy nagyon régi és titkos álmom vált valóra.

Erről a hadseregről már kamaszkoromban is legendákat hallottam. Számomra legendáknak, meséknek tűntek, pedig mind valóság volt. A Függetlenségi Háború hőstettei 1948-ban, a 6 napos háború diadalsorozata 1967-ben és számtalan bravúrosan végrehajtott katonai akció (gondoljunk csak az iraki atomreaktor, a PFSZ tuniszi főhadiszállásának lebombázására vagy az Entebbében végrehajtott mentési akcióra) mindmind hozzájárult ahhoz, hogy csodálója legyek ennek az igen hatékony regimentnek.

Már régóta belső büszkeséggel töltött el, hogy éppen Izrael, a zsidó állam rendelkezik a földkerekség egyik legütőképesebb hadseregével. Éppen ezért óriási és örömteli várakozással tekintettem ez elé az 5 nap elé.

Egy júliusi vasárnapon 3 órás buszozás után léptük át annak a tábornak a kapuját, amely Dél-Izraelben, a Negev sivatag szélén található. Az első benyomások inkább emlékeztettek egy üdülőre, mint katonai táborra. Rengeteg zöld (sivatagnak semmi nyoma), kívülről takaros házak, gusztusos ebédlő. Merthogy ebéddel kezdtük.

Utána két szakaszra osztottak bennünket, és mindkét szakasz női parancsnokot kapott. Bizony eleinte szokatlan volt a parancsokat fiatal lányoktól kapni. Ezt követte a ruhaosztás. Most már mindannyian valóban a Cahal katonájának érezhettük magunkat, hiszen az egyenruháját viseljük...

Az első sorakozóról szinte mindenkinek sikerült elkésnie. Szigorú, de mégsem bántó „letolás" követte. És alig 3 órával a megérkezés után már fegyver volt a kezünkben. Igaz, még csak gyakorlás céljából sajátíttatták el velünk a lövészet előtti teendőket, lépésenként – felkészítendő az utolsó napi lövészetre.

Még meghallgattunk egy rövid előadást a Cahal megalakulásának körülményeiről, majd vacsora után – esti torna gyanánt – 3 kilométeres futás következett mindenféle gyakorlatokkal „megspékelve". Takarodó 1/2 11-kor. A túlfeszített nyitányhoz képest „gyógykúrához" hasonlított a két nap. Reggeli torna és egy kis harcászat után következett a nap legértékesebb része: előadás Izrael eddig megvívott hat háborújáról. Nem tévedés, érdekes módon itt külön háborúként tartják számon az öbölháborút, holott tudvalevő, hogy a sorozatos és pusztító, lélekromboló rakétatámadások ellenére példátlan önmérsékletet tanúsítva elmaradt a visszacsapás. Így aztán az Állam megléte óta minden évtizednek megvolt a maga háborúja. (1948, 1956, 1967, 1973, 1982, 1991.) Ami közös bennük: egyiket sem vesztette el Izrael, sőt...

Délután már megint a fegyvereké volt a főszerep, most már a betárazást, a célra tartást, a fegyver szét- és összeszerelését, tisztítását is megtanították. Mindezt kb. 90 perc alatt. Különórát szántak a nemzeti himnusznak, a Hatikvának és a lobogónak. Persze nem véletlenül: itt a katonáknak muszáj az agyukba vésni – ha véletlenül nem tudnák –, hogy miért is harcolnak.

Azt tudtuk, hogy a harmadik napon kirándulni megyünk, de meglepetésünkre az előzetesen beígért Negev helyett Jeruzsálem volt az úti cél. Először a hatnapos háború emlékhelyét és múzeumát tekintettük meg, melynek során egy dokumentumfilm keretében ismét felidéződtek számunkra a diadalmas hat nap történései. Igen hatásos és megrendítő a múzeumnak az a része, ahol a Jeruzsálem felszabadítása közben hősi halált halt összes katona neve és rövid életrajza olvasható. Ezt követte a város megtekintése – madártávlatból. Majd a fő attrakció: Jeruzsálemtől kb. 30 kilométerre autópálya közelében egy ámulatba ejtő helyet látogattunk meg. Ez egy tankmúzeum, körülötte hatalmas park, telis-teli különböző típusú új és kevésbé modern harci járművekkel, tankokkal. Monumentális hely. Mivel magaslaton van, messzire ellátni, de ide is messziről látni. Mindenkinek, aki erre vetődik, ajánlani tudom.

A negyedik napon először és még egyszer utoljára begyakoroltuk a másnapi lövészet minden mozzanatát. Aztán egy igen színes, mulatságos, félig előadást, félig bemutatót élvezhettünk végig a karatesport rejtelmeiről. Érdekes volt meghallgatni a katonai zsargon szakszavait. Ebéd után közölték velünk, hogy takarítás, majd ruhaleadás. Miután „megszabadultunk" az uniformistól, lehetőséget adtak arra, hogy értékeljük ezt a pár napot, elmondhassuk a véleményünket, mi több, személyes kérdésekkel is „zaklathattuk" elöljáróinkat. Ekkorra már ők is megenyhültek annyira, hogy velünk nevetgéltek, sőt közös fényképet is készítettünk. Vacsora után – a búcsúest tiszteletére – partyt rendeztünk.

Elérkezett az utolsó nap a Cahalban: ennek egyetlen programja a lövészet volt. Ezért egy kicsit szenvedni kellett: másfél órás buszozás odavissza, majd mivel a lőtér a sivatag kellős közepén található, és persze fánknak, árnyéknak se híre, se hamva nem volt – a júliusi tűző napon várt mindenki a sorára. Szerencsére jó volt a szervezés, így mindenki hamar túlesett a „dolgon". Bár előzetesen voltak kétségeim (nem nagyon rajongok a fegyverekért), végül élmény volt AM–16-os géppisztollyal lőni. Ez volt a záróakkord, utána szedtük a sátorfánkat.

Sajnálhatják azok az ulpánosok, akik félelemből kihagyták ezt a pár napot. Egyáltalán nem volt megerőltető, és számos élménnyel gazdagodtunk. A magyar hadseregbeli tapasztalataimmal összehasonlítva itt is szeretnek takaríttatni a katonákkal, itt is vannak furcsa parancsok (pl. a parancsra ivás: minden 10-15 percben megparancsolták a kulacsból való kortyolást, és innunk kellett, ha szomjasak voltunk, ha nem). Ugyanakkor kevesebbet adnak az alakiságra, célszerűbbek, hatékonyabbak voltak a foglalkozások. A legszembetűnőbb különbség: az elöljárók itt sokkal rugalmasabbak voltak. (Persze mi csak amolyan „zugkatonák" voltunk.)

Izraelben a fiúknak 3 év a katonaság. Három év az több, mint 1000 nap. Én most csak 5 napig voltam katona. Bár tényleg nagyon vártam, és tényleg jól éreztem magam, de higgyék el, 1000 nap az sok. Katonaként nagyon sok...

Jávor András
(Kibuc Yagur)

Kiállítás Kecskeméten

A Jeruzsálemi Hét vidéki rendezvénysorozata első eseményének színhelye Kecskemét lesz. Az Erdei Ferenc Művelődési Otthonban szeptember 3-án, vasárnap délelőtt ünnepélyesen nyitják meg azt a kiállítást, amelyet Kecskemét Beer Sevával – izraeli partnervárosával – közösen rendez. A bemutatón a budapesti születésű, Izraelben élő keramikusművész, *Yehudit Mayer* alkotásait tekinthetik meg az érdeklődők.

Yehudit Mayer Londonban és Párizsban tanult világhírű mestereknél. 1941-ben kivándorolt Palesztinába, s azóta is a Szentföldön él.

A sivatag „fővárosának", Beer Sevának van egy igen érdekes jellegzetessége: az ottani agyag kiégetve gránit keménységűvé válik. Ezért a világ legjelentősebb keramikusai nagyon szívesen utaznak oda. Egyrészt azért, hogy az ottani nemzetközi művésztelepen továbbképezzék magukat, másrészt hogy a helyszínen alkossanak.

Izraelen kívül Yehudit Mayer munkáiból már rendeztek kiállítást Montrealban, valamint tanulmányainak színhelyén: Londonban és Párizsban is. A sokoldalú keramikusművész alkotásai láthatók Jeruzsálemben a Kneszet épületén, a Hilton szállóban, a Sherover színházban. Ugyancsak megtalálhatók a tel-avivi Hilton szállóban, a haifai Hilton Dan Carmel hotelben. Szintén helyet kaptak művei a Ben Gurion egyetemen, továbbá számos banképületben és üzletközpontban.

A művésznő egy öreg, török házban lakik Beer Seva óvárosában. Szerelmese a sivatagi táj formáinak, mintáinak és színeinek. Gyakran használja alkotásain a növények, levelek lenyomatát is.

A kecskeméti kiállítás megnyitásakor *Joel Alon,* Izrael Állam magyarországi nagykövete, *Zwack Péter* országgyűlési képviselő és *Bereczky Loránd,* a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója mond beszédet.

ó. r.

HÍREK

– **Raoul Wallenberg** 83. születésnapja alkalmából megkoszorúzták emlékművét. A MAZSIHISZ nevében Lazarovits Ernő helyezte el a kegyelet virágait.

– **Köszönetnyilvánítás.** Köszönetet mondunk a MAZSIKÉ-nek, a Hitközségnek, valamint mindazoknak, akik enyhítették fájdalmunkat és osztoztak gyászunkban, illetve dr. Kádár Iván elhunytakor segítségüket, részvétüket nyilvánították. A gyászoló család.

– **Sírkőavatás.** Weisz Vilmosné (Editke) sírkőavatása szeptember 10-én, 11 órakor lesz a Gránátos utcai ortodox temetőben.

– **Közlemény.** A New York-i Rosenthal Intézet keretében létesült Winter Alap jelenti, hogy az 1994/95-ös akadémiai évre 12 ösztöndíjat adományozott magyarországi, izraeli és amerikai tudósok, kutatók, írók és holocaust-szakértők részére. A névsorban többek között Ocskay László, Karsai László, Kiss Mária Rita, Kovács András, Molnár Judit, Ságvári Ágnes, Siró Béla, Stark Tamás, Szita Szabolcs, Ungvári Tamás szerepelnek.

– **A tiszaigari** Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke levélben értesítette a MAZSIHISZ-t, hogy a helyi zsidó temetőt rendbe hozták.

– **Dövárim** szombatján Rónai István rabbijelölt a Szeretetkórházban istentiszteletet tartott, amelyért a hálás betegek ezúton fejezik ki köszönetüket.

A Jeruzsálem-szindróma

Évről évre sokan keresik fel a világ minden tájáról Izraelt és persze Jeruzsálemet. És minden esztendőben akad néhány tucat külföldi látogató, akiknél a Szent Város légköre az elmezavar tüneteit okozza.

Többségüknél már a Ben Gurion repülőtéren, a megérkezést követően fellépnek a tünetek, amikor is a bibliai alakok valamelyikével kezdik azonosítani magukat. A „választék" eléggé széles, a Messiástól a Sátánig terjed. A regisztrált esetek kb. egynegyede, az ún. „jeruzsálemi szindróma" áldozatai soha nem álltak korábban kapcsolatban pszichiáterrel.

Többségük a nyugat-jeruzsálemi Kefar Saul kórház pszichiátriai osztályára kerül. Volt már itt kanadai zsidó, aki Sámsonnal azonosította magát, s megpróbálva bizonyítani „azonosságát", többször a falon keresztül próbált „távozni", súlyos sérüléseket okozva magának.

Egy amerikai idősebb keresztény hölgy, aki egy itteni vallási iskola hallgatója volt, a Szűz Máriának hitte magát, elutazott Betlehembe, hogy megkeresse a fiát, Jézust, s útközben mindenkit meghívott születésnapi fogadásra...

A legkellemetlenebb esetet az az ausztráliai keresztény hívő produkálta, aki felgyújtotta az Al Aksza mecsetet, amelynek szentélyi része komoly kárt szenvedett. Ő meg volt győződve arról, hogy neki kell a Szent Hegyet megtisztítania a nem keresztény objektumoktól, hogy helyet csináljon a Messiásnak.

1992 tavaszán az újságok első oldalára került az az amerikai keresztény férfi, akin a Szentsír templomban tört ki az elmebaj. Mielőtt az őrök letepertek volna, sok lámpát, ikont tört össze, majd ledöntötte azt a keresztet, amelyre – hite szerint – Jézust felfeszítették.

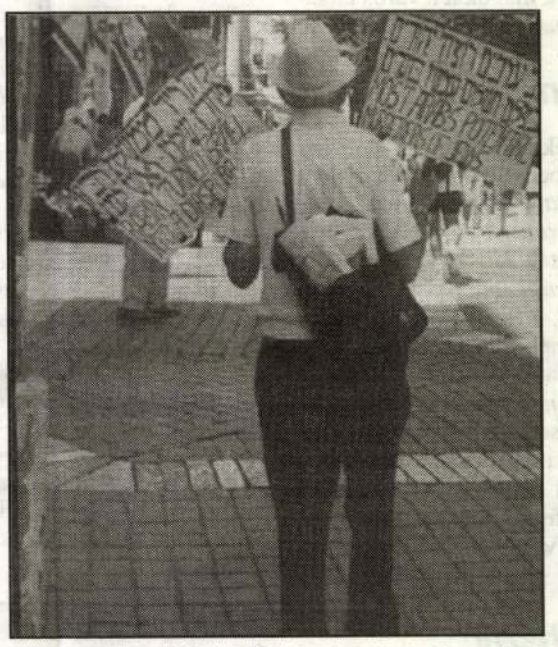

Magányos „próféta" a jeruzsálemi utcán

A Jeruzsálem-szindrómának nagy múltja van. A '30-as években egy angol nő mélyen hinni kezdett Krisztus gyors eljövetelében, annak rendje-módja szerint felmászott a Scopus hegyre, és ott egy csésze teával várta a megváltót.

A keresztény vallásúak megbetegedése általában jellegzetes helyeken történik. Így az Olajfák hegyén, a Via Dolorosán stb. Leggyakrabban Jézussal, Máriával vagy Szent Jánossal azonosítják magukat.

A zsidók viszont Sámsonon kívül leggyakrabban Mózesnek, Dávid királynak vagy valamelyik prófétának képzelik magukat. „Igazságukat" leginkább a Siratófalnál vagy Dávid sírjánál, illetve az Olajfák hegyén lévő zsidó temetőben hirdetik.

Az izraeli szakértők különbözőképpen vélekednek a szindróma okairól. Egyes vélemények szerint ezek az emberek azért jönnek Jeruzsálembe, hogy lelki békét keressenek, az otthoni bajaiktól, problémáiktól menekülnek ide. Ehelyett ugyanolyan problémákkal, konfliktusokkal találkoznak, amelyek – mint itt kiderül – meghaladják pszichikai tűrőképességüket.

Mások úgy vélik, hogy e betegek életük megváltozását várják a Szent Várostól, lelkük megnyugtatására számítanak, majd egyszerűen elvesztik az önkontrolljukat. A szindróma áldozatainak kora, származási helye, társadalmi hovatartozása meghatározhatatlan. De leggyakoribb a 20-30 év közötti kor, észak-amerikai, nyugat-európai származás és a felekezettől független, igen vallásos családi indíttatás. Többségük férfi. Kezelésük orvosi megfigyelésből, gyógyszerezésből áll, s tart mindaddig, míg állapotuk lehetővé teszi hazabocsátásukat.

A betegek meg vannak győződve arról, hogy azok, akiknek kiadják magukat – állapították meg a Kefar Saul kórház orvosai –, meggyőzésük az ellenkezőjéről teljesen hiábavaló.

Ezzel kapcsolatban idézik két betegük esetét, amikor mindketten Messiásnak képzelték magukat. Amikor összezárták őket egy szobába, mindkettő csalónak titulálta a másikat...

Jakob Zeinbaum

A fenti cikket a lengyel zsidó újság izraeli tudósítója küldte lapunknak. A témáról szóló filmet szept. 4-én vetítik a Szindbád moziban.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 FEB 6
MAYER ZOLTÁN
KISALFÖLD

Ámon László

1021

A Nap szerettet (Mayer Zoltán linómetszete)

Bencze József

vaszsága és óvatossága ellenére is rövidesen összeomlott — alattvalók hiányában. Egy hét múlva már csak két szürkefarkú maradt életben, igaz, azt sem vették észre, amikor eltűnt mellőlük az őr: bizony, bizony. Ehetszke és Harapka szőrszála se macskásodott. Csacska ugyanis, akit megviselt Harapka harciassága, nagy ívben kerülte a két egeret, akikről azt rebesgetik, hogy a még újabb lakók érkezése után újabb királyságot kiáltottak ki, és sajtháborút viseltek egymás ellen. Ja, és azt is mondják, hogy Csacska a háború alatt meghízott pedig a lakók nem kényeztetik el.

D. M.

---

ina 80 éves Berda József költő, a „Szár ás verseskötetek szerzője.
neg egyik versének három sorában: vízszin- 13. A sarok-kockák betűi: Ö, R, S, R.

női név. 59. Közel-keleti állam. 61. Szaladj. 62. Akta. 63. Amelyek. 65. A szörny. 67. Hogyishiv- 71. Határrag. 73. Euró-

Mayer Zoltán

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

KISALFÖLD

1981 OKT 31

1021

Mayer Zoltán: *Fej*

séhez elengedhetetlenül szükséges gazdasági viszonyok bemutatását is vállalták. Nem elégedtek meg azonban egy általános háttér felvázolásával, az országos történet győri adaptálásával — az egész munka tudományos igényességéhez méltó és a város jelentőségének megfelelő alapossággal, részletességgel tárták fel a gazdasági-társadalmi helyzetet, a munkásmozgalmat meghatározó tényezőket. Győrött, ahol a különböző földrajzi telepítőerők oly sokrétű ipart teremtettek (szinte minden iparág képviselve volt), ahol 75 üzemben több mint 11 000 munkavállaló révén a lakosság 46 százalék-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 SEP 23
Kisalföld

Mayer Zoltán

alföldi ifjúság V. ÉVF

1021

Mayer Zoltán linóleummetszete

Kisalföld

ózi

ság által leigázott Len-
országban folytatódik, s vé-
Német Demokratikus Köz-
ságban fejeződik be az ötve-
évek derekán. A film főszve-
it Földi Teri és Szabó Gyula
ácsolja magyar hangon.

TISLAVAI TV

: Ajánlat Schehestadya-ből.
NDK-film (ism.).
: Fúvószene.
Hírek.
: Hírek.
: Fiatalok szemszögéből.
: Universiade.
Ezer rózsaszál. Ursula Szy-
pinska énekel.
Esti mese.
Tv-híradó.
Találkozás román baráta-
inkkal.
Csajkovszkij-hangverseny.
Tv-játék.
Tv-híradó.
Estély meglepetéssel. Ro-
mán film.

RÁK TV

Az én fiam. Filmsorozat,
11. rész.)
Esti mese.
Sport.
Osztrák képek.
Tv-híradó.
Sporthírek.
Az arany. Kalandfilm.
Tv-híradó.

Tv-híradó.
Aktuális események képek-
ben.
Jakob Stainer. Az ORF és
DF kooprodukciója.

Budapesti kiemelt munkákra keresünk

kőműveseket, ácsokat, kubikosokat, építőipari gépkezelőket, vasbeton-szerelőket, komplex brigádokat is, segéd-munkásokat,

16 éves kortól is.

Szállítást, étkezést biztosítunk.

Jelentkezés:
Április 4.
Építőipari Szövetkezet, munkaügyi osztály.
BUDAPEST VIII., Auróra u. 23.

Kor
TEKINTS
MODERI
– a
– a
– a
(
é
A SOPRC
RENDEZE
Rész

PÓTFELVÉTELLEL
lehet jelentkezni
augusztus 31-ig a

fonó-szövőképző

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 OKT 1 8

KISALFÖLD

Mayer Zoltán grafikus

val találkozunk. Nádor-féle interjú kötetben nem szerepel. Ez utóbbiak között van: get nem kíván.

1021

Mayer Zoltán: Harmónia

Madár János

Hétpettyes

Egy nagy felhő
kerekedik,
jön a vihar,
közeledik.
Rejtőzz el,
rejtőzz el.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

Mayer Zoltán
grafikus

KISALFÖLD

1981 AUG 15

1021

Mayer Zoltán linómetszete

feketéket, és én három egész esztendőt vártam, hogy lássam, mire mentek. Nagy gonosztettekre vittetek véghez, és meg kell fizetnem nektek. Az ördög sohasem marad adós.

— Mit adsz nekünk? — kérdezte az idősebb testvér.

— Hogy mit? Ehol van e! — válaszolta a feketeszárnyú, benyúlt kebelébe, markába szorítva előhú-

; folytatását a rejtvény
számú sorában találják.

Attila egyik verse. 9.
z idézett vers első folytalára tesz. 18. Levelek
ozgás közben érint. 20.
. 21. A Pó mellékvíze.
24. Francia—belga fo-

Becézett Olivér.
festménye a mün
„Pillangókisasszo
„... nevetett (A
testek alkotója. 4
rövidítése. 49. Egy
Vés. 54. Korszak.
cég. 58. Fővárosa
város, Robespierr
hangja. 65. Szovj
Kossuth Lajos nev
71. Vérengző vizi

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 FEB 2 01
KISALFÖLD

Mayer Zoltán
grafikus

1021

Mayer Zoltán: *Szerelem*

mondja *dr. Szalay László* tanácselnök. — Ez azt jelenti, hogy önállóságát mind testületileg, mind pénzügyileg megtartotta. de a rendezési tervek közösen készülnek, vagyis a pénzeszközöket egységes célok érdekében kell felhasználni. Arra, hogy minél jobban megóvjuk a táj szépségét, értékét, hogy egyformán szolgálhassa az itt lakók munkáját és a nyaralók pihenését.

— A fürdőtelepen befejeződött a szennyvízcsatornahálózat kiépítése, most megkezdtük a vasút fölött is, a Kossuth Lajos utcában és az ahhoz csatlakozó utcákban. Tizenegy kilométeres csatorna viszi a füredi szikkasztóba a szennyvizet. A Balaton vizének tisztasága, a környezet védelme érdekében az a kívánatos, hogy minden nyaraló kösse rá házát a központi vezetékre, még akkor is, ha ez költséggel jár. Természetesen a tanácsnak lehetősége van arra, hogy kötelezze a tulajdonost a csatlakozásra — de mi szeretnénk, ha erre nem kerülne sor. Tavaly, tavalyelőtt nyári csúcsidényben nem volt egyenletes az ivóvízellátás. Az idén már új vízvezeték jön át Füredről Csopakra, a fürdőtelepen keresztül ér a faluba. Nem lesz teljesen kész, de már javít a helyzeten.

— S még egy hír, amely sokakat érdekelhet. Még nincs pontos határidő, de annyi bizonyos, hogy lehet építeni a zártkertek egy részébe is — szigorú megkötöttségek mellett.

+ + +

Balatonfüred legszebb része, a Tagore sétány most is népes. A szanatóriumban a téliesített üdülőkben pihenők élvezik a tájat, a tiszta levegőt. A könyvesbolt nyitva, az eladó szerint vevő is akad.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 237-748, 340-726

Mayer Zoltán, grafikus

KISALFÖLD

1982 JAN 15

1021

■ Mayer Zoltán linómetszete.

A hozzászólások a pedagógusok és a szülők együttműködését hangsúlyozták. Különös figyelmet kívánnak (az iskolai órákon is) azok a tanulók, akikkel a szüleik otthon kevesebbet tudnak foglalkozni. A pedagógusoknak jobban fel kell készülniük a tanulókkal közös múzeum- és kiállításlátogatásokra, és felvetették azt az ötletet is, hogy a tanítók, tanárok tanácsokkal lássák el a szülőket a gyermekek szabadidős, hétvégi programjainak megszervezéséhez. Mindehhez a hivatásos művelődési intézményeknek is jobban hozzá kellene járulniok: több koradélutáni előadást szervezni, és hosszabb távra, a mostaninál pontosabban előre jelezni a kulturális eseményeket.

A témakörben várható újabb fel-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

1974 JAN 3

Kisalföld

Mayer Zoltán

1021

ÖRÖM

(Mayer Zoltán rajza)

dók.

latos
t

éri!

A Győri Baromfifeldolg
férfi munkaer
RAKTÁRO
valamint a t
ÁRUÁTVE
Bérezés megegyezés szerint.
Jelentkezés a vállalat munkaügyi osztályán.
Győr, Kandó Kálmán utca 7. szám alatt.

nk megkezdte az 1974. évi
ra vonatkozó állathizlalási
evelési szerződéskötéseket

lés köthető:
rtéshizlalásra
ildőnevelésre
arvasmarha-
zlalásra
hértékesítésre

ÁLLATFORGALMI ÉS HÚSIPARI VÁLLALAT
ÁHV
GYŐR-SOPRONMEGYEI

rjük szerződő ügyfeleinket, hogy szerződéskötési
ándékaikat az átadást megelőzően legalább
ONAPPAL KORÁBBAN
veskedjenek bejelenteni. A termelőszövetkezeteket
szerződéskötésekkel kapcsolatosan járási kirendeltségeink
zéről személyesen keresik fel. Háztáji (egyéni) állattartók
rződéskötési szándékukat a következő helyek valamelyi-
n jelenthetik be:
IÉL, HÁZTÁJI MEGBÍZOTTNÁL,
LVÁSÁRLÓNKNÁL,
NK JÁRÁSI KIRENDELTSÉGÉNÉL.
llalatunk a le nem szerződött hízott sertéseket is
rásárolja. Ezen szabad sertések átadását legalább
héttel korábban kell bejelenteni.
megyei Állatforgalmi és Húsipari Vállalat, Győr

Mayer György, robáiz l. Zala Gy.

Mayer György

nobrász

Laśd Zala György

MAYER ISTVÁN

P.SZABÓ ERnő: Éles és még élesebb képek. =
Uj Magyarország, II.évf. 19.sz. 1992. január 23. 13.p.

Kővágóörs, Müvelődési Ház, kiáll. 1991. 10 festő
és szobrász

Comitissa Elisabe- tha Turzo de Betlen
falua, Comitis Ste- phani Estoras de Ga-
lanta perpetuum Fraxino Coniunx.
Anno Do- mini. 1641.

MAYER István gyüjtő

Csinos gyüjteménynyel rendelkezik *Mayer István* is. Gyüjteménye néhány ógörög érmen kivül igen sok szép római családi és császárkori éremből áll, melyeknek legnagyobb része Mitrovicáról való.

Num. Kal. 1906. 135. p.

87.16710 Akadémiai Kiadó és Nyomda, Budapest

Mayer János

rozsnyói építész

XVIII. sz.

Lásd ott.

Gangel. 23. l.

61. l.

Gangel Judit: Rozsnyó
művészete.
Bp. 1942.

A TÁNC
A KÉPZŐMŰVÉSZETBEN

M. D. K.

MAYER Hans Jörg

pozsonyi festő

A óbudai kt. Péter és Pál-Mihá-
nialemplom festése (1723)

Budapest müemlékei I[1]. Bp. 1962. 430 l.

H. D. K

MAYER, Hans Matthias szobrászat
Bécsben

1667. Kismarton, Esterházy-kastély, vá-
zák és 18 magyar vonatkozású mell-
szobor a homlokzaton 100,— forint
és naponta 1 citó és 1 pint bor
1675. Kismarton, szobrászmunkák
cserébül, asztal, faragott ágyakért
500,— forint, oltárért 718,— forint
Agghásy: Barokk szobrászat... Bpk. 1959.

M. P. K.

MAYER, Hans Matthias szobrász
1696. Kismarton, Kálvária oltárért
segédjével 113,— forint

Agghásy: Barokk szobrászat... Bpk. 1959.

I. 58. 237. e.

M. D. K

Mayer, Hans Jörg

poztonyi festő

l.

Schoen Óbuda

19. l. 48. l.

2. Viertel 15. Jahrh.

Mayer Hans Jörg 100

Schoen Anna tempel

tott annhoz az elvhez, hogy „a természetből csak kiindulni, vagy arra szuggesztív erővel emlékeztetni is elég". Az elmélet összeesik úgynevezett szintetikus korszakával, melyben a vonal ritmusából fakadó alakos kompozíciókat elemek játékától terhes, romantikus tájháttér elé állította.

A világháború alatt s után francia hatás érthetően kevésbbé érintette, képei inkább a német expresszionizmus törekvéseire emlékeztetnek. Tisztán mutatja Salomé c. nagy vászna (Budapest, magántulajdon), e hatalmas, sokalakos bibliai kompozíció. Főereje a hihetetlen intenzitású színezés, mely drágakövekként tüzel a fekete alapból, formailag lázas és sommázó. E korszakából származnak cirkuszi képei és színpadi jelenetei, melyek a huszas években készültek s melyeknek szenvedélyes, expresszionisztikus formarendszerét a bravúros színhangszerelés teszi elfogadhatóvá.

Vaszary azóta új útra indult. Újabb párizsi tanulmányútjainak hatása alatt ismét a francia festészethez pártolt át *(66. kép)*,

May(e)r, Hans Matthias vohány

vinte egyidőben dolgozott Petronell

és Kismarton vámára is. (1665 ?.)

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó 1975.

218. old

May(e)r, Hans Matthias szobrász

Attila, Keme, Kadicha és Keve

vezérek szobrai a Kismartoni Esterházy-

Kastélyról (1667) — Gati

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó 1975.

24. kold.

Mayer, Hans Jörg

pozsonyi festő

1723

l.

Schoenóbudai PPsempl.

6. l.

43. szoba

Eddig rendben.

Wendalf

Járja Maulagly

483.

Mayer von Heldenfeld

Kartogr.

l. Eperjesy 1929

111. l.

1542.

Róna Tóisef:

Az utólsó szer

A tigris
karos széken k
hasú szakálla
szorongat, mel
bevésve. Kopa
pennyegésa szék
~~xxx~~ csombját fe

Bronza
Vétetett
Ára 2
Elnai
elszámolás elfoga
(123/97.).

L 339/96. 382/96.

F A talapzat egyik oldalán:
„RÓNA Tóis. ~~Budapest~~ BUDAPEST
1890", (mig) a másikon:
„Beschorner A. M. és fia
Műérczöntő de
Budapest 1896." jelzés
olvasható.

319/96

MDK

Mayer Henrik

Chrysanthem, vizf.

N.Szal. I.magyarországi kiáll. 1906.
4 I.

Mayer Henrik
alakrajk
1899–1900

Éinusk 1930. 86. l.

Mayer Henrik

arcképrajzoló
tandijmentes
6 elemi, 2 iparr.
10 hónap jeles ered.
Iparrajziskola 1899

Nem azonos
? Major Henrikkel ?

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Mayer Henrik

1906. graf.

ki 11. Nemzeti Szalonban

Krizantém, guache

200 K.

Vésö bronzból, szárnyas X. 50.

Mayer Henrik

szobafestőséged.
jeles eredm.
Iparrajziskola 1902

Major Henrik?

Mayer Henrik

szobafestő segéd

160 koronás Szilágyi-
féle örztöndíjat ka-
pott.

Iparrajziskola 1900

Mayer Henrik

vokafestő tanonc

jeles eredm.

Tanár Prenosil Sándor

Ipariskola 1900

SZOBROK

Mayer Henrik

mérnökgyakornok

160 K. ösztöndíj

Iparrajziskola 1901

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Mayer Henrik

vzobafestő tanonc

jeles eredm.

Iparrajziskola 1901.

MAYER, Ignaz, pozsonyi fazekasszegéd

I. M., Hafnergesell, 7 hónapos lánya meghalt (1833, 167 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MAYER IGNÁC, kesztyüsmester

Sopronban az 1847-es iparmükiállitás idején 4 mester 4 segéddel dolgozott. Fröhlich János, Mayer Ignác, és Logaticek Vencel. Kesztyüket és nadragtartókat állitottak ki. 218.old. 25.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A kesztyüsök munkájáról 213.old

ARRABONA.12. Xantus János Múzeum. Győr. A Győri Múzeum Évkönyve, Győr.1970

Mayer István /1813-1893/

MDK

rézmetsző

Hasonmás a Széchényi Könyvtár Szt. Krisztina legendáját tartalmazó kódexének egy lapjáról.

202.o.

Cennerné Wilhelmb Gizella - Rózsa György: A Magyar Történelmi Képcsarnak rézlemezgyüjteménye.
FOLIA ARCHAEOLOGICA XI. 1959. 197-199.o.
A publikálatlan rézlemezek jegyzéke.
U.O. 199-205.

Mayer István
rézmüves

l.

Schola Kálvin téri

18 - l -

Váczi Múzeumegyület VI. 304

Mayer István

Repr.

IV.Országos Iparművészeti Kiállítás.Műcsarnok.
Budapest 1959.Dec.18 - 1960.Jan.31.kat.

Mayer István. textil

4. orsz. iparműv. kiáll. Miskolc. 1959.

MDK

Mayer István

Mayer István / textil/ műveivel szerepelt a IV.Orszg.Iparm.Kiáll.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitas.Műcsarnok Budapest 1959.Dec.18 - 1960.Jan.31.Kat.

MDK

Majer István,

Ezer mükereszt. Eredetileg ollóval rögtönözve.
Bp.Pallas. 1884.

Dr. Szemlér Lőrinc gyüjteményének aukciója. Bp.1936.
Könyvdiszek. - Könyvillusztrációk.
Árv. Közl. 1936. 5.sz. sz. 79.l.

Mayer vIstván rézmetsző, grafikus

Századok 1874.84-1o2 o.

Nagy Iván:Magyarország képzőművészei

/Mayer István/

Moreau de Tours Georges, francia festö

(1848-1901)

Pesti Hirlap. 1886. ~~[illegible]~~ okt. 2.6.

Both nemphést: A Szalon

Rézmetszet
Lósi Imre esztergomi érsek
Mayer István

Századok 1874. 84-102 o.
Nagy Iván: Magyarország képtőművészei
/Mayer István/

Vágó Pál festő (1854-1928)

Pesti Hirlap. 1886. okt. 24. 4.

Prém József: Primadonnák Kejrenásai

Rézmetszet

Ambrus főherceg emléke

Mayer István

Századok 1874.84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Mayer István/

Kriesch Aladár festő (1863-1920)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 24. 4-5.

Prém József: A jubiláris műtárlat

Rézmetszet

Gróf Nádasdy Ferenc váci püspök arcké-
Mayer István pe

Századok 1874. 84-102 o.
Nagy Iván: Magyarország képtőművészei
/Mayer István/

Pólyassy Artur festő (1883-1920)

Pesti Hirlap: 1886. nov. 24. 4-5.

Bein József: a jubileumi műtárlat

Rézmetszet

Pestnek 1638 évi képe

Mayer István

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képtőművészei

/Mayer István/

Pállik Béla festő (1854-1908)

Pesti Hirlap. 1886. szept. 22. 5.

magyar műveiz Külföldön

Részletesebb

Római régiség

Mayer István

Századok 1874.84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Mayer István/

Than Mór festő (1828-1899)

Pesti Hírlap. 1886. nov. 12. 4-5.

Bécs József: A jubileumi tárlat

Rézmetszet

Szeged vára

Mayer István

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képtőművészei
/Mayer István/

Margitay Tihamér festő (1859-1922)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 25. 5.

A Királyné a Mutcsarinskban

Rézmetszet:

Virág Benedek emléke

Mayer István

Századok 1874.84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Mayer István/

Szoldatics Ferenc festő (1820–1916)

Pesti Hirlap. 1886. aug. 19. 4.

A pécsi mükiállítás

Rézmetszet

A várhelyi lovag

Mayer István

Századok 1874.84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Mayer István/

Madarász Viktor festő (1830-1917)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 12. 4-5.

Prém József: A jubiláris tárlat

Rézmetszet

Az 1525 évi magyar kodexből

Mayer István

Századok 1874.84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Mayer István/

Korokmyai Ottó festő (1856–1898)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 22. 3.

A Király vásárlása a Mücsarnokban

Rézmetszet

Magyar szentképek
Mayer István

Századok 1874. 84-102 o.
Nagy Iván: Magyarország képtőművészei
/Mayer István/

Vajda Zsigmond festő (1857–1931)

Pesti Hírlap. 1894. 274. 4–5.

Pesti Hírlap. 1894. 274. 4–5.

Pesti Hírlap. 1894. 274. 4–5.

Esztergom

Századok 1874.84-1o2 o.

Nagy Iván:Magyarország képzőművészeti

/Mayer István/

~~Vágó Pál festő (1854–1928)~~

~~Pesti Hirlap. 1886. nov. 24. 4–5.~~

~~Prein József: a jubiláris mutatlat~~

Pest

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Mayer István/

Pataky László festő (1857–1912)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 12. 4–5.

Prém József: A jubiláris tárlat

Szeged

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Mayer István/

Margitay Tihamér festő (1859–1922)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 12. 4–5.

Prém József: A jubiláris tárlat

Mayer István

Könnyes

1730 Pest

l. Römer Flóris

A régi Pest

Bp. 1873. 1361.

MOB. kapcsolapactio

I. sorozat.

25

ágos Bizottsága.

ány { száma: 4.516-III-a. 1925
kelte: márc. 21. 1925
beérkezése: márc. 31 1925

ek száma:

elintézett szám:

záma: 12/925.

záma:

5 { 1/28.

MAYER István rajztanár

1847

57. máj. 9. Mayer István esztergomi érseki képezdei tanár ajándékban küldi a Museumnak Somogyi Károly kőmetszetű arczképét

Művtört.Ért. 1990 1-2 126.

. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . forint.

. . . . . .

. . . . . .

nap.

. . . . . .
aláírás

lakcím: . . . . . .
szem. ig. sz.: . . . . . .

Mayer István szu

plakettje

→ Benedek György

MŰVÉSZET 1985/7/10

Mayer István

Megjzetek az U. Dunántúli
Táltatról

Mühely 1985/5

Mayer István

Salamon Nándor: Fejezetek az V. Dunántúli Tárlatról

Új forrás, 1985. 4. szám

MDK

Mayer István

V. Orsz. Iparm. kiáll. Mücs. 1965.

M.N.K.

Mayer István, rézmetsző, 1813-1893

1. Hasonmás a Széchenyi Könyvtár Szt. Krisztina legendáját tartalmazó kódexének egy lapjáról. Jelezve: "m. MAJER ISTVAN". 24.3+15.8 cm. Ltsz. 58.452. Rézlemez. Magy. Tört, Képcsarnok. 202.o.

Gennerné Wilhelmb Gizella, -Rózsa György: A Magyar Történeti Képcsarnok rézlemez gyüjteménye. 197.o.

Folia Archaeologica. XI. 1959. -pest. -épzőmüv Alap Kiadóváll. Bp.

MDK

Mayer István

textil

4. Orsz. Iparműv. kiáll. Miics. 1959.dec.

Mayer István MDK

rézmivesmester

A pesti ref. egyház és iskolaépület.
Vasárnapi Ujság 186o.186.o.

Mayer István M.I.K.

abátszövet, repr.

Ipari művészet 1960. p.

MDK

Mayer István

A Képes Ujság rajzolói közül kitünt.

Nagyzlito, 58.1.

Mayer István MDK

Szeged vára, rajz, Telepy György

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Mayer István/
Századok 1874.184-2o5 l.

MDK

Mayer Jakab
kőmüves mester

Pálinkás László: Esztergom XVIII.századi müvészeti emlékei. Bp. 1937.63-76.o.

MAYER JAKAB, szücs és kalapos

1912-ben Szombathelyen Derkovits Gyula első művészi megrendelése.-Mayernek Ilona és Anna nevü leányainak portréját festette meg..Ilonáról festett képe ma is meg van a művész első modellének birtokában. 50.old. 9.jegyz

KUNZAR LAJOS: Derkovits Gyula szombathelyi évei 47.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, 1969. I.köt. Szombathely, 1969

Mayer Jakab kőművesmester M.D.K.

Az esztergomi Tanácsház épitési iratsiban szerepel

Épitésvezető és felügyelő épitőmesterként vett részt

az épitkezésnél.

B .Kallen Emma:Az esztergomi Széchenyi tér Bp. 196 .

Mayer Jakab kőművesmester M.D.K.

Az esztergomi Tanácsház épitkezési irataiban szerepel

B .Wallen Emma: Az esztergomi Széchenyi tér Bp. 1963.

MAYER Jakab esztergomi építőmester

1792-ben szerződött a ref. kistemplom bővítésére és a torony magasabbra emelésére

Szomorú Ulvár: A cegléd i ref. templomok története. Cegléd, 2001. 42-43.

Vedres 1922. március 19

264

306 F. Beck

szept. 3

Mayer Jakab

esztergomi építész
az esztergomi városháza
átalakításának kivitele-
zője.

Lásd okv.

Hartmann Antal

esztergomi építész
bormagyát.

Pálinkás László:

Esztergom XVIII. századi
művészeti emlékei
Bpest, 1937. 64, 65,
66, 73

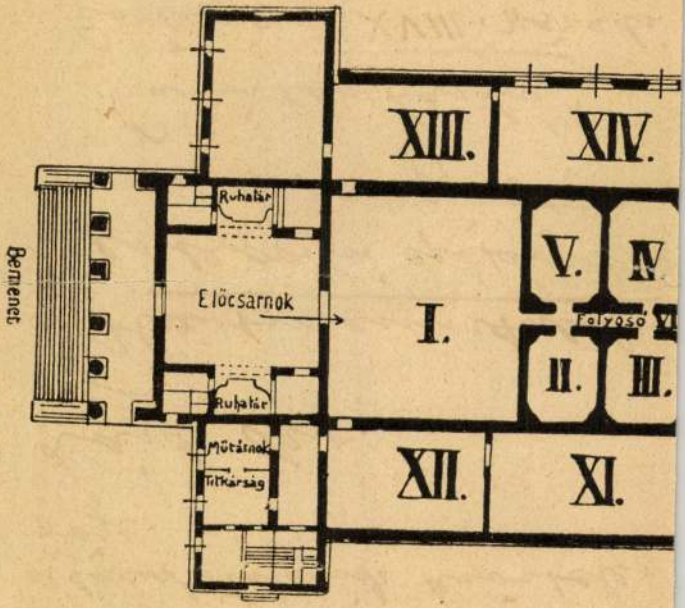
Bemenet
Előcsarnok
Ruhatár
Ruhatár
Mütárnok
Titkárság
I.
II.
III.
V.
IV.
XII.
XI.
XIII.
XIV.
Folyosó

Mayer Jakab

könnvesmester

1786. Esztergom

Laid

v.

Pálinkás Cárló

Esztergom XVIII.

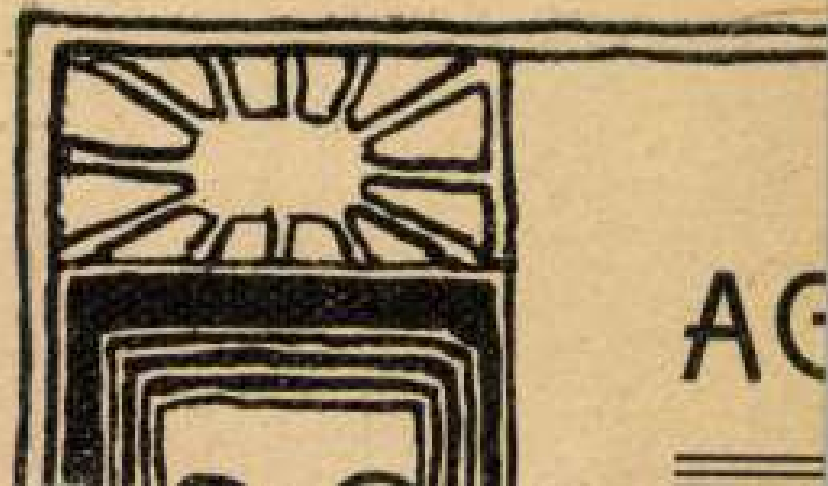

MAYER Jakab épitész (1734-1810)

PROKOPPNÉ Stengl Marianna: Esztergom-Belváros : Müemléki séta. Esztergom : Gran Tours, 1993

36-37,42-43,77, 99

Mayer Mihály
kőfaragó

a pesti tanács 1805-ben 8 "gót stilusu" oszlopfőt rendelt nála a belvárosi templom főoltárához.

60.o. 55. jegyz.

ZADOR ANNA: POLLACK MIHÁLY. Bp. 1960.

Mayer József, képfaragó MDK

A nagybányai Közig. iratok-ban szerepel:
1784. Circulus Fori Joseph Mayer sculptor Catholicus.

571.o. 12. jegyz.

Szász Károly : Adatok a nagybányai képirók, kő- és fafaragók történetéhez.

KelemenEml. 566-576.o.

Mayer Mihály

pesti kőfaragó

l

Schoenjózsefvárosi

6-l

Fibula, népvándorláskori aranyrekeszes

VII. 164

Mayer Mihály

kőfarago

1822. Pest

Vojd, UB. l

British Museum W. 41

Mayer Mihály

Kőfaragó

1803. Pesten.

Adr. 1803. 189. l.

Besztercebányai Múzeum IV. 7, 11.

MDK

Mayer Mihály xxxxxxxx kőfaragó

1803. Pesten lakik

Marczevicz B: A pesti Ferenciek terének kutpályázata. Bp. 1931. 13. l.

MDK

Mayer Mihály

Pogány Ö.G: M. szobrászat a 19.sz. első felében.
Bp. 1939, 81 l..

Mayer János Mihály

órás Pozsony

XVIII. n.

irod

Prítz

55. l.

Zápolya István:

Mellig van ábrázó
Kába lóg; haja, sze
leberetvált. Atilláj
vannak. Felirata

Qvod tibi v
cias alteri
s a kép körül:
Comes Stepha
Anno 1506

Vászon, méretei
Gr. Csáky László

Mayer János Mihály

órás Pozsony

szekrényóra, Louis XVI.

stód

Csányi Mihárát

101. l.

Mayer I. György

keramikus

Pápa és Városlőd

l.

Wartha:

A agyagipar

technológiája

137., 138. l.

Mayer J. György

keramikus

Városlöd, Pápa.

l.

Wartha. 137. l.

tolebnos

138. l.

1647-909-63
Metszet-tisztító.

331. Szék.

Egy darab keményfa szék (Eszterházy) támláján és ülőkéjén nádbetéttel, faragott karfával és négyszögletes lábakkal.
Méretei: 95 cm. magas, 62 cm. széles és 50 cm. mély.
Becsértéke.....30 K

Mayer J. MDK

herendi keramikus

Repr: Keménycserép leveses tányér.
"Mayer J. Herend" jelzéssel. XIX 1839.
/Ip.müv.Muz./

Tasnádiné Marik Klára: A XIX.századi magyar kerámika néhány problémája.
Ip.müv.Muz. Évk.III-IV. 1960. 179-193. l.
191.l. 8. kép

Mayer J. György

keramikus

alapította a város-
lödi kőedény és ma-
plika gyárat. 1845-
ben. 1847-ben gr. Zichy
Domokos veszprémi
püspök vette meg. 1857-
1866-ban Magyari birta
1866-ban vinzament fenti
tulajdonaba és sokáig
családja birtokában
volt. Fenti fia, Béla
részvénytársaságnak,
adta el, azóta több kézen
megfordult.

Dor Bakony 3.51 l

Mayer J. György

1840-es években a városlődi keményszerépgyár tulajdonosa.

P. Brestyánszky Ilona: A kvárnie és a porcelán tisztelete
104.o. Bro. 1966

M.D.K.

Mayer János, keramikus

A pápai kőedénygyár művezetője volt 1839 nyaráig. Innen Herendre ment. Stinglhez. 198.o.11.jegyz.

Mihalik Sándor: A városlődi régi kerámia. 193.o.

Folia Archaeologica.VII.195 .Bp."Művelt Nép" tudományos és ismeretterjesztő Kiadó.Bp.1955

M.D.K.

Mayer János György, keramikus

A városlődi kőedénygyár tulajdonosaként említik, aki 1839-től volt a pápai kőedénygyár tulajdonosa. Stingl Vince a jelek szerint csak művezető volt Városlődön. 199.o.

Mihalik Sándor: A városlődi régi kerámia. 193.o.

Folia Archaeologica. VII. 1955. Bp. "Művelt Nép" tudományos és ismeretterjesztő kiadó. Bp. 1955

Mayer János, keramikus

1839 nyarán Werkmeister kilépett a pápai gyárból és ez év szeptemberében már Fischer szolgálatában állott Herenden. Tehát a herendi porcelánmasszája kialakitásában döntő szerepe volt. 1839 szept.-ben Herenden a gyártásra alkalmas porcelánmasszát előállitja. 183.o.

Mihalik Sándor: Pápai kőedény és porcelán kisérletek 169.o.

Folia Archaeologica, XV. 1963. Bpest. Képzőmüv. Alap Kiadóvál. Bp

Mayer János,keramikus

A pápai iratok "Müigazgatónak""Werkmeisternek""Werkführe
rernek" nevezik Solemarz Józseffel együtt 1839-ben a pá-
pai kerámiagyár raktárának leltárát készitette. 183.o.

Mihalik Sándor: Pápai kőedény és porcelán kisérletek.
169.o.

Folia Archaeologica. XV.1963. Kp Bpest. Képzőmüv. Alap
Kiadóváll. Bp

Mayer/Mayr/ János, rézmüveslegény M.N.K.

Három évig Brenner József veszprémi rézmüvesmesternél dolgozott. Adorján Mihály plébános 1811. júl.6,-án kelt bizonylata szerint dolgozott a márkói templomtorony rézdisakján. 234.o.

Mihalik Sándor: A herendi gyár alapitója. 253.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Müzeumi ismeretterjesztő központ. Bp.

Mayer János, keramikus M.D.K.

tevékenységére vonatkozólag Mikalik Sándor opponens a tárgyi és személyi adatok további bizonyítékait tartja szükségesnek, hogy „alkotó munkáját olyannak lássuk, mely messze túlnő kortársain.

Molnár László: "Iparmüvészeti törekvések a reformkori Magyarországon" c. kandidátusi értekezésének vitája 1965.V.24-én a Magy.Tud.Akadémián

Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf.3.sz.

225-226 old.

M.D.K.

Mayer János/ johann/ ,keramikus

A pápai keménycseréPgyárban dolgozott."Werkführer". 1839-ben leltárt készit.1839.szept.19-én már Fischer herendi gyárában müködik. 270.o.

Kéry Bertalan: A pápai keménycseréPgyár története.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.4.1965.Veszprém.Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém.1965

Mayer J. György

kemenyeserejsgyáros

Vásoslöd

K

Csanye 1954

57 l.

MDK

Mayer J. György
Keménycserépgyáros városlőd

Csányi 1954. 51.o.

MDK

Mayer János György
pápai keménycserépgyáros

Csányi 1954. 43.o.

Mayer /János? György/
keramikus MDK

Mayer Pápán 1845 körül fölhagy a porcelángyártással. Valószinüleg ekkor jelenik meg Stingl ismét Városlődon. Itt nem lehetett maradása, mert Fischerék nem türhették közelükben azt az embert, akinek minden oka megvolt, hogy róluk kedvezőtlenül vélekedjék.

Tasnádiné Marik Klára: A XIX.századi magyar kerámika néhány problémája.
Ip.müv.Muz.Évk. III-IV. 1960. 179-193.l.
191.l.

Mayer J. György MDK

A Herendi Porcelángyár irattárában 18[illegible]2-ig egyetlen irat /Fischer Mór kezétől/ maradt fenn, melyben Fischer utólagosan Stingl 1839 évi és azt közvetlenül megelőző befektetéseivel szemben saját beruházásait előnyös szinben tünteti fel. Ebből kitüni, hogy Stingl személyesen utazott külföldre földféleségekért.

Stingl Herendet elhagyva ismét Pápára ment, itt része lehetett abban, hogy még az évben Mayer J.György az angol edénygyártás mellett porcelánkészitésre is engedélyt kér.

Tasnádiné Marik Klára: A XIX. századi magyar kerámika néhány promlémája.
Ip.müv.Muz. Évk. III-IV. 1960. 179-193. l.
190-191.l.

MAYER, Johann, ötvörmester Possenzbau

J. M. bürgerl. Goldarbeiter, 3 éves lánza meghalt.
(1806, 1049 l)

(Mihalit J. M. és Kt. Ért. 1911, nem ismeri)

Pressburger Zeitung
(Gunthon)

MAYER, Johann Georg, pozsonyi asztalormester

J.G.M., bürgerl. Tischlermeister, † 64 éves korában, Pozsony, 1793 szeptember 11. (1793, 944 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MAYER, Joseph, pozsonyi kőművesegéd

J. M., Maurergesell, 1 éves leánya meghalt.
(1778, 24. szám, 81)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MAYER, Johann Michael, pozsonyi órás-
mester

J. M. M. Uhrmacher, 6 éves fia meghalt (1766, 63. vzám, 8 l)

—

J. M. M. bürgerl. Uhrmacher, † 60 éves korában, Pozsony, 1767 január 29. (1767, 9. vzám, 4 l)

—

Pressburger Zeitung
(Genthon)

MAYER, Johann, pozsonyi festő

J. Wep. M, Maler, 11 éves fia meghalt. (1793, 915 l)

—

J. M. bürgerl. Mahler, hadiadót fizet. (1796, 1064 l.)

—

J. M, Maler, 54 éves felesége meghalt. (1809, 429 l)

—

J. M. Maler, +65 éves korában, Pozsony, 1817 junius 5. (1817, 577 l)

—

Pressburger Zeitung
(Genthon)

Mayer János MDK

A Herendi Porcelángyár irattárában 18 2-ig egyetlen irat /Fischer Mór kezétől/ maradt fenn, melyben Fischer utólagosan Stingl 1839 évi és azt közvetlenül megelőző befektetéseivel szemben saját beruházásait előnyös szinben tünteti fel. Ebből kitünik, hogy Stingl személyesen utazott külföldre földféleségekért.

Stingl Herendet elhagyva ismét Pápára ment, itt része lehetett abban, hogy még az évben Mayer J.György az angol edénygyártás mellett porcelánkészitésre is engedélyt kér.

Tasnádiné Marik Klára: A XIX. századi magyar kerámika néhány promlémája.
Ip.müv.Muz. Évk. III-IV. 1960. 179-193. l.
190-191.l.

Mayer János MDK

Stingl feltehetően még 1839 elején társult a pápai gyárból kiváló Mayer Jánossal, aki nem azonos a pápai Mayer Györggyel, aki a Fischer által jogtalanul magához ragadott pápai műhelyet egy esztendei huzavona után 1839-ben megszerezte, de feltétlenül azonos azzal a Mayerrel, aki 1841 végéig a herendi műhely masszamestere.

/V.ö. Kéry Bertalan: A pápai keményedőcserépgyár története. Szakdolgozat, kézirat. Bp. 1955./

Tasnádiné Marik Klára: A XIX. századi magyar kerámika néhány problémája. Ip.műv.Muz. Évk.III-IV.179-193. l.

190.l.

Mayer ~~/György?/~~ Fülöp ?

MDK

Stingl Vince neve legtöbbször Herenddel kapcsolatban szerepel, mint Mayer társáé, akitől Fischer a " rövid itő óta minden szakavatottság nélkül vezetett és a tönk szélén álló herendi porcelángyárat megveszi. /Ruzicsky Ilona: A herendi porcelán. disszertácio Bp. 1938/.

Tasnádiné Marik Klára: A XIX. századi magyar kerámika néhány problémája.
Ip.műv.Muz. Évk. III-IV.1960. 179-193.l.

188.l. /vö. uo. 26. jegyz./

Mayer János

1845-től 1864-ig működött mint igazgató a Telkibányai porcelángyárban.

P. Breslyánszky Nóra,
Ismerd meg a kerámiát,
Bp. 966, 210 l.

M.D.K.

Mayer Johann/János/keramikus

Pápáról Herendre költözött és ott Stinglel együtt dolgozott.

Molnár László:A Herendi porcelángyár a Reformkorban 231.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.I.Veszprém 1963

M.D.K.

Mayer Johann/János/, keramikus

Herendi kanna a herendi gyár gyüjteményéből. 1831.-ből
Nyillal jelzett mesterjegy alapján az ő alkotása.
Fekete Kept. 255. kép. 233. o.

Molnár László: A Herendi Porcelángyár a reform korban. 233. o.

A Veszprémi Megyei Múzeumok Közleményei. 1. Veszprém 1963

Mayer János György M.D.K.

porcelán készítő

Stingl Vincével együtt alapította a Herendi porcelánüzemet, kezdetben csak szerény próbálkorásokkal. Miksz Fischer Móric vette át a vezetést 1838-39-ben, csak Stinglt tartotta meg kettőjük körül - de egy év multva az is kivált az üzemből

G.Boncz - K.Gink: Herender Porzellan.

Bp.1962. Pannónia, 62 old. 44 k. köztük
30 sz. t.

10. old.

.D.A.

C.Bowes . K.Glück: Herrender Porzellan.

Bo.1982. Pannonia, 62 old. 44 K. Künstl.
30 sz. t.

Mayer János MDK

Szerepelt a Móra Ferenc Muzeum képtárában rendezett kiállitáson.

a kiállitott modeleket készitette.

Szili Török Dezső: Épitőművészeti kiállitás Szegeden.
DÉLMAGYARORSZÁG, Szeged, 1956 . ápr. 18.

Mayer J.M./Johann Mattes/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Waldsachsen, Ober Pfalz:Mayer J.M." 123.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 93.old

Arrabona,9-Kantus János Múz.Győr,1967. - A Győri Múz.Évkönyve

Mayer János

Köedény- és üveggyáros

A felsőmagyarországi kassai
első műtermény és ipar-
kiállitáson 1857-ben
herceg Breczenheim
(Köedénygyára telkibányai)
(a regészi uradalomban) is
részt vett
A tárgyak uradalmi ke-
zelés és fenti igazgatása alatt
készültek, Fenti 1857-ben a
regéci üveghutát is bérelte,
s a felsőmagyarországi első
műtermény és iparkiállitáson
két nagy üveghengert állitott
ki.

Korponay

I. 551, 555. l.

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
rajzpapír-		Gót stil.
ap,		57·5/87·5 cm.
ısrajzok,		restaur.
		terv.
		Möller
		Istvántól.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Mayer Janos György

órás

1748-tól városi

tanácsos Budán.

Schmall

II. 285. l

HAZAI BANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

VATERLÄNDISCHE BANK
ACTIENGESELLSCHAFT

BANQUE DE LA PATRIE
SOCIÉTÉ ANONYME

Sürgönycim : — Telegrammadresse:
HAZAIBANK.

Telefon { számok / Nummern
61-01, 61-02, 61-03, 61-04, 61-21, 61-22.

Sch/10.

K
31

Nagyságos

Van szerencsénk értesi

számláját

1.790.161.-

kifizetésünk fejében.

H. B. „Levelezés" 9. 1925. I. 10.000. — 34903. Községi nyomda, Budapest.

M. D. K

MAYER János György festő

1723 Óbuda pl. t. főoltárképe

Garas XVIII. 77 ~~236~~ ~~.6~~ 235. l

K.D.K.

MAYER János György

1839-ben megveszi a pápai Remény-cseréngyárat

Csányi 1954. 43. l. 84–85. l.

Mayer Janos

Nobrún

l. XIX. n. elege

Mübarát 1921 Budapest

188. l

Riedl Frigyes dr. IX. 49

Mayer János

„fegyvercsiszár"

1600 körül hazavolt a győri becsi-kapura néző házsoron, mely az 1617. évi győri telekkönyvben Boll György fegyvercsiszár néven szerepel.

Vill Győr

179. l.

Vadkan VII. 155.

Mayer János

érsekújvári órás és
ékszerész

XIX – XX sz

Tháin 19. l.

Europa.

Tek. Lapterjesztő. R. T.

Budapest.

V. Rothermere-u 12.

Mayer,? Johann Mattes,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke:"Mayer,? Johann Mattes,Waldsachsen, Oberpfalz.1697.v.98." 116.old. 13.jegyz

Batári Ferne: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Xantus János Múz.Győr,1967
A Győri Múz.Évkönyve

MAYER JÁNOS, asztalosmester

Pesti asztalos kontár volt 1828-ban.- Terézvárosi lakos.- Helyrajzi szám: 255.- Összeirási szám: 633.- 48.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban
39.old.

Az Iparműv.Múz.Kopp Ferenc Múz.Évkönyve. XIII. 1970. Bp. 1971.

R. D. K.

MAYER S. György

Városlőd (Veszprém m.) 1845-ben

kemény cserépgyárat alapít

Csányi 1954. 51. l.

Mayer János

~ emlékét őrzi egy kőedény leresestányér /Iparmův. Múz/ „Mayer S. Herend" jelzéssel.

dr. Sikota Győző: Herendi porcelán 14.
Műszaki Kiadó 1970.

MAYER JÁNOS, keramikus

A Mayernek tulajdonitott nyilszerü jegy a herendi és a telkibányai edényeken e sorok irója szerint csak masszajegy. Herenden, mint ezt Fischer Móric égetéspróbája igazolja a masszák tipusait az ABC betüivel jelezték. A nyilszerü jegy egy elrontott Y lehet. Telkibányán csak egy darab edény van e jeggyel 831. évszámmal. 268. old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár alapitása és müködése 255. old.

A Herman Ottó Muz. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

A Herendi Muz egy kannáján "Herend" és egy nyli, meg egy 1-es szám látható. Ezt Mayer jegyének tulajdonítják. Mayer Pápáról került Herendre, ahol egy-két évnél alig tartózkodott tovább. De Telkibányán is egy Mayer volt az igazgató 1842-től. A nyilszerü jegy a telkibányai edényeken is feltünik. 268.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár alapitása és működése 255.old.

A Herman Ottó Muz. évkönyve, XI. Miskolc, 197[illegible]

MAYER JÁNOS, keramikus

A gyár több éven át nem jut tul a hullámvölgyön, 1841-ben sem a gyári főpénztárból fizetik a munkásokat, hanem az igazgató, Mayer előlegezi saját pénzéből, melyet csak 1845 ben egyenlit ki a főpénztár. 262.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár alapitása és működése 255.old.

A Herman Ottó Muz. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER és WILNER, kártyafestők

A soproni tipusu kátlya jellegzetes lapja a hordón lo
vagoló gyermek-Bacchus,fején és derekán koszorú,egyik
kezében serleg,a másikban nyárson három kolbász.A hor-
dón római szám,mely a gyártók szerint változik.Igy:
Mayer és Wilnernél X.- 63.old

ZSOLDOS BENŐ: A"Soproni kartya" 62.old

Soproni Szemle, Helytört.folyóirat, XXX. 1.sz.
Sopron, 1976

MAYER JÁNOS, keramikus

Pályafutása Pápáról és nem Telkibányáról indult el.1858-ban került Pápáról Herendre és innen mehetett Telkibányára.Nem lehetett előzően Telkibányán és onnan ment Pápára. Telkibányán állandóan voltak inasok.1836-tól van nyoma ennek.Nem Telkibányán tanulta ki a mesterséget?
270.old.25.jegyz.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár alapitása és működése 255.old.

A Herman Ottó Muz.Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

Mihalik szerint: nem állapitható meg, hogy a pápai és herei rendi gyárak élén az 1839. és 1840-es évek fordulóján igazgatói minőségben működött Mayer tényleg egy és ugyan azon személy azzal a Mayerral, aki 1845-től mint felügyelő golgozott a rgéci porcelánt gyártó telkibányai gyárban. 274.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény- és porcelángyár alapitása és működése 255.old.

A Herman Ottó Mus. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972.

MAYER JÁNOS, keramikus

Nem azonos azzal a Mayer Jánossal, aki mint rézmüveslegény került Magyarországra és 1810.nov.2 5-én feleségül vette az özv.Stingl Lipótné/Stermenszky Anna/ Stingl Vince édesanyját. Stingl mostohája Tirolban született de egy másik Mayer János is élt Veszprémben, v.a megyében ez Stájernek Eisenertz városából való.A gyárigazgató pedig a cseh Tannovábólszármazott. 275.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár alapitása és működése 255.old.

A Herman Ottó Muz. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

1837.dec.1-én került Magyarországra, de csak 1839.ápr. 9én kapta meg a Helytartótanácstól a letelepedési engedélyt.1838-ban gyermeke született,1839.márc.23-án ujabb Mayer János.Felesége Csernoszter Cecilia,22 éves.Pápai polgár leánya.275.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár alapitása és működése 255.old.

A Herman Ottó Muz.Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER János és Péter actiol

Kalocsán 1804, 1846

MÉrt 2001/ 277.

MAYER JÁNOS, keramikus

Herendi korszakából több kőedénytál maradt fenn MAYER J.H HEREND jelzéssel. Fischer Móric 1840-es masszajegyzékéből ugy tünik, mint aki főleg a masszák és mázak mestere. Különösen a masszák s azok összetételével foglalkozott herendi működésének idején. 276.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár alapitása és működése 255.old.

A Herman Ottó Muz.Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

Működése Telkibányán teljesedett ki, mert a Sárospatakon tott /1845. jul. 14./ igazgatósági ülésen Mayer gyárigazgató érdemei elismerésben részesültek, mert 10000 ft. kölcsönt melyet Moli József kassai nagykereskedőtől vettek fel, a gyár jövedelméből kifizette. 276.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár alapítása és működése 255.old.

A Herman Ottó Múz. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

Személye vitatott. Talán azonos azzal a Mayerral, aki 183[illegible]
ben, mint Fischer Móric csendestársa Herenden van, s ő kés
készíti azokat a kőedénytálakat, amelyeken MAYER J. HEREND
felirat van. Az Iparművészeti Muzeum 1, a Herendi Porc. gyár Mu-
zeumának 3 ilyen tálja van. De szerepel, mint a herendi é
a telkibányai tulajdonos, ill. gyárvezető azonos voltában i
is. 268. old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény- és porcelángyár
alapítása és működése 255. old.

A Herman Ottó Múz. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

1.-Mayernak 1842-ben távoznia kell Fischer Móric herend gyárából.-2.-Ez év febr.26-án kelt Pápán Mayernak az az igazolása, melyet müködése máshol történő folytatásához kért a városi tanácstól.-3.-Mayer János 1842-től ig igazgatója, ill.előbb csak felügyelője a telkibányai kő edény -és porcelángyárnak. Alig hihető, hogy ennyi egymást kiegészitő adat két különböző személyre utalna. 275.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár alapitása és működése 255.old.

A Herman Ottó Muz. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

Fischert izgatták Stingl Vince eredményei. Ennek távollété
tében Mayer Jánostól remélte a recepturák titkainak fel
fedését. Mayer azonban mikor urkuti földdel helyettesitette
a zettlitzit, Stingl Vince eredményeitől eltérő irányba
terelte Fischer próbálkozásait. Szándékos félrevezetés vo.
volt, vagy ő sem volt tisztában Stingl arkánumával? való
szinü az előbbi, mert pár hó mulva Mayernek el kellett men
nie Herendről. 275.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár
alapitása és működése 255.old.

A Herman Ottó Muz. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

Mayer gyárigazgató előtt 1847-ben leltárba veszik Mihalek Adalbert raktárának telkibányai készitményeit. Itt emlitik: Lith. Speiseteller 10 kr. Tehát készültek litografált edények Telkibányán 1840 és 1847 között. 262.old. 12.jegyz.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár alapitása és működése 255.old

A Herman Ottó Muz.Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

Mayer, Fischer Móric és Draschnitz sem használt irott betűt betüs jelet, sőt Winter Mátyás idejében egy rövid ideig nyomtatott betüs s WINTER szót alkalmazta.
271.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyar alapitása és működése 255.old.

A Herman Ottó Muz.Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

1842.okt.27-én már csak közvetve jut Mayer adata Fische
ig, arra következtethetünk, hogy ekkor már Mayer sem állt
a herendi porcelángyár kötelékében, aki pedig transzmissz
sziót jelentett Stingl Vince és Fischer Mór között.
269.old. 23.jegyz.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár
alapitása és működése 255.old.

A Herman Ottó Muz.Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

Telkibányán Hüttner József és anyjának szökése után /1838/ Wagner Julius lett a felügyelő 1841-ben, de ez csa átmeneti megoldás volt, és csak Mayer mozditotta ki a gyárat a holtpontról. 268.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyar alapitása és müködése 255.old.

A Herman Ottó Muz.Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

1842-ben tünik fel Telkibányán. Herendről Pápára ment egy Mayer 1841-ben. Nem lehetett akkor Telkibány-n. Hogy 45-ben kéri Telkibányán 1841-ből fennmaradt követelését, az még nem jelenti azt, hogy akkor már ő az igazgató. 270.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyar alapitása és müködése 255.old.

A Herman Ottó Muz. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

Az 1845-ös adat telkibányán, hogy Mayer saját pénzéből adott a munkások 1841-es fizetésében, nem bizonyítja akkori ottlétét, mert erre 1842-ben került sor. A tartozás 634 ft. majdnem 100 forinttal több, mint a munkások félévi bére. Egy jegyzék szerint 1841-idiki esztendő végével ki nem fizetődhetnek. 274.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény- és porcelángyár alapítása és működése 285.old.

A Herman Ottó Mus. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972.

MAYER JÁNOS, keramikus

A nyilszerü jel sohasem volt Mayer tulajdonjegye, hanem az 1-es számmal azonos, mely mindig a **tárgy formaszámát** jelöli. Ezzel a telkibányai gyár szolgálatába álló Mayer Jánosnak a pápai Mayerrel való azonosítását nem lehet elérni. 274.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedénygyár és porcelángyár alapitása és működése 265.old.

A Herman Ottó Muz.Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

Feltehető a kérdés, hogy az a Mayer, aki előbb a pápai, maj
a herendi gyár igazgatója, azonos-e azzal a Mayer János-
sal, aki a regéci porcelángyár igazgatója volt? A feltevé-
sek ingatagok. A tárgyi és személyi adatok további
bizonyítékaira volna még szükség. 274.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedénygyár és porcelán-
gyár alapítása és működése 265.old.

A Herman Ottó Múz.évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

A telkibányai személyzeti jegyzékben csak 1843-ban szerepel, 1842-ben már ott lehetett. Mayer 1842. febr. 21-én kér működési bizonyitványi a pápai tanácstól, vagyis Pápától megválva uj helyre teszi át működése színhelyét. 275. old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedénygyár és porcelángyár alapitása és működése 266. old.

A Herman Ottó Mus. Evkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

A hüttneri korszak edénymintáit sokszorosítják, Sok plasz
tikus minta, festést nem igénylő. Évtizedekig keresett és
szívesen festett plasztikus szőlőleveleket mutató karé-
lyos táltipus. Ez Hüttner mintája volt. Mindenütt feltű-
nik, ahol ő megfordult Telkibányán, Miskolcon, Apátfalván.
276. old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény- és porcelángyár alapítása és működése 265. old.

A Herman Ottó Muz. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

A csehországi Tannova-/Dannova/-ból származott át Magyarországra, s került Pápára, majd 1839-ben Stingl Vince herendi kőedénygyárába. 275.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár alapitása és működése 255.old.

A Herman Ottó Muz.Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

Ha a gyár 1842 után készült áruit/Mayer kora/összehasonlitjuk az 1838 előttivel. látjuk, hogy a Hüttnerek idejében főleg művészi szempontok érvényesültek. Szép, diszes áruk. A csehekhez hasonlóan gazdagon aranyozták edényeiket. Finom festés, kisplasztika, sok a diszáru. Mayer szakitott ezzel, jó kialakitásu és szép külsőre törekedett. 276. old

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár alapitása és müködése 255. old.

A Herman Ottó Muz. Évkönyve, XI. Miskloc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

Még sok bizonyíték kell, hogy bizonyítható legyen, hogy ő az első olyan porcelánművészünk, akinek munkássága a le legjelentősebben függ össze a magyar kerámia-és porcelán gyárak történetével, irta Mihalik Sándor. 274.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár alapítása és működése 255.old.

A Herman Ottó Muz. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

Mikor ment el Mayer Herendről, nem tudjuk, de 184[illegible].okt. okt.27-én csak közvetve jut Mayer adata Fischerig, tehát már nem volt ott. Pedig ő transzmissziót jelentett Stingl Vince és Fischer Móric között. 275.old. 35.jegyz.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár alapitása és működése 255.old.

A Herman Ottó Muz. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

évtizedekig állt a telkibányai gyár szolgálatában. Nevéhez a magyarkerámiatörténet viszonylag hosszu és eseményekben gazdag évtizedei fűződnek. Alakja mindenképen figyelemre méltó. 277.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár alapitása és működése 265.oldal.

A Herman Ottó Muz. évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

Telkibányán érdeme nem csak és nem elsősorban az anyagi fellendülésben van, hanem inkább abban, hogy a gyárban megszervezte a termelést, s ezzel megszüntette a gyár ráfizetéses voltát. 276.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény- és porcelángyár alapítása és működése 265.old.

A Herman Ottó Múz. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

MAYER JÁNOS, keramikus

A nyil-szerü jegy feltünik Herenden és Telkibányán is. A telkibányai kanna 831-es évszámot viseli, a herendié nem helyezhető előbbre, mint 1841. Mayer személye nem lehet összekötőkapocs Pápa, ill. Herend és Telkibánya között. E kapcsolat ideje nem a 40-es, hanem a 30-as évek idejére tehető. A nyil nem mesterjegy, valami más. 275.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár alapitása és müködése 255.old.

A Herman Ottó Muz. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972.

MAYER JÁNOS, keramikus

Mihalik Sándor irja:"nem bizonyitható az az állitás, hogy a hazai kerámiai készitmények en látható és az 1-es számhoz, továbbá a horgonyhoz is hasonló jegyek nem formaszámok, hanem Mayer János bélyegei,"Szerinte e jeleket már a magyarországi készitmények keletkezése előtt is használták a prágai kőedénygyárban. 273.old.

KATONA IMRE: A telkibányai kőedény-és porcelángyár alapitása és működése 255.old.

A Herman Ottó Muz. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972.

MAYER JÁNOS, keramikus

A herendi gyár 1839 előtti történetének eddig mindössze két szereplőjét: Stingl Vincét és bérlőtársát Mayer Jánost ismertük névszerint. Mayer csak 1839-ben került Stingl mellé, igy az 1839 és 1825 közötti 14 esztendő küzdelmeit nu sztán Stinglnek tulajdonitottuk. 304.old

KATONA IMRE: Ismeretlen adatok a herendi porcelángyárról 305.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

Mayer György

1840-ben tulajdonába Elnil a pápai kemény szerépapár.

P. Bostyánszky Ilona: A kerámia és a porcelán története
104. o. Bp. 1966.

Hagen

MAYER JÁNOS, keramikus

A Herendi Gyár máz-és masszakimutatásaiból kitünik,hogy Herenden aporcelánon kivül pipa-és köedénykészitéssel is foglalkoztak.A legtöbb masszafélét Mayer János készi tette,aki 1839 tavasztól 1842 májusaig állott Fischer Móric szolgálatában. 46.old

KATONA IMRE: Érdekes herendi tárgyak az Iparmüvészeti Múzeumban 4 .old

Múzeumi Magatin, 2.sz.

MAYER JÁNOS, keramikus

1842-ben átszerződött Telkibányára, ahol herceg Bretz enheim kőedény- és porcelángyárában "Werkführer"-kedett hosszú évekig. Mintázatipusai érdekes átmenetet alkot nak a kőedény és a porcelán között. Ez érthető, mivel mint kőedényes került Páparól 1839-ben Herendre. 46.old

KATONA IMRE: Erdekes herendi targyak az Iparmüvészeti Müzeumban 44.old

Müzeumi Magatin, 2.sz.

MAYER JÁNOS, keramikus

A vásárolt fogastál és a két korsó között alapanyaguk ban rokonsag van. Igy "MAYER IN HEREND" jelzésü táljának készitását 1841-42-re teszi, amikor a két korsó is készi hetett. -Fekete repr. 46.old

KATONA IMRE: Érdekes herendi tárgyak a Iparmüvészeti Múzeumban 4 .old

Múzeumi Magatin, 2.sz.

MAYER JÁNOS, csutorásmester

Mayer 1842-ben utlegelte inasát/Lipták Pista/A gyerme
hazaszökött.A céh juniusban Markalt Jánosnak adta a fiut
Mást határoztak mégis, hogy menjen vissza, de végül is
Markalt János szabaditotta fel Lipták Istvant 1843. jun.
1o-én. 251.old.

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorasok 241.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

Jénos

MAYER, keramikus

Mihalik visszatekintett a 18.sz.végi eseményekre is.Ez je
lentős a herendi kutatásoknál,ahol nemcsak a Stingl-Fisch
er,Stingl-Mayer,Stingl-Pullman kapcsolatokat világította
meg,hanem foglalkozott több generáción keresztül dunántu-
li manufakturákban tevékenykedő keramikus családokkal,
mint a Windschügel dinasztiával,akik Herendre is el-
jutottak. 91.old

KRISZTINKOVICH BÉLA: Újabb szempontok a habán keramia hatásáról a dunántúli fehéredényességre 89.old

A Veszprém Megyei Museumok Közleményei, 9. Veszprém, 1970.

MAYER JÁNOS, keramikus

Stingl Vince herendi kisérleteihez és működéséhez jelentős segitséget nyújtott, akivel korábban együtt dolgozott. Mayer később, az 1840-es esztendők közepétől a regéci gyár igazgatója lett. Feltehetően Fischer Móricnak herendi megjelenése idején távozott el a bakonyi manufakturából. 112.old.

MOLNÁR LÁSZLÓ: A Herendi porcelángyár művészeti törekvései 1825-1850 között 111.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 9.
Veszprém, 1970

Mayer János, parancsnok

A piatal József Attilával való megismerkedése eseményeit mondja el.

Tóth Béla: Tájunk élő emlékezete. 61–69

Tiszatáj, Szeged, 1980. ápr. XXXIV/4

Mayer, Johann Jakob
(1749-1829)

„Tájkép romokkal" Vízfestmény 43x57
J. l. j.: J. J. Meier Védett
Kikiáltási ár: 10000 ft

BÁV 42.Képaukció Budapest,1977.május

M.D.K.

Mayer János György, keramikus

A pápai kőedénygyár, valamint a városlődi gyár tulajdonosa német származású volt, a bajor Wilhelmsburgból jött. Az első szakmunkásokat is onnan hozta. Győrmegyei táblabiróvá, majd Pápán városbiró is lesz. 199.o.

Mihalik Sándor: A városlődi régi kerámia. 196.o.

Folia Archaeologica. VII. 1955. Bp. "Művelt Nép" tudományos és ismeterterjesztő kiadó. Bp. 1955

Mayer Janos

esztergomi rézmüves

l.

Mihályifalucsylum

47. l

Mayer T.

U. 4233. 54 l.

Varga András, bitai földbirtokos

VIII. 171.

Mayer

M. 6. J., rajzoló Pesten, a XVIII. sz. végén. 1777. rajzolta Budavára látképét a pesti oldalról tekintve, mely hűséges részletekben gazdag rajzot I. E. Mansfeld karcolta rézre. Ugyancsak M. rajzolta Budavár látképét a halászvárossal a Duna közepéről nézve 1777—80 között, mely P. Westermeyer rézmetszetében Windisch K. Gottl. Geographie des Königreichs Ungarn c. műben (1780) jelent meg.

h. g. II. 98 l

Pesti Harai Első Takarékpénztár

~~VII~~ VI. 188.

Mayer János

Körmöcbányai Származási
könyvmásolo
és könyvfertő..

1478.

Csontosi jegyz.

1478. ben ~~[illegible]~~ Gerzi-
tett egy [illegible] Szalli-
a pozsonyi könyvfertesztő [illegible]
tott bibliát, mellet
a barsmegyei Kapronczai
örvöttek, s amelyet
1907. a Nemzeti
Ummen Egyetem
vett meg.

Mayer

M. 7. *János*, körmöcbányai származású könyvmásoló és könyvfestő. 1478., egy, a pozsonyi könyvfestőiskola modorában fényesen kiállított bibliát készített, melyet a barsmegyei Kapron-cán őriztek s amelyet 1907. szerzett meg a M. Nemz. Múz. könyvtára.

Ex. G. II 981

Temesvár visszafoglalása 1716-ban
(rézmetszet) TV. 105

Mayer Sains

szinházi fertő XVIII. sz.

l.

Mátrai Gábor jeggy. Sz. M. 176. l.

gr. Erdödy Nep. Nám. magém operaszinháza nal Pozsonyban 1787.

314. Dénes (gr. Andrássy Dénes?)

Fájkép. Rk.

110 m, 171 sz.

K. 2. –

Mayer

M. 8. *János*, színházi festő. 1787 táján gróf Erdődy Nep. János magánoperaszínházánál Pozsonyban működött.

E. G. II 981

Terky városának és városának alaprajza

TV. 102, 103.

Mayer Sep. Jos., Festő,

1793. Pozsony.

Pressburger Zeitung

1793., 73. sz.

Poszony. Mayer Nep. Jakab, festő,

1793.

Pressburger Zeitung

1793, 73. sz.

Mayer János kőfaragómester,
1780. Pesten.

Archaeologiai Értesítő
XLIII., 1929., 206–207.
Réh Elemér: Adatok a pesti kálvária történetéhez.

Mayer János, festő

M.D.K.

1793-ban 11 éves fia halt meg. 1796-ban hadi segélyt ajánló festők között említik.

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 1750-1850 között
Művészettörténeti Értesitő, Bp.1963. XII.évf.
1. sz. 22. old.

M.D.K

MAYER János szobrász

1773. Pest városától kapott munkát
Mahr Henrik kőfaragóval

Aggházy: Barokk szobrászat... Bh. 1959.
I. 199. I. 236. e

M.D.K.

~~LEDERBERGER [illegible]~~

M. D. K

MAYER János festő

megh. 1817 Pozsony

1787 Pozsony Erdődy János gf. vál

működik, mint színházi festő

1793-ban is említik Pozsonyban

Garas XVIII. pf. 235. l.

MAYER, Johann Michael festő és aranyozó

Pozsony, Bogyanló 1761-62, 1784-85

An 1996/1-3,236.

ével, faragott

elhunyt neje

culás feliratú

gratia pleena

nak pereme

madeillonok.

k zománczos

Mayer János, rézműveslegény

Stigl Lipótné, rézöntőmester özvegyének férje. 1811-ben Pápán meghalt, miután Sopronból ide költöztek. 329.old

Mihalik Sándor: Stingl Vince "soproni nemtelen plebejus" a herendi gyár alapitója 323.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

M. D. K.

MAYER János

1843-ban a Telkibányai (regéci) porcelángyárban mint felügyelő áll a gyártás élén

1849-ben Szentiványival Merkik a gyárat.

Mikreg. 130, 132, 138

Mayer János, keramikus

Stingl Vincének sikerült Herenden porcelánt készitenie, még mielőtt Fischer Mór és a Pápáról átkerült Mayer Herndre jöttek. Fiscer csak 1879-ben jött Herendre. 337.old. 35.jegyz .

Bihalik Sándor: Stingl Vince soproni nemtelen plebejus a herendi gyár alapitója 323.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII.évf.1968 Sopron

Mayer János,fémmüveslegény

Sopronban 1810 nov.ben feleségül vette 24 éves korában Stingl Lipót rézmüvesmester 47 éves özvegyét feleségül vette.6 gyermekével fápára költöztek. 329.old

Mihalik Sándor: Stingl Vince"soproni nemtelen plebejus"a herendi gyár alapitója 323.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

MAYER János építőmester

Komárik 1984 149. 37. jegyzet

MAYER, Johann antalos

Magyar Király patika butorai, 1840

Vida 1996 37. és 11

János, Balázs fia 419
János bíró 509
János comes 53
János deák (Csúcs) 265
János deák felesége: Zsófia 265
János deák (Szucság) 479
János dékán 302
János (*dictus Acyl*) 505
János domonkos prior 118, 345, 52
János, Egyed fia 45
János, Emuch fia 308
János erdélyi alvajda 78, 480
János familiáris 435
János ferences gvárdian 80, 285
János ferences szerzetes, építész
→183, 210, 213, 216, 346, 355
János (Rozsnyai János?) festő 123
János hajítógépmester 116, 333
János hospes 121
János irhagyártó 333
János iskolaigazgató 120, 488
János kádár 333
János káplán (Kolozsvár) 337
János káplán (Torda) 120, 488
János kápolnaigazgató (Magyarsáro
János kápolnaigazgató (Marosvásár
János kápolnaigazgató (Szászfenes

J. Mayer

– J. E. Mansfeld: A budai Mária Terézia kori palota Georg Karl Zillack villagvizsgáló tornyával, metszet, 1777. (repr.)

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

22.1

M. D. K

MAYER János Lajos festő

Kassa

1762-ben említik Kassán

1766 Kassa székesegyház magaltár feletti címerei aranyozása

Garas XVIII. 17 236. l

mdk

Mayer-Wetlermayer

rézmetszete (1787) is ábrázolja az egykor a fal előtt horgonyzó királyi flottához levezető lépcső tornyának maradványait, melyet most tárnak fel a régészek.

Gerő László: A Budai Vár
Bp 1962 12. l.

mak.

Mayer - Westermayer

rézmetszete

A vár barokk kori képe 1787-ben

4. kép

Gerő László A Budai Vár

Bp. 1962, 9. l. 12. l.

Mayer János Mihály

kőfaragó mester

1743. Pesten.

Pkc. 212 l.

Révay Lajos báró VI. 12

— Lajosné bárónő VI. 12

Mayer János Mihály

pesti Kőfaragó

l.

Schoenbelvárosi

10. l.

Pozsony.

Szemben látjuk a szobrokkal
mely előtt az uton balra ketten
nek csoportot, a melyen túl házs
ket. Az előtérben pedig a beker
gatú szekér áll előtte két férf

balra: (Hongrie) SCHLOSS de
jobbra: LE PALAIS du [illegible] Pc
a jobb sarokban: L.B.
legalól középütt: A Vienne chez
fölül jobbra: 92.

Rm., mér. a rl. 32.6

140-95.

M. D. K.

MAYER János Mihály kőfaragó

Eszéken

1757. Nyárád, plibániatemplom-
nál szerepel

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 238. II. 89. l.

M. D. K.

~~[illegible]~~

Mayer János Mihály

pestő kőfaragó-
mester

l.

Schoen Óbuda

20. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Mayer Janos Mihály

köfarago

1714 — 1780

l.

Schoenkörpvarosh

124,125, l

ROMA

Mayer János Mihály I.

l.

Schoenkörperáros h.

124–126. l.

MAG
MŰVÉ

SZERKES

MAJOVSZ

M.D.K

HAYER János Mihály kőfaragó

Szül. 1714 körül Braithban

1741-ben pesti polgár

1735 körül Pest, Invalidus-házon Jägerrel együtt dolgozott

1744 - 1749. Óbuda, Miasszonyunk templom, kőfaragás

Agghány: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

— 2 — M. D. K

MAYER János Mihály kőfaragó

1773 Pest városától kapott munkát

Vegházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 238., II. ~~89~~ 43. l.

M. D. K.

~~LEITHNER, Johann Georg Szokrász~~

Mayer János Mihály II.

l.

Schoenkörpvárosh –

125, l –

M.D.V.

MAYER János mihály, ifj. kőfaragó a pesti id. M. János mihály köf. fia 1780. Pesten polgár és javítja a Kalváriás 115,57 forintért

Agyházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 238. l.

M.D.K.

Mayer (Mayr) János Lipót és Henrik

kőfaragómestereket

nevét említi szerző Hupf Józsefi

feljegyzéseivel kapcsolatban.

Művészettörténeti Értesitő, 1968. XVII.évf. 3-4. sz.

Moess Alfréd: Egy 18.századi pesti kőfaragómester munkássága. Adalék a 18.századi magyar épitészettörténethez.

245. old.

+249. "

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Mayer Mihály János

Kőfarágó

1751 óta választott polgár Pesten.

Schmall L. Adalékok

Bp 1899 I. 153.

vagyis a vároni

Képviselő testület

tagja

Rákóczy György, I sö, tallérja.

VI. 139

M.D.K.

Mayer János, höcdénygyártó

jelrésével került elő egy (herendi) leveses tányér 1839-es eszámmal, terát még mielőtt Fischer ~~[illegible]~~ Herendre került volna. Írásos feljegyzéser szerint Mayer 1839-ben kivált a pápai gyárból és Stingl-lel társult. 1841-ig dolgozott Herenden.

Katona Imre: A herendi porcelángyártás előzményei és kezdetei

Müvészettörténeni Értesitő, 1968. XVII.évf. 1-2.sz.

86. old.

Mayer János

1845 - tól a reféci-telkibányai porcelángyár igazgatója

P. Boestyánszky Ilona: A kerámia és a porcelán története
210.o.
Bp. 1966

M.D.K.

Mayer, fényképész

Egy közlemény szerint ő 1845 szept.-ben kezdett dolgo
gozni a Király utca egy tágas udvarában. A cikkíró Maye
Mayer Györggyel téveszti össze, aki csak 1856-ban kez-
dett fényképezni, 247.o.

Fejős Imre: A magyar fényképezés kezdetei. 24[illegible].o.

Folia Archaeologica. IX.köt. 1957.-Bibliotheca kiadó
1957

M.D.K.

Mayr/Mayer/János, rézmüveslegény

Mayer János József szekrénykészitő/scriarii Magister/ fia. 1786 körül született a Tirolban levő Vandansban. A rézmüvességet 4 évig "Linc"-ben Mayr Ferencnél tanúlt a, majd Bécsben, Sopronban, Budám és Veszprémben járt. Három évig Brenner József veszprémi mester segéde volt. 234.o.

Mihalik Sándor: A herendi gyár alapitója. 253.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Müzeumi ismeretterjesztő Központ. Bp.

M.D.K.

Mayer/Mayr/ János, rézmüveslegény

Mayer János József szekrénykészitő/scrinarii Magister/ fia 1786 körül született a Tirolban levő Vandansban. A rézmüvességet 4 évig"Linc"-ben Mayr Ferencnél tanúlta, majd Bécsben, Sopronban, Budán és Veszprémben járt. Három évig Brenner József Veszprémi mester segéde volt 234.o.

Mihalik Sándor: A herendi gyár alapitója. 253.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Müzeumi ismeretterjesztő Központ. Bp.

M.D.K.

Mayr/Mayer/János rézmüveslegény

Három évig Brenner József veszprémi rézmüvesmesternél dolgozott. Adorján Mihály plébános 1811. júl. 6,-án kelt bizonylata ~~xxxxxxx~~ szerint dolgozott a márkói temtlomtorony rézsisakján. 234.o.

Mihalik Sándor: A herendi gyár alapitója. 253.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Müzeumi ismeretterjesztő központ. Bp.

M.D.K.

Mayer János, rézmüveslegény

1810 nov. 25,-én feleségül veszi Stingl Lipót Rézmüves özvegyét. ~~xxxxx~~ 235.o. Mayer 1812.febr.25-én meghalt.

Mihalik Sándor: A herendi gyár alapitója. 253.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Müzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

M.D.K.

Mayer János, keramikus

Már 1841 óta regéczen müködött. Nem valószinü, hogy azonos a pápai és herendi gyárigazgatókkal. 292.o.

Mihalik Sándor: Adatok Mayer pápai és herendi gyárigazgató müködéséhez. 288.o.

Folia Archaeologica. XVIII. 1966/67. Bpest. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Mayer János, keramikus M.D.K.

1842-ben már valószinüleg eltávozott Herndről, ahol a gyár igazgatója voltt. 291.o. Valószinüleg Pápára tért vissza.

Mihalik Sándor: Adatok Mayer pápai és herendi gyárigazgató müködéséhez. 288.o.

Folia Archaeologica. XVIII. 1966/67. Bpest. Müzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

M.D.K.

Mayer János, kőedénygyári "Werkmeister"

1839-től jelentékeny szerpet játszott a magyar kerámiagyártásban. Ekkor kilépett Mayer Majer György pápai kőedénygyárából és szept.19.-én már a heremdi gyárban dolgozik. 290.o.

Mihalik Sándor: Adatok Mayer pápai és herendi gyárigazgató működéséhez. 288.o.

Folia Archaeologica.XVIII.1966/67.Bpest.Múzeumi Ismeretterjesztő Központ.Bp-

M.D.K.

Mayer János, Kőedénykészitő legény

Csehországból, Tannovából származott. Pápán Winter Vin Vinter Mátyás gyárában dolgozott, házájából végső elbocsájtását kéri. 1837, dec.-ben. 288.o. Ezt 1839, ápr.-ban kapta meg. 289.o.

Mihalik Sándor: Adatok Mayer pápai és herendi gyárigazgató működéséhez. 288.o.

Folia Archaeologica. XVIII. 1966/67. Bpest. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp-

Johann Mattes Mayer, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből, 1697 ben 20 október: "Johann Mattes Mayer Von "alsassen in der ober Pfalz". 112.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.-Antus János Múz. Győr, 1967.-A Győri Múz. Évkönyve

---

M.D.K.

Mayer János, rézöntőlegény

1786-ban szül. Tirolban. 1810, nov.-ben Sopronban feleségül vette Stingl Lipótnét, Stingl Vincének, a herendi gyár megalapiójának anyját. 287.o.

Mihalik Sándor: Adatok Mayer pápai és herendi gyárigazgató működéséhez. 288.o.

Folia Archaeologica. XVIII. 1966/67. Bpest. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp-

M.N.K.

Mayer János, keramikus

Stingl vagy Fischer biztatására hagyta ott a pápai gyárat és ment Herendre. 1839-ben került oda 27 éves korá rában. Stingl ekkor 43 éves. 293.o.

Mihalik Sándor: Adatok Mayer pápai és herendi gyárigazgató működéséhez. 288.o.

Folia Archaeologica. XVIII. 1966/67. Bpest. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp-

M.D.K.

Mayer János, keramikus

Külföldről vándorolt be.1839-ben a pápai keménycserépg
gyár egyik vezetője.Majd ez év végén Herenre megy és o
ott fejt ki jelentős szerepet. 224.o.

Mihalok Sándor: Dunántúli Keramikus családok.221.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok közleményei.4.1965.
Veszprém.Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága
Veszprém,1965

M.D.K.

Mayer Johann, keramikus

1839 őszén kiválik a * pápai gyárból és Herendre megy. Művezető volt. 259.o.

Kéry Bertalan: A pápai keménycserépgyár története. 235.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága Veszprém. 1965

Mayer János Grőrgy

K

pápai kemenyse-
répgyaros

l

Csányi 1954

43. l.

Mayer János Mihály
pesti kőfaragómester

Budapest régiségei, a tört. muzeum évkönyve
XVII. 1956 304 l

Mayer János Mihály

Kőfaragó

1744–1749

l.

Schvenóbudai PP sempl

7. l.

~~38 szoba~~

M.D.K.

MAYER János Mihály kőfaragó

Pest

Óbuda, n. k. plébániatemplom kőfaragómunkái (1744—

udapest müemlékei Ii. Bp. 1962. 431-432. l.

MDK

Mayer János keram.

a regéczi gyárat vezeti 1849-től

Mihalik S: Adatok a regéci porcelángyárt.tört.hez.
Művtört tanulmányok. Művtört.Dokument.Közp.Évk.
1954-55. Bp. 1957, 109-152.l.

MAYER János bronzöntő

KONRÁD Imre: Akik a szobrokat öntötték. =
Heti Budapest, II. évf. 33. sz. 1990. aug. 31.
16. p. ill.

(A budapesti szobor - bronzöntőmesterekről)
XIX.-XX.sz.

MAYER, Johann Georg, pozsonyi asztalosmester

J.G.M., bürg.Tischlermeister,
† 64 évesen, Pozsony, 1793 szept.11.

[1793, 944 l.]

Pr.Z.

Mayer Jenö festö.

Katol.Szemle.1932.II.54-60.l.

Pozsony. Mayer József, könnivesegéd,
1778.

Pressburger Zeitung
1778., 24. sz.

Mayer Marton György

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1961 OKT

TIMES

WATERCOLOURS BY GEORGE MAYER-MARTON

1021

The watercolours of George Mayer-Marton (1897-1960) now on view at the *Crane Kalman Gallery, 178 Brompton Road, S.W.3,* resolve various influences and changes of scene into an interestingly distinct style.

Born in the old Austro-Hungary he studied at Vienna, where he was prominent for many years. In 1938 he settled in England and in his later years was senior lecturer at the Liverpool College of Art. His native approach to landscape is modified by the influence of English watercolour. In addition his study of Chinese art (he illustrated two books from the Chinese) has some reflection in mountain and misty landscapes, the "Mountain Road" of 1932 being a good example.

"In conditions of full employment in which there were no reserves of manpower, the temptation to pay higher wages by passing on the costs to the consumer was too strong. It became clear that the amount being paid out in wages and salaries was not only too great for the moment, but that it was mortgaging our production in the future.

"Higher incomes had already pre-empted the next 12 months' production. Therefore a standstill was necessary. The first six months is intended to cover all types of income up to December 31, and this will also include productivity agreements. Clearly such agreements, designed

Mayer József.

A kispesti művészek karácsonyi kiállításán pasztellképei szerepeltek.

Nemzeti Ujság, 1924. dec. 20.

Mayer Imre

festőművész

Kispesti Nagy Balogh János Társaság kiállitása - Kispesten a városháza nagytermében - képével szerepel.

Budapesti Hirlap
1929.V.18.

Mayer József.

A képzeti művészek karácsonyi kiállításán pasztellképei szerepeltek.

Újság, 1928. dec. 23.

Mayer József

Sedlmayr János: Ref. templom helyreállitása, Karcsa. - Épitész: Kiss Tiborné Nagypál Judit, statikus: Mayer József, kerttervező: Örsi Károly, kőfaragó-restaurátor: Csiszovszky György, fotók: Dobos Lajos.

Magyar Épitőmüvészet, 1970.5ssz.46-49. l.

Mayer József.

a kiperti művészek korácsanyi kiállításán pasztellképei szerepettek.

Magyarság, 1928. dec. 20.

Mayer József

Szerepel a Nagy-Balogh János Társ.kiáll.-án.

Ujság, 935. III. 30.

Mayer József

festőművész

Kispesti képzőművészek kiállitása - Kispesti városháza nagytermében - képével szerepel.-
Nagy tetészést keltett két artisztikus vászna a Facsoport és az Őszi táj.

Uj Nemzedék
1931.III.15.

Mayer József

1932-évi Tavaszi Tárlaton az alábbi műveivel szerepelt: Mocsár
Női akt.

Tárgymutató

MDK

Mayer József

Müveivel szerepel a Nagy-Balogh János Egyesület kiállitásán.

Cikk: A Nagy-Balogh János Egyesület Kiállitása.

Képzőművészet, 1931. 97. l.

Mayer József

ácsm.

Be 1785
Szm. Schieferstadt
Tp. Versec

Schneider.

221. l.

Mayer József lakatosmester,
1773., Pesten.

Archaeologiai Értesítő
XLIII., 1929., 206–207.

Réh Elemér: Adatok a pesti Kálvária
történetéhez.

Mayer József, Kőmüvesegéd,
1778. Pozsony.

Pressburger Zeitung
1778, 24. sz.

Mayer József

Cimerfestő

a m. kir. udvari

kamarával

Beisberg

Magyarországi nevtár 1845-re

98 l.

A m. kir. vallás- és közokt
ügyszám alatt a keb. számv.
deletének másolata:

Költségvetési év: 1928/29. I
mogatása". Műemlékek országo
átköltözködési költségek. Bé

Utasitom,
épitőmesternek /Budapest, VI
Bizottságának 1928. november
vissza tett hivatalos utazás

MDK

Mayer József,

Kispesten lakó képzömüvész a dec. 16-án megnyilt tárlaton szerepel müveivel.

Vidéki Centrumok. Kispest. A Kispesti Képzömüvészek tárlata.
Képzömüvészet. 1929. 16.sz. 32.l.

mOK

Mayer József károly
nyomdász

1817 ig vezeti a lőcsei nyomdát,
majd átlelyezte Kozsnyora.

Firtinger K. Lőcse városa könyvnyomtatói
Grafikai Szemle 1903 évf 3 z 40 l

M. D. U

MAYER József építési vállalkozó

Az orsz. Ideg- és Elmegyógyintézet (vöröskadsereg u. 116.) építésének első vállalkozója 1863-ig, munkáját az ellenőrző bizottság nem találta megfelelőnek és ezért fél évi munka után a szerződést felbontotta

Tervező: Zettl Lajos, az építés folytója: Zetterbart

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 240. l.

Mayer József

statikai terveket dolgozok ki a diósgyőri és az egri vár on.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Hlavassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemléh-védelem V. (1967-68) Bpest. 1970.

353 l.

MDK

Mayer József

Modern magyar reklámkulturát! Magyar Grafika 1929. 3-4. sz. 49-52.l.

Mayer,K. M.D.K.

Kisfaludy Károly arcképe /acélmetszet Barabás Miklóssal

repr.

Keresztury Dezső:A Magyar irodalom képeskönyve Bp. 19

146.1.

Mayer Károly, kertész

Divatcsarnok, 1854. május 10. 26. 594.
Budapesti hirvivő

Mayer Károly épitész, XIX. tud.
nyitra i templom restaurálása,

Religió, 1901. II. fv. 17. 17.

Egyh. Tud. 133.0.

Mayer Károly épitész, XIX. szd.
nyitrai templom restaurálása,

Religió, 1901. II. ev. 17. sz.

Egyh. Tud. 133.o.

Mayer Károly festő

Religio és Vev. 1841. II. 4. n.
58-59. old.

Köves János: Az enyéngi...
etc.

Mayer Károly, grafikus

Művészet, IV., 1905. 275-276.

Adatok művészetünk történetéhez

Mayer Károly József

nyomdász

1.

Kettén nyomtatott

274. l

, Hans von: Madonna.

MDK

Mayer József nyomdász

dr.Mihályfi E: Modern plakát - müvészi ujsághirdetés. Magy. Iparmüv. 1929. 93-95 l.

Mayer József

1871/72

Ferkèpzomfoiskòvk

112. l.

ORSZ. MAGY. IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT. Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter támogatásával 1885-ben alakult meg a hazai

Mayer József

A magy. kir. udvari kancellariánál (Bécsben) alkalmazott címerfestő volt 1845-ben.

Névtára, Magyarországés o hozzákapcsolt részek tiszti — az 1845 dik évre. Buda (1845) 98. l.

(van ábrázolva.

t elfoglaló meredek szikla tetején) ~~mely-~~
ül kettő kuptetejű, egy pedig lapos fedelű.
~~ne lévő~~ Ikázatnak egyike emeletes. A hegy
t veret a kapuhoz. A háttért hegyek fog-
ata fölül:

LESKŐ"

ci a vonalkeretnek 9.9: 14.7 cm.

a 4560

126/94 N° 47.

Mayer József
műkalakatos
1780

l.

Arch. Ert. 1929
207. l

Wagner: Delineatio Provinciarum

Pannoniae. Augsburg, 1684.

VII. 259.

Mayer József

a statikusa a kisnánai vár palota-szárny-romjai fölé készült védőépítmény-nek, (a helyreállítás 1963-ban indult)

Horler Miklós: Az Országos Műemléki Felügyelőség építészeti helyreállításai /1963-1966/. Magyar műemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 229-247. l.

232.l.

Mayer József

és Ferenczy Károly tervei szerint 1966 ban indult meg a siklósi vár külső várfalainak a Gyűdi-toronyhoz csatlakozó kisrondellás szakaszán a helyreállítás. (sarokterony lefedése, gyilokjárók rekonstruálása.)

Horler Miklós: Az Országos Müemléki Felügyelőség építészeti heéyreállitásai /1963-1966/. Magyar müemlékvédelem, 1963-1966. Bp. 1969. Akadémmai k., 289 l., 369 kép, 229-247. l.

232 l.

Mayer József
foto"

Kispest,
Deák Ferenc u. 11.

MKSz 1947

MDK

Mayer József

Család, rajz
Nők, "
Alvó nő, "
Furulyázó, "
Libák, "
Csónakos, "

Nagy Balogh János Egy. jub.kiáll. 1939. dec.

MDK

Mayer József

Nővérek, paszt.
Szőlőevők, "
Fésülködő, kréta
Sárgainges nő, paszt.

Nagy Balogh János Társ. kiáll. 1935. márc.
Müterem.

MDK

Mayer József

Fehérkendős nők, olaj
Ádám és Éva, "
Madár, szén
Gond, sz.kréta
Mindszent, sz.kréta

Nagy Balogh János Egyesület kiáll. Kispest, 1933.

dec. 4 1.

MDK

Mayer József, festöm.

Vizhordó nö.	Rajz.
Töprengök.	"
Pihenö nök.	"
Anyai szeretet.	"

Nagy Balogh János Egy. és a Tesz [illegible] által rend. 1937. évi karácsonyi Képzömüv. Kiáll. Kat.
Kispest. Városháza.

MDK

Mayer József, festö.

Facsoport.	Olf.
Öszi táj.	"

Kispesti Városháza. Nagy Balogh János eml.kiáll. és Repr. Egyes. Tárlat. 1931.márc.7.-14. Kat.

MDK

MAYER JÓZSEF

Nagy Balogh János Egy. kiáll. Képzőművészet, 1932. 51.sz. 136.l.

Mayer József

Szombathelyi vézmüves fedte be a tornyokat vezzel 1796-ban.

Géfin Gyula dr.:

A szombathelyi vézesegház Szombathely. 1943. 62. l.

30

AZ ERNST-MÚZE

XLIV.

A RÁKÓ

ÖTVÖSMŰ

DIE GOLDSCHMIEDE

DER

FÜRSTEN R

MAYER József építész

Rossmyón működő építész: a helybeli ev. templom, és a püspöki katedrális mellett az önálló tornyot építette.

Erdélyi Géza: Gömör klasszicista építészete.
= Új Hindenes Gyűjtemény 2. (1983) 68. p. 106. p.

F E L J E G Y Z É S

Rózsa Gyula főigazgató ur rés

Kérem szíveskedjék tájékoztat
példányban lektorálásra leado
munkájának állásáról. Egyben
csolódó kiállítás várható idő
zett májusi dátum már nem akt
a kiállitás és a katalógus to
megszervezése okán kérem.

MAYER József építész

- Rozsnyó, Ev. templom
- Berzéte, Mániássy kúria

Erdélyi Géza: Gömör klasszicista építészete.
= Új Mindenes Gyűjtemény 2. (1983) 61., 87, 93-94. p.

– Nóg. 810
k – Fej. 462

– GyS. 513
rszög – BAZ. 339
kő vár, lásd: Szilvásvárad
Hev. 742
– Pest 868
kkhalma – BKk. 248
kvadkert – Nóg. 810
ny – Tol. 1102

d – Tol. 1102
csal – BAZ. 340
csikapuszta, lásd: Zsadány
Bék. 320
ád, lásd: Csorna
GyS. 511
kasfa, lásd: Szentgotthárd
Vas 1204
kasmály, lásd: Gyöngyös
Hev. 721
ekasboda – Bar. 152
iánháza – SzSz. 1018
iánsebestyén – Cso. 422
– BAZ. 340
émes – Hev. 718

– Kom. 793
Felsőgyenes, lásd: Gyenesdiás
– Zala 1391
Felsőhámor, lásd: Miskolc
– BAZ. 368
Felsőhídvégpuszta, lásd:
Kölesd – Tol. 1108
Felsőkázsmárk, lásd:
Kázsmárk – BAZ. 351
Felsőméra, lásd: Méra
– BAZ. 361
Felsőmindszent, lásd:
Mindszentgodisa
– Bar. 171
Felsőmocsolád – Som. 964
Felsőnána – Tol. 1102
Felsőnovaj, lásd: Novajidrány
– BAZ. 371
Felsőnyék – Tol. 1102
Felsőőrs – Vesz. 1270
Felsőpaty, lásd: Rábapaty
– Vas 1192
Felsőpáhok – Zala 1388
Felsőrajk – Zala 1389
Felsőregmec – BAZ. 341
Felsősegesd, lásd: Segesd
– Som. 992
Felsőszakony, lásd: Szakony
– GyS. 644
Felsőszend, lásd: Szalaszend
– BAZ. 393
Felsőszentiván – BKk. 248
Felsőszentmárton – Bar. 152

Fót – Pest 869
Földes – HB. 669
Förhénchegy, lásd:
Nagykanizsa – Zala 1408
Fövenypuszta, lásd: Tác
– Fej. 497
Furta – HB. 670
Füle – Fej. 464
Fülesd – SzSz. 1019
Fülöphegy, lásd: Kővágóörs
– Vesz. 1282
Fülöpszállás – BKk. 249
Fülpös, lásd: Ökörítófülpös
– SzSz. 1044
Füzesabony – Hev. 719
Füzesgyarmat – Bék. 290
Füzér – BAZ. 342
Füzérradvány – BAZ. 342

G

Gacsály – SzSz. 1019
Gadány – Som. 965
Gadna – BAZ. 343
Gagybátor – BAZ. 343
Gagyvendégi – BAZ. 343
Galambok – Zala 1389
Galgaguta – Nóg. 811
Galgagyörk – Pest 870
Galgahévíz – Pest 870
Gamás – Som. 966
Ganna – Vesz. 1271

Mayer József

Óras Pest

XIX. n

ind

n

Pritz

55. l.

275.

olva s kissé jobbra néz. Üstöke homlo-
nöldöke, hegyesre pödrött bajusza fekete;
ös bélésű kék atillaján s lehajtott né-
én a díszgombok nagyok. Felirata alól:
e digna
:

sterhazy de Galantha Eqves Auratus.

8:14·9cm.
ajándéka 1824.

Mayer József

Köedenygyáros

C

Közlezrkiáll
Közlezrkiáll

1394. C

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Mayer József

Keramikus

Murány

l.

Ezredévieskiáll

XIII. csop. 19. l.

Belgrad.

E kis térképen BELGRAD a
térrajza szemlélhető jobbra a
közelében csapatelhelyezéssel.

Rm., mér. a rl. 12.1: 17

JOSEPH MAYER, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 191.- Herr Joseph Mayer
Felvétel ideje: 1799. 11. 9ber.
Hová vették fel: H.Altenburg,/Magyaróvár/. 158.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Mayer József

tervet képzitett a siklósi vár helyreállitására 1966.

Deresényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969

2321

M.D.K.

MAYER Károl (Niklas) „pap-festő"

1790 Chlebnice rk. t. falképei

1798 Novotny rk. t. oltárkép, Mária születése

Garas XVIII. 74 236. l

Mayer Kálmán

kömüves előmunkás
/épületdiszek/, elhelyező

a Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködött 1911-től.

71.o.

NIKELSZKY GÉZA:A Zsolnay-gyár művészete.Pécs. 1959.

Mayer Károly

nürnbergi acél-
metsző

l.

A Múbarát
1922. 235. l.

Művészet
1905. 275. l.

V Á N Y

ntról, mely összegeta az augusztus
erjedő időre, azaz összesen 25 napon
elvettem. a Müemlékek Országos Bizott-

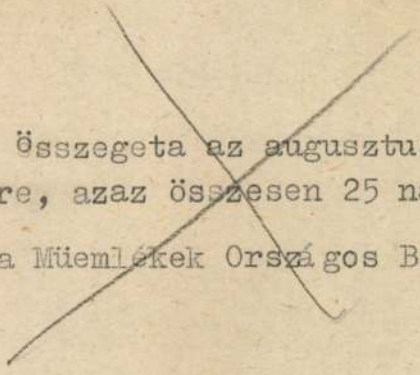

MAYER KÁROLY, festő

"Vitam et sanguinem"-Mayer Károly egykori festményéről készült metszet.- Fekete repr. 597.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: A "Vitam et sanguinem" megajánlásának visszhangja Kőszegen 597.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XX.évf. 1966. 4.szám. Szombathely, 1966

Mayer Károly
mükertész
Makó
l,
Betnár
1251 l –

ngszerek.

XVII.sz.közepe.

:

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

Barabás Miklós

Anton Graf Appony.
Rezn. 4.° Zelz.
M. de Barabás del.
Carl Mayer sc.

Mayer Károly

acélmetsző

metszette a kör. mű
ainlapjat.

Emlény: Karácsonyi
ujesztendei s népnapi
ajándék. 1837. Pest
12 rét.

Emlitt
Honnüvész 1836. 774 l

Meyer Károly

rézmetsző

Flora, Barabás M. rajza után rézbe metszette Meyer Károly az Emlény c. zsebkönyvben. 1839. cf. 1)

Honművész 1839. 94. l

Barabás

Zóska Miklós. Rezi. 40

Rajz. Barabás

Matsze Mayer Károly

Nürnbergben.

Kiadta Heckenast

Gusztáv Pesten.

Mayer Károly

München 1905. 27/5

Bisschop Christoffle: Duzzo
gás (1 (1011), 11 (971), 935i (946).

Berzsenyi. Eredetie Döbrenteinél. Acélm.
Jelzés: Rajz. Barabás. Metszé Mayer
Károly Nürnbergben.
Dr. Fischer Árpád tul.

Kr. ①. 118

Mayer Károly

Emlény. 1838. Öt acélba metszett képpel.
Ciml. előtt Jósika Miklós mellképe.
Acélm. „Rajz. Barabás. Metszé Mayer
Károly Nürnbergben.
Drescher Pál tulajdona

Mayer Károly

Kr. ①. 904.

~~1839. Öt acélba metszett képpel.~~
~~Cimlap előtt Lányay János arck.~~
~~Acélm. Leopol~~

Emlény. 1838. Öt aréthа metszett képpel.

Cím. elött fiszta Mutlós mellége.

Hetm. „Rajz. Barabás. Metszé Mayer

Kiszy Nürnbergben.

Prenchen Pál hulajdona

Ex. ① 904.

~~1839. Öt aréthа metszett képpel.~~

~~Cím. elött Lángos János arch.~~

~~Hetm. Teszport~~

MDH

Mayer Károly

A drótostót, sz.xk. acélmetsz.

Árv. Csarnok 104. aukc. 1942. máj. 5. 1.

Mayer Carl

Emlény. Karácsoni, Új Esztendei És
Névnapi Ajándék.
Öt acélra metszett képpel.
Címlap előtt: Kisfaludi Sándor
Eredetie Döbrenteinél.
Acélm. jelzése: Carl Mayer.
Hegedi Somogyi Kotár tul.

Kr. ①. 903.

Mayer Károly L.

órás Bp.

l.

Ezredéveskiáll

IX. csop: 21. l.
46. l.

Mayer Keresztély

Bécsben metszette

Orlai P. Soma után

Zach Felicián

Pesti Műegyles

1861. évi mulatja

~~Gyöngyös alsóvárosi ifj. e.~~

~~népkvt. VI. 223~~

Mayer Keresztély Bécsben

1861. máj.–jun. kiáll. Müegylet.
Zách Felicián (1830.) A müegylet
1861. évi mülapja Orlai P. Soma
olajf. után, rézmetszet.

Gindlicsaládi h. n. III. 54.

Mayer Keresztély, 19.sz.

Anyai öröm, acélmetsz.

Leány-meghittség," "

Almásy-Tel.Int. VIII. anac. 1942. febr.
25 l.

MDK

Mayer Keresztély, XIX. sz.

Anyai öröm, acélmetszet
"Leány-meghittség", acélmetszet

Almássy Teleki VIII. 1942.
25 l.

Mayer Keresztély

esztergomi építőmester

1756–58.

Lásd

Pálinkás László:

Esztergom XVIII. századi művészeti emlékei.

Budapest 1937. 42. l.

Patak Jenő

Mayer Keresztély/Bécs 19.sz./
müve a Müegylet sorsolási kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.IV.1.332.old.

Patak Jenő

Táblakép.

"Zách Felicián".Mayer Keresztély /B
Bécs/müve a Müegylet sorsolási kiálli
tásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.IV.l.332.old.

MDK

Mayer Keresztély kőművesmester

Pálinkás László: Esztergom XVII.századi művészeti emlékei. Bp.1937.63-76.o.

MDK

Mayer Keresztély /1812-1870/
Orlay Petrich Soma /1822 - 1880/ után

Zách Felicián . Színezett mezzotinto.

Árv.Közl.1940.1.rk.sz. 29.1.

MDK

Mayer Keresztély, rézmetszö

" Zách Felicián" olajfestmény után, mely Orlai x.
P.Samu müve.
A müegylet 1861.évi mülapja.

/x. Orlai Petrics Soma/

A pesti müegylet. f.havi/?/ kiállitása.
Vas. Ujs. 1861.

NDK

Mayer Keresztély, esztergomi
építömester 1756-58 között vezette a m

munkálatokat. Pallérja Kamin József.
/Városi Lvtár. Acta Anni 1757.fasc. VIII.Expensae
Annor.1756-57-58.

Pálinkás László: Esztergom XVIII. sz. müvészeti emlékei. Bp. 1937.
Belv. plébánia-templom.

MDK

Orlay Petrich Soma /1822 - 1880/ után

Magyar Keresztály /1812-1870/

Zách Felicián . Szinezett mezzotinto.

Árv.Közl.1940.1.rb.sz. 29.1.

Mayer Kristóf

esztergomi kőművesmester a XVIII. században. Az esztergomi belvárosi plébánia templom kivitelezője.

Pálinkás László

Esztergom XVIII. századi műemléki emlékei. Budapest, 1937. 66. l. – 73. l.

A 73-ik lapon Mayer Keresztélynek írva. Apja az esztergom Mayer Jakabnak

~~Grigoletti Michelangelo~~

és Mayer Ludwig Sajó

bécsi festő fejezte be. és halála miatt.

Fentiek festettek az esztergomi bazilika reszére Scitovszky primás megrendelésére azt a vászon képet, amely a Korona felajánlását ábrázolja – a bold. Szüzek.

Lepold Antal

Szent István király ikonográfiája – Sertz Istvánemlékk. III

144, 145. l.

K

MDK

Mayer Kristóf kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik,épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Mayer Sajó

Jenő

d.

Leopold Stefano

37. l.

Bünker Rajmund IX. 108, 109.

Mayer Lajos

festő

szül. Nagykemizsán

Ösztöndíjása volt az akadémiának

1864-ben Reichl-díj

1872 ben 1200 frtos Reichl díj

lásd

Fleischer Bécs 68. l

fordítás

Mayer Lajos, festő, szül. Nagykanizsán, 1864-ben a Samaritanus nő című olajfestményével a Reichel-díj 420 frt-os második díját, 1872-ben pedig Judás című olajfestményével a Reichel-díj 1200 frt-os első díját nyerte. Neve nem szerepel az akadémiai növendékek névkönyveiben, csakis az ösztöndíjasok jegyzékében.

Szentiva

Mayer Ludwig

Seb. in Kanizsa

22 J. alt.

1855-56.

Bècsi akadèmia
jh. zy

Móra Ferenc V. 188.

Mayer Ludwig

Geb. in Nagykanizsa

1851–52

Bècsi akadèmia
jh'zv

Meissonier V. 42.

Mayer Lajos

1885

Elmúlt 1930. 86 é.

Mayer Lajós

bécsi festő

Az esztergomi sséres főegyházban lévő nagy szt István oltárképet, melynek felső részét a velencei Grigoletti festé, ő fejezte be (t. i. Mayer).

Maszlaghy Ferenc. Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion 1876. I. köt. 110. l.

L. Mayer

M. Grigoletti Szt. István felajánlja a koronát Máriának c. képét a művén halála után ő fejezte be.

Zádor Anna Az entergom finékeszegyház
Bp 1970 Corvina

20. old

M.D.K.

Mayer Lajos, órásm.

1861 dec.8-án szegődött 14 éves korában Hajnal Ferenc győri mesterhez. A magy. óraipar remekének, "világórájának alkotója. Az Iparmüv. Múz-ban van az óra. 351.o.

Jenei Ferenc: Régi magyar órások győri órásmesterek. 345.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965. Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

M.D.K.

MAYER László festő"
(apja a kancellária címerfestője)

1786-ban iratkozik be a bécsi akadémiára

Garas XVIII. 77 236. l.

Mayer László grafikus

A Zalka Máté Katonai Főiskola Zalka Ifjúsági Klubjában állitott ki.

Népművelés 1976/1/ 21

Böjte: Egy klub a vizuális kulturáért

Mayer Lóránt grafikusművész

kiállítása nyílik a Magyar
Népköztársaság Központi Klubjában

Magyar Nemzet 1972 július 26
4. old.

Mayer László

grafikus plakátkiállítása október 27-én nyílt meg az Állami Népi Együttes székházában.

Népművelés 1972/11 43 old.

Mayer László
esztergomi acs

l. Nemethy Lajos
Emlerlapok Esztergom
multjabol. Esztergom
1900.

183. l.

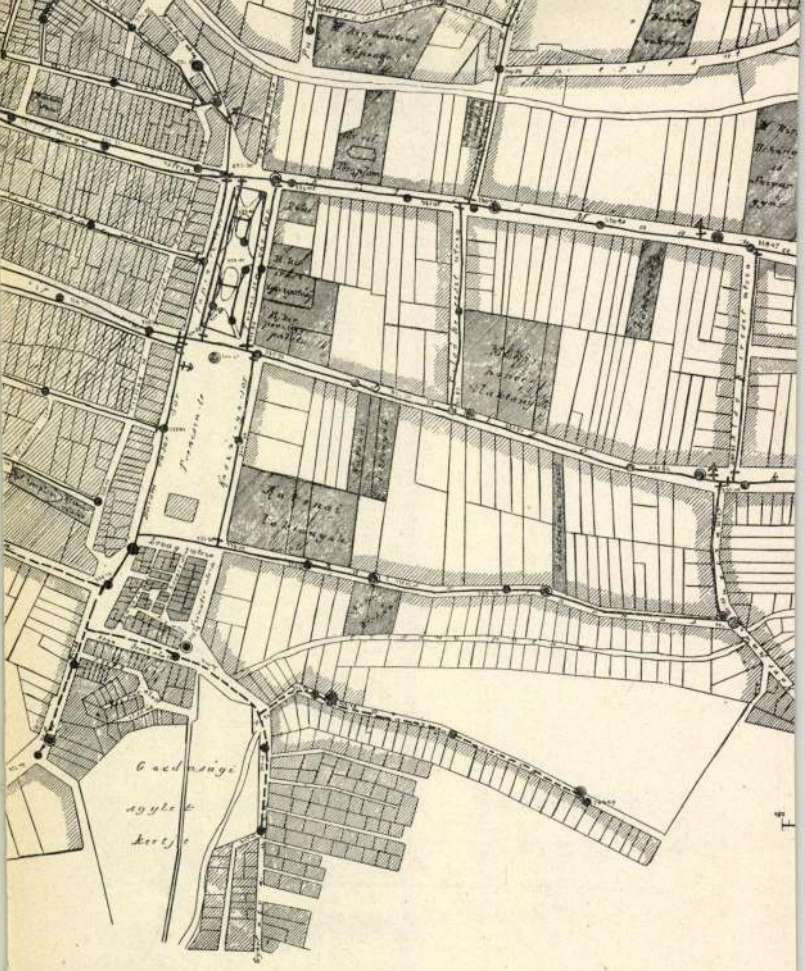

ezetéki csőhálózatának helyszinrajza.

MDK

Mayer Ludwig és Grigoletti Michelangelo

Lepold A: Szt.István király ikonográfiája. Szent István emlékk. III. 144, 145 l.

Mayer (Meyer) László

festő, atyja a magyar és erdélyi udv. kancellária címerfestője volt, 1786-ban iratkozott be.

Fleischer Bécs 68.l.

Mayer [Meyer] László, festő, atyja a magyar és erdélyi udv. kancellária címerfestője volt, 1786 máj. 15-én iratkozott be.

M·LÖBL·DAVID·ES·FIA·9

Mayer M. Gy.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1921.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Mayer Mária
textiles

Húszéves konkrét feladatokat teljesítő tervező gyakorlat után ez az első önálló gyűjteményes kiállítása.

Kovács Gyula: Mayer Mária és Moga Sándor
Müvészet 197o december 39 lap

Mayer Mária
Textiles

Falikepei „Életfa madarival" és
a gyennek maszkok szerepelnek
a tailaton. Batikmunkae és pembó
anyagból készített munkae szepek.

Kovács Gyula: Mayer Mária és Moga Sándor
Müvészet 197o december 39 lap

Mayer Mária

textiles

Rátétes textilárkat, fiúggönyöket és textilfalképeket állított ki. Bolcholt textil falképei klassicus batik eljárással készültek.

Kovács Gyula: Mayer Mária és Moga Sándor
Müvészet 197o december 39 lap

Mayer Mária
textilművész

"Életfa madarával"
(vegyes)

Kovács Gyula: Mayer Mária és Moga Sándor
Művészet 1970 december 39 lap

Mayer Mária
textilművész

A Képcsarnok Vállalat rendezte
az ötvös Móga Sándor és a textiles
Mayer Mária közös kiállítását

Horváth Gyula: Mayer Mária és Móga Sándor
Művészet, 1970. december – 39 lap.

MAYER MÁRIA

TEXTILTERVEZŐ. KIÁLLÍTÁSA NYÍLT A PAÁL LÁSZLÓ-TEREMBEN. (MÓGA SÁNDOR ÖTVÖSSEL EGYÜTT).

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT, 1970. OKT.

Mayer Mária

Kiállítása nyílik a Paál L. Terenthe

Csepel, Bp. 1970. sep. 25.

Mayer-Marton

grafikus

l.

Forum. 1932. 30. l.

Mayer-Marton M.

l.

Forum

1932, 153. l.

Mayer - Márton György

festő

szül. Győr

Studied Academy Creative Arts, Vienna and Munich. Member „Hagenbund", Vienna. Winner honorary prize Community of Vienna, 1928. Works in Albertina, Vienna, Painting Gallery, Münnich, Moscow Museum, Budapest Museum and private collections.

Southen Port c. kép kiállítva az alábbi kiállítás osztrák modern festők csoportjában.

Los Angeles 1932

Czizmapatkó VIII-193

Mayer Marton György

magyar tükletésű festő

lásd 8kv

Forum. 1934. 81–83. l.

képekkel

Europa Film-könyv
Lapterjesztő" és könyvkiadó Rt.

Budapest
V. Rothermere-u 12.

Mayer - Marton György

festő

l.

Forum

1935. 113. l.

Ferenczrendi szerzetesek kolostori

Könyvtárainak egyesítése VII. 76.

Mayer – Márton György

Münchner festi München

1923. tav. Eiáll. 598, 638, 639

Martin de Raveges

Mayer Márton Gy. rezin.

Árvereši Csarnok aukció kat.

32. 7. 1926. ápr.

1906. I. 19.

A műemlékek orsz. bizottságának: kérelem a beszterczebányai Mátyásház helyreállítása ügyében a ffségre eső rész kintalványozásának – saját járadalma terhére-előlegképeni kérelmezése iránt.

(882/1905)

MDK

Mayer-Márton György, festö

Olasz éj. Rézkarc.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 42.1.

MDK

Mayer-Márton György, festö
/München/

Park.
Erdö.

Rézkarc.
"

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Hüce. Kat. 44.1.

Mayer-Marton György

Boltives folyosó, rézk.
Kompozició, "

Magy. művészek rézk. kiáll. Katalógus. Aurora. 1922.

MDK

Mayer-Marton György

Tájkép, rézk.
Tanya, "
Erdőrészlet,"

Magy. művészek rézk. kiáll. katalogus. Aurora.

1922.

MDK

Mayer-Marton György

Allegro, rézk.

Magy. művészek rőak. kiáll. katal. Aurora. 1922.

MDK

Mayer Márton

Léda a hattyuval, rézk.

Árv.Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.aukc.
28 l.

Mayer, Mathias, pozsonyi órás V. 122.

Mayer Mátyás

Mur. és Krt. Ert

M.D.K.

MAYER, Matthias asztalos

1770. Pozsonyban meghalt 18 hónapos fia

Apghány: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.

I. 238., II. 141. l.

Mayer Megyer Antal

Skolkay Mátyás műlakatos

A pannonhalmi apátság templomának kovácsolt vas kandeláberei, álló lámpái és fali lámpái.

M. terverte, S. kivitelezte 1912-ben.

(Magyar Iparművészet 1912. 334, 335. l.)

Csőd

Mihályi Ernő dr:

A pannonhalmi székesegyház néhány érdekesebb részlete.

Pannonhalmi Szemle 1926. 292, 293. l.

(Separatabdruck aus dem Archive des Vereins für siebenbürgische Landeskunde, neue Folge XI. Band, 3. Heft)

I.–16. ll., I.–VI.
képes tábla

Hermannstadt,
v. Closius
1874

Mayer Margit

polg. wk. rajztanárjelöl

l-

Ferkèpzomfoiskèvk

1939-41. 143. l.

				466,91	Cr	[illegible]
				216,10	Cr	Szabó Gyöbet
				276,29	Cr	Szv. Friedrich Imre [illegible]
				519,93	Cr	Dr. v. Nagy Zoltán
	0 =		0 =	3.484,73 =		

M. kir. állami nyomda. Budapest, 1[illegible]. — 6604.

ámfejtette :

szegezte : Hott

lenőrizte :

f

Mayer Margit

polg. isk. rajztanár jelölt

Ferkèpzomfoiskèvk

1939-41. 150. l

is gondoskodni log.

~~Eger, 1925. évi~~ március

MÜEMLÉK- ÉS OSZÁGOS BIZOTTSÁGA
97. /10 25 szám
Érk. 1925 év márc. hó 16. n.

Mayer Margit

polg. isk. rajztanári oklevelet kapott 1941-ben.

Ferkápzőmfoisk. vk
1939-41: 176. l.

REKLYEKALENDÁRIUM,
)lakalakú, aranyozott ezüstből. Neogót ízlésű.
Iag. 61 cm.
)sztrák munka, 1860 körül.
citovszky prímás készíttette.

Lepold Katalógus 239. sz.

CITOVSZKY JÁNOS MELLKERESZTJE,
ány, gyémántokkal és ametiszttel. Kígyós
nású, négyzetes, kettős aranylánccal.
Iag. 10 cm.
Iagyar munka, 1860 körül.
citovszky prímás készíttette.

Lepold Katalógus 110. sz.

URGUTH JÓZSEF OLTÁRKERESZTJE,
ranyozott ezüst, négykarélyos szárvégeiben szen-
k. Talpán az ajándékozásról szóló latin felirat.
écsi hitelesítő bélyeg 1861-ből és M & K meste
gy.
Iag. 48·5 cm.
écsi munka, 1861-ből.
nagyszombati egyházi kerület papsága ajándé
ozta Durguth József esztergomi kanonoknak,
861.

REKLYETARTÓ,
betlehemi jászol fadarabjával. Aranyozott ezüst
rmutató alakú.
Iag. 49 cm.

Mayer Margit

a délutáni női ruhárnálar első díjat nyerte az Iparművészeti Múzeumban rendezett magyarros szellemű ruhatervek pályázatán.

U. 3408

Nemzeti Újság

1933. nov. 17. (Kik nyertek a magyar ruhapályázat díjait?)

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
246 1930
1930 nov. 20 n.

lás meg a Magyar Iparművészetet.

Budapest, 1939. Március 28.

ágos Bizottságának BUDAPEST

Tisztelettel mellékelve megküldeni az
t 21 kötet Klassiker der Kunst P. 200.-
miek kérem szives elismerését.

Kiváló Tisztelettel

Mayer Mária textilművész

Kiállítása nyílik a Paál László terembe

Magyar Nemzet 1970 IX. 18 Gold.

Mayer Mária

Kiállítása nyílik a Pál ~~u~~ terelő-
terembe

Mayer Nemzet, Tfo. 1970. sep. 18.

Mayer Mária festő

Kiállításon szerepel a
Pacál László teremben

Népszava 1970 szeptember 18
7. old.

Mayer Mária textilművész.

A Paál László terem ben

Kiállítása nyílt

Magyar Nemzet 1970 IX. 27 Gold

~~Pacát kásetó~~

Mayer Mária textilművész

A Pál László teremben kiállítása nyílt

Magyar Hanlap 1970 IX. 20. 6 old.

~~Fémyes Adolf~~

Mayer Mária, textilnüvén

MDK

Tárlata nyílt meg a
Parál hánló Teremben.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1970. szept. 19.

MAYER, Mathias, pozsonyi asztalosmester

M.M., bürgerl. Tischlermeister, 18 hónapos fia meghalt. (1770, 3. szám, 4l)

—

U.az, +38 éves korában, Pozsony, 1772 április 10. (1772, 31. szám, 4l)

—

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MAYER, Mathiás, pozsonyi asztalosmester

M.M.,bürg.Tischlermeister,
18 hónapos fia megh. 1770, 3.szám, 4 l.

U.az, † 38 évesen, Pozsony, 1772 ápr.10.
[1772,31.szám,4 l.]

Pr.Z.

MAYER Matthias építőmester

Vörös ~~[illegible]~~, kid, 1795

An 1996/1-3. 237.

XVII. sz. 23

áz, emeletnyi
zata közepén
styák sarkán
lakok attikai
négyszögletes
szuroköntő
ban lőrések.
te átalakítva.
. beli épület.

MAYER, Michael, pozsonyi kőművesegíd

M.M., Maurergesell, +55 éves korában, Pozsony, 1803 május 27. (1803, 489 l)

—

Preßburger Zeitung
(Geuthen)

MAYER, Mathias bécsi szobrai

1803 - szobrok Teleki-térába

Deé Nagy Anikó: A könyvtáralapító Teleki Sámuel. Kolozsvár, 1997 224.

Mayer Mihály építész

1782-től kezdve Budán dolgozott.

Pesti épületei.

Budapest története III. Akadémiai Kiadó Bp. 1975 245. old

Dr. Mayer Mihályné festő MDk

Neve megemlítve.

„Munkás festők."

Dunántúli Napló. 1949. VI évf. júl. 21. 4 l.

Mayer Mór

Pozsonyból, 1844-ben
14 éves.

László
Fleischer Bécs 68. l.

Mayer Mór, kereskedő fia, Pozsonyból, 14 éves korában, 1844-ben iratkozott be.

i Zusanna

Mayer Miklós

szegedi városi fő-
kertész

l.

Betnár

68-f.

BUDAPEST
26.10.

MICH. MAYER, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 107.- Herr Mich. Mayer
Felvétel ideje: 1788. 25. Sept.
Hová vették fel: Ketskemet,/Kecskemét/. 156.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Mayer Miklós

fafaragásokat állitott ki a BM Központi Klubjában.

Népmüvelés 1975/11/42

MDK

Mayer Miklós

Perast, vízf.

A Magy. Akvarell- és Pasztellfestők Egyesülete
XXIII.kiáll.kat.1938.nov.20-tól dec.4-ig.

Mayer Miklós

1913/14 - 1914/15
1917/18 - 1921/22

Ferképzőintézeti könyvtár

112. l.

Mayer Miklós

Szül. Budapesten 1895 febr. 7.
Rk. Okl. rajztanár
1920/21. I–II. elsőéves művész-
nov. Vaszary János

Hőkéripallosok a XVI–XVII. századból

III. 220

Mayer Miklós

1920 jan.-febr.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Női arckép, olaj.

Verzeer h. n. V. 192

Mayer

M. 9. *Miklós*, festő, * Budapest 1895 febr. 7. A bpesti képzőműv. főiskolán szerzett rajztanári oklevelet, azután Vaszary Jánosnál tanult. 1920. állított ki először a Nemzeti Szalónban egy női arcképet.

Tirol IV. 103.

Mayer Miklós
168 Kőbánya felső p. u. eladó

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon
1927

Mayer Miklós

csongrádi reálgimn.
tanár belépett a
Rajztanárok Egyesülé-
tébe-

MÜNCHENI M. SZÁLLÓS BIZOTTSÁGA
1927 ... 27.
1.08. 27.

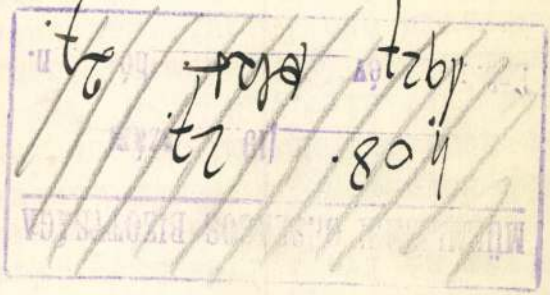

Rajzoktatás

1937. 4-6. n.

61. l.

Azon örvendetes f
terén tapasztalható, köteless
eszközeit,melyek a multban ha
további müködéseink során is
nös sulyt kell helyeznünk azo
az előző években is megjelente
kivánunk.- E napló 1928. janu
feltünteti a Magyarországon i
sok, gazdasági,ipari és müvész
kimagasló szinházi előadások,
szóval mindazon események dátu
melyek alkalmasak lehetnek arr

Ugy találtuk, hogy
ezen "Esemény Naplónk" különös
utazással foglalkozó hivatásos
ban a turista egyesületeknél s
a külföldön igen gyakori - tis
utazást és az eziránti érdeklő
gesebb eszközét fejlesszék és

MDK

Mayer Miklós
Kőbánya felső p.u.

N. Szal. 374: Kiáll. 1927. márc.
15 l.

MDK

Mayer Miklós, festő

Perast. Vizf.

Nemzeti Szalon.-MAFE XXIII.kiáll.1933 nov.2c.-dec.4.

MAYER Norbert fornatew

M. fparm. 1993. 41. ll

ság ellenére, felépítményében gyökeresen más lehetett, a vázlat mást mutat. A középrész csak egyemeletes, mindenkorinál nagyobb, 13 tengelyes díszteremmel. Az ebből nyíló, a Duna felé eső helyiségeket lakószobáknak használni értelemszerűen nem lehetett, ezek — a megvalósult állapothoz képest — csak további reprezentatív termek lehettek. Így a dísztermek kitöltötték a teljes középszárnyat. A két szélső négyszög (a Höbling-féle is!) csak földszintes, mert az udvarba tervezett kápolna megvilágítása csak a környező tömegek fölé emelve volt megvalósítható — és a szimmetria miatt — feltételezhető a déli négyszög hasonló megoldása is.[21] A lépcsőknek másik főiránya is van (kidolgozatlan részek). Ezek a fő lakosztályok helyét sejtetik. (A gazdasági és egyéb kiszolgáló helyiségek a középszárny emeletére, szuterénbe, manzardba vagy különálló épületben lehettek elhelyezve.)

Általában az egész épület jóval kisebb, eltérő szintszámú tömegeket kapcsol össze. Függőleges irányban tagoltabb, dinamikusabb képet mutat. A reprezentáció programja viszont sokkal gazdagabb, nagyobb mint később. Láthatjuk, hogy a Jadot-terv meglehetősen kevés hasonlóságot mutat a megépült palotával, kevesebbet mint azt korábban feltételezték.

Hasonlóságot más irányban látok, éspedig az előbb tárgyalt „o"-tervvel kapcsolatosan. Rögtön szembeötlő a szoros kapcsolat id. Fischer von Erlach és Jadot terve között. Ezek nem is egyszerűen hasonlítanak egymásra, hanem a „koncepció" és az ebből kifejtett „műszaki terv" viszonyát mutatják, akár egy kéztől is származhatnának.

Sokféle feltevés származott a Jadot-féle alaprajz és az ismert homlokzatok Jadot elvártan franciás stilusától való különbözőségéből. Másképpen: miért kellett a Jadot-alaprajzokhoz új homlokzatokat[22] tervezni? Egyesek szerint azért, mert nem is készített ilyen terveket, vagy mert Jadot eredeti homlokzatai nem feleltek meg az udvar ízlésének stb. Az ok azonban kézenfekvően sokkal prózaibb: láttuk, a vázlat alaprajza nem a későbbi épület alaprajza, így az ismert, későbbi homlokzatok nem is felelhetnek meg annak. Schmidt, Jadot monográfusa többek közt közölt egy feliratában Budára ugyan nem utaló, de a budai alaprajzzal

MAYERHOFFER Andras

KOPPÁNY, Tibor: Chateaux dem Hongrie
XIIe-XIXe siecles. Bp. OMvH, 1993
63

Mayer Pál, [építész] MDK

Wappler Józseffel együtt az erőmű terveit kérelette.

–: Befejezés előtt a Csepeli Papírgyár kornerű erőműve

Népszabadság. bp. 1959. okt. 30 1. l

Mayer Pál.

augsburgi kőfaragó

l.

Jedlicska I

32. l.

Vasárnap **29** Szal. sz. Fer.	Elmúlt	**Protestáns** Adél **Görög** Ign. er. **Izraelita** Sebat 2
Hétfő **30** Martina sz. vt.		**Protestáns** Mártonka **Görög** N. Vazul **Izraelita** Sebat 3
Kedd **31** Nol. sz. Péter	**Január**	**Protestáns** Virgilia **Görög** Cirus és Ján. **Izraelita** Sebat 4
Szerda		**Protestáns** Ignác

MDK

Mayer Lajos, Nagykanizsa.

1864. Josef Reichel-dij.

1872. Josef Reichel-dij.

Bécsi Képzőm. Akad. magyar ösztöndijasainak névs. Fleischer, Béca. 1o4.l.

Peter Maurer

németesítők olasz 1567 körül kassán
kőműcesmester.

H. Takács Marianna: Magyarországi
udvarházak és kastélyok, Budapest,
1970.

1121

MDK

Mayer Péter festőmüv.

Kecskeméti Művésztelep kiáll. Kecskeméti Ujság.
1913. nov. 4. 2 l.

Mayer Péter

épitesz

Terverte az

Erzsébet

22 sz alatti

3 emeletes,

bérpalotat

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

élyezem:

.....

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

MDK

Mayer Péter

Képzőművv.Főisk. ifjusági kiáll. 1913-14.
Kecskeméti Csop.

Pozsony, Mayer Péter, kőművesegyl.,
1775;

Pressburger Zeitung
1775, 21. Sz.

Mayer Péter

cegledi rajztanár

vidéki alelnöke

a Rajztanárok Egye-

sületének.

Rajzoktalás

1937. 26. l.

– 67 filles

Mayer Péter

Cegléd

1940-ben 3 évre
vidéki aldnökké vá-
lasztotta a Rajztaná-
rok Egyesülete

Rajzoktatás
1939. 60. l

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
82 1928.
Érk. 1928. évi márc. 16. n.

érintkezni; egyik elfog
megvallva teljesen m
féle rajzokról.

Most a leányától
velet. Ennek ezt elmében
Bizottságot, hogy a kér
közül különösen Löcse
rajzolt nagy látképe e
400 Pengőért megvásáro

Jelentem, hogy a
festett löcsei főoltár k
nintén 400 Pengő, megk
olajfestményt esetleg
kézitára részére megvás
Budapest 1928 márc

Mayer Péter
vidéki alelnök
Elnöki megnyitó-ja
ó közölve
Rajzoktatás
1939. 1–10. sz.

ó az 1939. márc. 31-ki
közgyűlésen

kötet, 243—244. l. (Képe 242. l.) — Czobor: Egyházi emlékek a történeti kiállításon. Bp. 1898., 63. l. (Képe 62—63. l.) — Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet, Bp., 1906., 285. l. — Magyar Iparművészet, XV., 1912., 126. l. (Képe.) — Esztergom vármegye ... Bp. é. n. 43. l. (Képe 154. l.) — Gerevich PA, 196.l. (Képe 196. l.) — Erdélyi kiállítás 1931., 17. szám (Képe V. tábla). — Genthon AZEFK, 12. l. — Lepold—Lippay 38. l. — Braun, Joseph: Die Reliquiare des christlichen Kultes und ihre Entwicklung. Freiburg, 1140., 288. l. — Lepold Katalógus 21. szám.

PÁPAI GYŰRŰ,

aranyozott bronz. Fejében kristálylap, oldalán öntött és vésett jelvények, köztük IV. Jenő pápa címere.

Átm. 4·5 cm.

Pápai ajándék, olasz munka 1440 körül.

Vétetett a budapesti műkereskedelemből, 1937. Lepold Antal ajándéka.

Lepold—Lippay 38. l. (Széchy Dénesé volt.) — Lepold Katalógus 24. sz.

SZÉCHY KÉNES KELYHE, (245. kép)

aranyozott ezüst, filigrános és sodronyzománcos dísszel. Gótstílű. A talp egyik karélyában Széchy Dénes bíboros, esztergomi érsek (1440—1465) címere. A száron got hilf és maria. A talp peremén restaurálásra vonatkozó felirat: Hunc. Dionys.

Mayer Péter
festő

M.D.K.

A naivaforduló időszakát
képviselte a legidősebb generá-
cióhoz tartozó művein is a
ceglédi kiállításon.

Ybrai Márton: Ceglédi festők kiállítása a . . . . .
Művészet 1965. április -46 lap

Mayer Péter, épületgépész

Társaház, Bpest, II., Orsó u. 42. Építész: Turányi Gábor Ybl-díjas

Épületgépész: Mayer Péter.

Magyar Építőművészet, 1987. 1., 12-old.

Mayer Péter
festő

Cegléd,
I. Dorottya u. 3.

MKSz 1947

Mayer Péter

1910/11 – 1913/14

Ferkèpzomfoiskèvk

112. l.

MDK

Mayer Péter

szerepelt a kiállitáson.

Ikvai Nándor: Ceglédi festők. Kiállitás a ceglédi Kossuth Muzeumban.

Pestmegyei Hirlap. 1964. jun. 12.

Mayer Péter épitész

Épitő Ipar. 1909. jul. 11. 254 l.

Mayer Péter

otvos

1575

l.

Korrespondenzblatt

1913. 32. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Mayer Péter

ötvös 1575-

Nagyszeben

l.

Korrespondenzblatt

1913. 32, 33 l.

18 f

Europa Film, Kongo-
lapterjesztő és Kongokiadó R.-T.

Bpest.

V. Rothermere-n
12. III. 2.

MAYER, Peter, pozsonyi kőművesegéd

P. M., Maurergesell, 2 éves lánya meghalt. (1775, 21. szám, 8 l)

—

U. az, 1 éves lánya és 5 éves fia meghalt. (1776, 80. szám, 8 l)

—

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Mayer Péter rajztanár M.D.K.

Részt vett a kiállitáson

Pest megyei Hirlap 1964. junius 12. 3.l.

Ikvai Nándor: Ceglédi festők Kiállitása a ceglédi Kossuth Muzeumban

Pest megyei Hirlap 1964.

M.D.E.

Mayer Péter

Rákóczi út 17. 1893-ban tervezte Mayer Péter. Emeletén voltak – Múzeum hőrúti épületének felépítéséig – a Műegyetem rajztermei, földszintjén a „Nyolcak" harcos tagja Tihanyi Lajos apjának Balaton kávéháza. Itt ültek össze a századelő híres ellenzéki politikusai, így Hock János józsefvárosi plébános, az 1918-évi polgári forradalom elnöke – így Lovászi Márton – a kávéház falait a Zsolnay-gyár cs. empelburkolata díszítette.

Berkoczi Péter: Séta a Rákóczi út páratlan oldalán.

Budapest, 1975. 7. 35. old.

Mayer Péter
Ceglédről származik a fővárosban
elő Mayer ~~Pál~~ Péter

Hidvégi Lajos: Képzőművészeti hagyományok
Cegléden.

Raptanítás 1973/3 32 old.

Mayer Péter

tervezte a Bp. II. Hásmán u. 17. sz. villát

1909-ben

Gerle János: Elszámoló a századfordulós épületekről
Budapest 1981/11 17-21.o.

Mayer R.

Budai Szépművészeti Társulat tavaszi tárlatán tájképével szerepelt.

M.934.IV.22.

MDK

Mayer Rezső
Margithid, olaj

Budai Szépművészeti Társ. kiáll. 1934. ápr.

MDK

Mayer Rezső

Komor Balaton, of.

B alatoni Társ. 6.kiáll. Uj Szal. 1934.
okt. 9 l.

MDK

Mayer Rezső, festő.

Balaton, o.

Műterem. – VII. Balatoni kiáll. katalog. 1935 nov. – dec.

MDK

Mayer Rezső

Balaton, olaj

kiáll.
Budai Szépműv. Társ. 1933. nov.

Mayer Rezső festőművész

Pipacsok olaj

A Budai Szépművészeti Társulat Karácsonyi kiállítása, 1936.XII.13.

Kodalom. Egyházművészeti La
1880., 372. l. — Martinov: Le trés
Gran. Revue de l'Art Chrétien,
1881., 164. l. — Tört. Főcsoport, 1382.
— Czobor—Szalay, II. kötet. 326. l. (Kép
tábla.) — Czobor: Egyházi emlékek a tö
kiállításon. Bp. 1898., 80. l. — Fo
Magyarország műemlékei. II. kötet.
1906., 288. l. — Gerevich: A koro
kincsek. Vasárnapi Ujság, 1917., 2
(Képe 28. l.) — G.: A koronázási e
kiállítás. Vasárnapi Ujság, 1917., 126.
Gerevich PA, 200. l. — Csernyászky 77
l. (Képe 77. l.) — Horváth Henrik:
mond király és kora. Bp. 1937., 17
(Képe XXXII. táblán.) — Genthon AZI
15. l. (23. kép.) — Lepold—Lippay 42—
(Képe VI. táblán.) — Lepold Katal
226. sz.

MISERUHA, (278. kép)

szövete zöld, nagymintás bársony, Vele
XV. század. — Keresztje csigásalapú,
baldachinok alatt szent püspök, alatta S
János ev., alatta pedig szakállas szent könyv
A vízszintes szárakon balra Szent Borbála, jo
ról Szent Orsolya félalakja.
Mag. 125 cm.

Velencei munka, 1450 körül.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

Árvízkárosultak, 1876., 41. l., 34. szám
Czobor: Kalauz Ipolyi Arnold régi és új
műhímzés-gyüjteményének kiállításá
Nagyvárad, 1886., 4. és 29—30. l. — Ipo

Mayer Rezső

szerepelt a Budai Szépművészeti Társaság
őszi tárlatán.

PH. 1933. XI. 19.

Mayer Rezső

nyomdász

l.

Kertész nyomtatott

275. l.

örül: *Szárnyasoltár.*

helyett.) — Gerevich PA, 243—244. l. (Id. Jan Breughel.)

HALKEN, GOTTFRIED (hollandi festő, 1643—1706)

lyát fúvó gyerek

olaj, 16×12 cm.

or prímás vásárolta a brünni Volavy-gyüjteményből.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 850. l. — Maszlaghy II., 285. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 244. l. — Lepold—Lippay 56. l.

lyát fúvó gyerek

olaj, 16×12 cm.

Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 244. l. Lepold—Lippay 56. l.

GHERS, DANIEL (flamand festő, 1590—1661.)

yali üdvözlet virágkeretben (133. kép)

, olaj, egyenként 53·5×40 cm.

ntóffy Antal esztergomi kanonok hagyatékából.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 33. l. — Földváry István: Az esztergomi érseki kép-

MAYER REZSŐ nyomdász(?–?)

1890-ben átvette Pleitz nagybecskereki nyomdáját, melyet továbbra is kiemelkedő színvonalon tartott.

Magyar könyvmüvészeti törekvések a azázadfordulón
MTA MKCS és Petőfi Irod Muz.közös kiadványa Bp.1975.

MAYER REZSŐ, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozók névsora 1851-1960
MAYER REZSŐ, gyári munkás, 1909-1923
Függelék, 298.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1866-1960/
276.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

MDK

Mayer Richard /Karlsruhe/.

Mellkép./Öreg/. Medaiilon.

Revers: Tengeri vihar, a parton szárnyas geniusz.

Különböző nagyságban, egyoldaluan is.

Andorfer u. Epstein: Musica in nummis. Wien,1907. 751.

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. "Burgenländischen Heimatblättern". Jahrg. 1936. Hft. 2. S. 63.

Mayer-Rózsi

Szül. Budapesten 1895
okt. 8. Ifr. Egetts -
1915/16. I. elsőéves mű-
vésznő - Dörre T.
1915/16. II. elsőéves n. o.
1916/17 I. másodéves
n. o.
1916/17 II. másodéves n. o.
1917/18 I. elsőéves Glatz
O., Bosznay J., Pilch D.
1917/18 II. elsőéves n. o.
1918/19 I. másodéves n. o.
nem jött.

Mayer Rózsa

grafikus 1914

Éimisk 1930. 86. l.

Mayer Rudolf

Hobräu

l.

Bartha Liszt

45. l.

E. S.

notamment ceux du riz, du fiocco et de certains produits cosmétiques. Un autre accord a réglé nos transport maritimes: les compagnies de navigation italiennes ont laissé à la disposition du commerce extérieur hongrois 300.000 tonnes. Les prix du transport peuvent être payés en lires.

Si notre commerce avec l'Allemagne et l'Italie a été très actif, la passivité envers la Roumanie a exigé des mesures spéciales. L'exportation des articles industriels vers ce pays devenait de plus en plus difficile, d'une part à cause de la récente évolution de l'industrie roumaine, d'autre part à cause du caractère compliqué et peu stable du système d'importation de Roumanie. On a établi un nouveau plan de livraison pour les articles hongrois et selon l'accord de paiements, 80 % de l'importation hongroise sera compensée par des articles, 20 % par des créances hongroises; 40 % de l'importation en huiles minérales doit être soldée en devises libres.

Nous étions également passifs envers la Yougoslavie, ce qui a rendu nécessaire l'établissement d'un système de compensation à trois, avec l'Italie. Nous avons cédé à la Yougoslavie 25 millions de dinars de nos créances sur l'Italie, c'est ainsi que nous avons compensé une partie de nos dettes envers la Yougoslavie.

Les changements produits par la guerre dans nos relations avec la Suisse ont donné un caractère d'actualité à l'établissement d'un nouveau protocole supplémentaire (10 octobre) qui élève entre autres le contingent du blé à 1 million de quintaux (auparavant 600.000 q).

MAYER RUDOLF, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás dolgozók névsora, 1851-1950.
MAYER RUDOLF, kályhás segéd, 1908
Függelék, 298.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1866-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

MAYER SÁMUEL, asztalosmester

Berecz József tanitó 1860-ban fiát Ábelt Sopronba vitt tovább iskoláztatni és a gyermeket Mayer Sámuel asztalosmesternél helyezte el Ötvös utca 716 szám alatt. 307.old

BERECZ DEZSŐ: Kortörténeti tanulságok százegynéhány éves apai intelmekből 307.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1973. 4.szám

Mayer Sándor

nsobrát 1932

l.

Thirfelsödmantul

231. l. 234. l.

~~Alsó Fehérvármegye~~ monográfiája

IV. 17, 18.

< Mayer Sándor

Szombathely: szobrász >

A 2 ik, északi oldalon levő kápolnában

Ary Scheffer francia festőművésznek Szent Monikát és Szent Ágostont ábrázoló festményét < > faragta karrarai márványba.

Géfin Gyula dr

A Szombathelyi szőcs-egyház ismertetése.

Szombathely, 1942

20. l.

Mayer Sándor

szombathelyi szobrász

ívód

Géfin Gyula dr.

A szombathelyi székesegyház.
Szombathely. 1943. 33. l.

BUDAPES

Mayer Sándor

Szombathelyi szobrász
művész készítette
Gáyer Gyula bronz-
szobrát, melyet 1937
jun. 6. leplezték
le Szombathelyen.

Vasi Szemle

1937. 280. l.
(Gáyer Gyula
bronzszobra.)

4. Folyószámla (Tóth Imre (

Árunak a/meta Huszár Kalm

20. Eladó számla szerint bej. fe

5. ~~Folyószámla (Huszár Kálmá~~

~~Folyószámlának (M. N.~~

20. A tutalásért ~~bj. dec. 20.~~

Mayer Sándor

Szombathelyi
szobrászmuvész
restaurálta az
alabbi szobrot a
szerő megbízásából

Bezerédy István:

A Kámi Nepomuki
Szent János - szobor -
Szombathely 1936.
Y. P.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Mayer Sándor
wobrán

f.

Gépinnombhegyhu
II. 164. l.

Mayer Sándor

szombathelyi szobrász

l.

Vasi szemle

1936. 4. l.

MAYER Sándor

a Béke tér Szovjet emlékművet létesítette
(1956-ban felrobbantották)

PÓTÓ János: Emlékművek, politika, közgondolkodás. Bp. : MTA Törttud.Int., 1990

50. p.

MAYER Sándor rajzai

Szt. Kereszt templom, Szombathely

Szent Márton egyházmegyéje. Szerk. Szamos Rudolf. Szombathely : Pannon Műhely, 1991

46.

MAYER Sándor szobrai

Thorvaldsen Krisztus szobrával
márványból a Szt. Jakab-templomban
(1930)

Barinka 1995 57.

TASNÁDI Attila: Borsos Miklós könyvillusztrációi. = Népszava, 1986. szeptember 19. 6.
Borsos Miklós rajzai. Bp., Szépirodalmi, 1985 > 1985, 2070. **ism.** SZÉKELY András: Borsos Miklós rajzai. = Új Tükör, 1986. április 6. 2. ill. T.J.: Zeichnungen von Miklós Borsos. = Budapester Rundschau, 1986. február 24. 9. TASNÁDI Attila: Borsos Miklós rajzai. = Népszava, 1986. február 21. 6. zs.: Borsos Miklós. = Új Ember, 1986. szeptember 28. 6.
CSORBA Győző: Numen adest. Borsos Miklós nyolcvanéves. = Kritika, 1986, 8. 2. ill.
F.A. [FÖLDES Anna]: Borsos Miklóst köszöntjük. = Nők Lapja, 1986. augusztus 9. 10-11., ill.
GOSZTONYI József: Borsos Miklós újabb érmei + Borsos Miklós újabb érmeinek jegyzéke. = Az Érem, 42, 1986, 2. 34-45. ill.
(hm) [HARANGOZÓ Márta]: Borsos Miklós nyolcvanéves. = Esti Hírlap, 1986. augusztus 11. 2.
HAJDÚ Éva: A műalkotásból sugárzik az egyéniség. Borsos Miklós születésnapjára. = Magyar Nemzet, 1986. augusztus 13. 4.
HEGYI Béla: A megművelt kert. Borsos Miklós művészete. = Hegyi Béla: Kimondva és kimondatlanul. Bp., Magvető, 1986 119-135.
KENESSEI András: A főmű és alkotója. Borsos Miklós nyolcvanéves. = Magyar Hírlap, 1986. augusztus 13. 5.
KŐPECZI Béla: Borsos Miklós szobrai. = Új Tükör, 1986. június 22. 11.
MEGAY László: A tér igézetében. = Kortárs, 30, 1986, 11. 118-119. ill.
(s): Szobrászköszöntő. = Vasárnapi Hírek, 1986. augusztus 10. 6.
SALAMON Nándor: Borsos Miklós nyolcvanéves. Kö-

Mayer, Vera

„Holzkirchen in Böhmen, Mähren und der Slowakei" Sonderausstellung im Ethnographischen Museum Schloß Kittsee vom 8. Dezember 1984 bis Ende Mai 1985. =

ÖZfV. 1. 67-69.

Mayer, Vera: Holzkirchen in Böhmen, Mähren und der Slowakei. Kat. Ethnographisches Museum Schloß Kittsee, 1984

vgl. MOSER, Oskar u. 79-81

MAYER, Wilhelm, Nobrán

eml.

eml. KOVÁCS-CSOMA Mária: Medals of Nobel Laureates in the Medal Cabinet of the Semmelweis Museum of History of Medicine. = Orvostörténeti Közlemények 125-132., 1989-1990., 187.

XX. r. / Mastezek

nazai történetének kezdete, s ennek okán
'földi, (bécsi, vagy távolabbi) mintákhoz

npján a német neogótikus (sír)kápolnák
igi, illetve német reneszánsz udvarházak

zonpausz lapja egy ötszög alaprajzú,
nagas nyeregtetõs, oromzatos kápolna
l támpillérekkel megerõsített kápolnát
(ez csak vizuálisan jelent tagolást az
nánál). Az erõs, lépcsõzetes lábazatba
élyített falmezõbe helyezett egyenes

Mayerné F. Ilona

Szerepelt a Nemzeti Szalon tavaszi tárlatán.

EK 1933. IV. 16.

Mayerné F.Ilona, festö

Sárga csendélet. Olajf.

Nemzeti Szalon.-Őszi Tárlat.1932.szept. Kat.

Mayer és Stingl

Vince

keramikusok

nincs

ied l

2

Ruzicska Herend

7. l. 8. l. 42. l.

Szinnai áll. isk. vándork.

VIII. 234.

Tadeus Mayer miniator

Pásztortűz, 1927. 10 sz.

211. l.

Scholay Béla: Tichy Mihály centenárium.

Mayer, Alexander

eremveši

Körmöcbánya

l.

Lykakörös.

83. l.

S Z Á M L A

T Műemlékek Országos Bizottságána

3 ítő lemez 2 Ftjával .....

10 dab vetítőlemez fatok 20 Ftjával

Összeazaz Kilencszáznyolcvann

Budapesten, 1947. szeptember

Köszönettel fölvettem.

Ulrich Mayer

Zürichi építőmester építette a Duna-i plébániatemplomot. (1647-51)

Georg Dehio: Handbuch der deutschen Kunstdenkmäler, Burgenland, Wien, 1935.

670.

MAYER ZSOMBORI Erzsébet
Bonchida, 1949. december 23.
Autodidakta, iparművész

Banner Erdély

MAYER Zsombori Erzsébet

sehyemlépeinek Ziall

SZDSZ I. Ker. szék-hoia, 1991. nov. 15. től.

M. Nemet, 1991. nov. 13

ÓRTÉNETI INTÉZET

ERNŐ igazgató

MAYER Zsombori Erzsébet

Vasárnapi Hírek
1992. szept. 6

Mayer Zsombori Erzsébet selyemképeiből és Soltiné Tefner Ágnes divatkompozícióiból nyílik kiállítása a tatabányai Kernstok Teremben.

M.D.K.

Mayer Zsuzsanna, óráné.

1818-ban halt meg Pozsonyban, 64 éves korában.

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 1750-1850 között

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1963. XII.évf. 1. sz. 28. old.

MDK

Mayer-Magyar Antal

M. iparm. sikere... Pesti Hirlap, 1940. ápr. 13.

Mayer – Mansfeld

Metrete a palotáról

Dr. Radnai: A budavári palota

Élet és Tudomány 1962 aug 976 l.

Mayer Megyer Antal

1936-ban frekót festett a pesti papnövelde kápolnájában a főoltarral szemben lévő falára, amely papszentelést ábrázol giotteszk felfogásban.

Kopp 300 papsz

15.1.-

Ugyanó terverte a kápolna intarzsás ajtaját

Terverte a szemináriumi lourdesi barlangját s a barlang falára a loretói litániátörvényt szimbolumokat festett. n.o. 16.1.

olyan mérvü lehet, hogy a tan
csak nehezen biztositható.

Minthogy a kormány
vezetőségnek a háborúval kapc
pedig a legnagyobb sulyt hely
munkája s ennek során a tanit
hogy az ifjúság tanitóinak s
időkben férfias munkára, foko
jék s hogy mindezek által a t
séges tetterős hangulat ébren
deményezésére a közigazgatási
iskolaépületeket csak végső s
deltetésüktől s a katonai hat
nyét, ha csak egyáltalában le

Valamennyi alárendelt ha
intézetnel

Mayer Megyer Antal
Nagy Sándor

Tovább gödöllői

terverte a pesti egyetemi templomának a kispapok rezé-re fentartott oratoriuma. Ókeresztény emblémákat ábrázoló falképest, melyeket Mayer Megyer Antal kivitelezett 1918-ban

Kopp 300 papsz
14. l.

kintetü Bizottságot kérni, hogy neve-
építésvezetőnek kifizetés végett

a hátralék tudomásomra jutott, ér-
, hogy a gyulafehérvári kerületi mun-
enste be közvetlenül, hogy az összeg
utalást várják be.
satolásával maradok
er 1.

mély tisztelettel

Mayer Meyer Antal

A központi seminarium kápolnájához vezető új bejárat üvegablakait 1936-ban fenti tervezte. Ezek Szent Imre, Aquinói Szent Tamás és Vianney Szent János tisztelete kerültek. Budapest ostromakor megsemmisültek.

Kopp Zoopapn

17. l.

ra is valamely intézet köte
dozására bizott érdekekre s
ne háromoljék.

Evégből az érdekelt in
hogy a szóbanforgó s kötelé
gyelemmel kisérjék s ha aká
lelnek, akár csak jelenlétü
ide megfelelő intézkedés vé
lanul jelentést tegyenek.

A szükséges tájékozódá
tézeteket, a melyeknek köt
vannak, akár mint tan- és m
letők neveit, az intézettel

Valamennyi a miniszterium ha
nak és i

Mayer-Meyer Antal

1937

l.

Magyarország művészeti
topográf

267. l.

HÍVÓ

AGYAR PÁZMÁNY PÉTER
YEGYETEM

ÁNAK CLXI. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

DÉLELŐTT ¼12 ÓRAKOR

RMÉBEN TARTANDÓ

Mayer Zoltán
grafikusművész

SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

KISALFÖLD

1983 JAN 15

1021

■ **Psyché. (Mayer Zoltán linómetszete).**

meglepő utasukkal eg
lendülettel futottak egy
lomástól a másikig. Ez
igazi rekord!

Angol bor franc
dobozos bor olas

Merész fantáziára vall David Carr Taylor angol bortermelőnek az a terve, hogy az idén megjelenik boraival a francia piacon. Az ötlet — mondják egyesek — olyan, mint homokot kínálni egy szaharai országnak.

Az esetleges siker záloga az lehet majd, hogy Franciaországban van egy nagyon széles, sznob ré-

Alekszej Tolsztoj író, a világirodalom egyik legnagyobb és legnépszerűbb írója. Az évforduló alkalmából alábbi rejtvényünkben az író hat remekműve szerepel.

VÍZSZINTES: 2. Az októberi forradalom Oroszországát bemutató regénytrilógiája, a Golgota. A mű harmadik, 1941-ben megjelent kötetének címe. 13. Fájdalmat csökkentő. 15. Taracko tövő kúszónövény. 17. A gallium vegy jele. 18. Hivatali munkahely. 20. Eur[illegible] eleje! 21. Fiatal színésznő (Évi[illegible] Fizikai képesség. 26. Budapesti H[illegible]

Mayer Zoltán

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

KISALFÖLD

1980 NOV 15

újabb hiányaink rése.

1021

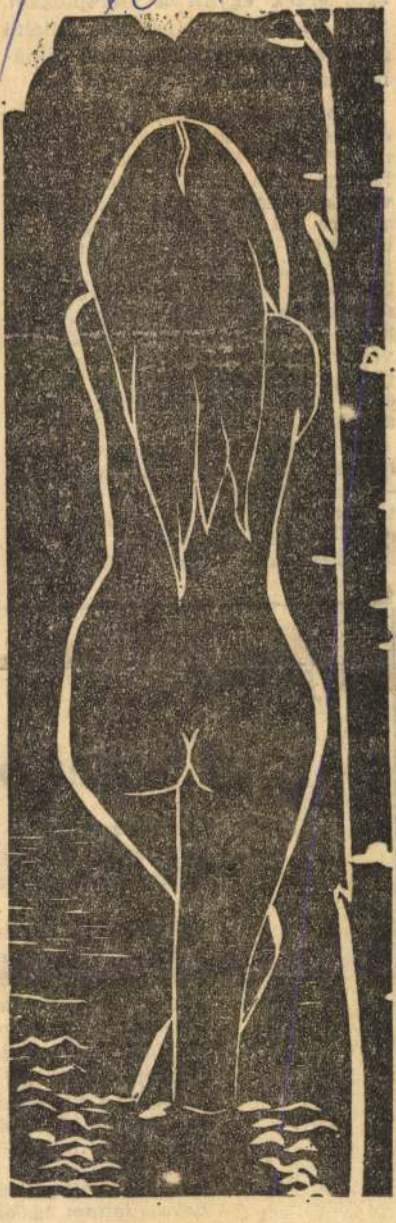

Mayer Zoltán: Tanulmány

1980. november 15., szombat

bűnesetek között, és éreztetni tudja a tipikus, vagy éppen egyedi bűnesetek mögött meghúzódó társadalmi-emberi problémákat. Szekeres Károly, az író azonban kevésbé hatásos: ezek az emberek nem elevenednek meg az olvasó előtt, írói megformálásuk sémaszerű.

Némelyik írás olvasásakor olyan érzésem volt — minő szentségtörés! —, hogy az egykori bíró az idők távlatából valahol a tudata alatt egyik-másik bűnözőnek pártjára áll. Teszi ezt olyan módon, hogy

Varga Imre

Üzenet bi

A rendbetett üres la
egy levelet hagytál
s bár tudtad mindig
m
érkezem dióskalács
a konyhakredencben.
hetes késéssel vetődt
végre a kisvárosba a
vendégváróként bort
elő jóféle cigarettát.
Fogkefe törülköző
fogadott a fürdőszobá
és az apró hűtőszekré
egy Consul írógép ké
az eshetőségre ha ne
az ihlet. Fölhúztam a
bekapcsoltam táskará
és a szemétbe dobtan
S láttam az előttem g
cigarettafüstön át hog
vetületében ülsz széle
nyugodtan mintha má
biztosak lennénk egy

Mayerhofer és Klinkosch

Divald Akad palotája 102, 103. l

3. Emlékserleg, emlékérmek és plaquettek.

1. **Az Akadémia emlékserlege.** Belül aranyozott ezüst, harangvirág alakú cuppával, kerek talppal, formán vert és vésett rokokószerű ékítmények között egyik oldalán az Akadémia czímerének domború képe, a másikon feliratnak szánt síma ovális. Magassága 19 cm., cuppanyílásának átmérője 8·5 cm., a talp átmérője 6·5 cm. Gróf Széchenyi István másodelnök az 1836. évi nagygyűlésen vetette fel a kérdést: «nem volna-e az illendőség és emlékezet kedvéért jó az évi (nagy jutalmi) aranyakat szelenczében, serlegben vagy tokban átadni?» Javaslatát az Akadémia elfogadta s

a serlegeket 1837-ben maga Széchenyi rendelte meg Bécsben Mayerhofer és Klinkosch cs. kir. udvari ezüstgyárosoknál kétféle nagyságban. Az egyik 13 latos ezüstből 17 latnyi súlyban 10 aranyba került, a másik kisebb serleg 9 latnyi súlyban 5 aranyba. 1837-től 1847-ig a nagyjutalmat osztatlanul a nagy serleggel adta ki az Akadémia, megosztása esetén két kis serlegben. 1846-ban Vállas és Györy kis serlegeket kaptak. 1847-ben serlegek helyett emlékérmet óhajtott az Akadémia a nagydíj nyerteseinek adni. Az utolsó kis serleget Purgstaller kapta, a ki a nagy díjban Szontághgal osztozkodott, utóbbi, nem lévén több kis serleg, másnemű kárpótlásban részesült. (L. Igazg. ülések jegyzőkönyve 1853. III. 14., X. és XIX. pont.) Az akkor még megvolt nagy serleget nem adták ki többé. Így maradt napjainkig az Akadémia tulajdonában. (V. ö. Viszota Gyula: Az Akadémia emlékserlegei. Ak. Ért. 20. k. 97. l.)

la rue, boisement assurent l'air et le soleil.

Dans les immeubles nouvellement construits

dépens de la salubrité. On a veillé surtout à
chauffables. L'aménagement fut conforme a
Il y a électricité et gaz pour l'éclairage et p
d'eau.

d) Catégories de logements et de loc
couches inférieures de la classe moyenne, petit
mais exceptionellement il y a aussi des caté
maisons avec ateliers pour les petits industri
particulièrement gardé de créer des agglomé
pourtant avouer à cet égard que dans quelqu
spontanée assez prononcée, mais sans aucun

c) Les loyers des petits logements: p
600 pengős, pour les logement de deux chambr
et 2000 pengős pour ceux de quatre chamb

f) Institutions socialcs. Bien loin de
ment, la capitale a eu soin d'assurer à ses
approvisionnements économiques, des bibliot
de nos maisons et nos colonies peuvent êtr
des »settlement«-s modèles. (Par exemple les
sur la route Lenke, au III. arr. sur la route
IX. arr. rue Gróf Haller, X. arr. route Cegl

3. Les propositions et programmes de la ca

Depuis 1926 déjà, la capitale a
ment pour encourager la construction pri
1928 a visé un programme très étendu
struction de logements. Elle a proposé

Énekeskönyvi

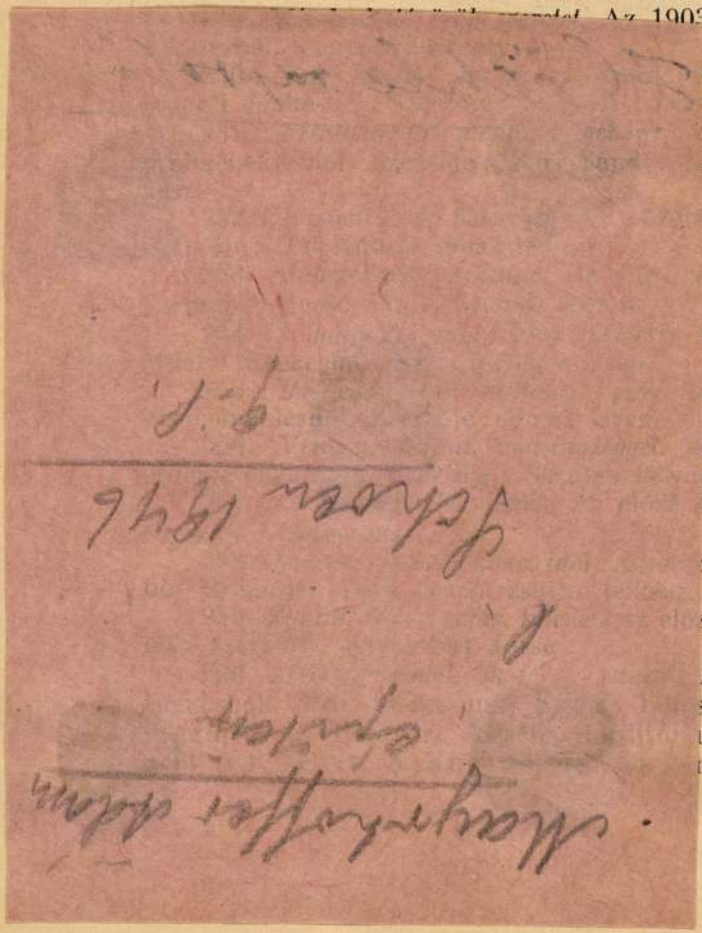

ílvin szép hasonlata szerint: mintahogy a
ı különböző hangok egyesülése egy melódiát
gy az egyház egysége a kegyelmi ajándékok
özőségéből áll.
vel Jézus Krisztus az — úgy az egyiknek,
másiknak adott — igazságtöredékek közös
e hozója, mi ezeket a töredékeket *össze-*
k ! Így azzal a kevéssel, amellyel egyenként
: egyik a másikát gazdagítja meg és hálát
nk azért, hogy az egyesnek mélységes szegény-
ndeneknek meggazdagodására szolgál... Ez a
megvalósulás útján van...
az áhítat, amelyből a legfontosabb és leg-
bb gondolatokat emeltük ki, igen világosan
rá arra a lelkületre, amely az egyesülést
ta. A következőkben a lyoni alkotmányozó
lefolyására nézve óhajtunk pár szóban be-
ıi. Ezen a világon a legnagyobb dolog a
. A delegátusok Jézus Krisztusban mélysége-
esült *testvérek* voltak. Egyetlen sértő kifeje-
n hangzott el. Lehetetlen volt Istennek a
n tevékenységét fel nem ismerni, annyival
ıb, mivel a Lélek manifesztációi több alkalom-
ézhetők voltak, így különösen az úrasztala
A lyoni alkotmányozó gyűlés *példa* és
, sohasem lehet elfelejteni!
ıaponkénti tárgyalások atmoszféráját a reggel
tartott áhítatok irányították. A gyűlésnek
ndőre vonatkozó reménységét valaki így
ki: „A kegyesség nem lesz többé kizárólagos
egymást kiegészítő; az imádatot többé nem
ompromittálni az *imádók közötti szakadás*...“
y másik hang: „egyesülni akarunk, mivel

1999 Magyar Nemzet 11

Bútorművészet felsőfokon

Holnap adják át az építők a nagytétényi Száraz–Rudnyánszky-kastélyt

A 335 millió forintos beruházással felújított nagytétényi kastélyt és parkot, amely 1949 óta az Iparművészeti Múzeum része, holnap adják át az építők. Jövő kora nyáron itt nyílik meg újra – harminc teremben – az Iparművészeti Múzeum anyagából a magyar és európai bútorművészet történetét – tehát nem enteriőröket! – a XV. századtól a XIX. század végéig ismertető állandó kiállítás, amely koncepciójában eltér majd a korábbitól, amelynek a kastély bezárásáig, 1990-ig is helyet adott. A rendezők szándéka szerint a magyar bútorművesség teljes folyamatát bemutatják, a nemzetközi anyagból azonban minden korszakból csak azt, ami abban az időben elsőrendű volt: a reneszánszot itáliai és németalföldi, a barokk-rokokót francia, a klasszicizmust angol bútorok képviselik majd.

A két kiugró szárnnyal közrefogott főhomlokzatos, úgynevezett „Grassalkovich-stílusú" kastély, amelyet a XVIII. század elején *Száraz* György báró kapott meg, majd veje, *Rudnyánszky* József építtetett át 1746 és 1751 között *Mayerhoffer* András tervei szerint, valamint a barokk kerítés és a park igényes felújítása a Kipszer munkáját dicséri – tudtuk meg *Lovag* Zsuzsától, az Iparművészeti Múzeum főigazgatójától. Az utoljára a hatvanas években helyreállított kastélyt 1990-ben zárták be újra leromlott állapota miatt. Beázott a tető, beáztak a falak, szétrepedtek a fűtéscsövek. Az Iparművészeti Múzeum 1994-es költségvetésében kapott húszmillió forint „pántlikázott" pénzt. Ebből csak a legszükségesebbre telt: rendbe hozták a tetőt, és átállították a fűtést olajról gázra (a múzeumrészt a kastély másik szárnyában elhelyezett gyermekotthonéval közös kazánház fűtötte, és az épületben még ma is három lakás van). Az építésre-felújításra, hároméves ütemezésben, 295 millió forintot kaptak 1997-ben, ebben nem volt benne a restaurálások költsége. A múzeum vezetői pályáztak több helyre – sikertelenül. Tavaly ősszel a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumától kaptak még negyvenmillió forintot, így az ötvenes években tizenhat teremben feltárt, XVIII. századi freskók teljes restaurálása is befejeződhetett – a ma ismert legkorszerűbb módszerekkel, *Boromissza* Péter és *Kelemen* Marianna keze munkájával.

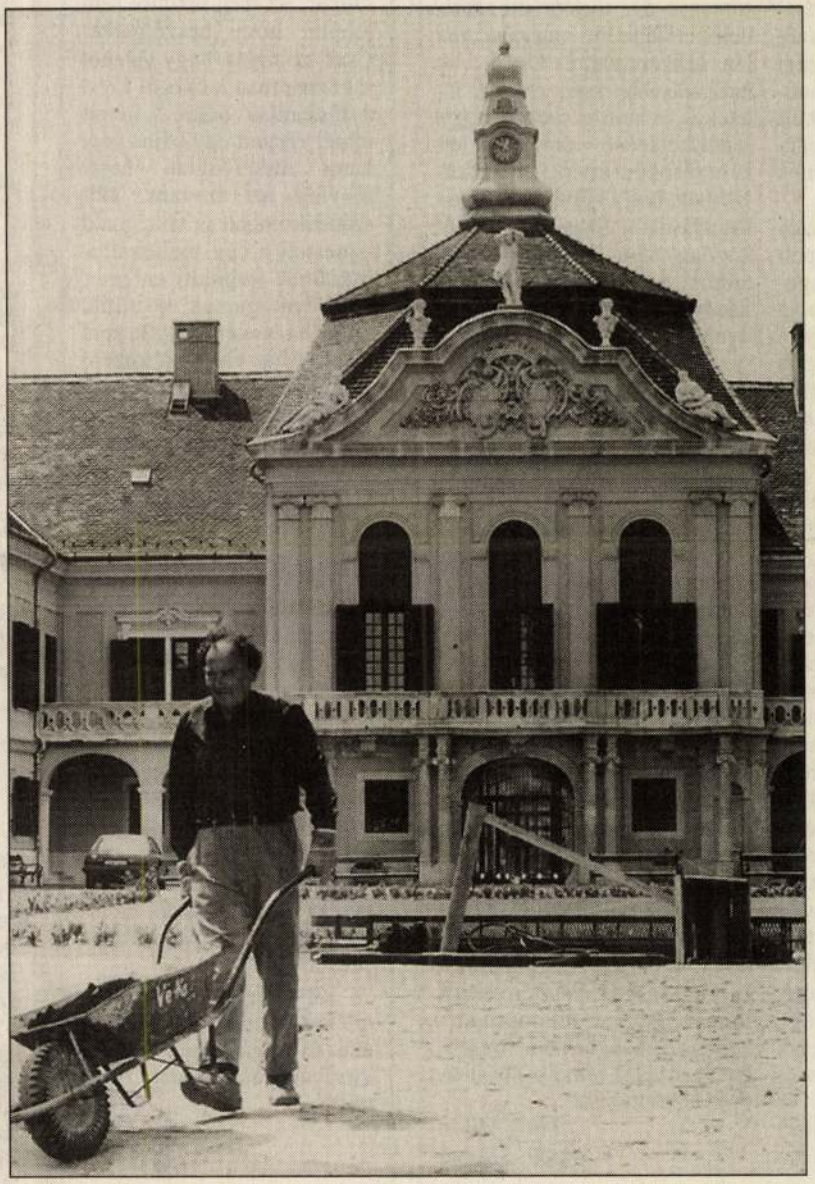

Felújították a nagytétényi Száraz–Rudnyánszky-kastélyt. Jövőre itt nyílik meg az Iparművészeti Múzeum bútortörténeti kiállítása VAJDA JÓZSEF FELVÉTELE

Az Iparművészeti Múzeum a millennium évében, a jövő nyáron szeretné ünnepélyesen megnyitni az új állandó bútortörténeti kiállítást. Az ehhez szükséges anyagi fedezetnek azonban egyelőre csak a húsz százaléka van meg. A nemzeti kulturális alaptól a kért húszmillió helyett tízmillió forintot kaptak bútorrestaurálásra, de ahhoz, hogy a kiállítást méltóképpen megrendezzék, még számtalan feladatot kell megoldaniuk, ami mind pénzbe kerül. Ha a kiállításra sikerül is összeszedniük a pénzt, ahogy reméljük, akkor még mindig megoldatlan marad a kastélyban működő gyermekotthon és a szolgálati lakások kiváltásának problémája. **(ferch)**

A szegedi szerbek és a menekültek

A Magyar Nemzet 1999. május 25-i számában „A magyarországi szerbek nem fogadják be honfitársaikat" és „Megélénkült az illegális pénzváltás Szegeden" című cikkhez szeretnék néhány megjegyzést fűzni.

Nekünk, magyarországi szerbeknek a magyar állampolgárok honfitársaink, a Jugoszláviában élő szerbeket pedig nemzettársainknak tekintjük. Nem vagyok illetékes Szegedi Szerb Önkormányzat elnökeként, még testületi állásfoglalás egyetértésével sem, nyilatkozni a magyarországi szerbség nevében. A cikk szerint csak a Vajdaságból érkeznek Szegedre, a valóságban pedig az egész országból. Menekültstátusról és menedékesről ismereteim szerint nincs szó, hanem befogadott kategóriáról. Hozzánk nem fordultak olyan kérdéssel, hogy táborba szeretnének menni. A Menekültügyi Hivataltól tudom, hogy a hozzájuk forduló szerbeknek nem ajánlják a tábort az esetleges konfliktusok miatt, de ezt nem mi javasoljuk. Én olyan kérdést sem kaptam, és nem is mondtam, hogy furcsállom azt, hogy az itteni szerbek családjai nem fogadják be a szerbeket. Arról is tájékoztattam az újságírót, hogy Szegeden, beleértve Szőreget is, továbbá Újszentivánon és Deszken 600 fő szerb – és nem család – él, s nem évtizedek óta, hanem több mint háromszáz éve történelmi szerb nemzetiségként vagyunk jelen. Újszentiván és Deszk vonatkozásában nem vagyok illetékes és nem is tudom, hogy jelentkeztek-e rokonokon és ismerősökön kívül ismeretlen szerbek, hogy kérték volna befogadásukat. Szegedre vonatkozóan sem tudom, illetve tudtuk, hogy ismeretlenül valakihez beállítottak volna ilyen kéréssel.

„A korábbi balkáni háború idején megrendült bizalom…" – áll a cikkben. Nem a magyarországi szerbek bizalma, hanem azon néhány családé rendült meg, amelyeket becsaptak. A maffiózókat illetően szó sem volt a Marinko-csoportról, annál is inkább, mert tudtunkkal Marinko nem szerb nemzetiségű jugoszláv állampolgár. A Szegedi Szerb Önkormányzatnak nincs háromemeletes székháza, kétemeletes egyházközségi épület egy lakásában kapott helyet a szerb önkormányzat. Az „az illegális pénzváltás" pedig nem volt témája a beszélgetésnek.

A magyarországi szerb közösség annak ellenére, hogy nem tehet a körülötte zajló tragikus eseményekről lojális magyar állampolgárként, szerbségét sem megtagadva, foglal mindig állást és mond véleményt.

Lung Milán
elnök, Szeged

Drága percek

Felhívok telefonon egy hivatalt, intézményt, és ha létrejön a „kapcsolat", az még távolról sem jelenti, hogy beszélgetek. Csak az biztos, hogy valahol a központban ketyegni kezd a díjszámláló órám. A hívott félnél viszont egy bájos gépi hang megnyugtat, hogy tényleg azt hívtam, akit szándékomban is volt, majd ismerteti a cég mellékállomásainak számait, megkér, hogy válogassak közülük, vagy ha nekem egyik sem tetszik, hát várjak a kezelő jelentkezéséig.

Ha a kezelő foglalt, egyké perc után megszakad a vonal vagy ismét a bájos gépi hang kezdi el felsorolni a mellékállomásokat. Ez utóbbi esetben legalább megspóroltam a „kapcsolási" díjat. Ha most türelmesen kivárom a kezelő jelentkezését, megkérdezhetem tőle: kihez kell fordulnom abban az ügyben, amiért felhívtam a céget. Ha tudja, megpróbálja kapcsolni. Vagy sikerül, vagy nem. Ha sikerül, vagy beszélhetek az illetékessel, vagy megkérnek: hívjam vissza később. És ezzel még nem merítettem ki minden lehető- és lehetetlenséget. Legfeljebb a pénztárcámat.

Én a Matáv helyében jutalékot fizetnék azoknak, akik ilyen géphangú telefonközpontot használnak. Telne miből.

Csorba János
Budapest

Mit nézek é

Érdeklődve olvastam a Magyar Nemzetben nemrég *Szabó* László Zsolt nyilatkoztatát a Magyar Televízió helyzetéről és elképzeléseit a jövendő műsorokról. Arra a kérdésre, hogy melyek az ideális műsorszerkesztés fő pillérei, a közszolgálati tv feladatát az alábbiakban határozta meg: „Egy közszolgálati adó megítélése az információszolgáltatáson, a kultúrateremtésen és értékőrzésen, valamint a kulturált szórakoztatáson áll vagy bukik. Fontos továbbá, hogy mindenkihez szólnia kell".

Fenti megállapítással tökéletesen egyetértek, és ezért szeretném az illetékesek szíves tudomására hozni, hogy mint nyugdíjas átlagnéző mely műsorokat nem nézek és melyeket nézek vagy szeretnék látni. (Az átlagnéző ebben a vonatkozásban azt jelenti, hogy általában csupán este hat és tíz óra között szánok időt televí-

Ötvenezer li

A 3500 méter magasságban, vészhelyzetben kibocsátott ötvenezer liter kerozin ügyével az elmúlt hetekben sokat foglalkozott a sajtó. Boldog-boldogtalan nyilatkozott a várható vagy nem várható ártalmakról, vizsgálták a talajt, a növényzetet, még a darvakat is féltették. De még senkinek nem jutott eszébe, hogy megmondja, hogy végül is ötvenezer liter valójában mennyi. A szám nagy, ha például egy autó tankjának térfogatával vetjük össze. De számoljunk csak. Ötvenezer liter az ötven köbméter. Ha egy átlagosnál valamivel nagyobb, ötször ötméteres lakószobát feltöltünk két méter magasan, akkor az pontosan ötven köbméter, azaz [illegible] liter. Ha ezt a folya-

Jézus szolgálatában

A legkisebb magyar egyházmegyében alig százan vagyunk mi, papok, akik mindenre elszántan szolgálunk Jézus urunkat és az ő viszont lelkipásztorokra várnak. Tengernyi a munkánk, és nagyszerű teljesen a szeretetnek élni. Isten újabb és újabb nemzedékeket hív erre a választani, azok küldjék el életrajzukat, keresztlevelüket, utolsó bizonyítványukat és lelki vezetőjük ajánlását címünkre: 7400 Kaposvár, Zárda u. 4. Tel.: 82/312-700. A [illegible]

Gödöllő kistestvére a tétényi kastély

Öröm és keserűség

Még az első is elállt, mert az ég is azt akarta, hogy teljes pompájában láthassuk a helyreállított nagytétényi kastélyt, amikor a az Iparművészeti Múzeum főigazgatójával, *Lovag* Zsuzsával megérkezünk. Ragyogott is minden ablakszem, aranyban ízzottak a frissen festett falak a késő délutáni napsugárban, és a széles vaskapu úgy nyílt ki előttünk méltóságos nyikorgással, ahogy annak idején, amikor valamelyik díszes vendég lovas kocsija begördült rajta.

Lovag Zsuzsa a gazda szemével nézett körül a birtokon, és meg is akadt tekintete a kerítés lábazatának kisebb hibáján. Még inkább bántotta szemét a valahai gótikus kápolnát jelző betonfal, amely megtöri a barokk kerítés szép ívét, és bizonytalan magasságával értelmetlenül okvetetlenkedik a kerítés mellett, mementójaként a műemléki helyreállítás „betonkorszakának". „Ezzel most már nincs mit tenni" – állapította meg a főigazgató asszony rezignáltan, s nyomban belefogott a gondnokkal a rózsakert-telepítés bonyolult teendőjének taglalásába.

Az ám, a növényzet. Ez az, ami hiányik, s ami miatt olyan ridegnek érezni az első pillanatban a látványt. *Dr. Rados* Jenő, a magyar kastélyok nagy tudorának 1931-ben kiadott kötetében még látni, amint a kastély keleti szárnyán a fehér orgona éppen virágzik, a falakra repkény kapaszkodik, s az ablak alatti fűben apró virágok virítanak. Kicsit lompos, fésületlen a kert, amely körülöleli a házat, de olyan őszinte melegség árad együttesükből, amelyet egyetlen nyugati kastélyban sem tapasztalni.

Vajon mitől olyan otthonosak a mi kastélyaink? Az arányok teszik? Vagy az, hogy bár igyekeznek komolyan venni politikai és kulturális szerepüket, és építészetükben is fölvonultatják az összes fontos kelléket, ami az „igazi nagy kastélyok" pompáját növeli, – megvannak az emeleti díszter-

francia vagy német rokonaik tudnak, sajátosan magyar marad mindegyik. Pedig a kedvükért még idegen építőmestereket is hozattak, mégis hazai ízekkel, kedélyesebben és egyszerűbben jelennek meg, mint nyugati tesvéreik. Szerényebb anyagokból is épültek: a márványt festés mímeli, kőben sem dúskáltunk, méreteik is kisebbek, mindez azonban semmit sem von le szépségükből. Sőt. Talán ettől lett kedvesebb mindegyik.

Nemhiába Gödöllő kistestvére: a Grassalkovich stílusú kastélyaink sorában Nagytétény közvetlenül mögötte áll. Építési idejük is egybeesik: az 1700 évek dereka, a kastélytulajdonos *Száraz* György, leánya, Julianna „Istennek akarattya… és gróf Grassalkovich munkálkodása által" 13 évesen lett *Rudnyánszky* József felesége. Ők hozatták rendbe és építették át a pestis miatt sokáig elhanyagolt kastélyt, „melyben – mint leírták – a sok patkány az egész épületet elfoglalta." Ők telepítették a kertet, és „aztat nagy költséggel felékesítettük… mindenféle Bécsben vett drága fákkal." Díszes lépcső vezetett a teraszról a kertbe, amely halastóval, szobrokkal, pálmaházzal és vadasparkkal ékeskedett, s a Dunáig terjedt, a fasor végén a Lusthaus.

A nagytétényi kastély keleti része. Dr. Rados Jenő kötetéből (1931)

Nagytétényről pedig kiváltképp szépen emlékezik meg Rados Jenő, amikor ezt írja róla: „a részletképzés és szobrászati dísz tekintetében kéltségtelenül első helyen áll a Pest környéki épületek között." A középső rész legfőbb dísze – írja – az a „kes-

Júniusban elkészült a helyreállítás, hivatalosan átadták a rendbe hozott kastélymúzeumot, amely 1990-ig bútortörténeti kiállítással várta a látogatókat. Azután be kellett zárni, és elkezdődött a hosszú huzavona, miután pénz nem volt az átépítésre, a község viszont szerette volna minél előbb megnyitva látni híresség ét. Csakhogy bármennyire is buzgólkodtak a nagytétényi társadalmi szervezetek, az épület helyreállítását nem lehetett – ahogy ők elképzelték – szakszerű és tisztességesen végrehajtott kivitelezés a Kipszer és a Műber csapatát dicséri. A belső munkák, a falakon talált freskók és díszítőfestés restaurálása pedig újabb negyvenmillióval vált lehetségessé. A kiállításhoz a bútorok felújítására, restaurálására és a megnyitásra újabb negyvenmillió forintra volna szükség, amit pályázatokból igyekeztek megszerezni. Harmincat nyertek el, de ebből sem érkezett be az idén még egy fillér sem. A következő év júniusára pedig szeretnék megnyitni a kiállítást. Vajon lesz-e elég idő erre, ha ennyit késik a már megítélt – szükségesnél jóval kisebb – összeg?

A nagytétényi önkormányzat 1996-ban alapítványt hozott létre, és az adományok felajánlóinak – amelynek összege a nyugdíjasok ezer forintjától a vállakozók több százezréig terjedt – márványtáblán és emléklapon mondott köszönetet a múzeum.

Járjuk a szobákat, és a főigazgató asszony már a jövőt tervezi: a díszeteremben, ahol acélkék kárpít borítja a falakat és puttós freskó dísziti a mennyezetet, a négy Medici-gobelint fogják elhelyezni. Ez a szoba alkalmas lehet arra, hogy nagy fogadásokat tartsanak benne, és ünnepélyes körülmények között szerződéseket írjanak alá. A Duna felőli oldal kilátásából fogalmat alkothatunk a tájról, a sárga szoba falán kínai táj felel a hazaira. A madaras szoba egy tarka harkályról kapta a nevét, és feltehetően hölgy tuljadonosa lehetett. A képek a vastag, többszörös falfestés alól kerültek elő a falkutatás során, és a restaurálás *Boromissza* Péter és *Kelemen* Mária szép munkája.

A nyugati szárny ablakai felöli oldalszárnyat. Itt tehát omladozik a vakolat, a felső ablaksorból szegényes, elhanyagolt folyosóra látni. A szárnyba a Fehérkereszt Országos Lelencház Egyesület árvaháza költözött még 1897-ben. Azóta is beteg gyerekeknek ad otthont, jelenleg a Reménysugár Habilitációs Intézet működik benne, s mintegy százöt, szellemileg és fizikailag beteg gyerek állandó otthona.

Mint szegény rokon – igyekszik mindenki elfeledkezni róluk. Vastag fal takarja el a szem elől a gyerekek lakta parkot, de a feketéllő falak átnyúlnak a falon. Ahogy a hangok is kiszüremlenek: értelmetlen, tagolt kiáltások, s a teendővel agyonzsúfolt növérkék csitító hangja, sietős léptei. Az egész környezet – ahogy ez az egészségügyi és a szociális intézetekben lenni szokott – alulfinanszírozott, lepusztult, és mindig emberi erővel pótolják mindazt, amire az anyagiakból nem telik.

Vajon hogyan vélekedett erről a „ünnepélyes külsőségek" közönsége, amikor a kulturális miniszter átadta a kastélymúzeumot? Látták-e a gyerekotthon részlegét, bántotta-e a szemüket? Indítottak-e gyűjtést, alapítványt érdekükben is a kerület lelkes társadalmi szervezetei? *Marjai* Sándor, az Országos Műemlékvédelmi Hivatal területi felügyelője szerint az áldatlan helyzet „a kastélynak sem jó, a gyermekeknek maga a pokol."

S amíg így van, senki se örülhet a nagytétényi kastélynak igaz szívvel. Hiába próbálják a szakemberek azt bizonygatni, „csupán kis része a kastélynak", amely ilyen állapotban található, s hogy – az egészségügyi tárca dolga volna a pénzt előteremteni, hogy legalább a külső részt felújítsa.

Hiába mondják, hogy ünnepronts lenne a nagy öröm mellett a hibákról, kudarcokról beszélni, „mert ez már más téma". Csakhogy hogyan lehet egy kastélyt levágott szánnyal vizsgálni? És ki

Útközben

A reklámok és az éttermek fényei megcsillannak a tenger tükrében. Vacsoraidő. A parti éttermek zsúfolva. És íme, itt a régi ismerős, a szenegáli fiú is. Asztaltól asztalig jár és kínálja portékáját. Kirakja az ébenfa elefántokat. A legnagyobbat, a középsőt és a gyerekelefántot is. Mosolyog. De bolt nem jön létre. Szomorúan baktat tovább. Kilép a sötétbe és eltűnik. Gondolja, holnapra talán több szerencséje lesz. Itt van az Anglia zord északi vidékeiről való fiatalember is. Sütteti magát a nappal. Energiát gyűjt télre. Meg némi pénzt is. Egy jachton segédkezik. St. Juan-Cap Ferrat éli mindennapjait. A turisták elözönlik a városkát. Sétálnak. Vásárolgatnak. És nézik a tengert. Mert a tengerrel nem lehet betelni.

Chagall

Nizza hófehér palotái izzanak. Az emberek a terasz hűsébe menekülnek. Hősiesen baktatunk fölfelé a dombon. Chagallhoz. Mert a nizzai Chagall Múzeum rejti a festő legtöbb alkotását. Végre megérkezünk. Az épület, amely a múzeum kincseit rejti, megérdemli a szemlélődést. Modern architektúra. Semmi dísz, elefántcsontszínű falak. Ciprusok ölelik körül. Szép. Az előcsarnok falán Chagall mosolygó fényképe tekint a belépőre. Invitálja a kíváncsiakat. „Gyerekkorom óta izgatott a Biblia – írja –, és mindig hittem, hogy a legkülönlegesebb irodalmi és művészeti inspiráció. A Biblia a természet megtestesítője. A legtöbbet jelentette életemben és művészetemben. Összes festményem arról az álomról szól, amit a Biblia adott. Az én szememben ezek a képek nem egy törzshöz, az egész emberiséghez szólnak. Az az óhajom, hogy a képek Franciaországban maradjanak, mert Franciaországban születtem meg másodszor. Remélhetőleg, fiatalok és öregek egyaránt gyönyörködnek az én álmaimban."

1973 júliusában avatták fel a múzeumot, amely mint említettem, a legnagyobb Chagall-gyűjteményt őrzi. Tizenhét nagy vászon az Ótestamentum jelenségeiről. Százöt karcolat, litográfiák és szobrok is. Belépünk a nagyterembe, és körülölelnek a művész álmai. Az ember teremtése, a Paradicsom, A kiűzetés, Noé bárkája, Ábrahám és az angyalok, Jákob álma, Mózes a kőtáblához, mert ezzel a látvánnyal nem lehet betelni. Megbékélést és szeretetet sugallnak Chagall festményei. Ő mondta. „A mi megrontott világunkban minden megváltozhat, csak a szív, az emberi szeretet nem, amely az isteni megismerésére törekszik. A festészet éppen úgy, mint a költészet, része az isteninek. Az emberek érzik ezt ma is, mint ahogy mindenkor érezték."

S végül: a mozaik. Lino Melano olasz művész alkotása. Illés próféta a tüzes szekérrel. A mozaikkép előtt parányi tó. Visszatükröződik benne a kép, és ahogy a fény változik, úgy mutat más és más képet a mozaikkép és a tó tükre.

A látogató meghatottan lép ki a múzeum kapuján. Gazdagabb lett, mint amikor belépett.

Matisse

Nizza dúskál a kincsekben. Tucatnyi galéria és múzeum kínálja a látnivalót. A Matisse Múzeum is. Távolodva Chagall gyűjteményétől, feljebb a domboldalon egy hatalmas park közepén a napsütésben feltűnik a híres sárga villa. A XVII. századot idéző olasz típusú épületet ciprusok és olajfák ölelik körül. 1993-ban megtoldották a villát egy modern résszel, a képeket a két épület rejti. Matisse alkotásait és a könyvtárat, az audiotóriumot, az irodákat, Matisse a villában élt 1917-től 1954-ig. Aki a művész fejlődését kívánja nyomon követni, itt megteheti. De aki csak találkozni szeretne eladdig csupán lenyomatokból ismert festményeivel, rajzaival, végre itt állhat előttük és elmélázhat a szerencséjén.

Íme: A liliomok és a gyümölcsök. Hatalmas tabló. Betölti a terem szélességét. És ragyognak Matisse kékjei, vörösei. Aztán a Tánc, művészetének csúcsa. A szín és a vonal csodálatos összhangja. Távolabb Szent Domonkos egyetlen vonalból formált alakja, a vence-i kápolna dísze és a rajzok sokasága. Tollal, szénnel, ceruzával készített rajzok. Nőalakok. Aktok. Megannyi rajz, és szinte mindegyik más és más alkotói módszer eredménye. Van, amelyik egyetlen vonalból kanyarított, a másik részletesen kimunkált, s van olyan is, amely görög vázák ihletét hordozza.

És a színek. Matisse feledhetetlen színei. Mint mondják, ő volt a kékek varázslója. Így érezzük [illegible] a helyonghatsz Matisse alkotásai kö-

Kínai–magyar együttműködés

Filmbemutatók, cserekiállítások, ösztöndíjak

A hivatalos látogatáson Kínában tartózkodó *Hámori* József, a nemzeti kulturális örökség minisztere és kínai partnere, Szun *Csia-cseng* kulturális miniszter pénteken Pekingben kulturális együttműködési munkatervet írt alá az 1999-től 2001-ig tartó időszakra vonatkozóan. Hámori és kínai kollégája megállapodtak többek között abban, hogy kölcsönösen kulturális napokat rendeznek Budapesten és Pekingben – tájékoztatta a miniszter telefonon az MTI-t. Ennek keretébe illeszkedik, hogy pénteken a Magyar Állami Népi Együttes kitörő sikerű fellépésével megkezdődött a pekingi magyar kulturális napok eseménysorozata.

– Az új munkaterv fontosabb pontjai között rögzítettük egyebek mellett filmes bemutatók és kiállítások cseréjét, delegációk küldése és fogadása mellett szakemberek, szakmai és alkotóművészeti szövetségek együttműködésének megteremtését. Kiemelten szerepel a megállapodásban a múzeumi, műemlékvédelmi kapcsolatok fejlesztése, a szerzői jogvédelem terén szükséges együttműködés kialakítása. Mindkét fél vállalta, hogy kiemelten támogatja a már kialakult és jól működő műfordítói, irodalmi kapcsolatokat. Továbbra is segítjük a Kínában megalakult Kodály Társaságot, amely a Kodály-módszerrel történő ének-zene oktatást, a módszer népszerűsítését végzi – mondta a miniszter.

ZENEI JEGYZETEK

Dionüszosz ünnepe

BORFESZTIVÁLHOZ méltó, igazi „borízű" műsorral állt szeptember 9-én este a közönség elé a Budapest Kongresszusi Központban a *Héja* Domonkos által dirigált MÁV szimfonikus zenekara, az Operaház szólistái és gyermekkórusa, valamint az Ifjú zenebarátok énekkara. Elsőként *de Falla* A háromszögletű kalap című balettzenéjéből hangzott el a Három tánc, és el kell ismerni, a kitűnően meghangszerelt romantikus-latinos muzsika igazán életteli előadást nyert. A vonóskar ugyan néha kicsit nehézkesnek tűnt, de karmesterének egyértelmű és a végtelenségig kifejező mozdulatai hatására mégis életre kelt akkor, amikor igazán szükség volt rá.

A ZONGORA került ezután a színpad közepére; *Gershwin* népszerű műve következett, a Rapsody in blue, *Jandó* Jenő szólójával. Kezdeném az egyetlen kifogásommal: a meglehetősen nagy apparátus néha agyonnyomta a szólistát; ellenben az előadók sikerrel oldották meg a mű „skizofréniáját", a „Kék rapszódia" ugyanis egy

leginkább az improvizatív részek bensőségessége nyűgözött le. Nem hittem volna, hogy lehetséges az ország legnagyobb hangversenytermébe egy dzsesszbár hangulatát varázsolni. Jandó Jenő képes volt rá, néha már-már azt várta az ember, hogy a zongorista felnyúl és leüti cigarettájáról a hamut…

A MÁSODIK FÉLIDŐ is olyan élményt jelentett, amelyben csak ritkán lehet részünk. *Orff* műve, a Carmina Burana szólalt meg, mégpedig olyan szuggesztív és magával ragadó előadásban, hogy ügyelnem kell, ha el akarom kerülni a papíron sváran ható szuperlatívuszokat. Azon ritka előadások egyike volt a csütörtöki, amelyben apróbb hibát lehet keresni, sőt találni is – csak éppen nem érdemes. Nem lehet viszont szó nélkül elmenni a három énekes szólista (*Kertesi* Ingrid, *Fülöp* Attila és *Massányi* Viktor) kimagasló teljesítménye, az In Taberna tökéletes fagottszólója, a halálpontos, a lendületet egy pillanatra sem visszafogó ütős effektusok, a kórus lelkes hozzáállása mellett

Hilton
Budapest

A Danubius csoport tagja.

MÁRTON-NAPI LIBANAPOK

Dominican & Corvina éttermek • november 9–13.

Szent Márton napján régi magyar hagyományokra emlékezve libából és libamájból készült ételkülönlegességeket szolgálunk fel.

H-1014 Budapest, Hess András tér 1-3. Tel.: 488-6600 Fax: 488-6644 E-mail: hiltonhu@hungary.net

HA RENAULT, AKKOR BÉKÉSI

50%-OS BEFIZETÉS ESETÉN

KAMATMENTES RÉSZLET

HITEL 1-2-3 ÉVRE

MÉGANE 1,4 16V 95 LE
Bruttó alapár: 2 995 000 Ft

LAGUNA EVOLUTION
Bruttó alapár: 4 675 000 Ft

KANGOO EXPRESS
Nettó alapár: 1 770 000 Ft

Minden típusra három év ingyenes ASSISTANCE-szolgáltatás

HASZNÁLT AUTÓJÁT BESZÁMÍTJUK

Ferihegy II.-tól 2 percre
2220 Vecsés, Fő út 40.
(29) 354-087

Fóti cora-tól 5 percre
2151 Fót, Móricz Zs. út
(27) 358-270

RENAULT

IRODA – RAKTÁR – BEMUTATÓTEREM KIADÓ

A VIII. ker., Dankó utcában

4151 m² alapterületű ingatlan.
Az irodaház 739 m² alapterületű, háromszintes, szintenként 246 m².
Csarnoképület 906,5 m².
Raktár 1500 m².
Az ingatlan saját parkolója 30 gépkocsi befogadására alkalmas.
Érdeklődni lehet a 210-0108-as vagy a 06 (30) 931-8295-ös telefonszámon.

Mit húzna ki?

szervokormány· aktív fejtámlák · légkondicionáló · blokkolásgátló rendszer (ABS) · teljes méretű OPEL légzsák a vezető- és az utasoldalon · harmadik féklámpa · halogén ködlámpák · fűthető és elektromos külső tükrök · CAR 400 sztereó rádiós magnó a kormánykerékbe épített vezérlőgombokkal · állítható magasságú kormány · állítható magasságú vezetőülés · elektromos első ablakemelők · állítható magasságú fényszóró · központi zár · immobiliser · színezett üvegek · karosszéria színére fényezett lökhárítók és visszapillantótükrök

200 ezer Ft árelőnnyel!

Valószínűleg semmit! A Vectra GL Plus alapfelszereltsége ugyanis páratlanul praktikus. Ráadásul, most az Opel századik évfordulója alkalmából 200 ezer Ft árelőnnyel kínáljuk Önnek az összes Vectra típust, köztük a Vectra GL Plust is.*

* Ajánlatunk 1999. december 30-ig érvényes.

OPEL

OPEL Gombos 1039 BUDAPEST
Szentendrei út 237-243. Tel.: 240-3700, Fax: 388-8325
http://www.gombos.hu, e-mail: opel@gombos.hu

Westel
A KAPCSOLAT

A WESTEL 900 GSM Mobil Távközlési Rt.
informatika és alkalmazásfejlesztési igazgatósága

nagy munkabírású, innovatív gondolkodású, ambíciózus munkatársakat keres az alábbi munkakörökbe:

HÁLÓZATI RENDSZERMÉRNÖK

Feltételek: szakirányú felsőfokú végzettség, angolnyelv-tudás, hálózatmenedzseri gyakorlat, B kategóriás jogosítvány.

Előnyt jelent: CISCO-IOS, ATM, QoS, Frame-relay, ISDN, UNIX, Novell, Windows NT hálózati ismeretek.

HÁLÓZATI RENDSZERADMINISZTRÁTOR

...irányú felsőfokú végzettség, angolnyelv-tudás, intranet-vagy

BRVZ

SZÁMÍTÓ- ÉS ÜGYVITELI KÖZPONT KFT.

mint a legnagyobb osztrák építőipari konszern központi ügyviteli szervezete munkatársat keres

INGATLAN-GAZDÁLKODÁSI ELŐADÓ

munkakör betöltésére.

A jelentkezés feltételei:
- építésztechnikusi végzettség,
- ingatlangazdálkodási területen szerzett gyakorlat,
- PC-alapismeretek,
- önálló munkavégzés.

A németnyelv-tudás előny.

A

NÉPSZABADSÁG

BUDA PEST

1999. NOVEMBER 5.

Megnyitják az Epreskertet

Terézvárosi felhívás a Józsefvárosi kálvária megmentésére

A Képzőművészeti Főiskola a terézvárosi önkormányzat javaslatát megfontolva kész megnyitni a főváros közönsége előtt az Epreskertet. A Szondi, a Munkácsy, a Kmety és a Bajza utca közti, bő háztömbnyi parkban festőket, szobrászokat, restaurátorokat és látványtervezőket képez a főiskola. A VI. kerület jövőre felhívást tesz közzé a kertben omló-romló józsefvárosi kálvária megmentésére.

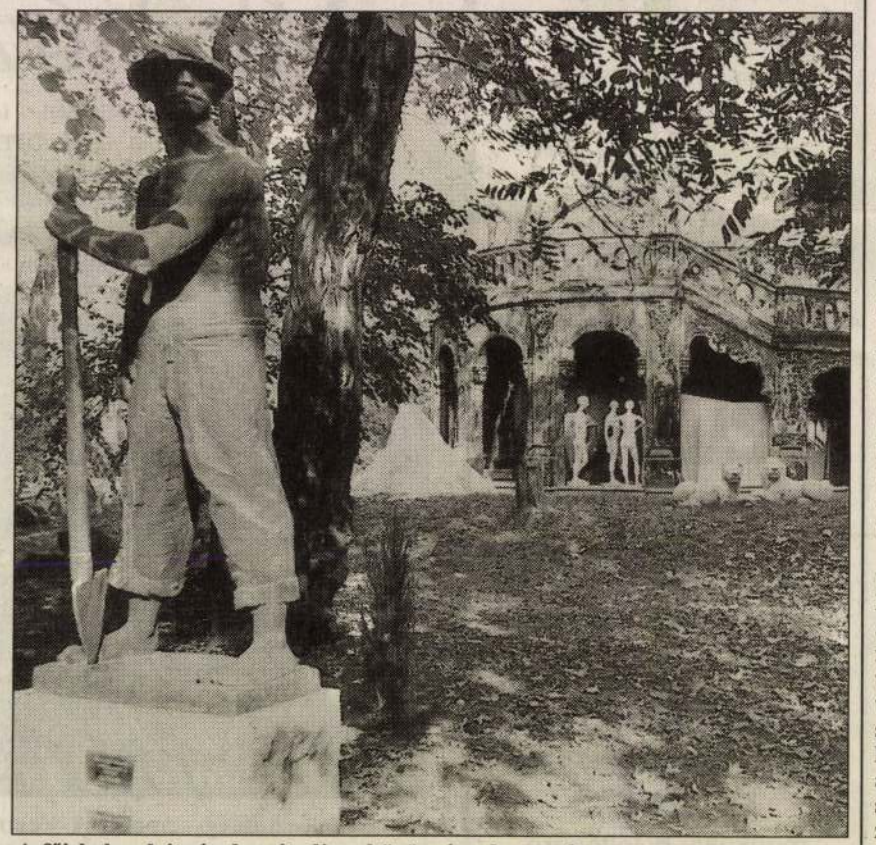

A főiskola a hétvégekre átadja a közönségnek a parkot BÁNHALMI JÁNOS FELVÉTELE

Terézváros főépítésze, *Tétényi Éva* a közelmúltban felvetette: milyen jó lenne, ha megnyitnák a Képzőművészeti Főiskolához tartozó Epreskert kapuját a környékbeli közönség előtt. A főiskola rektora, *Szabados Árpád* érdeklődésünkre elmondta: miután a főépítész megkereste őket, az egyetemi tanács úgy határozott: bizonyos feltételek teljesítése után támogatnák a javaslatot. Ragaszkodnak viszont ahhoz, hogy a kert csak munkaszüneti napokon legyen közpark, és akkor is tartsák távol a garázda, részeg elemeket, ne engedjék be a kutyákat, hogy az értékes növényzet ne szenvedjen kárt, s hogy sikerüljön megőrizni a park tisztaságát. Még az is felvetődött, csak egyfajta igazolvánnyal lehessen csak bejutni.

A parkot persze őrizni kellene, sőt a rektor igazán akkor nyugodna meg, ha legalább a legsürgősebb kertészeti munkákat el tudnák végeztetni: a fák egy része annyira tönkrement, hogy az ágak bármikor leszakadhatnak. A főiskola számításai szerint ez legalább huszonhétmillió forintba kerülne, és akkor még ott van a rogyadozó kerítés is, amelynek rendbetételéhez ugyancsak tízmilliós nagyságrendű összeg szükséges.

A Kálvária téren állott, 1746 és 1749 között épült alkotásról sokáig úgy hitték, hogy Johann Fischer von Erlach vagy Johann Lukas Hildebrandt építette, a legújabb kutatások szerint azonban aligha kétséges, hogy az alkotó az Egyetemi templomot és a gödöllői kálváriát jegyző Mayerhofer András. A kálváriát 1894-ben helyezték át az Epreskertbe, állapota meglehetősen aggasztó, restaurálni kell. Becslés szerint negyven-ötvenmillió forint kellene a rendkívül nehezen kezelhető mészkőépítmény felújításához. Ezt az összeget a főiskola pályázat útján próbálja előteremteni.

A kerület főépítésze, Tétényi Éva közölte lapunkkal: az önkormányzat jövő évi költségvetésének tervezetében szerepel egy igen tekintélyes összeg, amelyet az Epreskert fáinak és kerítésének felújítására szánnának. A kálvária felújításához is igyekeznek hozzájárulni: jövőre megjelentetnek egy reprezentatív várostörténeti kiadványt, amelyben – egyebek mellett – felhívást tesznek közzé a reménybeli szponzoroknak, hogy nyúljanak a zsebükbe a páratlan műemlék megmentése érdekében.

B. T.

Párbeszédre hívják Demszkyt a külső kerületek

A 12 fővárosi kerületet tömörítő Budapesti Külső Kerületek Önkormányzati Szövetségének (BKKÖSZ) szerdai közgyűlésén a polgármesterek úgy döntöttek, hogy a forrásmegosztással kapcsolatos feladatok, kérdések és ellentétek megvitatása céljából még ebben a hónapban párbeszédre hívják *Demszky Gábor* főpolgármestert. Erről szóló, és szerkesztőségünkbe eljuttatott közleményükben olvasható többek között, hogy a kerületi polgármesterek ragaszkodnak a főpolgármester személyes részvételéhez, mert korábbi keserű tapasztalataik miatt úgy gondolják, hogy csak így – a felesleges kanyarokat kikerülve – lehet felszedni a csapdákat a forrásmegosztási döntésig vezető úton.

A külső városrészek polgármesterei tanácskozásukon nyomatékosan kérték, hogy a fővárosi önkormányzat vezetése a BKKÖSZ számára adja meg a forrásmegosztási vitában való érdemi részvételhez, a véleményalkotáshoz és a döntésekhez szükséges adatokat. A szövetség álláspontja szerint ugyanis, ha ezeket az információkat nem kapják meg, akkor a fővárosi vezetés akadályozza és sérti az önkormányzati törvényben rögzített véleményezési jog gyakorlását.

A párbeszédet kezdeményező igény kedvező fogadtatása esetén a külső kerületi polgármesterek remélik, hogy Demszky Gáborral egy sor, ma még nyitott kérdésben megállapodásra juthatnak – olvasható a *Tóth Mihály* csepeli polgármester, a szervezet soros elnöke által aláírt dokumenttumban.

A Városháza sajtóosztályán lapunktól értesültek Tóth Mihály meghívójáról. Miután megismerték a dokumentumot, jelezték: a főpolgármester minden valószínűség szerint részt vesz a találkozón.

PÉNTEK

Demokrácia

Megbénítják a várost a gomba módra szaporodó futóversenyek. Háborognak is az autósok a rendszeres forgalomlezárások miatt. A versenyek iránt fokozódó tömegundor hatására nem kizárt, hogy hamarosan a Népligetbe, vagy a budai hegyekbe szorulnak a lelkes futók. Az a baj, hogy ez még csak félmegoldás. Diplomatikus módon mindeddig nem esett szó a rendszeresen hazánkba látogató külföldi államférfiakról.

Én például ugyanúgy dühöngök, ha egy miniszterelnöki delegáció vagy néhány száz futó miatt kerülök dugóba.

S. T.

ÚJBUDA. Tizenhat kilométerrel hosszabbodik a XI. kerületi kerékpárút. Péntek délután kettőkor Szőke László alpolgármester nyitja meg az új útvonalat, amelyen alig több mint egy óra alatt lehet végigbiciklizni. A megnyitó helyszíne és az indulás az Etele út és Hadak útja sarkán lévő játszótér lesz. Az útvonal: Etele út – Hengermalom út – Szerémi út – Mezőkövesd u. – Forgalmi u. – Kővirág sor – Méhész u. – Honfoglalás u. – Hosszúréti patak partja – Kamaraerdei út – Repülőtéri út – Kőérberki út – Budaörsi út – Lapu u. – Neszmélyi út – Csárda utca – Mikes Kelemen utca – Csákvár u. – Borszék u. – Hadak útja – Etele út. *(Cs. K. É.)*

TERÉZVÁROS. A Hajós utca Andrássy út felőli szakasza idén már nem alakul sétálóutcává. Bár az erre vonatkozó tervek megvannak, és a pénz is az önkormányzat rendelkezésre áll, a tél közeledte miatt nem kezdik el a munkát. *(Részletek a 30. oldalon)*

UTAK ÉS UTASOK

A pilisi, eredetileg oldalszárnyaival patkó alakú udvart közrefogó Beleznay-kastély építésére Beleznay Jánosné, Grassalkovich Zsuzsanna 1748-ban kötött építési szerződést Mayerhoffer Andrással, alapkövét 1771-ben tették le.[41] Az azóta nagyrészt lebontott kastélynak egyik oldalszárnya és néhány gazdasági épülete áll már csak, ám éppen ez az oldalszárny ma istálló, feltehetően eredetileg is ez szolgált erre a célra. A másik Beleznay-kastélyt Pilisen 1710 körül építtette Beleznay János olasz építőmesterrel.[42] Ennek az U-alakú kastélynak baloldali szárnyépületében kaptak helyet az istállók.

Kompolton az egykori bencés apátság köveiből 1750-ben építtetett elnyújtott téglalap alaprajzú kastélyt Grassalkovich Antal.[43] A nagy méretű, hosszú istállót — emeletén magtárral — 1770 körül, élete utolsó éveiben építtette Grasalkovich ugyanazon a telken, de különállóan, a kastélyra merőlegesen.[44] Hatvanban a vár romjai szolgáltatták az építőanyagot a 18. század első felében a Grassalkovich-kastély számára. Az Oraschek Ignác által épített középrészt 1763 táján Jung József bővítette két szárnnyal,[45] s így az épületszárnyak kettős U-alakot képeztek, két udvart fogtak közre, miként a gödöllői kastélynál. A főépülethez hasonlóan emeletes oldalszárnyakhoz csatlakoztak a földszintes gazdasági szárnyépületek. Itt a keleti gazdasági szárny kastély felé eső, déli részén láthatjuk az istállóablakokat.

Az istálló tehát jelen volt a Grassalkovich-kastélyoknál is — természetesen nemcsak az itt példaképpen említett, a tótmegyeri kastély előtt vagy azzal körülbelül egyidőben épülteknél, hanem Grassalkovich szá nos többi kastélyánál is —, s akár azok valamelyik szárnyéoületéből, akár különálló épületből, de árasztotta szagát a lakók felé. A kor emberei ezt persze nemcsak az élettel együttkáró kellemetlenségek egyikének, hanem olykor hasznosnak is minősítették. Az akkori hiedelem szerint ugyanis az istállószag gyógyítólag hatott például a tüdőbajra. S minthogy a Grassalkovich család egyik tagja is szenvedett e betegségben, maga Grassalkovich Antal építtetett a Gödöllő melletti Babatpusztán 1750 körül egy úgynevezett istállókastélyt. Ennek a mai formájára 1820 körül (és 1951-ben másfélszáznál több szarvasmarha számára teljesen istállóvá) átalakított U-alakú kastélynak középszárnyában, a középpontban köralakú kupolás termet képeztek ki, két oldalán két kis szobával és az istállóba vezető előtérrel.[46] Ebben az istállókastélyban keresett gyógyulást tüdőbajára a beteg Grassalkovich hölgy.

Természetesen azért ennyire istállóközelben az egészségesek nem laktak a kastélyokban. A péceli, szintén U-alakú Ráday-kastélyt több szakaszban építették. Már U-alakúan, de oldalfolyosók nélkül 1722 és 1730 között kezdte építtetni Ráday Pál, majd 1755-től Ráday Gedeon folytattatta. Bár zárt gazdasági udvar, gazdasági épületek már a Ráday Pál-féle kastélyhoz is tartoztak, ezeket részben lebontották a későbbi építkezések során, és a kastély végleges formájában, a nagy gazdasági udvar két szárnyával: az istállókkal és a magtár-borház-cselédházzal az 1770-es évek végére készült el.[47] Az istállósor, a Ráday Gedeon által építtetett istállók tehát nem magában az U-alakú kastélyépületben, hanem a kastélytól — ha csak néhány méterrel, de mégis — elkülönítve kaptak helyet.[48]

A Grassalkovich gödöllői és a Rádayak péceli kastélyához építési idejében és megjelenési formájában egyaránt közeli nagytétényi kastély magját Száraz György 1720 és 1731 közötti — Bél Mátyás szavai szerint — „négyszögű, mindenünnen zárt" kastély alkotta. Ebben a földszintes gazdasági épületek a lakrésztől távolabb, a jelenlegi kastély udvari keresztszárnya helyén állottak.[49] Mikor 1742-ben Száraz György leánya, Julianna örökölte a tétényi birtokot, ennek férje, Rudnyánszky József — történetesen Grassalkovich Antal unokaöccse — a régi kastély részleges lebontásával a kastélyt U-alakúvá építtette át,[50] a korábbi, különálló gazdasági épületrészt érintetlenül hagyták. Aztán 1766-ban két oldalszárnnyal az addig különálló gazdasági épületet — melyben az istállók és négy kocsiszín is helyet kaptak —, az U-alakú lakórészhez kapcsolták hozzá.[51]

236 p.

MAYERHOFFER András

Művtört.Ért. 1988 3-4 + 252. p.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
Magyar Nemzet
1974 SEP 18

Mayerhofer András építész
1021

Magyar Nemzet

Irodalmi kincsesházak

A Petőfi Irodalmi Múzeum épülete

Az 1954-ben alapított, most húszéves Petőfi Irodalmi Múzeum kezdettől fogva a főváros egyik patinás palotájában, a Károlyi Mihály utca 16. számú klasszicista épületben kapott helyet. A régen működő Bajza utcai Petőfi-ház és a felszabadulás után keletkezett József Attila Múzeum összevonásával jött létre Petőfi-múzeum, de az eltelt húsz év alatt országos intézménnyé fejlődött, a múlt és a jelen irodalmának leggazdagabb szellemi és tárgyi gyűjteménye vált belőle. A huszadik évforduló alkalmával most a múzeum épületéről ejtünk szót, mert ez magában is építészeti és történelmi nevezetességű.

A királynő szállása

Amikor 1686-ban többszöri eredménytelen ostrom után sikerült letépni a lófarkas lobogókat Pest-Buda tornyairól, a két szabad királyi város kietlen látványt nyújtott. A súlyos harcok után, a török és a császári ütegek tüze nyomán alig maradt épen lakóház Pesten, s ami kevés maradt, annak sem volt gazdája. A teljesen kihalt városba, az üres Pestre csalogatták az új honfoglalókat, potom áron, néha még ingyen is lehetett telekhez jutni, legalábbis az első évben.

Werlein István császári kamarai adminisztrátor, Pest és Buda mindenható ura azonban bízott benne, hogy a testvérvárosok benépesülnek, ezért idejében lefoglalta magának a legjobb telkeket mindkét városban. Pesten a mai Petőfi Múzeum helyére esett a választása; mellette szólt a központi fekvés, a telek nagysága (eredeti területe 3626 négyszögöl) és az is, hogy füstösenromosan bár, de falak álltak rajta. Úgy, ahogy rendbe hozatta, tetőt húzatott a falakra, kerítéssel övezte a térséget.

Werlein fia még mindig nevetségesen olcsón, 150 forintért adta el a kezdetleges építményt és a térséget Wilfersheim Miklós császári élelmezési biztosnak 1794-ben. Az lebontatta a régi falakat is, két év múlva megbízta Kalcher Márton steiermarki építőmestert, a másodikként bejegyzett pesti polgárt, hogy új, barokk épületet emeljen.

Jellemző a telek és az épület értékének növekedésére, hogy a 150 forintért vásárolt helyet 1744-ben Wilfersheim örökösei 11 000 forintért adták tovább Patachich Gábor kalocsai érseknek, aki azonban rövidesen meghalt és a palota 1747-ben 18 000 forint ellenében már Barkóczy Ferenc egri püspök tulajdona. Akkor már igen tekintélyes építmény, Pest legelőkelőbb palotája. Ezt az is bizonyítja, hogy 1751. augusztus 4-én benne szállt meg a Pestre látogató Mária Terézia és férje, kíséretükkel együtt. A látogatás fényének emelésére a díszteremben elhelyezték a királyi párnak a tulajdonos költségén festetett arcképét.

Károlyi-palota

Szép lehetett az épület, de a gazdag Barkóczy még mindig elégedetlen, s amikor esztergomi érsek lett, elhatározta a palota kibővítését és megújítását. A tervezéssel a kor neves építészét, Mayerhofer Andrást bízta meg, aki fiaival együtt az építkezést is végezte 1759-től 1768-ig. Akkor alakult ki az épület szögletes U alakja, a belső körfolyosó, az ötablakos középrizalit, amely mögött teljes szélességben az első emeleti díszterem helyezkedett el.

Barkóczy János hercegprímás már az építkezés alatt, 1765-ben meghalt, örököse, az egyancsak Barkóczy János szabolcsi főispán viszont nem szándékozott Pestre költözni. Az elkészült palotát egy évre 600 forintért bérbe adta Beleznay Miklós tábornoknak, majd 1769. január 19-én eladta Károlyi Antalnak, aki akkor még ezredes és szatmári főispán volt. Ettől kezdve 160 éven át a grófi család tulajdona maradt, ezért is mondják mind a mai napig Károlyi-palotának.

Az építkezés, bővítés nem szünetelt a Károlyiak birtoklása idején sem, sőt többször is megújították. Először Jung József hajtott végre lényeges változásokat 1779—80-ban, ő alakította ki a többi között a művészi értékű lépcsőcsarnokot. Zitterbarth Mátyás 1831-ben alakított rajta, majd 1832—38 között képezték ki a végleges, ma ismert alakját, formáját, beosztását, ekkor kapta a korábban barokk épület a klasszicizáló stílusát. Ennek a nagyméretű változtatásnak a tervezője Anton Pius Riegl volt, az építkezés irányítója előbb Hofrichter József, majd 1834-től a bécsi Koch Henrik, aki Magyarországra költözött és a Károlyi-család állandó építésze lett.

Tucatnyi tehetős tulajdonos pénze, legalább annyi kiváló építész tudása, művészi elképzelése öltött testet a fényűző palotában, pedig még nem is említettük, hogy például az első emeleti faburkolású átjárót Ybl Miklós tervezte.

Százötven szoba

A sokszorosan átformált épület mai falait terméskőből és téglából emelték, a pincének és a földszintnek dongaalakú boltozata van, az emelet csapgerendás. Ha a Károlyi Mihály utcából nézzük az épületet, középrizalitra látunk, lent és fent 16—16 ablak, szemben a hármas bejáratú kapu, amit úgy méreteztek annak idején, hogy behajthassanak rajta a hintók. A kapu fölött vasrácsos erkély, azon felül helyezkedett el a Károlyi-család oroszlánok tartotta címere, melyet az 1950-es restauráláskor nem tettek vissza a helyére.

Belépve a kapucsarnokba, dór oszlopok állnak, balra díszkút, jobbra a márványból készült, gyönyörű lépcsőház. A földszinten hajdan kettős istálló volt, azokban a Károlyiak legnemesebb paripái; természetesen kocsiszín is kellett a hintóknak. Lent helyezték el a konyhákat, ott lakott a személyzet, de oda került az ezüstkamra is, nemkülönben a négy helyiséget megtöltő családi levéltár. Sok mindenre jutott tér a 77 szobából álló földszinten. Ma az udvaron jobbra van Stróbl Alajos *Justitia* című, a Kúria előcsarnokából odavitt szobra.

Az emeleten, a mostani kiállítótermek, könyvtárszobák és hivatalok helyén hajdan 33 helyiségben könyvtár, dolgozó, képtár, ebédlő, lakó- és hálószobák voltak a kilenc szalonon kívül. Ezek falát vörös és zöld selyemmel borították, a díszterem fala fehér műmárványból készült, fehér márványból rakták a kandallókat is, míg a mennyezet stukkói aranyozottak. Mindezt a felszabadulás után igen kis változtatással helyreállították, sőt oda került egy Lotz Károly-freskó is, amely eredetileg a Paulay Ede utcában lebontott Wodiáner-házat díszítette.

Akadtak a palotának ellenszenves vendégei; az 1848—49-es szabadságharc idején ott ütötte fel főhadiszállását a Pestre bevonuló Jellasics horvát bán, majd 1849—50-ben ott írta alá a halálos ítéleteket Haynau.

Szerencsére érdemlegesebb történeti emlékek is kapcsolódnak hozzá. Amikor például 1775. február 15-én a várost nagy árvíz sújtotta, a palota erős falai ellenálltak az áradat ostromának; az akkori tulajdonos, Károlyi Antal, termeibe fogadta a hajléktalan családokat. Az árvíznél tartva: 1838-ban minden korábbinál és későbbinél nagyobb víztömeg zúdult Pestre, a város elpusztult. Pest újjáépítésének terveit Széchenyi István irányításával ott készítették el. Széchenyi baráti viszonyt tartott fenn a tulajdonos Károlyi Györggyel; de a palotában alakult meg a *Lánchíd-társulat* is. Széchenyi gyakori vendég volt, megfordult a termekben a nála radikálisabb Wesselényi Miklós is.

Batthyány utolsó útja

Aztán egy szomorú jelenet 1849. január 9-én. Szerte az országban még dúlt a harc, Pest azonban már osztrák kézen volt. Egy magas rangú osztrák tiszt kért bebocsátást, udvariasan, a főlakáj útján. Belépve az egyik szalonba, az etikett minden szabályát betartva üdvözölte a főúri társaságot, de aztán ezt kérdezte: „Ki önök közül Batthyány Lajos?" „Én" — szólt az első felelős magyar kormány volt miniszterelnöke. A tiszt követésre szólította fel, Batthyány tiltakozott, mire az osztrák — rendületlen udvariassággal — kijelentette, hogy a kapuban áll egy dragonyos szakasz. Batthyányt innen vitték a Neugebäudéba, a Szabadság tér helyén állott Újépületbe, későbbi kivégzése színhelyére. Ezt a történetet két szemtanú is leírta, ma a palota Henszlmann Imre utcai oldalhomlokzatán emlékmű figyelmeztet rá. A domborművet 1934-ben Ispánki József alkotta.

Tegyük még hozzá, hogy századunk elején ott lakott Károlyi Mihály, az 1918-as polgári forradalom előtt és alatt nem egy történelmi jelentőségű tanácskozást folytatott a palotában. A felszabadulás után, halálát követően emlékszobát rendeztek be tiszteletére, a palota külső és belső falán is emléktáblát helyeztek el.

Némi irodalomtörténeti múltja is van a sokat látott épületnek. Bártfay László 1838-tól benne tartotta nevezetes irodalmi szalonját, amelynek vendégei között Deák Ferenc mellett sűrűn fordult meg Vörösmarty Mihály is. A múzeum legalább ennyi irodalmi előzményt tarthat számon.

Budapest főváros 1928-ban a családtól megvásárolta a palotát, termeiben a felszabadulás előtt képtár kapott helyet. Nem teljes a kép, ha nem szólnánk arról, hogy miután fővárosi tulajdonba került a telek, lebontották a korábbi díszkert kőfalát, nyilvános térré alakították át, felállították rajta Irányi Dániel szobrát, Kallós Ede művét. Ma is séta- és játszótér, csak az a kár, hogy már nem csendülnek fel a kertben az éveken át rendszeres nyári hangversenyek.

Puruczki Béla

dasági fejlődés

kás és mintegy 17 százalék alkalmazott volt. 1973-ban az alapvető társadalmi csoportok között már a következő volt az arány: munkás 60 százalék, paraszt 18,7 százalék és alkalmazott 21 százalék.

A VÁROSOK társadalmi szerkezetének fejlődéséről közölt tanulmány lényegében ugyanezt a kérdést közelíti meg, noha más oldalról. A Szovjetunió lakosságának 1922-ben mégcsak 16 százaléka volt városlakó, 1940-ben 33 százalék, napjainkban pedig már csaknem 60 százalék él urbánus körülmények között. Politikai szempontból tudatos folyamatról van szó, amennyiben a városi lakosság nagyarányú növekedése az egyik legfontosabb feltétele a szovjet társadalom szociálisan egyformává válásának. A *Vaproszi Filoszofii* egyik legutóbbi száma a szociológus szemszögéből vizsgálta a kérdést. Négy fő irányt jelölt meg, amely jelenleg is meghatározza a társadalmi közeledés folyamatát. *Szemjonov* cikkében első helyen említi a munkásosztály és a parasztság közötti közeledést. A kolhozok gépesítése, a termelési eszközök koncentrációja következtében a mezőgazdasági munkásokat egyre inkább hasonló szociális vonások határozzák meg, mint a városi munkásokat. (Ma még, különösen a kulturális szint esetében nem lényegtelen különbségek is mutatkoznak.) A közeledés a fizikai munkát végzők és a szellemi foglalkozásúak között is megmutatkozik. A szovjethatalom kezdeti szakaszában az értelmiségiek, szakemberek nagy többsége az irányításban, az adminisztrációban dolgozott. Ez a helyzet lényegesen módosult, amennyiben napjainkban *a termelő szektorokban található az értelmiség 40 százaléka*. A változás a műszaki értelmiség nagyarányú növekedésének tulajdonítható.

A kulturális szintkülönbség kiegyenlítődésében a tízosztályos és középfokú szakképzettséget nyújtó végzettségnek van alapvető szerepe. 1970-es felmérés tanúsága szerint az értelmiségiek és az alkalmazottak 79 százalékának van ilyen magasabb képzettsége,

Duna—

Kedden
Kiskun n
dezvénysorozata, a másodszor megrendezett Duna—Tisza közi napok két héten át tartó változatos programja. A kecskeméti Tudomány és Technika Házában rendezett megnyitón *Szurdi* István belkereskedelmi miniszter tartott előadást. A tájjellegű rendezvénysorozat jelentőségét méltatva rámutatott, hogy fő célja az egészségesebb fogyasztói szokások kialakulásának elősegítése, a táj idegenforgalmának további fellendítése, a szakemberek tapasztalatainak bővítése.

A Legfelsőbb Bíróság teljes ülése

A Legfelsőbb Bíróság kedden dr. *Szakács* Ödönnek, a Legfelsőbb Bíróság elnökének elnökletével teljes ülést tartott. A Legfelsőbb Bíróság tagjain kívül jelen volt dr. *Katona* Zoltán, a legfőbb ügyész első helyettese és dr. *Szilbereky* Jenő igazságügyminiszter-helyettes. A teljes ülés a családjogi jogszabályoknak a közelmúltban történt módosítására tekintettel két új irányelvet állapított meg (a házassági bontóperekkel és a házassági vagyonjogi igények rendezésével kapcsolatban), egy irányelvet és több családjogi vonatkozású elvi döntést pedig módosított. Az említett irányelveket és elvi döntéseket a Magyar Közlönyben közzéteszik.

Ülést tartott a FAO magyar nemzeti bizottsága

A FAO magyar nemzeti bizottsága kedden *Kazareczki* Kálmán mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes, a bizottság elnöke vezetésével ülést tartott. A nemzeti bizottság megtárgyalta és jóváhagyta a FAO európai regionális konferenciája október 7—12-e között Lausanne-ban sorra kerülő ülésszakán részt vevő magyar küldöttség tárgyalási irányelveit. Az ülésen meghallgatták a Gödöllőn tartott szövetkezetfejlesztési konferenciáról szóló beszámolót. A nemzeti bizottság megállapította, hogy a konferencia eredményesen járult hozzá a szövetkezetfejlesztési kérdéseknek a nemzetközi szervezetekben történő koordinálásához és közös szervezeti keretének megteremtéséhez.

A drezdai műszaki egyetem bemutatkozása Budapesten

Az NDK 25 éves fennállása alkalmából kedden a Budapesti Műszaki Egyetemen bemutatkozott a drezdai testvéregyetem. Dr. *Kézdi* Árpád rektorhelyettes üdvözölte a partner intézmény képviselőit — közöttük dr. H. C. Fritz *Liebschert*, a drezdai egyetem rektorát —, akik a műegyetem központi épületében előadásokat tartottak.

Az aulában dr. *Garamvölgyi* Károly oktatásügyi miniszterhelyettes és Gerhardt *Reinert* nagykövet jelenlétében dr. *Perényi* Imre rektor nyitotta meg a drezdai egyetem kutatási tevékenységét szemléltető fotókiállítást.

A ruházati i tárgya

A BNV keddi szakmai napján a kötszövő- és a ruházati ipar, valamint a kereskedelem képviselői találkoztak. A megbeszélésen részt vett *Földi* László könnyűipari államtitkár és *Borsos* László belkereskedelmi miniszterhelyettes is. A jövő évi ellátásról tárgyalva megállapították: a bemutatott ruházati cikkek közül már ebben az évben is a kötszövött termékek forgalma nőtt a leggyorsabban, és az előzetes számítások szerint 1975-ben *egyes kötszövött árukból 25—30 százalékkal többre lesz szüksége a kereskedelemnek.*

A két minisztérium vezetői együttesen kérték a vállalatokat: a BNV-n bemutatott és a vállalati cikklistákon szereplő egyéb termékekre igyekezzenek *már most meggyorsítani* a jövő évi szállításokra vonatkozó keretszerződések megkötését, közösen állapodjanak meg az irányadó divat-tendenciákban, hogy a gyárak mielőbb biztosíthassák a szükséges alapanyagokat, kellékeket és az ez évinél ütemesebb, zavartalanabb lehessen majd a szállítás.

Nagy érdeklődés mellett tartotta kedden délelőtt tájékoztatóját a BNV területén a MEZŐGÉP Trösztt, amely több mint 200 gépet, közöttük 80 új gyártmányt mutat be szabadterületen a szakembereknek. Dr. *Gölöncsér* Gábor vezérigazgató ismertette a mezőgazdaság gépesítésében fontos szerepet betöltő berendezéseket, s sokoldalú teljesítményt végző új gépeket. Kiemelte többek között, hogy megoldották a cukorrépa-termesztés gépesítését, ami emeli a hozamot. Hasonló fejlesztés történt a zöldségtermesztés gépesítése terén. Nagy számban dolgoznak már a földeken zöldbab-, uborka-, vöröshagyma-, zöldborsó-betakarító gépek, vetőgépek. Az állattenyésztésnél is sok folyamatot gépesítettek.

A Tröszt kiállításán bemutatják a KGST-szakosítás és kooperáció eredményeit.

Az ELZETT-művek gyártási tevékenységéről és a kiállítás anyagáról dr. *Szlavkovszky* Imre igazgatótól kaptunk tájékoztatást. A gyár a vásáron csaknem teljes áruválasztékát kiállította. Gyártmányaikból, elsősorban lakatból, zárból, bútorvasalásokból a korábbiaknál jobban ki tudják elégíteni az igényeket, jövőre pedig e cikkekből teljesen megszűnik a hiány. Berettyóújfalun korszerű evőeszközgyárat létesítettek.

A BNV alkalmából meghirdetett könnyűipari modellpályázat díjait kedden a vásár 10-es számú pavilonjában *Dobrotka* László miniszterhelyettes adta át a tervezőknek. Az ágazat nagy szabású rekonstrukciójához kapcsolódó pályázatra csaknem ötszáz modellel neveztek be az iparban dolgozó tervezőművészek. Hetvenhárom pályamunkát díjaztak, összesen 240 ezer forinttal.

Az OKISZ árutermelési bi-

A TEJIPAR
TELJES VÁLASZTÉKÁT
MEGTEKINTHETI
AZ ŐSZI BNV
24-ES PAVILONJÁBAN!
VÁSÁR A
44-ES PAVILONBAN!
TEJIPAR

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

AUG 21

Száz holland arany regénye

A Rákóczi utca 14. számú háztól a pesti Péterffy-palotáig

A **görög** kereskedők sorában alig találunk még kiemelkedő neveket a Rákóczi-szabadságharc idején és az utána megindult Habsburg-reakcióban. Voltak pedig szép számmal, de vagyoni hatalmuk még nem jelentkezett Miskolc gazdasági életében. A szepesi kamara 1727-ben ajánlotta az udvarnak, hogy a tokajihoz hasonló *görög kereskedőtársulat* alakíttassék Miskolcon is. A szervezett „kompánia" tehát ekkor még nem működött. Így csak 1714-ben olvasunk *Görög Tamás* és *Görög Pál Deák* „boltjáról ott való házával" együtt, 1720-ban *„a bótos görögök vagy arnóthokról"*, 1724-ben pedig *„hites görög bíróról"*, azaz Questorról. De már nagy pénzeket forgatnak ezek a névtelen görögök is. 1716-ban a *„Város Kettős újboltjának"* bérében évi 55 aranyforintot fizetnek.

A görög vagyonok és a híres nevezetes családok listája a XVIII. század második felében lesz mindinkább gazdagabb. Ekkor már többet tudunk sorsuk, vagyonuk hiteles alakulásáról. Azonban a legtöbb gazdag görög neve mindössze két-három generációt ér meg és csak tucatnyi azoknak a száma, akik továbbra is megmaradnak Miskolc társadalmában.

Ilyen rövid életű görög család volt itt a *Grabóczky-család*. A vagyon megalapítója *Grabóczky János*. A Rákóczi u. 14. számú ház északi szárnyán, földszintes házban lakott. Mellette a Vágómalom, szemben vele a vágóhíd és a mészárszékek forgalma, s az utcában végig az állandó piaci nyüzsgés. Fia, *Grabovszky György* (ő már így írja a nevét) már nem helyi jelentőségű szatócs. Nagy borüzleteket lebonyolító hazárd kalmár, aki testvérével, Tamással, Lengyelországot járja. Krakkó, Poznan külföldi összeköttetéseinek központja. Kiváló miskolci borokat árul nagy tételekben és bejáratos Krakkó konzulához és tanácsosaihoz. 150—200 aranyat érő egyedi szállításai vannak. Sokszor megszorul készpénz dolgában. Ez esetben „fizetésképtelenséget" jelent, és ezzel megússza. Egy nyugtájára *(Charta bianca)*, tehát váltójára bukkantunk a miskolci levéltárban 1783-ból.

Száz holland aranyat vett fel feleségével, *Stang Annával* együtt. A váltón két tanú neve: *Peszkár Tamás* és *Peszkár Kristóf*. Házépítésre szolgál ez a nagy pénz. Ekkor építi meg apja házának kibővítésével a 14. számú ház déli szárnyát. Itt él a család. Anna, a feleség, és nőnek a gyerekek, köztük *Athanáz*, aki hamarosan, már fiatalember korában megcsinálja a szerencséjét. Ő a harmadik generáció.

Sokan ismerik miskolciak a pesti Kriszt-házat, a *„Száz éves éttermet"*. Ott van a Gálamb utca sarkán, az egyetemmel szemben. *Mayerhoffer András* pesti építőmester remekbe készült barokk palotája. *Péterffy János* báró építtette ezt az egyemeletes kis palotát 1756-ban. Halála után *Oberg Antónia* bárónő 1800-ban 26 000 forintért pedig eladta *Mazinea Konstantin* dúsgazdag pesti görögnek. Azonban Mazinea nem sokáig élvezte a palota szépségét, meghalt. Özvegye ismerte a kellemes külsejű Grabovszky Athanázt, borüzleteket kötött vele és ebből házasság lett.

Athanáz itthagyta a Rákóczi utcai családi házat. A kis vízparti, malom melletti ház ott maradt apja, György és nagybátyja, Tamás birtokában, akik tovább mérték a földszint folyosójának nagy vaskarikás mennyezetéből lógó futósúlyos mérleggel a zsákokat.

Anthanáz beköltözött a Péterffy-palota emeletére. Balkonos ebédlőjét hellenisztikus tájak díszítették, tengerbe nyúló sziklaszirtek, hullámzó vizen sirályok és a parton kupolás paloták... A földszint az üzleté és a vagyongyarapításé volt: nagy vendéglője, ivója, borospincéi hatalmas forgalmat bonyolítottak le.

Mazinea Konstantin szép özvegye az új férjjel Grabovszky Athanázzal nagy kort ért el, 1845 körül haltak meg. Egy kéményben befalazva megtalálták a régi Pest e Forum Civitasának teljes családi irattárát. Maurice Brian savoyai kereskedő, az első tulajdonos, s Péterffy báró és Mazinea Konstantin minden iratát, német és görög nyelven, szerződéseket, és nyugtákat. Utoljára a miskolci Athanáz irattárát... A száz holland arany bőségesen kamatozott...

Azonban a gazdag Athanáz fia, *Konstantin*, a negyedik generáció, már előbb bérbe, aztán végleg eladta a palotát.

Komáromy József

Mayerhoffer András

arra tettek ígéretet; a lehetőséghez mérten sok millió forint értékű árcsökkentést hajtanak végre.

— Én adok árengedményt — mondták az iparban — ha a nagykereskedelem továbbengedi.

A nagykereskedelem így nyilatkozott:

— Én még több engedményt adok, ha a kiskereskedelem „nem nyeli le".

És mi az eredmény? Idézet a NEB-jelentésből: *„A kapott engedményeket a kereskedelem fokozott mértékben érvényesítette a fogyasztói árakban. Saját kezdeményezésű áremelés úgyszólván alig fordult elő, viszont több esetben a kereskedelem nem adta tovább az ipar áremelését... Meg nem engedett*

ben most a kiskere… vállalatok boltvezetői közül sokan piac- és árukutatást is végeznek. Horváth Rezső, a miskolci bútorbolt vezetője például Borsodot és a szomszédos megyéket is felkutatja, hol lehet jobb és olcsóbb bútort gyártatni. Igyekeznek hatni a termelő üzemekre. Ösztönzésükre készített többek között a Miskolci Kárpitos Szövetkezet olyan ülőbútorokat, amelyeket méltán tüntettek ki a kiállítás nagydíjával.

[redacted]

Van egy „láthatatlan" tevékenység. Mi, vevők nem tud-

hely fogyasztási … sokk magasabb az import term kekénél, érthetetlen a lak tok, diópántok, tolózárak st sokszor 30 százalékot megh ladó áremelése. 300 forintt nőtt a NOVA sütő ára. PIÉRT és ÜVÉRT vállalat olykor filléres termékein igen gyakori az indokolatla nak látszó, 10—20 százalék

Nyughatatlan nyugdíjas

Aktív pihenéssel tölti az idejét a miskolci Szegeczky László nyugdíjas. Különböző színű és hosszúságú szalmaszálakból „festi" képeit. Lakásában a Tadzs-Mahaltól kezdve, változatos csendéleteken keresztül a régi és az új avasi kilátó is látható. Mint mondja, ez a nagy türelmet és színkészséget igénylő munka teljesen leköti, szórakoztatja. O… kor Kodály Zoltán portréjának befejezésén munkálkodott.

Foto: Szabados György.

Mayerhoffer András építőmester

Mayerhoffer András (Salzburg, 1690. ?? -- Pest, 1771. ??): építőmester. Életéről keveset tudunk. Ausztriából fiatalon került Mo.-ra. Müködésével jórészt a Grassalkovichok és baráti körük épitészeti igényeit elégitette ki. A hazai barokk-rokokó épitészet egyik legtehetségesebb képviselője, Fő müve a gödöllői, a gácsi, a péceli, a nagytétényi kastély, a kalocsai székesegyház, a pesti pálos (egyetemi) templom, a lebontott pesti Grassalkovich palota, az esztergomi vármegyeháza, stb. -- Irod. Réh. (Révhelyi) E.: A régi Buda és Pest épitőmestere Mária Terézia korában (Bp., 1932); Mojzer M.: Adatok M.A. müködéséhez (Müv. tört. Ért. 1956. 2-3. sz.).

Mayerhoffer András
id
Sterio Károly
tovább.
Gentzak Bpest

Szerb-utca. Görögkeleti szerb templom. Barok. Támpilléres külső falán cirillbetüs sirkövek. Copf kerti kapu a Szerb-utcában, diszes sarokkiképzés a Veres Pálné-utca sarkán (Szent György a sárkánnyal, olajkép). Kovácsoltáttört vaskeresztek a templomon, kapun és sarkán. Nyitott, vázás kertikapu: Veres Pálné-u.23. Árviztábla 1838-ból a Szerb-utcai kapu mellett. A templomban ikonosztáz Sterio Károly képeivel (1857). A szerbek 1688-ban emelték, 1733-ban kibővitették. Valószinü alkotója idősb.Mayerhoffer András.

yzl.

Mayerhoffer András

épitész

Gen Zak _ Bpest

TVAROSKA MIHÁLY
épit vállalata
EPERJESI CSERÉPKÁLYHA
román és pe. tland czement rukátra
BEREGSZÁSZ

A műemlékek tekin.

Folyó évi januárkó 31
van szeremsém közö
gyűlésére vonatko

Mayerhofer A.

~~Hebenstreit József~~

Nobrán

Tovább

Gen Zak Bpest

43.l.

Váci-u.47. Angolkisasszonyok temploma. Középtorony kis siakkal és félpillé-
res disszel, tetőn kétoldalt angyalszobrok. A torony alatti timpanonban
ECCLESIA DIVO MICHAELI SACRA. Felette két szobor. Kapu felett Patrona
Hungariae kőszobor fülkében és két angyal vsz. Hebenstreit József müvei.
Szép kapuzat, jón füzéres fejezetü oszlopokkal. Jobbra-balra fülkében
egy-egy szerzetes szent szobra. Rokokódisz a homlokzaton. Mellette rend-
ház, háromemeletes, 10 ablakos, középrizalittal. Kétemeletes kapuzat
tört párkánnyal, kapu felett triglifek. Közepén vörösmárvány felirat
1813-ból. Lapos kupolás négyzetes alapu kapualj, benne barok profilu fa-
ajtó. Erős ablakszemöldök párkányok, fogas főpárkány. A templom belül
egyhajós, félpillérrel és oratóriummal, kopott falképekkel.

A domonkos-rend számára épült 1747-49 között, a torony 1755-ben.
Mai egyszerü toronysisak 1809-ből. Állitólag Mayerhofer A. tervezte.

...es országos Bizottságának

Budapest

...46 sz a kelt becses átiratára
... hogy a dédai ev ref. templ...
... biztositékom (400 kor) a

MAYERHOFFER Andreas

Az erősen megviselt, Andreas Mairhuffer-jelzésű alaprajz arra látszik mutatni, hogy a gödöllői kastélyt valóban Mayerhoffer András tervei alapján kezdték építeni és talán a gödöllői kastélyhoz tartozott az az 1 + 6 + 3 + 6 + 1 tengelyes homlokzati, csonka, égett, jelzetlen alaprajz is, amely a sarkain saroktornyokat mutatott. Ma már kétségtelennek látszik, hogy Gödöllőt az idősebb Antal gróf így, saroktornyokkal építtette s a sarokrizalitos kiképzés későbbi korból való. Érdekes továbbá, hogy 1769-ben (a bizonyára a gödöllői kastély orangerie-jéhez) készült tetőtervvel kapcsolatban maga Grassalkovich nevezi tectum Babilonicumnak a magyarul babilonos tetőformát. Talán éppen tőle származik ez a megjelölés?

Művtört.Ért. 1988 3-4 251

Mintegy 450 rajza között több mint 300 különféle építészeti tervet számlált. Kisebb részüktől eltekintve az idősebb, Antal gróf idejéből volt rajzok nagy része uradalmi és templom építkezéshez való. A pesti Jung József, az egri Povolny János (aki a kompolti kastély tervezője), a pesti Mayerhofferek, a pozsonyi Walch Máté több jelzett terve volt feltalálható, míg számos más, kvalitásos rajz minden írást, jelzést nélkülözött. A nagyobb nevek közül csak Franz Anton Hillebrandté szerepelt a terveken, amelyek között még egyéb

MAYERHOFFER András

1 lap Gyengéd rózsaszín és sárga alaprajzok és egyszerű emeletes homlokzat
„Frey Hauß Nacher Gettellő"
ai: Andreas Mayrhoffer Mauer Meister
Kívül Grass. sk:
Braxatory Gedellőiensis Delineatio

252. p.

22/53 Jól rajzolt tus lavírozott terv, papír
ai: J. Mayerhoffer mp.

253.

Művtört. Ért. 1988 3/4

nost'.- Moskva.- n°1,1974.

tnik.- Moscou.- n°5,1974.

n : Dekorativnoe Iskusstvo.- Moskva.-

kva.- n°3,1974.

.- n°6,1974. pp 10-12 :

n°20,1974.

oskva.-n°3,1974.

skva.- n°8,1974. pp 11-

.- n°5,1974.

n°1,1974.

kusstvo.- Moskva.- n°3,

rcestvo.- Moskva.- n°6,1974. pp 19-20 :

ıl.

skusstvo.- Moskva.- n°8, 1974. pp 22-28

52/76 Vászonra húzott igen megviselt lap.
Kívül: Grass írás: Delineatio Castri Gedelló
igen tört piszkos sárgán patinás papír. Az alap-
rajz nem a nagy architektonikus rajzok közül
való, foltosan itt-ott nehézkesen kifestve. Közép-
traktus hig sötét tus hátranyúló szárnyak, hal-
ványszépia, kápolna és szemközti rész halvány
rózsaszín felső — a közép hig tus, a szárak
sárgán
af: Andreas Mairhuffer (sic!)
64,5×62,5

256.

A KÁROLYI-PALOTA

MAYERHOFFER ANDRÁS

Budapest 1987/1.

A mai ember, akit elkápráztatnak a Váci utca fényes kirakatai, a Dunaparti szállodák világvárosias eleganciája; akinek képzeletében jelen van a Lánchíd és a Parlament hatalmas épülete; önkéntelenül is északabbra helyezi a város központját — talán az egykori városkapun kívül eső Vörösmarty térre —, mint ahol az eredetileg volt. A régi Belvárosnak az a fele, amin a Váci utca második szakasza átvezet, az idők folyamán elszürkült, megkopott. Pedig mindig itt volt a városmag szellemi központja, s ennek máig tanúskodó legrégibb emléke a pálosok gyönyörű barokk könyvtára. S itt, az Egyetemi Könyvtártól a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárig és a Nemzeti Múzeumtól a bölcsészkar épületéig húzható képzeletbeli vonal metszéspontján — közvetlenül az Egyetemi-templom és az ELTE központi épületének szomszédságában — találjuk a Károlyi-palotát.

Az utcát, ahol puritánul klasszicista homlokzata szerényen meghúzódik, egykor Úri, aztán Egyetem, ma pedig Károlyi Mihály utcának nevezik. Az épület szépsége éppen egyszerűségében rejlik. Talán ezért hagyta figyelmen kívül Rudolf Alt, a XIX. századi Pest híres megörökítője. A városszépítők ma is szívesen gondolnak a századforduló cifra szecessziójára a klasszicizmus helyett, a fényképészek szívesebben készítenek felvételeket díszesebb épületekről. Ahhoz, hogy a palota nem él fontosságának megfelelően a pesti köztudatban, alighanem hozzájárultak a kertjében egykor sok szép élményt nyújtó hangversenyek is. Ezek érdekében ugyanis a negyvenes években magas betonemelvényt építettek a zenekarnak, ami éppen a palota legszebb részét, a középső szárny udvari felét takarta el az itt megforduló közönség elől. Az emelvényt azóta lebontották, de a gépkocsiktól járhatatlan — szűk — belvárosi utcákat kevesen keresik föl azért, hogy a kert felől szemügyre vehessék a régi Pest e ritka építészeti emlékét.

FŐÚRI ÉPÍTTETŐK — KIRÁLYI VENDÉGEK

Az egyre inkább századfordulósra ,,történelmiesített'' város igen kevés emléket őriz régebbi múltjából: néhány templomot, a pálosok említett könyvtárát, a Városháza egykor kaszárnyául szolgáló épületét és egy-két régi palotát meg polgárházat. A főurak Pesten csak a XVIII. század végén kezdtek el palotákat építeni. Peisner Ignác *Budapest a XVIII. században* című könyvében meg is állapítja: ,,*A legelső volt az egyetem-utcai (akkor uri-utcai) Károlyi-palota*''. Régi telekkönyvi bejegyzések szerint — írja az épület történetének tudós krónikása, Bibó István — a palota jelenlegi területén már 1694-ben egy ,,tetővel ellátott'' épület állt, amit akkor vásárolt meg báró Werlein kamarai adminisztrátortól Nikolaus Wilfersheim. Az új tulajdonos hamarosan 18 helyiségből álló elegáns, kétszintes házat építtetett, amit örökösei 1744-ben 11 ezer forintért adtak el Patachich Gábornak, akitől nem sokkal később gróf Barkóczy Ferenc egri püspök tulajdonába került.

Barkóczy püspök házában szállt meg 1751. augusztus 4-én Mária Terézia és férje, Lotharingiai Károly német-római császár. A nevezetes vendégek hajóval érkeztek Pestre, s a mai Vigadó tér környékén szálltak partra, ahonnan a polgári őrség sorfala között mentek a pálosok kolostoráig, a mai Egyetemi-templomig. Kilenc napig maradtak az egri püspök házában, közben díszszemlékben gyönyörködtek, megnézték a kármeliták kincseit, meglátogatták a Mátyás-templomot. Távozásuk után néhány évvel Barkóczy Mayerhoffer Andrással átépíttette a palotát, amely ekkor barokk jelleget kapott. Ezt vásárolta meg 1768-ban gróf Károlyi Antal tábornok — immár 33 ezer forintért,

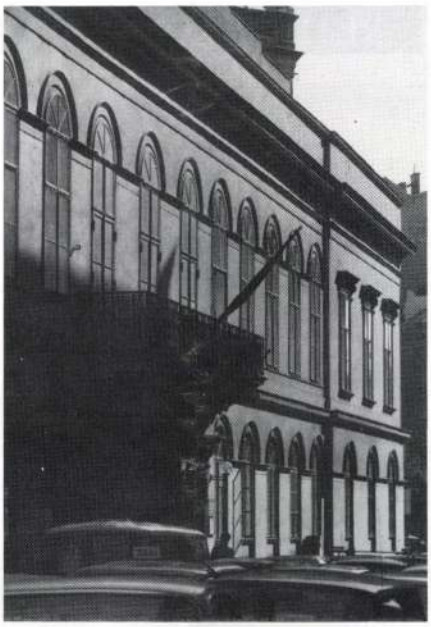

ami nem csupán az épület gazdagodását, de a telekárak emelkedését is jelzi.

A Károlyi grófok Pest iránti érdeklődése korábbi eredetű. A Rákóczi-szabadságharcot fegyverletétellel befejező Károlyi-Sándor — régi oklevelek szerint — a város pártfogójának mondta magát, és nevéhez fűződik egy apácazárda alapítása. Unokája, Károlyi Antal aligha csupán Mária Terézia látogatásának emlékére vásárolta meg a palotát, inkább azért, mert mellette állt apósának, a dúsgazdag Harruckern János György udvari tanácsosnak a háza. Ezt egyébként nem ő örökölte, hanem a Wenckheim bárók. Éble Gábor 1897-ben kiadott munkája *A Károlyi grófok nagykárolyi várkastélya és pesti palotája* megőrizte a két szorosan egymás mellett álló ház képét. A Károlyi-palotánál alacsonyabb Harruckern-Wenckheim ház földszintjét a XIX. század második felében jellegzetes pesti boltocskák foglalták el. Nem csodálkozhatunk, hogy az újabb örökös, Andrássy Géza gróf lebontatta őket, s helyükön megnyitották a mai Henszlmann utcát.

Károlyi Antal nagyúr volt, Pest mégis megadóztatta: ,,*Az átírásnál* — írja Peisner — *a város kikötötte, hogy a gróf a város földjussának elismeréséül évenkint 18 frt 62 dénárt fog a házi pénztárba földadó gyanánt befizetni*''. 1799-ben megkezdődött a ház újabb átépítése, amit a következő örökös, Károlyi József folytatott korai haláláig. Tőle kiskorú fiaira szállt az eleinte osztatlan tulajdonjog, majd egyikük — György — 1831-ben megvette a palotát, s az ő megbízásából kezdődtek azok az építkezések, amelyeknek nyomán fő vonalakban az épület mai külseje kialakult. Anton Pius Riegler és Heinrich Koch bécsi építészek terveit 1835-ig Hofrichter József, majd Pollack Mihály irányításával valósították meg — sok változtatással. (A belső berendezésen a fiatal Ybl Miklós is dolgozott.) Ezekben az években alakították ki a középső szárny utcai és udvari homlokzatát, a két — nem teljesen szimmetrikus — U alakú szárnyat, a lenyűgöző főlépcsőházat és a díszes teremsort. (A déli szárny utcai része, természetesen, csak a Harruckern-ház lebontása után kaphatta meg mai formáját.) Az 1847-ben befejezett — az 1838-as nagy árvíztől megzavart — építkezés 1 240 000 forintba került, ami még a hatalmas Károlyi-vagyonhoz képest is óriási összeg volt.

PEST LEGÉLÉNKEBB IRODALMI SZALONJA

Károlyi György korszaka egyébként a palota fénykora. Noha a gróf jóval fiatalabb volt Széchenyi Istvánnál, huszártisztként szívélyes barátságot kötöttek. Károlyi a húszas évek elején külföldön utazgatott, de az 1825-ös országgyűlésen ő is jelen volt, s elsők között követte barátját: 40 ezer forintot ajánlott föl az Akadémia, a Magyar Tudós Társaság megalapításának céljára. 1830. augusztus 2-án Szatmár megye rendjei — Kölcsey Ferenc barátjának, Kende Zsigmondnak hatékony közreműködésével — a Bécsből kinevezett főispáni helytartó jelöltjével szemben országgyűlési követül választották meg. (A fölkérő levelet maga Kölcsey fogalmazta.) Ekkor úgy látszott, hogy Károlyi, barátjához, Wesselényi Miklóshoz hasonlóan, cselekvő szerepet akar játszani a megyei politikában. Később nagyúri módon visszavonult, de befolyásával elősegítette Kölcsey politikuspályájának a kibontakozását.

A politikai pályára lépett költő azonban soha nem került közelebbi személyes kapcsolatba a gróffal. Talán őt is zavarta a társadalmi rangkülönbség, de a Károlyiak sem feledkeztek meg erről soha. Baráti közvetítője Bártfay László volt. Bártfay ugyanis — egy másik érdekes személyiséggel, a jakobinusokkal rokonszenvező Waltherr Lászlóval együtt — a Károlyiak fontos pesti tisztviselője volt.

Kölcsey és Kazinczy a húszas évek közepétől többnyire Bártfay ,,régi'' otthonában szállt meg Pesten, az Üllői úti Károlyi-majorban. Itt hozta létre rendkívül fontos szerepű irodalmi szalonját Bártfayné — Josefine asszony —, s itt kezdte írni naplóját férje, a reformkori szellemi élet fontos szereplője. Miután az 1838-as nagy pesti árvíz teljesen elpusztította otthonát, fájdalmasan emlékezett meg ifjúsága ott töltött ,,tavaszáról''.

,,Megvonulva lakomban éltem hivatalomnak, kötelességeimnek... Tettem jót, ahol módom és alkalmam lőn... Nem sok barátimmal dicsekszem, mert megválasztás nélkül soha sem csatlakoztam senkihez határtalan bizalommal és szeretettel; de mind azokra büszke vagyok, kik barátságukra méltattak, — s egyetlen egy miatt sincs okom pirulni. Sok jó, kedves, színes órát töltöttek hajlékomban Kisfaludy Károly és Helmeczy, Waltherr László, Klauzál és Nagy Károly; Vörösmarty, Stettner, Bajza, Schedel (Toldy), a boldogult Tittel Pál és mások; és kiket legelőbb kellett

Az a bizonyos íróasztal, melyen Haynau a halálos ítéleteket aláírta

volna említenem: Kazinczy Ferenc, Szemere (Pál) és Kölcsey...''

Az árvíz eseményeit Wessselényi is megörökítette naplójában. ,,*A Károlyiházba néhány száz menekvő vette magát*'' — írja, s más forrásokból is tudjuk, hogy itt szállást és élelmet kaptak napokig. Wesselényi azonban még egy érdekességről szól: ,,*Waltherr, a Károlyiék levéltárnoka, a levéltárért sopánkodott, mely roskadó szállásán maradt (az Üllői úton, ahol Bártfay is lakott); tanácsomra 40 frt pénzen fogadott egy ladikot, mely azon rövid utat 3-szor megtegye.*'' Így menekült meg a Károlyi nemzetség irattára, amit aztán Waltherr javaslatára a palotában helyeztek el. Bártfayék április 9-én költöztek be ide, s ettől kezdve a palota általuk lakott szárnya Pest legélénkebb irodalmi szalonja lett, ahol naponta megfordultak a kor legnagyobb írói s olyan nagyságok, mint Deák Ferenc vagy Wesselényi Miklós. ,,Gróf György'' is bebenézett bizalmas munkatársához, de tartotta a rangjából adódó társadalmi távolságot. Nem így a sokkal közvetlenebb Wesselényi, aki szoros baráti kapcsolatban állt Bártfayval. Nála tette utolsó látogatását 1839. február 9-én, közvetlenül fogságba vetése előtt.

Bártfay László Károlyi-palotabeli szalonjában főleg azok voltak mindennapos vendégek, akik a polgári átalakulásnak nem csupán hívei voltak, de maguk is polgári szellemben, polgári körülmények között éltek. ,,Gróf György'' — különösen 1849-ig — kívül tudta magát ezen a körön. Ugyanakkor nem csupán Széchenyi és Wesselényi barátai közé számíthatjuk, de felesége révén sógorságban állt Batthyány Lajos gróffal is. Politikusként az ellenzék mérsékelt szárnyához tartozott, 1848-ban István nádor Szatmár megye főispánjává nevezte ki. A nemzetőrségben őrnagyi tisztet vállalt, 1849-ben pedig nyilvánosan üdvözölte a Pestre bevonuló Kossuthot, noha a Habsburg-ház trónfosztásával nem értett egyet. Haynau letartóztatta, azonban *nem* a Károlyi-palotában, hanem Csurgón fogták el. Károlyi Györgyöt nem végezték ki, nem börtönözték be, hanem 150 ezer forintos pénzbírság ellenében szabadon bocsátották. Felesége, akinek jelentős szerepe volt kiszabadításában, szintén nem lehetett mindennapi asszony: egyik címzettje volt Petőfi ritkán emlegetett, *Batthyányi és Károlyi grófnék* című versének. Arcvonásait pedig Barabás Miklós rajzáról ismerjük.

1848/49-ben a palota szomorú szerepet játszott: itt fogták el Batthyány Lajost, a király által kinevezett, de ekkor már rég lemondott miniszterelnököt. Windischgrätz előnyomulásakor Batthyány — ,,Gróf György'' fivére, Károlyi István társaságában — békeközvetítőként kereste föl a császári megbízott táborát, ahonnan válasz reményében tért vissza Pestre. 1849. január 9-én este sógornőjénél vacsorázott a Károlyi-palotában, amikor egy tiszt és harminc (!) fegyveres letartóztatta — miközben ugyanitt volt beszállásolva Jellačić, aki nem csupán étkeztetést követelt a grófi asztaltól, de ehhez pezsgőt is. Noha senki nem gondolta, hogy Batthyányt a törvények lábbal tiprásával kivégeztetik, a letartóztatás körülményei ,,Gróf György'' számára különös tanulsággal szolgáltak: a császári hatalom semmibe vette arisztokrata előjogaikat.

A palotában fogták el Károlyi Istvánt is, és ide költözött be — Jellačić után, a császári csapatok második bevonulásakor — Haynau tábornagy. Itt írta alá a halálos ítéleteket egy azóta átalakított helyiségben, a jelenlegi könyvtártól nem messze. Éberle Gábor íróasztalának fényképét is közli idézett könyvében. 1850. február elsején a ,,hiéna'', ahogy a kortársak nevezték, nagy táncestet adott itt. Ám az ő ideje is lejárt, hamarosan nyugdíjba küldték: július 8-án kora reggel hagyta el a Károlyi-palotát, Óbudára ment, majd onnan Bécsbe hajózott.

KÁROLYI MIHÁLY LE AKARTA BONTATNI...

Az ötvenes évek közepén a palota társadalmi élete jelzi, hogy a polgári forradalom nem múlt el fölötte nyomtalanul. Itt volt az a tanácskozás, amelynek nyomán Deák Ferenc országos gyűlést indított a Vörösmarty-árvák javára. Itt tanácskoztak olyan polgári vállalkozásokról, mint az Első Magyar Általános Biztosító Társaság és a Földhitel Intézet megalapítása. Károlyi György vezető szerepet játszott abban a mozgalomban is, amely megmentette a Nemzeti Színházat az anyagi csődtől. Halála után pedig olyan nevezetes látogatói voltak a palotának, mint 1881-ben a walesi herceg, majd két év múlva egy bálon maga Ferenc József.

A palota következő híres lakója Károlyi Mihály volt, aki 1910-ben le akarta bontani, hogy helyébe bérházakat építtessen. A közvélemény tiltakozása azonban megmentette e páratlanul érdekes műemléket, amit Károlyi Mihály 1917-ben nagy átépítésekkel korszerűsíttetett. A jelentős átalakítások miatt kellett átköltöztetni az addig itt őrzött levéltárat a Szentkirályi utcába. Az Országos Levéltár részlegeként ma is ott találhatók a Károlyi család iratai azokban a szekrényekben, amelyeket egykor Waltherr László csináltatott. A palotában lakott Károlyi Mihály, amikor miniszterelnök, majd köztársasági elnök lett. Innen ment emigrációba, s ide költözött vissza özvegye — ideiglenes pesti tartózkodásának idejére — a hatvanas évek közepén. Emlékirataikban mindketten szólnak a palotáról és ottani életükről.

A palotát 1928-ban a Fővárosi Képtár kapta meg. A harmincas évek második felében nagyszabású átalakításokat hajtottak végre Waldner Gyula tervei alapján. Ekkor készült a déli szárny klasszicizáló homlokzata: itt ugyanis korábban — a Harruckern-ház miatt — tűzfal volt. Korszerűsítették a fűtést, és a negyvenes évek elején az utcai teremsor egyik helyiségében — az úgynevezett ,,erkélyes'' és a ,,tükrös'' terem között — elhelyezték Lotz Károly múzsákat ábrázoló mennyezeti freskóját, amelyet a Liszt Ferenc téren lebontott Wodianer-palotából hoztak át ide. A Fővárosi Képtár az ötvenes évek végéig számos nagy sikerű kiállítást rendezett. Ekkor hozták létre anyagából — a mai Néprajzi Múzeum épületében — a Nemzeti Galériát. Mikor a Nemzeti Galéria innen a Várba költözött, a Károlyi-palota bútoraiból nem egy szép darab oda került.

Napjainkra a Károlyi-palotában az egykori fényes berendezésekből alig néhány tárgy maradt csupán. Az épület ,,gazdája'' a Petőfi Irodalmi Múzeum, ez a fogalom azonban bonyolult társbérletet takar. Az épületben ugyanis jelenleg három lakás és három másik múzeumrészleg is található. Míg a Petőfi Irodalmi Múzeum a Művelődési Minisztérium, az utóbbiak egyike a Fővárosi Tanács felügyelete alá tartozik. Súlyosbítja a műemlék fenntartásának gondjait az alatta húzódó metróvonal és az elképesztő forgalom, amit a Felszabadulás téri közúti aluljáró szerencsétlen ötlete a Károlyi Mihály utcára terelt. Senki nem csodálkozhat rajta, hogy az állandó remegést a régi szerkezetek nehezen viselik. Az sem hallgatható el, hogy a Károlyi grófok nem múzeumnak építették palotájukat. Gondot okoz ez a kiállításrendezőknek is, de ennél sokkal súlyosabb kérdés, hogy a földszinti helyiségek többsége nincs alápincézve, ennek következtében használhatatlanul nedves. Az épület teljes felújítása nem csupán elodázhatatlan és költséges, de hosszadalmas és sok gonddal járó feladat is. Legújabb szakasza a hetvenes évek közepén kezdődött, s félő, mire befejeződik, bizonyos munkákat újra kell kezdeni. Így például számítani kell a külső homlokzat újabb felújítására is, ami remélhetően azzal jár majd, hogy a palota timpanonjába visszakerül az onnen esztétikailag hiányzó címer.

Ifjúságunknak a Károlyi-kerthez köthető szép hangversenyélményeit minden bizonnyal örökre száműzte innen a nagyvárosi forgalom zaja-dübörgése. A város ma annyira nem veszi észre a palotát, hogy gyanakodva kérdeztem nemrég egy kitűnő művészettörténésztől: tényleg szép-e, vagy csak én látom annak? Tényleg szép válaszolta, különösen annak, akinek tudatában a belső architektúra különleges nagyszerűsége is belevésődött. A Petőfi Irodalmi Múzeum arra törekszik a maga szerény lehetőségeivel — miközben nem feledheti a jövővel szembeni kötelezettségeit, tudományos-kutatási feladatait —, hogy az építészeti szépségekhez minél többet adjon hozzá azokból a szellemi értékekből, amelyek Bártfay László korában voltak otthonosak itt. A Bártfay-szalon ugyanis egyszerre volt az élő irodalom mozgalmas központja s a nemzeti művelődéstörténet értékőrző feladatainak letéteményese.

TAXNER-TÓTH ERNŐ

Mayerhoffer András
könnves

1731-töl vállantott
polgár és náradós
1775 töl külső Ta-
nácsos

Schmall

I. 153. l.
166. l.

óta minden mellékfolyó torkolatánál van hajóhad. Ezek 3 sor evezősökből (triremis) állottak; görög mintára neveket adtak e hajóknak (Augustus, Aquila, Danubius stb.). A legénység libertinusokból állott, Claudius óta peregrinusokat is soroznak, kik 26 évig szolgálnak. A tengernagy (praefectus classis) lovagrendi volt, stolarchus a szakaszparancsnok; a hajókra vezényelt legionáriusok a centurio stb. alatt állanak.

Műszaki csapatokat már Servius Tullius alkotmányában találunk; a köztársaság végén a numerus fabrum parancsnoka, a praefectus fabrum, lovagrendű, de a legioparancsnoktól független, a fővezér bizalmi embere, vagy a kincstartója, ki a zsákmányt felosztja.

A tartományok saját csapatainak nincsen egységes szervezete; a coloniákban a duovir jogához tartozott, hogy a városon kívül is táborozhasson, ez esetben a tribunus militum hatáskörét gyakorolja. Mindenesetre kellett lenni az egyes városokban, hol katonaság nem állomásozott, polgár-őrségnek. A helytartónak joga a provincia fegyverfogható embereit fegyverre szólítani. Rhätiában (Tirol) minden férfit fegyverfogásra tanítottak, ez ott évezredes gyakorlat.

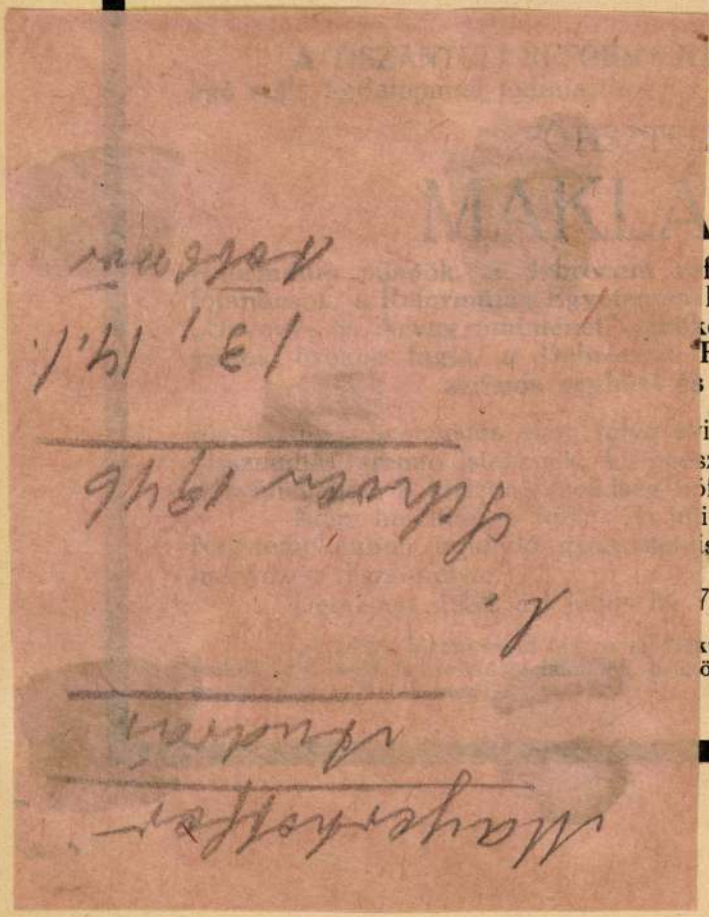

akár hivatalán kívül érintkezése volt.

Forrón szeretett családján kívül mély gyásszal és nagy fájdalommal búcsúzik tőle legközelebbi hivatali környezete, a püspöki hivatal tisztikara, sok-sok tisztelője és egész egyházkerülete, annak minden intézménye.

**ÁROS ÉS A TISZÁNTÚLI REFOR-
NYVNYOMDA-VÁLLALATÁNAK**

JSZ“ könyv-, papír- és író-
szerkereskedése
erenc József-út 26. szám.
keny és figyelmes kiszolgálás.

Mayerhoffer András

építész

l. Biró Erdkart

55. 68. l. 69. l.

MAYERHOFER 1. *András*, * 1690., † Pest 1771. Salzburgból került Magyarországba 1720 előtt s 1724. vette fel kebelébe a pesti kőmíves céh. Réh Elemér szerint Pestnek csaknem minden jelentősebb barokk építészeti alkotása nevével forrott össze s feltevése szerint M. tervezte és építette a pálos (egyetemi) templomot (1725—42), a régi Hatvani-utcai Grassalkovich-palotát (1730—35), a pálosok rendházát (1744), a pesti régi kálváriát (1747), a budai kir. palotát, vidéken számos kastélyt, köztük a gödöllői Grassalkovich-kastélyt. E feltevések okmányszerűleg nincsenek igazolva. Egyetlen hiteles műve a belvárosi Kriszt-ház (1751). — Irodalom: *Réh* E., A régi Buda és Pest építőmesterei Mária Terézia korában. Budapest, 1932.

Tennes folyó TV. 105, 106,

Mayerhoffer András

Réh Elemér: A régi Buda és Pest építőmesterei Mária Terézia korában. Budapest, 1932. 8-r, 112 l.

Ism.

Fleischer Gyula

Századok, 1934

474. l.

„Réh bizonyára túlozza Mayerhoffer jelentőségét, midőn az alkotásaiban alig agnoszkálható mestert a magyarországi barokk-építészet legnagyobbjai közé sorozza."

igen frissen rajzolta meg Lehel. Kitűnő továbbá Csontváry fejlődésének jellemzése és egyes munkáinak élesszemű leírása. Az alkotás hangulatát, ha szabad ezt a szót használni, igen finoman érzi ki kritikus „mesterünk" minden egyes képéből. De nem ezt ambícionálta Lehel. „Munkám a művészettudományt szolgálja és nem a műélvezést. A Csontváry stílusának morfológiájáról és működésének történeti jelentőségéről számolok be." Nos, ezen a ponton válik Lehel könyve majdnem élvezhetetlenné! E sorok írója minden eddig megjelent írását ismeri, mégis túlkövetelődzőnek találja, ha szerzőjük pl. elvárja, hogy az olvasó minden régi könyvét úgyszólván betéve tudja, márpedig így ír Lehel. Fegyelmezett író, ki ismeri tárgyát és azt érdekessé akarja tenni, nem vár ennyit munkájának olvasójától, legkevésbbé a francia írók, kiknek iskoláját járta Lehel az utóbbi években. Ez a Csontváry-monografia úgy íródott, hogy illusztrálja Lehel stílusmorfológiáját, ezt a mindenképpen vitás és ötletessége mellett hibrid munkát, melyről szerzője úgy véli, hogy Wölfflinen túltett. Nem hangzik ez úgy, mint Csontváry emlékezetes távirata keletről: „Felfedeztem a pleinairt!" Milyen kitünő könyvvé válhatott volna ez a Csontváry-munka ilyen és hasonló ízléstelenség nélkül! A spekulatív következtetés nem lehet erőssége és ha már kedve az elvontságok felé ragadja, ne fejezze ki magát az elevenség kedvéért enfant terrible-modorban. Mindezek dacára el kell ismernünk a jót s élvezetest, amit könyvében hozott. *Eisler Mihály József dr.*

AZ ARCHAEOLOGIAI ÉRTESÍTŐ XLIII. (1929) és XLIV. (1930) KÖTETEI. A magyar régészetnek és művészettörténetnek ez a régi, külföldön is megbecsült folyóirata XLIII. és XLIV. kötetében *Hekler Antal* szerkesztése mellett értékes anyagot ad a két tudományszak hazai, speciális problémáinak megoldásához, amellett az egyetemes archaeologia és művészettörténet érdekeit is szolgálja tanulmányaival és rövidebb lélekzetű cikkeivel. Míg a XLIII. kötet gazdag művészettörténeti dolgozatokban, addig a XLIV. kötetben a régészet, főleg az őskor dominál. Ismertetésünkben az eddigiekhez híven csak azoknak az eredményeknek regisztrálására szorítkozunk, melyek folyóiratunk, a *Magyar Művészet* olvasóit művészeti vonatkozásaiknál fogva elsősorban érdekelhetik. A XLIII. kötet tisztán régészeti irányú cikkeinek szerzői között: *Hillebrand Jenő, Banner János, Roska Márton, Buday Árpád, Kuzsinszky Bálint, Fettich Nándor, Lovas Elemér* s mások neveit találjuk. *Hekler Antal* „Új adatok az antik portraitművészethez" címmel néhány eddig kiadatlan vagy nem kellőképpen méltatott görög és római szoborképmást ismertet, köztük egy, a berlini Altes Museumban őrzött terracotta-szobrocskát, mely a szokásos típusoktól eltérően minden karikatúra jelleg nélkül, inkább közvetlen valóságérzéssel és egyéni jellemzéssel örökít meg egy ismeretlen filozófust. *Szalay Ákos* beszámol az új „Ásatásokról Pergamonban". Az 1927-ben megkezdett ásatások alkalmával az ú. n. „Királyné kertje" magaslaton Kr. e. 200 körüli időkből való nagyszabású gabonaraktárházak kerültek elő, amelyek igen ügyes szellőztetőberendezéssel voltak ellátva. Máshelyütt megint egy kora hellenisztikus utca s néhány lakóház maradványai kerültek felszínre, amelyeknek alaprajza feltűnő megegyezést mutat a jó pár évszázaddal fölébük épült bizánti lakóházakkal. *Otto von Falke* a Nemzetközi Múzeumszövetség 1928-i budapesti kongresszusának résztvevői előtt bemutatott magyar szent koronán végzett megfigyeléseinek eredményeit foglalja össze „A Szent Korona" c. cikkében. A korona felső keresztpántján látható kilenc zománckép stílusa és technikája az 1000 körüli zománcművészet ismertetőjeleit mutatja, azonban keletkezésének helyére vonatkozólag semmiféle jellegzetes vonást nem őrzött meg. *Balogh Jolán* „a magyarországi Szent György ábrázolások forrásait" vizsgálja s ily tárgyú középkori emlékeinket stíluskritikai szempontból behatóan elemezve arra az eredményre jut, hogy a hazai korai és késői gotikának, valamint a renaissancenak ez emlékei mind „az olasz géniusz hatása alatt dolgozó helyi művészet termékei".

Érdekes fejtegetésekkel értékes eredményeket közöl *Genthon István:* „Az apostol vértanúságok mestere" címmel. Az osztrák tudósoknak azzal az újabban ismét erőteljesen megújult törekvéseivel szemben, mellyel az osztrák eredetet és hatást akarják egész XV. századi magyar táblaképfestészetünkre rásütni, Genthon stíluskritikai és képelemző fejtegetések kíséretében mutatja ki, hogy bár e hatás néhány esetben csakugyan megállapítható (így a Szépművészeti Múzeum négy, Krisztus életét tárgyaló, 1430 körül, hihetőleg magyar mester kezétől készült képtábláján), viszont azonban kiváló tehetségű magyar piktorok munkájával találkozunk Ausztria területén, akik egyéniségükkel nem egy mű stílusára felismerhető hatást gyakoroltak. Így az „Apostolok vértanúságát ábrázoló ciklus 1480 körül működő magyar mester alkotása, aki sem a Schottenstiftmesterrel, sem a braunaui oltár mesterével nem azonos". Oeuvrejét Genthon egy Szent András martíriumát ábrázoló képpel bővíti. „A braunaui oltár festője a magyar mester hatása alatt működött." Megállapítja továbbá a szerző, hogy a bécsújhelyi Winkler-epitáfiumot *Mikó János* festette, kinek szignált, Liechtenstein-képtárbeli táblája alapján más két hiteles, öregkori művét is kimutatja.

Magyar Művészet
1931. 9–10.

Végül megállapítja, hogy a kassai Rákóczi-Múzeum hat képtáblája csak újabban került hozzánk s a brixeni iskola műve.[1] *Wilhelm Suida:* „Leonardo lovasábrázolásai" címmel szól újból hozzá a Szépművészeti Múzeum híres, sokat emlegetett kis lovas bronzszobra eredetének kérdéséhez. Szerinte ez a XVI. század második felének manieristikus szakával nem hozható összefüggésbe. Kvalitatíve kiváló részeiben a megelőző, azaz leonardói fázis összefoglaló egységes jellegét mutatja. Lehet, hogy a modellt csak Leonardo halála után fejezték be és öntötték meg, de ez nem választja el e kis művet az ő személyes alkotásaitól. G. M. Crespinek egy Hekler által is megjelölt rézkarca mutatja, hogy még a XVIII. században is e típusban egy nagy művész alkotását tisztelték.

Pigler Andor „Vallási vonatkozású szatirikus festmény a Szépművészeti Múzeumban" című tanulmányában érdekes és tanulságos példák kíséretében mutat a németalföldi művészetnek arra a nagyarányú, szatirikus irányú szerepére, amellyel a XVI. század vallási harcait protestáns nézőpontból illusztrálta. S ezzel kapcsolatban Maerten van Clevének egy képéről bizonyítja be, hogy e harcokban sokat emlegetett bűnnek, a mértéktelenségnek kigúnyolásával szintén ily szatirikus jellegű alkotás, amely azonban már bizonyos enyhébb modorban (parasztok alakjaival, s nem apácák és szerzetesekéivel) van, a változott körülményekre való tekintettel festve. *Réh Elemér:* „Adatok a régi pesti kálvária történetéhez" címmel hiteles levéltári adatok alapján rekonstruálja az epreskerti kálvária történetét. A vagyoni alapot Schwartz Anna Mária 1739-ben kelt két végrendeletében kapta meg a pesti kálvária. Az építés 1746-ban kezdődött s 1749-ben fejeződött be. Kezdetben a kálvárián csak három kereszt állott, a díszítő szobrok később készültek el. A fínom arányokkal, ízléssel és tudással készült kálvária hamarosan megtetszett, folyton nőtt a fentartási alap, s 1773—1780 között művészi vasrácsozatot is kapott. II. József intézkedésére a kálváriaalap 10.000 forintnyi vagyonát a józsefvárosi templom építésére foglalták le, s ettől kezdve a kálvária lassú pusztulásra volt ítélve. Keletkezésének e hiteles dátumai tarthatatlanná tették Grimschitznek föltevését, hogy J. L. von Hildebrandt műve lett volna. Réh igen behatóan elemzéssel keresi ki a magyarországi és külföldi emlékanyagban a kálvária legközelebbi előzményeit és rokonait, s a jellemző vonások szempontjából a korbeli pesti, esztergomi s más vidéki barokk- és rokokóízlésű építészeti emlékeinket is összehasonlítja vele. Föltevése az, hogy ennek a nagylendületű, a XVIII. század második harmadában megindult pesti építkezésnek kellett egy vezérszellemének lennie, ki mindezt tervezte, vezette és irányította. S ezt az embert véli megtalálni *Mayerhoffer András* salzburgi származású, Pesten 1724 dec. 11-én polgárjogot szerzett építőmesterben, ki évek hosszú során át dolgozott Savoyai Jenő herceg építkezéseinél Hildebrandt vezetése alatt. Réh szeretné egyebek között a kálvária építését is neki tulajdonítani, de a végleges ítélettel várni kell szerinte is addig, míg írott bizonyítékaink a kérdés végleges eldöntésére nem lesznek. *Oberschall Magda:* „Az egri vármegyeház kovácsolt vaskapui és helyük a hazai és európai vasművészetben" című értekezésében bemutatja a két gyönyörű vaskaput, melyről, sajnos, csak annyi állapítható meg, hogy 1755—56-ban készültek. Oberschall ezután korszakonként röviden ismerteti a vasművészet hasonló emlékeit s úgy látja, hogy e kapukat a pozsonyi s azután a délnémetországi vasműves emlékekhez fűzi a legszorosabb stílusrokonság.

A kisebb közlemények között találjuk *Lukcsics Pál* három kis cikkét; az elsőben egy XV. századi misekönyvből való miniatúrát mutat be, a másodikban egy 1580-ból való kedves kézirajzzal keretezett bajtársi fogadalmi nyilatkozatot közöl, a harmadikban Bini Antalra, a XVI. század elején Budán élt olasz képkereskedőre és üzleti tevékenységére vonatkozó levéltári adatokat ismerteti. *Oberschall Magda* Dürer magyarországi hatásának kritikai áttekintésében megokolja, hogy Dürer művészetének, főleg metszeteinek hatását — szerinte — csak a héthársi Szent Márton-templom, továbbá a székelyzsombori és csíkmenasági templomok oltárain lehet abszolút bizonyossággal kimutatni. *Tömöry Edith* az Esterházy Madonnának az Uffiziben őrzött előkészítő vázlata egy bruges-i magángyüjteményben talált másolatát közli.

Balogh Jolán „Újabb adatok Firenze és Magyarország kulturális kapcsolatainak történetéhez" címmel Giorgio Vasari és Ferdinando Leopoldo Del Migliore könyveinek alapján eddig fel nem használt, ismeretlen adatokkal járul az olasz-magyar kapcsolatok történetének kiegészítéséhez, melyek közül legérdekesebbek azok, melyek bebizonyítják, hogy Vasari: „Lorenzo Medici dicsőítését" ábrázoló képén Mátyás király követe (talán Ugoletto) is meg van örökítve, s hogy a firenzei SS. Annunziatában ott volt Hunyadi János fogadalmi emlékszobra. *Gombosi* György „jegyzeteket" közöl „a Ráth György Múzeum katalógusához", melyben a téves és kétes attribúciók egész sorát tisztázza.

A könyvismertetések rovatában Hans Mühlestein: Die Kunst der Etrusker, Ladislas Gál: L'Architecture Religieuse en Hongrie du XIe au XIIIe siècles, Oswald Sirén: Leonard da Vinci, Edmund Hildebrandt ·

[1] V. ö. Genthon István és Fenyő Iván cikkét a *Magyar Művészet* IV. évf. (1928) 71—95. l.

Leonardo da Vinci, Anny E. Popp: Leonardo da Vinci, Handzeichnungen, Wilhelm Suida: Leonardo und sein Kreis, Rudolf Busch: Deutsches Chorgestühl in sechs Jahrhunderten és Dagobert Frey: Gotik und Renaissance als Grundlagen der modernen Weltanschauung című művek ismertetését és méltatását találjuk.

A XLIV. kötet régészeti cikkeinek és tanulmányainak szerzői között: *Márton Lajos, Hillebrand Jenő, Marosi Arnold, Laczkó Dezső, Banner János, Csalogovits J., Roska Márton, Richthofen B., Kerényi K., Nagy L., Jankó L., Dornyay Béla* s mások neveit találjuk, tehát különösen praehistóriánk vonult ki ismert nevű kutatóinak csaknem teljes sorával. Ebben a kötetben olvastuk az első jelentéseket is a M. Tud. Akadémia Vigyázó-alapja terhére végzett ásatásokról, amelyek, remélhetjük immár, állandósulnak. A régészeti részhez tartozik még az a két meleghangú nekrológ, melyet *Márton Lajos* írt az előző évben elhúnyt két, értékes munkásságra visszatekintő, régészeti kutatóról: a fiatal Szalay Ákosról és Krecsmárik Endréről. A művészettörténeti vonatkozású tanulmányok között elsőnek említjük *Theodor Wiegand* cikkét „a Pergamon Museumról". A múzeum egyik megteremtője mondja el ebben a múzeum építésének rövid történetét, beosztását és mai tagozódását, valamint a felállított antik építészeti emlékek rövid jellemzését. A múzeum jelentőségét Wiegand abban látja, hogy benne „a legkülönbözőbb korok antik épületeinek az arányai időrendi sorban egész térbeli kiterjedésükben érvényesülnek". Egy félszázad céltudatos, odaadó kutató, ásató és gyüjtő munkája tette lehetővé, hogy ezt a hatást elérjük. A világ azóta nagyon megváltozott, a lehetőségek többé nem fognak visszatérni s az új Pergamon-múzeum nem típus lesz, hanem valami egészen magábanálló és egyedüli marad.[2] *Hekler Antal* egy „Priapos bronzszobrocská"-t ismertet, mely felfogásának nemességével, kivitelének fínomságával és archaizáló modellálásával az augustusi kor termékének látszik. *Höllrigl József* középkori kutatásaink legelhanyagoltabb ágába, „Árpádkori keramikánk" történetébe világít be a „Fenékbélyeges edények"-ről szóló kimerítő és pontos tanulmányában. Ezek az alsó lapjukon különféle érdekes bélyegekkel ellátott, durvább és fínomabb készítményű cserépedények a X—XIV. századból valók, s készítésük eredete és technikája a népvándorlás korán át egészen a római provinciális keramikáig megy vissza. *Balogh Jolán* igen gondos stíluskritikai elemzéssel s az analógiaként szolgáló alkotások hosszú sorával bizonyítja, hogy az Iparművészeti Múzeum két elsőrangú kvalitású, rendkívül gazdag szobordísszel ellátott tűzbakja „Tiziano Aspetti két — eddig — ismeretlen műve". *Kapossy János* „Maulbertsch sümegi freskóműve" című szép tatulmányában foglalkozik a sümegi ferenciskánus-templom Maulbertsch festette freskóival. Ismerteti a templom építésére vonatkozó nagyon gyérszámú levéltári adatot (1756. márc. 21-én teszik le az alapkövet s 1759. aug. 11-én szentelik fel). A festési munkálatokat, melyek ez esetben az egész templom teljes kifestését jelentették, a templomban olvasható nagyszámú chronosztikon tanusága szerint 1757 őszén s főleg 1758 egész folyamán végezték el Anton Maulbertsch és társai a mester tervei szerint. Ez aránylag rövid idő alatt készült el a szentély triptichonja, az oltárképek s a mennyezetfreskók teljes sorozata. Az oltárképek jelenetek Jézus életéből a születéstől a mennybemenetelig, amelyeket magyarázat és kiegészítésként kísérnek a templomhajó szeszélyes festői önkénnyel tagolt mennyezetképének a mellékoltárok fölé eső csoportjai. Ezután kompozíció szempontjából méltatja az egyes részleteket, s a legértékesebbnek a szentély hármasképét ítéli. A festés technikájának biztossága, a pazar és gondos színharmónia, a képszerkesztés fölényes biztonsága ezeket a freskókat a fiatal Maulbertsch egyik legértékesebb munkájává teszik. E művét a szentélytriptichon jobb alsó sarkában a fiatal mester szignálta s az orgonafölötti egykor hatalmas méretű, ma kevés kivétellel elmosódott foltokból álló freskó bal alsósarkában egykorú magyar alakok közé odafestette a templom építtetőjét, Bíró Márton veszprémi püspököt s alatta odafestette magát is német viseletben, rizsporos copffal. Kapossy kifejti, hogy Maulbertsch e munkájában a sokat emlegetett észak-olasz hatások mellett igen erőteljesen jut kifejezésre Rubens stílusának a művészre tett hatása, nemkülönben azok a benyomások és hatások, amelyek Maulbertschet szülőhazájához, annak művészetéhez: a délnémet, főleg sváb festőművészetnek hagyományaihoz fűzték. A könyvismertetések rovatában: P. Marconi: La pittura dei Romani, J. Strzygowski: Asiens bildende Kunst, Péter András: A magyar művészet története, Ybl Ervin: Toscana szobrászata a quattrocentóban, Dornyay Béla: Fellenthali Fellner Jakab tatai építőművészről szóló munkáinak s a Henszlmann-Lapok új számainak ismertetéseit találjuk. —*n* —*n*

JULIUS MEIER-GRAEFE: COROT. Mit 153 Lichtdrucktafeln. Verlegt bei Klinkhardt & Biermann und Bruno Cassirer. Berlin, 1930. Meier-Graefe legújabb munkájával lényegesen átdolgozott kiadását adja egy húsz évvel ezelőtt megjelent nagyobb tanulmányának. Érdekes és tanulságos megállapítani, hogy az

[2] L. *dr. Hajós Erzsébet* cikkét „Új múzeumok Berlinben" címmel a *Magyar Művészet* mult évi (VI. évf.) 9—10. számú kettős füzetében a 614—622. oldalakon.

újabb könyv miben különbözik a régitől. Folytatását jelenti-e ennek, mit a bővülő ismeretek és a kritikai szemlélet finomodása tesz jogosulttá; vagy csak írói szeszélyből nyúlt Meier-Graefe másodszor egy neki kedvenc témájához? Ha a könyvhöz adott s a könyv értékét határozottan emelő pazar fénynyomatokat nézzük, egy pillanatra felkeltődik az a gyanunk, hogy itt a nyomdatechnika haladása váltotta ki a könyv megírásának gondolatát. E lehetőségek részben csakugyan szerepelnek a „második kiadás" megszületésénél, de mégsem döntőek. Meier-Graefe egészen új könyvet írt Corotról, mondhatni lelki szükségletből, és a régiből csak azt hozta át, ami egyébként minden írásának főjellegét adja: a lendületet. Ez a lendület, mely iskolát csinált Németországban, ezúttal mintha veszített volna erejéből. A 114 oldalas Corot-tanulmány színben és ötletességben mögötte marad a Renoirról írott könyvének, melyről nemrégiben e helyen beszámoltunk. A nagyszerű tárgyismeret és tájékozottság azonban itt is érvényesül és teszi e munkát élvezetessé az olvasó számára. Mielőtt rátérnénk Meier-Graefe megállapításainak kritikájára, érdemes néhány szóval megemlékezni az írásműről magáról. Meier-Graefe sohasem ad tiszta életrajzot. Valami lírai rendszerességre törekszik és ezt itt-ott átszövi anekdotákkal, mik korántsem teszik „élethűbbé" előadását. Mennyire mások a francia művészeti írók, ha kortársaikról írnak, vagy olyan művészekről, kiknek munkássága még vi a központjában áll. Könyveik elsősorban az emberi vonásokat domborítják ki; eleven, színes és megkapó emberrajzot adnak és kitűnően eltalálják a fontosat és jellegzeteset. Így íródott Arsène Alexandre könyve Daumier-ről, Joyanté Toulouse-Lautrec-ről, Vollardé Renoirról, Gasqueté Cézanneról stb. Szinte egységes stílusban írnak, mint ahogy a francia szépírók is egyéni különbözőségük dacára egy törzs hajtásai gyanánt teremtenek és hatnak is reánk. Meier-Graefe írói készsége mögött nincs hagyomány és mimt minden német, ő is mindig „elülről kezd". De ha nincs is benne a francia művészeti írók játszi könnyedsége, a nagyobb összefüggéseket talán jobban látja meg; az absztrahálásnál német mivolta segítségére van. Példa rá az előttünk fekvő Corot-tanulmány. Igen találó, hogy Meier-Graefe Corot-ban nem a zsenit állítja elénk, hanem a szerencsefit, az örökös passzivitásával mindig és mindenütt beérkező művészt, akinek még gondolkodni és tépelődni sem kellett, csak a festés kényszerének engedni. És igen jó Meier-Graefe megállapítása, hogy tulajdonképpen két Corot élt és dolgozott: az alkalmazkodó művész, kinek 50 éven át legfőbb gondja volt, milyen munkával szerepeljen a „Salon"-ban, a nimfás tájképek költője és a másik, aki csendesen festegetett magának és ezekkel a munkákkal sohasem állt a közönség elé. A másik Corot, a nagy portrait-festő az, kit felfedez számunkra Meier-Graefe. Említsük meg végül azt is, hogy a könyv legsikerültebb lapjain Meier-Graefe megtalálta az összefüggést Corot művészete és a régi olasz mesterek közt (Giorgione, Raffael).

Eisler Mihály József dr.

A GÖRÖG SZELLEM ÚJJÁSZÜLETÉSE. Ezen eszme: Emberi kultúra, praktikus megvalósulásában mindig mint *Stílus* nyilvánul. Ez a fogalom: az emberi gondolat időben való realizálása. Determinálva van az illető fejlődési periódus korszellemét tevő tudatos gondolat és intuitív érzés sematizáló szintézise által. Alakulását megelőzi léte — először csak negatív, szívó erő, mint igény, mint szükség jelentkezik — matematikai mennyiség *negatív* előjellel. Ezt a negatívumot az *egyéni* genie alakítja át pozitívummá. Rendezés, alakítás, az intuitív — öntudatlan realizálása — ez a feladata. És ha megszületett a Stílus, úgy ismét az általános felé árad, a tömeg felszívja, szankcionálja — most már élő törvénnyé válik. Ez a törvény, a Stílus, mindig terrorisztikus, — de az ember támasz, korlát után való vágyán alapszik, a minden emberiben rejlő materiális princípiumból következik. És bár diktátori parancs: mégis a mozgási szabadság amit enged, még a genie-k legnagyobb részének is megengedi képességeik kifejtését, másrészt meg nyugodt és kiegyenlített szintézisbe foglalja az emberi sokoldalúság máskép értelmetlen halmazzá széthulló mozaikjait.

Az emberi géniusz mindeddigi alkotásai között a legremekebb séma: a görög stílus. Mindmáig élő, teremtő erő és szépség. A gyermeki üdeség és érett bölcseség dialektikus összeforrása, — a lét és levés, vágy és valóság, élvezet és szenvedés egyensúlya, bensőséges vegyülete lélek- és test-, szellem- és anyagnak — aranymetszet a reális megadott és az idealisztikus lehető között.

Az ellentétek ezen kiegyenlítődöttségét egyetlen későbbi vagy korábbi kor se érte el soha. A következő stílusok, amennyiben nem ismétlései, illetőleg variációi a görögnek, már a fanatikus egyoldalúságba csapnak ebből a harmóniából, minden erő a mérleg egyik lapján nyugszik — és a középkor embere csak a széppel igyekszik az egyensúlyt helyreállítani.

Relatívvá lesz, ami abszolút volt — az anyag egyszerre megrémül önmagától és öngyilkos igyekezetében, hogy teljesen felolvadjon lelki értékekben, rabszolgájává válik a léleknek. Megalázása — ez a megtagadása a megadott valónak — lehetetlenné tesz minden egyensúlyt, — úgyhogy aránylag rövid életű a gondolat: a román stílus és a gotika nagyszerű szépségének elvirágzása után észrevétlenül olvad a késő középkor „sötétsé-

BIRÓ JÓZSEF: A GERNYESZEGI TELEKI-KASTÉLY. Kultúrpolitikai célkitűzéseinkből eredően lapunk hasábjai készséggel biztosítanak helyet kincses Erdélyünk művészi értékeit tárgyaló műveknek. E szempontból örömmel vettünk tudomást arról, hogy egy igen érdekes könyv jelent meg a közel multban Biró József tollából: A gernyeszegi Teleki-kastély címen. A nagy, történeti multú Teleki-család ősi kastélya Marosvásárhely közelében épült fel a régi gernyeszegi vár helyen. A régi várat (melynek alaprajzát és képét a könyv szerzője egykorú leírások alapján rekonstruálja s így értékes építészettörténeti adatot mentett át a jövő részére), a somkeréki Erdélyi-család építtette fel a XV. század közepén. Apafi Mihály fejedelem 1675-ben adományozza Gernyeszeget a kiváló politikus és hadvezér Teleki Mihálynak aki — mint köztudomású — a fejedelem alatt igen nagy hatalomra tett szert tehetsége és a fejedelemasszonnyal való rokonsága folytán s akit Lipót császár 1685-ben grófi rangra emelt.

Teleki Mihály utódai: Teleki László, József, a koronaőr, s ennek fiai László és József építik fel a lebontott vár helyén az új barokk-kastélyt, 1770-től 1803-ig. A barokk ebben az időben élte virágkorát s a Teleki-kastély ennek a műtörténeti stílusnak minden jellegzetességét magán viseli.

A szerző részletesen ismerteti, hogy Marosvásárhelyen a XVIII. században mily körülmények hatása alatt s milyen módon alakult ki egy önálló mesterkör; tagjainak nevét, életrajzait és működésük fontosabb, kiemelkedőbb eseményeit a szerző levéltári kutatásai alapján részletesen közli s ezzel nemcsak puszta adathalmazatot nyujt, hanem valóságos oknyomozó gazdaságtörténeti munkát végez, amit külön is a könyv egyik értékének kell tekinteni; egyben tárgyalja a marosvásárhelyi barokk-kori nevezetesebb műemlékek (Toldalagi-palota, Teleki-könyvtár stb.) történetét is. Erdély történetében mindíg jelentős szerepet töltött be, mint a székelység egyik kulturális központja is, Marosvásárhely (Novum Forum Sicolorum), melynek nevezetesebb épületei között ma is megkülönböztetett helyet foglal el az úgynevezett Teleki-ház.

A gernyeszegi kastélyt Schmidt Pál építi fel, de az első terv Pestről ered. A szerző az eredeti terv közlése és levéltári okiratok közvetett bizonysága alapján az eredeti tervet Mayerhoffer Andrásnak, a pest-budai barokk legnagyobb jelentőségű mesterének tulajdonítja, aki az egykori barokk gyömrői Teleki-kastély építője is volt.

Ezzel kapcsolatban a szerző kimerítően foglalkozik a pestkörnyéki kastély-stílus mesterkérdésével s Mayerhoffer András döntő szerepét s hatását bizonyítja. Egyben kimutatja, hogy a gernyeszegi kastély, amely genetikailag a pestkörnyéki csoporthoz (Gödöllő, Vác, Pécel, Nagytétény) tartozik, fejlődésében az erdélyi építésmodor helyi jellegzetességeit: a tömeges falépítést, a súlyos tetőzetet s a díszítés leegyszerűsítését tanúsítja.

Felhívja szerző a figyelmet az erdélyi barokk kastély-építészet számos kiváló és érdekes alkotására (mezősámsondi Bethlen-kastély, zsibói Wesselényi-kastély stb.), amelyek a kutatás méltó tárgyai s az erdélyi barokk művészet magasrendűségének kétségtelen bizonyítékai.

A szerző művét nem szabad egyszerűen monografikus munkának tekinteni, mert a gernyeszegi-kastély nemcsak a Teleki-nemzetség, hanem a magyar barokk és az erdélyi művészet féltett emlékét őrzi. Nemcsak a magas-építészet szemszögéből gyüjtött össze értékes adatokat, hanem a belső építészet szempontjait is megfelelő méltatásban részesíti s ezek kihangsúlyozására tökéletes művészi felvételeket közöl.

Nem volna teljes a szóban lévő mű ismertetése, ha nem emlékeznénk meg a szerző nagyszerű stílusérzékéről, előadásbeli készségéről és közvetlenségéről, mellyel megtalálja az utat nemcsak a szakkörök korlátozott számához, hanem a laikus nagyközönséghez is.

G. M.

MAGYAR IPARMŰVESZET
1939. 39. l.

Az előadás előtt rendezte meg a társulat szokásos évi teáját, amely alkalommal kerültek kiosztásra a legutolsó közgyűlésen megválasztott tiszteletbeli tagok [— Szentkereszthegyi Kratochwil Károly ny. altábornagy, a MIOE elnöke, dr. Tóry Gergely ny. államtitkár, kárt, Dormándy Géza tábornokot és nejét, dr. Tormay Gézánét, Szablya-Frischauf Ferencet, Ligeti Miklóst és nejét, Seenger Bélát, Szablya János és nejét, dr. Czakó Elemérnét, Friedrich Lóránt műépítészt, Lindenmeyer Antóniát, Gácsér Endre pápai kamarást, dr. Demel Aladárt és nejét, dr. Hegedüs Sándor országgyűlési képviselőt és nejét, dr. báró Szalay Gábor ny. államtitkárt és családját, Hosszu Isvánt, dr. Szviezsényi Zoltánt, dr. Hekler Antal egyetemi tanárt és nejét, dr. Dáni Nándort és nejét, Preitensteiner Ottót és nejét, Urbányi Vilmost, Lakatos Arthurt, dr. Radnóti Istvánt és nejét, dr. Szalai Emilt és nejét, Ohmann Bélát, Király Kálmán tanácsnokot, Németh Tibor alezredest, dr. Baranyai Zoltánt és nejét, báró Kaas Edét és nejét, ifj. Richter Aladárt és nejét, Szirmay József őrnagy, udvari titkárt, Pekár Gyulánét, dr. Gyulay Ákost, Kisfaludy-Strobl Zsigmondot, Wulf Olafnét, Györgyi Dénest, dr. Gulden Gyulát és nejét, Bodon Károlyt, dr. Durugy Ferencet és nejét, Csányi Károlyt, Feyér Gyulát és nejét, dr. Tihamér Lajost, dr. Rejtő Sándor egyetemi tanárt és nejét, és még sokan másokat. Mintegy 500 főnyi lelkes hallagtóság élvezte végig az előadást.

Az előadás elhangzása után Czakó államtitkár meleg szavakkal mondott köszönetet az értékes előadásért a Fenséges Asszonynak, akit a nagyszámú közönség lelkes tapsorkánnal ünnepelt.

• IN MEMORIAM •

WICAR REINHOLD m. kir. kormányfőtanácsos, a Felten és Guilleaume Kábelgyár elnöke, társulatunknak alapító tagja, elhunyt. Mély fájdalommal emlékezünk meg körünkből való távozásáról, s emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni mindenkor.

BÁLINT ZOLTÁN. A mai Budapest századeleji építészetének egyik legjellegzetesebb képviselőjét, Bálint Zoltánt, negyvenkétévi építőtevékenység után ragadta el a halál. Ez a valóban finomízlésű, eklektikus műveltségű építész tulajdonképen ahhoz a nemzedékhez tartozott, mely Lechner Ödön elveit igyekezett magyaros törekvéseiben megvalósítani, de amellett széleskörű tudása, iskolázottsága megóvta a túlzásoktól. Jámbor Lajossal, sok évtizeden át való társával együtt alkotta meg az 1900. évi párizsi kiállítás egyik legszebb pavillonját, a magyar csarnokot. Ez nagy elismerést szerzett neki itthon, s egy sereg kitüntetést külföldön. Később már inkább a modernizált empire nyugodt építőformáit ápolta úgy magánépületein, mint ünnepélyes jellegű belsőségein. Írt egy szellemes könyvet is, a Loire-menti kastélyok építészetéről, s bár az utóbbi években meglehetős visszavonultan élt, mindvégig megőrizte szenvedélyes szeretetét az irodalom, a művészet és az iparművészet alkotásai iránt.

30.212. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering Richárd.)

Mayerhoffer-család

l. Flekler Ung

100. l

8286 sz.

Kérjük levelezésnél és fizetéseknél szivesen e számra hivatkozni

KÖLCSEY KÖNYVKERESKEDÉSI R.-T.

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 52/B.

Postatakarékpénztári chèque-számla 7969.

Budapest, 190 III/14

Tekts Szentiványi Gyula ur

hivatalnok

I Attila körút 56 I/10

A folyó év ..... *hó* ..... *n*

ny ytián tett b. megrendelését

AUTO- UND MOTORWESEN

Sportkalender für das Jahr 1938.

Der *Sportkalender 1938* weist zahlreiche, sehr abwechslungsreiche motorsportliche Veranstaltungen auf und es wird dem motorsportfreudigen Publikum Gelegenheit geboten, sich an der Pflege des Motorsports lebhaft zu beteiligen.

Das *Programm für das laufende Jahr* gestaltet sich folgendermaßen:

Im *April:* am 24.: Zuverlässigkeits-Rennen um den *Reznicsek-Wanderpreis* des *Kispesti Athletik Club.* (I. Lauf der Touren- und Sportautomobil- sowie Motorrad-Meisterschaft),

am 24.: Damen-Rennen für Automobile des *Duna Sport Club.*

Im *Mai:* am 7.—8.: VI. Tourenfahrt des *Landes-Frontkämpferverbandes* (II. Lauf der Meisterschaft),

am 15.: Rennen des *Budapesti Motor Yacht Club* um die Insel Csepel.

Im *Juni:* am 5. und 6.: Schlackenbahnrennen der Motorrad-Sektion des *BSzKRT-Sportvereins* auf der Bahn des Vereins,

am 12.: Gedächtnisplakett-Tourenfahrt des *Pécs—Baranyai Automobil Club* anläßlich der Pécser Festwochen,

am 19.: II. *Grand Prix von Ungarn* des *Kön. Ung. Automobil Club* (Internationales Rennen),

am 19.: Schlackenbahn-Rennen des *Kitartás Universitäts-Athletik Club* in Szeged,

am 19.: Motorboot-Rennen Wien—Budapest um das *„Blaue Band der Donau"* (Internationales Rennen),

am 26.: Walter-Delmár-Jubiläums-Zuverlässigkeits-rennen des *Kön. Ung. Automobil Club* (III. Lauf der Meisterschaft).

Im *Juli:* am 3.: Junior-Rennen des *Budapesti Motor Yacht Club,*

am 3.: Gedächtnisplakett-Tourenfahrt des *Csepeli Motoros Egyesület* nach Csepel,

am 10.: Landes-Kurier-Rennen des *Ferencvárosi Torna Club* (III. Lauf der Meisterschaft),

am 17.: Stafetten-Rennen des *Budapesti Motor Yacht Club* auf der Donau,

am 17.: Fuchsjagd-Rennen des *Terézvárosi Torna Club,*

vom 23.—15. August: Gedächtnisplakett-Rennen des *Délvidéki Automobil Club* nach Szeged, anläßlich der Freilichtspiele in Szeged,

vom 23.—24.: Internationale Gedächtnisplakett-Tourenfahrt des *Kön. Ung Automobil Club* nach Budapest, anläßlich der „Internationalen Frauenwoche",

vom 24.—25.: Gedächtnisplakett-Tourenfahrt des *Somogymegyei Automobil Club* nach Balatonföldvár, anläßlich der Aufstellung des St. Christophorus-Denkmals,

am 31: Motorbootrennen des *Budapesti Motor Yacht Clubs* nach Vác,

am 31.: Gedächtnisplakett-Tourenfahrt des *Kispesti Athletikai Club* nach Tatatóváros,

am 31.: Internationale Gedächtnisplakett-Tourenfahrt des *Kön. Ung. Automobil Club,* anläßlich des „Budapester internationalen Kongresses der Selbständigen Berufstätigen Frauen".

Im *August:* am 7.: Fuchsjagd-Rennen des *Kispesti Athlétikai Club,*

am 7.: Schlackenbahn-Rennen des *Délvidéki Automobil Club* in Szeged.

am 14.: Motorbootrennen Budapest—Leányfalu des *Budapesti Motor Yacht Club,*

am 14. und 15.: Schlackenbahn-Rennen der Motorsport-Sektion des *Beszkárt Sportvereins* auf der Sportbahn des Vereins,

am 21.: Internationale Gedächtnisplakett-Tourenfahrt des *Balatonvidéki Automobil-, Motor- und Sport Club* nach Székesfehérvár anläßlich der St. Stefans-Gedächtnisfeste.

Im *September:* am 4.: Kurier-Rennen und Gedächtnisplakett-Tourenfahrt des *Kitartás Universitäts-Athletik Club,* in Verbindung mit der Árpád-Feier in Pusztaszer,

am 4.: Motorbootrennen des *Budapesti Motor Yacht Club* um die Insel Szentendre,

am 4: Klub-Rennen des *Kispesti Athletikai Club,*

am 11.: Zuverlässigkeits-Kurierrennen der Motorsport-Sektion des *Beszkárt-Sportvereins,*

am 11.: Klub-Rennen des *Terézvárosi Torna Club,*

am 18.: Rekordtag des *Budapesti Motor Yacht Club* im Csepeler Donauarm,

am 25.: Gelände-Rennen des *Kön. Ung. Automobil Club* (IV. Lauf der Meisterschaft).

Im *Oktober:* am 23.: Dobogókö-Bergrennen des *Gemeinschaftlichen Rennkomitees der Automobil- und Motor Clubs* (V. Lauf der Tourenautomobil-, IV. Lauf der Sportautomobil- und V. Lauf der Motorrad-Meisterschaft),

am 26.: Kilometertag des *Kön. Ung. Automobil Club* bei Gyón (V. Lauf der Sportautomobil-Meisterschaft),

am 30.: Hármashatár-Bergrennen des *Kön. Ung. Automobil Club* (VI. Lauf der Touren-, Sportautomobil- und Motorrad-Meisterschaft).

VI. Frontkämpfer-Tourenfahrt.

Wie alljährlich, veranstaltet die *Automobil- und Motorsportsektion des Landes-Frontkämpferverbandes* auch heuer ihre Tourenfahrt, und zwar die sechste ihres Zeichens. Das Rennen ist eine Wertungsfahrt für die Automobil- und Motorradmeisterschaft des Landes und die Ausschreibung weist sehr schwere Bedingungen auf.

Der erste *Nennungsschluß* mit einfachem Nenngeld ist am 27. April. Der *Start* beginnt am 7. Mai, um 6 Uhr früh, *in Budapest auf dem Hösök tere;* die Fahrt geht über *Kecskemét—Szeged—Baja—Kalocsa—Dunaföldvár—Szekszárd—Pécs—Barcs—Kaposvár, Nagykanizsa, Zalaegerszeg — Szombathely — Csorna — Magyaróvár—Győr—Pápa—Veszprém —Tapolca — Keszthely—Siófok —Székesfehérvár* nach Budapest, wo die Fahrer am 8. Mai beim Ziel auf dem Hösök tere eintreffen. Hier legen sie die von den heutigen Grenzen des Landes mitgebrachten Blumensträuße auf den Heldengedenkstein nieder. Die Durchschnittsgeschwindigkeit des Rennens beträgt 60 Stunden-Kilometer.

Es gelangen außer den üblichen Preisen auch drei Wanderpreise für die besten Resultate zur Verteilung. Auf der ganzen Wegstrecke wird der Sicherungs- und Ordnungsdienst durch die Hauptgruppen der Frontkämpfer, die Gendarmerie und die Straßeneinräumer besorgt. Hilfsplätze und Betriebsstoffstationen sind vorgesehen. Das Arrangierungskomitee mit dem Hauptleiter des Rennens, Dr. Aladár *Szelnár* an der Spitze, sorgt für eine klaglose Abwicklung des Rennens. Nähere Auskünfte erteilt das Arrangierungskomitee, VIII., Rákóczi-ut 27.

TELEP: VI. LEHEL-UTCA 25.
VÁROSI IRODA: IV. VÁCI-UTCA 2.

Auflösung der österreichischen Motorsportverbände.

Der kommissarische Leiter der Dö. Kraftfahrt Dr. *Doelter* verfügte die *Auflösung der bestehenden österreichischen Motorfahrtverbände* bis 31. Dezember 1938. An Stelle dieser Organisationen treten das *NSKK* und der Gau Österreich des *DDAC.*

Auf Anordnung des Führers des NS-Fliegerkorps wurde der *Österreichische Aeroklub* (Österreichischer Luftfahrtverband) *aufgelöst.* An seine Stelle tritt nunmehr die „Gruppe Österreich des NS-Fliegerkorps" mit dem Sitz in Wien. Führer der Gruppe wurde Sturmbannführer Dr. *Simmer.*

General Hühnlein in den Steyr-Werken.

Die Wagentypen der *Steyr*-Fabrik waren auch bisher schon nicht nur durch die Vollständigkeit ihrer technischen Lösungen und die Sorgfalt und den Geschmack der Ausführung charakterisiert, sondern es war auch allgemein bekannt, daß bei ihrer Erzeugung auf die *Verwendung edlen Materials* das größte Gewicht gelegt wurde. Derart wurde die Marke *Steyr* zum Begriff und ihre Volkstümlichkeit dadurch am besten gekennzeichnet, daß sie, obwohl mit schweren Zöllen belastet, in sehr großer Zahl in Deutschland in den Verkehr kam. Die Veränderungen in den letzten Wochen haben die Fabrik in eine besonders vorteilhafte Lage versetzt, sie kann ihre Wagen auf dem ganzen Gebiete des Deutschen Reichs zollfrei in Verkehr bringen, was die sprunghafte Steigerung der Fabrikation zur Folge hat. Es ist die Verdoppelung, ja Verdreifachung der Serien zu erwarten, was in der Praxis für die Käufer von *Steyr*wagen großen Vorteil bedeutet.

Die *Steyr*-Werke hatten übrigens dieser Tage vornehmen Besuch in der Person des *Leiters des NSKK* Generals *Hühnlein,* der als Führer des Automobilismus und der Industrie des Reiches über das Gesehene seine vollste Anerkennung ausdrückte und besonders die Vorzüglichkeit des bei der Fabrikation der *Steyr*-Automobile verwendete Materials hervorhob.

Die neuen Mávag-Ford auf dem ungarischen Markte.

Vor kurzem sind die neuen *Mávag-Ford*-Automobile auf dem ungarischen Markt erschienen. Mit ihrer geschmackvollen *Linienführung* und vollkommenen *Konstruktion* haben sie sich das ungarische Publikum bereits erobert. Sollten Sie diese Wagen noch nicht gesehen haben, so besichtigen Sie diese bei der *Verkaufsvertretung,* der Firma Artur Hahn & Co., VI., Andrássy-ut 10. Probieren Sie einen solchen Wagen und Sie werden keinen anderen kaufen.

Herstellung eines amerikanischen Wagens in einer europäischen Fabrik.

Bisher hat die *General Motors Opel*-Fabrik sich nur mit der Herstellung von kleinen und mittleren Wagen beschäftigt und sich auf diesem Gebiete auf dem Kontinent eine führende Rolle gesichert. Nun hat sie auch einen großen, allen Anforderungen der modernen Bequemlichkeit entsprechenden Wagen herausgebracht. Der Opel *Admiral* ist mit seinem kurzhubigen Motor von 86 PS imstande, eine Spitzengeschwindigkeit von 132 km zu entwickeln und mehrere Stunden hindurch die Durchschnittsgeschwindikeit von 120 km zu halten. Seine Akzellerationsfähigkeit und ökonomischer Betrieb sind mittels des obengesteuerten Motors ganz außerordentlich. Die automatische Vorwärmungseinrichtung sichert einen gleichmäßigen Übergang und leichtes Anfahren. Die speziell dimensionierten, hydraulischen Ölbremsen bieten vollste Sicherheit. Der Opel *Admiral* gelangt als 5- und 7sitzige und — was besonderes Interesse erwecken dürfte — als 4türige Type zur Ausführung. Der Opel *Admiral* wird von der Generalvertretung der *Internationalen Maschinenhandels-A.-G.* bereits ab Lager geliefert.

FORD
LINCOLN
MÁVAG-FORD
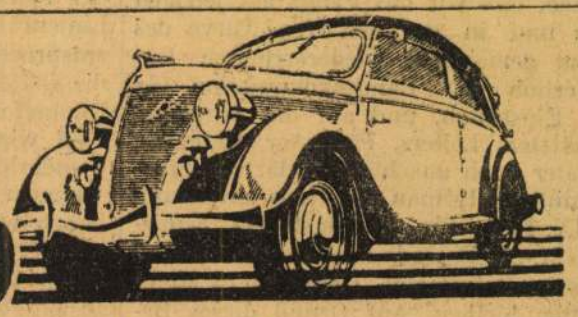
ERÖ-ELEGANCIA-GAZDASÁGOSSÁG ideális egyesitése.
főképviselet: HAHN ARTHUR és TÁRSAI VI., ANDRÁSSY ÚT 10.
Telefón *1-136-19

Eine Fassade macht sich selbständig.

Die Wiedergeburt eines der letzten Pester Kunstdenkmäler.

Von Dr. Victor Sztankovits jun.

Veränderungen im Stadtbild überfallen einen — selbst in Amerika — meistens nicht von heute auf morgen. Trotzdem wurden dem Budapester Bürger gerade in der letzten Zeit zwei Überraschungen dieser Art zuteil. Da verschwand zum Beispiel, sozusagen über Nacht, das graziöse Baron Harkányische Empirepalais am Vörösmarty-tér. Die andere Ausnahme von der Regel, die schon eher geeignet ist, das Budapester Herz zu erfreuen, steht jedermann frei zur Besichtigung, der vom Pester Elisabeth-Brückenkopf dem Stadtinnern zustrebt. Kaum beginnt man die mit Tulpen und spielenden Kindern buntbesäte kleine Parkanlage vor dem Elisabeth-Denkmal zu überqueren, springt einem ein Schmuckkästchen unverfälschten Pester Spätbarocks ins Auge. Unter denen, die in Budapest längere Zeit verbrachten, gibt es wohl kaum jemanden, dem das kurzweg Kristsche Haus genannte Palais der Barone Péterffy nicht bekannt wäre. Solange das alte Ordenshaus der Piaristen, in der Nachkriegszeit Ministerium für Volkswohlfahrt, an der Stelle des jetzigen Parks stand, blühte diese schöne Blume des ungarischen Barock ganz im Verborgenen. Durch die Freilegung des Platzes schon einigermaßen aus seinem Versteck hervorgeholt, scheint das Palästchen jetzt plötzlich ganz in den Vordergrund getreten zu sein. Es ist vielleicht interessant, etwas über das Schicksal dieses Kunstwerkes zu erzählen.

Vom Privatpalais zum Kunstdenkmal.

Wir steigen die breiten Marmortreppen des Pester Vaterländischen Ersten Sparkassevereins empor. In einer vornehm-stillen Kanzlei, die an den Kassesaal grenzt, tritt uns Herr Prokurist Theodor Wydler, ein an den Schläfen schon etwas angegrauter echter Patrizier, der gegenwärtige Eigentümer des Kristschen Hauses, entgegen. Von ihm vernehmen wir einiges über die Geschichte des Hauses und insbesondere über seinen Werdegang in den letzten Jahren.

Gleich nach der Befreiung des Landes von der Türkenherrschaft baute an Stelle des jetzigen Palais ein Savoyarde namens Maurice Brian, Kaufmann von Beruf, sein schlichtes Bürgerhaus. Das Haus erwarb im Jahre 1755 Baron Johann Péterffy von Somoskeő um 6500 Gulden, ließ es niederreißen und beauftragte den damals bereits seit Jahrzehnten in Pest wirkenden, aus Salzburg eingewanderten Meister Andreas Mayerhoffer, für ihn ein richtiges, einem Edelmann geziemendes Palästchen zu erbauen. Nach dem Tode des letzten Barons Péterffy ging das Eigentum auf seine Witwe, dann die Baronin Antonie Oberg über. Von ihr kaufte es um 1800 der griechische Kaufmann Constantin Mazinca. Bei den jetzt im Gange befindlichen Restaurationsarbeiten wurde seine Geschäftskorrespondenz in einem der Schornsteine vorgefunden. Es liegen da an die vierhundert Briefe vor, teils in deutscher, teils in griechischer Sprache geschrieben. Herr Wydler gibt uns einige zum Durchlesen. Auf den ersten Blick lassen sie nicht auf besonderen historischen Wert schließen, doch wäre es keinesfalls unnütz, die gesamte Korrespondenz von Sachverständigen überprüfen zu lassen. Nach dem Tode des griechischen Kaufmannes heiratete seine Witwe einen anderen Kaufmann namens Athanas Grabovszky, dessen Familie bis 1888 das Eigentum des Hauses behielt. In jenem Jahre wurde dann das Palais vom Gastwirt Franz Krist angekauft und seitdem behüten seine Nachfahren mit treuer Sorgfalt diese in der engen und aufgeschütteten Gasse zwischen modernen Häusern verborgene Zierde unserer Barockarchitektur.

— Als vor einigen Jahren in der nächsten Umgebung meines Hauses, erzählt Herr Wydler, die fieberhafte Bautätigkeit anhob, als deren Ergebnis an Stelle der alten kleinen Häuser in der Régipostaucca eine Reihe moderner Mietskasernen entstanden ist, beschloß ich, das durch den nahezu hundert Meter tiefen, primitiven hinteren Trakt meines Hauses äußerst schlecht ausgenützte Grundstück irgendwie zu verwerten. Wir beschlossen im Einvernehmen mit dem Hauptstädtischen Baurat, das zweifache Problem der Verwertung des Grundstückes und der Erhaltung des reizenden Kunstwerkes auf die Weise zu lösen, daß wir das Palais am jetzigen Ort niederreißen und in der scharfen Kurve des Hunyadi János-ut gemeinsam wiedererrichten lassen. Dagegen erhob die Landeskommission für Kunstdenkmäler Einspruch, und auf die Anregung ihres hochgeschätzten Leiters, Professor Gerevich, der ich mich später auch anschloß, erklärte Kultus- und Unterrichtsminister Hóman das Haus auf Grund des G.-A. XXXIX: 1881 für unantastbares Kunstdenkmal. Das heißt, die Fassade muß mit einem Teil des Gebäudes bis zur minimalen Tiefe von 15 Meter unversehrt erhalten bleiben. Auf Grund dieses Beschlusses, mit dem, zum ersten Mal seitdem das erwähnte Gesetz in Wirkung ist, ein Pester Gebäude zum Kunstdenkmal erhoben wurde, hat nun mein Bruder, der Architekt Karl Wydler, die Pläne zur selbständigen Erhaltung des Vordertraktes und seiner Restauration entworfen. Die Arbeiten sind mit Genehmigung und auf Veranlassung der Kommission für Kunstdenkmäler bereits in vollem Gang, obzwar der Hauptstädtische Baurat mir noch immer keine Baubewilligung erteilt hat.

— Wie ist denn das möglich, daß sich da Behörden gegenüberstehen? Oder ist vielleicht der Baurat nicht geneigt, den vereinbarten finanziellen Beitrag zur Restaurierung des Palais auch auf diesen Fall zu sichern, nachdem das Palais nicht, wie ursprünglich geplant, in Buda aufgestellt wird, sondern in Pest bleibt?

— Von einem Beitrag zu den Restaurierungskosten ist überhaupt keine Rede mehr! erwiedert Herr Wydler, die belasten ganz natürlicherweise nur mich. Nachdem ich sah, welches Gewicht Professor Gerevich und auf Grund seines Referats Exzellenz Hóman berechtigterweise darauf legen, daß dieses Kunstdenkmal der Stadt Pest erhalten bleibe, habe ich mich gern erbötig gemacht, ohne jede staatliche Unterstützung die zu dem Zweck erforderlichen 60.000 Pengő selber zu bestreiten.

In der Galamb-ucca, längs der griechisch-orthodoxen Kirche und des einstigen Griechischen Hofes, herrschen jetzt Lärm, Staub und emsige Arbeit. Rechts und links von der Kirche werden zwei große Mietspalais gebaut. Ihnen gegenüber, auf dem größtenteils bereits freigelegten Grundstück kommt mir der Architekt Karl Wydler entgegen. Wir besichtigen zu allererst die berühmt schöne Fassade, die als eine musterhafte Lösung barocker Dekoration auf schmaler Fläche betrachtet werden kann. Das Portal des kaum hervortretenden Mittelrisalites zeichnet sich durch großzügige Einfachheit aus. Eigentümlicherweise stützen die aus den Pfeilern zu beiden Seiten des Portals emporragenden Atlanten nicht, wie allgemein üblich, die Pilasterkapitäle des Erkers, oder das Gebälk, sondern halten über ihren Köpfen scharfprofilierte Konsolen, wodurch ihre architektonische Funktion eine etwas spielerische Note erhält. Die waagrechte wellige Bewegtheit des Erkers wird durch den ruhigeren, gedämpften Mittelteil in seiner Wirkung gemildert. Die einfach ausgeführten Halbkreisbogen der drei Mittelfenster geben einen schönen Kontrast zur stark betonten Ornamentik der hochgekrönten, mit Vasen und Voluten verzierten Seitenfenster, deren dekorativer Schwung sich in der reichverzierten Plastik des wappengeschmückten Giebels zuspitzt.

Die Wiedergeburt des alten Hauses.

— Soweit ich es beurteilen kann, Herr Architekt, wurde im Laufe der bisherigen Arbeiten an der Fassade nichts geändert. Wie läßt es sich erklären, daß man trotzdem schon von einer größeren Entfernung den Eindruck erhält, das Gebäude sei irgendwie stärker betont als es bisher war. Es erscheint aus seiner Umgebung förmlich hervorgehoben!

— Ja, das sind halt eben gewisse Kunstgriffe, mit deren Hilfe wir Architekten den im Wandel der Zeiten oft verunstalteten Gebäuden ihren ursprünglichen Charakter zurückgeben. Mit andächtiger Hand trachten wir, dem Stilgedanken des Meisters wieder zur Geltung zu verhelfen. Schauen Sie zum Beispiel, hier im Erdgeschoß habe ich rechts und links vom Portal die häßliche Ladentüre und den Eingang zur Schenke des Kristschen Gasthauses entfernen lassen. An ihrer Stelle befinden sich nun wieder stilgemäße Fenster mit schönen, schmiedeisernen Barockgittern, die ich mit großer Mühe aus einer alten Kirche erhalten habe. Die Übermalung des großen Tores in der Mitte habe ich ebenfalls abschaben lassen. Dieser einfache Eingriff hat genügt, die wunderbare Schnitzerei wieder voll zum Vorschein zu bringen. Die Ornamentik des Tores zeigt zwar schon einen Empireeinschlag, sie stammt aus einem späteren Zeitabschnitt, als das Palais selbst, fügt sich aber logisch und angenehm in ihren Rahmen. Ist doch das Frühempire hier in Mitteleuropa ziemlich organisch aus dem Josephinischen sogenannten Zopfstil hervorgegangen. Dann schauen Sie sich einmal die Fenster im Stockwerk etwas genauer an. Die früher übertünchten massiven Steinrahmen der Fenster wurden freigelegt, so daß ihre schöne Linienführung und die feinen Profile sich wieder entsprechend hervorheben, um so mehr, als ich auch die später an der Außenseite eingefügten störenden Doppelfenster entfernen ließ. An ihrer Stelle werden bald wieder die ursprünglichen Fenster, mit ihren wunderbaren Beschlägen aus englischem Zinn und schönem Stabverschluß prangen. Mit großer Mühe haben wir zum Teil aus den vorgefundenen Fenstern selbst, dann noch aus verschiedenen verborgenen Winkeln des Hauses die nötigen Bestandteile zusammengebracht, um die Restaurierungsarbeit bis in die kleinsten Einzelheiten durchführen zu können. Nicht zu übersehen sind zum Beispiel die beiden Dachbodenluken, deren Steinumrahmung ich im Keller vergraben vorgefunden, zusammengefügt und wieder an ihren ursprünglichen Platz zurückgestellt habe. Dadurch haben die beiden eintönigen Giebelflächen zu Seiten des sich nach oben verjüngenden Tympanon von neuem ihre raumausfüllende Verzierung erhalten. Nun wollen wir uns aber in das Innere des Hauses begeben!

Unten im Erdgeschoß wird das ehemalige Kristsche Gasthaus zu einem wunderhübschen ungarischen Barockrestaurant umgewandelt. Die Toreinfahrt mit ihrem feinen Spiegelgewölbe wird zum Hauptsaal des Restaurants. Die hintere Wand, die den Raum gegen den dunklen Mietkasernenhof des einstigen, jetzt bereits niedergerissenen, langen, hinteren Traktes abschloß, ist entfernt worden. An ihrer Stelle befindet sich eine im Sommer offene Glasveranda mit lichtüberfluteten, großen Bogenfenstern. Rechts davon liegt der für die Küche bestimmte Raum mit einem abgesonderten Seitenausgang, links die Schenke, ein kleines Kunstwerk für sich.

Ich folge dem Architekten. Wir treten durch das im Bau befindliche Portal des Restaurants auf die Galamb-ucca hinaus, an die östliche Seite des Palais.

— Widmen Sie doch mal einen Blick dieser Fensterreihe, spricht Wydler und deutet auf die vier Fenster des Erdgeschosses. Die Fenster haben, wie Sie sehen, genau die gleiche Größe und ihre oberen Ränder verlaufen in einer einheitlichen Linie.

— Ja, wahrhaftig, aber was soll denn das bedeuten, Herr Architekt, daß die ersten zwei Fenster keinen vollen Einblick ins Innere gewähren? Ihr oberes Drittel ist ja von je einem Mauerbogen, knapp hinter dem Fensterausschnitt verstellt!

— Darauf wollte ich Sie eben aufmerksam machen. Das ist wieder ein Beispiel für die heitere Leichtfertigkeit und den überwiegend dekorativen Sinn der Barockbaukunst. Aus statisch-konstruktiven Gründen konnte der Meister das Tonnengewölbe im Inneren nicht entbehren. Da es aber seinem Schönheitssinn widersprach, die ruhige Linie der Fensterreihe nicht zu brechen, ließ er lieber die Bogenlinie des Gewölbes hinter dem Fensterausschnitt ein wenig zum Vorschein kommen. Ich habe daran absichtlich nichts geändert.

Das Nachtquartier Maria Theresias.

Auf dem freigelegten Grundstück an der Nordseite des Hauses wimmelt es von Arbeitern. Zwischen den provisorisch errichteten Holzbuden werden Holzpflöcke, Steine getragen, Mörtel wird in großen Holzwannen umgerührt. Da stehen wir nun der schon in Vernarbung befindlichen Schnittwunde des Hauses gegenüber. Über ihr am ersten Stock wird der übriggebliebene Querabschnitt des Schwebeganges zu einem Erker ausgebildet. Drei etwas hervorspringende Steinbogen, die Überreste des einstigen „Tragsteines", wie die Maurer ihn nennen, blieben als interessantes ornamentisches Detail bestehen. Längs dieser Seite des Hauses wird laut Beschluß der Kunstdenkmälerkommission eine 15 Meter breite Gasse geöffnet. Nur jenseits dieser Gasse darf dann das Grundstück neu bebaut werden. Wir gehen die Treppen hinauf, welche von bizarr geformten Schwanenhalsbogen getragen, in die Vorhalle führen. Da sind noch überall die ursprünglichen Maria-Theresiatüren, weißlackiert, mit feinprofilierten Rahmen und wunderbaren Messingklinken und Beschlägen verziert, vorhanden. Hält man die Türe zum großen Mittelraum, aus dem der Erker der Fassade entspringt, offen, hat man einen lichtüberfluteten freien Blick durch das ganze Palais in nord-südlicher Richtung. Mit Andacht sehe ich mich in dem großen Saal um, der angeblich einmal die große Monarchin Maria Theresia für einige Nächte beherbergt haben soll. Da können wir nun die Fenster näher besichtigen. Mit rührender Sorgfalt werden die einzelnen Bestandteile wieder zusammengefügt. Die außen angebrachten Fenster, die den Rahmen ganz verunstalteten und an Stelle der jenerzeit nur übergangsweise benützten sog. „Winterfenster" fest eingebaut wurden, sind bereits entfernt.

Ein bißchen durchfroren, doch frohen Gemüts nehme ich von meinem Cicerone Abschied. Mit Freuden gedenke ich des Kunstsinnes unseres Unterrichtsministers und der gelehrten Herren der Kunstdenkmälerkommission, der Professoren Gerevich, Lux und Genthon. Ihr Verständnis und die ästhetisch beseelte Opferfreudigkeit der beiden Herren Wydler haben es vollbracht, daß uns, den verliebten Schwärmern dieser schönen Stadt nach vieler Barbarei wenigstens dieses Schmuckkästchen, eines der letzten, erhalten bleibt. Mit den innen und außen angebrachten Marmortafeln, an denen ein Relieffinger die Höhe der großen Überschwemmung vor hundert Jahren bezeichnet, wird jetzt eine dritte neue Tafel verkünden: „Dieses bis zu unseren Tagen erhaltene einzige Barockpalais der Stadt Pest, im Jahre 1756 vom Baron Johann Péterffy nach den Plänen Andreas Mayerhoffers erbaut, wurde im Jahre 1938 von Kultus- und Unterrichtsminister Valentin Hóman auf Anregung des Herrn Theodor Wydler und seiner Gemahlin zum Kunstdenkmal erklärt."

Der Architekt sagte mir, es sei so wohltuend sich in diese Arbeit zu vertiefen; er vergesse die böse Welt und unsere hastenden Tage darüber. Ich kann es ihm lebhaft nachfühlen.

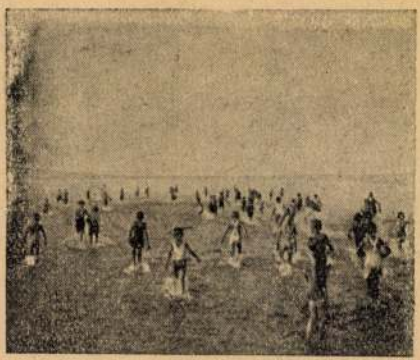

ITT A NYÁR!

Bezárják az iskolákat és a főváros utcái tele lesznek elhagyatott, szegény gyermekekkel. Szeretnénk rajtuk sokat segíteni, de nagyon keveset tudunk. Ime az adatok:

A krisztinavárosi egyházközség 90 gyereket visz Balatonboglárra, a kelenföldi Zircre 80, tabáni Zalaszántóra 70, felsővizivárosi Balatonmáriafürdőre 150, Szent Gellért Dunaföldvárra, Vértesacsára stb. 140, óbudai 30, terézvárosi Inárcsra 45, Szent Család Gödöllőre kb. 100, Zircre kb. 40, Erzsébetváros különböző vidékekre kb. 300, Magna Domina Badacsony, Ábrahám-hegy, Kapuvár stb. 120, herminamezői Zalapetend, Rábahídvég, Ivánc, Táplánfalu kb. 200, zuglói Badacsonytomaj, B.-rábaihegy, Pulán és Nógrádon kb. 200, józsefvárosi Balatonszárszón 50, Krisztus Király Balatonszárszón 10, Szent Rókus Balatonmárián 30, Soroksári-úti Öreglakon 30 gyermeket nyaraltat.

Balatonzamárdin van a bpesti egyházközségek közös gyermeknyaraló-telepe. Itt minden nyáron 412 gyermek nyaral négy csoportban 3—3 hétig. Az idén az országúti egyházközségből 52 gyermek, a herminamezőiből 26, külsőferencvárosi 19, Szent Mihály és lipótmezői 5, ferencvárosi 52, városmajori 24, alsóvizivárosi 12, Szent Vince 38, Szent Gellért 12, zuglói 52, lipótvárosi 26, angyalföldi 26, alsóvizivárosi 8, a Szent Adalbert egyházközségből pedig 14 gyermek fog nyaralni a telepen. A telep vezetője Tóth Eszter tanárnő, a gyermekek szeretett Eszter nénije.

De gondoskodni kell azokról is, akik **itthon maradtak,** vagy már hazajöttek a nyaralásból. Ezeket a gyermekeket egésznapos **kirándulásokhoz** segíti az egyházközségek szeretete. Megnézik velük Budapest környékének szépségeit, Zugligetet, Hűvösvölgyet, Rómaifürdőt, vagy elszórakoztatják őket a Városligetben, cirkuszban, bábszínházban. Mennyi öröm ez a bérházak rengetegébe veszett fővárosi gyermekeknek! Ezekre a kirándulásokra minden gyermeket elvisznek, aki jelentkezik a lakóhelyének megfelelő egyházközség vezetőségénél. Élelmet nem kell a gyermekeknek magukkal vinni, a villamos- és útiköltségüket is fedezik. Kell vinniök egy kisebb kabátot és egy ivópoharat s esetleg valami játékszert. Ami ezenfelül szükséges, azt mind megkapják: hangulatot, szórakozást, jó levegőt s ami a legfontosabb — szerető, gondos felügyeletet.

Szervezkedik a katolikus munkásság.

Május 21-én, áldozócsütörtökön volt a katolikus **munkásférfiak** nagygyűlése. Tele volt a Központi Katolikus Kör nagyterme száz és száz férfivel. Örült mindenki, hogy már ilyen sokan vagyunk és hogy már ilyen erősek vagyunk.

Az ülésen dr. Mészáros János érseki helytartó elnökölt. Bevezető szavaiban kiemelte, hogy az egyházközségek hivatottak arra, hogy a társadalmi osztályok közti ellentéteket megszüntessék. Most a munkások csendes megszervezése a programm. A lelkükhöz akar nyúlni az egyházközség és azt nevelni, azt emelni az „Istengyermek" eszméjének a magaslatára. — Mihalovics Zsigmond tb. kanonok a „Quadragesimo anno" kezdetű pápai körlevél alapján megfestette az új társadalmi rend képét. — Stiegelmayer László és Hortobágy Mátyás munkások a munkásság helyzetét ismertették. — Bihari Ferenc gimn. igazgató, az egyházközségi munkásszakosztályok központi vezetője a szervezés céljairól beszélt. — A józsefvárosi munkásifjúsági egyesület szavalókórusa Sonnenschein „Miatyánk"-ját adta elő.

A munkásnők és leányok mozgalma szintén erősen növekszik. Március 22-én Szent József tiszteletére tartottak díszgyűlést a Szent István-Társulat nagytermében. — A nagybőjtben lelkimagány-napot rendeztek, amelyen több mint 150 munkásleány vett részt. — Május 17-én matinét rendeztek a zeneakadémia nagytermében, színpompás műsor és lelkes előadások keretében. — Június 21-én Győrbe és Pannonhalmára mennek tanulmányútra.

Katolikus munkások! Jöjjetek Krisztushoz, jöjjetek az igazság táborába!

Kiadó: Budapesti Rk. Egyházközségek Közp. Tanácsa (képv. dr. Mészáros János)
Főszerkesztő: dr. Mészáros János érseki helyt. Fel. szerk.: dr. Czapik Gyula.

és a szentélyben Mária mennybevitele, megdicsőülése, a főoltár mögötti gipszcsoportban **Mária születése.** Fölötte a censztochovai Mária-kép, amely a pálosok különös kegyeletének tárgya. Még a főoltár körül emelkedő oszlopok alappillérein is Mária életének egyes jelenetei láthatók igen dúsan aranyozott stukkókban: Mária eljegyzése, menekülése Egyiptomba, megpihenése a pusztában stb. A Mária-tiszteletnek és kegyeletnek egyik legmeghatóbb emléke a szószékkel szemben levő kápolna oltárképe: **a Fájdalmas Szűzanya bájos kegyképe.** Valamikor a pesti hívek tiszteletének központjában állott. A sok fogadalmi tárgy, mely körülveszi, tesz róla tanúságot. Ma is a hívek kegyelete ékesíti az oltárt bőven virágokkal és a vigaszt keresők százai keresik fel szüntelen.

A legújabb korban a fővárosunkban oly csodálatos módon föllendült hitéletnek újból központjába kerül a szép barokkstílű Egyetemi-templom. Lelkünk olvad benne a fények sziporkázásától és a színek vibrálásától. Az élet, a derű, a vidámság színei lengik át a templomot. Magas falait merész ívelésű boltozat fogja össze. Mennyezete szinte az egek kékségébe olvad bele. Innen a kék ég színének megfelelő festészete, amely a szem- és érzésvilág számára szinte végtelen távlatot nyujt. A műszivárvány burkolata, oszlopainak, féloszlopainak, dekorációjának páratlan gazdagsága a legelőkelőbb templomok közé emelik.

Falain, oszlopain, oltárain, a szép szószékén, kórusán, mindenütt a barokkstílnek megfelelő mozgalmasság, elevenség, csupa élet lüktet. A padok és stallumok mily szép faragványok. Mennyi finom és diszkrét díszítés rajtuk. Még ezeken is minden hajlik, hullámzik. Mintha lágy esti szellő lebegtetné a szobrokon, a festményeken a szenteknek ruháit és az angyalok szárnyait. „Minden pózban, gesztusban, tekintetben, lendületben van fény, tűz, glória, tánc, ének, öröm és győzelem. A jubiláló, ezer tónusban vibráló élet, akció. A művészetben a legesengőbb laus, a legharsogóbb jubilus" — mondja magáról a barokkstílusról Prohászka püspök, aki meleg szeretettel csüngött az Egyetemi-templomon. 1921-ben írja Lelki Naplójába (II. 48.): „Mennyi fölséges érzelem teliti az Egyetemi-templomot. Mennyi lélek tapad e falakhoz. Most már nem megyek szerte az országban, de ide függesztem trofeumaimat." Valóban és örökre a

templom szószékéhez függesztette trofeumait, midőn hat évvel később innen szállt el nagy lelke a halhatatlan nagyok közé.

Mindnyájan érezzük, hogy igazat mond akkor is, midőn egy évvel később, 1922-ben azt írja (II. 101. o.): „Nagyszerű szentáldozással zártuk le a lelkigyakorlatokat. Mondhatom, még emelkedőben vagyunk. **Ez az Egyetemi-templom valami tradicionális szellem szentélye lett nekünk** s a vashollók kint a rácson kínálgatják évek óta a próféták és szentek kenyerét."

Ennek a tradicionális, nemes szellemnek a fönntartása, ápolása, fokozása mindazok nemes feladata lesz a jövőben, akik az Egyetemi-templomnak Istentől rendelt őrei és gondozói.

KIRÁNDULÓK FIGYELMÉBE. A nyári hónapokban, május 31-től kezdődőleg vasár- és ünnepnapokon reggel 5 órakor a Szerviták templomában és Budán a Margit-körúti Ferencesek templomában lesz mise. Fél 6-kor a Domonkosok, Jezsuiták, Kármeliták templomában és a lipótmezei kápolnában. A kelenföldi állomás közelében levő Szent Gellért-templomban pedig 6 órakor. Szent Anna-templomban a hajóval utazók számára szintén 6 órakor.

tömegaposztáziáját idézte elő, a mi mozgalmunk a munkást vissza akarja hozni az Egyház melengető szárnyai alá.

Tapasztalati tény azonban, hogy a munkásokat, kik annyit csalódtak már a különböző jelszavakban, nem lesz lehetséges huzamosan együtt tartani bizonyos szociális segítség nélkül. Az egyházközségek szociális aktivitása megtalálja majd a módját, hogy e segítés necsak szó maradjon, hanem egyelőre a Karitász jótékonysága keretében, majd az egyházközségek területén levő ipari és kereskedelmi vállalatok, gyárak, műhelyek s általában a munkaadók e célra való beállításával siessünk a betegségben vagy a munkanélküliség nyomorúságában sínylődő munkástestvéreink segítségére.

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy szervezeteink az egyházközségek vezetőségével, lelkészeivel mindenütt kifogástalan összhangban működnek. Ahol rendes kultúrház van, ott a heti összejöveteleken buzgó élet folyik. Előadásokban ismertetik a szociális kérdéseket, kulturális előadásokat, ünnepségeket rendeznek, ének- és zenekarokat szerveznek, egyesületileg résztvesznek a templom ájtatosságaiban, és egymást szeretettel támogatják leleményesen gyüjtött filléreikkel.

A szociális-szakosztály kellőkép gondoskodik a szervezetek központi vezetéséről. Meghatározott terv szerint kidolgozott munkarend alapján foglalkoztatja az egyes csoportokat.

Még azt jegyezzük meg, hogy a mi szervezésünk nem akar tömegmozgalom lenni. A tömeg arra megy, amerre vezetői hajtják. Mi elitgárdát akarunk kinevelni, mely a munkásmozgalmakban az evangélium isteni igazságainak fényénél látja és veti kritika alá a fennálló társadalmi és gazdasági rend hibáit és fogyatkozásait, s amely az Egyházzal karöltve fog a munkásság halhatatlan lelkét megillető jogaiért dolgozni és ha kell, harcolni.

Végül arra kérjük az egész katolikus társadalmat, hogy álljon teljes erővel a pápai körlevelekben lefektetett programm megvalósításához; „ha férfiasan és haladéktalanul nem vállaljuk a végrehajtást, ne áltassuk magunkat, hogy a közrend, az emberi társadalom békéje és nyugalma a fölforgató hatalmak ellen megvédhető" (Quadr. anno 36).

DR. KERNER ISTVÁN
PÁPAI KAMARÁS,
A KÖZPONTI SZEMINÁRIUM
LELKIIGAZGATÓJA:

A LEGSZEBB BAROKK-STILŰ TEMPLOMUNK.

Michelangelo hatalmas alkotó-szelleme vetette meg alapját a lendületes, mozgalmas, friss életet lehelő stílusnak: a barokknak. Maderna, Vignota, Bernini, Borromini, Cortona stb. mindmegannyi zseniális lelkek, fokozatosan emelik az új stílust tökéletessége felé. Az új élet erejének, lendületének, örömének kifejezőjévé teszik azt. Az örök városból, Rómából indul ki és hódítva járja be a világot. XIV. Lajos udvarának uralkodó stílusa lesz. Rubens nagy szelleme is szolgálatába áll. Számos német művész követi alkotásaiban irányelveit. Nálunk Magyarországon jóformán minden barokk, hisz majd minden román, csúcsíves és reneszánsz emlékünk romokban hever tatár-török pusztítás következtében.

Amikor a török felszabadulás és a kurucháborúk lezajlása után föllendül a hitélet, az egyházi építkezés nálunk is új erőre kap. A pálos atyák buzgósága táplálja mindkettőt. Friss lendületű tevékenységük sok szép dolgot hoz létre, köztük talán a legszebbet, az Egyetemi-templomot, amely művészi tökéletességre, a stílus tisztaságára és a belső díszítés gazdagságára nézve messze fölülmúl sok pesti templomot.

1720 körül kezdik az építését. Tervezője, építője ismeretlen. Csak azt tudjuk, hogy a pálosok építik. 1768-ban elkészül a kettős torony a szép homlokzattal. 1776-ban Bergl János festőművész a mennyezetet látja el öt szép freskóval. Még ugyanebben az évben Patachich Ádám kalocsai érsek fölszenteli a teljes díszben pompázó templomot a mi **Kisboldogasszonyunk tiszteletére. Az egész templomot Mária magasztosan szép szentélyének kell tekintenünk.** Már homlokzatát a **Szeplőtelen** művészi szobra ékesíti, a templom mennyezetének öt szép festménye a szent Szűz dicsőítése: a közepén a Szeplőtelen Fogantatás képe, majd tőle előre és visszafelé az Angyali Üdvözlet, Mária látogatása Erzsébetnél, a kis Jézus bemutatása

Bihari Ferenc
állami középiskolai igazgató,
az Emszók központi vezetője:

Munkásmozgalmi élet az egyházközségekben.

1934. év tavaszán az Actio Catholica országos vezetősége a Vigadóban munkásgyűlést tartott, s ezen Bangha Páter a pápai szociális enciklikák ismertetése kapcsán felhívta az egyházközségeket, hogy munkás-egyesületeket alakítsanak. És két év multán, a közeli napokban a Központi Katolikus Körben 27 egyházközség szabályosan működő munkás-szakosztályainak kiküldöttei a termet és karzatot zsúfoltan megtöltve vettek részt azon a díszgyűlésen, melyen hitet tett és hódolatát fejezte ki a nagy szociális pápák korszakalkotó igazságai előtt.

A katolikus munkásság ez imponáló megmozdulása lassú, kitartó és tervszerű munkának volt eredménye. A szociális-szakosztály különböző bizottságokat alkotott, külön a férfi és külön a női munkásság részére és három ízben szociális tanfolyamot rendezett munkás-vezetők kiképzésére, továbbá a mozgalom egységes irányítására szolgáló Ügyrendet szerkesztett és küldött meg az egyházközségek részére.

Tudni kell ugyanis, hogy az egyházközségi munkásmozgalom nem akar önálló jellegű munkásszervezeteket létesíteni, a megalakult munkás-szakosztályok az egyházközség autonóm keretein belül fejtik ki működésüket, mint az egyházközségi szociális-szakosztály egyik szerve, s azt is hangsúlyozni kell, hogy nem akarnak szakszervezeti tevékenységet folytatni; de nem szabad ezeket egyszerű hitbuzgalmi alakulatoknak sem tekinteni, mert akkor a pápa azt ajánlotta volna, hogy a katolikus munkások lépjenek be a Credoba, s ott keressék szociális igényük teljes kielégülését.

A Quadragesimo határozottan követeli, hogy az Egyház külön foglalkozzék a munkássággal és katolikus munkásszervezeteket létesítsen. A pápai körlevél magyar fordítása nagyon helyesen „Proletárok Megváltása" címet viseli. A liberális-kapitalista rendben elnyomorodott és a szocialista izgatóktól tévútra vezetett munkások milliói csak abban az új társadalmi rendben találhatják meg evilági és örök boldogulásukat, amelyben a szociális igazságosság és krisztusi szeretet parancsai érvényesülnek. Proletár az, akinek mindennapi megélhetése nincs biztosítva, s aki nem találja meg emberi méltóságát kielégítő helyét a társadalomban. A Quadragesimoban a pápa oly pozitív programmot ad, mely egyedül képes e megzavart világot a helyes útra visszavezetni, amennyiben a létbizonytalanság megszüntetésének orvosságát az igazságos családi munkabérben állapítja meg, s a munkások millióit a hivatásrendekbe tagozott társadalomba szervesen beilleszti és a tőkével szemben egyenrangúnak ismeri el a munka jogait.

Ehhez képest szabtuk meg az Emszók feladatát abban, hogy a munkás-szakosztályok tagjaival megismertesse a szociális kérdés megoldásának egyedül helyes útját, őket világnézeti, kulturális nevelés által képesítse az új társadalmi rend érdekében kifejtendő harcra.

A mai idők minden nagyobb megmozdulása világnézeti alapon áll, természetes tehát, hogy a mi mozgalmunk katolikus lelkiséget akar kialakítani tagjaiban, mert „ha van orvosság a társadalom számára, mondja XIII. Leó, azt egyedül a keresztény élet és intézmények visszaidézésében kereshetjük" (R. n.). A marxizmus a munkások

HENSZLMANN-LAPOK.

A BUDAPESTI KIR. M. PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNY-EGYETEM MŰVÉSZETTÖRTÉNETI INTÉZETÉNEK KÖZLEMÉNYEI.

HENSZLMANN-BLÄTTER.

MITTEILUNGEN DES KUNSTHISTORISCHEN INSTITUTS DER PÁZMÁNY-UNIVERSITÄT IN BUDAPEST.

8. SZ. 1930. No. 8.

Az egykori Péterffy-palota és annak mestere.

Buda és Pest XVIII. századi szellemének művészetét a maga érintetlen szépségében már csak e kor templomai s egy-két csodálatosan megmentett világi épület tartotta fenn számunkra. Pedig a XVIII. század huszas éveiben megindult jelentősebb építkezések Mária Terézia uralkodása idejében már oly nagyarányúak voltak, hogy a két testvérváros mint művészeti centrum, a vezető szerepet teljesen magához ragadta. A török felszabadulás utáni, romokból épült s egyszerű házakból álló városképet a békés fejlődésnek és felvirágzásnak nyomába lépő magasabb művészi igények új, szebb külsőre változtatták át. Egymásután épülnek fel a díszesebb házak és paloták; azonban nem a nyugati államok gazdagságából eredő pompázó és arányaiban hatalmas palotatípusaihoz hasonlóan, hanem mint bájos, közvetlen, polgárias architektonikus megnyilalkozások, amelyeknek egyik gyöngyszeme, a még ma is fennálló ú. n. Krist-féle ház a Piarista-u. 10. sz. alatt.

E kisebbszerű palota telkén, úgyszólván mindjárt a török uralom megszűnése után Brian Mór savoyai kereskedő épített házat, mely az akkor még teljesen szabad Fő- vagy Piac-téren állott. A jelentéktelen külsejű házat, mely több tulajdonos kezén ment át, 1755-ben somoskeői Péterffy János báró királyi ítélőtáblai ülnök vette meg 6500 forintért, hogy azt lebontva, helyébe főúri palotát emeltessen.[1] Péterffy báró, mint ahogy valószínűleg az akkori főurak legtöbbje is, a város és környékének elismert művészeti irányító mesterét, a Salzburgból fiatalon Magyarországba került s Pesten letelepedett Mayerhoffer Andrást bízta meg palotájának felépítésével. Mayerhoffer nevével Savoyai Jenő herceg félbemaradt ráckevei kastélyának befejezésénél találkozunk legelőször, aki 1724-ben pesti lakos s 1729-től kezdve városi építőmester volt. Benne véljük felismerni a régi pesti kálvária nagytehetségű mesterét is, akit egyelőre csak stíluskritikai alapon több magyarországi kastély s főleg Pestnek barokk szellemű architektonikus átalakulásával hozhatunk kapcsolatba.[2] A városi tanács úgyszólván állandóan

Das ehemalige Péterffy Palais und sein Meister.

* Den Geist der Kunst des XVIII. Jahrhunderts in Buda und Pest atmen nur mehr wenige Kirchen und Profangebäude, deren Schönheit unberührt bis auf unsere Tage erhalten blieb. Schon die zu Beginn des Jahrhunderts, in den zwanziger Jahren begonnenen Bauten waren so grossangelegt, dass die beiden Städte die Führerrolle als künstlerisches Zentrum des Landes völlig an sich gerissen haben. Die nach der Türkenbefreiung auf Trümmern erbaute Stadt wies einfache Häuser auf und konnte, Dank der friedlichen Zeiten, höhere künstlerische Ziele vor Augen halten, eine erfreuliche Umwandlung erleben. Nacheinander entstanden vornehme Häuser und Paläste; sie schliessen sich aber nicht dem auch in seinen Proportionen gewaltigen Palasttyp des reicheren Westens an, sondern sind in ihrer Unmittelbarkeit anmutige Äusserungen einer bürgerlich-architektonischen Gesinnung. Eine Perle dieser Kunst ist das noch heute bestehende sog. Krist'sche Haus in der Piaristengasse N° 10.

An Stelle dieses Hauses wurde gleich nach Aufhören der Türkenherrschaft vom savoyischen Kaufmann, Mauritz Brian ein Haus erbaut, dessen Front auf den zu jener Zeit noch ganz freien Haupt- oder Marktplatz schaute. Das unbedeutende Haus wechselte mehrmals den Besitzer und gelangte im Jahre 1755 um 6500 Gulden in den Besitz des Barons Johann Péterffy von Somoskeő, der das alte Haus niederreissen liess und an dessen Stelle einen hochadeligen Palast errichtete. Baron Péterffy — wie die meisten Mitglieder des Adels seiner Zeit — hat mit dem Bau seines Palastes den aus Salzburg in jungen Jahren nach Ungarn eingewanderten, in Pest wohnhaften und hochgeschätzten Meister, Andreas Mayerhoffer beauftragt. Diesen Namen finden wir zum ersten Male bei der Fortführung des Schlosses Herzog Eugens von Savoyen in Ráczkeve. Mayerhoffer war im Jahre 1724 schon Pester Einwohner,

* Anmerkungen und Quellenangaben siehe im ungarischen Text.

foglalkoztatta mesterünket, kinek neve ott szerepel a piaristák és a hatalmas Sötér (Söttör)-kúria építkezésénél is. Ugyancsak Mayerhoffer építette át 1759-ben a mai Károlyi-palota helyén állott gróf Barkóczy Ferenc, akkor még egri püspök fényes palotáját, mely kilenc napig Mária Teréziát is vendégül látta pesti látogatása alkalmával.[3]

Péterffy báró palotájának építése 1756-ban veszi kezdetét s a mester nevét az a jegyzőkönyvileg is felvett szerződés nevezi meg, melyet egy felállítandó tűzfal ügyében a szomszédos ház tulajdonosa, Merzinger János gyógyszerész özvegye kötött a palota építőmesterével, Mayerhofferrel. 1756-ban jelent meg ugyanis a városnak azon rendelete, hogy mint más városokban is a gyakori tűzvészek terjedésének megakadályozására, az építőmesterek kötelesek legyenek itt is az újonnan épülő házakat tűzfallal ellátni. A legapróbb részletekre is kiterjedő szerződés záradéka rendkívül fontos adattal gazdagította barokk művészetünk anyagát, mert nemcsak az építés idejét, hanem a mestert is megnevezi.[4]

Mire a belső berendezéssel is elkészültek, a palota ura, a somoskeői Péterffy báró ág utolsó tagja meghalt s a tulajdonjog átszállott felesége, szül. Neffczer Karolin bárónőre. 1782-ben végrendeletileg Oberg Antonia bárónő kapta meg a palotát a hozzátartozó rétekkel együtt, melyet 1800-ban 26,000 frtért a Macedóniából Pestre telepedett dúsgazdag görög kereskedőnek, Macsenka Constantinnak adott el. Macsenka halála után özvegye ismét férjhez ment Grabovszky Athanáz kereskedőhöz s így került a palota ennek a családnak birtokába, mely még ma is sokaknak, mint a Kötő-utcai Grabovszky-kúria maradt vissza emlékezetükben. 1888-ban vétel útján Krist Ferenc vendéglős lett tulajdonosa s a Krist-család örökösei gondozzák és kegyelettel őrzik még ma is a szűk és magasra feltöltött utca modern házai közé rejtett barokk-rokokó emlékeink egyik hazai ékességét.

Az egyemeletes zárt, tömegszerű épület keskeny homlokzatának művészi megoldásával sokáig pompázó dísze volt a forum civitatisnak (1. kép). Síkszerűen kezelt falfelületének ritmusát, gazdagságát, festőiségét azonban csak az alig kiemelkedő középrizalit kapuzatából szétáradó architektonikus szabadság és nyugtalanság adja meg. De e kapuzat kétoldali pilléreiből kiemelkedő hermatörzsű atlaszok nem az általánosan elterjedt szokásnak megfelelően az erkélyttartó pillérfőt vagy gerendázatot támasztják alá, hanem élesprofilú konzolokat tartanak fejük fölött, ami kissé játékossá teszi architektonikus funkciójukat. S éppen ezen sajátosság fűzi palotánkat Grassalkovich Antal gróf hatvani kastélyának kapuzatához (2. kép), mely viszont a pesti Jeszenovszky Sámuel kamarai ügyész palotájának (a mai Franklin-Társulat háza, Egyetem-

seit 1729 städtischer bürgerlicher Maurermeister. Vielleicht dürfen wir in seiner Person auch den hochbegabten Schöpfer der Pester alten Kalvarienrotunde vermuten, und verläufig können wir ihn — nur auf stylkritischer Basis — mit mehreren Adelschlössern Ungarns, sowie mit der durchaus barockgesinnten Umwandlung des Pester Stadtbildes in Verbindung bringen. Der städtische Magistrat beschäftigte beständig unsern Meister, der auch das Palais des Grafen Franz Barkóczy umbaute im Jahre 1759.

Der Bau des Baron Péterffyschen Palais' beginnt im Jahre 1756; den Namen des Meisters enthält jener, auch protokollarisch eingetragene Vertrag, welchen in Angelegenheit einer zu errichtenden Feuermauer die Besitzerin des Nachbarhauses, Witwe des Apothekers Johann Merzinger, mit Mayerhoffer geschlossen hatte. 1756 erschien nämlich eine Verordnung, wonach wegen der häufigen Feuersbrünste die neuerbauten Häuser — wie auch in anderen Städten Europas — mit einer Feuermauer versehen werden sollten. Der sehr eingehend verfasste Vertrag bereichert mit ausserordentlich wichtigen Angaben die Kenntnis unserer Barockkunst, insofern er nicht nur die Bauzeit angibt, sondern auch den Meister benennt.

Während der Inneneinrichtung des Hauses ist dessen Erbauer, letztes Mitglied der Baron Péterffyschen Familie, gestorben und der Besitz des Hauses fiel seiner Witwe, einer Baronin Karolina Neffczer zu. Im Jahre 1782 erbte die Baronin Antonie Oberg das Palais und veräusserte dasselbe um 1800 für 26,000 Gulden an den reichen griechischen Kaufmann Constantin Macsenka. Nach dessen Tod heiratete seine Witwe den Kaufmann Athanas Grabovszky und dadurch gelangte das kleine Palais in den Besitz jener Familie, deren Namen sie noch heute in vieler Erinnerung führt. 1888 kaufte der Gastwirt Franz Krist das Haus und seine Nachfahren behüten bis heute mit treuer Sorgfalt die in der engen und aufgeschütteten Gasse zwischen moderne Häuser verborgene Zierde unserer Barockdenkmäler.

Das einstöckige, in sich abgeschlossene Gebäude mit der feinen, künstlerischen Lösung der schmalen Fassade war seit langer Zeit ein Stolz des Forum Civitatis. (Abb. 1.) Dem Portale des kaum hervortretenden Mittelrisalites entströmt jene Luft architektonischer Freiheit und Grosszügigkeit, welche der flächenhaft gehaltenen Wand malerischen Rhytmus und Reichtum verleiht. Die aus den Pfeilern zu beiden Seiten des Portales emporragenden Atlanten stützen nicht, wie allgemein üblich, die Pilasterkapitäle des Balkons, oder das Gebälk, sondern halten über ihren Köpfen scharfprofilierte Konsolen, wodurch ihre architektonische Funktion ein wenig ins

utca 4.) eredeti kapuzatával mutat szorosabb kapcsolatot s amelynek építési idejét a telekkönyvi adatok alapján 1758—59-re tehetjük (3. kép). De

Spielerische übergleitet. Gerade diese Eigenart verbindet unser Palais mit dem Portale des Grassalkovich-Schlosses zu Hatvan, (Abb. 2.)

Erdélyi felvetele, Budapest.

1. kép.

Abb. 1.

nemcsak a kapukiképzésben bontakozik ki legerősebben Mayerhoffer alkotó erejének egyéni vonása, hanem az egész középrizalit megfogalma-

welches hinwieder mit dem Portale des Pester Hauses in der Egyetemgasse N° 4 nähere Verwandtschaft aufweist. (Abb. 3.) Diese Individualität

zási módjában is. Ugyanis a ballusztrádos erkély hangsúlyát felfelétörekvésében egy nyugalmasabb, lefojtott, józan befejezésű középrész váltja fel, amely lizénák és dísznélküli, megnyúlt, hármas ritmikájú ablaksorával mintegy csökkenti a szétáradó mozgalmasság erejét. Az oldalak ablaklezáródásai már díszesebbek s egy magasra tolt, csak az ablakközépre kiterjedő keskeny koronázó ívből állanak, melyet kétoldalról a sarkok kagylós és virágfüzéres volutáira helyezett vázák fognak körül. Csaknem azonos megoldással találkozunk a két év előtt lebontott Grassalkovich Zsuzsanna-ház (Veres Pálné-utca 8. sz.) kapuzatá-

der Kunst Mayerhoffers entfaltet sich nicht nur in der Portalbildung, sondern auch in der Konzeption des ganzen Mittelrisalites. Der stärkere Vertikaldrang des Erkers mit seiner expansiven Bewegungstendenz wird durch einen ruhigern gedämpfteren Mittelteil in seiner Wirkung gemildert. Die seitlichen Fensterabschlüsse sind schon zierlicher und bestehen aus einem hochgeschobenen, nur auf die Mitte sich ausdehnenden schmalen, krönenden Bogen, welchen von beiden Seiten auf muschelartige und mit Guirlanden versehene Voluten aufgesetzte Vasen abschliessen. Eine beinahe identische Lösung zeigt die Dekora-

2. kép. Abb. 2.

3. kép. Abb. 3.

nak lezáró díszítésében is, ami még jobban igazolja a helyi kölcsönhatásokat, esetleg szerzőközösséget.

Az összefogó lezárást a plasztikai díszekkel koronázott tympanon adja meg, melynek gazdag térkitöltésében oly elemeket vélünk találni, amit Mayerhoffer stílusára, ha már ilyenről beszélhetünk, jellemzőnek tartunk. Azok a trofeáktól körülvett, vagy játékos puttók, avagy az erőt szimbolizáló ágaskodó állatok által tartott élesszegélyű címerek, melyek eddig a hatalmi öntudatnak voltak hirdetői, itt egészen más értelmezést kaptak. A házastársak egyesített címerei bizonyos benső tartalommal, elágazó naturalisztikus virágfüzérek és gazdagvonalú rokokós

tion des Portals des vor zwei Jahren niedergerissenen Grassalkovich-Hauses in der Veres Pálnégasse, was die Wechselwirkung dieser Schöpfungen sowie ihre vielleicht gemeinsame Autorschaft noch mehr bekräftigt.

Durch das mit plastischem Schmuck gekrönte Giebelfeld erhält das Palais einen zusammenhaltenden Abschluss. In der reichen Füllung des Giebels finden wir Elemente, welche für den Styl Mayerhoffers, — soweit wir solchen bereits feststellen dürfen — sehr charakteristisch sind. Die mit Trophäen umgebenen oder spielenden Putten, oder die scharfkantigen Wappen, welche durch die Kraft symbolisierende, sich bäumende Tiere gehalten werden und bisher Verkünder des

díszek egymásbafonódásával hatalmas, pompázó dekorációként kerülnek a homlokzatra. És ebben a helyi stílust megteremtett virágcsokorszerű

Machtbewusstseins waren, erhalten hier einen ganz anderen Sinn. Das vereinigte Wappen der Eheleute mit der innigen Verflechtung der natura-

4. kép.

Abb. 4.

gazdag tömörségben van valami a magyar díszítőművészet felfogásából, ami erősen emlékeztet ötvös- és hímzőművészetünk naturalisztikus orna-

listisch verzweigten Blumengewinde und der reichen Verzierungen wird hier zu einer pomphaften Dekoration. Und in dieser reichen und

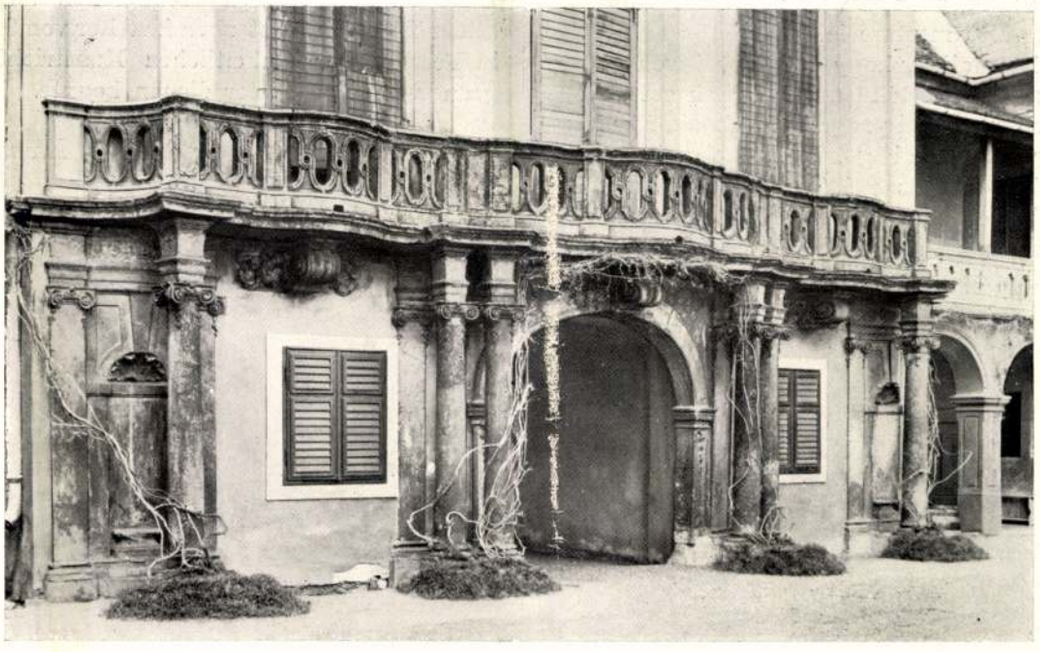

5. kép.

Abb. 5.

mentikájának duzzadva pompázó játékára. Amint itt a Péterffy- és Neffczer-család egyesített címerei foglalnak helyet az oromzaton, hasonló szellemben és elrendezésben találjuk meg a báró

dichten Fülle zeigt sich die lokale Eigenart der ungarischen dekorativen Kunst, welche stark an das üppig-prunkvolle Spiel der Ornamentik unserer Goldschmiedekunst und Stickerei erinnert.

Rudnyánszky J. által átépített nagytétényi kastélyon (4. és 5. kép), a báró Podmaniczky-testvérek aszódi kastélyának két szárnyépületén s báró Bujanovszky rákoskeresztúri kastélyán az alapítócsaládok festői címeres dekorációját is, melyek mind az 50-es, 60-as években nyerték nagy részben még ma is megőrzött eredeti alakjukat.

Már a díszítő részletek, korábban felismert szerkezeti egyezőségek s egyéb adatok következtetései révén is e kastélyokban egy körülbelüli időmegegyezést és szerzőségbeli közösséget kell feltételeznünk a pesti Péterffy-palotával, mely, mint Mayerhoffer hiteles alkotása, biztos támpontot ad az általa közvetített hatások és egyénisége ösztönadó szerepének felismerésére (5. kép). Annyi bizonyos, hogy a hildebrandti körből kikerült mester Magyarországon egy átvett formanyelvből érlelte ki egyéni művészetét. Megjelenése mégis új irányt jelentett hazai barokk építészetünkben, mert nemcsak mesterének, Hildebrandtnak hatását visszatükröztető alkotásokkal, hanem egy közös nevezőre hozható sajátos helyi formamegnyilatkozással is elég gyakran találkozunk emlékanyagunkban. S ha csak annyit is elfogadunk, hogy a Péterffy-palota annak az építészeti szellemnek egyik hajtása, amit mi Grassalkovich-stílusnak nevezünk, akkor e fontos probléma megoldásánál joggal gondolhatunk Mayerhofferre, aki mintegy félszázados, kizárólagosan magyarországi működésével (81 éves korában halt meg Pesten) ennek az egységes művészeti iránynak egyik alapvető mestere lehetett.

Ha elgondoljuk, hogy mintegy ötven év óta mennyi művészi értékű műemlékünk esett áldozatul városrendezési programmunknak, úgy bizonyos aggodalommal gondolunk e még ma is hangulatkeltő bájos palota jövőjére is, mert az elmúlt idők ezen ittmaradt emlékének mihamari eltűnésével ismét szegényebbek leszünk egy értékes kultúrbizonyságunkkal.

Réh Elemér.

So wie hier der Giebel durch die vereinigten Wappen der Familien Péterffy und Neffczer ausgefüllt wird, so finden wir an dem durch Baron J. Rudnyánszky umgebauten Schlosse in Nagytétény (Abb. 4. und 5.), auf den Seitenflügeln des Baron Podmaniczky-Schlosses in Aszód und auf dem Baron Bujanovszky-Schlosse in Rákoskeresztúr die malerische Wappendekoration in ähnlicher Weise angebracht.

Auf Grund solcher Einzelheiten sowie der schon früher erkannten konstruktiven Übereinstimmungen müssen wir eine beiläufige Gleichzeitigkeit dieser Schlösser, sowie gemeinsame Autorschaft mit dem Péterffy-Palais voraussetzen, welches für weitere Folgerungen als authentisches Werk Mayerhoffers einen sicheren Anhaltspunkt gibt. (Abb. 5.) So viel steht fest, dass der Meister aus dem Kreise Hildebrandts in Ungarn sich niederlassend aus einer übernommenen Formsprache hier seine individuelle Kunst entfaltete. Sein Erscheinen bedeutet eine neue Richtung in unserer heimatlichen Architektur, wir begegnen viele solche Werke, welche die Wirkung des Meisters bezeugen und in ihrer Eigenart auf gemeinsamen Nenner zu bringen sind. Wenn wir nur so viel annehmen, dass das Péterffy-Palais ein Sprössling jener architektonischen Richtung ist, welche wir Grassalkovich-Styl nennen, so können wir bei Lösung dieses wichtigen Problems mit Recht an Mayerhoffer denken, der mit seiner etwa fünfzigjährigen, ausschliesslich ungarländischen Tätigkeit (gestorben im Alter von 81 Jahren in Pest) dieser einheitlichen Kunstrichtung als grundlegender Meister dienen konnte.

Elemér Réh.

[1] 1714-ben ismét egy kereskedő, Vyshay (Vizay) János Gottfried tulajdonába ment át a ház, melyet 1737-ben Stehr Krisztián paszományos vett meg. 1745-ben a ház újból eladásra került s ekkor a szomszédos piaristák azt maguknak szerezték meg, hogy annak helyén templomukat felépíthessék, amit a város tanácsa alapító oklevélben is biztosított számukra. A város azonban akadályokat gördített a terv kivitele elé s igy a piaristák kénytelenek voltak a házon túladni, melyet Papics János városi ügyész vásárolt meg 1755-ben csak azért, hogy azt jó áron eladhassa. (Székesfővárosi Levéltár Telekkönyvei. — Takáts Sándor: A főváros alapította budapesti piarista kollegium története. 1895. — Friedreich Endre: A budapesti piarista telek története. 1914.)

[2] V. ö. Réh Elemér: Adatok a régi pesti kálvária történetéhez. (Archæologiai Értesítő XLIII. 202. old.)

[3] Pesti tanácsi jegyzőkönyvek. Székesfőv. Levélt.

[4] «.... Ich habe obstehende Punkta in meiner Person also eingegangen, das ich zwar je ehender, je besser Ihro gnaden meines Herrn unterschrift und consens darüber der Frauen Märtzingerin procuriren will, in dessen aber aus ob angezogener ursach, weillen ich das gebau ohne grösten schaden meines Herren nicht aufhalten kan, thue mich hiemit obligiren, es möge der consens meines Bau-Herren der (Titl.) H. Barons auf die Puncta accediren od nicht, so bin ich in nahmen meiner auf alles und jedes verbunden ..... Pest den 21-ten July 1756. Andreas Mayrhoffer Bürgl. Maurer Meister.» (Székesfőv. Levélt. Tanácsi jegyzőkönyv 1756.)

Franklin-Társulat nyomdája

ban csupán feltételezhető. A templom kivitele és részletei, de különösen a főhajó külső oszlopfejezetei magyar művészre vezethetők vissza. A kivitelező magyar mester a helyi viszonyokat igen jól ismerhette. Tudomásunk szerint Mayerhoffer mester soha Kalocsán nem járt. A nagyfontosságú építkezést tehát a magyar viszonyokkal ismerős, a tervezésben és a gyakorlati kivitelezésben kitűnő jártassággal bíró magyar szakember kivitelezhette magyarországi barok stílusban.

A főszékesegyházról lerí a magyar barok fénykori stílusa, amely közel áll, de semmi esetre sem gyökeredzett az akkori osztrák barok művészetben.

A székesegyház építése 1735-ben alapkőletétellel kezdődött Gróf Patachich Gábor érsek (1733—1745) idején. 1734-ben az érsek az összes építési anyagokat beszerezte. A következő évben pedig a templom építését a régi alapokon megkezdette a szentély oldalán. Patachich érsek a pesti kőműves céhhel dolgoztatott. Munkájukkal anynyira meg volt elégedve, hogy 1739-ben díszkelyhet adományozott nekik.

Érdekes megemlíteni, hogy a barok templom körül dolgozó építési műhely éreztette hatását a már akkor virágzó kalocsai népművészeten. A fafaragások, kézimunkák, falusi építkezések ennek nyomait árulják el. Ma is találunk még néhány házhomlokzatot, továbbá faragott bútort, melyek a Kalocsán dolgozó barok műhely hatását árulják el. («Vörös Antalné ládája. 1779.» — «Bán Júlia asztalterítője. 1790.»)[75]

Az egykori feljegyzések szerint a templom leckeoldalán (déli oldal) meghagyták a régi alapokat, míg az evangéliumi oldalon (északi) valamivel beljebb helyezték el azokat. Patachich érsek összes pénzét a templomok, plébániák és iskolák építésére áldozta, úgy, hogy sokízben munkáját csak kölcsönpénzen tudta folytatni. Még életében 13 temploma épült fel.[76] Patachich érsek III. Károly király hozzájárulásával Csáky Imre bíboros hagyatékából 12.763 forintot vett fel kölcsön építkezési célokra. Plébániákon kívül, mint Bács-Bodrog vármegye örökös főispánja, Baján is kastélyt építtetett, ez a mai bajai városháza. Hajósi kastélyát Mária Terézia látogatásának reményében építette. Az ő idejében készült a IV. székesegyház szentélye és két oldalkápolnája. A kápolnák egyikébe a Szent Kereszt, másikába a Fájdalmas Szűz oltárát helyeztette el. Mikor ezzel a munkálattal a templom építésze elkészült, a templom homlokzatát deszkafallal zárták el és fölébe, hasonlóan a pálosok pesti templomához, kis tornyot helyeztek el.[77] Patachich folytatta az építkezést. Ő készíttette el a kanonoki sekrestyét, melyet Simonetti theologiai tanár tervei szerint értékes stuccokkal díszítettek. Ugyanekkor készült el a másik, plébánosi sekrestye is. A főszékesegyház szentélyéből mindkét

Időrendben vizsgálva, elsőnek a pesti Pálos-templom, utána a pesti Grassalkovich-palota, majd a kalocsai főszékesegyház készülhetett. A Pálos-templom és a kalocsai főszékesegyház között fennálló kiképzésbeli eltérések szerinte nem más tervezőre, hanem inkább egyazon mester gazdag és változatos formakészségére vallanak.

Analógiaként megemlíti az 1714—1730-ig épült felsőausztriai Spital am Pyhrn apátsági templomot, melynek homlokzata — szerinte — majdnem azonos a kalocsaiéval.[72] Johann Michael Prunner építette, kí Lucas von Hildebrandt tanítványa és Fischer von Erlach építészi hagyományainak követője volt.

Révhelyi azt véli, hogy a főszékesegyház kiképzését részleteiben elemezve, mindjobban meggyőződhetünk Mayerhoffer szerzőségéről. Mayerhoffer tervezésbeli formakészségét és kivitelezésben való rátermettségét Fischer v. Erlach és Hildebrandt közelségének hatása alatt magas fokra fejlesztette. Igazolja ezt a főszékesegyház, melynek alaprajza, belső és külső architektúrája kiválóan van megoldva, pedig a művész súlyos feladat előtt állott, mert számolnia kellett a meglevő alapokkal. A középkori alaphoz kellett a barok gondolatot fűznie.

A főhomlokzaton, az ajtók és ablakok kőkereteiben, azok összefoglaló zárt egységében és díszítésében Fischer von Erlach hatását ismeri fel. Hildebrandt művészi jegyét is felfedezi, ha a kiskiülésű pillérkötegeket, a falfelületek mérsékelt játékát, hullámzását, a vertikalizmus uralkodó szerepét, a díszítések egyes helyeken való tömörségét — általában pedig szerény alkalmazását — tekinti. Felfogása szerint a hatalmas szentélynyílás (arcus triumphalis) az Egyetemi temploméhoz hasonló, mindkettő pedig igen közel áll a salzburgi kollégiumi temploméhoz.[73] A mély mellékkápolnasor, azok bejáratainak kettős belsőíve (intradossai), a hármasívű orgonakarzat, a szentély főfalainak a főhajóba való homorú átmenete az Egyetemi templommal közös tervezőre mutat. A hatalmas kiülésű külső és belső párkányok, a főbejárat az előtte lévő oszlopos kiképzéssel és a szentélybejáratok, a felette lévő oratóriumokkal a nagy barok mesterek hatását mutatják.

Feltevése szerint a kapcsolatot bizonyítja még az a hiteles adat is, mely szerint Mayerhoffer céhtársa és jóbarátja, a szintén salzburgi születésű Éder János kőfaragómester is dolgozott a kalocsai főszékesegyházon. A köveket Pesten faragta ki és készen szállíttatta Kalocsára.[74] A székesfővárosi levéltár adatai szerint munkájáért 1734-ben 870 forintot vett fel. Nem valószínű, hogy éppen ennél a nagyarányú építkezésnél a céhtársak ne együtt dolgoztak volna.

Mayerhoffer tervezői működése a főszékesegyházzal kapcsolat-

Foto: Békei, Baja.

A főhajó külső, magyaros pillérfejezetei.

csupa sár=víz körülötte minden.[66] 1713=ban még csak 13 plébániája volt. — Amint Kalocsára érkezett, első dolgának tekintette az új székesegyház felépítését. Az érseki uradalmi levéltár[67] hiteles fel= jegyzései szerint Csáky biboros a romokban álló templomot eltaka= ríttatta, a falakból és a templom anyagából csupán azokat hagyta a templom körül, melyeket az újonnan építendő székesegyháznál fel= használhatónak vélt.

Az uradalmi levéltárnak egy feljegyzése arról szól, hogy Csáky bíboros 1728=ban készíttette el a székesegyház terveit. A tervező neve nincsen feljegyezve.

Winkler érseki könyvtáros kronológiai adatok alapján úgy véli,[68] hogy a székesegyház terveit Bernhard Fischer von Erlachnak (1656— 1723) fia és tanítványa, Josef Emmanuel Fischer von Erlach (1680— 1740) készítette volna. Feltevését azzal támasztja alá, hogy Csáky már Magyarbélen saját kastélyát is vele építtette és mint kamarai építésszel állandó kapcsolatot tartott fenn. Bár Csáky Imrének Fischer von Erlach=hal való összeköttetése kétségkívül fennállhatott, túlzás volna azonban ebből arra következtetni, hogy a kalocsai székesegyház tervei tőle származnak. A tervek jellegüknél fogva, inkább vidéki mesterre és pedig magyar mesterre vallanak.

Szőnyi Ottó és Révhelyi Elemér feltevése szerint Joh. Lucas von Hildebrandt egyik tanítványa, talán Mayerhoffer András (1690— 1771) készítette a terveket.[69] Mayerhoffer tervezte — Révhelyi szerint — a budapesti egykori Pálos=, mai Egyetemi templomot is, melynek elrendezése és stilusa közel áll a kalocsai főszékesegyházé= hoz úgy, hogy egyugyanazon szerzőt tételezett fel. Magyarázatot erre vonatkozóan Csáky bíboros Pálos=renddel való kapcsolataival adta meg. A bíboros a Pálos=rendnek nagy jótevője volt.[70] 1727=ben, mint nagyváradi püspök, egyházmegyéjében letelepítette őket. Érdekes megemlíteni, hogy érseki székében késő utóda Gróf Zichy Gyula volt az, aki az ország területéről II. József császár idején el= távozott rendet bőkezűen megajándékozva, Czenstochowa=ból vissza= hívta.

Csáky bíboros a pálosokat gyakran meglátogatta, ami annál is inkább érthető, mert nővére, Gróf Csáky Franciska éppen a pesti páloskolostor mellett levő Klarissza=zárda fejelemasszonya volt.[71] A pesti pálostemplom építése a Klarissza=zárda mellett 1725—1771 bizonyos megszakításokkal folyt le. Ezt a bíboros látogatásai alkal= mával figyelemmel kísérhette. Feltevése szerint itt ismerhette meg Mayerhoffert, akit aztán a kalocsai székesegyház terveinek elkészíté= sével megbízott.

Révhelyi felfogása általában a következő:

Pinter Imre: A kalocsai főszékesegyház. Bp. 1942

X.

A NEGYEDIK SZÉKESEGYHÁZ

Ha visszatekintünk a kalocsai székesegyház multjára, meg kell állapítanunk, hogy egyedül a Szent István-kori volt az, mely lebontás után adta át helyét a következőnek. A második a tatárjárásnak esett áldozatul, a harmadikat hajdúk gyujtották fel. A negyedik székesegyház építésének fejezeteit szintén súlyos csapások kísérik. Az érsekek bőkezűsége és gondoskodása azt mindig újjá teremtette. Ekkor a kalocsai érsekek tekintélye ismét nagy jelentőségűvé nőtt, házaik, palotáik voltak, nemcsak Kalocsán, hanem Budán is. Ez utóbbiról értékes feljegyzésünk maradt, mely szerint Szulejmán szultán a kalocsai érsek budai házában «nagy fürdőházat» építtetett.[63]

1686-ban Budavárát visszafoglalták a töröktől és ez az esemény az egész ország életében nagy lelki felszabadulást jelentett. Ahogy az utolsó török elhagyta Kalocsa vidékét, 1695-ben az új főpásztor, Gróf Kollonitz Lipót érsek (1691—1695), mint győri adminisztrátor felkeresie érseki székhelyét. A székesegyházat romokban találta. A székesegyház mellett lévő érseki palota kápolnáját azonnal rendbehozatta és első miséjét itt mutatta be. Ez a kápolna I. Lipót alatt leégett.

Alighogy az érsek eltávozott, Vak Bottyán katonái végigseperték az egyházmegye területét és a bunyevác katolikus népet a Dunántúlra űzték. Ez akadályozta meg Gróf Széchenyi Pál kalocsai érseket (1696—1710), Bács vármegye főispánját,[64] hogy a székesegyház körül nagyobb munkálatokat végeztessen.

XI. Kelemen pápa 1735-ben kelt és a káptalant megerősítő bullájában említést tesz róla,[65] hogy Gróf Csáky Imre kalocsai bíboros érsek (1710—1732) tette le az új érseki főszékesegyház alapjait. Gróf Csáky Imre, mint nagyváradi adminisztrátor, irányította és töltötte be a kalocsai érseki széket. Csáky biboros volt egyébként az érsekek közül az első, aki a török hódoltság után hosszasabban Kalocsán tartózkodott. Mint leveleiben panaszkodik, csupán 100 viskót talált és úgy él székvárosában, mint a pusztán lakó vadember,

Mayerhoffer András, építés

- Pesti palaták

Esti Hírlap B.p. 1981 fél-

PESTI PALOTÁK

Kétszáznegyven magyar műemlék, 352 fotóillusztrációval, 480 oldalon a most megjelent Magyarország művészeti emlékei kézikönyv... Kiragadott példák:

●

Pankászi harangtorony

— Sárospataki Rákóczi úti kollégium: Perényi Péter az elhagyott ferences és klarissza kolostort református iskolának adta át. Ebből lett a XVII. században a kálvinista kollégium. Itt tanított 1650-től 1654-ig Comenius Amos János is. A mai U alakú főépület 1806—1814 között épült. Legszebb belső tere a könyvtárterem. A pankászi harangtorony 1730 körüli. Gerendából ácsolt alsó részét zsúppal fedték. Fent kisebb, négyzezetes alaprajzú, sátortetővel fedett, deszkamellvédes tornyocska emelkedik.

●

Turistvándi vízimalom

— Budapesten a Várban az Országház utca 20.: lakóház. A XIV. század végén épült. A török kiűzésekor kevéssé sérült meg. Falai, boltozata, sőt homlokzati ívsoros párkánya is megmaradt. A dongaboltozatos kapualjban négy csúcsíves, a XIV. századi ülőfülke, szemben csúcsíves ajtókeret. A turistvándi vízimalmot 1965-ben helyreállították. Fából épült. XVIII. század végi. Három hatalmas vízikereke és — ma is járó — őrlőberendezése érdekes ipari műemlék.

●

Nemesvámosi csárda

— A hortobágyi kőhíd tervezője a debreceni Povolny Ferenc. 1827-től 1833-ig épült. Kilencnyílásos, 76 méter hosszú: Magyarországon a leghosszabb kőhíd. A nemesvámosi csárda homlokzatán az 1831-es évszám a lépcsőház építési ideje — olvasható Genthon István — Dercsényi Dezső befejezte — Corvina Kiadó gondozta kötetében. — Az udvari homlokzatán a földszinten és az emeleten háromárkádos, csehsüvegboltozatos folyosó. Az udvaron lábaspajta. S végezetül még egy budapesti műemlék: a Belvárosban a Pesti Barnabás utca 2.: a volt Péterfy-palota. 1755-ben építette Mayerhoffer András. Kosáríves kapuja felett rokokó, fonott mellvédes középerkély.

vet is, hogy atomfegyvere
ket telepítsenek Dániába
(Amerikai részről viszont
tavaly levelet intéztek
dán kormányhoz, amelybe
sürgették, hogy Dánia a
elkövetkező években jelen
tősen növelje katonai költ
ségvetését. *Ez azonban ner
talált egyetértésre Koppen
hágában.)*

E fejleményekkel párhu
zamosan Dániában járt
*NATO európai haderőinek
főparancsnoka, aki a dán
vezetőkkel folytatott meg
beszélésein szintén a ka
tonai kiadások növelését
sürgette.* Sőt — a kiszivár
gott vagy kiszivárogtatott
hírek szerint — Dániát az
zal vádolta, hogy „gyengíti
a NATO védelmi erőfeszí
téseit". Ennek némileg el
lentmond az International
Herald Tribune: *„Dánia
amely a NATO megalapí
tása óta tagja a szervezet
nek, ellenőrzés alatt tart
hat a Balti-tengeren ke
resztül vezető több tenger
utat, ami által a NATO
északi szárnyának egyik fő
támasza."* Az Egyesült Ál
lamok egyébként engedélyt
kapott, hogy a Dániához
tartozó Grönlandon fenn
tartsa a *„Jeges Thule"* el
nevezésű bázist. Tehát ko
rántsem arról van szó, hogy
valamilyen alapvető dán
szembenállás tapasztalható
a NATO-törekvésekkel
szemben, viszont kétségki
vül vannak figyelemre mél
tó meggondolások.

*Mindez az ellentmondá
soktól sem mentes, északi
térkép tartozéka.* Amihez
hozzá tartozik, hogy aligha
van ugyan remény egy
északi atommentes övezet
megvalósítására a közvet
len jövőben, de ez a fon
tos javaslat is munkál a
térségben.

Sümeghi Endre

SZÉPET?
: VÁLOGATHAT
Ó ÁRUHÁZ
VÁSÁRÁN!

it 2850 Ft helyett 1710,— Ft
szőrmekabát
517 Ft helyett 310,— Ft
bát 2320 Ft helyett 1392,— Ft
1550 Ft helyett 930,— Ft
620 Ft helyett 434,— Ft
ma 985 Ft helyett 591,— Ft
zma, 27-től 30-as számig
216 Ft helyett 129,60 Ft
sál 115 Ft helyett 69,— Ft,
kamaszoknak
225 Ft helyett 135,— Ft
dennap reggel 9-től
-ig.

Verhetetlen afrikaiak

Az angliai Durhamban rendezett 23. mezeifutó világbajnokságon ismételten kitűnően szerepeltek az afrikai országok versenyzői, a felnőttek és a juniorok csapatversenyét a kenyaiak nyerték. A nők egyéni versenyében az etióp *Tulu* bizonyult a leggyorsabbnak.

Világbajnokok. Férfiak. Felnőttek: *Paul Tergat* (Kenya). Csapatban: Kenya. Juniorok: *Assefa Mezgebu* (Etiópia). Cs.: Kenya. Nők. Felnőttek: Derartu Tulu (Etiópia). Cs.: Kenya. Juniorok: *Annamari Sandell* (Finnország). Cs.: Kenya.

● A Pánamerikai Játékokon a döntőben Argentína labdarúgócsapata 0-0-ás döntetlen után büntetőkkel 5-4-re győzött Mexikó válogatottja ellen. A férfi kosárlabda finálében: Argentína–Egyesült-Államok 90-86.

● Mike Tyson profi nehézsúlyú ökölvívó világbajnok 1095 fogságban eltöltött nap után szombaton elhagyta a börtönt, amelynek kapujában barátai és rajongói várták.

● Labdarúgó Eb-selejtező mérkőzésen Horvátország 4-0-ra nyert Ukrajna ellen Zágrábban, míg Olaszország válogatottja 4-1-re legyőzte Észtország együttesét. A negyedik csoportban Horvátország 12 ponttal vezet Olaszország (7) előtt.

● Az Egyesült Államok labdarúgó válogatottja ezévi első mérkőzésén Uruguay ellen 2-2-es döntetlent ért el Dallasban.

● Eastern Creekben, az Ausztrál Nagydíjjal megkezdődött a motorkerékpáros gyorsasági világbajnokság, az 500 kcm-es kategóriában a címvédő ausztrál Michael Doohan nyert.

● Székelyudvarhelyen befejeződött a sakk világbajnoki zónaverseny, amelyen a cseh Hracek, Varga Zoltán, Almási Zoltán és a román Istratescu végzett az élen, a négy sakkozó egy későbbi időpontban körmérkőzéses tornán dönti el a továbbjutást jelentő első két hely sorsát.

● Szófiában befejeződött a C-csoportos jégkorong világbajnokság. Fehéroroszország 2-1-re győzött Kazahsztán válogatottja ellen, így feljutott a B-csoportba. A magyar válogatott az utolsó mérkőzésen 6-2-re kikapott Észtországtól, így a hatodik helyet szerezte meg.

● A szlovákiai Skalicában zajló ifjúsági B-csoportos jégkorong Európa-bajnokságon Magyarország döntetlent ért el Franciaország ellen (4-4), majd 5-1-re legyőzte Románia válogatottját, és ezzel döntő lépést tett a bennmaradás felé.

A DVSC, a Dunaferr és a Vasas bravúros szereplése

Négyből három döntős

Munkatársunk jelenti Brémából:

Az elmúlt hét végén négy női magyar kézilabdacsapat játszott az európai kupák döntőjébe jutásának jogáért, közülük kettő Németországban. A DVSC-Symphonia Buxtehude-ban, az FTC-Spectrum Brémában lépett pályára. Előbbi EHF Kupa-elődöntő visszavágón, utóbbi Bajnokok Ligája (mindent eldöntő) csoportmérkőzésen. Ami azt illeti, nem alakultak valami simán az összecsapások, sőt!

Nagyon rosszul kezdődött: az első félidő végén 14-11-es Buxtehude-vezetést konstatálhattunk, mi több, harmincnyolc percnyi játék után négy gól különbséggel vezettek a vendéglátók, ami nem tette kifejezetten bizakodóvá a tudósítót sem. Zúgott a „Hajrá Loki", s érezni lehetett, hogy a debreceni lányok-asszonyok nem adják át „csak úgy" a labdát az ellenfélnek. Ennek eredményeképpen – elsősorban a magyar bajnokságban, illetve kupamérkőzéseken csak elvétve lehetőségeket kapó *Sándorné Sipos Éva* szenzációs jobboldali betörései és átlövése, valamint *Szopóczy Brigitta* fantasztikus védései révén – az ötvenedik percre eltűnt a hátrány: 20-20 állt az eredményjelzőn. Aztán – nagyon finoman fogalmazva – jött a drámai végkifejlet: 23-23-mal kezdték a csapatok a hajrát, pontosabban az idegölő utolsó két percet. Ekkor idegenben dobott több góllal már a Debrecennek állt a zászló, mi több, heteshez jutott az eddig biztos kezű *Virincsik*. Lövését azonban *Zschau* hárította.

Ami innen következett, azt gyenge egészségi állapotú szurkolók valószínűleg nem élték volna túl: az utolsó percben Szopóczy bravúrosan védett egy ziccert, de a játékvezető általános meglepetésre hetest adott, mert szerinte *Zupkó* szabálytalankodott a támadóval szemben (Zupkó: „esküszöm, hogy nem értem hozzá!"). A büntetőt a válogatott kapus viszont parádésan védte, s ekkor úgy tűnt, már nem kell tovább izgulni.

Tévedni emberi dolog.

Tíz másodperc volt hátra, amikor emberelőnyben eladta a labdát a DVSC, s *Teuschel* egyedül vágtatott át a pályán. Tízből kilenc ilyen „tuti" szituációból gól lesz. Ebből nem lett, mégpedig – kell-e mondani – Szopóczy fantasztikus, hatalmas, óriási bravúrja miatt. Ami ezután következett, azt nem lehet visszaadni. Két szóval azért megpróbálnám: eufórikus ünneplés. Néhány könnyes nyilatkozat, egy hatalmas emberkupac közepéről: Szopóczy: „Fogalmam sincs, hogy hogy csináltam, nem tudom, mi történik itt". *Csapó:* „22-22-re játszottunk, de most mit csináljunk, 23-23 lett a vége?!". Sándorné: „Ekkora sanszot még nem kaptam, rendkívül boldog vagyok, hogy élni tudtam a lehetőséggel". *Köstner Vilmos:* „Csodálatos délután volt, titkon bíztunk a továbbjutásban. Köszönöm mindenkinek a hősies helytállást".

Buxtehude–DVSC-Symphonia 23-23 (14-11). Buxtehude, 2000 néző, vezette: Gutermann, Gedvilas. Legjobb dobók: Gorb, Bölk (7-7), Andersen 4, illetve Sándorné 6, Virincsik, Csapó (5-5), Jeddi. A fináléba a DVSC-Symphonia 44-44-es összesítéssel, idegenben dobott több góllal jutott.

❄

„Fradi! Fradi! Fradi!" – zúgott a zöld-fehérek szurkolótábora a TuS Walle Bremen–FTC-Spectrum mérkőzés után, miközben a játékosokat szállító busz kigördült a brémai sportcsarnok elől. Nem, sajnos nem. Ebből nem azt a következtetést lehet levonni, hogy *Németh András* csapata legalább egy döntetlent ért el a Bajnokok Ligája utolsó fordulójában, s így bejutottak a finálába. A szurkolók „csak" azt díjazták, hogy kedvenceik mindent megtettek a sikerért.

– *Idegesen, kapkodva játszottunk, sokkal több átlövést vártam* – mondta a lefújás után a brémai sport- és szabadidőcentrum egyik eldugott kijáratánál, magányosan cigarettára gyújtva Németh András. – *Pedig nem éreztem a meccs előtt, hogy játékosaim feszültek lennének... Azt hiszem, az a legnagyobb baj, hogy abban a pillanatban, amikor „oda kellene tennünk" magunkat, mindig megremeg a kezünk. Egyszerűen nem tudjuk elviselni az esélyesség terhét! Persze, én is hibáztam... A második félidőben rengeteget gondolkodtam a kapuscserén. Hogy miért nem cselekedtem? Amikor már elszántam volna magam, Farkas Andi kivédett egy hetest meg néhány ziccert. Egyébként meg vagyok róla győződve, hogy a továbbjutott Koprivnica beigért némi „fejpénzt" a Brémának, ugyanis Erlerék úgy küzdöttek, mintha az életükért játszanának. Megint nem sikerült...*

Szopóczy Brigitta

TuS Walle-Bremen–FTC-Spectrum 25-23 (10-9). Bréma, 1000 néző, vezette Johansson, Kjellquist. A legjobb dobók: Andersen 7, Ohlmann 6, Erler 5, illetve Farkas Á. 9, Kökény 5, Tóth Bea 5.

Murányi András

❄

Női kézilabda KEK-elődöntő, Volgográd. Rosszijanka Volgograd–Dunaferr SE 23-20 (10-9). Továbbjutott 44-42-es gólaránnyal a Dunaferr csapata, amelynek az ellenfele a német TV Lützellinden lesz a döntőben.

City Kupa-elődöntő,Fáy u., Vasas–Granicar Djurdjevac 20-14 (7-6). A Vasas 35-34-es összesítéssel jutott a finálába, ahol az ellenfele a Rotor Volgograd lesz.

A Vasas-pályán, a kapu mögött négy ember lábteniszezett tegnap délelőtt. Jó volt a hangulat, *Kakas László* kapusedző, *Wukovics, Petry* és *Hajdú* csak *Vinkovics Lajos* gyúró többszöri, szigorú felszólítására volt hajlandó abbahagyni a reklámtábla feletti tengózást. Hiába, jól esett egy kis kikapcsolódás... A szerda este már nincs túl messze, akkor pedig igencsak forró kilencven perc vár rájuk és társaikra. Szerencsére nyoma sincs a svédek elleni selejtező előtti alaptalan hurráoptimizmusnak, de borúlátásnak sem. *Mészöly Kálmán* szövetségi kapitány elégedett a felkészüléssel.

– A játékosok becsülettel elvégezték a munkát, a szerény játékerőt képviselő *Komárom* ellen remekül futballoztak – kezdte Mészöly. – A helvétek ellen persze minden más lesz, ennek ellenére bizakodással tekintek a szerdai mérkőzés el. Nagyon el lennék keseredve, ha kikapnánk.

– *Kiprich József a héten megbetegedett. Javult az állapota a Feyenoord csatárának?*

– Igen, bár még nem edzett együtt a többiekkel. A hét közepére azonban már teljes értékű harcos lehet. Ebben az esetben valószínűleg *Vincze Istvánnal* alkotják a támadósort. Egykor Tatabányán remekül megértették egymást, talán most a svájci reteszt is feltörik...

A magyar válogatott keret programjában ma két edzés szerepel, utoljára pedig holnap délelőtt, a BKV Előre pályáján gyakorolnak az EB-selejtező előtt.

(friedrich)

Schumacher ott folytatta, ahol abbahagyta

A tavalyi világbajnok Michael Schumacher győzelmével kezdődött az idei világbajnoki sorozat a brazíliai Interlagosban, annak ellenére, hogy az edzéseken Damon Hill bizonyult a leggyorsabbnak és így ő indulhatott az első helyről.

Hill és a mellőle induló *Schumacher* egyaránt jól kapta el a rajtot, de a német versenyző Benetonja hajszállal mégis jobban gyorsult, és neki kedvezett az is, hogy a rajt utáni első bal kanyar az ő oldalára esett, s így a később érkező Hillnek el kellett engednie a világbajnokot.

Ezután kettőjükhöz mért rendkívül kemény párviadal kezdődött, mert Hill szemmel láthatóan nem akart belenyugodni a második helyébe, s ezért minden körben legalább egyszer kísérletet tett ellenfele megelőzésére. Amint azonban kijött Schumacher mögül a szélárnyékból és szembe kapta a teljes menetszelet, rá kellett döbbennie, hogy nem elég gyors az előzéshez.

Ekkor taktikát változtatott, kivárásra autózott és igyekezett felőrölni ellenfele idegeit. Miután alig egy másodperc volt közöttük, ez már-már sikerült is. Schumacher viszont a 16. körben kibújt ebből a szorításból és bement a boxba. *Barrichello* jóvoltából alig fért be, kicsit sok időt is töltött benn, így csak *Berger* mögé, az ötödik helyre tudott visszajönni. Így aztán, amikor később Hill is igénybe vette az első boxbaállását, mivel gyorsabban végzett, még az első helyre érkezett vissza, Schumacher elé.

Sajnos, az igen látványosnak ígérkező párviadal kevéssel később végetért: Damon Hill kicsit gyorsabban ment bele az egyik S-kanyarba, mint illett volna (sőt, esetleg némi technikai hiba is „segített" kicsit neki), így kicsúszott, és a verseny feladására kényszerült.

Schumachernek ettől kezdve igazán komoly ellenfele nem akadt a mezőnyben annak ellenére, hogy a két Ferrari, *Berger* és *Alesi*, valamint *Mika Hakkinen* a McLaren-Mercedesben igen derekasan küzdött, a *Coulthardnak* pedig sikerült Hill helyébe lépnie, s végig üldöznie Schumachert. Akit viszont ezúttal sem lehetett legyőzni, mégpedig nem csak kiváló képességei miatt, hanem mert nagyszerű taktikát választott a csapat, ismét háromszori boxbaállással, és azt mintaszerűen hajtotta végre.

Így a világbajnok megismételte tavalyi interlagosi győzelmét Coulthard, Berger és Hakkinen előtt. Mindent összevetve, az egész verseny, annak ellenére, hogy nagyon sokan kiestek, egy jó idény képét vetítette előre.

(d.)

MOB-médiadíjak

Szombat délelőtt, a Hélia Szállóba invitálta a honi sportsajtó képviselőit a Magyar Olimpiai Bizottság. A MOB vezetői tájékoztatást adtak a júniusi budapesti NOB-ülés és az atlantai nyári játékok előkészületeiről.

Schmitt Pál elnök és *Ján Tamás* főtitkár átadta a hivatali elfoglaltságuk miatt kissé megkésett sajtónapi MOB-elismeréseket. Az immáron negyedik alkalommal kiadott médiadíjat idén hat sportújságírónak ítélték oda. Nívódíjat kapott: *Gyulai Szabolcs*, a TeleSport főszerkesztő-helyettese, *Szekeres István*, a Magyar Sportújságíró Szövetség első alelnöke, a Nemzeti Sport korábbi főszerkesztője és *Várnai Iván*, a Pesti Riport rovatvezetője. MOB-médiaoklevelet vehetett át *Jutasi Róbert*, a Somogyi Hírlap rovatvezetője, *Németh Ferenc*, az MTI fotoriportere és *Simon József*, a Nemzeti Sport rovatvezetője.

(f.)

Gólok, pontok

ASZTALITENISZ: Postás SE–Schwechat (osztrák) 6-1, ASKÖ Linz (osztrák)–BSE 0-7, ASKÖ Linz–Statisztika-Metalloglobus 1-6, Postás SE–Oberndorf (osztrák) 7-0. (Klubcsapatok Szuper Ligája, nők) LRI-Malév SC–Schwechat (osztrák) 6-4, Kiskunfélegyházi Credo AC–Wolkersdorf (osztrák) 8-2, LRI-Malév SC–Wolkersdorf 6-4, Kiskunfélegyházi Credo AC–Schwechat 7-3 (Klubcsapatok Szuper Ligája, férfiak).

RÖPLABDA: Kordax-Eger–PSV Gulet Wien (osztrák) 3-0. (Interliga női döntő, második mérkőzés) Az egriek az összesítésben 6-1-gyel bizonyultak jobbnak és ezzel megnyerték az Interliga-sorozatot.

KÉZILABDA: Elektromos–Hort SE 32-26 (NB I, férfiak). Caola SE–Szekszárd 14-16 (NB I, nők).

VÍZILABDA: Szentes–UTE 8-11, Tungsram–Eger 8-4, Szolnok–Szeged 7-8, Bp. Spartacus–Vasas-Plaket 8-14, KSI–FTC Vitasport 11-12, BVSC-Westel–HVSC 14-5 (OB I, férfiak).

Kiprich már gyógyulófélben

Feltörik a svájci reteszt?

A magyar labdarúgó válogatott az utolsó simításokat végzi a szerdai, Svájc elleni EB-selejtező előtt. Mészöly Kálmán együttese az elmúlt szombaton Komáromban játszott edzőmérkőzést a megyei első osztályú helyi csapat ellen. Az eredmény – 13-0 – nem sokat számított. Tegnap átmozgató edzés volt a Fáy utcában.

A második vonalban

A labdarúgó NB II Keleti Csoportjában a listavezető MTK szombaton biztosan nyert Gödöllőn, ezzel tovább növelte tetemes előnyét. A Nyugati Csoportban a pénteki Siófok–Haladás rangadó döntetlennel zárult, így a listavezető BKV Előre győzelmével négy pontra növelte előnyét a táblázaton.

Keleti Csoport: Gödöllő–MTK 0-2, Kazincbarcika–Hódmezővásárhely 5-0, Nyíregyháza–Tiszavasvár 0-0, III.ker. TVE–Salgótarján 3-2, Diósgyőr–Kaba 2-0, Szarvas–MVSC 1-0, Hajdúnánás–Balmazújváros 1-0, Hatvan–Tiszakécske 1-0. Az élcsoport állása: 1. MTK 47 pont, 2. Salgótarján 33, 3. Kaba 32.

Nyugati csoport: Dunaferr–Mohács 0-0, ESMTK–Matáv SC Sopron 2-2, BKV Előre–Paks 1-0, Keszthely–Budafok 2-2, Százhalombatta–Tatabánya 1-1, Beremend–PVSK 7-1, Baja–Veszprém 0-0. Az élcsoport állása: 1. BKV Előre 37 pont, 2. Siófok 33, 3. Haladás 31.

A telitalálatos totószelvény

1. Dresden–Hamburg	1-1	X
2. München–1860 Münch.	1-0	1
3. Bochum–Mönch.	0-2	2
4. Karlsruhe–1. FC Köln	0-0	X
5. Schalke 04–K.lautern	0-1	2
6. VfB Stuttgart–Dortmund	0-0	X
7. Cesena–Cosenza	0-2	2
8. Chievo–Venezia	2-1	1
9. Lucchese–Udinese	3-3	X
10. Palermo–Lecce	2-0	1
11. Perugia–Verona	3-4	2
12. Pescara–Atalanta	5-4	1
13. Salernitana–Andria	1-0	1
14. Vicenza–Acireale	2-0	1

Nyerjen a Fradi-kártyával!

SIGNØ™ '94-'95 autogram kártya

FERENCVÁROSI TORNACLUB BPEST.IX.K 1899

Már néhány napja kapható a SIGNO-kártya a ferencvárosi labdarúgók arcképével, s a szerencséseknek autogram is jutott. Mától játék indul a Nemzeti Sport és az Új Magyarország hasábjain. Április 1-jéig mindennap a Philatrade Kft.-nél kisorsolnak egy kártyát, amelynek két jellemző száma van: az egyik a játékos sorszáma, a másik pedig a kártyáé. Az előbbi rendre a Nemzeti Sportban, az utóbbi ugyanaznap az Új Magyarországban jelenik meg, tehát mindkét újságot meg kell venni.
A nyertes kártya gazdájának nincs más tennivalója, mint a megjelenés napján 18 óráig felkeresni a két szerkesztőség valamelyikét – természetesen csak az egyiket –, felmutatni a kártyát, valamint a Nemzeti Sport és az Új Magyarország aznapi számát, és máris átveheti a pénzjutalmat. Ha sima, vagyis aláírás nélküli a kisorsolt kártya, akkor **75 000** forint a díj, ha a kártyán eredeti aláírás van, akkor pedig **100 000** forint.

A kisorsolt kártya sorszáma: 2644

A Signo autogramkártya kapható az újságárusoknál, könyvesboltokban, trafikokban, egyes élelmiszer-üzletekben.

Osztrák segítség a gödöllői kastélynak

Hároméves a Club Pannonia

Harmadik esztendejébe lépett a magyar–osztrák kapcsolatok ápolására létrejött, bécsi székhelyű Club Pannonia. Szokásos évi közgyűlésén, amelyre a hét végén az osztrák fővárosban, a Grassalkovich-palotában került sor, a klub tagjai a többi között megismerkedhettek az egykori főrang gödöllői kastélyának a jövőjével.

FOTÓ: ARCHÍV

A gödöllői Grassalkovich-kastély tavaly már tízezer osztrák vendéget fogadott

Dr. Erdei János, a Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Társaság vezérigazgatója elmondta, hogy a versaille-i után Európa második legnagyobb ilyen épületegyüttesérőll van szó. Mint ismeretes, a Grassalkovich-kastély a Monarchiában a boldog emlékezetű *Erzsébet királyné* kedvenc magyarországi helye volt; a két háború között *Horthy Miklós* és családja tartózkodott gyakorta a falai között. Az ostrom után szovjet csapatok kvártélyozták be magukat, s mint annyi más esetben, itt is pótolhatatlan károkat okoztak. Nem használt a kastély állapotának az itt berendezett szeretetotthon sem.

A közhasznú társaság nem egészen egy esztendeje jött létre, 1,2 milliárd forint alaptőkével, s noha a költségvetésből még hiányzik pénz, már eddig is látványos eredményeket sikerült elérni. Sőt, az ebből az alkalomból ugyancsak Bécsben járt *Baja Ferenc* környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter osztrák kolléganőjével, *dr. Maria Rauch-Kallat*tal arról is tárgyalt, hogy Ausztria miként vesz részt a felújítási munkálatokban.

A klub közgyűlésén *dr. Anton Würzl* elnök hangsúlyozta, a klub tagjai között főként vállalkozók, menedzserek, üzletemberek találhatók, és ez is mutatja, hogy a két ország kapcsolatainak fejlődése elsősorban az ő munkájuknak köszönhető. Őket követik a közalkalmazottak, majd az újságírók, végül pedig a tudósok, a művészek, a diplomaták. *Dr. Czeglédi József* kereskedelmi tanácsos, az Országos Idegenforgalmi Hivatal bécsi képviseletének a vezetője, a klub főtitkára ehhez hozzáfűzte: tevékenységük nem merül ki a különböző előadások, ankétok, vita- és klubestek rendezésében, utazások szervezésében; a polgári peres ügyekben hozott bírósági ítéletek kölcsönös elismerését a klub egyik tagja dolgozta ki, s utóbb a két ország illetékesei ezt hagyták jóvá. **(gy. z.)**

BRAMAC METEOROLÓGIA

Változékony idő

°C 15 8

Reggel még erősebben felhős idő mellett főként keleten kisebb esőre is lehet számítani. Ezt követően a felszakadozó felhőzet, és a néhány órás napsütés hatására a legmagasabb nappali hőmérséklet keleten 8-12 nyugaton 12-15 fok között alakul. A délutáni, esti óráktól nyugat felől ismét hidegfront éri el hazánkat. Hatására megnövekszik a felhőzet, eső, záporeső, lehűlés várható. Az északnyugatira forduló szél a nyugati majd a középső országrészben is viharossá erősödik.

°C 11 6

délután — *A SZOMBATI ELŐREJELZÉS BEVÁLÁSA: JELES.* — este

I. Észak-Dunántúl:	III.Duna-Tisza köze:	IV. Északi-hegyvidék:
DÉLUTÁNTÓL MEGNÖVEKVŐ FELHŐZET 12°	VÁLTOZÓAN FELHŐS 13°	VÁLTOZÓAN FELHŐS 8°
II.Dél-Dunántúl:		**V.Tiszántúl:**
DÉLUTÁNTÓL MEGNÖVEKVŐ FELHŐZET 14°	DATELSAT-Magánmeteorológia	VÁLTOZÓAN FELHŐS 12°

Budapesten		Légszennyezettség (A nagyvárosok belvárosában)			Budapesten	
Várható:	13				Napkelte:	5:34
Átlagos:	14 °C	CO:	15		Napnyugta:	18:06
Rekord meleg:	23	NO_2:	30	%	Holdkelte:	3:31
Rekord hideg:	4	SO_2:	7	~	Holdnyugta:	14:24

Európai nagyvárosok hőmérséklete(°C):				Holdfázisok	
London:	5	Bécs:	11	Utolsó negyed	Újhold
Párizs:	6	Milánó:	10		
Brüsszel:	6	Velence:	15		
Genf:	6	Zágráb:	13		
Berlin:	5	Prága:	10	marc. 23.	márc.31.
München:	5	Pozsony:	12		

Az ismét megerősödő szél fokozott figyelmet igényel a tetőn dolgozóktól.

HA MÁR EGYSZER ÉPÍTKEZIK... BRAMAC TETŐRENDSZEREK

Mennyből a pénz

Nem manna hullott az égből pénteken Boston keleti részén a McLellan gyorsforgalmi úton, hanem – Amerikához illően – dollárok ezrei. A rendőrség több mint hétezer dollárt szedett össze százas, ötvenes, húszas és tízes címletekben, miután értesítették, hogy dolláreső esik az úton. Nem tudni, hogy a járókelők mekkora összeget tettek zsebre. Eddig nem jelentkezett a jogos tulajdonos, és önként sem szolgáltattak be pénzt.

Megrepedt a jégtakaró

Olvad a Déli-sark

A kontinenst körülvevő jégtalapzat olvadásának jeleit észlelték argentin kutatók az Antarktiszon. Az Antarktisz-félsziget mentén a Larsen-jégen már egy 70 kilométer hosszú repedés látható. Megfigyelések szerint helyenként több kisebb darabra szakadt az Antarktiszt körülvevő, helyenként 300 méter vastag jégréteg. Szakértők véleménye szerint a Déli-sarkot borító átlagosan 2000 méter vasrag jégsapka ugyan valószínűleg sohasem fog teljesen elolvadni, de a jégréteg akár csak csekély részének eltűnése is a tenger vízszintjének emelkedéséhez vezethet.

Repül a Cseh

„Cseh Légitársaságnak" hívják hétfőtől a cseh légitársaságot, amely a válás ellenére mindeddig a szövetségi állam korszakából fennmaradt „Ceskoslovenske aerolinie a.s." elnevezést használta. A cseh nemzeti légiközlekedési vállalat ezentúl a „Ceske aerolinie a.s." nevet fogja viselni. A módosítás nyomán nem lesz változás a légitársaság rövidítésében (marad a CSA), sem azonosítókódjában (OK).

Átálltunk!

Vasárnap hajnalban előreállítottuk az órákat. Nem sokkal, csak egy órával, ám többeknek néha még ez is gondot okoz. Mármint az új időszámításhoz való alkalmazkodás. Mert úgy tetszik, hogy – legalábbis egy ideig – egy órával kevesebbet alszunk. Körkérdésünkben jeles közéleti személyiségeknél érdeklődtünk, ki miként éli meg az ilyesfajta változásokat.

Torgyán József, az FKGP elnöke: – Hála Istennek, olyan szerencsés természetem van, hogy nem okoz semmi gondot az átállás. Most is, amikor Thaiföldön és Ausztráliában jártam, az akklimatizálódás mindössze annyiból állt, hogy beállítottam az órámat a helyi pontos idő szerint.

Krisán Attila, a határőrség szóvivője: – A szolgálatosok közül senki sem késett el, mindenki időben a helyén volt. Hogy a határon mi volt a helyzet? A forgalom mintha egy kicsit később indult volna el.

Csúcs László, a Magyar Rádió volt alelnöke: – Olyannyira minimális ez az időeltolódás, hogy szinte már észre sem vesszük. Jómagam korán kelő típus vagyok, így nem probléma egy óra ide vagy oda.

(bartal)

Hegyi posta

(TUDATUNK) Nem gondoltam volna, hogy ilyen gyorsan választ kapok arra, hogy mit is akarnak kitalálni a Találjuk ki Magyarországot klub régi találékonyai. Hát, természetesen azt: hogyan is lehetne még több pénzt keresni. Nem, nem az országnak! Hanem maguknak. A gazda szeme hizlalja a jószágot, s van-e annál jobb, mint sok pénzt keresni. Kevés munkával. Az Új Magyarország múlt pénteki számában Franka Tibor görgette tovább a Környezetvédelmi Minisztérium háza táján nemrég kirobbant pénzügyi botrány lavinácskáját. (Lavinácska, hiszen a sok millió, szabálytalanul – és feleslegesen – kifizetett forint, egyelőre legalábbis, mindösszesen egy embert látszik elsodorni.) E botrány egyik fejezete a jeles társadalomtudós (és egykori leválthatatlan tévéelnök) nevéhez fűződik, aki a Találd ki Magyarországot közhasznú társaság vezetőjeként kötött havi 1,1 millió forintos (plusz áfa) szerződést a minisztériummal, azt ígérve, hogy e csekély összeg fejében hajlandó kitalálni a minisztérium arculatát (előkelőbben szólva: imázsát) és – mintegy mellesleg; ha már arra jár – átformálja a magyar nép környezetvédelmi tudatát is. A professzor úr találékonyságát mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy mindenekelőtt azt sikerült kitalálnia, hogyan vehet fel a minisztériumtól a múlt esztendő utolsó két hónapjára 5,5 millió forintot, amely összeg valószínűleg még áfával együtt is több, mint az 1,1 millió kétszeres szorzata. Régóta tudjuk: találékony emberek viszik előre a világot, és ez még akkor is így van, ha földhözragadt koruk nem mindenben érti meg őket. Remélem, a professzor úr is kivágja magát szorult helyzetéből, már persze, ha egyáltalán annak tekinthető a helyzete. Végül is ő és kis csapata nem többre vállalkozott, mint hogy arculatot ad a minisztériumnak és átformálja a tudatunkat, s a tények egyértelműen bizonyítják, hogy nem ígért felelőtlenül. A minisztérium arca vitathatatlanul átformálódott, ami pedig a tudatot illeti: mentő tanúként jelenthetem, hogy az én tudatomat máris sikerült átformálnia... Mert ami ögyes, az ögyes.

Kocsis L. Mihály

Lottónyeremények

A 12. heti lottó- és hatoslottónyeremények a következők. Nyerőszámok: **2, 19, 69, 85, 87.** 5 találatos nem volt. A 31 darab négyesre egyenként 603 077 forintot fizetnek. A hármasok egyenként 3 712 forintot, a kettesek 166 forintot érnek. A következő hétre képzett 5 találatos nettó nyereményösszeg 100 millió forint.

Hatoslottó-nyerőszámok: **5, 13, 22, 27, 30, 34,** pótszám: **20.** 6 találatos és 5+1 találatos szelvény nem volt. Öt találata 36 fogadónak volt, nyereményük egyenként 107 827 forint. A négyesekre egyenként 1614 forintot, a hármasokra 168 forintot fizetnek. A következő hétre átvitt 6 találatos nettó nyereményösszeg 53 951 354 forint, az 5+1 találatos nettó nyereményösszeg pedig 7 671 473 forint.

Jokerszám: **9 7 7 5 6 3.** A jokeren telitalálatos nem volt. A következő hétre átvitt telitalálatos joker nettó nyereményösszeg 11 830 125 forint.

AustriaLotto

(12. hét)

3	14	17	31	39	43

Pótszám: 38

Jokerszám: 2 2 6 3 1 2

Call back-kalózok

Illegális távhívások a tengerentúlra?

A magyar piacon is megjelentek az olyan telekommunikációs szolgáltatások, amelyek segítségével egy-egy tengerentúli távhívás esetében nem csekély (0,5–50 százalékos) megtakarítás érhető el. Az úgynevezett *call back*-szolgáltatások lényege a következő: fel kell hívni egy külföldi automata központ számát. A hívástól számított 10-20 másodperc elteltével a központ számítógépe visszahívja az ügyfelet, és kapcsolatot létesít közte, valamint a hívott fél között. A társaságok ügynökhálózaton keresztül jutnak el megrendelőikhez. Az ügynökök között még főiskolai docens is található.

A call back-társaságok okozta károkról magyar adatok nem állnak rendelkezésre, így csak a lengyel helyzetről tudunk számot adni. Lengyelországban tavaly nyolcmillió dolláros kárt okoztak ezek a társaságok a „lengyel Matáv"-nak, a Telekommunikacja Polska SA-nak, és a TPSA attól tart, hogy a kalózcégek később akár hívásaik húsz százalékát is elvihetik, miközben a hálózat fejlesztésében semmilyen formában nem vesznek részt. (Nyilván emiatt olcsóbb a szolgáltatás.)

A Magyar Távközlési Vállalat több ilyen cégről is tud, de megfelelő rendelkezések nélkül egyelőre tehetetlen, ezért a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium, a Hírközlési Főfelügyelet és a Matáv egyeztető megbeszélést tartott az ügyben. A Magyar Távközlési Vállalat szeretné, ha mihamarább megszületnék a megoldás, és a minisztérium megtenné a megfelelő lépéseket.

Könnyen lehet ugyanis, hogy a call back cégek nemcsak Magyarországon, hanem külföldön is követnek el jogsértéseket. Hiszen például az Amerikai Távközlési Hatóság is csak néhány társaságnak engedélyezi a külföldi hívások bonyolítását, és csak abban az esetben, ha nem sértik az adott ország érdekeit.

Azok a Matáv-előfizetők, akik ezeket a call back-szolgáltatásokat igénybe veszik, megszegik az előfizetői szerződésben foglaltakat, hiszen egy másik céggel is szerződést kötnek, és annak is (pontosabban: főként annak) fizetnek, a Matáv vonalait használva. Ezek a cégek a szolgáltatásaikat külföldről bejövő hívásnak tüntetik fel, de nem erről van szó.

A Hírközlési Főfelügyeletről *Ballai Éva* jogi és igazgatási főosztályvezetőt kérdeztük meg:

– Két cégről, társaságról biztosan tudjuk, hogy ilyen tevékenységet folytat, további kettő pedig jelenleg áll vizsgálat alatt. A Matáv nemrégiben jogvédelmet kért tőlünk, ugyanis egy tavaly rögzített koncessziós megállapodás alapján nyolc évig a Magyar Távközlési Vállalat kizárólagos jogköre a Magyarországról külföldre történő távbeszélgetések bonyolítása. A Matáv kizárólagos jogköre továbbá a magyar közcélú távbeszélő-hálózat igénybevétele is. Jelenleg vizsgáljuk, valóban jogsértés történt-e. Az elsőfokú döntés hamarosan várható.

Csikor Ottó

CITY TAXI 2-111-111 BUDAPEST
2-111-111
CITY TAXI 2-111-111 BUDAPEST
2-111-111
CITY TAXI 2-111-111 BUDAPEST

Új fogászati ártábla Angyalföldön

Fogászatra ritkán megy az ember fülig érő mosollyal, s augusztustól vékony pénztárcával sem tanácsos. Megváltoztak ugyanis a fogorvosi ellátás finanszírozási szabályai. Bár az egészségbiztosítási pénztár adott egy hónap haladékot az átállásra, a türelmi idő lejárt, s szeptembertől az önkormányzatok feladata a fogászati alapellátás megszervezése, a díjtételek meghatározása. Az angyalföldi képviselő-testület e héten tárgyalta, s fogadta el *Egerfai József* alpolgármester erről szóló előterjesztését.

Angyalföldön nem tartják jó megoldásnak az azonnali privatizációt – melynek a feltételeit várhatóan jövő márciusra dolgozzák ki –, s átmenetileg megtartják a fogorvosi ellátásban dolgozók közalkalmazotti státusát. Elfogadták a kezelések díjtételeit is. (Már kifüggesztették ezeket a rendelőkben.) A testület figyelembe vette az orvoskamara ajánlatát, a kerület lakóinak nem túl magas jövedelemszintjét, valamint más kerületek rossz tapasztalatait. (Ahol ugyanis teljes árát kérnek, ott kiürültek a rendelők.) A testület úgy döntött, hogy a kezelések árából 17-50 százalékos kedvezményt ad az angyalföldieknek.

Néhány példa a díjtételek közül: egy röntgenfelvétel 250 forint, egy tömés – minőségtől, fogtól függően – 600-2700, a fogkövek eltávolítása 1600 forint. Az alapanyagárak emelkedésekor azonban a kezelések is drágulnak majd.

Sz. A. A.

Negyedmilliárd kellene a tétényi kastélyra

Dél-Buda kulturális központjának szánják a városvédők és a hagyományőrzők

A XXII. kerületi városvédő és hagyományőrző szervezetek – megelégelve az eredménytelen csatározást – a közelmúltban a városrész országgyűlési képviselőjéhez, *Lendvai Ildikóhoz* fordultak a tétényi Száraz–Rudnyánszky-kastély megmentése érdekében. Az épület állapota olyan tragikus, hogy immár legalább negyedmilliárd forint kellene a helyreállításához, márpedig – vélekednek a helyi erők – ekkora összeget ebben az országban kulturális célra legfeljebb a kormány képes előteremteni. Közös levelükben tehát arra kérték Lendvai Ildikót, vegye fel a kapcsolatot az épületért tenni hivatott tárcákkal, és végre birja őket cselekvésre. Nem sokkal azután, hogy akcióba lendült, munkások jelentek meg a kastélynál, és elkezdték foltozni a tetőt. Mint kiderült, a művelődési tárca adott rá mintegy húszmillió forintot.

A Meyerhofer András tervezte pompás, késő barokk épületetet kezelője, az Iparművészeti Múzeum 1990 őszén kénytelen-kelletlen bezárta: nem tudta tovább fizetni a fűtését. A magára hagyott kastély azóta fokozatosan pusztul, a benne elhelyezett páratlan bútortörténeti gyűjtemény pókok tanyája. A városvédők néha odamennek, megállnak a kerítésnél, szomorú pillantásokat vetnek befelé, utána némelyikük felhívja a sajtót, az meg megírja, hogy továbbra sem történik semmi a tétényi kastélymúzeumban.

Most viszont úgy tűnik, végre tényleg megmozdult valami. Lendvai Ildikó a leghatározottabban megígérte, hogy addig kilincsel a minisztériumokban, amíg legalább az induló összeget – úgy negyven-ötvenmilliót – elő nem teremtik valahogy. A városvédők és a hagyományőrzők egyébként azt szeretnék, ha a képviselő mindemellett rá tudná venni a parlament kulturális bizottságát, hogy a helyszínen, a XXII. kerületben vitassa meg a kastély sorsát. A lokálpatrióták akkor – kihasználva az alkalmat – végigkísérhetnék őket a málló épületen, hogy saját szemükkel is lássák, miről van szó. Lendvai Ildikó egyébként hozzátette: véleménye szerint az is sokat lendítene a tétényiek ügyén, ha elkészítenék a ház jövőbeni hasznosítására vonatkozó javaslatukat. A képviselő úgy véli, hogy a helyreállított Száraz–Rudnyánszky-kastély lehetne Dél-Buda kulturális központja.

A rekonstrukció utáni időkről mindazonáltal korai beszélni. Az épület egyik szárnyában ugyanis – majd' egy évszázada – mozgássérült gyermekeket ápolnak, s amíg ez így van, alighanem lehet belőle kulturális központ. Egyébként a kastély a gyermekotthon számára sem ideális hely, akár már holnap elköltöznének onnan, ha lenne hová.

B. T.

Öt éve zárva a múzeum

SZANDELSZKY BÉLA FELVÉTELE

MARGÓ

Búcsú az 1-estől

A BKV tegnap reggel üzemkezdettől ismét teljes vonalán közlekedteti a hosszú hónapokon át tartó munkával felújított kisföldalattit. Ezzel egy időben a Budapesti Közlekedési Vállalat megszüntette az 1-es autóbuszjáratot és a kisföldalattit pótló buszjáratot is.

Informatika nélkül az ellenzék?

A fővárosi önkormányzat MDF frakciója nem tudja kihasználni annak az informatikai rendszernek az előnyeit, amely állítólag már kiépült és működik a főpolgármesteri hivatalban. *Manninger Jenő* frakcióvezető ezzel kapcsolatban elmondta: az informatikai rendszer híján a frakció csak saját belső rendszerét tudja használni, és nem férhet hozzá azokhoz az adatokhoz, amelyek a városházán másoknak valószínűleg a rendelkezésére állnak. Érthetetlennek tartják, hogy miért nyilatkoznak a rendszer működéséről, hiszen tudomásuk szerint az informatikai rendszer még nem „él" a KDNP, a Fidesz, a MIÉP és az MSZP frakciónál sem.

Állatvédelmi felügyelő

Az erzsébetvárosi polgárok a jövőben a Fauna Egyesület által szerződtetett állatvédelmi felügyelőnél jelenthetik be, ha környezetükben állatkínzást, bántalmazást tapasztalnak. Az állatvédelmi felügyelő telefonszáma 188-4849.

Telefonhálózat-bővítés

A Matáv Pesti Igazgatósága ötezer új vonallal bővítette az István Központ kapacitását. A vállalat ígérete szerint ezzel a bővítéssel év végéig az összes eddig bejelentett igényt ki tudja elégíteni. A telefonra váró 450 egyéni és 1700 közületi ügyfél állomásait folyamatosan szerelik majd fel.

Lakásvásárlási kedvezmény

A kőbányai önkormányzat képviselő-testülete legutóbbi ülésén az első lakáshoz jutó fiatalok anyagi támogatásának emeléséről határozott. A döntés értelmében, amennyiben a kérelmezők megfelelnek a rendelet feltételeinek, a hivatal átvállalja a vásárlás vagy építés költségeinek 25 százalékát. A támogatás összege maximum 800 ezer forint lehet.

Jubilál az FKFV

Idén ünnepli fennállásának századik évfordulóját a Fővárosi Közterület-fenntartó Vállalat. A jubileum alkalmából nemzetközi szakmai konferenciát rendeznek ma a Magyar Tudományos Akadémia Kongresszusi termében. A tanácskozást – amelyen számos hazai és nemzetközi szaktekintély előadását hallgathatják meg a résztvevők – Bubla Gyula, a Fővárosi Közgyűlés Környezetvédelmi és Városfejlesztési Bizottságának elnöke vezeti.

Iskola az Örs vezér terén

Jövőre elkészül a horvát oktatási centrum

A főváros és az ország nemzetiségi oktatásának régóta húzódó problémája, hogy a délszláv népcsoportokhoz tartozó magyarországi diákok képzését megoldják. A korábbi szerbhorvát iskola már évekkel ezelőtt szétvált, de továbbra is ugyanabban az épületben működik a két intézmény. A kialakult helyzeten alapvetően változtathat az az iskola, amely most épül az Örs vezér terén.

Júniusban kezdődött, s várhatóan jövőre fejeződik be a horvát oktatási centrum építése – tudtuk meg *Vajda Zsuzsától*, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium főtanácsosától. A telket ingyen adta át a fővárosi önkormányzat, a beruházás költségeit – mintegy 750 millió forintot – pedig a kormány állja. Vajda Zsuzsa elmondta, hogy az alapozás már befejeződött, s jelenleg a szerkezeti munkák zajlanak. Jövőre minden bizonnyal már csupán belső munkákra lesz szükség. Az építkezés fővállalkozója a horvát–magyar érdekeltségű Coning Kft. Átadási határidő: 1996. szeptember.

Az épületkomplexum úgynevezett „teljes felmenő" rendszerű képzést tesz lehetővé, így óvoda, iskolai előkészítő, nyolcosztályos általános iskola és gimnázium is helyet kap majd az Örs vezér terén. Mindehhez kapcsolódik majd egy közel százszemélyes kollégium is, ahol elsősorban az alsó tagozatos gyerekeket helyezhetik el. Elképzelhető, hogy a gimnazisták továbbra is a Lendvai utcai kollégiumban maradnak.

Sz. I. M.

UTAK ÉS UTASOK

● Az autósok ismét birtokba vehetik az Andrássy út Hősök tere és az Oktogon közötti szakaszát. A Bajcsy-Zsilinszky útig várhatóan október végétől lehet majd eljutni.

● A Szilágyi Erzsébet fasorban az út egyirányú a Moszkva tértől a Szent János Kórház felé, a városközpont felé pedig a Városmajor utca a kórháztól a Csaba utcáig.

● A Hidegkúti úton a városhatártól 100 méteres szakaszon elzárták a kifelé vezető oldalt, jelzőlámpa irányítja a váltakozó irányú forgalmat.

● A Budaörsi úton a Fehérló utcánál a kifelé tartó forgalmat sávlezárás lassítja. A közelben a Dayka Gábor utcánál továbbra sem lehet közlekedni a belső sávokban a gyalogoshíd felújítása miatt.

● A XI. kerületben a Péterhegyi út és a Csákvár utca kereszteződésében, valamint az Andor utca és a Thán Károly utca csomópontjában aszfaltozás miatt minden irányban útszűkületen kell áthajtani. Lezárták az átmenő forgalom elől a Galvani utcát a Budafoki út és a Fehérvári út között. A Hengermalom úton a Szerémi útnál a Fehérvári út felé tartókat átterelik a másik oldalra. A Szerémi útra továbbra sem lehet behajtani az útépítés miatt.

● Az V. kerületben megállási tilalom van érvényben a Markó utca, a Bihari János utca, a Nagy Ignác utca, illetve az Alkotmány utca táblákkal jelzett szakaszán. A bíróság előtti útszakaszra a délelőtti órákban tilos behajtani.

Száz budapestiből hetven jótékony

Alapítványok önkéntesei, jótékonysági koncertek, gyűjtések szervezői a megmondhatói: gyakran minden rábeszélőképességükre szükségük van, hogy „kiénekeljék" a pénzt a leendő adományozó zsebéből, illetve megnyerjék a művészeket egy-egy jótékonysági gálán való fellépésre. Az adakozói húzódozás bizonyos szempontból érthető is, hiszen sok esetben semmiféle biztosítékot nem láttak arra, hogy a felajánlott összeget valóban arra fordítják, amire szánták. Ezért azután mind gyakoribbá vált, hogy az adományt kérők utólag részletesen beszámoltak – akár széles nyilvánosság előtt is – az adományok sorsáról. Talán ennek is tudható be, hogy az adakozási kedv nem csökken. Amint a KSH kutatásából kiderül, a jótékonykodók több mint nyolcvan százalékánál egyáltalán nem játszott szerepet az adókedvezmények, költségtérítések igénybevételének lehetősége.

Adakozási szokásainkról készített felmérést a múlt év februárja és áprilisa között a Központi Statisztikai Hivatal. A KSH Budapesti és Pest Megyei Igazgatóságának – *Fórika Lászlóné Molnár Erika* által összeállított – jelentéséből kiderül: a fővárosi polgárok döntő többsége úgy érzi, részt kell, részt kellene vállalnia a rászorulók megsegítésében. 1993-ban Budapest felnőtt lakosságának 71 százaléka valamilyen formában önkéntes segítséget nyújtott különféle, a közösséget érintő problémák megoldásához.

A jótékonykodás leggyakoribb formája a pénzadomány volt. Az adakozók több mint fele ezt a megoldást részesítette előnyben, a természetbeni adományozás terén azonban a fővárosiak kevésbé aktívak, mint a vidéken élők. Érdekes, hogy a nők szívesebben és könnyebben nyitották meg pénztárcáikat, mint a férfiak. Mindkét nemre jellemző viszont, hogy adományaik, illetve önkéntes munkavállalásaik indokaként elsősorban a segítségnyújtásból fakadó jó érzést jelölték meg. A szolidaritás legerősebben a gyermekek, az idősek, a súlyos betegek és a szegények iránt nyilvánult meg.

A legszívesebben a 31 és 60 év közötti emberek adományoznak pénzt. Az önkéntes segítők legtöbbje 18 és 50 év közötti, de akár a pénzbeli, akár a természetbeni adományozókat, akár az önkéntes segítőket nézzük, lényegesen több közöttük a magasabb iskolázottságú, mint az alacsonyabb képzettségű, foglalkozás tekintetében pedig a beosztott diplomások, a vezetők és a vállalkozók a legaktívabbak. Más szempontból a legjobb adományozók a kétgyermekes családok felnőtt tagjai. A jövedelmi szint szerinti vizsgálat alapján pedig kétirányú tendencia figyelhető meg. Egyrészt minél magasabb, másrészt minél alacsonyabb a megkérdezettek háztartásában az egy főre jutó havi nettó jövedelem, annál nagyobb közöttük az adományozók és az önkéntes munkát végzők aránya. Persze az alacsonyabb jövedelemmel rendelkezők nem annyira a pénzbeni, mint inkább a természetbeni adományozásban, illetve az önkéntes munkavégzésben tűnnek ki.

A lakossági segítségnyújtás többnyire alkalomszerű és kivételes helyzetekre korlátozódik. A természetbeni adományozásra jellemző a ruházati cikkekkel való támogatás, de jelentős a könyv- és játékadományok aránya is, élelmiszerekkel viszont a budapesti adakozók a vidékieknél lényegesen ritkábban támogatják a rászorulókat.

Talán meglepő, de tény, hogy az egyesületek jelentős szerepet játszanak az adománygyűjtésben. Összességében több segítőt vonzanak, mint az alapítványok. A fővárosban például a természetbeni adományokkal hatszor, önkéntes munkával két és félszer annyian segítik az egyesületeket, mint az alapítványokat. Ám a jótékonykodásbeli magatartásban minden bizonnyal közrejátszottak tájékozottságbeli különbségek is. A nem jótékonykodók több mint felének alig volt információja az alapítványok, egyesületek tevékenységéről. Mindez arra enged következtetni, hogy a nonprofit szektor még nem térképezte fel lehetséges támogatóinak teljes körét, így komoly esélyeik lehetnek a lakosság további aktivizálására – vonja le a következtetést a KSH jelentése.

L. B.

ADOMÁNYOZÓK ÉS SEGÍTŐK (SZÁZALÉKBAN)

A támogatás címzettje	Természetbeni adományozók	Pénzt adományozók	Önkéntes segítők
Ismerős magánszemély	28,9	1,7	55,2
Ismeretlen magánszemély	20,7	31,7	2,9
Ismerős és ismeretlen magánszemély	16,8	5,0	8,8
Csak magánszemély	**66,4**	**38,3**	**66,9**
Ismerős szervezet	9,3	13,7	10,5
Ismeretlen szervezet	4,9	8,4	1,5
Ismerős és ismeretlen szervezet	0,3	1,0	0,4
Csak szervezet	**14,4**	**23,1**	**12,5**
Vegyes címzett	**14,5**	**31,0**	**13,5**
Nincs válasz	**4,7**	**7,5**	**7,1**

Forrás: KSH Budapesti és Pest Megyei Igazgatósága

Hétszázmillió forintot szavaztak meg a Pálmaház rekonstrukciójára

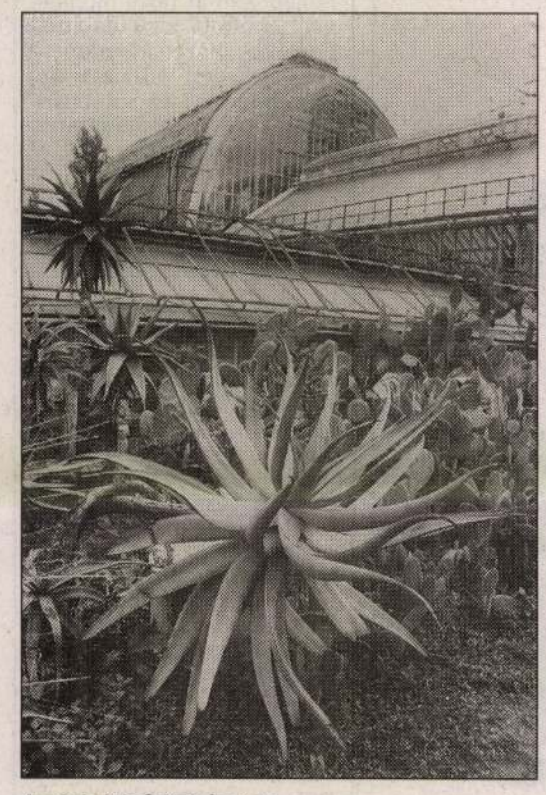

SZANDELSZKY BÉLA FELVÉTELEI

Az átépítés két évig tart

Szeptemberben az idei hétszázezredik látogató is megváltotta jegyét az Állatkertbe. Ez azonban 16 százalékos visszaesés tavalyhoz képest. Az okot a kisföldalatti felújításában és az Andrássy út lezárásában keresik – a Liget többi intézményéhez hasonlóan – a kert vezetői. A kevesebb látogató azonban – a jegyáremelésnek és a szolgáltatások sikerének köszönhetően – nem jelent bevételcsökkenést: a 16 százalékkal több bevétel, a tavalyihoz hasonló fővárosi támogatás mellett, alig volt elég a takarmány-, energia- és közműárak 35-40 százalékos emelésének fedezésére. Mindezek ellenére a kert augusztusra kifizette 1993-ból örökölt 100 milliós adósságát.

Az Állatkert nagy rekonstrukciója, ahogy hírlik, az elkövetkező évben sem kezdődhet el, mivel a parlament címzett támogatásra kiírt pályázatán sikertelenül szerepelt. A kert vezetői azonban nem adják fel egykönnyen a dolgot: indultak a honfoglalás 1100. évfordulójára kiírt pályázaton, és támogatást kértek a Központi Környezetvédelmi Alaptól is egy természetvédelmi mentőhely felépítésére. (A vidramenhely építése már meg is kezdődött.) A Fővárosi Közgyűlés hétszázmillió forintot szavazott meg az 1912-ben épült Pálmaház rekonstrukciójára. Az átépítés várhatóan 1997-ben fejeződik be. Folyik az elefántistálló, a vízilómedence és a zsiráfkifutó felújítása is. A Fővárosi Csatornázási Művek pedig ingyen újítja fel a legrosszabb állapotban lévő állatkerti csatornaszakaszt.

Sz. A. A.

Ugyanazzal a bérlettel Bécsben és Budapesten?

Berlin és Róma vezetői nemrégiben megállapodtak arról, hogy a két főváros polgárai – amennyiben bérletet vesznek saját városukban – ingyen utazhatnak a másik metropolis tömegközlekedési eszközein. Megkérdeztük *Demszky Gábort*, Budapest főpolgármesterét, mit szól a hírhez.

Demszky Gábor elmondta: nagyon jó ötletnek tartja a kezdeményezést. Szerinte Budapest és Bécs között hasonló megállapodás jöhetne létre. A főpolgármester tájékoztatott arról, hogy hamarosan a magyar fővárosba látogat Bécs főpolgármestere, *Michael Häupl*. Demszky ezt az alkalmat szeretné kihasználni arra, hogy felvesse: Bécs és Budapest polgárai – az olasz–német példa nyomán – szintén kölcsönösen használhatnák egymás tömegközlekedési járműveit – feltéve, hogy saját városukban már vásároltak bérletet.

Budapest vezetői azért is tartják megfontolandónak az ötletet, mert az osztrák és a magyar főváros közötti autópálya kiépülésével a metropolisok belvárosaiban is megnövekedhet a forgalom. Márpedig ha a gépkocsiáradatot meg tudják fékezni a tömegközlekedés feltételeinek javításával, Bécs és Budapest is jobban járhat. Arra a kérdésünkre, hogy egész évben vagy pedig csak nyáron lennének érvényesek a bérletek a két városban, a főpolgármester elmondta: szerinte az utasforgalom jellege azt indokolja, hogy egész évben maradjon érvényben az intézkedés. Demszky hozzátette: jelenleg a többi környező ország fővárosa és Budapest között nincs olyan arányú forgalom, ami szükségessé tenne hasonló akciót.

Sz. I. M.

A fővárosban koncentrálódnak a gazdasági szervezetek

Megötszöröződött a kft.-k száma

MUNKATÁRSUNKTÓL

Budapesten 1990 végétől mintegy 2,7-szeresére nőtt a gazdasági szervezetek száma – derül ki a Központi Statisztikai Hivatal Budapesti és Pest Megyei Igazgatóságának tanulmányából. Számuk így 1995 júniusában elérte a 342 ezret. Az országban létrehozott összes gazdasági szerveződésnek több mint egyharmada Budapesten kezdte működését. A fővárosnak a gazdasági szervezetek száma alapján számított országon belüli súlya 25-ről 31 százalékra emelkedett.

A nagyobb csoportot alkotó gazdálkodási formák közül relatíve a jogi személyiségű vállalkozások száma bővült a legdinamikusabban: idén júniusra számuk 3,8-szeresére, 49 ezerre emelkedett. A korlátolt felelősségű társaságok száma ezen belül ötszörösére nőtt. A sokféle típusba sorolható, jogi személyiség nélküli vállalkozások száma 1990 óta 2,7-szeresére, 280 ezerre emelkedett. A növekedés meghaladta a 175 ezret, ebből 34 ezer a betéti társaságok, 137 ezer az egyéni vállalkozások gyarapodásából származott. A betéti társaságok a legnépszerűbbek: 15-szörös volt a bővülés. A nonprofit szervezetek száma négy és fél év alatt több mint kétszeresére, tizenegyezerre nőtt. A költségvetési és társadalombiztosítási szervezetek száma némileg csökkent, 2100 körül volt.

A nemzetgazdasági ágakat tekintve legjobban a kereskedelem, a javítás, valamint az ingatlanügyletek és egyéb szolgáltatási ágazatokban szaporodtak a szervezetek. Az összes budapesti gazdálkodó 26, illetve 37 százaléka koncentrálódott itt.

A budapesti székhelyű gazdasági szervezetek országon belüli súlya szinte valamennyi gazdálkodási formában és nemzetgazdasági ágban nőtt az elmúlt négy és fél év alatt. A jogi személyiségű vállalkozások 45, a betéti társaságok 38, az egyéni vállalkozók 28 százaléka működik Budapesten. Az utóbbiaknál a fővárosiak aránya a szellemi foglalkozásúak között a legnagyobb: 37 százalék. Ágazati szinten a főváros részaránya az ingatlanügyletek és egyéb szolgáltatások kategóriájában magas, negyven százalék. A kisebb létszámú ágazatok közül a fővárosi gazdálkodók a pénzügyi tevékenységben és kiegészítő szolgáltatásaiban játszanak kiemelkedő szerepet. Az itt működő szervezeteknek közel fele található Budapesten.

A létszámnagyság szerinti összetétel az utóbbi négy és fél év alatt jelentősen módosult. Az 1990 végétől alakult gazdasági szervezetek többségét tízfős vagy annál alacsonyabb létszámmal hozták létre: június végén a budapestiek 96 százaléka dolgozott tizenegy főnél kisebb létszámmal. A nagy létszámú – háromszáz személynél többet foglalkoztató – szervezetek száma az elmúlt négy és fél év alatt – részben szervezeti változások, részben a kényszerű létszámleépítések következtében – jelentősen csökkent. Június végén a teljes gazdálkodói kör 0,1 százalékánál, 456 szervezetnél dolgozott háromszáznál több munkavállaló.

Ugyanannyi áram fogy

Kedvezmény az energiatakarékos gépekre?

MUNKATÁRSUNKTÓL

Ellentétben például a vízművekkel, az Elektromos Művek Rt. ezután sem kér pénzt a mérőórák leolvasásáért – nyilatkozta az MTI-nek *Börcsök Dezső*, az Elmű vezérigazgatója. Amíg a Díjbeszedő Rt. szedte az áramdíjat, a leolvasást is felszámították a fogyasztóknak – tette hozzá érdeklődésünkre. Mióta azonban az Elmű végzi a díjbeszedést, ezért már nem kér pénzt. Börcsök Dezső ugyanakkor elmondta: nem érződik, hogy az áramdíjak emelése miatt csökkent volna a fogyasztás, s nőtt volna az energiatakarékos berendezések iránti igény. Az Elmű vezetése szeretné elérni, hogy mihamarabb cseréljük le nagyfogyasztású gépeinket. Már elkezdték a tárgyalásokat a nagy – elsősorban hazai – gyártókkal és kereskedelmi cégekkel, hogy az új, energiatakarékos gépek vásárlásakor adjanak árkedvezményt.

KULTURÁLIS MENEDZSERKÉPZÉS

Az ELTE Bölcsészettudományi Karán 1995 októberében – immár harmadik alkalommal – két szemeszteres felsőfokú kulturális menedzserképző tanfolyam indul. Tanfolyamdíj: 70 000 Ft.

A képzés **a kultúra bármely területén** (közművelődési, közgyűjteményi, művészeti intézmények, kulturális vállalkozások, önkormányzati kulturális irányítás stb.) **dolgozó főiskolai és egyetemi végzettségűek számára** kíván olyan korszerű felsőszintű szakmai és menedzseri ismereteket nyújtani, amelyek lehetővé teszik a piacgazdasághoz való jobb alkalmazkodást.

A tanfolyam szakdolgozattal, írásbeli és szóbeli vizsgával zárul. **A bizonyítvány** az Országos Képzési Jegyzékben szereplő felsőfokú kulturális menedzser szakképesítés szakmai és vizsgáztatási követelményeinek alapján **szakirányú végzettséget ad, és az F kategóriába való besorolásra jogosít.**

A tanfolyam előadásain és szemináriumain a következő ismeretek kerülnek előtérbe:

- *marketing, kulturális marketing, reklám, public relations*
- *kommunikáció, metakommunikáció, a rábeszélés művészete*
- *a kulturális intézmények sajtókapcsolatai, érdekérvényesítési és marketinglehetőségei a médiában*
- *szponzorálás, adományszerzés*
- *általános és kulturális menedzsmentismeretek*
- *vállalkozási ismertek, különös tekintettel a költségvetési, a nonprofit és profitorientált kulturális intézményekre, szervezetekre és vállalkozásokra*
- *a kulturális jog kérdései (személyiségi és szerzői jog, a kulturális intézmények és vállalkozások aktuális jogi kérdései, munkajog)*
- *a kulturális terület gazdasági, pénzügyi, adózási kérdései*
- *a mega-attrakciók és nagyrendezvények története és menedzselése*
- *rekreáció, sport és vállalkozás.*

A tanfolyam előadói a fenti témák legkiválóbb hazai szakemberei. Egy-egy témakörben a vezetőtanár mellett számos meghívott előadó – kulturális topmenedzser – számol be tapasztalatairól. (Az elmúlt évi tanfolyamon 43 előadó és kulturális menedzser szerepelt.)

A foglalkozások **október 18-tól május elejéig minden szerdán 9.15-től 15.45-ig** lesznek az ELTE Bölcsészettudományi Kar, Budapest V., Pesti Barnabás u. 1. sz. alatti épület VII. termében.

Érdeklődés és jelentkezés levélben vagy faxon (telefonon vagy személyesen 9–14 óra között) szeptember 29-ig Bujdosó Dezső docensnél. (ELTE BTK Kulturális Menedzserképző Program, 1052 Bp., Pesti Barnabás u. 1.) Tel.: 267-0966, 266-9100. Fax: 266-5699 vagy 137-6858.

Kívánságra megküldjük az ELTE eddigi kulturális menedzserképzéseinek teljes anyagát: a nappali és tanfolyami képzéseink előadásainak címeit, előadóinak és vendégelőadóinak névsorát, illetve a most meghirdetett tanfolyamunk szakmai és vizsgakövetelményeit.

*

Az ELTE kulturális menedzserképző programjainak támogatója a NÉPSZABADSÁG.

21781 KJ

Mozgások a felszínen, veszélyek a föld alól

Elkészült az első fővárosi digitális térkép a Földrajztudományi Kutató Intézetben

A geográfusok a napokban készültek el azzal a térképpel, amely Budapest úgynevezett „felszínmozgásos" területeit ábrázolja. A Magyar Tudományos Akadémia Földrajztudományi Kutató Intézetében most elvégzett munka egyedülálló: a főváros felszínmozgásos térségeit immár digitális adatok formájában is rögzítették. (Kezdetben ezeket a vizsgálatokat csak konkrét feladatok kapcsán végezték el Budapesten. Az országos feldolgozást – több intézmény bevonásával – a Központi Földtani Hivatal irányította.)

A most elkészült munkát megrendelő Főpolgármesteri Hivatal főtanácsosa, *Benkhard Dénes* lapunknak elmondta, hogy a térkép – melynek szakmai bírálata még nem zárult le – részévé válik Budapest készülő általános rendezési tervének. A főtanácsos szerint egyébként jó lenne, ha nemsokára elkészülne Budapest légtisztasági és légáramlási térképe is. Benkhard Dénes hangsúlyozta, hogy a most készülő dokumentum a hivatal napi munkájában is jól alkalmazható lesz, hiszen ez az első térkép, amely számítógépeken is használható. A napi munkában mindez azt jelenti, hogy a csúszásveszélyes területekre vonatkozó információkhoz gyorsabban férhetnek hozzá a kerületi önkormányzatok, amikor részletes rendezési terveket készítenek, illetve építési engedélyeket adnak ki. Most kezdődő sorozatunkban ízelítőt nyújtunk abból, hogy mit tudhatnak meg a térkép felhasználói Budapest felszínmozgásos régióiról, a legveszélyesebb térségekről. Elsőként a karsztvidékek bemutatásával foglalkozunk.

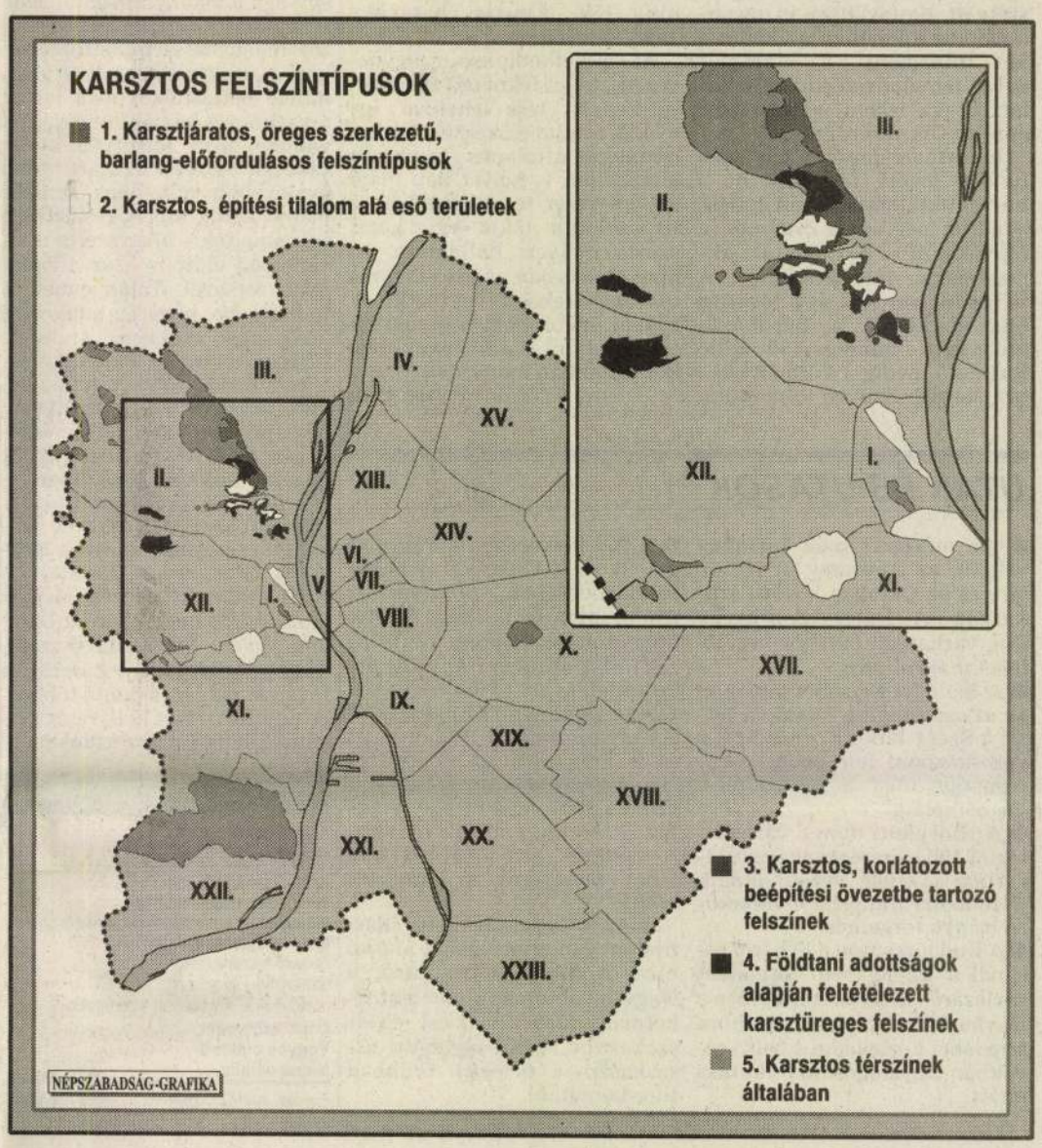

A felszínmozgásos folyamatok térképezett típusai a következő csoportokba sorolhatók: karsztos beszakadások, felszínsüllyedés, földcsuszamlás és eróziós folyamatok. A vizsgálatokat azért végzik, hogy elkülöníthetőek legyenek a beépítésre alkalmatlan felszínrészek az arra alkalmasaktól. Emellett az elkészült térképeken feltüntetik a magas talajvízállású területeket is. (Az utóbbiakkal sorozatunk következő részében foglalkozunk.)

A karsztos térszíneken bizonyos veszélyforrásokra kell ügyelniük az építési hatóságoknak – mondja *Schweitzer Ferenc*, a Földrajztudományi Kutató Intézet igazgatóhelyettese. A többnyire mészkőből álló területek mélyében üregek, barlangrendszerek találhatók, amelyek legtöbbször a hajdani több millió vagy több százezer évvel ezelőtti karsztvizek áramlási, illetve a karsztvizek kilépési szintjeit jelölik. A térképezés során például a Rózsadombon vizsgálták a felszíni formákat és a karsztforrásokból kivált édesvízi mészkövek elhelyezkedését. Mindez egyrészt a Ferenc-hegyi-, a Szemlő-hegyi-, a Pálvölgyi-, a Mátyás-hegyi- és József-hegyi-barlangrendszer kiterjedésére, másrészt a feltételezett, még ismeretlen járatrendszerek felkutatására irányult. A járatrendszerek ismerete – a természetvédelem szempontjai mellett – azért is fontos, mert így előzhetjük meg a barlangok, járatrendszerek feletti térszínek beszakadását.

Nem hagyható figyelmen kívül az sem – folytatta a földrajztudós –, hogy a karsztjáratos, üreges szerkezetű hegyoldalakra épített nagyobb épületeket *a beomlás is fenyegeti*. Különösen ezért van szükség a részletes geomorfológiai, hidrogeológiai, geológiai térképezésre. Egyes területeket építési tilalommal kell sújtani, máshol elég néhány korlátozó intézkedés bevezetése is – tette hozzá az igazgatóhelyettes.

Szegő Iván Miklós

MAYERHOFFER ANDRÁS

Az Angolkisasszonyok iskolái és temploma

Mivel mostani számunkban beszámolunk az angolkisasszonyok iskolájának évkezdéséről, úgy tartottuk ildomosnak, hogy néhány szót ejtsünk nemcsak az iskola épületéről, hanem a Szt. Mihály templomról is.

Az Angolkisasszonyok Sancta Maria Leánygimnáziuma az 1774-ben Budára és 1787-ben Pestre települt apácarend középiskolája. A rend hosszú évtizedekig egymagában foglalkozott a fővárosban leánynevelléssel. II.Józsefnek a szerzetesrendeket feloszlató rendelete sem érintette. 1856-ban tanítónőképzőt, 1894-ben polgári iskolai tanárnőképzőt létesített. A századfordulón az *V. Váci utca*i rendházhoz csatlakozó *Irányi utca*i telken új iskolaépületet emeltek. 1882-ben indult a négyosztályos felsőbb leányiskola, mely 1899-ben hatosztályossá, 1918-ban pedig leánygimnáziummá alakult. A gimnázium tanulóinak egy része bentlakó volt a konviktusban. Az államosítás után 1949 és 1951 között helyén nyílt meg az állami Szendrey Júlia Leánygimnázium. Az épületbe ezután zeneiskola, általános és szakközépiskola került. 1917-ben Zugligetben felépült a rend háza és temploma, 1949-ig itt is működött egy négyosztályos gimnázium. 1989-ben a kollégium megnyitásával kezdte újra működését Budapesten.

A *Váci utca 47.* szám alatti templom egy elpusztult középkori templom helyén, 1747-49-ben eredetileg a domonkosok számára készült. 1755-ben épült a tornya, mely feltehetőleg **Mayerhoffer András** műve. 1765-ben szentelték fel, 1787-től lett az angolkisasszonyoké. Homlokzata háromszakasos falpillérekkel tagolt, középen toronnyal. Középrésze felett az oromzaton angyalszobrok, az oromzatban Ecclesia Michaeli Sacra – vagyis Szt.Mihály temploma – felirat látható. Főkapuját füzérdíszes ión oszlopok keretezik gazdag, golyvás párkánnyal, közepén Magyarok Nagyasszonya – Patrona Hungariae szoborral, a széleken angyalkákkal. Valamennyi **Hebenstreit József** szobrász alkotása. A homlokzat két szélső mezőjében rokokó keretű szoborfülkék vannak szerzetes szentek barokk szobraival. Belseje dongaboltozatos teremtemplom, orgonakarzatának előrehajló ívét atlaszok tartják. Sekrestyeszekrénye, gyóntatószékei, padjai domonkos fafaragással díszítettek. A templomot és a zárdát **Sedlmayr Jánosné** tervei alapján állították helyre 1967-ben.

A templom melletti rendház háromemeletes, 10 ablakos középrizalittal. Kétemeletes kapuzata felett felirat, 1813-as évszámmal. Kapujában barokk faajtó.

S. D.

BELVÁROS-LIPÓTVÁROS 1998 szept 2.

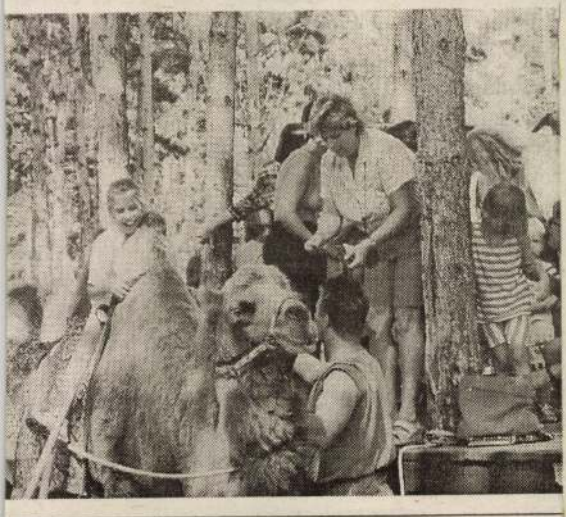

Budapesten

S miben segítettünk mi belvárosiak? Szombaton és vasárnap kerületünk nagy részén haladt át a *maratoni futás* útvonala, aholis három frissítő állomáson szorgoskodtak a kerület középiskolás diákjai, valamint a Sportcsoport munkatársai. Aki velünk volt, jól érezte magát, s boldog volt, hogy munkájával hozzájárulhatott a sikerhez.

ROMHÁNYI ÉVA SPORTREFERENS

Lamborghini

Fali és állókazánok
24–200 kW
Kiváló minőség
– Megbízhatóság
Bevezető ár: 85.280,- Ft-tól.

Vasuta® Kft.

1024 Bp. Keleti Károly u. 43.
Tel.: 212-29-49, 212-47-45

PALETTA

AZ ÓBUDAI NYÁR programsorozat keretében ma a Budapesti Vonósok lépnek fel az óbudai Szent Péter és Pál Plébániatemplomban (III., Lajos utca 168.). A hangversenymester Bánfalvi Béla, közreműködik Rónaszéki Tamás hegedűművész. Az este nyolckor kezdődő koncert műsorán szerepelnek Mozart, Vivaldi és Corelli művei is.

A BAUX JACKSON BAND koncertezik ma este kilenc órától az Old Man's Pubban (VII., Akácfa utca 13.). Ugyanitt holnap a Cotton Club Singers, hétfőn Nagy Feró és a Beatrice, kedden pedig a Deák Bill Blues Band lép fel.

AZ ÉJSZAKAI FUTÓVERSENY ma este kilenc órakor startol a Roosevelt térről. A hat és fél kilométer hosszú távon a főváros legszebb részein futhatnak végig a résztvevők. A vállalkozó kedvűek ma még nevezhetnek a helyszínen.

A MAGYAR SAJTÓ HÁZÁBAN (VI., Andrássy út 101.) Arató András fotókiállítása nyílik hétfő este hét órakor. A tárlat témája: New York szeptember 11. előtt.

Kilométeres utcabál

A korábbi két alkalom kedvező tapasztalatai nyomán, ebben az évben is megrendezik Érden, ezúttal szeptember 7-én, a szinte az egész várost megmozgató utcabált. Idén a hagyományos Érdi napok nyitó rendezvénye is ez.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Nem puszta szólam, hogy a kilométeres utcabál megmozgatja Érd lakosságát, hiszen a helyszín a települést átszelő 70-es út. Délután kettőtől a forgalom elől lezárt országúton kezdődő esemény miatt a városban csak kerülővel lehet kelet–nyugati irányban közlekedni.

Az út menti vendéglátóhelyek mindegyike részese lesz a jótékony célú zenei és gasztronómiai fesztiválnak. Az éttermek nemcsak étel- és italkínálatukkal várják a vendégeket, hanem a színpadjaikon megrendezett látványosságokkal is. Az este jó lehetőséget kínál az adásait nemrégiben elindító érdi Junior Rádiónak, hogy műsorvezetőit személyesen is bemutassa az érdeklődőknek.

A hónap végéig tartó események során lesznek kulturális, sport- és tudományos rendezvények is. A művelődési központban szeptember 9-én bábkiállítás nyílik, szeptember 15-én *Ambrus András* tart pódiumestet a Parkvárosi Közösségi Házban, szeptember 16-án tárlaton mutatkoznak be a Poly-Art Alapítvány tagjai, szeptember 19-én a zeneiskola tanárai adnak hangversenyt, szeptember 28-án pedig a nagyváradi Kiss Stúdió Színház művészei *Kocsis István* Bolyai János című színművét adják elő.

A tudományos rendezvények közül kiemelkedik a földrajzi tudománytörténeti konferencia szeptember 19-én a Magyar Földrajzi Múzeumban.

Minden bizonnyal sokan látogatnak el szeptember 14-én az Ercsi úti sportpályára, ahol kispályás labdarúgó-bajnokságot is rendeznek. Ugyancsak sok embert szokott vonzani a Szent Mihály-napi búcsú, amelynek időpontja szeptember 29.

Az Érdi napok záróeseményeként október 4-én hirdetik ki a Virágos Érd pályázat eredményét.

Ha elégedettek az istenek, sok a rizs

Bézi László, az Indonéz–Magyar Kulturális Egyesület elnöke sült kukacról és fociról

Amikor Bézi László 1995-ben megkapta az indonéz kormány ösztöndíját, mindössze annyi köze volt a szigetországhoz, hogy az asztalán, egy üveglap alá terített világtérképen nagyjából Indonézia fölött írt. Bandungi és yogyakartai diákként határozta el, ha hazaérkezik Budapestre, társaival indonéz–magyar baráti kört alapít. A hét éve működő kulturális egyesület Titokzatos szigetek című programsorozata e napokban is tart a XVII. kerületi Dózsa Művelődési Házban (Pesti út 113.).

– Indonéz nyelvet és kultúrát tanultam 1995–1996-ban az indonéz kormány Dharmasiswa ösztöndíjasaként, Bandungban – mondja Bézi László. – Elég sokan voltunk kint akkor, mert ezek a külföldieknek szóló ösztöndíjak érdekes módon a magyarok körében a legnépszerűbbek. Valószínűleg azért, mert sok a hasonlóság a két nép között.

– Mondana néhányat?

– Jobban emlékszem olyan esetekre, amikor alapvető különbségekkel szembesültem. Például azzal, hogy az indonézek utálják a fokhagymát. Mi viszont fintorgunk a kukacaiktól.

– Miktől?

– Egy borneói törzs díszlakomáján gyakran kerül az ünnepi asztalra sült kukac. És hogy mi lenne a hasonlóság? Például, hogy mindkét nép imádja a focit. Amikor kint jártam, és elmeséltem, hogy Puskás Öcsi magyar, úgy döntöttek, hogy ezentúl ők is magyarok akarnak lenni. De ne gondolja, hogy csak ennyit tudnak rólunk az indonézek! Emlékszem például, amikor egy forró napon Indonézia egyik kialudt vulkánjának kráterében dolgoztam. Szokás ugyanis, hogy a kráter alján lévő kövekből feliratokat raknak ki az emberek, amiket fentről, a vulkán széléről bárki elolvashat. Én „Hungary"-t akartam formázni a lávakövekből. Hátulról kezdtem, így az y-nal és az r-rel már elkészültem, mikor odajött hozzám két indonéz. Gyanakodva kérdezték: mit művelek? Tudnia kell, hogy Nyugat-Jáván a holland gyarmatosítók és az amerikaiak miatt az a kép él az emberek fejében, hogy a nyugatiak nem nagyon dolgoznak, viszont gazdagok. Mikor elmondtam nekik, hogy az országom nevét próbálom kirakni, azt kérdezték: Uruguayból jöttem, vagy Paraguayból? Mikor elárultam, honnan, az egyikük kifogástalan magyarsággal valahogy így szólt: „És ebben a gatyaszaggató hőségben nem dobunk be egy pofa sört?" Kiderült, ő a Budapesti Műszaki Egyetemen végzett. De hogy visszatérjek a kérdésére, az egyik legfontosabb hasonlóság, hogy ők is imádják a zenét. Napnyugta után összegyűlnek a falvaikban, és muzsikálnak. A fiatalok megtanulják az idősebbektől a dalokat, a hangszeres zenét. Ez egyébként további hasonlóság: a közösségi szellem. Kétszázhúsz millió ember él Indonéziában, és ennek egyharmada Jáva szigetén. Elképzelheti, milyen tumultus van ott! Ehhez az kellett, hogy megtanuljanak közösségben élni.

– Térjünk vissza a bandungi ösztöndíjához. Hogy jött ebből az Indonéz–Magyar Kulturális Egyesület?

– Nemcsak az én ötletem volt. Heten éltünk éppen Yogyakartában, amikor elhatároztuk, hogy itthon alakítunk majd egy Indonéziát népszerűsítő csoportot. Az akkori magyarországi nagykövet, Soelaeman Pringgodigdo pedig nagyon pártolt minden efféle kezdeményezést. Az ő idejében indult be igazán az ösztöndíjprogram is, noha a két állam már 1961-ben megállapodott az együttműködésről. Az indonéz vezetés felismerte, mennyit profitál az Indonéz Köztársaság az ösztöndíjasaiból. Ezerszer többet, mint mondjuk egy indonéz országimázsközpontból.

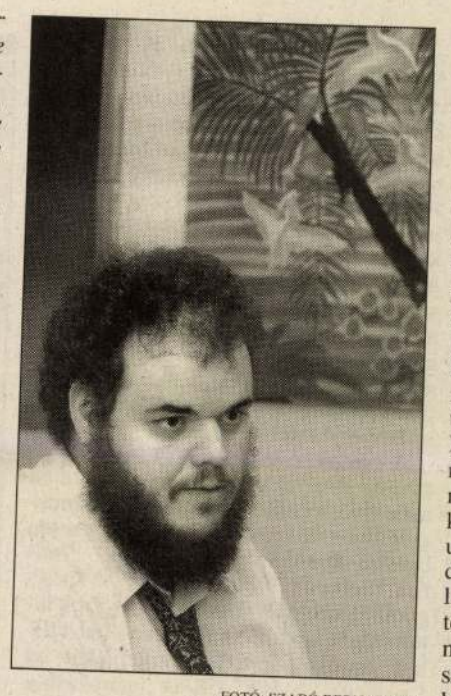

FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

– Miért éppen Indonéziát választotta annak idején úti céljául?

– Villámcsapásszerűen jött az ötlet. Még akkor sem sejtettem, mire vállalkoztam, amikor a repülőn ültem. Egy üveglap alá világtérképet tettem az otthoni íróasztalomra. Annyi közöm volt a szigetországhoz, hogy nagyjából Indonézia magasságában írtam... Amikor kiderült, hogy utazom, elkezdtem persze egy kicsit indonézül tanulni, de ez akkor nem ment túl könnyen. Azóta az Indonéz–Magyar Kulturális Egyesület (IMKE) összefogott az ELTE Belső-Ázsia tanszékével, úgyhogy ma már bárki vehet indonézórákat.

– Kik tanítanak?

– Például az egyesületünk egyik alelnöke, az Indonézia-szakértő Somogyi Gábor. Rajta kívül pedig Magyarországon letelepedett indonézek. 1965-ben sokan menekültek ide. Ők azóta többnyire nyugdíjasok, ráérnek. Van köztük például egy balinéz úr, aki olyan régóta él Budapesten, hogy most már magyarnak tartja magát: magyarul beszél, kedvenc étele a birka- meg a körömpörkölt. Az egyesületünk egyik hölgytagja pedig Jakartában ismerte meg magyar férjét, ide költözött vele. Azóta ő is kifogástalanul beszéli a nyelvünket, sőt megalakította a tradicionális táncokat előadó Kirana Tánccsoportot is. Az indonézek megtanítják a hagyományos táncokat a magyaroknak, aztán ők átadják a tudásukat további magyaroknak, és egy idő után úgy működik az egész, mint a tóba dobott kavics. A kő eltűnik, de a gyűrűk látszanak a víz tetején. Az IMKE rendezte indonéz programsorozat nyitó gálaműsorán például csak a táncokat, a hangszereket, a fotókat, meg a fafaragásokat láthatták a XVII. kerületiek, és kipróbálhatták az ott kínált keleti finomságokat. Szóval épphogy csak belekóstolhattak Indonézia kultúrájába, másnap mégis több telefont meg e-mailt kaptam: hol lehet Budapesten indonézül tanulni. Aki egyébként a nyitóest után többet szeretne megtudni a szigetországról, az eljöhet az Indonéz Galériába (VII., Rottenbiller utca 5.), és várjuk szeptember 11-én, szerdán, délelőtt tizenegy és délután két órakor is: előadásra, dia-, valamint videofilm-vetítésre a Dózsa Művelődési Házba. Hál'istennek a programjaink iránt elég nagy az érdeklődés. Így a szponzoraink is megnyugodhatnak: érdemes a kultúrába befektetniük. És ahogy az indonézek mondanák: ha elégedettek az istenek, sok a rizs.

Valaczkay Gabriella

Párizs nő volt

Ha valaki még nem járt Párizsban, ebben a hónapban az Örökmozgó filmművészeti válogatásának darabjaiból megismerheti a Szajna-parti várost. A mozi galériájában Rózsahegyi György filmes karikatúráit tekinthetik meg az érdeklődők.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Több magyar film is bekerült az Örökmozgó Filmmúzeum Párizs válogatásába, így Pacskovszky József A mi szerelmünk című vígjátéka, Sopsits Árpád Videó blues (1992) című munkája. Az utóbbi szerelmi háromszögtörténetbe ágyazott krimi főszereplője egy testvérpár. Gábor (Horváth Lajos Ottó) Párizsban él, János (Epres Attila) pedig feleségével, Judittal (Danyi Judit) – egykori közös szerelmükkel – és gyermekükkel Budapesten. A fiúk videokazettákkal leveleznek egymással, és egy nap János gyanút fog: testvére négy éve titokban itthon volt Juditnál, és valószínűleg a gyerek is tőle van...

Látható lesz Keleti Márton Fekete szem éjszakája (1958) című klasszikusa. Az 1899-ben, Párizsban zajló történetben újságírók pikáns szenzációra készülnek: a dúsgazdag Gladys Welles (Colette Deréal) fogadásból el fogja csábítani a híres cigányprímást, Rigó Jancsit (Buss Gyula). Ám nagy meglepetésre a férfi nem Gladyssal törődik, hanem a hölgy nővérével, Georginával (Nicole Courcel), akiről korábban rosszízű szóbeszédeket terjesztettek, ám mostanra – látszólag – békés házasságban él.

A francia avantgárd dokumentarista, Georges Lacombe Kültelek (1928) filmje a Párizst körülvevő övezetben (La Zone) élő árusokról, rongykereskedőkről szól. A legendás Jean Renoir A vízből kimentett Boudu (1932) című filmjét is műsorra tűzik. Boudu (Michel Simon) tulajdonképpen életunt hajléktalan, akit a tisztes párizsi kispolgár, Lestingois úr (Charles Granval) kiment a Szajnából, majd meghív házába. A ház asszonya először ki akarja dobni a faragatlan koldust, de Boudu heves udvarlása végül megenyhíti. Lestingois-t ez nem zavarja, hiszen őt inkább a szobalány hozza lázba. A konfliktus akkor alakul ki, amikor Boudut is a szobalány tüzeli fel.

Pierre Prévert és Marcel Duhamel Szépséges Párizs (1959) című munkája a Prévert fivérek és művészbarátaik felszabadultan áradó, himnikus vallomása a szépséges Párizsról. A filmben egymás mellett villannak fel az 1928-ban és a harminc évvel később, ugyanazokon a helyszíneken készített felvételek.

Egy angol dokumentumfilmet is láthatunk a művészetek városáról. Greta Schiller Párizs nő volt (1995) című műve női szempontból vizsgálja a várost. A húszas-harmincas években Párizs mágnesként vonzotta Európából és Amerikából az irodalmat, művészeteket kedvelő, művelő nőket is. Nemcsak a város bűvölte el őket, hanem a szabad alkotás, a szexuális szabadság, a teljes függetlenség. Közéjük tartozott Gertrude Stein amerikai írónő, akinek párizsi műteremlakása pezsgő szellemi központ volt. Párizs számukra nőnemű volt, olyan város, amely a tökéletes asszonyt szimbolizálta, aki egyszerre felkavaró, elbűvölő és kreatív.

Rózsahegyi György fél tucat önálló karikatúraalbumot (Maszk nélkül, Új magyar Parnasszus, Skalpok és trófeák stb.) adott ki az elmúlt évtizedekben. Imponálóan gazdag munkásságának újabb állomása az Örökmozgó Galéria kiállítása, amelynek megnyitóján, szeptember 10-én a művész helyben készített ajándékkarikatúrákkal lepi meg a résztvevőket.

Erzsébeti búfelejtő

Vidám víkendre készülhetnek a XX. kerületben élők. A Csili Művelődési Ház immár nyolcadszor rendezi meg az Erzsébeti Búfelejtő Sör- és Borfesztivált.

A pesterzsébetiek bánatűzője a szokásos futófesztivállal kezdődik ma délelőtt tíz órakor az Interspar parkolójában. Az óvodások háromszáz méteres, az általános iskolások, valamint a családok két és fél kilométeres távot teljesítenek, a felnőttek megpróbálkozhatnak a tíz kilométerrel is. Az ünnepélyes sörcsapolás után délután négy órakor indul a vigasság *Monori Balázs* kikiáltó vezényletével. A hangulat fokozásához a Kerekes együttes gyimesi és moldvai csángó dallamokat játszik. Majd sramlizene szól, az Ullmann zenekar jóvoltából. Este hét órától a Taksonyszigeti Fiúk zenélnek.

Vasárnap a Fabula Bábszínház zenés gyerekműsorában óriásbábok és mazsorettek szerepelnek délelőtt 11 órától. A délutáni borkóstoláshoz a Bartina zenekar szolgáltat zenét. Ezután a Budapesti Utcaszínház vásári komédiája következik. Először debütál Erzsébeten a Kolo együttes este hat órától. Nem kell bemutatni a helybelieknek a fesztiválzáró Calypso Plus Bandet. Az ötvenes-hatvanas évek rock and roll zenéjét játszó együttes mindig telt házat vonz a Csilibe.

T. H. A.

Pest legszebb barokk műemléke

Kétszázhatvan évvel ezelőtt épült fel az Egyetemi templom

Pest legszebb barokk műemléke eddigi „életének" legnagyobb részét a egyetemmel összekapcsolva élte le, s közismert nevét is tőle kapta „a Szent Szűz születése tiszteletére" szentelt templom. Felépültét azonban nem a nagy múltú oktatási intézménynek, hanem egy még régebbi egyházi szervezetnek, a pálos rendnek köszönhette.

Az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend a török előtt három kolostort is bírt a budai oldalon: egyet a Víziországban, a másikat Óbudán, a harmadikat pedig Budaszentlőrincen (a Budakeszi út mentén). Noha ezek a török hódoltság alatt elpusztultak, a rend nem feledkezett meg róluk. Amint Buda tornyairól eltűnt a félhold, a pálosok azonnal megjelentek, hogy birtokba vegyék elődeik örökségét. A visszatérés azonban nem volt egyszerű: a félholddal együtt ugyanis maguk a tornyok is eltűntek, helyükön romok, mecsetek vagy lakóházak álltak. A másik problémát az jelentette, hogy a romvárosokban már 1686 őszén valóságos versenyfutás kezdődött a szerzetesrendek között az egykor egyházi célokat szolgáló ingatlanokért. Ebben a versengésben pedig Budán a pálosok lemaradtak a politikai befolyásuk csúcsán álló jezsuiták, vagy a ferencesek és a kapucinusok mögött. Hiába protezsálta a pálos atyákat a lengyel király is, a rend kiszorult Budáról. Kárpótlásul – I. Lipót utasítására – Pesten, a Kecskeméti kapu közelében kaptak jókora, szabálytalan ötszög alakú telket. (A mai Papnövelde utca–Egyetem tér–Szerb utca–Veres Pálné utca határolta területet).

A szabadságharc idején egy napra „országházzá" is vált: 1849. július 2-án a Debrecenből visszatért országgyűlés képviselőháza itt tartotta egyetlen pesti ülését.

A szerzetesek 1793-ban vették birtokukba a területet, amelyen egy török mecset és néhány apró, romos házacska állt. Jelentősebb jövedelemforrások híján csak 1715-ben tudták megkezdeni kolostoruk építését, addig a készen talált, úgyahogy lakhatóvá tett, roskatag házakban húzták meg magukat. A térre néző épület 1722-re, a Papnövelde utca felőli pedig 1744-re készült el. Az istentiszteleteket sokáig az átalakított mecsetben tartották, amelynek helyén csak 1720-ban emeltek kápolnát; ám ekkor már elhatározták a rendhez méltó, nagy templom építését is.

Az építkezés – amelyhez a városi tanács nagy mennyiségű követ biztosított – 1725 körül kezdődött. A terveket Mayerhoffer András pesti építőmester, a magyarországi barokk építészet virágkorának talán legnagyobb egyénisége készítette. A Salzburgból származó építész a ráckevei Savoyai-kastély kivitelezésére érkezett Magyarországra. Pesti pályáját az építőcéh atyamestere mellett kezdte, s tőle örökölte meg a pálos kolostor és a templom építkezését. (Később ő építette a Szerb utcai ortodox templomot, a domonkosok – majd az angolkisasszonyok – Váci utcai templomát, a Péterffy-palotát, valamint a kalocsai székesegyházat és a gödöllői Grassalkovich-kastélyt is.)

A templom épülete 1742-re készen állt, de falai ekkor még fehérre voltak meszelve, tornyait is egyszerű, fazsindelyes sátortető fedte. A mai, jellegzetesen barokk formájú toronyisiakok 1768-ban, illetve 1771-ben készültek. A sisakgombokba ereklyéket, illetve az azok hitelességét igazoló, pápai pecséttel ellátott iratokat rejtettek, amelyeket az 1857–58-as tatarozáskor találtak meg. (Pontosabban: csak poraikat. A becsomagolt ereklyék az időjárás viszontagságainak kitett helyen szétmállottak.)

A belső díszítések újabb évtizedekig készültek, utoljára a mennyezetfestmények kerültek helyükre. A felszentelés csak ezután, 1776-ban történt. A Szűz Mária születése tiszteletére szentelt templom azóta csak jelentéktelen mértékben változott. A szobrászati díszek legszebb darabjai, pl. a főoltár Szent Pál- és Szent Antal-figurája a szintén Ausztriából érkezett, s Mayerhofferhez hasonlóan pesti polgárrá vált Hebenstreit József alkotása, aki magyarországi templomok sorában hagyta ott keze nyomát. A mennyezet festményeit – amelyek Szűz Mária életének egyes jeleneteit ábrázolják – a Prága közelében született, de elsősorban Ausztriában működött Johann Bergl, a barokk jó színvonalú mestere készítette. Ismeretlen viszont a templom egyik fő ékességének, a barokk művészet egész formakincsét felvonultató faragott szószéknek az alkotója. A templom és a rendház díszítésében a szerzetesek közül is többen részt vettek, méghozzá valódi művészi tehetséggel. Különösen a fafaragások alkotói között voltak nagy számmal laikus

A nevezetes templom régi rézmetszeten

FORRÁS: A HÁROMSZÁZ ÉVES PESTI PAPNÖVELDE

fráterek (a faragásokkal leggazdagabban a rendház könyvtártermét díszítették). A máig látható végeredmény – a művészettörténészek egybehangzó értékelése szerint – Pest legszebb barokk épülete, de az egész magyarországi barokknak is kiemelkedő, európai színvonalú értéke.

A pálos szerzetesek nem sokáig örülhettek gazdagon díszített templomuknak. II. József – a felvilágosult haszonelvűség jegyében – feloszlatta az összes, nem betegápolással vagy tanítással foglalkozó egyházi rendet. A Magyarországon igen népszerű pálos atyákra az utolsó körben, 1786-ban került sor. Rendházukat később – legnagyobb kincsével, a könyvtárral –, valamint templomukat a Budáról Pestre költöző egyetem teológiai kara, illetve papképző szemináriuma kapta meg. (Ebben a könyvtáretemben őrizték először, 1802–1805 között Széchényi Ferenc adományát, a nemzetnek felajánlott könyv- és kéziratgyűjteményt, az Országos Széchényi Könyvtár magvát).

Az egyetem 1805-től vette teljesen birtokba az épületegyüttest. Noha az intézmény ekkor már nevében is „királyi", azaz állami volt, még a XIX. században is szoros kapcsolatban állt a katolikus egyházzal. Az egyetemi ifjúságot egyetemi tanácsi határozatok, sőt királyi rendeletek kötelezték a vasárnapi istentiszteleten való részvételre, illetve a havonkénti gyónásra. Különösen a világias, a nemesi virtust kultiváló jogászokra volt sok panasz: vagy nem látogatták az egyetemi templomot, vagy illetlenül viselkedtek ott. Az egyetemi tanács még a reformkorban is elvárta a tanároktól, hogy a diákok közé vegyülve ellenőrizzék a jelenlétet, s hogy térdel-e mindenki az előírt részeknél, nem olvas-e valaki közben profán műveket, netán nem a pesti kisasszonyokkal flörtöl-e istentisztelet közben? A templom a teológiai kar „gyakorlóiskolája" is volt: a leendő lelkészek itt léptek először szószékre, itt mutatták be először valódi közönség előtt prédikációikat. A szankciókkal is fenyegető előírások azonban nem tartóztathatták fel a világiasodás folyamatát az egyetem falai között sem. A neoabszolutizmus légkörében még be lehetett tartatni a miselátogatási kötelezettséget az egyetemi polgárokkal, ám annak lazulásával az ifjúság „elkapatva a szigorú iskolai fegyelem elöli felszabadulás érzetétől azt képzeli magának, hogy akkor él leginkább nyert szabadságával, ha kerüli Isten házát, hová őt a reá nézve oly dicső egyetemi polgári viszony is vonzza" – panaszolta 1864-ben a rektor.

Az Egyetemi templom a szabadságharc idején egy napra „országházzá" is vált: 1849. július 2-án a Debrecenből visszatért országgyűlés képviselőháza itt tartotta egyetlen pesti ülését (1848-as üléseinek helyszínét, a régi Vigadót ugyanis Hentzi szétlövette Buda ostroma idején). Az ülésnek egyetlen napirendi pontja volt: a képviselők elhatározták, hogy a közeledő ellenség elől Szegedre helyezik át az országgyűlést.

1857–58-ban másfél évre elhallgattak a templom harangjai: állami támogatással felújították a jó százéves egyházat. Az épület, valamint a festmények és díszek restaurálását kizárólag pesti mesterek végezték. A homlokzat elé csinos vaskerítés került Schlick Ignác budai vasöntödéjéből; oszlopain a pálosok jelképei, kenyeret tartó hollók „üldögéltek". 1858. december 28-án Scitovsky János hercegprímás szentelte újra a felújított egyház főoltárát. Az ünnep nemcsak az egyetemé volt. Felvonult Pest-Buda előkelő társasága, a főurak és tekintélyes polgárok is. A legnagyobb megtiszteltetést a budai vár ura, Albrecht főherceg helytartó és felesége, Hildegard megjelenése jelentette a templomnak, mely – a Vasárnapi Újság egykorú értékelése szerint – „nemcsak a Pesten létező egyházak között kétségkívül legszebb, de műkincseit tekintve hazánk legjelesebb templomai mellett is méltó helyet foglal".

Az I. világháború csak két harangjába, az 1944–45-ös ostrom viszont egyik tornyába került az Egyetemi templomnak: Pest kiürítésének éjszakáján, január 18-án akna találta el a templomot, amelynek harangja elsőként hirdette az impériumváltást. Bár a még ostromolt Budáról továbbra is érkeztek lövedékek, a szeminárium növendékei nekiláttak a legsürgősebb helyreállítási munkáknak, hogy a beázástól megmentsék a műkincseket. Az egykori rendház és a templom komolyabb restaurálásához a pénz megszilárdulása után, 1947 elején kezdhetett a szeminárium; fedezetét bérházának eladásával teremtette elő. Kapcsolatát az egyetemmel 1950-ben vesztette el, amikor a Hittudományi Kart leválasztották az egyetemről, s Hittudományi Akadémia néven önállósították. A templom azóta az esztergomi egyházmegyéhez tartozik, de nevét és jellegét máig megtartotta: a szolgálatot a Központi Szeminárium tanárai és növendékei látják el benne.

Fónagy Zoltán

Habsburg-bevonulás a fővárosba

Visszatérésre készülnek Budapestre a Habsburg-uralkodók. Ám (amint a ma élő Habsburgoknak eszük ágában nincs királlyá felkenetni magukat), a régiek sem kapják vissza uralkodói szoborhelyüket a Hősök terén, az ezredéves emlékmű jobb oldali kolonnádjában. Ott azok a magyarok állnak, akik ellenük is védték az ország ügyét: Bocskai, Bethlen, Thököly, Rákóczi, Kossuth. Hajdan a két Hunyadi után így folytatódott a sor: I. Ferdinánd, III. Károly, Mária Terézia, II. Lipót, I. Ferenc József. Először 1919-ben, a Tanácsköztársaság idején emelték le őket a helyükről, a legroszszabb emlékezetűt, a Világostól induló és az országot az első világháborúba vezető Ferenc Józsefet össze is törték; Horthy belovagolása után, az újramintázott utolsóval együtt visszatett bronzalakok másodjára 1945 után kényszerültek távozásra.

Azóta a főváros sülysápi szoborraktárában vesztegelnek, több-kevesebb háborús sérüléssel (bomba találta el az oszlopsor felső párkányát, Lipót szobra hulladékba is került.)

Az apropó most egy jubileum: Mária Terézia 1777-ben, 225 éve bocsátotta ki a Ratio Educationis nevű törvényét. Ez alapozta meg az egységes, államilag igazgatott iskolarendszer bevezetését, és jelentős mértékben érvényesítette a felvilágosodás elveit. E tettéért a mai magyar oktatási miniszter (a pikantéria kedvéért: Magyar Bálint a rebellis '48-as belügyminiszter, miniszterelnök Szemere Bertalan ükunokája) is igen nagyra értékeli, és hódolatának kifejezéseként kezdeményezte a királynő szobrának rekonstrukcióját, elhelyezését megfelelő helyen.

A szoborőrző Budapest Galéria igazgatója, Zsigmond Attila pedig felvetette: a jeles mesterek míves alkotásai kerüljenek ismét közszemlére, mint múzeumi tárgyak. Zala György, Telcs Ede, Margó Ede, Füredi Richárd formázta meg őket. Már helyet is kinézett számukra. A Hősök tere épületegyüttese Schikedanz Albert munkája. A Szépművészeti Múzeum oldalrilazitján az oszlopok magassága megegyezik az emlékműéivel, közöttük megfelelően elhelyezhetők a szobrok, alattuk a falon pedig az életük egy-egy mozzanatát bemutató táblaképek. Ráadásul ez esetben felesleges lenne magas szobortalapzatok építésére pénz költeni.

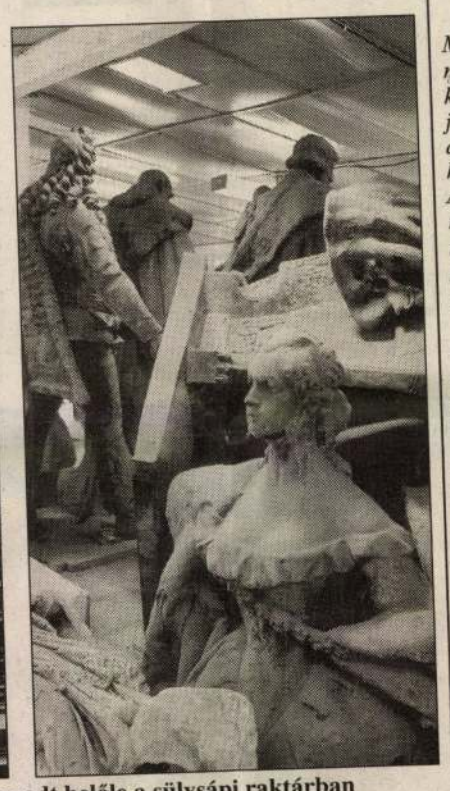

Mária Terézia szobra – és ami megmaradt belőle a sülysápi raktárban

A SZERZŐ FELVÉTELE

A megmaradtak közül legsúlyosabban egyébként éppen Mária Terézia sérült: deréktól lefelé nincs folytatása. Rendelkezésre áll viszont a Zala-féle eredeti dokumentáció, ennek alapján a bő redőjű ruha gyorsan, különösebb nehézség nélkül elkészíthető. A négy szobor teljes restaurálása, a költöztetés, az elhelyezés nem kerülne többe tíz-tizenkétmillió forintnál, és ha a főváros illetékesei egyetértenek vele, akár még az ősszel megejthető.

Szöllősi Ferenc

TERÍTÉKEN

Hajós Alfréd uszodája

Mindennek az első magyar olimpiai bajnok az oka. Mert normális körülmények között az ember résen van, nem gondolja, hogy egy tiszta, csinos szállodát érdemes lenne gasztronómiai szándékokkal fölkeresni. Még akkor sem, ha az Andrássy Hotel terasza kilóg a sugárútra, és a Mosaic Caféban mindent megtesznek, hogy a hely az étterem benyomását keltse: van utcai bejárat, asztal, szalvéta, teríték. Még étlap is.

De minden mellett emelt fővel másroztunk volna el, ha nem állít meg az épület formája, a sportuszodából már ismerős lekerekített sarkok, a szép, tiszta formák, Hajós Alfréd ceruzájának lendületes vonalai. Nagy kár, hogy ő már nem szólhatott bele a belső építkezésekbe, így a hotelba lépve már minden összekeveredik, kovácsoltvas korlátok, levélminta a falon, elhibázott padlóburkolat, és ami megbocsáthatatlan: Erzsébet királyné és Andrássy gróf iszonyatos mázolmányokról kancsalítanak a belépőre. Ha volna egy kis jó érzés az üzemeltetőkben, az érzékenyebb ízlésű vendégeknek árengedményt adnának.

Mi azonban enni jöttünk. Elfordított szemmel megkerüljük a csobogót, leülünk a kerti asztalhoz, és azonnal mellbe vág bennünket a vaníliaszag. Nem is vanília, csak valami hasonló, olyasmi, ami a taxikban szokott terjengeni, ha sárga karácsonyfa lóg a visszapillantóról. Az asztal közepén égő gyertyából árad. Nem panaszkodtak még rá? Nem, általában nagyon kellemesnek találják a vendégek. Mi inkább erőteljes fújással vetünk véget a bűzölgésnek. Utazni is nehéz ebben a szagban, de enni lehetetlen.

A kiszolgálásra egy rossz szavunk sem lehet. Hölgyek vannak szolgálatban, szakszerűek, gyorsak, csinosak. Akkora szerencsénk nincsen, hogy asztalunk a Viktória utónevű hölgy felügyelete alá esik, pedig ő mindezen túl vidám kedéllyel, személyes bájjal, szellemes válaszokkal és vendégbarát gondolkodással teszi boldoggá a vacsorázókat, de nekünk csak a rendelésünket vette föl, kötelessége a terasz másik sarkához szólította.

A konyha viszont nem tud hasonló erényeket felmutatni. Az átlag alsó határértéke körül folyik a mocorgás, a gazpachóban kevés a tartalom, a paradicsomos pennéből hiányzik a mediterrán íz. A club (ők így mondják: klab) szendvics gazdag ugyan, de annyira emeletes, hogy az már kényelmetlen, és a mellé adott burgonyát elmulasztották megsózni. A legnagyobb csalódást a rablóhús okozza, nagyon hányaveti módon készítik, bizonyos húscafatok szárazra és rágósra sülnek a hurkapálcán, takarékos az összeállítás is, sok a szalonna, hagyma, gomba, pedig az ár megállapításakor nem feledkeztek meg a nyugati vendégek bérének átszámolásáról. A salátákat fantázia nélkül állítják össze, viszont a quiche lorraine kellemes meglepetésre hiteles, pedig az étlapon úgy szerepel, mintha szalonnás rántotta volna. A tiramisu egyenesen drámai, pedig igazán egyszerűen elkészíthető desszertről van szó, de itt a tésztát vizes kávéba dobálták, ahol jól megszívta magát, és híg, kesernyés mellékízt ad az édességnek. Szeptember ide, Andrássy út oda, nem a városlakóknak találták ki a helyet. Csak reménykedni tudunk, hogy lesz elég vendég és turista, akiket meg lehet téveszteni.

Kiszolgálás: oké
Konyha: nem oké
a Wittman fiúk

A sorozatban megjelent kritikák között az éttermek neve szerint is válogathatnak a NÉPSZABADSÁG ONLINE-on: www.nepszabadsag.hu

Jöjjenek a veteránok

Budapest megpályázza a 2001-es senior Világjátékok rendezését – erről tartottak tegnap sajtótájékoztatót, amelyen kiderült, hogy fővárosunk Dél-Afrikával, Japánnal és Új-Zélanddal verseng az eseményért, amelyen várhatólag 25-30 ezer külföldi, 30 éven felüli sportoló indulna.

● A csütörtökön lejátszott labdarúgó KEK-elődöntők első mérkőzéseinek eredményei: Arsenal–Sampdoria 3-2, Zaragoza–Chelsea 3-0.

● Véglegesen eldőlt, hogy Zalaegerszegen nem rendeznek csoportmérkőzéseket a decemberi női kézilabda-világbajnokságon. A szervezőbizottság határozott arról, hogy Budapest és Győr ad otthont az osztrák–magyar szervezésű világverseny mérkőzéseinek.

● Johan Cruyff mégis marad a Barcelonában. A holland edző szerződését 1997-ig meghosszabbították, annak ellenére, hogy csapata búcsút mondott az európai kupasorozatnak, kiesett a spanyol kupából is, a bajnokságban pedig hatpontos a lemaradása a vezető Real Madridtól.

● Az észak-amerikai profi jégkorongliga (NHL) eredményei: Boston Bruins–Buffalo Sabres 1-1, Philadelphia Flyers–Tampa Bay Lightning 5-4, Quebec Nordiques–Montreal Canadiens 3-2, Los Angeles Kings–Dallas Stars 3-2.

● Az amerikai profi kosárlabdabajnokság (NBA) eredményei: Golden State Warriors–Houston Rockets 102-110, Washington Bullets–Phoenix Suns 123-127, Denver Nuggets–Seattle SuperSonics 100-106, Sacramento Kings–San Antonio Spurs 94-96.

Superbike-álmok Ducatival

Harmati nagy ugrásra készül

Kilencszázhuszonhat köbcentis hengerűrtartalom, 155 lóerő, 366 kilométeres végsebesség: ezek a legeredményesebb magyar gyorsasági motorversenyző, Harmati Árpád új csúcsgépének, a pénteken, újságírók előtt bemutatott Ducati 926-osának fő technikai adatai.

A nyerő páros: Harmati Árpád és az új csodagép, a Ducati 926

A superbike-versenyek jelenleg legeredményesebb magyar szereplője, *Harmati Árpád* és „csapata", a HB és a Shell által támogatott „Harmateam" a Fórum Szállóban megtartott sajtótájékoztatón számolt be az idei évi tervekről. A HB Harmateam 1995-ben megvált a Yamahától és új versenyműhelyhez szerződött. Mint megtudtuk, a tavalyi világbajnokságon hatodik helyezést elért Meklau-csapat szerelői készítik fel a három Ducati-motort a Pro Superbike nyolc futamára, valamint a májusi, Hungaroringen megrendezésre kerülő HB Kupára.

Az új gép túl van az első teszteken, a jerezi versenypályán „lovagolta" meg először Harmati, majd három hét franciaországi edzőtáborozás után a Pro Superbike hivatalos idénynyitó tréningjén vett részt.

– Ilyen még nem volt, a négy nap alatt az egyenesben senki sem előzött meg – újságolta örömmel a sokszoros magyar bajnok. – A gyorsasági tesztnél, amikor is egy kétszáz méter hosszú egyenes végén mérik a sebességet, csak egy gép volt az enyémnél jobb. Nálam 286 kilométeres sebességet mértek.

Harmati tavaly a 13. helyen végzett a Pro Superbike versenysorozaton, ebben az évben pedig megpróbálja a nagy ugrást: az első hatban szeretne végezni. Bár, mivel technikai sportról van szó, ehhez szerencse is kell...

(fejes)

Kiérdemelt érdemrend

Negyven éve a vezérkarban

Jó hírrel fogadta Schmitt Pál, a Magyar Olimpiai Bizottság elnöke Bonn Ottót, a Nemzetközi Kajak-Kenu Szövetség főtitkárát, amikor a hét elején a NOB tanácskozására Monte-Carlóba érkezett: a nemzetközi szövetség előterjesztését elfogadva Olimpiai Érdemrend kitüntetésben részesül.

– Pénteken megkaptam *Samaranch* elnök írásbeli értesítését is, már idehaza – mesélte *Bonn Ottó*. – Azt hiszem, joggal lehetek büszke arra, hogy tizennegyedik magyarként megkapom ezt a magas olimpiai kitüntetést. Minden bizonnyal júniusban, a NOB Budapesten tartandó ülésén vehetem majd át.

– *A kitüntetést húsz éve alapították, ön negyven éve dolgozik a nemzetközi szövetségben...*

– Manconban választottak be először a végrehajtó bizottságba, amit elsősorban a magyar versenyzők fantasztikus szereplésének köszönhetek, hiszen 1954-ben hat világbajnokságot nyertünk. Azóta a a kajak-kenu sportban is sok minden változott. Szerencsére egy nem, a magyar versenyzők a világ legjobbjai közé tartoznak, ami természetesen nagy öröm számomra. A munkát illetően mindig igyekeztem korrektül, becsületesen dolgozni, s ennek elismerése lehet ez a kitüntetés.

– *A következő nagy feladat az atlantai olimpia. Hogy állnak az előkészületek?*

– Gainesville-ben, a Lanier-tavon 10-12 millió dolláros költséggel korszerűsítik a pályát, épül a céltorony, a hajótároló. A hírek szerint jól haladnak, de erre szükség is van, hiszen szeptember végén nemzetközi versenyre kerül sor, amikor a résztvevők kipróbálhatják az új létesítményt. Remélhetően a házigazdák megtartják ígéretüket és a versenyzők számára megfelelő pihenőhelyet alakítanak ki, mint kilenc éve Los Angelesben. Azon sajnos nem tudunk változtatni, hogy Gainesville 88 kilométerre van az olimpiai falutól. No, de addig még Duisburg, az idei világbajnokság következik, remélem, hogy minden magyar egység megszerzi az olimpiai részvétel jogát, s Atlantában újabb magyar kajak-kenu sikereknek örülhetünk.

Vad Dezső

Vasas: utolsó lehetőség (?)

A labdarúgó NB I 20., szombati fordulójában egy, kiesési rangadónak is nevezhető összecsapásra kerül sor: a nagy múltú Vasas fogadja a Nagykanizsát. Érdekesnek ígérkezik az új szakemberrel (*Kiss László*) debütáló Sopron Kispest elleni mérkőzése és a *Győrfi László* edzővel egyre jobb eredményeket produkáló Győr ferencvárosi vendégjátéka.

A műsor: Vasas–Nagykanizsa 16 óra, Pécs–Vác, Stadler–Békéscsaba (mindkettő 16. 30 óra), Sopron–Kispest 17 óra (tv!), Csepel–DVSC, FTC–Győr, Parmalat–UTE, ZTE–BVSC (valamennyi 18 óra).

Kupafőpróba

Hatalmas meglepetéssel

A vízilabda OB I két legjobb csapata, a Vasas-Plaket és az UTE rangadójának tulajdonképpen csak a bajnokság play-off előtti helyezéseinek szempontjából volt tétje. Azaz: melyikük rajtolhat esetleg kedvezőbb helyzetből a dobogós helyezésekért.

Az UTE, Benedeknek köszönhetően csak a harmadik negyedben, a mérkőzés 16. percében tudta bevenni *Kósz* kapuját. Majd ismét Benedek volt eredményes, de ez nem sokat segített a BEK-győztes helyzetén: *Liebhauser* második találata és a 6-2-es Vasas-vezetés nem sok esélyt hagyott az ellenfélnek. Az utolsó negyedben a piros-kékek már teljesen felmorzsolták a mélyen tudásuk alatt játszó újpestieket, így megérdemelten nyerték a rangadót.

UTE-Office and Home–Vasas-Plaket 3-7 (0-4, 0-1, 2-1, 1-1). Gólszerzők: Fazekas, Benedek (2), illetve Berezvai, Liebhauser (2), Gorskov (2), Tóth Frank (2).

(f–s)

A hétfői, Catalunya elleni BEK-visszavágóra készülő UTE meglehetősen enerváltan kezdett. *Benedekék* szinte még föl sem ocsúdtak, mialatt a KEK-döntőben érdekelt Vasas – *Gorskov* és *Tóth Frank* révén – máris négy góllal elhúzott.

Argentin Nagydíj: Alesi futotta a legjobb időt

A „balhé" magja el van vetve

A Forma–1-es világbajnokság hajnalán igen nagy szerepet játszottak a versenyeken az argentin versenyzők. A Nagy Manuel, azaz *Manuel Fanglo* ötször nyert világbajnokságot, s ezzel még mindig utolérhetetlen hőse ennek a versenysorozatnak, s az ő árnyékában, de nagy sikerek részese volt *Froilán Gonzales*, akinek kezében „sírt az autó" a meglehetősen kemény vezetési stílusa miatt.

Mindkettőjüket megőrizte tehát az emlékezet és megőrizte azt is, hogy utoljára tizennégy évvel ezelőtt volt Argentínában utoljára Forma–1-es világbajnoki futam, most tehát, az újrakezdéskor mindenki először találkozott az ottani körülményekkel. Éppen ezért, ahogyan azt a szabályok előírják, egy nappal hamarabb kezdődtek az edzések is, már csütörtökön barátkozhattak a pályán a versenyzők.

Kérdés, mennyire viselte meg a versenyzők idegeit a Brazil Nagydíj után kirobbant benzinbotrány, amelynek még nem is látni a végét, ugyanis az Elf állítólag közölte, hogy az Argentin Nagydíjra is ugyanazt az üzemanyagot szállítja a Benettonnak és a Williamsnek, amelyet Brazíliába is vitt – mert az megfelel a szabályoknak. Az újabb „balhé" magja tehát el van vetve...

Tizennégy évvel ezelőtt még olyan nevek voltak a befutólistán, mint a győztes *Piquet*, majd utána *Reutemann* (argentin, a nagy Carlos), *Prost, Jones Arnoux, De Angelis, Patrese, Stohr, Andretti* (a papa) és *Glacomeill* – kész történelem. Amelyet azóta már mások írnak. Elsősorban véleményem szerint továbbra is *Hill*, Schumacher, *Coulthard, Berger, Alesi és Hakkinen...* – a napi formájuktól függően.

A szabadedzés eredményei: 1. *Alesi* (francia, Ferrari) 1:58.307 perc, 2. *Frentzen* (német, Sauber Ford Zetec) 1:58.381, 3. *Irvine* (ír, Jordan-Peugeot) 1:59.124, 4. *Schumacher* (német, Benetton-Renault) 1:59.276, 5. *Coulthard* (brit, Williams-Renault) 1:59.701, 6. *Barrichello* (brazil, Jordan Peugeot) 2:00.306.

Dávid Sándor

Duna-matiné

A Duna TV Sportképek című adásának (vasárnap 10 és 12 óra között) műsorajánlata: összefoglaló a Vasas–Pescara vízilabda KEK-döntő első mérkőzéséről; stúdióvendégeink az UTE vízilabdacsapatának játékosai; interjú *Urbán Flóriánnal, Eszenyi Dénessel* és *Illovszky Rudolffal*.

Sötétség napsütésben

Micsoda ellentmondás van a fehér és fekete között: és mégis, ha a sors úgy akarja, egy pillanat alatt lehet a világosságban sötét. Kacagott a tavasz csütörtök délután, a hármashatár-hegyi vitorlázó repülőtéren, ahol a tavaszi szünet miatt hétköznap sem volt szünet.

Az ember több évezredes álma bennem is felébredt, s azóta megismerkedhettem a repülés élményével. A varázslat éppen véget ért, a leszállás után jóleső érzéssel álltam a starthelyen, érdeklődve figyelve a tőlem néhány méterre készülődő kétszemélyes Blanik gépet. A felszállás megkezdődött, nem sokkal később leoldódott a csörlőkötél. Semmi pánik, ilyen előfordul, a legfontosabb szabály: hirtelen manővert nem szabad csinálni, mert csekély a magasság, kicsi a sebesség. A teendő egyértelmű: sima leszállás. Nem ez történt! Székács Gábor, a rutinos pilóta hibát követett el: hajmeresztő bátorsággal megpróbálta megfordítani gépét. Nem sikerült, harmincméteres magasságból lezuhant.

Elsötétült előttem a napfényes világ. Segíteni kell! Futottunk... Rohantunk a baleset helyére, de a gép vezetőjén már nem tudtunk segíteni. Béna tehetetlenség, amikor az ember szeme előtt hal meg egy sporttársa, még akkor is, ha Gábort én csak futólag ismertem. A pilóta mögött ülő Kuti Gábor – szintén gyakorlott vitorlázórepülő – szerencsére kisebb sérüléssel megúszta a balesetet, remélhetőleg hamarosan viszontláthatjuk a repülőtéren. Az átélt szörnyűséget azonban sem ő, sem a szerencsétlenül jártak segítségére sietők nem felejtik el. Mindannyiunk számára tanulság azonban, hogy a levegőben egy hiba végzetes lehet. A feketét pedig nem lehet fehérre mosni...

Friedrich Balázs

Víkendvariációk

SZOMBAT

ASZTALITENISZ: Klubcsapatok Szuper Ligája, nők: Statisztika–Oberndorf, Marczibányi tér, 10.30 óra, BSE–Oberndorf, Szamos u., 15, Statisztika–Schwechat, Marczibányi tér, 15. Férfiak: Kiskunfélegyháza–Malacky, Postás–Sparta Praha, Róna u., Malév–Bratislava, Nagyszalonta u., mind 15.

KÉZILABDA: NB I, nők, közte: Vasas–FTC, Fáy u., 18.

LABDARÚGÁS: NB II, Keleti csoport: Nyíregyháza–Tiszakécske, 16.30. Nyugati csoport: Dunaferr–Keszthely, 15, Veszprém–Paks, 16.30.

VASÁRNAP

ASZTALITENISZ: Klubcsapatok Szuper Ligája, nők: BSE–Schwechat Szamos u. Férfiak: Kiskunfélegyháza–Bratislava, Postás–Kuchl, Róna u., Malév–Malacky, Nagyszalonta u., mind 10.

ATLÉTIKA: X. Vivicitta utcai futóverseny, Margitsziget, 11.

LABDARÚGÁS: NB II, Keleti csoport: Kazincbarcika–MTK, 15.45 (a TV2 közvetíti!), III. ker. TVE–Kaba, Diósgyőr–Miskolc, Hatvan–Hódmezővásárhely, Tiszavasvári–Salgótarján, Szarvas–Hajdunánás, Gödöllő–Balmazújváros, mind 16.30. Nyugati csoport: ESMTK–Siófok, BKV Előre–Tatabánya, Százhalombatta–Mohács, Beremend–Matáv Sopron, Baja–PVSK, mind 16.30.

Nyerjen a Fradi-kártyával!

SIGNØ™ '94-'95 autogram kártya

FERENCVÁROSI TORNACLUB BPEST.IX.K 1899

Már néhány napja kapható a SIGNO-kártya a ferencvárosi labdarúgók arcképével, s a szerencséseknek autogram is jutott. A játék folytatódik a Nemzeti Sport és az Új Magyarország hasábjain. Április 15-ig mindennap a Philatrade Kft.-nél kisorsolnak egy kártyát, amelynek két jellemző száma van: az egyik a játékos sorszáma, a másik pedig a kártyáé. Az előbbi rendre a Nemzeti Sportban, az utóbbi ugyanaznap az Új Magyarországban jelenik meg, tehát mindkét újságot meg kell venni.
A nyertes kártya gazdájának nincs más tennivalója, mint a megjelenés napján 18 óráig felkeresni a két szerkesztőség valamelyikét – természetesen csak az egyiket –, felmutatni a kártyát, valamint a Nemzeti Sport és az Új Magyarország aznapi számát, és máris átveheti a pénzjutalmat. Ha aláírás nélküli vagy eredeti aláírással ellátott a kártya, a díj egyaránt **10 000** forint.

A kisorsolt kártya sorszáma: 516.

A Signo autogramkártya kapható az újságárusoknál, könyvesboltokban, trafikokban, egyes élelmiszerüzletekben.

FRADI-LICIT A SPORTSEGÉLY JAVÁRA!

Mint ismeretes, a Philatelia Kft. már napokkal korábban piacra dobta a Ferencváros labdarúgóinak képeivel ellátott SIGNO autogramkártyát.
A 24-es sorozat játékosonként 3000 számozott példányban készült,
Lipcseiék minden hatodikat aláírták.
A legnagyobb értéke természetesen az 1. sorszámú kártyáknak van,
ezt azonban nem lehetett megvásárolni.

A kiadó a nagy becsben tartott gyűjteményt licitálásra bocsátja.
Minden egyes kártya kikiáltási ára 1000 forint, a majdani teljes bevételt a szervezők a **Sportsegély** javára ajánlják fel.

Az érdeklődők április 4. és 14. között csak munkanapokon 10–17 óráig a 06-60-337-786 Westel 450-es telefonon tehetik meg ajánlataikat.
Minden kártyára külön-külön kell licitálni.

Eredményhirdetés április 15-én, a Telesport adásában.

GYŰJTSÖN ÉS SEGÍTSEN!

FERENCVÁROSI TORNA CLUB BPEST.IX.K 1899

Tolószékpárnáé a pálma

Egy holland tervezésű, tolószékben használható orvosi párna nyerte el az idei genfi találmányi szalon fődíját. Az ötlet atyja, *Max Rogmans* a levegő- és a vízmatrac kombinálásával alakította ki azt a töltetet, amely a bénulásos és ágyhozkötött betegeknek nyújt hatékony védelmet a felfekvéses, illetve a hosszú ülésből származó sérülések ellen. A matrac vagy a párna azonnal felveszi a ráülő vagy ráfekvő test formáját, viszont azonnal eredeti állapotába ugrik vissza, amint nem használják. A világ legrangosabb találmánybemutatójának Oscar-díját – amelyet a látogatók ítélnek oda – az idén egy bonyolult emelőcsiga-rendszer kapta. Genf városának díjával egy tajvani feltalálót tüntettek ki egy betörésbiztos ajtó megalkotásáért.

Vérpénz: teve helyett készpénz

A gyilkosságért elítélt személyek Iránban most már bizonyos összegű készpénz fejében is visszanyerhetik szabadságukat, s már nem minden esetben kell haszonállatokkal és igen nehezen beszerezhető tevékkel kárpótolni az áldozat hozzátartozóit.

A Reuter az Iran című napilapra hivatkozva jelentette, hogy a bíróság az igazságszolgáltatás megkönnyítése érdekében engedélyezheti a dijeh, azaz „vérpénz" megfizetését készpénzben. Ennek összege 36,3 millió rial (8300 dollár) és 92,3 millió rial (21 100 dollár) között ingadozik. Az iszlám törvények szerint a meggyilkolt családja választhatja a vérpénzt, s akkor ennek fejében az elkövetőt nem ítélik el.

Kroki-kukucs

FOTÓ: RICK STEVENS

Szokatlan pózban kandikál ki akváriumából ez a kétméteres krokodil az ausztráliai Sydney – tetemes költséggel most felújított – állatkertjében

Dzsingisz hotel

Valószínű, hogy a Nógrád megyei Béren építi fel mongol fejedelmi jurtatáborát a Dzsingisz Kereskedelmi Betéti Társaság és a tábort majdan üzemeltető Junior Vendéglátó Részvénytársaság. *Coodol Tóla*, a Dzsingisz Bt. ügyvezetője a minap járt háztűznézőben Béren, s igencsak tetszett neki mindaz, amit a festői környezetben látott.

A tábor Európában is egyedülálló látványosságnak ígérkezik. A tervek szerint tizenkét jurtából áll majd, közülük kettő fejedelmi sátor. Az eredeti berendezéssel ellátott sátortábor nemcsak látványosság lesz majd, de szálláshelyül is szolgálhat. A Dzsingisz Bt. nem óhajtja hosszadalmas előkészületekkel lassítani érdekes elképzelésének megvalósítását, a helyszín eldöntését követően akár már májusban kész a tábor megnyitására. A társaság ezzel nevezne be a honfoglalás jövő évi, 1100. évfordulója alkalmából rendezendő ünnepségre.

Hegyi posta

(MŰ, ÉLET) A magyar televíziózás nagy öregje, a kékszalag rend lovagja, Vitray Tamás életműdíjat kapott a „magyar Pulitzertől". A díjjal, mint értesülhettünk róla, kétszázezer forint és ezer dollár valuta jár együtt, s Vitray bejelentette, hogy a díj teljes valutaösszegéből „Ne hagyd magad!" elnevezéssel alapítványt hoz létre. Mint az MTI tudatta: az alapítvány célja, hogy – a médiatörvény megszületéséig – a kiszolgáltatott és sérelmet szenvedett újságíróknak anyagi segítséget nyújtson. Nemes gesztus. Még úgy is, hogy ezer dollár nem túl nagy összeg – még a folyamatos forintleértékelést figyelembe véve sem – ahhoz mérten, hogy mennyi kiszolgáltatott és sérelmet szenvedett pályatársunk van. És mivel a médiatörvény nemigen akar megszületni, még csak azt sem mondhatjuk: egy-két hétig azért kitart. Ügyesen kell forgatni azt az ezer dollárt, hogy jusson is, maradjon is. A szándék azonban vitathatatlan. És különösen jóleső érzés az együttérző figyelmet tapasztalni olyasvalaki részéről, akit, az eddigiekben legalábbis, igencsak elkényeztetett az élet. Sikert sikerre, elismerést elismerésre halmozott. Miként kétszer állt sorba, amikor a tehetséget osztogatták, úgy Fortuna istenasszony kegyeire sem volt még oka panaszkodnia. És lám, a dicsőség útjait járva sem feledkezik meg bajba jutott embertársairól! Másokért dobogó szív: talán mét jól vizsgázott közönsége előtt. Most már csak az a kérdés: kikre irányul pártfogó és együttérző tekintete. Sajnos, azt kell mondanunk, 1994 júliusa óta ugrásszerűen megnőtt a kiszolgáltatott és sérelmet szenvedett újságírók száma. Tudom, hogy erőt adó és kitartásra buzdító lesz Vitray Tamás csibészesen dacos kacsintása („Ne hagyd magad!"), amit csekély, de jó szívvel adott anyagiakkal is megtámogat. Jó lesz éreznie Sugár Andrásnak, Pálfy G. Istvánnak, Várkonyi Balázsnak, a Tévéhíradó, a Pesti Hírlap és a Pest Megyei Hírlap szélnek eresztett újságíróinak s mind a többieknek, hogy nagy bajukban ninscsenek egyedül. A Magyar Újságírók Közössége bizonyára szívesen összeállítja a leginkább rászorulók listáját Vitray Tamásnak. Áldassék a neve!

Kocsis L. Mihály

Útlevélnek is jó volt

Hamis tengerészkönyvek

Tudósítónktól:

Különleges okirathamisítókat lepleztek le Romániában, Constanca tengerparti városban. A többtagú „szakértői" csoport nyomdaipari eljárással és jó adatbázissal tengerészkönyveket gyártott és hamisított.

Ezek a személyi iratok adott helyzetben az útlevelet is helyettesítik, így feltehetően a hamisított könyvecskék révén sok román állampolgár hagyta el az országot illegálisan, és jutott be ugyancsak törvénytelenül a kikötőkön át a nyugati államokba.

Csak Olaszországba körülbelül húszezren vándoroltak be ilyen hamis tengerészkönyvvel, és köztük mintegy hatezer „tengerésznő" volt – írta a bukaresti Romania Libera című lap.

A hamisítók a constantai tengerészeti hivatalok némelyik tisztjének a cinkossága révén hitelesítették a könyvecskéket, és 500–600 dollárért értékesítették őket.

Az ügy kivizsgálása folyamatban van, de a hamisítók „fejét" már letartóztatták. A negyvenhét éves és csak tíz osztályt végzett férfi „szakértelmére" jellemző, hogy még szakács végzettséget igazoló oklevelet is hamisított a saját részére.

B. L.

Új magyar bélyegek

Boszorkányok stempli alatt

A Magyar Posta Rt. pénteken több új bélyeget jelentetett meg. Forgalomba hozta „Az ifjúságért '95" (150 éves a János vitéz) elnevezésű 22+10 forint névértékű feláras bélyegét. Ezen Petőfi Sándor János vitéz című elbeszélő költeményének főhőse és stilizált boszorkányok képe látható.

Ugyancsak ezen a napon jelent meg a „125 éves az Országos Meteorológiai Szolgálat" elnevezésű 22 forint névértékű postabélyeg, amelyen Magyarország meteorológiai térképe látható. Az „50 éves a FAO" elnevezésű 22 forintos névértékű bélyeggel a posta e fontos nemzetközi élelmezésügyi világszervezet negyedszázados jubileumát köszönti.

Néhány nappal ezelőtt megjelent egy új bélyegsorozat is „Magyar népművészet" elnevezéssel. A sorozat 2 forintos névértékű címletén buzsáki, a 3 forintoson Vas megyei hímzés, a 9 forintoson a felföldi, a 14 forintoson sárközi, a 22 forintoson hevesi, a 38 forintoson pedig orosházi népművészeti motívum látható.

panorama METEOROLÓGIA

Lehűlé, viharos széllel

Ma, észak felől, az itt lévőnél többfokkal hűvösebb levegő áramlik a Kárpát-medencébe, így a felhőátvonulásokból többfelé várható zápores, a hegyekben hózápor. Viharos lökésekkel kísért északnyugati szél lesz. A legmagasabb nappali hőmérséklet 9, 12 fok között alakul. Vasárnap és hétfőn erős szélre, záporokra, hózáporokra, keddén napsütésre, és egy kis felmelegedésre számíthatunk.

délután 12 9 °C — este 11 6 °C

A PÉNTEKI ELŐREJELZÉS BEVÁLÁSA: JÓ.

I. Észak-Dunántúl:	FELHŐÁTVONULÁSOK VIHAROS SZÉL	9°	
III.Duna-Tisza köze:	FELHŐÁTVONULÁSOK VIHAROS SZÉL	11°	
IV. Északi-hegyvidék:	FELHŐÁTVONULÁS HÓZÁPOROK	9°	
II.Dél-Dunántúl:	FELHŐÁTVONULÁSOK ZÁPOROK	12°	
	DATELSAT-Magánmeteorológia		
V.Tiszántúl:	FELHŐÁTVONULÁSOK VIHAROS SZÉL	12°	

Budapesten

Várható:	16
Átlagos:	15 °C
Rekord meleg:	28
Rekord hideg:	5

Légszennyezettség (A nagyvárosok belvárosában)

CO:	20	
NO_2:	40	%
SO_2:	6	~

Budapesten

Napkelte:	6:10
Napnyugta:	19:23
Holdkelte:	11:46
Holdnyugta:	2:05

Európai nagyvárosok hőmérséklete(°C):

London:	10	Bécs:	10
Párizs:	10	Milánó:	23
Brüsszel:	7	Velence:	17
Genf:	14	Zágráb:	13
Berlin:	6	Prága:	4
München:	7	Pozsony:	9

Holdfázisok

Első negyed	Holdtölte
ápr.8.	ápr.15

Erdőinket is, pénztárcánkat is kímélhetik, ha "recycling" technológiájú, karbantartást nem igénylő, műanyag ajtókkal, ablakokkal építkeznek. Kiváló hang- és hőszigetelés, egyedi méretek.
panorama kft.
3700 Kazincbarcika, Bólyai tér 1. Tel.: 48/312-281
Új mintabolt: Bp. Lövölde tér 6. Tel./Fax.: 322-1296

Ford-főnöki fizetés

Kétszeresére emelkedett az amerikai Ford autógyár elnökének fizetése 1994-ben, és meghaladta a 8 millió dollárt – jelentette az AP.

Az összeg természetesen nem havi, hanem éves adat. *Alex Trotman* 8,1 millió dollárt „vihetett haza" azért, mert vezetésével a Ford 1994-ben történetének legnyereségesebb esztendejét könyvelhette el.

Trotman alapfizetése egyébként a tavalyelőtti szinten maradt, mindössze másfél millió dollár volt, ám ehhez jött 6 millió dollárnyi részvény és egyéb juttatás további 590 ezer dollár értékben.

Hétmilliárdos kastélyálom

Az ezredfordulóra véget ér a felújítás

Az ország jelenlegi legnagyobb műemléki beruházásaként jellemezte a gödöllői Grassalkovich kastély rehabilitációját *Baja Ferenc* környezetvédelmi miniszter, aki a *Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Társaság* tegnapi rendezvényén a részben már felújított lovardában megnyitotta a kastély történetét bemutató időszaki kiállítást.

A XVIII. században épített kastély – bár számos előkelőség megfordult benne – elsősorban Sissi, vagyis Erzsébet királyné kedvenc tartózkodási helyeként vált ismertté. Az épületegyüttes – és a hatalmas park pusztulása 1944-ben kezdődött. A visszavonuló német csapatok csaknem minden mozdítható tárgyat elvittek, a nyilasok az állatállományt hajtották el, s elszállították a gépeket, kocsikat is. A „művet" a bevonuló szovjet csapatok tették teljessé, akik előbb ideiglenes kórházat rendeztek be, majd negyvenöt évig ide szállásolták be egységeiket is. A kastély egy részében szociális otthon működött, a felső parkban pedig a polgári védelem épített raktárokat...

A közhasznú társaság a felújítási munkálatok befejezését az ezredfordulóra tervezi, s mert a hétmilliárdra becsült összegnek egyelőre csak töredéke – mintegy 2,5 milliárd – áll rendelkezésre, támogatókat keres. A tervek szerint 1996-ban megnyílik a kastélymúzeum egy része, valamint a rendezvényközpont és a lovarda. Egy évvel később átadják a kastélymúzeum további két szárnyát és a 20 lakosztályos kastély illetve a 100–140 szobás konferenciaszállót, és megtarthatja első előadását a díszudvarba telepített szabadtéri színház. A barokk fürdő és virágház 1998-ban készülne el, míg 1999-re helyreállítanák a barokk színházat, elkészülne a fedett és szabadtéri lovarda, s befejeződne a 30 hektáros park rehabilitációja is.

(k.cs.)

FOTÓ: KÖRMENDI IVÁN

Erzsébet királyné kedvenc tartózkodási helyeinek egyike volt Gödöllő

CITY TAXI 2-111-111 BUDAPEST
2-111-111
CITY TAXI 2-111-111 BUDAPEST
2-111-111
CITY TAXI 2-111-111 BUDAPEST

Mayerhoffer Andrási építész

Stressz ellen - alacsony árak!

AUDIOKAZETTA

3 kazetta egy csomagban

600.-

MAXELL UD II CD 90
AUDIOKAZETTA

VIDEOKAZETTA

590.-

TDK HS 240
VHS VIDEOKAZETTA

8990.-

RÁDIÓS WALKMAN

110000

...ért felelősséget nem vállalunk. Csak háztartásban használatos mennyiségeket szolgálunk ki.

Régi és új városházak

Hunfalvy János földrajztudós 1859-ben a belvárosi plébániatemplom mögött álló városházát Pest egyik legnevezetesebb épületeként említi. A házat 1702-ben kezdte építeni Pauer mester, 1755-ben Schelb József és Mayerhoffer András reparálta a tornyot, utóbb egy emeletet húztak rá, 1842–43-ban Kasselik Ferenc neves építési vállalkozó vezetésével egy másodikat, 1863-ban pedig Hild József klasszicista tervei szerint egy harmadikat is. A Hunfalvy által leírt kétemeletes ház legszebb ékessége a pártázat, melyet „tizenegy álló képszobor" díszít. „Az épület közepéből tetemes magasságú torony nyúlik föl, melyet az óra fölött kő karzat fut körül. E karzatról igen szép kilátás esik a testvér városokra."

A torony csúcsán a város zászlaja lengett, négy oldalán ütötte az óra a pontos időt, amit aztán a rekedt hangú toronyőr is megerősített. A harangnak ünnepélyes és praktikus funkciója is volt. Meghúzták koronázáskor, városi tisztújítás alkalmával, vagy ha vesztőhelyre vittek egy halálraítéltet. Ha a toronyőr tüzet észlelt, akkor is meghúzta a harangot, és annyit kongatott, ahány szótagból állt a kerület neve, ahol felszállt a vörös kakas. Stadt (Belváros) egy, Franzstadt (Ferencváros) kettő, Josefstadt (Józsefváros) három, Leopoldstadt (Lipótváros) négy, Theresienstadt (Terézváros) öt. Egyszer aztán megrepedt a harang, ma a Nemzeti Múzeumban őrzik.

A szótagszámos módszer magyarul persze nem működött, pedig 1831-ben nevezetes eseményként közli az újság: ezentúl magyarul mondják a toronyban a dicsértességet.

A házban működött az ügyészség, a kamara, a telekhivatal, az árvaszék, az adóhivatal, az iktató, a kiadó, a levéltár – pincéje pedig tömlöcül szolgált. Földszintjén tizenhárom bolthelyiség állt. A Hazai s Külföldi Tudósítások 1816-ban hírül adta, hogy Dajler Antal „Fűszerszám- és Patikaszer-kereskedőnek a Nagy Piacon levő Városháza szegletén a Sárkány címer alatt" levő boltjában „csodálatos Angliai Szem-Balzsamot, továbbá Látást erősítő Szem Spiritust, nemkülönben Szeplő ellen való Fejér Tinktúrát is árulnak".

Itt fogadta 1848. március 15-én Rottenbiller Lipót alpolgármester Petőfiék bizottságát, akik csatlakozásra szólították fel a városi tanácsot. Petőfi később azt írta róla, hogy „a márciusi napokban mint barázdabillegető kokettírozott jobbra és balra, nem tudván elhatározni, hogy merre repüljön".

Hiába emeltek újabb emeleteket a régi városházára, már a múlt század közepén nagy gondot okozott a hivatalok elhelyezése. A régi német színházban tárolták a levéltári anyagot, a mérnöki hivatal, az ügyészség és a számvevőség pedig a sörház-kaszárnyában működött. 1867-ben mondta ki a közgyűlés, hogy a Lipót utcai régi sörház-kaszárnya helyén modern palotát emeltet, a szükséges építési költségeket a gyámpénztári tartalékalapból kölcsönözve. Az építés vezetésére bizottságot jelöltek ki Szentkirályi Mór elnökletével. Az Új Városháza ma is áll a Váci utca 64–66. alatt. Steindl Imre tervei szerint épült 1870–75 között, neogótikusnak indult, menet közben rajzolták át neoreneszánsznak, közgyűlési termét Lotz Károly freskói díszítik. Ám a két épület együtt sem tudta a főváros közigazgatását magába fogadni, több hivatal bérlakásokba szorult. A régi városházán 1900-ban üléseztek utoljára a városatyák, az Erzsébet híd építésekor eltűnt az empire Pest egyik legszebb emléke.

Siratták a pestiek, siratta a sajtó. Mások viszont büszkék voltak a város mohó fejlődésére, még ha felfal is egyet s mást. A ráció győzött: a hivatal a volt Károly-kaszárnyába költözött, ahol máig székel.

A régi városháza párkányán álló tizenegy szobor becsértékét kétségbe vonta ugyan egy mérnöki bizottság, de a városatyák végül is kiküzdötték, hogy a négy legjobb állapotú a mai városháza homlokzatán nyerjen menedékjogot. Ezek a közbiztonságot, a pártatlanságot, a felebaráti szeretetet és az igazságszolgáltatást jelképezték. Később málladozni kezdtek, 1936-ban eltávolították őket.

A város új háza ősi múltra tekint vissza. III. Károly uralkodása alatt kezdődött meg az építkezés hosszú és bonyodalmas folyamata. A barokk palota eredetileg a háborúban megrokkant katonák, az „invalidusok" számára épült. Nevezték „katonai ügyefogyottak házának", „aggastyánok kolosszális palotájának", „sérvitézek laktanyájának", „aggvitézek házának". 1716-ban tették le a mai fővárosi önkormányzat központi székházának alapkövét. Az építkezés anyagi alapját Széchenyi György esztergomi érsek alapítványa teremtette meg, a további teendőket az itáliai barokk építészeten iskolázott Martinellire bízták. Olyan homlokzatot tervezett, hogy Mária Terézia szebbnek találta a saját palotájáénál.

„A rokkantak palotájának eleje 100 öl hosszú, s a földszinten kívül három emelete van. A középen lévő főkapun kívül két mellékkapuja van, mellyek dór fejezetű oszlopokkal s egyéb czifrázatokkal ékesítvék. A közép kapu oromján roppant nagyságú képszobor van, melly az éggömböt tartó Atlászt ábrázolja, mellette más hitregei alakok vannak. Az oldali kapukat gyámoszlopok s győzelmi jelek ékesítik. A homlokfal oromján császári sas lebeg, fegyverzetekkel környezve, mögötte óratorony nyúlik fel a tetőbül" – írta Hunfalvy.

A palota valódi kisváros volt, kétezer rokkant lakott itt családostul. Két kórház (egy az elmebetegeknek), iskola, templom – egyszerre háromezren hallgathattak misét –, pékség, mészárszék, vegyesbolt, kantin volt benne, egy ideig itt működött az első pesti manufaktúra, az 1776-ban létesített „állami posztó és pokróczfabrika" is.

II. József Nagyszombatba költöztette az invalidusokat, a palotába gránátosok kerültek, és az épületet alapítójáról, III. Károlyról Károly-kaszárnyának nevezték el, szekerészlaktanyát, istállókat építve hozzá.

Több terv született a palota jobb kihasználására, érdekes például Táncsics 1849-es javaslata, melyet a forradalmi kormány munkaprogramjához szánt segédletnek. (Buza Péter találta meg néhány éve az elfelejtett munkát.) Táncsics az irodalom és művészetek embereit költöztette volna ide és termeket jelölt ki a „magyar akadémia gyűléshelyéül, festészi skolául, énekhangász iskolául, rajziskolának, színészi skolának", könyvkereskedést is álmodik, ahol az írók maguk árusítanák munkáikat.

Táncsics fájlalta, hogy a szerviták kertje nem engedi kellően érvényesülni a városszépészeti szempontokat. Hunfalvy szintén kifogásolta, hogy a homlokzat nem mutatkozhat meg teljes szépségében a keskeny utca miatt. Ezt a hiányt utóbb még fokozta, hogy a szemközti fundus on a „Főposta és Telegraf" tömege emelkedett.

A főváros hivatalai ezenközben még mindig szűkösen voltak, mígnem a közgyűlés elhatározta, hogy megszerzi a Károly-kaszárnyát. Hosszú huzavona után egy 1894-es törvénycikk felhatalmazta a pénzügyminisztert, hogy adja el a kaszárnyát a fővárosnak ötmillióhatszázezer forintért. A jeles építész, Hegedűs Ármin, aki egész életében a főváros szolgálatában állt, tervezte meg az épület átalakítását. A második világháború után az egykori barokk palotát az a Gerő László állította helyre, akinek oroszlánrésze volt a budai Vár rekonstrukciójában is.

Erki Edit

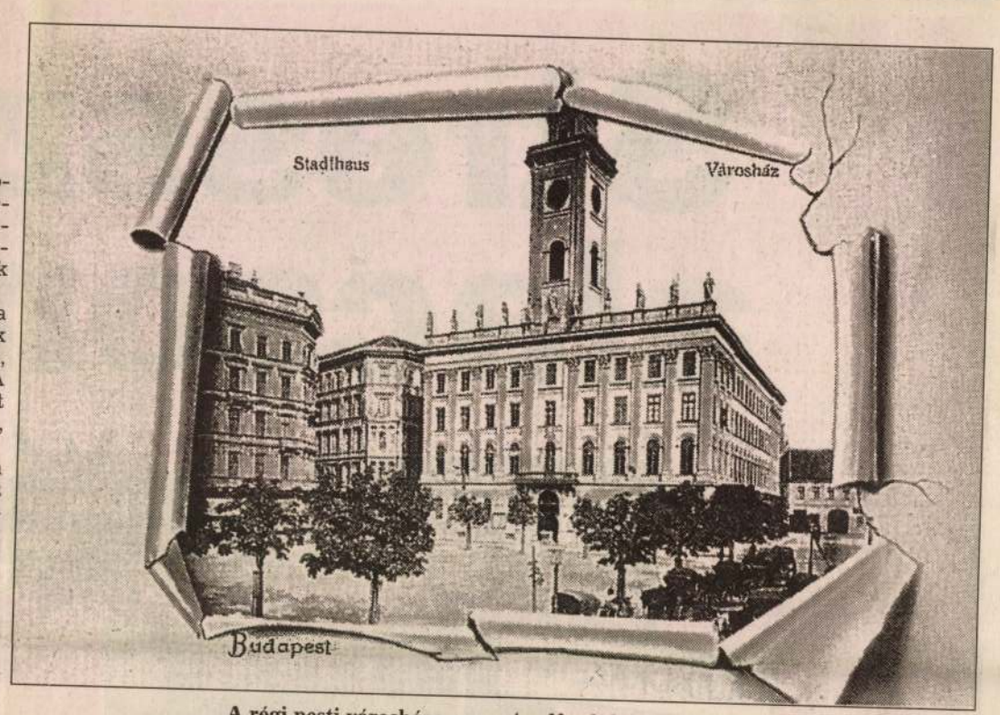

A régi pesti városháza egy századfordulós képeslapon

LELŐHELY

Ideiglenes elrendelt újat építenek

MAYERHOFFER András

Népkabadsaj

Pozsony: feltámad a Grassalkovich-palota

A leendő elnöki székhely

Egy esztendő sem kell már, s a szlovák államfő beköltözhet a pozsonyi köztársasági elnöki székhelyre, az egykori Grassalkovich-palotába. A város szívében álló épületet most restaurálják; a mesteremberek között – vannak vagy százan – tetemes számú a lengyel. Andrej Kmetz mérnök, aki az elnöki hivatal képviseletében a munkálatokat irányítja, végigkalauzolta lapunk pozsonyi tudósítóját az épületen.

Az 1762-ben elkészült palota a szlovák főváros egyik legimpozánsabb műemléke, amely a központnak is a legközepén, a Béke téren vonzza magához az arra járók tekintetét. Fő vonalaiban „megszólalásig" emlékeztet gödöllői rokonára, az ugyancsak Mayerhoffer András tervezte Grassalkovich-kastélyra, ám méreteit tekintve nagyobb annál, mint ahogy másik testvérénél, a hatvani palotánál is. Története hűen követi Pozsony viharos múltját, amelynek során 1939-től 1945-ig falai közül dirigálta bábállamát a Hitler kegyelméből önállósult Szlovákia vezére, Jozef Tiso.

A kívül-belül leromlott palota felújítását 1989-ben határozták el, amikor is az a döntés született, hogy legyen itt a művészetek és a tudomány otthona. Ennek megfelelően a szlovák kulturális minisztérium vette kézbe az ügyet. E kéznek azonban volt egy szépséghibája: kevés volt benne a pénz. 1991-ben koncepcióváltás történt: úgy döntöttek, hogy itt lesz a csehszlovák szövetségi elnök pozsonyi hivatala, e falak közt is fogadhat vendégeket, nagyköveteket stb. – hangsúlyt adva Szlovákia jelentőségének. A föderatív államberendezkedést azonban ez a gesztus sem mentette meg, ám az államfői hivatalra vonatkozó elképzelés a Szlovák Köztársaság megszületésével csak markánsabbá vált.

Elnökké választása után Michal Kovác előbb a négytornyú várból intézte teendőit, jelenleg pedig az óvárosi Prímás-palotában működik a hivatala. Mint azonban Kmetz mérnök elmondta, ezeken a helyeken ők „albérlők", így elnöktől az őrség tagjaiig mindenki nagyon várja, hogy végleges épületbe költözhessenek.

A munkálatok során már elkészültek a régiek vonalvezetését hűen követő, de korszerű megoldású ablakok, ajtók és új tetőt kapott az egész palota (az elegáns vörösréz borítás messziről csillog a ráeső napfényben). Jelenleg belsőépítészeti munkák folynak, restaurátorok dolgoznak a stukkókon, egyes termekben már az aranyozók viszik fel a ragyogást az ornamentumokra. Párhuzamosan folyik az előudvar és a hátsó kert rendbehozatala is. Különösen a pompás rácskerítéssel körbehatárolt, bejárat előtti tér szerepe kiemelt: itt sorakozik majd fel a díszalakulat államfők érkezésének tiszteletére. A kerthez viszont jó darabot szándékoznak „lecsípni" a Grassalkovich-kastély mögötti, jelenleg nyilvános parkból, amit a pozsonyiak feltehetően nehezen hagynak majd „említés" nélkül.

Andrej Kmetz azt is elmesélte – miközben állványok között botladozva a pincétől a padlásig bejártuk az építési területet –, hogy tartós munkát akarnak végezni, így nem fukarkodnak a minőségi anyagokkal. Az aranyfüstöt Németországban vásárolták, a pazar csillárok egy részét cseh műhelyekben restauráltatják, de természetesen hazai anyagot is beépítenek az újjászülető palotába. A legkomolyabb gondot az eredeti tervek felkutatása jelentette, ezek ugyanis a bábállam összeomlásakor eltűntek. A mérnök örömmel nyugtázta, hogy a Gödöllő esetében fellelhető archív anyagok tanulmányozása sok részletkérdés tisztázásához adott segítséget.

Az anyagi gondokkal küzdő Szlovákiának természetesen nem kis megterhelés az elnöki székhely megteremtése, ám az önállóság nemcsak örömmel, kiadásokkal is jár. Kmetz mérnök szerint ezek összességükben 200 millió koronára rúgnak.

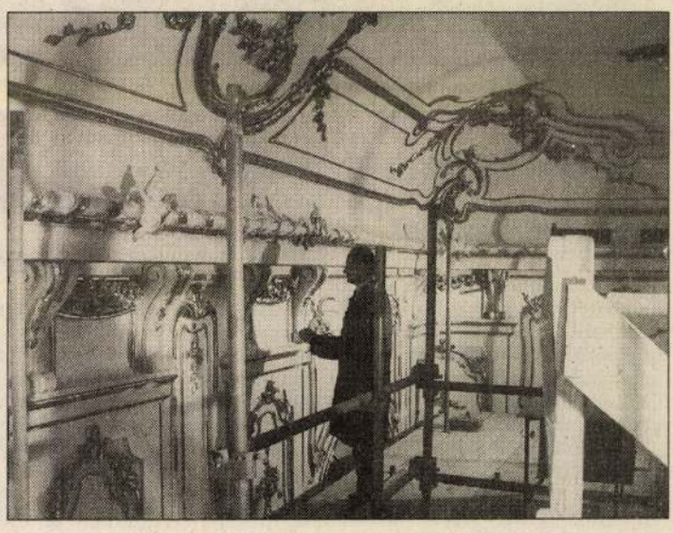

Kmetz mérnök az elvégzett munkát ellenőrzi A SZERZŐ FELVÉTELEI

A Grassalkovich-palota elnöki székhelyként természetesen zárva lesz a nagyközönség előtt. Kivételt képez a Szent Borbála-kápolna, ahová meghatározott időpontokban be lehet majd jutni a szomszéd Stefánik utcáról is, azon az oldalajtón, amellyel szemben az egykori híres Stefánia kávéházból most a nemrég megnyílt kínai étterem tulajdonosai és vendégei figyelik az építkezést.

Pozsony, 1994. szeptember

Farkas József György

Nem felezhető a vasúthálózat

Beiktatták a MÁV új vezetőit

Tegnap iktatta be hivatalába a közlekedési tárca vezetője Rigó Zoltánt, a Magyar Államvasutak új vezérigazgatóját, valamint Kálnoki Kis Sándort, a vasúti társaság elnökét.

Lotz Károly közlekedési, hírközlési és vízügyi miniszter elmondta: megítélése szerint a MÁV életében konfliktusok várhatók a következő hónapokban. A legfontosabb kérdés a vasúti társaság pénzügyi szanálása, amelyről az elkészült terv alapján már megkezdődtek a tárgyalások. Ezek mielőbbi folytatása azért is fontos, mert ötvenmilliárd forint fölött van azoknak a vasúttal kapcsolatos kötelezettségvállalásoknak az összege, amelyek eddig nem voltak ismertek. A miniszter szerint emellett az eddiginél nagyobb hangsúlyt kell helyezni a vasúti pálya, a szolgáltatások és a MÁV kereskedelmi tevékenységének fejlesztésére. Az állami vasút fejlesztésének lehetőségeiről egyébként a tárca vezetője a jövő héten tárgyal az EBRD, október közepén a Világbank illetékeseivel. *Kálnoki Kis Sándor*, a MÁV elnöke a társaság válságos helyzetéről szólva kifejtette: a MÁV-nál mintegy 300 milliárd forint belső államadósság halmozódott fel. Ebből a legnagyobb terhet a társaság 80-100 milliárd forintos rövid lejáratú hitelállománya jelenti, amelynek kialakulásáért a személyszállítás elmúlt 12 éves elégtelen állami finanszírozása okolható. Ezek szanálásáról már folynak a tárgyalások. Emellett hetvenmilliárd forintot igényel az elavult, elöregedett kocsipark, 130 milliárd forintot a pálya korszerűsítése. Az elnök ugyanakkor szólt arról is: nincs lehetőség arra, hogy a világbanki szakértők javaslatának megfelelően a MÁV 7500 kilométeres hálózatából 3500 kilométert lezárjanak. Ehelyett a jelenleg gazdaságtalan mellékvonalakat külön kell kezelni, és működtetésükre helyiérdekű vasúti társaságokat kell létrehozni.

K. Sz. A.

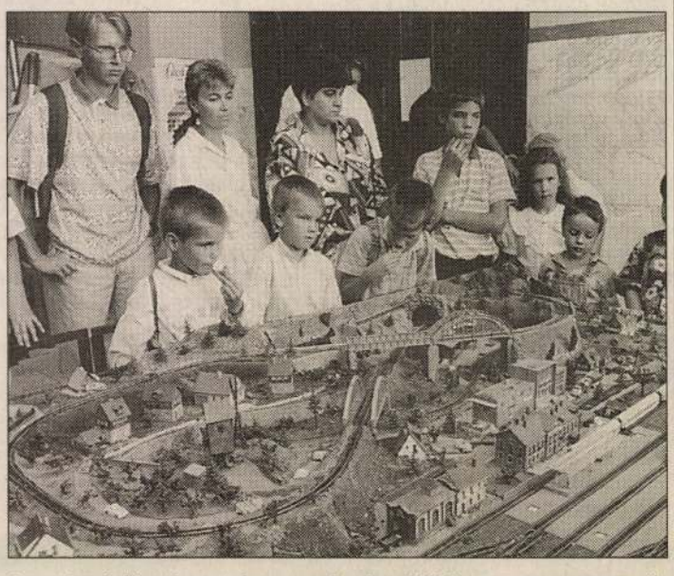

Az utánpótlással nem lesz gond – legalábbis a tegnap megnyílt pécsi modellkiállítás tanúsága szerint MTI-FOTÓ

Az ÁV Rt. .

Egyelőre nem dőlt el a Mai Nap, a ságok sorsa. Az ÁV Rt., a Magyar tulajdonosának vagyonkezelője a lyik pályázó veheti meg az újságok A bankban viszont úgy tartják, az bele üzleteikbe. Egy laptársunk kö Mahir Rt. lesz a vevő. Az ÁV Rt. az

Már augusztusban szóltak arról újsághírek, hogy a Mahir megvásárolta az MHB portfóliójába tartozó három lapot, a vidék hetilapjaként népszerűvé vált Szabad Földet, a délutánonként megjelenő Mai Napot és a Reform című képes hetilapot. Laptársunknak *Simicska Lajos*, a Mahir igazgatótanácsának elnöke megerősítette, hogy a napokban pont kerülhet a szerződés végére. Értesülésünk szerint a bank korábban 600 millióért kívánta értékesíteni a lapokat, a Mahir azonban már 350 millió forintért tulajdonos lehet.

Mohr László, az MHB befektetési igazgatója lapunknak azt

Az idén nem

Nyolc százalékkal

Október elejétől több gyár mintegy nyolc százalékkal emeli a cukor termelői árát. Így alighanem a fogyasztók is több pénzért édesíthetnek.

– A termelés költsége 15 százalékkal emelkedett az utóbbi időben – állították a cukorszakértők.

Drágább lett az energia, és többet kérnek a cukorrépáért is. A vetőmag importtermék, ezért a cukorgyárakat a forintleértékelés is nehéz helyzetbe hozta. A legtöbb gyárat terheli az úgynevezett előfinanszírozás is. Ilyenkor a nagyüzemek – meglehetősen kedvező, mindössze 18 százalékos kamatra – megelőlegezik a termelő költségeit.

Mindenesetre az idén elegen-

Októberre várható a „részpaktum”?

A tárcák elkészítették a maguk koncepcióját a jövő évi költségvetésről, a bér- és foglalkoztatáspolitikáról, valamint a szociálpolitikáról. A kormányon belül azonban még nincs egységes álláspont, viták során alakul ki az összehangolt gazdaságpolitika, amely már kormányzati tárgyalási alapként jelenik meg – mondta Héthy Lajos munkaügyi politikai államtitkár.

A társadalmi-gazdasági megállapodás első szakasza lezárult – állapította meg *Héthy Lajos* –, mégpedig biztató eredménnyel, hiszen a szociális partnerekkel sikerült megállapodni a pótköltségvetésben. A következő tárgyalási szakaszban a jövő évi költségvetést vitatják meg, ez azonban a bér- és szociálpolitikai hatások figyelmen kívül hagyásával nem tárgyalható. A tervezett intézkedések ugyanis számos olyan negatív társadalmi következménnyel járhatnak, amelyeket más módszerekkel – például a foglalkoztatáspolitika eszközeivel – enyhíteni kell.

Pótkárpótlási jegyek cs

Esélyegyenlőség a befektető

A kárpótlási hivatalok szeptember végén kezdik feldolgozni a pótkárpótlásra beérkezett kérelmeket. Azt azonban még nem lehet tudni, hogy az érintettek a határozatokat, illetőleg a kárpótlási jegyet mikor vehetik kézbe.

Az Országos Kárrendezési és Kárpótlási Hivatalban az eredetileg tervezett időpontban, szeptember végén kezdenek hozzá az 530 ezer vagyoni pótkárpótlási kérelem feldolgozásához, s egy hónappal később indul a 77 ezer személyi kárpótlási ügy elbírálása.

A kárpótlásként járó – az előzetes becslések szerint 30-40 milliárd forint címletértékű – jegyek felhasználásról, átvételének időpontjáról még nincs végleges döntés. *Lakos László*, a kárpótlást felügyelő miniszter a napokban azt mondta: az esélyegyenlőség érdekében az lenne a szerencsés, ha az állami földek árverése csak akkor kezdődne, amikor a határozatok legalább 80 százalékát már meghozták. *Mihályi Péter*, a privatizációs kormánybiztos helyettese a *Népszabadságnak* arról beszélt, hogy a befektetők valódi versenysemlegességét az garantálná, ha egyenlő befektetési esélyeket tudnának biztosítani. Optimális esetben ez akkor várható, ha a határozatok postázására, illetőleg a jegyek átvételére igen közeli időpontokban kerülne sor, „összevárnák” egymást.

Nagy Ferenc, a kárpótlási hivatal vezetője szerint a kárpótlás további sorsában bizonyos ellentmondást okoz, hogy mi-

Újabb halpusztulás fenyeget

Mayerhaffer Andrá

GIACOMELLI SPORT

A SPORTBARÁTOK KELLÉKTÁRA

ego

-57% 6 990 Ft

2 990 Ft

Uniszex pamutfelsők különböző színben és fazonban

adidas

-50% 2 790 Ft

1 390 Ft

Férfi, női és gyermekzoknik 3 pár/csomag

lotto

-45% 10 990 Ft

5 990 Ft

Férfi és női teniszcipő

Gyermek Sportcipő 28 - 38 1/2-es méretben

adidas

-57% 14 990 Ft

6 490 Ft

PÓLUS CENTER
1152 - Szentmihályi út 131.
Tel.: 410-9282

WESTEND CITYCENTER
1062 - Váci út 1-3.
Tel.: 238-7340

CAMPONA SHOPPING CENTER
1222 - Nagytétényi út 37-45.
Tel.: 424-3289

AJÁNLATUNK 2001. OKTÓBER 12-TŐL 14-IG ÉRVÉNYES ÉS A KÉSZLET EREJÉIG SZÓL!

CREACOM-YOTTA

FANTASZTIKUS HÉTVÉGI AJÁNLAT!

Giacomelli Sport üzletek hamarosan Budaörsön és Dunakeszin is!

Immár 107. éve a magyar családok könyvespolcán

KINCSES KALENDÁRIUM

A 2002. évi kötet előfizethető ***a tavalyi áron*** a helyi postán és a kézbesítőknél vagy az alábbi megrendelés kitöltésével és feladásával:

Alulírott ..... (név)

..... irányítószám, helység

..... utca ..... házszám ..... ajtó

alatti lakos megrendelem a KINCSES KALENDÁRIUM 2002 című kiadványt

..... példányban, példányonként 430 Ft előfizetéses áron.

❑ Az előfizetési díjat a fenti címen jelentkező kézbesítőnek fizetem.

❑ Az előfizetési díjat a ..... pénzintézetnél vezetett

..... számú számláról egyenlítem ki.

.....

aláírás

A megrendelőlapot szíveskedjenek átadni a hírlapkézbesítőnek vagy borítékban, de bérmentesítés nélkül feladni az alábbi címre:

Budapesten: Magyar Posta Rt. Hírlapértékesítési Osztály
1846 Budapest

Vidéken:
Posta, helyben

Ha volna pénz az Epreskertre

A kálvária 1930 táján. A szerződésben kikötötték: a köztéri jelleget fenn kell tartani FORRÁS: FSZEK BUDAPEST GYŰJTEMÉNY

Az önkormányzat és a képzőművészeti egyetem nem mondott le arról, hogy megnyissa az Epreskertet a publikum előtt. A nyitás feltételei közül több teljesült, a legnehezebb feladat azonban még hátra van: nincs pénz a kertben málladozó józsefvárosi kálvária rendbe tételére. A terézvárosi városfejlesztési programiroda a napokban monográfiát jelentetett meg az Epreskertről, ennek bevételét a kálvária felújítására szánják.

MUNKATÁRSAINKTÓL

Terézváros polgármestere és a Magyar Képzőművészeti Egyetem rektora két éve megállapodott, hogy egymás támogatásával hétvégenként, időszakosan megnyitják az Epreskertet a környék lakói előtt. A kerület tudomásul vette, hogy ehhez számos feltételnek teljesülnie kell, és vállalta, hogy anyagi támogatást nyújt a nyitáshoz szükséges munkák elvégzéséhez. A szobrász-, restaurátor- és látványtervező-hallgatókat képző intézmény területe akkori állapotában ugyanis alkalmatlan volt arra, hogy közparkká alakítsák.

Első nekifutásra a területet övező kovácsoltvas kerítést kezdték rendbe tenni. Erre tízmillió forintot adott az önkormányzat. A munka jól áll: a közelmúltban végeztek a Bajza utcai rész rekonstrukciójával, a következő menetben pedig felújítják a Szondy utcát szegélyező szakaszt. Az egyetem eközben több épület rekonstrukcióját is elvégeztette – tudtuk meg a kerület főépítészétől, *Tétényi Évától.*

Rendbe kell tenni a kert növényzetét is, főleg, mert az öreg fák már balesetveszélyesek. Számítások szerint a legelemibb kertészeti munka is majdnem tízmillióba kerülne, a legnagyobb falat azonban nem ez, hanem a kertben álló, műemlék, a józsefvárosi kálvária rendbetétele lenne. Az 1746 és 1749 között épült alkotást – amelyet ma legtöbben a híres barokk építésznek, Mayerhofer Andrásnak tulajdonítanak – 1894-ben helyezték át az Epreskertbe. Állapota meglehetősen aggasztó, becslések szerint negyven-ötvenmillió forint kellene a rendkívül nehezen kezelhető mészkőépítmény felújításához. Az egyetem részben pályázat útján próbálja előteremteni az összeget. Emellett azonban kormányzati támogatás és a civil szféra segítsége is szükséges. Utóbbi a helyi környezetvédelmi alap útján is hozzájárulhat a rekonstrukcióhoz.

Aranykedélyű bohémek tanyája

Az eredetileg 8480 négyszögöles városi Epreskertet először 1871-ben, a Sugárút létesítése kapcsán rendezték. A terület déli oldalán, a Lendvay utca kialakítására 1436 négyszögölet választottak le belőle. 1879-ben a fennmaradt területből juttattak telket Huszár Adolf szobrásznak, aki a Lendvay és a Bajza utca sarán építtetett műteremvillát.

Az Epreskert további felosztására 1883-ban, a Mesteriskola alapítása idején került sor. Ekkor alakították ki a Kmetty utcának a Bajza és az Epreskert (ma: Munkácsy Mihály) utca közötti szakaszát. Az így létrehozott, a Bajza utca–Kmetty utca–Epreskert utca–Lendvay utca közé eső, 2283 négyszögöl nagyságú telket hat kisebb, műteremvillák építésére szánt parcellára darabolták. A Huszár-villa mellett épült fel 1883–1891 között Aggházy Gyula, Pállik Béla, Konek Ida, Feszty Árpád festő és Donáth Gyula, Szécsi Antal, Zala György szobrász műtermes háza. A Kmetty utca választja el egymástól a művészvillák és a Mesteriskola tömbjét.

Az Epreskert teljes területe a főváros tulajdona volt. Trefort Ágoston miniszter ezért 1881-ben leiratot intézett a fővároshoz, amelyben olyan terület átengedését kérte, amely „a nagy üzleti forgalomtól távolabb eső, lehetőleg szabad, magas épületektől nem környékezett, s mégis könnyen elérhető. Ily alkalmas helyiségnek kínálkozik az általam is szemle alá vett, a Bajza utcza keleti oldalán létező, a főváros tulajdonát képező úgynevezett Epreskert, mely úgy kellő világítással ellátott nagyobb terjedelmű műtermek, valamint az idővel fejlesztendő Akadémiában nélkülözhetetlen tantermek, könyv-, minta- és jelmeztárak, igazgatói és irodai épületek elhelyezésére elégséges térfogattal bír." A miniszter javaslatát a főváros törvényhatósági bizottságának közgyűlése 1883. március 22–23-i ülésén egyhangúlag támogatta. Így a főváros – tulajdonjogának megtartása mellett – ingyen átengedte a Magyar Képzőművészeti Akadémia céljaira a Bajza utca–Szondy utca–Epreskert utca–Kmetty utca által határolt 3683 négyszögöl nagyságú telket.

A szerződésben kikötötték, hogy a terület köztéri jellegét fenn kell tartani: „mi végből az egyes épületek önállóan, pavillon-rendszer modorban lesznek elhelyezendők, az egyes épületek közti szabad terület pedig a magyar kormány által parkszerűleg berendezendő, kezelendő és fenntartandó lesz saját költségén". A főváros és a kormány között megkötött szerződés azt is kikötötte, hogy „a parkszerű területek a sétáló közönség számára nyitva tartandók" – olvasható *Radványi Orsolya* Aranykedélyű bohémek tanyája című könyvében. Az Epreskert történetéről szóló kiadvány a közelmúltban jelent meg a terézvárosi városfejlesztési programiroda gondozásában.

Postaemlékek a Saxlehner-palotában

Az Andrássy út 3. szám alatt található Postamúzeumban őrzik többek közt a lakihegyi adótorony villámhárító gömbjét és még hétezer érdekes postai tárgyat. A gyűjtemény látogatói között sok a külföldi, akik gratuláló soraikat hagyják emlékül a vendégkönyvben.

A város kis múzeumai közül talán az egyik legszebb a Magyar Posta múzeuma az Andrássy úti hajdani Saxlehner-palotában. A keserűvizekből meggazdagodott, svájci származású Saxlehner família valamikor az ékszerdobozhoz hasonlatos palotából szemlélhette Budapest világvárossá válását: pazar lakosztályainak ablakai az új Sugárútra néztek. Most ezekben a faburkolatos, Lotz-freskós szobákban postaemlékek láthatók.

A látogatót mindig örömmel fogadják, nem kell kétszer csengetni, ha valakinek kedve támad bejönni, és végigsétálni a posta múltján. Naponta mindig akad egy-két érdeklődő, többnyire kuriózumokra kíváncsi külföldiek. A vendégkönyvben egymást váltják a „beautiful" és a „wunderbar" kifejezések.

A kiállítást ez év elején rendezték újjá. Ha valaki azt hinné, hogy a posta története unalmas dolog, téved. Tárgyakban elbeszélve legalábbis nem az, főként, ha ezek közül néhányat még ki is próbálhat a látogató. Ilyen például a csőposta, a telefonközpont, a Morse-távíró, a gramofon. Az első terem egy postahivatal az ötvenes évekből: szovjet mintára bevezetett abakusszal, azaz golyós számolóval, buzdító plakátokkal és korabeli csomagolástechnikát tükröző küldeményekkel (faláda, demizson stb.). A nagypolgári lakás hajdani hálószobájában különleges postai járművek: például a Csonka-féle levélgyűjtő tricikli vagy Texte et Moret-féle postaautó. Továbbsétálva a termekben, rábukkanhatunk például a Morse-távíróra, melyen lepötyöghetünk egy S. O. S. jelzést, s kicsit meghökkenhetünk attól az információtól, hogy ezt a szerkezetet már 1850-től használták. Az 1920-as évekből való telefonközpontban a vezetékek megfelelő helyre dugaszolásával telefonkapcsolatot létesíthetünk mellettünk álló partnerünkkel. A testközelség azonban nem itt a legdöbbenetesebb, hanem a lakihegyi adótorony egykori villámhárító gömbje mellett. A villámcsapásoktól agyonlyukasztott gömb a kráterektől ragyás Holdra emlékeztet leginkább. Szédítő magasságban, iszonyú energiáknak volt kitéve egykor, s most itt van a Saxlehnerek szalonjában, bárki megérintheti. Ez a kiállítás legkülönösebb tárgya.

Érdekességek pedig vannak bőven: fennállásának száz évében ugyanis összegyűjtött a múzeum körülbelül hétezer-nyolcszáz tárgyat, valamint csaknem hétezer dokumentumot, tízezer könyvet és sok ezer képeslapot, mely utóbbiakból évente vásárol hat-nyolcszázat. A hatalmas gyűjtemény 1972 óta látható az Andrássy út 3.-ban.

Cs. L.

Lepötyöghetünk egy S. O. S. jelzést FOTÓ: DOMANICZKY TIVADAR

Mayerhoffer András

Tolojanni Demeter sírköve

Kétszázötven éves a szentendrei Blagovesztenszka, amelyet a népnyelv csak Görög templomként emleget

A népnyelv Görög templomnak nevezi, aminek – mint látni fogjuk – külön histó-riája van. Valójában azonban szerb templom a szentendrei Blagovesztenszka, amelyet éppen ma kétszázötven esztendeje szenteltek fel. A XVIII. században e Duna-parti városban volt a korabeli szerb kulturális és politikai élet központja, az újkori szerb műveltség bölcsője.

Amennyire keveset tud közvéleményünk a szerbekkel való kapcsolatainkról, épp oly sokrétűek ezek. Együttélésünk a honfoglalással kezdődött, de igazán fontossá a XIV. századtól vált, amikor a Balkánon megjelent a török. Királyaink felelősnek érezték magukat ezért a térségért, annál inkább, mivel úgy gondolták, az övék. Luxemburgi Zsigmond éppen ezért állt egy meglehetősen nagy európai keresztes összefogás élére, és vívott 1396-ban az Al-Duna mentén, Nikápolynál csatát I. Bajazid szultán ellen. A nikápolyi vereség hosszú távra megmutatta, hogy a „kitámadás" nem jó módszer. Zsigmond rájött: a szomszédok rovására dél és délkeleti irányba előre kell tolni a magyar határokat. Ezért kötötte meg a magyar király, aki egyben német-római császár is volt, az 1426-os tatai szerződést Lazarevics Istvánnal, akinek udvarában Hunyadi János is nevelkedett egy ideig. A szerb király arra kötelezte magát, hogy ha meghal, a Nándorfehérvár körüli, húsz várból álló védelmi rendszer Magyarországé lesz. Igaz, ő maga viszont már korábban a legvagyonosabb és legtekintélyesebb magyar arisztokraták közé emelkedett: 1411-ben több várost és számos várat (például Tokajt, Munkácsot és Világosvárat) kapott adományba, csembaló és zenetörténészi szakon végezte el az amszterdami zeneakadémiát. Az Amszterdami Barokk Zenekart 1979-ben alapította Ton Koopman, aki orgona

Mámoros táncház – majdnem rendőrrel

Szomjas György Vagabond címmel új filmet forgat

Vagabond lesz a címe Szomjas György új filmjének, amely a budapesti táncházkultúrába enged bepillantást. A rendező nem dokumentarista jellegű művet, hanem a Kopaszkutya és a Roncsfilm nyomdokain készülő, szélesebb közönség érdeklődésére is igényt tartó játékfilmet ígér. Munkatársunk felkereste a stábot az egyik forgatási napon.

Kora este a Fehérvári úti Fővárosi Művelődési Házban a technikusok már javában dolgoznak. *Szomjas György* rendező *Grunwalsky Ferenc* operatőrrel éppen a beállításokat beszéli meg. El sem tudom képzelni, hogy vajon mit csinál itt az a rengeteg szállingózó fiatal, aki benépesíti a termet és a kocsmát összekötő folyosót. A rendezőre a büfében találok rá, pár perc türelmet kér. A Körterembe éppen az érkező *Sebestyén Márta* viharzik be. Ő lesz az este hangulatfelelőse. A színpadon próbálnak is majd Szomjassal. Elkezdik bevilágítani a helyiséget. Itt az alkalom, hogy pár szót váltsunk a rendezővel.

– A film a budapesti táncházakról szól. Illetve azokról a fiatalokról, akik nehezen találják a helyüket a városban és a mai életben. Itt találnak egymásra, itt alkotnak közösséget, és itt szórakoznak – meséli a rendező. – A Vagabondban azon a nyomon szeretnénk továbbhaladni, amelyen a Kopaszkutyával és a Roncsfilmmel elindultunk: a populáris kultúra egy progresszív ágát szeretnénk bemutatni.

Megtudom, hogy a tánccháznak eredetileg a falusi fiatalok szórakozóhelyét hívták Erdélyben. A fiatalok nemcsak nagyobb ünnepeken, hanem más alkalmakkor is összegyűltek egy kis mulatozásra; táncoltak, énekeltek hajnalig. Később a tánccháznak kialakult a városi változata is, ebbe pillanthatunk be a Vagabondban.

És hirtelen rájövök: a sok csellengő fiatal a táncház tagja, akik a büfében valószínűleg melegítenek a jó hangulat érdekében. Kérdésemre, hogy dokumentrista alkotással lesz-e dolgunk, a rendező elmondja: igaz, hogy rengeteg emberrel beszélt, életutakat dolgozott fel, de az összeszedett ismeretanyagból játékfilmet készít. A mű gerincét a zenés-táncos jelenetek alkotják majd, de azt egy baráti társaság történetén, kalandjain keresztül ismerheti meg a néző, egyszerűen végigjárják (és bulizzák) a pesti táncházakat.

Feltűnik, hogy kicsit komolyabb felszereléssel veszik fel a hangot. Kíváncsiskodásomra elárulják, hogy a profi berendezés azért kell, mert a beszéd meg a zörejek mellett minden egyes hangszert külön sávra vesznek fel (a világhírű Muzsikás együttes szolgáltatja az esti talpalávalót, korábban pedig olyan együttesek működtek közre, mint a Tatros, a Vujicsics, a Kalamajka és Halmos Béla). Az utómunka egyik fontos része lesz a mai kor technikai követelményei és igényei szerinti hangkeverés.

Beindul a buli. A tömeg tombol, Szomjas elégedett karmesterként figyeli, amint mozgóképpé alakul a különös hangulat. Egyszer csak hozzám lép egy férfi. Bemutatkozik, ő a gyártásvezető, és közli, hogy olyan testesebb alakatú emberre van szüksége a következő jelenethez, mint én. Rendőrnek. Dupla gázsit kapok (két büféjegy, már értem, miért van ez az oldott légkör), de nem férek be az egyenruha-nadrágba, így másé lett a lehetőség, hogy megörökítsék a celluloidszalagon.

Csákvári Géza

Jelenet a forgatásról FOTÓ: DOMANICZKY TIVADAR

Vajda János rejtett bánata

Emlékkiállítás a költő születésének 175. évfordulóján

PALETTA

NORMANTAS PAULIUS dedikálja a Kőrösi Csoma Sándor valóságos és álombéli útjain című fotóalbumát holnap délután hat órakor a Sambhala Központban (VIII., Lőrinc pap tér 2.). A könyvet Terjék József tibetológusprofesszor mutatja be.

HANGVERSENYT ad az Elvinus Kamarazenekar június 9-én este hat órakor Vecsésen, a József Attila Művelődési Házban (Károly utca 1.). Vezényel: Dumbaridisz Imre.

VLAGYIMIR VISZOCKIJ-ESTET rendeznek Sipos Mihály előadásában június 6-án, este hat órakor Szentendrén, a Dunaparti Művelődési Házban (Dunakorzó 11/A).

KIÁLLÍTÁS tekinthető meg Demjén Attila kétszeres Munkácsy-díjas festő műveiből június 10-ig Visegrádon, a művelődési ház galériájában (Széchenyi utca 11.).

SZÍNHÁZMŰSOR

Bárka Színház: Kortárs Sanzonok (7). **Játékszín:** Gázláng (7). **József Attila Színház:** Made in Hungária (7 – Fodor Imre-bérl., 4. ea.). **Katona József Színház:** A talizmán (7). **Kamra:** Portugál (7 – zártkörű ea.). **Komédium Színház Kávézó Szalon:** Kovátsműhely (Kováts Kriszta klubja – Vendég: Szakcsi Lakatos Béla). **Radnóti Színház:** Störr kapitány (7). **Thália Színház:** Jekyll és Hyde (7 – a Musical Színház ea.). **Vígszínház:** A Ballet Preljocaj vj. (7). **Pesti Színház:** Elsötétítés (7 – Gombaszögi-bérl., 6. ea.).

Purcell és Händel

A Zeneakadémián ma este fél nyolckor az angol Palladian Ensemble együttes és *Robin Blaze* kontratenor koncertezik – Purcell és kortársainak legszebb darabjaival. A Palladian Ensemble Nagy-Britanniában sikerrel tolmácsolja a barokk repertoár mesterműveit.

A Budapest Kongresszusi Központban június 11-én a világhírű Amszterdami Barokk Zenekar és Kórus lép fel *Ton Koopman* vezényletével. A hangverseny Händel műveit a g-moll concerto

Megújult a Károlyi-palota

PÓSA ZOLTÁN

Nézzék a falait kegyelettel: az épület története a nemzeti történelem minden viszontagságából kivette részét, együtt gyászolt a nemzet gyászával s együtt ünnepelt a nemzet jobb sorsával. Így jellemezte első monográfusa, *Éble Gábor* a pesti Károlyi-palotát. Az épület históriáját, a rekonstrukciót az eredeti helyszínen ismertette a napokban *T. Ridovics Anna* művészettörténész, a Nemzeti Múzeum kutatója, *Dávid Ferenc* művészettörténész, a Magyar Tudományos Akadémia művészettörténeti csoportjának munkatársa, a műemlék-rekonstrukció vezetője és *Csorba Csilla*, a Petőfi Irodalmi Múzeum igazgatója.

A palotát első tulajdonosa, *Nikolaus Wilfersheim* 1747-ben adta el *gróf Barkóczy Ferenc* egri püspöknek, a művészetpártolásáról híres főpapnak. Az 1696-ban épült első, elegáns változat átalakításával a püspök *Mayerhoffer András*t, a kor jeles építészét bízta meg. Zseniális építészek, *Jung József, Henrich Kochra, Pollack Mihály, Ybl Mikós* fantáziájának, a Károlyi-család vá-

rosszeretetének köszönhető a későbbiekben, hogy a Károlyi Mihály utcában álló, szerkezetében klasszikus, rokokó és főként barokk elemekkel dúsított palota székesfővárosunk büszkesége lett. Az ötablakos díszterem, a vörös szalonok pompája, a Lotz-terem menynyezetén a múzsákat ábrázoló freskóval, a Bártfay-szalon, a kecses virágszalon, a kápolna, a folyosók és a lépcsősor, s a múzeumi termek csodálatos stílusötvözete mind a mai rekonstrukciót elvégző művészettörténészek és mesterek munkáját dicséri.

vásárol majd alapanyagot.

A vezérigazgatótól megtudtuk, hogy a BC ukrán forrásból, nevezetesen a kalusi Oriana vegyipari cégben tulajdont szerző orosz Lukoil-Neftechemtől (ez a cég hosszú távú együttműködésre lépett a Siburral) kívánja beszerezni a szintén alapanyagnak számító vinilkloridot. Kovács Ferenc László elmondta: már igen közel állnak az évi 40 millió eurós (több mint tízmilliárd forintos) szállítási szerződés aláírásához.

PHARE CBC: pályázati lehetőségek

erőmű majdani lebontásának. E radioaktív hulladék végleges elhelyezése kipróbált módszereken alapul. Egyaránt van közöttük felszíni és föld alatti kialakítású tároló – jelezte *Rónaky József*.

Mint a főigazgató kiemelte: Magyarországon a radioaktív hulladékoknak az atomerőmű területén történő végleges elhelyezését már a tervezés időszakában elvetették. A Püspökszilágyiban 1976 óta működő, felszínhez közeli létesítmény sem alkalmas az erőművi, nagy mennyiségű hulladék befogadására, tehát 2006-ig mindenképpen új tárolóra van szükség.

A kormány már 1992-ben felismerte, hogy a hulladékok elhelyezése országos érdek, és biztonságos megoldása állami feladat. 1993-ban tárcaközi program született a végleges tárolás megoldására. A következő három évben

NAÜ és az illetékes földtani hatóság szakvéleményét figyelembe véve elkészült az 1999. decemberi állapotnak megfelelő összefoglaló és aktualizált biztonsági elemzés, amely megállapítja: a választott elhelyezési technológia a vizsgált telephelyen a biztonsági kritériumokat jelentős tartalékokkal kielégíti.

Rónaky József elmondta azt is, hogy a telephelykutatás eddigi összköltsége 1,5 milliárd forintot tett ki. A koncepciótervek alapján készült költségbecslések szerint az üveghutai létesítmény beruházása idei árszinten számolva 30 milliárd forintra tehető. A további kutatások – amelyek a végleges alkalmasság eldöntéséhez szükségesek – pozitív eredménye esetén várhatóan 2004-ben kezdődhet a létesítmény engedélyezési eljárása, és 2006-ra tehető a tároló megépítése.

Az alap értékállóságát minded-

MAGYAR HOFFER ANDRÁS MAGYAR NEMZET 2001. 03. 07.

Mayerhoffer András

A FŐVÁROSI MOZIK MŰSORA MÁJUS 31-TŐL JÚNIUS 6-IG

A szövegben a gyártó országot csak kezdőbetűvel vagy rövidítve jelöljük. Egyéb rövidítések mb.: magyarul beszélő, *14 éven alul nem ajánlott; **Csak 16 éven felülieknek; ***18 éven felülieknek; K: kísérőfilm; H: híradót is játszanak. A budapesti mozikban jegyváltás az előadás kezdete előtt egy órával, aznapra és egy napra előre. Csak délután működő mozikban jegyváltás az előadás kezdete előtt másfél órával, aznapra és három napra előre.

A HÉT FILMBEMUTATÓI:

SOHASEVOLT GLÓRIA (magyar) **Hunnia.** A MEXIKÓI (The Mexican) Színes, feliratos amerikai film* **Mammut Budai Mozióközpont, Campona Ster Century, Cineplex Odeon, Cinema City Csepel, V.I.P., Corvin Filmpalota, Hollywood Multiplex Duna Plaza, Lurdy Ház, Óbuda, Westend Ster Century**

BUDAPEST FILM
SZEMÉLYES FILMINFORMÁCIÓS SZOLGÁLAT
Telefonszáma: 459-5055.
Személyes filminformáció,
felvilágosítás filmekről, mozimúsorról!

MAMMUT BUDAI MOZIKÖZPONT [II., Lövőház u. 2-6. Tel.: 345-8140 (automata), 06-30-350-1100 (SMS), 345-8160 (személyes)] A MEXIKÓI (am.)* 11, f1, f2, 3, 4, f6, f7, 8, 9, éjjel f11. **A múmia visszatér** (mb. am.)* 12, f3, 5, h8, éjjel n11. **15 perc hírnév** (am.)*** 11, n2, f4, h6, f7, n9, éjjel h11. **Memento** (am.)** f1, n5, f7, h9, éjjel 11. **Bíbor folyók** (fr.)*** 12, f3, n6, f8, h9. **Farkasok szövetsége** (fr.)** este 9, 10. **A szívem érted RAPes** (am.)* 12, 7. **Fejcserés támadás** (am.)* 1, 3. **Blair Witch – Ideglelés 2.** (am.)*** éjjel 11. **Talpig majom** (am.)** de. n12, **Kirikou és a boszorkány** (mb. fr. rajzfilm) de. 11, h3. **Sacra Corona** (magyar) (10 éven aluliak csak szülői kísérettel látogathatják) 2, n5. **I love Budapest** (magyar)** 5.

CAMPONA STER CENTURY MEGAPLEX (XXII., Nagytétényi út 37-45. Tel.: 424-3333) A MEXIKÓI (am.)* n3, h5, f8, éjjel n11, 2-4-ig de. f12 is. **15 perc hírnév** (am.)*** f3, 5, f8, éjjel 10, 2-4-ig de. 12 is. **A múmia visszatér** (mb. am.)* f3, n6, 8, éjjel h11, 2-4-ig de. h12 is. **Bíbor folyók** (fr.)*** h4, 6, n9, éjjel f11, 2-4-ig h1 is. **Beépített szépség** (am.)* h3, 5, n8, h10, 2-4-ig f1 is. **Eszeveszett birodalom** (mb. am. rajzfilm) f2, n4, n7, 2-4-ig de. f12 is. **Mi kell a nőnek?** (mb. am.)* h2, f5, 7, f10, 2-4-ig de. n12 is. **Farkasok szövetsége** (fr.)** 2, h5, h8, éjjel f11. **Pokémon 2. – Bízz az erőben!** (mb. am. rajzfilm) 1, 3, 2-4-ig de. 11 is. **Taxi 2.** (mb. fr.)* n6, n8, n10. **Fejcserés támadás** (am.)* 2, h7. **A szívem érted RAPes** (am.)* n5, h9. **Blair Witch – Ideglelés 2.** (am.)*** f5, n10, 2-4-ig n1 is. **Memento** (am.)** n3, 7.

CINEPLEX ODEON PÓLUS MOZI (XV., Szentmihályi út 131. Tel.: 419-4224/-25/-26/-27, 410-2452/-53) A MEXIKÓI (am.)* h1, f4, n7, 9, 1-3-ig éjjel f12 is, 2-4-ig de. 10 is. **A múmia visszatér** (mb. am.)* f2, n5, 7, h10, 2-4-ig de. h11 is. **Blair Witch – Ideglelés 2.** (am.)*** 1-3-ig éjjel 11. **Farkasok szövetsége** (fr.)** n2, 4, h7, f10. **A szívem érted RAPes** (am.)* 1, h4, 6, f9, 2-4-ig de. n11 is. **Beépített szépség** (am.)* f1, h3, 5, n8, f10, 1-3-ig éjjel h12 is, 2-4-ig de. n11 is. **Mi kell a nőnek?** (mb. am.)* 2, h5, f8, 1-3-ig éjjel n11 is. Gyerekeknek: **Pokémon 2. – Bízz az erőben!** (mb. am. rajzfilm) 2-4-ig de. 11. **Eszeveszett birodalom** (mb. am. rajzfilm) n1, 2-4-ig de. f11 is.

CINEMA CITY CSEPEL PLAZA (XXI., Rákóczi F. út 154-170. Tel.: 425-8111) A MEXIKÓI (am.)* f2, h4, 6, n9, éjjel f11, 2-3-án de. n12 is. **A múmia visszatér** (mb. am.)* 2, f6, 8, éjjel f11, 2-3-án de. f12 is. **Mi kell a nőnek?** (mb. am.)* n2, f4, h6, éjjel n11, 31-én és 4-6-ig 8 is, 2-3-án de. 11 is. **Tigris színre lép** (mb. am rajzfilm) 1, 2-3-án de. 11 is. **Farkasok szövetsége** (fr.)** f3, 5, h8, éjjel n11. **Eszeveszett birodalom** (mb. am. rajzfilm) 1, h3, f5, n7, 2-3-án de. n12 is. **A szívem érted RAPes** (am.)* 8, éjjel n11. **102 kiskutya** (mb. am.) 1, 2-3-án de. 11 is. **Ellenség a kapuknál** (am.)* h3, n6, h8, éjjel n11. **Taxi 2.** (mb. fr.)* f2, f4, 2-3-án de. f12 is. **Beépített szépség** (am.)* 6, n9, éjjel f11.

CINEMA CITY V.I.P. (III., Bécsi út 38-44. Tel.: 437-8383) **Csokoládé** (am.) f4, h6, 8, éjjel n11. **Blair Witch – Ideglelés 2.** (am.)*** f3, f5, f7, f9, éjjel f11. **A múmia visszatér** (mb. am.)* 2, f6, 8, éjjel f11. A MEXIKÓI (am.)* n2, h4, 6, n9, éjjel f11. **Tigris és Sárkány** (kínai–tajvani–amerikai)* f4, 8. **A szívem érted RAPes** (am.)* h6, éjjel n11. **Malena** (olasz)*** 2, 4, 6, 8, éjjel 10.

CORVIN BUDAPEST FILMPALOTA (VIII., Corvin köz 1. Tel.: 459-5050) A MEXIKÓI (am.)* 10, 11, f1, f2, 3, 4, f6, f7, 8, 9, éjjel f11, 1-3-ig éjjel f12 is. **A múmia visszatér** (mb. am.)* f11, 1, f4, 6, f9, éjjel 11. **15 perc hírnév** (am.)*** n11, f1, h3, n6, h8, éjjel n11. **Memento** (am.)** f5, 8, éjjel n11, 31-én és 2-6-ig de. f12 is. **Farkasok szövetsége** (fr.)** h2, h7, f10. **Blair Witch – Ideglelés 2.** (am.)*** de. 10, 2. **Sacra Corona** (magyar) (10 éven aluliak csak szülői kísérettel látogathatják) de. h12, h4. **A szívem érted RAPes** (am.)* 6. 2001. június 5-én A MEXIKÓI 8 és éjjel f11, **A múmia visszatér** f9, éjjel 11 és a **15 perc hírnév** h8, éjjel n11 előadások kivételével a Szenvedélyek napja rendezvény látogatható. A Szenvedélyek napja filmvetítéseire díjtalan belépő – a terem befogadóképességének határáig – a mozi pénztáraiban igényelhető.

HOLLYWOOD MULTIPLEX DUNA PLAZA [XIII., Váci út 178. Tel.: 453-4300, 06-20-453-4300 (SMS)] **A múmia visszatér** (mb. am.)* n12, 2, f4, h5, n7, f8, 9, éjjel n11, 1-3-ig éjjel f12 is, 2-4-ig de. n11, h1 is. A MEXIKÓI (am.)* f12, f3, n6, 8, éjjel h11. **Bíbor folyók** (fr.)*** n11, f1, n4, h6, f9, 1-3-ig éjjel 11 is. **Eszeveszett birodalom** (mb. am. rajzfilm) 10, 12, h2, 2-4-ig 4 is. **15 perc hírnév** (am.)*** 6, h9, 1-3-ig éjjel n12 is. 31-1-jén és 5-6-án h4 is. **Pokémon 2. – Bízz az erőben!** (mb. am. rajzfilm) 2-4-ig de. h11, 1. **Beépített szépség** (am.)* 3, 31-1-jén és 5-6-án de. f11, h1 is. **A múmia** (am.)* f6. **Farkasok szövetsége** (fr.)** este n9, 1-3-ig éjjel 11 is. **102 kiskutya** (mb. am.) 10, 12, n3. **Gladiátor** (am.)** n5. **Fejcserés támadás** (am.)* este f10. **The Mummy Returns – A múmia visszatér** (eredeti nyelven, felirat nélkül) 7, 1-3-ig éjjel f12 is. **A szívem érted RAPes** (am.)* de. f12, n3, 31-1-jén és 5-6-án n6 is. **Mi kell a nőnek?** (mb. am.)* éjjel f11, 31-én és 5-6-án h8 is.

HOLLYWOOD MULTIPLEX LURDY HÁZ (IX., Mester utca és Könyves Kálmán körút sarok. Tel.: 453-4300) **A múmia visszatér** (mb. am.)* h1, n4, h6, n9, éjjel h11, 2-4-ig de. n11 is. A MEXIKÓI (am.)* f1, 3, f6, 8, éjjel f11, 2-4-ig de. 10 is. **15 perc hírnév** (am.)*** 2, f5, 7, f10, 1-2-án éjjel 12 is, 2-4-ig de. f12 is. **Eszeveszett birodalom** (mb. am. rajzfilm) 2-4-ig de. 10, h12, f2, n4. **Bíbor folyók** (fr.)*** n6, f8, h10, 1-2-án éjjel 12 is, 31-1-jén és 5-6-án h1, 3 is. **Fejcserés támadás** (am.)* h2, h4, h6, h8, h10, 1-2-án éjjel h12 is, 3-4-én de. 11 is. **A szívem érted RAPes** (am.)* n1, h3, n6, h8, éjjel n11. **Szeretném, ha szeretnél** (mb. am.)* f2, 4, 2-4-ig de. h11 is. **Farkasok szövetsége** (fr.)** n7, 9, 1-2-án éjjel h12 is. **102 kiskutya** (mb. am.) 2-4-ig de. 10, 12, n3. **Beépített szépség** (am.)* f5, h7, 31-1-jén és 5-6-án 12, n3 is. **Rossz álmok** (am.)** este 9, 1-2-án éjjel n12 is. **Pokémon 2. – Bízz az erőben!** (mb. am. rajzfilm) 2-4-ig de. n11, f1. **Ellenség a kapuknál** (am.)* h3, f6, 31-1-jén és 5-6-án de. 12 is. **Blair Witch – Ideglelés 2.** (am.)*** este n9, f11. **Talpig majom** (am.)** h2, 2-4-ig de. n12 is. **Mi kell a nőnek?** (mb. am.)* h4, n7, h9, 1-2-án éjjel n12 is.

HOLLYWOOD MULTIPLEX ÓBUDA (III., Bécsi út 154. Tel.: 453-4300) **A múmia visszatér** (mb. am.)* f3, 5, f8, éjjel 10, 2-4-ig de. 10, n1, is. A MEXIKÓI (am.)* 3, f6, 8, éjjel f11, 2-4-ig de. 11, n2. **Fejcserés támadás** (am.)* h5, 31-4-ig és 6-án este n10 is, 1-3-ig éjjel n12 is. **Beépített szépség** (am.)* n3, 31-4-ig és 6-án h7 is, 2-4-ig de. n12 is. **Mi kell a nőnek?** (mb. am.)* h4, f7, 9, 1-3-ig éjjel n12 is. **Eszeveszett birodalom** (mb. am. rajzfilm) 2-4-ig de. n11, 12, h2. **15 perc hírnév** (am.)*** 2, f5, 7, f10, 2-4-ig de. f12 is. **Ellenség a kapuknál** (am.)* este f9, 1-3-ig éjjel 11 is. **A szívem érted RAPes** (am.)* 4, n7, 2-4-ig de. h11, f2 is.

KOSSUTH 4 MOZI (XIII., Váci út 14. Tel.: 349-3771) **15 perc hírnév** (am.)*** f11, f2, h4, 6, n9, éjjel f11 (2. h. prol.). **Memento** (am.)** f3, h7, h9, éjjel h11 (3. h. prol.). **Sacra Corona** (magyar) (10 éven aluliak csak szülői kísérettel látogathatják) 10, n1, f5 (9. h. prol.). **Szeretném, ha szeretnél** (mb. am.)* 10, 12, 2 (6. h. prol.). **Mi kell a nőnek?** (mb. am.)* 4, f7, 9 (3. h. prol.). **Apádra ütök** (mb. am.)* f11, f1 (10. h. prol.). **Ellenség a kapuknál** (am.)** f9 (3. h. prol.). **Beépített szépség** (am.)* f3, f5, f7. **Tigris és Sárkány** (kínai-tajvani-amerikai)* éjjel 11 (17. h. prol.).

RÓZSADOMB MOZI (II., Törökvész u. 87-91. Tel.: 345-8490, 345-8491) **Eszeveszett birodalom** (mb. am. rajzfilm) f5. **Férfibecsület** (am.)* 31-1-jén n7. **A múmia visszatér** (mb. am.)* 2-3-án n7. **Fedezd fel Forrestert!** (am.) 4-én n7. **Jég és föld között** (mb. am.)* 5-én n7. **Beépített szépség** (am.)* f9. **Fejcserés támadás** (am.)* f5. **Gladiátor** (am.)** 31-1-jén 6. **Farkasok szövetsége** (fr.)*** 2-3-án 6. **Sakáltanya** (am.)* 4-én 6. **Számkivetett** (am.)* 5-én 6. **Ég velünk!** (am.) 6-án 6. **Rossz álmok** (am.)** 31-1-jén f9. **Malena** (olasz)*** 2-3-án f9. **Mi kell a nőnek?** (mb. am.)* 4-6-ig f9. **Pokémon 2. – Bízz az erőben!** (mb. am. rajzfilm) n5. **Ellenség a kapuknál** (am.)* 31-1-jén és 4-6-ig 6. **I love Budapest** (Incze Á.)* 2-3-án f7. **Csokoládé** (am.) n9.

WESTEND STER CENTURY MEGAPLEX (VI., Váci út 1-3. Tel.: 238-7222) ADDIG JÁR A KORSÓ A KÚTRA... (fr.)* Premier előtt! 1-3-ig éjjel 10. A MEXIKÓI (am.)* n11, h1, n4, h6, n9, éjjel h11. **A múmia visszatér** (mb. am.)* f11, h12, n2, f3, 4, n6, h7, 8, f10, éjjel h11, 1-3-ig éjjel n1 is. **15 perc hírnév** (am.)*** n11, 1, h4, f7, 9, 1-3-ig éjjel f12 is. **Bíbor folyók** (fr.)*** f12, h3, n6, h8, éjjel f11. **Beépített szépség** (am.)* n12, h2, 5, f8, h10. **Memento** (am.)** 10, f1, 3, f6, h8, éjjel n11. **Farkasok szövetsége** (fr.)** 10, 1, 4, 7, éjjel 10. **Blair Witch – Ideglelés 2.** (am.)*** n2, 6, 8, 31-én és 4-6-ig éjjel 10 is. **Mi kell a nőnek?** (mb. am.)* f11, n4. **A szívem érted RAPes** (am.)* 31-5-ig n1, f6, éjjel f11, 6-án n1, f6. **Szeretném, ha szeretnél** (mb. am.)* 31-5-ig 10, h3, n9, 6-án 10, h3. **Rossz álmok** (am.)** h1, h6, éjjel n11. **Fejcserés támadás** (am.)* h11, f4, f9. **Eszeveszett birodalom** (mb. am. rajzfilm) f1, 3, 5. **Rémségek könyve 2.** (am.)** este n8, f10, 1-3-ig éjjel h12 is. **Taxi 2.** (mb. fr.)* f3, n8, 1-3-ig éjjel 12 is. **Ellenség a kapuknál** (am.)* h12, f5, n10.

ARTMOZI-HÁLÓZAT

BEM (II., Margit krt. 5/B. Tel.: 316-8708) Minden este a 8 órai előadás kísérőfilmje: **A holtágban** (Bánóczky T.). **Roncsfilm** (magyar)** 31-én 4. **Nekem lámpást adott kezembe az Úr Pesten** (Jancsó M.)* 31-én 6. **Szellemkutya** (am.)*** 31-én 8. **Elizabeth** (angol)* 1-jén 4. **Glamour** (magyar)* 1-jén 6. **Jeruzsálem** (B. August)* 1-jén 8. **A púpos lovacska** (mb. szovjet rajzfilm) 2-án 3. **A napfény íze** (mb. magyar–német–kanadai–osztrák, Szabó I.)* 2-án n5. **Szeress, ha tudsz** (am.)* 2-án n8. **Stigmata** (am.)*** 2-án este f10. **Csibefutam** (mb. angol animációs) 3-án 3. **A Tigris színre lép** (mb. am. rajzfilm) 3-án f5. **Segítség, apa lettem!** (am.)* 3-án 6. **Az évszázad gyermekei** (fr.)*** 3-án 8. **Simon mágus** (magyar)* 4-én 4. **Az élet szép** (olasz)* 4-én 6. **Macska-jaj** (E. Kusturica)* 4-én 8. **A nyár meséje** (fr.)* 5-én 4. **A lápvidék gyermekei** (fr.)* 5-én 6. **A szibériai borbély** (orosz-angol-fr.)* 5-én 8. **Jeanne d'Arc – Az orléans-i szűz** (am.)* 6-án 4. **28 nap** (am.)* 6-án f7. **Gladiátor** (am.)** 6-án f9.

CIRKO-GEJZÍR (V., Balassi B. u. 15-17. Tel.: 269-0904) **Lábad között** (spanyol, M. G. Pereira)*** 5, 7, 9. **Vérvörös** (A. Ripstein)*** 31-én 5. **Az ezredes úmak nincs, aki írjon** (mexikói-sp.–fr., A. Ripstein) 1-jén 5. **Tangó** (sp., C. Saura)* 2-án 5. **Csontváry** (Huszárik Z.) 3-án 5. **2000., ahogy én látom... Az élet könyve** (am.–fr., H. Hartley) 4-én 5. **Gabbeh** (iráni) 5-én 5. **Etűdök gépzongorára** (Ny. Mihalkov) 6-án 5. **Jónás és Lilla** (A. Tanner) 31-én 7. **Törökfürdő** (olasz, F. Özpetek)** 1-3-ig 7. **Stalker I–II.** (A. Tarkovszkij) 4-én 6. **Oblomov néhány napja** (Ny. Mihalkov) 5-én n7. **Édes2kettes** (hongkongi)** 6-án 7. **Gadjo Dilo** (T. Gatlif) 31-én 9. **Hálószobák és előszobák** (angol, R. Troche)**, kísérőfilm: **Öltözz** (Szűcs N.–Sándor D.) 1-5-ig 9. **Kikujiro nyara** (japán) 6-án 9. Cirko Galéria: Katmandu-völgy – Barakonyi Szabolcs kiállítása 4-én 6; Stollár Béla utcai bejárat, Szepessy Ákos Privát kémia című kiállítása.

EURÓPA (VII., Rákóczi út 82. Tel.: 322-5419) **Vakvagányok** (Tímár P.)* 31-1-jén 3. **Mikrokozmosz** (fr. természetfilm) 2-3-án f4. **Hibátlanok** (am.)*** 4-5-én 3. **Lottózsonglőrök** (ír)* 31-én és 4-én 3, 6-án n4. **Anyegin** (angol) 31-5-ig 5. **Amerikai szépség** (am.)** 6-án h5. **Lulu a hídon** (am.) 4-5-én h9. **Az óceánjáró zongorista legendája** (olasz) 31-5-ig h7. **Ellenség a kapuknál** (am.)* 6-án h7. **Sade márki játékai – Quills** (am.)*** 31-3-ig h9. **Számkivetett** (am.)* 6-án 9. **Portugál** (magyar)* 1-jén és 6-án 3. **Eszeveszett birodalom** (mb. am. rajzfilm) 2-3-án 3. **Blair Witch Project – Ideglelés** (ff. am.)** 5-én n4. **Az élet csodái** (fr.–német–vietnami)** 31-1-jén h5, 4-6-ig h7. **Fedezd fel Forrestert!** (am.) 2-3-án f5. **Idióták** (dán)*** 4-5-én h5. **Erin Brockovich, zűrös természet** (am.)* 6-án f5. **Mi kell a nőnek?** (angol nyelven, magyar felirattal!)* 31-1-jén h7. **Taxi 2.** (mb. fr.)* 2-3-án 7. **8 és 1/2 nő** (P. Greenaway)*** 31-én és 3-5-ig h9. **Csokoládé** (am.) 1-2-án és 6-án h9.

HUNNIA (VI., Erzsébet krt. 26. Tel.: 322-3471) **Az élet csodái** (fr.–német–vietnami)** 31-2-ig 6, 3-án n6. SOHASEVOLT GLÓRIA (magyar, Bernáth Zs.) 31-4-ig 8, éjjel 10, 5-6-án 6, 8. **Punktértő – A közellenség** (Kövessy R.) 1-jén f5. **Babe 2. – Kismalac a nagyvárosban** (mb. am.) 2-án 4. **102 kiskutya** (mb. am.) 3-án 4. **Csibefutam** (mb. angol animációs) 4-én f4. **A napfény íze** (mb. magyar–német–kanadai–osztrák, Szabó I.)* 4-én 5. **Mindent anyámról** (sp.)*** 5-én h4. **Blöff** (angol)**, kísérőfilm: **A mesterlövész** 5-én este h10. **Jeanne d'Arc – Az orléans-i szűz** (am.)* 6-án f4. **Harcosok klubja** (am.)*** 6-án este h10.

MŰVÉSZ (VI., Teréz krt. 30. Tel.: 332-6726) **Feri és az édes élet** (magyar, Czabán Gy.)* f8, 9.10. **A sziget foglya** (fr., P. Leconte)* f6, 9. **Citromfej** (magyar, Bodó V.)* 8. **Blöff** (G. Ritchie)** 31-én és 5-én 6. **Malena** (olasz)*** 1-2-án 6, 6-án h9. **Életvonat** (román-fr.)* 3-án 6. **A Kelet az Kelet** (angol)* 4-én h9, 6-án 6. **I love Budapest** (magyar, Incze Á.)** h8. **A Ravasz, az Agy és két füstölgő puskacső** (am.)** 31-én h6. **Patkánymese** (ír, S. Barron) 1-jén és 6-án h6. **Cigányok ideje** (E. Kusturica)* 2-án n6. **A Millió Dolláros Hotel** (W. Wenders)** 3-án és 5-én f6. **Az élet egy füttyszó** (kubai, F. Pérez) 4-én h6. **Az erőszak vége** (W. Wenders)** 31-én este f10. **Wonder Boys – Pokoli hétvége** (am.)* 1-jén este f10. **A világ második legjobb gitárosa** (am., Woody Allen)*, kísérőfilm: **A fehér alsó** (Meskó Zsolt) 2-án este f10. **A nagy Lebowski** (J. Coen) 3-án este f10. **Születésnap** (T. Vinterberg)** 5-én este f10. **A nő kétszer** (angol–am.)* 4-én este f10. **Rekviem egy álomért** (am.)** 2-án 5, 6-án este f10. **Ízlés dolga** (fr., A. Jaoui)* 7, 9. **Anyád, a szúnyogok** (Jancsó M.) 31-én 5. **Utolsó vacsora az Arabs szürkénél** (magyar, Jancsó M.)* 1-jén 5. **Macska-jaj** (E. Kusturica)* 3-án h5. **Hullámtörés** (L. von Trier)** 4-én f5. **Trainspotting** (D. Boyle)** 5-én 5. **A kertben** (M. Sulik)* 6-án 5. **Szerelemre hangolva** (hongkongi, V. Kar-vaj)* 1-jén és 3-án h9. **Werckmeister harmóniák** (ff. magyar, Tarr B.)** 2-án n7. **Táncos a sötétben** (L. von Trier)** 2-án h9, 3-án f5, 4-én f6. **Magnólia** (am.)** 5-én 8. **Harry csak jót akar** (fr., D. Moll)* 3-án h7. **Pola X** (fr.)* 31-én h9. **Vorosilov mesterlövésze** (Sz. Govorukin)** 31-én h7. **Élet, amiről az angyalok álmodnak** (fr., E. Zonka)** 31-én f5. **A szibériai borbély** (Ny. Mihalkov)* 1-jén h6. **A csodálatos mandarin** (magyar, Mészáros M.)* 2-án f6, 4-én 8. **Luna papa** (német–üzbég)** 4-én 6. **Napsugár sétány** (német)* 5-én 6. **Jadviga pámája** (Deák K.)*** 6-án f7. **Ember a Holdon** (M. Forman)* 6-án f5. **A függőkert** (kanadai)** 3-án 7.

ÖRÖKMOZGÓ (VII., Erzsébet krt. 39. Tel.: 342-2167) **Ember a láthatáron** (am., W. Wyler) 31-én f5. **Sholey – Lángnyelvek I–II.** (indiai, R. Sippy) 31-én f7. **Varázsdoboz** (angol, J. Boulting) 1-jén f5. **Vattatyúk** (Szőke A.) 1-jén f7. **Mozi** (cseh rajzfilm) + **Tündérdomb** (Szőke A.) 1-jén f9. **Csigalépcső** (am., R. Siodmak) 2-án f5. **Roncsfilm** (Szomjas Gy.) 2-án f7. **Mozi** (cseh rajzfilm) + **Piknik a sziklánál** (ausztrál, P. Weir) 2-án f9. **Csillagot az égről** (am., N. Cassavetes) 3-án f5. **Kairó bíbor rózsája** (am., W. Allen) 3-án f7. **Mozi város születik** (összeállítás 1945 utáni híradókból) + **Tündérdomb** (Szőke A.) 3-án f9. **Halálfejesek** (am., T. C. Frank) 4-én f5. **Helyfoglalás, avagy a mogyorók bejövetele** (Szőke A.) 4-én f7. **Nyolc és fél** (olasz, F. Fellini) 4-én 8. **Európa kemping** (Szőke A.) 5-én f5. SVÉD FILMHÉT: **Tsatsiki, a mama és a rendőr** (svéd, E. Lemhagen, with English subtitles) 5-én f7; **Sune nyara** (svéd, S. Apegren, with English subtitles) 6-án f5. **Tündérdomb** (Szőke A.) 5-én f9. **A nagy húsleves** (Szőke A.) 6-án f7. **Éjféli cowboy** (am., J. Schlesinger) 6-án f9.

PUSKIN [V., Kossuth L. u. 18. Tel.: 429-6080 (személyes), 429-6091/92 (automata jegyrendelés a zárójelben lévő kód alapján), 06-30-350-1200 (SMS)] ADDIG JÁR A KORSÓ A KÚTRA... (fr.)* Premier előtt! f12, n2, 3, h5, f7, n9, éjjel 10 (80564). **A sziget foglya** (fr.)* h12, h4, h8 (80552). **Bíbor folyók** (am.)*** h2, h6, h10 (90891). **Csokoládé** (am.) n12, h7, 9 (90865). **Sacra Corona** (magyar) (10 éven aluliak csak szülői kísérettel látogathatják) 2 (11279). **Farkasok szövetsége** (fr.)** n5 (80559). Café Cinema Galéria: Fehér Zoltán kiállítása.

SZINDBÁD (XIII., Szent István krt. 16. Tel.: 349-2773) **I love Budapest** (Incze Á.)* 31-4-ig és 6-án 5, 31-2-ig és 5-6-án n8 is. **Csokoládé** (am.) 31-4-ig és 6-án f7. **Billy Elliot** (angol)* 31-4-ig és 6-án f9. **Krokodilok bölcsessége** (angol)*** 31-én f6. **Tea Mussolinivel** (olasz) 1-jén n6. **Jadviga pámája** (Deák K.)*** 2-án 5. **Szomorú vasárnap** (magyar–német)* 3-án h5. **Káma-Szútra** (am.–indiai)** 4-én h5. **A tehetséges Mr. Ripley** (am.)** 5-én h5. **Portugál** (Lukáts A., with English subtitles)* 6-án f6. **Sade márki játékai – Quills** (am.)*** 3-4-én h7. **Feri és az édes élet** (Czabán Gy., with English subtitles)* h9. Szindbád galéria: Bizánci Padlás – Loss Andrea festményeinek kiállítása.

TABÁN (I., Krisztina krt. 87-89. Tel.: 356-8162) **Buena Vista Social Club** (am.–német, W. Wenders) (videó) 31-én h7, 3-án f6, 4-én 5. **Pendragon legenda** (magyar)* 31-én f9, 6-án n7. Vízesésben diákfilmklub: **Táncos a sötétben** (L. von Trier) 1-jén 3. A vetítés előtt bevezetőt tart Víg Emőke, utána beszélgetés a klubban. **Mephisto** (Szabó I.) 1-jén f6. MÉDIAWAVE 2001 – KRÉM: 3 díjnyertes hazai tétel: **Szafari** (Pölcz R., Pölcz B.) + **Maraton** (Mispál A.) + **Öt után, hat előtt** (Oláh L.) 1-jén n9. „Mesék az üveghegyen is túlról" Mesefilmek – rajzfilmek kicsiknek és nagyoknak: **Hahó, a tenger!** (magyar) 2-án f4; **Szeleburdi vakáció** (magyar) 3-án 3; **Csutak és a szürke ló** (magyar) 3-án n5. **Billy Elliot** (angol)* 2-án h5. **Tuvalu, az álomsziget** (német)* 2-án h7. **Ellenség a kapuknál** (am.)* 2-án f9. **Tágra zárt szemek** (am.)*** 3-án 8. **Az idő urai** (magyar–fr. rajzfilm) 4-én f4. **A part** (am.)** 4-én h7. **Az élet csodái** (fr.–német–vietnami)* 4-én h9. **Balra a nap nyugszik** (Fésős A.)** 5-én n6. **Budapest retro** (magyar) + **4, 6, 8** (magyar) 5-én h7. **Mindent anyámról** (spanyol)** 5-én h9. **Derszu Uzala I–II.** (A. Kurosawa) 6-án 8.

TOLDI (V., Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. Tel.: 311-2809) **Lábad között** (spanyol)*** 31-4-ig és 6-án h5, 1-jén és 3-6-ig f9 is. **Mélyen az erdőben** (fr.)** h7, 31-3-ig h9 is, 4-6-ig f5 is. **Mátrix** (am.)** 31-én f9. **A kokain földjén** (videó) 2-án f9. **Lány a hídon** (ff. fr.)* 5-én h5. **Csokoládé** (am.) 31-3-ig 5. **I love Budapest** (magyar)** 31-1-jén 7, 5-6-án n7. **A Ravasz, az Agy és két füstölgő puskacső** (am.)** 2-án 7. **Blöff** (angol)** 3-án 7. **Tágra zárt szemek** (am.)*** 4-én n7. **Véresen egyszerű** (am.)** 4-én 9. **Exotica** (kanadai)*** 5-én 8. **Titus** (am.)** 6-án 8.

VÖRÖSMARTY (VIII., Üllői út 4. Tel.: 317-4542) **Ellenség a kapuknál** (am.)* 31-3-ig 3. **Vatel** (angol–fr.)* 4-5-én 3, 5, 6-án 5. **Elizabeth** (angol)* 31-1-jén 5, 6-án 3. **Macska-jaj** (jugoszláv)* 2-3-án 5. **Mélyen az erdőben** (fr.)** 7, 9. **Gladiátor** (am.)** 2-3-án f2.

FILMEK TOPLISTÁJA

A Múmia rettenetes nézőcsúcsa

Nem hiszek a szememnek. Majdnem nyolcvanötezren nézték meg az első héten a Múmia visszatér című filmet. Tizenegyszer annyian, mint a második helyezettet! Ez a nyolcvanötezer eladott jegy azt jelenti, hogy a múlt héten a közönség hatvan százaléka a Múmia visszatérésére volt kíváncsi.

Még elképesztőbb az adat, ha

Szeretem amúgy a mesét, de csak addig, amíg nem lépi át a marhaság határait. Ebben a filmben egyszerűen idegesít az áltudományos katyvasz. Másrészt nem tudnak igazából érdekelni a hihetetlen látványelemek, például amikor Imhotep digititális úton felemeli a Nílust és hőseinkre küldi, akik szűk

show. Tudom én persze, hogy ez a látványelem például kihagyhatatlan volt (meg a skarabeuszok is), mert az első részben ugyanezt megcsinálták homokviharral, s a piackutatások nyilván azt mutatták ki, hogy ez a részlet nagyban hozzájárult a kasszasikerhez. Kellett hát valami hasonló ide is.

Grófi kastélyból lett a Kassák Múzeum

A Zichy család története elválaszthatatlan Óbudáétól – Ma is áll Jäger J. Henrik barokk-rokokó épülete

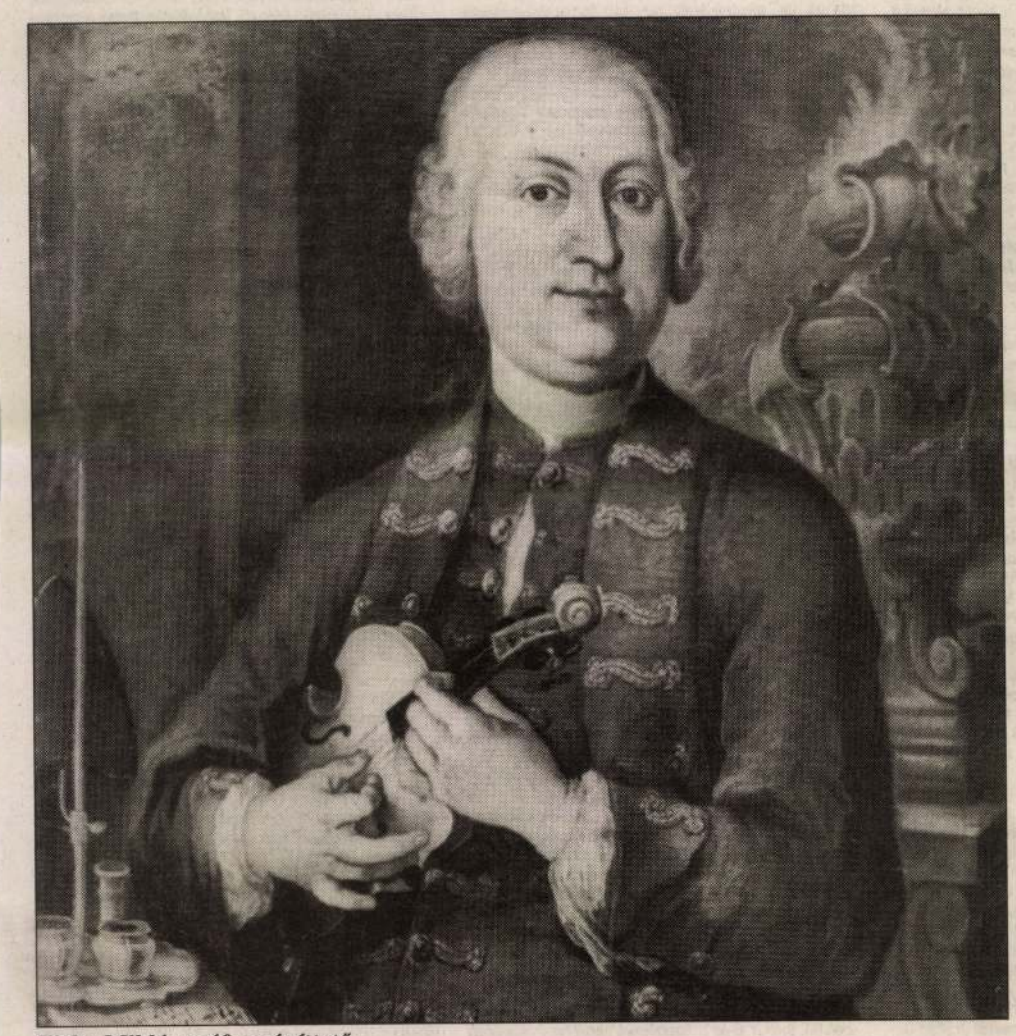

Zichy Miklós gróf, az építtető

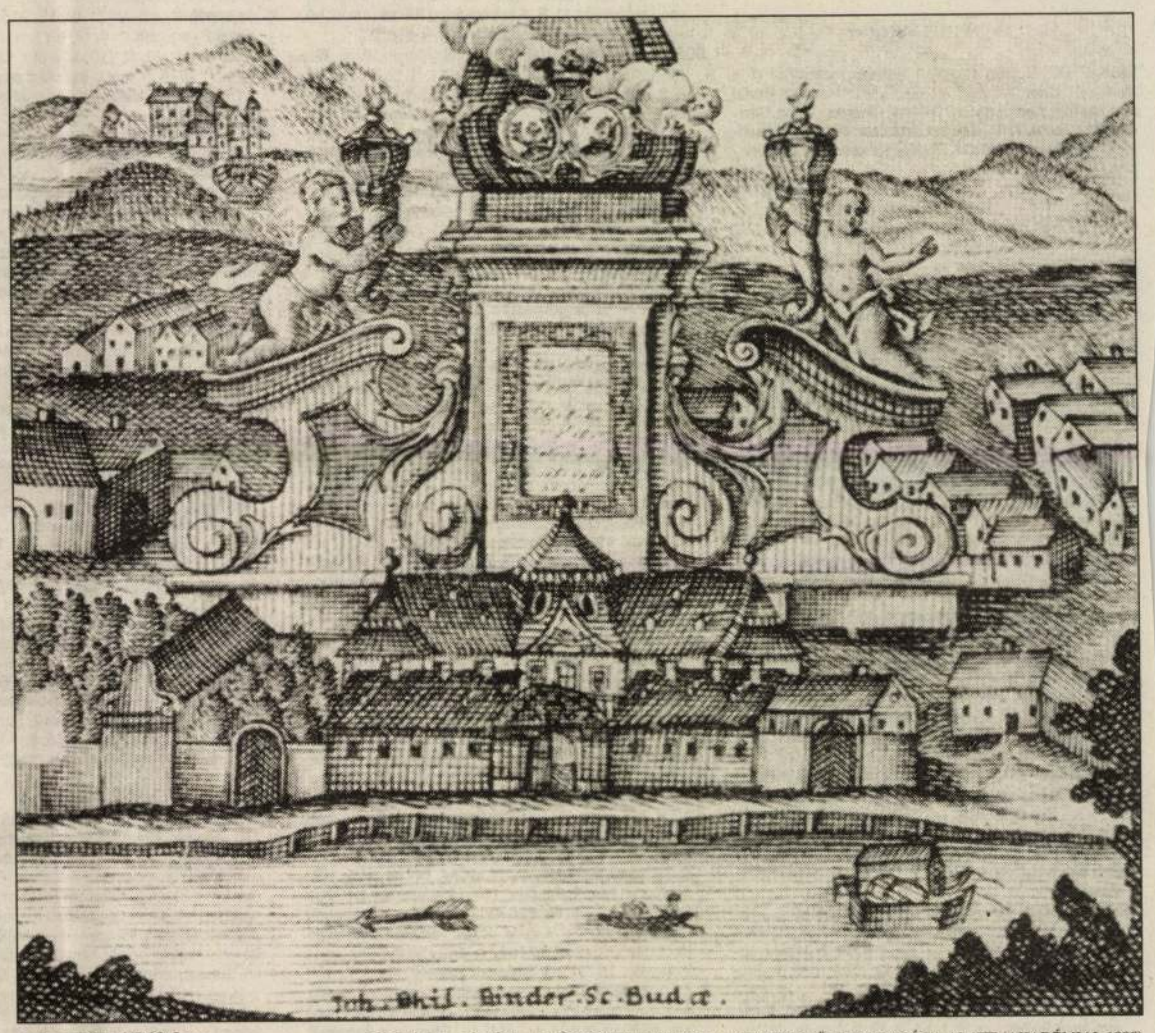

A kastély 1763-ban

FORRÁS: L. GÁL ÉVA: AZ ÓBUDAI URADALOM A ZICHYEK FÖLDESURASÁGA ALATT (AKADÉMIAI, 1988)

Óbuda földesura, gróf Zichy Miklós 1746. május 30-án szerződést kötött Jäger János Henrik urasági építőmesterrel és Bebó Károly szobrásszal egy új kastély építésére; a megállapodás értelmében az új épületet a régi családi palota két oldalszárnyának megtartásával, nyolcezer-egyszáz forintért kellett felépíteni Óbudán. Jäger J. Henrik munkája a tervezésre is kiterjedt, a szobrászati díszeket Bebó Károly készítette, a belső helyiségek falfestményeit, freskóit Vogl Gergely festette.

Jäger az 1730-as években a Rajna vidékéről, Mainzból került Pestre, néhány év múlva onnan költözött át Budára. Kezdetben kőfaragóként dolgozott, később azonban – Mayerhoffer András és Pauer János segítségével – építőmesterré képezte magát. A Zichy-palota főépületének építését 1752-ben, a mellékszárnyakat 1754 és 1757 között fejezte be.

A mai napig fennmaradt kastélyt a magyarországi barokk-rokokó építészet jellegzetes alkotásaként tartják számon. A régi, két L alakú oldalszárny és az újonnan felépült melléképületek révén a palota előtt és mögött két hasonló nagyságú díszudvar jött létre, ezek kerítésfalában rokokó stílusú, vasrácsos kertkapukat helyeztek el. A XVIII. század végén a vasrácsos kertkapukat elbontották, helyüket beépítették, és az oldalszárnyakra emeletet húztak. A főúri palotát katonai ruharaktárrá alakították át azután, hogy a kincstár 1767-ben visszaváltotta Óbudát a Zichy családtól. A kastélyban 1777-től kezdve sokáig a Beywinckler- és Höpfinger-féle selyemmanufaktúra működött.

A Zichyek földesuraságáról remek áttekintést nyújt L. Gál Éva Az óbudai uradalom... című monográfiája. Óbuda a török uralom idején jutott a Zichyek birtokába: 1659-ben I. Lipót adományozta idősebb Zichy Istvánnak a komáromi várat, ennek volt tartozékbirtoka az óbudai uradalom. A családi vagyont megalapozó idősebb Zichy István 1679-ben megkapta a grófi rangot, később a tárnokmesteri méltóságot is elnyerte. A család tényleges tulajdonába csak Buda visszafoglalása után került a komáromi uradalom. Ifjabb Zichy István vicegenerális halála után, 1701-ben fia, Péter lett az óbudai domínium földesura. Zichy Péter a XVIII. század elején Óbudán, a középkori gótikus templom helyén családi palotát emeltetett, amely uradalmának birtokközpontja lett. Utóda – második feleségétől született fiúgyermeke –, Miklós 1746-ban helyezte át székhelyét Zsámbékról Óbudára, ahol Jäger J. Henrikkel átépítette a régi kastélyt. Gróf Zichy Miklós mecénásként pártfogolta a művészeket, Bebó Károly szobrászt például kinevezte udvarmesterének, és az új kastélyban állandó lakosztályt biztosított számára. A főúri palotában vendégként gyakran megfordult Vogl Gergely budai festő is.

Miután 1758-ban Zichy Miklós eltávozott az élők sorából, örökösei között viszály keletkezett. Özvegye, Berényi Erzsébet nem akarta átadni az értékes birtokot elhunyt férje testvérének, Zichy Ferencnek, aki perrel próbált jogos örökségéhez jutni. A kincstár ügyesen kihasználta az örökösök közötti ellentétet, pert indított az óbudai uradalomért, amelyet végül egyezség útján szerzett meg. A Kamara a törökök kiűzése óta igyekezett visszavenni a Buda körül fekvő földterületet azzal az indokkal, hogy a középkorban koronabirtok volt, amelyet a magyar törvények értelmében nem lehet elidegeníteni. Bizonyára elősegítette a megegyezést, hogy 1764-ben Mária Terézia, Migazzi bécsi hercegérsek és váci püspök kíséretében meglátogatta özvegy Berényi Erzsébetet óbudai kastélyában. Az özvegy grófné 1766-ban összesen 159 ezer forintért és évi tizenhatezer forint életjáradékért átengedte az értékes óbudai uradalmat a kincstárnak. Zichy Ferenc és rokonai egy évvel később négy falu és három puszta fejében lemondtak birtokigényükről, ezenfelül a kincstárnak Berényi Erzsébet halálakor egy összegben ötvenezer forintot kellett fizetni a Zichy grófoknak.

Óbuda tehát a kincstár birtokába jutott, az a királyi birtok úgynevezett koronauradalmi község lett, amely közigazgatásilag Pest megyéhez tartozott. 1840-ben Óbudát mezővárosi rangra emelték, a koronauradalmi jelleg azonban csak 1850-ben szűnt meg, amikor egyesítették Budával.

A Zichy-kastély körül a XIX. század elején zárult be a melléképületek gyűrűje, ekkor az északi és nyugati oldal addig nyitott részeit is beépítették. A főépület eredeti formáját meghagyták, manzárdtetejét azonban lebontották. Később az épületkomplexumot dohánygyári raktárként használták. Az 1950-es években a közelben lefektetett HÉV-vágányok miatt lerombolták a dunai szárny északi részét, majd felújították a kastélyt. 1976-ban Lipták Irén építész irányításával az egész épületkomplexumot helyreállították, és elhelyezték benne a Kassák Lajos-gyűjteményt. 1987-ben a déli melléképületben nyitották meg a Vasarely Múzeumot, jelenleg a kastély a Kassák Múzeum és a Magyar Gallup Intézet székhelye.

Török Albert

Az Epreskert Kálváriája

Megkezdték a restaurálást a magyar képzőművészet bölcsőjében

Budapest szívében, a Városliget közelében, a Bajza, Szondi, Munkácsy Mihály és Kmetty utca határolta területen található a magyar képzőművészet bölcsője, az Epreskert. Története a kiegyezés koráig nyúlik vissza. A millenniumra készülő város művészkolónia kialakítását határozta el. Megvalósítására a ligethez és az Andrássy úthoz közeli részen olcsó telkek juttatásával szorgalmazta neves művészek letelepedését. A tervből hamarosan valóság lett.

A magyar képzőművészek valódi otthonra leltek. Jeles alkotók indultak innen útjukra vagy készítették műveiket az Epreskertet övező műtermes villákban. Házaik tökéletesen illeszkednek a környék elegáns palotáihoz, villáihoz, jól reprezentálják a művészet és vele együtt a művészek akkori társadalmi rangját. A területen először az I. Számú Festészeti Mesteriskola kezdte meg működését 1882-ben. Igazgatónak a történeti festészet egyik legnagyobb mesterét, a müncheni akadémia híres tanárát, Benczúr Gyulát sikerült hazahívni. 1889-ben Stróbl Alajos szobrászati, majd 1892-ben Lotz Károly festészeti mesterképző műteremháza nyílt meg, amely – környezetbe simulva – kizárólag az oktatás szolgálatában állt. A művészjelöltek felkészülésének legfontosabb eleme a mesterrel való együttmunkálkodás volt. A mesteriskolák tanárai idejük nagy részét az Epreskertben tölthették, nem kellett bért fizetniük a műteremhasználatért. Valamennyien a közeli utcákban vettek lakóházat maguknak. Benczúr a Lendvay, Stróbl a Bajza utcában lakott.

Az iskola tanárainak, különösen Stróbl Alajosnak nagy szerepe volt az Epreskert kialakításában, sajátos hangulatának megőrzésében. Stróbl rendkívüli tehetsége és egyénisége nemcsak szobrászatában, hanem életvitelében, környezetalakításában is megmutatkozott. Reggelente kürtszó mellett kilovagolt az Epreskertből, hatalmas jelmezes művészestélyeket szervezett, növendékeivel és vendégeivel történelmi jeleneteket adott elő. Műtermében aranyhalas medence és szökőkút volt. Kertjében különféle állatok, majmok, pávák, őzek, gólyák sétáltak. Antik, középkori és reneszánsz műtárgyak másolataival rendezte be környezetét.

Így került sor 1893-ban a józsefvárosi régi Pesti Kálvária áthelyezésére is. A barokk kápolna, Mayerhoffer András alkotása (1749) a régi Pest egyik legszebb és legeredetibb egyházi emléke. Az eredetileg a józsefvárosi Kálvária téren, a mai Baross utca mentén emelkedő kálváriadomb tetején állott épületet Stróbl a Baross-szobor pályázatán nyert 3000 koronás első díjából kívánta megmenteni. Növendékeivel együtt lebontotta, majd az Epreskertben ismét felépítette.

Mayerhoffer alkotása a világi reprezentatív kastélyépületek homlokzati tengelyében álló díszes szabadtéri lépcsős feljáróira emlékeztet. Legfelső, teraszszerű pihenőjére két oldalról elindított, többszöri pihenővel megszakított lépcsőzet vezet. A centrális építményt eredetileg Hebenstreit József pesti szobrász hétalakos szoborcsoportja koronázta. A lépcsős feljáró első pihenőjét valamikor díszes vasrács zárta.

Az áthelyezéssel és a természetes pusztulással járó károk mellett sajnos a második világháború, majd az ezt követő több évtizedes elhanyagoltság is megtette a hatását. Több díszítő eleme eltűnt, akárcsak a kápolnához vezető stációk.

Helyreállítására először 1970–1971-ben került sor. Ekkor többek között a visszabontás után újrafalazták a sérült boltszakaszokat és pilléreket, felújították a bejárat feletti pihenőt, újra gyártották a hiányzó, törött vagy erősen sérült köveket. A részleges felújításnak köszönhetően a következő három évtizedben az egyetemen tanuló diákok kiállítóhelye lett. Kőanyagának látványos romlása azonban mára halaszthatatlanná tette az újabb restaurálást. A munka meg is kezdődött, először is nyitott oldalú ideiglenes védőtetőt kapott a műemlék. Simonyi László, a Magyar Képzőművészeti Egyetem főépítésze elmondta, hogy a teljes restauráláshoz 80-100 millió forint lenne szükséges. Az eddigi munkára hétmillió forintot költött a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, alapítvány is született a Budapesti Városvédő Egyesület kezdeményezésére, az épület megmentésére. Az ígéretek és a remények szerint két év múlva véget érhet a Kálvária kálváriája, és ismét régi pompájában láthatjuk a gyönyörű műemléket.

SZABADOS TAMÁS

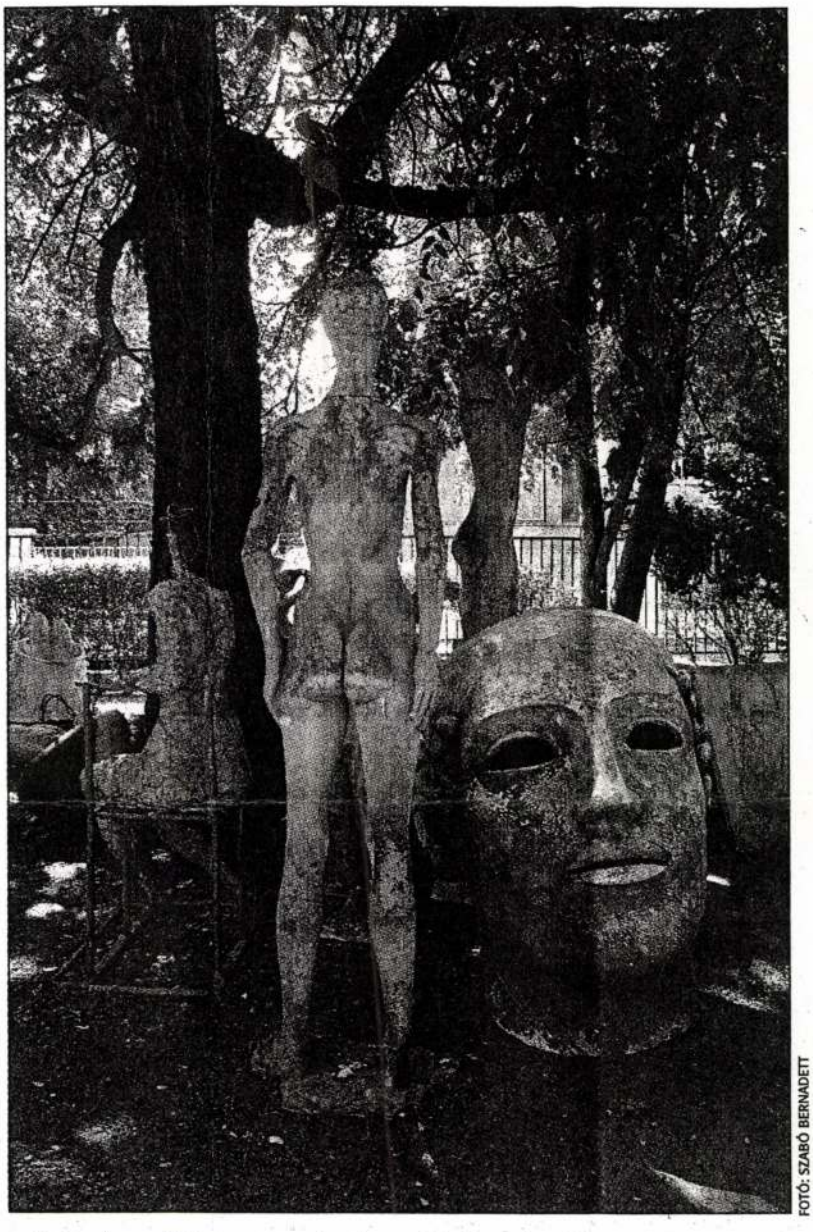

FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

Valódi otthonra leltek az Epreskertben a képzőművészek

GYERMEKEI J
Keresz
Négy nyelv
NYÍLT NA
Szeretet
és a leen
Oszt
1126
tel.: 35
euschulebp@
A
te
szolgá
hí
06 (
* A hív
a
KI
SZE
junio
FELAD
• Nagy
látoga
• Term
• Akció
• Kapc
• Term
ELVÁR
• Felső
• 1-2 é
• Határ
• Megb
• Komr
AMIT
• Szak
• Szak
• Előm
• Szolg
• Verse

Mayerhoffer András

Р. Мейер-Медует А.

L. Mayer: Allegro A

Mayer-Márton György

MDK

Olasz éj, rézkarc

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Mayer-Marton György

MDK

Erdő, rézkarc

Park, rézkarc

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Mayer Tódor

Osztrák szobrász a Lajta menti Bruckból

Fegerle Márton szobrász első segédje; mesterének 1770-ben bekövetkezett halála után befejezte 1772-ben az alabbi szoborcsoportok munkálatait. A munka folytatását úgy kapta meg, hogy mesterének özvegyét nőül vette

Hlatky József. A körmöcbányai Szt.-Háromság-oszlop. Körmöcbánya 1898. 9. l.

IRODALOM

Karel Sourek:
Kunst in der Slowakei.
309 ábr. 55 old.

JEGYZET

Mayer, Ulrich

épitész

l.

Csas-Frey Öst. Kunstt.

XXIV. k.

XVIII, 174. l

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
Lv 19

Knauz, Ferdinandus. Monumenta ecclesiae Strigoniensis. I-II. Tom.
Strigonii, 1882.

fűz.

2 drb.

Mayer, Ulrich

Zürichi kőmivesmester 1647-1651-ben épitette a ruszti szent Háromság templomot, mely eredeti-leg ev. templom volt.

Dehio-Ginhart

404. l.

(Sopron vm)

1003. sz.

1001. sz.

kulcsával nyitható! **legbiztonságosabb!**

111. sz. **Rászegező csapózár**... ... ... P **14.15**

201. sz. **„Finis" bevéső reteszzár** 40 45 50 %/m

P **13.85** **14.05** **14.65**

Z. I. 542. sz. **„Zeiss Ikon" biztonsági zárbetét,** úgy bútor, mint ajtózárakba könnyen beszerelhető ... P **10.—**

„Zeiss Ikon" biztonsági lakat, acélkengyellel, ujezüst kulcsokkal

	322	323	324 sz.
Öntött acélból P	**7.40**	**8.—**	**9.10**
	332	333	334 sz.
Bronzból P	**9.20**	**10.—**	**11.—**

1003. sz. **Ujezüst kulcs** külön (hosszu) ... ... P **3.—**

1001. sz. **Ujezüst kulcs** külön (rövid) ... ... P **2.50**

531. sz. **Zárbetét,** amellyel minden régi zár könnyen átalakitható, 3 ujezüst kulccsal, rozettákkal ... ... P **20.30**

KISS ERNŐ ÉS TÁRSA

VASNAGYKERESKEDÉS

Budapest, VII., Erzsébet-körut 13. — Telefon 323-36.

Mayer, Ulrich

zürichi építőmester a XVII. század közepén épitette a ruszti protestáns templomot.

Fleischer Gyula: Századok. 1935. 94. l.

A

Műemlékek
Országos
Bizottsága
[illegible]

Budapest II

Högyes Endre ut 10

Mayer Vencel

ezüstműves

Pozsonyból, 1814-ben iratkozott be.

lásd

Fleischer Bécs 68 l.

Mayer Vencel, ezüstműves, Pozsonyból, 1814 júl. 24-én iratkozott be.

Bées, Newyork, 2 map
Prága, Berlin, 3 "
London 4 "
Bukarest, Szopa 5

b. r. b.
s-l. d.

Magyar gy

M. D. V.

MAYER Vilmos asztalos

Két biliárdasztal rajz

L. S. Vogel 189. l

M. D. K.

MAYER Vilmos billiard asztalos

A Vigadó kávéházának billiard asztalainak készítésére nyert be költségvetést 1831.

Z S. Vapel 171, 172, 189,

Mayer Vilmos izr.

Pozsonyból 1820-ban rézmet-
szők szakosztálya.

Fleischer Bécs 68. l.

Mayer Vilmos, izr., Pozsonyból 1820-ban iratkozott be a rézmetszők szakosztályába.

Magya

Mayerheim, festő.

Divatcsarnok, 1854. szept. 25. 53.

1247.

Budapesti hirvivő.

Festészet, táblakép.

Nyári tájkép, Mayerheim.

Divatcsarnok, 1854. szept. 25. 53.

1247.

Budapesti hirvivő.

Mayerhofer, festő

Honderü, 1844. II. 115.

Müki állitás

Festészet, táblakép
Visszaemlékezés Dalmátországra,
Mayerhofer

Honderü, 1844. II. 115.

Mükiállitás

Mayerhof György dr

Erustmüves

Bp. VII. Wesselényi u.

11.

Nemesfévk 1941

199. l.

Mayerhof György dr

Mayerhof György dr. arany- és
ezüstműves, VII. Wesselényi-u. 11.
○423-431

Bptávb 1940 szept.

Könyv, f
és zenem
XI., VERPELÉTI-
TELEFON: 456-6
KIRÁLY GÉZA

MDK

Mayerhoffer, Helbling és Hamon,
építömesterek

nevével kapcsolja össze a kutatás okmányilag a főutcai egykori ferencrendi templom homlokzatának stilusanalogiáját a pesti ferencesek zárdatemplomával. A Köpauer által irányitott két templom: a Szt Katalin és Szt.péter és Szt.pál templom homlokzati megoldása fentiekből indul ki.

MüllerFlorián Kápolna.c/el. 1936. 40.sz.dolg. 4-84.l.
Müvtört. es Kerreg. Int.

MDK

Mayerhoffer pesti épitőmester

1759-ben emlitve

Y. E: Tanulmányok Pest multjából. B.H. 1934. jun. 17.

21.1.

Mayerhofer
festö

Triest

Der Ungar 1844. jül. 20.
Wegweiser u. Anzeigeblatt
(Sz.: Pesther Kunstausstellung 1844.)

Kalinán

Mayerhoffer Ádám

Kapott megbízást 1742-ben az Erzsébet budai hídfőjéhez közelálló szerb templom felépítésére (1742-51)

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970. 463 l

90 l

Mayerhoffer Ádám † 1747

id Mayerhoffer András † 1771

ifj Mayerhoffer András † 1785

Mayerhoffer Antal szül. 1771.
1819-ben 48 éves

Mayerhoffer János —— † 1780

Mayerhoffer József † 1799

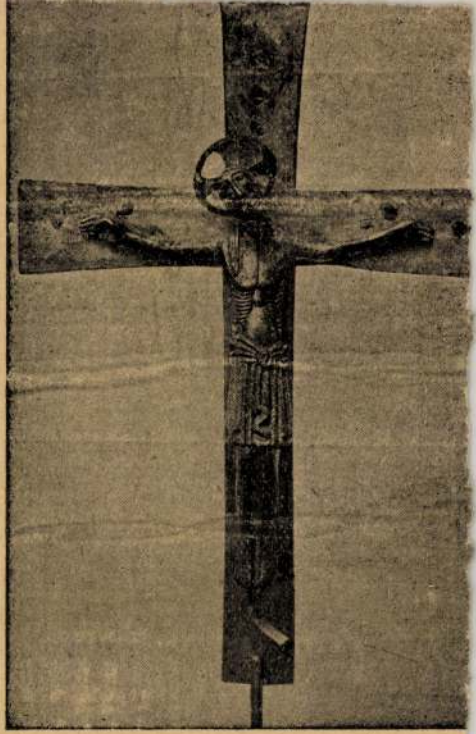

184. kép. *Körmeneti kereszt, XII. szá*

Mayerhoffer Ádám

Épitesi XVIII sz.

tervezte a tabáni szerb templomot.

1775-ben (?)

Háboru előtti és utáni fényképe kiállítva.

Torinya teljesen elpusztult, erősen serült épület.

Kiállítva fényképei a Műszaki Egyetem Épitéstört. Tanszékének kiállításán

1950. nov.

...sz	10%	23·50	
...sz	25%	58·70	
...ő	15%	35·30	
...t	5%	11·83	
...e		235·23	

6.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
KIFIZETENDŐ.
elnök.

MDK

Mayrhoffer Ádám, pallér

1739 Budán lett mester. 1745 töl 1747 májusáig vezette a kolostor nyugati szárnyának épitkezését, Entzenhoffer Johann bécsi épitész tervei szerint. Meghalt 1747 máj.16. Munkáját Schad /Schaden/János Mihály folytatta.

Bertalan Vilmos: Az óbudai-kiscelli trinitárius kolostor és templom. Bp.1942. 1-12 repr.

le.D.K.

MAYRHOFFER József építőmester

A Keleti úti trinitárius kolostor építésének vezetője 1747-ig — majd halála után Schaden József folytatta

Budapest műemlékei II. kp. 1962. 383. l.

Mayrhoffer Ádám

épitész

lásd

Bertalan Kiscelli

trin. templ

13, 15, 25, 37. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Mayerhoffer Ádám

Kőmüves mester Budán

Meghalt 1747 máj. 16.

Mesterkönyv.

Szekesfőv. Múzeum

1088 lett. 74.

Horváth Géza dr. VII. 143.

Mayerhoffer Ádám

építőmester

1741 tól épitette

a budai szerb. komplo

mot

lásd

Schoen

MAGYAR MUVESZET

1936. 33. 4 l.

Mayer, hoffer, Ádám

könnüvesmester

1739–1747.

Budán

Sbudaikö 188.1.

Hotel Drouot, párisi I. 221

1904. X. 20.

Zombor

Szegély felhaszn. tervezet megsürgetése (790/1904.)

Mayerhoffer Adam

laid

Reh 67.l.

Mayerhoffer Ádám

(? – 1747.)

az alsóausztriai Watzendorfból származott, 1733 óta Budán pallérkodott s 1739-ben lett mesterlánya az egyesült dolgozó Hamonnak. Nem volt tagja a pesti Mayerhoffer családnak s mindössze 14 évig élt közöttünk, de ezen rövid idő alatt érdemleges feljegyzést nevével kapcsolatban addig nem találtunk.

Reh. 67. l.

Mayerhoffer Ádám

vied
z

Bertalan Vilmos:
Az óbuda kiscelli
trinitarius kolostor és
templom. Bp. 1942.
Könyvism. Csemegi
József-tól.

MMÉEKözl

1944, 91. l.

W 155
M. 7/1 158

36

Boldog Karácsonyi
ünnepeket!

Mayrhoffer Ádám

épitőm.

l.

Schoen Buda és Ofenda

6. l.

Budapest V. 265.

MAYERHOFFER Ádám építőmester

Ép Eptud 1998 113

Mayerhoffer Ádám

nevéhez nevezetesebb budai
épületek nem fűződik.

Budapest története III. Akad. kiadó 1975 Bp.

226. old.

Mayerhoffer Ádám

1741-ben a tabáni gérögleleti
nerb tpl. építésével biztár meg.

Budapest története III. Akad. kiadó 1975 Bp.

227. old.

M.B.V.

MAYERHOFFER Ádám építész

A Kiscelli utca 108. sz. alatti volt trinctarius templom és kolostor egyik építője

az építkezést 1744-ben J. Entrenhoffer kezdte

M. után Schaden J. M. Jolytotta

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 138. e

Mayerhofer Adolf

münchenii ötvös

Az oltár ezüst ötvösmunkai, a kapufoglalatok, a bronz örökégő-lámpák és cyprus-vazik, nem különben a grofné ékszereiből és drágakövéiből a mausoleum részére készült remek kivitelü oltárfelszerelések fenti műhelyiből kerültek ki

Erod

Sulyovszky Istvan:

Andrássy Francisca Mausoleum. (Bpest 1904.) 23 l.

. Fején turbán van csipkekoronával, baju-
. Hasitott újú palástyá brocatból való. Feli-

e

14 hauendo regnato anni tre et mezzo"

VI" s a felső tal sarokban: „6".

eg olvasható.

alkeretnek 19.3 : 14.6 s a réslapnak 19.6 : 14.8 cm.

mperatori di Turchi. In Vicenza. 1599. pag. 14.

ib/93. № 12.

Mayrhofer Adolf

münchenii ötvös

kiszitette a Francisca-

mauzoleum oltárszerelvé-

nyeit 1903-04-ben Andrássy

Dénes gróf megbízásából.

Irod

Mihalik József: Krasz-

nahorkai ereklyék -

Kassa 1905.

Buda ostroma..

Az előtért szelő Duna
rát, melyet a Gellérthegy fe
gyuznak és a melynek épülete
mok válnak ki. Elől balra Pe
ról kétfejü sasos lobogók al
Az égbolt felhőzött.

Pergamen, méretei 14.

Szn. 133-90
70-906-1

Mayerhofer Albert

debreceni üvegcom.

1758

I.

Ságüvegipar

206.1

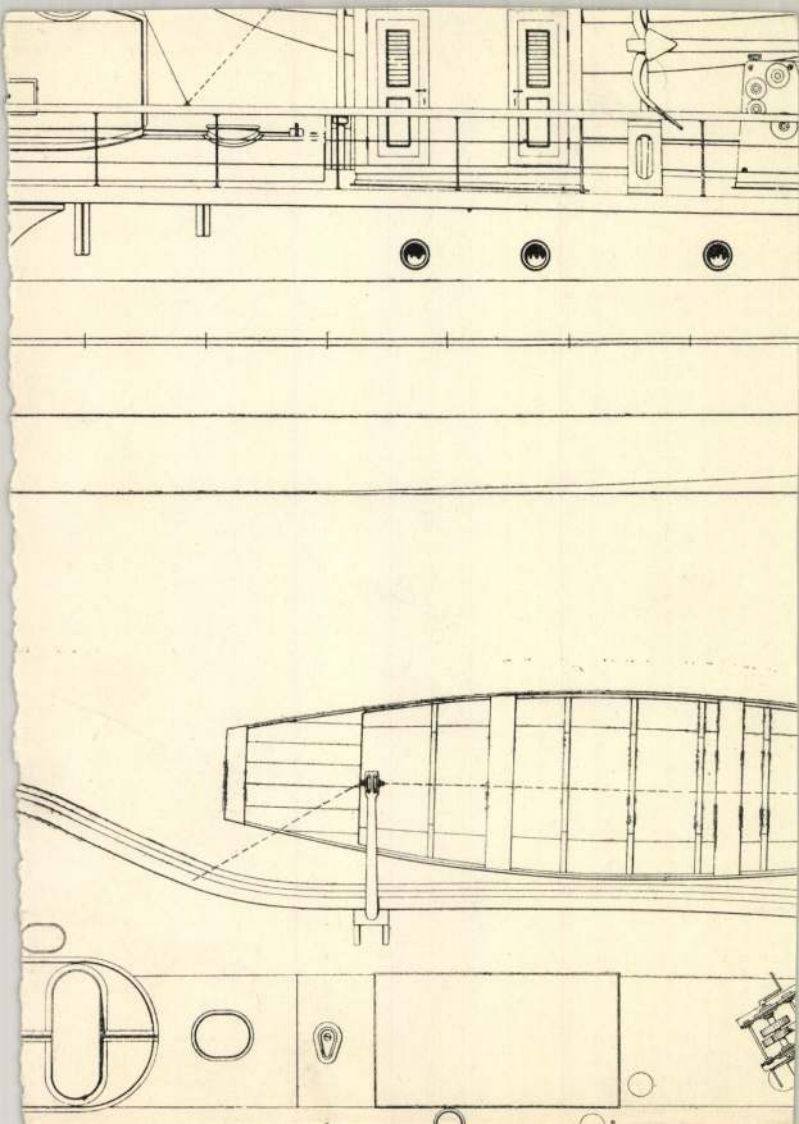

MDK

Mayerhoffer András

pesti Kálvariája

264.o.

Dr.RÉVHELYI ELEMÉR/ismertetés/:Aggházy Mária, Magyarországi barokk szobrászat. Bp. 1959.
Müv. Ért. 1960. IX.évf. 3. sz. 262-264.o.

M.D.K.

Ibj MAYERHOFFER András építész

Meghalt 1785. ápr. 29.

Építészévfordulók

Magyar Építőművészet 1960. 2. sz. 64. l.

MDK

Mayerhoffer András, épitész
XVIII.sz.

Kriszt-ház a Piarista-utcában.
Pest egyetlen épségben maradt barok palotája.
Az orom-mezöben a Péterffy-család cimere.
/Szobrásza ismeretlen.

Bajó Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata.
Bp.1942. Pázm.P.Tud.Egy. dolgozatai. 59.l.

Mayerhoffer Alajos

A józsefvárosi kálváriát Mayerhoffer Alajos a XVIII. századbeli épitész művet átvitettek a századfordulón az Epreskertbe.

Fedor: Epreskert
Nők Lapja, 1977. jánus 16-10. oldal.

M. D. K.

MAYERHOFFER András

Pest, Barkóczy-ház (Károly-palota)
átalakítása 1757
Pest, Grassalkovich-palota 1730-35
" Péterffy-palota Kriszt-ház 1756.

Preisich Gábor: Bp. városépítésének tör-
ténete .... Bp. 1860. 30. l.

M. D. K.

MAYERHOFFER András építész

Gödöllő. Volt Grassalkovich-kastély (1744-47.) (Repr. 77.)

Magyar építészet. Bp. 1954. 76. l. 187. l.

M. T. K.

MAYERHOFFER András építész

Győdöllő. Kálvária, 1771–75.

Máriabesnyő. Rk. templom és rendház, 1762–69.

Győdöllő. V. Grassalkovich-kastély 1744–47.
(Nepr. 77.)

Magyar építészet. Bp. 1954. 76. o. 187. o.

M. D. K.

MAYERHOFFER András építész

Pécel (Pest m.) Volt Ráday-kastély, 1747.

Magyar építészet. Bp. 1954. 76. l.

le. D. K

MAYERHOFFER András építész

Pest, pálos, később egyetemi templom

(1725 – 1742) többszöri megnagyobbításával

Preisich Gábor: Bp. városépítészetének

története .... Bp. 1960. 24. l.

MDK

Mayerhoffer pesti épitész

Eszláry Á: Hebenstreit József. Művtört. Tanulmányok. Művtört.Dok.Közp. Évk. 1954-55. 88-108 l.

Képekkel

93 l.

M.D.k.

Mayerhoffer építőmester

budai. Tervet készített az egyházi klarissza zárda kibővítésére, de a kivitelre nem került sor.

Az egyházi budai országház. Bp. 1929 2

M.D.K.

Mayerhoffer András épitém

1747 ben épitette barokk stilusban az esztergomi vármegyeházát.

Genth. Müeml. 1959 I. 84

1

Mayerhoffer András

1720 előtt került Salzburgból Magyarországba, ahol mint a Savoyai Jenő ráckevei és téllyei kastélyait tervező neves osztrák építész Johann Lucas von Hildebrandt pallérja működött; és ezeknek az épületeknek a befejezése az ő személyéhez köthető.

Budapest története III.Akadémiai kiadó Bp.1975

221.old.

Mayerhoffer András 2

mestere, Drenker Mátyás halála után ünnepélyes körülmények között vettek fel a pesti kőmüves és kőfaragó céh tagjai közé. A pálos tpl. 1730 körül nagyobb lendülettel megindult építésénél neki volt vezető szerepe.

Budapest története III.Akad.kiadó 1975 Bp. 222.old.

Mayerhoffer András 3

A pesti pálos templom építésével egyidőben tervezte Csáky Imre kalocsai érsek megbízásából a kalocsai szeleseggyházat: az ő templomépítési stílusának jegyei ismerhetők fel a kecskeméti piarista tpl. homlokzatán, amelyet 1729-ben kezdtek építeni.

Budapest története III.Akad.kiadó 1975 Bp.

222.old.

4

Mayerhoffer András

Ő rajzolta a pesti pálos templom főoltárának szinte pontos mását - Grassalkovich Antal megbízásából - a nyitrai piarista tpl-ba. Az ő nevét lehet emelíteni a pesti jezb tpl. tornyának és homlokzatának 1733-ban történt építésével kapcsolatban.

Budapest története III.Akad.kiadó 1975 Bp.

222.old.

Mayerhoffer András 5

Építette a pesti domonkos fpl-ot 1750 körül, valamint a pesti Kálváriát 1744-ben

Budapest története III.Akad.kiadó 1975 Bp. 222.old

Mayerhoffer András

épitette 1755-ben az V Pesti Barnabás u. 2.
sz. u. Péterffy palota.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest
1973. 13351

9521

Mayerhoffer András

a valószínű tervezője az V. Szerb u. 4. sz.

a. szerb templomnak.

Bierza László, Bernát György, Erdei

Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Buda-

pest 1973. 13351

9451

Mayerhoffer András

építész, 1724-ben Pest városának polgára, 1729-ben céhmester, pámos kiemelkedő mű alkotója.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

7421

Mayerhoffer András

Péterffy-palota /fénykép/

Budapest Fővárosunk története /Corvina 73/ 21. kép

Mayerhoffer András

pesti építész

a gödöllői Grassalkovich kastélyok

építésénél működött. közre

Kelényi György: Kastélyok, Zuriat, villát

1974 Bp. Corvina

111. old.

Mayerhoffer András

részben a pécsi Ráday-kastély
1756-77-ig tartó átépítési munkálataiban,
ő építette a lépcsőt.

Kelényi György: Kastélyok, várak, városok
1974 Corvina Bp. 111. old.

Mayerhoffer András

Talán valamelyik fia mitődött

Lőre a germyerzeji Teleki kastély építésénél

(1774)

Kelényi György: Kastélyok, kúriát, villát

1974 Bp. Corvina

114. old.

MAYERHOFFER ANDRÁS

egykori Józsefvárosi kálvária alkotója

LAMPERT Melánia: Józsefvárosi kálváriák.=
Heti Budapest, III.évf. 4.sz. 1991. jan.25.
14-15.p. ill.

MAYERHOFFER András építész

DAVIDOV, Đ.nko: Spomenici Budimske eparhije.
Beograd ; Novi Sad : Prosveta ; Matica srbska,
1990 93,95,293.p. +ill

Mayerhoffer Andreas

nevét a XVIII. századi Pest nagy építészei között említi.

Zolnay László: Művészet és műveltség a XVII-XIX. századi Pest-Budán. - Budapest, 1972. 9. sz. 39-41. l.

MDK

Mayerhoffer, Helbling és Hamon,
építömesterek

nevével kapcsolja össze a kutatás okmányilag a Töutcai egykori terencrendi templom homlokzatának stilusanalogiáját a pesti terencesek zárdatemplomával. A Nöpauer által irányitott két templom: a Szt Katalin és Szt. Peter és Szt. pál templom homlokzati megoldása fentiekből indul ki.

Müller Flóriánkápolna. c/ol. 1936. 4o. sz. dolg. 4-84. l. Müvtört. és Kerrég. Int.

Mayerhoffer András

Oraschek Ignác és Mayerhoffer András munkásságának kérdésében legnagyobbrészt egyetért Voittal, de árnyaltabb kép felrajzolására törekszik

Mojzer Miklós recenziója: Voit Pál: A barokk Magyarországon. - Művtört.Ért.1972.1.sz.90-92.l.

Mayerhoffer András

terve szerint /?/ az V. Váci n. 47 sz. a. templom tornya. valósult meg.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973 1335 l

Mayerhoffer András

állitólagos tervezője az V. Eötvös Loránd

u. Egyetemi templomnak

Beszta László, Bernát György, Erdei

Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Buda-

pest 1973. 13351

2741

Mayerhoffer András

feltehető tervezője a VI. Bajza u. 41 sz. a. kálvária kápolnának.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc szk.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

2961

Mayerhoffer András

1735-ig az V. Eötvös Loránd „Egyetemi templom" építésvezetője.

Bierza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

2741

Mayerhofer András

1747-ben építette a régi vármegyeházat Esztergomban.

Cseke László: Dunakanyar, Budapest, 1973. 139

139

Mayerhoffer András

épitette 1752-ben a Szentendrei Görögkeleti Szerb templomot.

Cseke László: Dunakanyar, Budapest.

1973 139 l

Meyerhoffer András

nevét említi az epreskerti kálváriával kapcsolatban

Ónody Éva: loo éves a Magyar Képzőmüvészeti Főiskola
Budapest, 1971. 11.sz. 35-37. l.

Magerhoffer András
építén

Pesti Kriszt-háza, gödöllői
grassalkovich-kastélya.

Gábor Ester: A CIAM magyar csoportja 36.
Akadémiai Kiadó 1972.

Mayerhoffer András

a Józsefvárosi Kálvária alkotása.

Ónody Éva: 100 éves a Magyar Képzőművészeti Főiskola,

Budapest, 1971. nov.

Mayer-Loffler András, építész

Megemlékezés.

— : Művészeti emlékek

6.

ESTI HIRLAP, Biv. 1975. jan. 3.

Mayerhoffer András

A Grassalkovich-kastélyt Mayerhoffer András épitette 1744-1747-ig fellegzetes magyar-barokk stílusban.

Vásárolja János. Műemlik, vagy mégsem?
Zý Tüdor, 1978. január 22. - 44 cap.

Mayerhoffer András, építész

1882-ben indult meg az úgynevezett Mesteriskola, - írja a Budapest Enciklopédia. Vezetői áthozatták ide, hogy a pusztulástól megmentsék, a józsefvárosi kálváriát. Mayerhoffer András XVIII. sz.-beli építész művét és a budai Nagyboldogasszony templom XIII. sz.-i kapuzatát. (emlétve)

(Fedor): Epreskert.

Nők Lapja, 1977. jún. 18.

Mayerhoffer András

épitette 1744-49-között a VIII. Kulich Gyula
téren álló kálvariát.

Berza László, Bernát György, Erdei Fe-
renc stb.: Budapest Sexikon, Budapest
1973. 1335 l

Mayerhoffer András

is épitette 1729 körül az V. Eötvös Loránd u. 7. sz. Papnevelő Intézet épületet.

Berzo László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335

6121

Mayerhoffer András

és fiai epítették át 1759-68 között az
V. Károlyi Mihály u. 16. sz. házat.

Benza László, Bernát György, Erdei Fe-
renc stb.: Budapest Lexikon, Budapest
1973. 13351

5248

Mayerhoffer

budai kőmüvesmester tervezte egri Széchenyi u. 55. sz. a. róctemplom reprodukciója, Grossmann Leopold másolata.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

5681

Mayerhoffer András építőmester.

A salzburgi születésű, majd Bécsben és Ráckevén nőnt Johann Lukas Hildenbrandt építésvezetője működött, – a pesti pálos templomnak és a kalocsai székesegyháznak volt az építőmestere. Magyarországon telepedett le, fia már Pesten született és folytatta apja mesterségét.

Kampis Antal: A magyar képzőművészet története.

Nepszava, 1972. jan. 15.

Mayerhoffer András

1751-ben fejezte be a nagytétényi kastély építését.

Budapest története III. Bp. Akad. kiadó 1975

230. old.

Mayerhoffer András

Nevével találkozunk 1759-ben a Váci u. és Régiposta u. sarkán állott Sötés-ház és korábban 1755-ben az Ujfalussy-ház építésénél is.

Budapest története III.Bp.Akad.kiadó 1975

233. old.

Mayerhoffer András id. MDK

Józsefvárosi Kálvária /ma a Képzőművész. Főisk. kertjében/ 1747-49.

Repr.: 75.o. 62. kép.

Valószínüleg az ő műve a pesti görögkeleti szerb templom átépitése. 1733 /240 kép/ és az angolkisasszonyok temploma a Váci utcában. 1747 - 1755.

74.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

MDK

Mayerhoffer András ifj.

építész

id. M. András fia

a Grassalkovich család alkalmazta.

75.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Mayerhoffer Andrásfy

Reh 61.1.

Kath. Gábor főan.
Prot. Gábor

CSÜTÖRT.
25
Kath. Gv. o. B. A.
Prot. Gv. o. B. A.

Napkelte 5 ó. 55 p., nyugta 18 ó. 19 p.

PÉNTEK
26
Kath. Fájd. Sz.
Prot. Manó

Napkelte 5 ó. 53 p., nyugta 18 ó. 20 p.

SZOMBAT
27
Kath. Dam. János
Prot. Hajnalka

Napkelte 5 ó. 51 p., nyugta 18 ó. 21 p.

Izr. 12 S. Zav

Mayerhoffer András ifj.

épitész

1725–1785

l.

Birógérnyenegi

46. l.

Ibrahim.

Mellig, balra, turbánnal, v
kötött kendővel, nyolczszeglete
lonban. Felirata fölül:

3.
POTENTISSIMVS PR
& DOMINVS

alól: IBRAHIM
MAGNVS TVRCARVM
Imperato

Rm., mér. a rl. 9.6: 7.4 c
Ad. Bracheli: Historia nost

Mayerhoffer András, ifjabb

1725–1785

M. András fia. Kezdetben atyjánál, később pedig „in die fremde sich satsam qualificiret hat" 1764-ben kap mesterjogot Pesten. Öt is Grassalkovich foglalkoztatja s a városi plébánia felépítését rea bízza 1766-ban. Egyszerre utazgatott Szolnokra, sott valószínűleg általunk nem ismert épitkezésben vett részt.

Réh. 61. l.

Mayerhoffer András, ifj

l.

Tanulmányok Bpest II.

93. l.

Mayerhoffer András id.

Grassalkovich palota /Felszabadulás tér 1/ 1735

Péterffy- majd Krist ház /Pesti Barnabás utca 1. 1756. /Repr. 234. kép/

74.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1980.

Mayerhofer András /1690-1771/ MK

salzburgi származásu épitész

Hildebrandt J.L. pallérjaként jött Magyarországra, mint a ráckevei kastély épitésvezetője. A Grassalkovich család épitészeként egyéni tipust alakitott ki.

1724-ben polgárjogot nyert Pesten.

1729-ben felvételi terv nélkül szerezte meg a "mester" cimet.

Első nagyszabásu s egyben legkiemelkedőbb müve a pest pálos / ma Egyetemi/ templom lett. melynek alapjait 1725-ben tették le.

73-74.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

M. D. K.

Mayerhoffer András építész

Szentendre, gör. kel. templom,
hart tér, 1752.

Genth. Müeml. 1959 I. 343

M. D. K.

MAYERHOFER András építész

Gödöllő Kálvária (?) 1771-75

Gödöllő városképi és műemléki vizsgálata, Bp. 1951. MUMOK. 7. l.

Kézirat gy.

M. D. R.

MAYERHOFER András építész

1744–1747 Gödöllő, Grassalkovich-kastély

Gödöllő városképi és műemléki vizsgálata, Bp. 1951. MUHOK 1.1.2.
Kézirat gy.

M. D. K.

MAYERHOFFER András építész

Pozsony, Grassalkovich-palota (?) Repr.

Pest, volt Pálos, templomban együtt dolgozott Hebenstreittel.

1752. ~~Budapa~~ Buda, Városháza átépítése

Hegyházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 76. 76. 113. 124.

II. 44. 46. l.

Mayerhoffer András M.D.K.

építész

Pesten a Péterfy-ház (repr. 444 o.) feltehetően ő építette a gödöllői Grassalkovich kastélyt, a péceli Ráday kastélyt, az esztergomi megyeházát.

Kanyis, hagy. műv. Bp. 1960 444.

MDK

Mayrhofer A., müncheni ötvös

Mihalik J.: A krasznahorkai Franciska ereklyemuzeum leltára. Kassa 1912. 129,130,1321,132.l.

tovább ~~Agricola Károly~~ 84. l.

~~Bernard J. 1853~~

80. l. 110. l.

~~Döbrentei István~~ 120. l.

K.

R

~~Guldan Jacob~~

~~pozsonyi ötvös~~

~~45. l.~~

Mayrhofer A.

münchenii ötvös

129, 130, 131, 132. l

Róna József

123. l.

Schmücker Eduard

50. l.

Stohl Mihály 1852

110. l.

Teles Ede 122. l.

lásd

Mihalik J. A krasznahorkai Franciska erekhye muzeum leltára Kassa 1912

LXXXV

Müv. 1 köt. folio.

DANKÓ

József dr.

Az esztergomi főegyház kincstára
LXXIX műtárgyának LV fényképe
.... Simor János....megbizásából és költségén ki-
adta ____

Mayerhoffer András

A magyar típusú barokk építészet elindítója, a Gödöllői majd a Péceli és a Hatvani kastélyokkal.

Gerő László: „Magyar Építészet"

THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol IV No. 10. 1963

164 l.

Mayerhoffer András M.D.K.

A régi pesti józsefvárosi Kálvária mellvéd-
korlátja .

Gampis Antal : A képzőművészetek története
A Kultura Világa 4p. 1963. 666.1.

Mayerhoffer András
építész

M.D.K.

A kalocsai székesegyház
kerülőjének tartóttak.

Szőt Pál: Kracker Egyben
Nűvészet, 1964. december - 3 kap.

Mayerhoffer András
építész

M.Dk.

A Galamb utca és Pesti Barnabás utca sarkán lálló épület építője, (1755-ben) baró Péterffy megbízásából

Nők Lapja, 1964. febr. 15 – 8 lap

Mayerhoffer András épitész M.D.K.

Pest, egykori Péterffy-ház / Pesti Barnabás u 2.

Gödöllő, Grassalkovich -kastély

Pécel, Ráday-kastély

Esztergom, egykori Megyeháza.

Kampis Antal:A képzőművészetek története 652.l.

A Kultura Világa Bp. 1963.

Mayerhoffer András épitész M.D.K.

Vlsz. ő a t4rvezője a gödöllői volt Grassalkovich-kastélynak, 1755-1750 között épült.

Müemlékvédelem 1 66/1. 42.1.

Mayerhoffer András épitész M.D.K.

Pécel, volt Rádaÿ-kastély átépitése 1755-1760.

Müemlékvédelem 1 66/1. 41.1.

M.D.K.

Mayerhoffer András épitész

Szentendre, Blagoveszcsenka egyház, 1752.

Müemlékvédelem 1966/4. 242.1.

MAYERHOFFER ANDRÁS

műve a kecskeméti piarista templom. Épült 1724-1730 közt. /Mojzer Miklós stiluskritikai alapon határozta meg - nagy rokonság a kalocsai székesegyházzal, mellyel egyidőben épült./ Homlokzati tornya kétemeletes, órapárkánnyal, lapos gulatetővel. Homlokzata kétemeletes ión lizénarend, 3 tengellyel, a középső kicsit mélyítve, golyvás főpárkánya felett hangsulyos szegmentives oromzat. A homlokzat szobrait Conti Lipót Antal készítette. A kapu feletti betétben dombormüvek mellett oszlopok, melyek egy hatalmas konzollal együtt áttört kőmellvédes erkélyt tartanak, azon volutákon két adoráló angyal. Erkélykapun cimer. Egyeneszáródásu szentély, alacsony sátortető. Bent hasas orgonakarzat, négyboltszakaszos hajó és keskenyebb, emelt szentély, alatta négyoszlopos, csehüvegboltozatos kripta. Eredetileg kéttornyosnak épült.

Műemlék:

Entz Géza - Genthon István - Szappanos Jenő: Kecskemét Bp. 1961. Müszak. könyvkiadó. - 187 l. /Városképek - Müemlékek sorozat. 1 - 138. l.

MAYERHOFFER ANDRÁS

a főképp Pesten, de vidéken is gyakran dolgozó mester épitette a kecskeméti piarista templomot. Az épület édestestvére a kalocsai székesegyháznak. Mint az épitkezés évszámaiból kiderül, a két épület párhuzamosan készült, a terveinek kivitelezését időnkint ellenőrző mester, utját Kecskeméten megszakitva, érkezhetett el Kalocsára. Mojzer Miklós négy évvel ezelőtt határozta meg a templom mesterét, stiluskritikai alapon.

Entz Géza - Genthon István - Szapanos Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki könyvkiadó. - 183 l. /Városképek - Müemlékek sorozat./ - 129. l.

MAYERHOFFER ANDRÁS

A piarista templommal egyidőben épült a piarista r. rendház is, ill. balszárnya, de disztelensége nem vall Mayerhoffer kezére. Kapuzata gazdag, de plasztikai jellegü diszitése szobrász kezére vall.

Entz Géza - Genthon István - Szappanos Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki könyvkiadó. - 183 l. /Városképek - Müemlékek sorozat./ - 129. l.

Mayerhoffer András épitész M.D.K.

Salzburgban született.

Pesten az épitőmxxxxx céh mesterévé vált 1729-bne

Est, pálos templom

Kalocsa, Székesegyház

Pesten született fia is épitész

Kampis Antal: A képzőművészetek története 645.1.

A Kultura Világa Bp. 1963.

M.D.K.

Mayerhoffer András

Hatvab, rk. templom

Müemlék-stop

Müemlékvédelem 1965/3. 168. l.

M.D.K.

Mayerhoffer András, építész

Az egykori Péterffy-palota, Bpest. Fekete repr. 444.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra világa, III. köt. A képzőművészetek, a zene, a színház és a film. Bpest, Minerva, 1960

Mayerhoffer András

pest-budai építén (a pesti, Galamb utcai Krint-ház, a trázéves vendéglő alkotója) építette 1747-ben Török János lovasgenerális megrendelésére ez Esztergom, Bottyán János utca 3. sz. alatti egyemeletes barokk palotát. Kosárives, faragott kőkeretes kapuja felett fonatos díszü ezhély, hővázákkal.

Zolnay Tánló. - Lettrich Edit: Esztergom. h.n., é.n. - 295 l., 162 t. (Panoráma..) 231. l.

M.D.K.

Mayerhoffer András, építész

kiváló építészi alkotása a gödöllői Grassalkovich kastély (1744-1750). Grassalkovich Mária Terézia kegyeltje volt.

Allgemeine Kunstgeschichte, Leipz.Veb.Seemann,I.Aufl. 1966.Bd.V. Die Kunst des 17.und 18.Jahrhunderts, 864 o. Magy.fejezet: A.N.Tichomirov, 518 old.

Mayerhofer András, építőmester

M.D.K.

„a barokknak... könnyed, harai változatát képviseli ...”

Zádor Anna vitaindító előadása a MTA ankétján "Az ujkori magyar müvészet periodizációjának problémái"-ról

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1967. XVI. évf. 1. sz.
2. old.

M.D.K.

Mayerhoffer András, építész

Szalzburgi volt. Egyetemi, kalocsai és a ~~budai Szt. Anna templom~~ templom 1729-ben pesti polgár. A pesti Péterfy-ház az egyetlen hiteles alkotás. De valószínű a gödöllői Grassalkovich, a pócsi Ráday kastély, az esztergomi megyeháza is. 438 és 444. o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a szinház és a film. Minerva. 1960. Bpest

M.D.K.

Andreas Mayerhoffer, salzburgi
születésű építőmester

volt építésvezetője a kalocsai sze-
kesegyháznak és a lepesti pálos- (később
Egyetemi) templomnak. Hildebrandt meg-
bírásából jött Magyarországra, hogy tez-
veiner kivitelérését ellenőrizze. Végül
Pesten telepedett le, ahol 1729-ben vet-
tér fel az építőmesterek cékébe. Fia szin-
tén apja mesterségét folytatta. ./.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp.1966. Corvina 150. old.
Egyetemi-templom k. 147. "

M.D.K.

Andreas Mayerhoffer. építőmester

... Hitelesen az ő műve a Pesti Barnabás u. 2. sz. egyhori Péterffy-ház, de neve annyiszor szerepel Pest távolabbi környékén felépült kastélyok építéstörténetében, hogy neri tulajdonítható minden valószínűség szerint a gödöllői Grassalkovich palota, a péceli Ráday-kastély és az egyhori esztergomi Megyeház.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

164-165. old.

2 k. 162-163. "

-3-

M.D.K.

Andreas Mayerhoffer, építőmester

...: A gördöllői kastély olyan népszerű ségre tett szert, hogy számtalan variánsa akadt, és ezt az építkezési módot, mely még Erdély legszelső keleti részén is előfordul, „Grassalkovich-stilus"-nak neverték.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

165 old.

MAYERHOFFER András (1690-1771)

budai megfelelője Nepauer Máté

Ágoljány Mária: Magyarországi barokk
művészet, Bp. 1960. TIT József A. szabad-
egyetemének előadásai 42

MAYERHOFFER András

hatását mutatják az erdélyi erzsébet-
városi Örmény nagytemplom és a
szabadkai Szt. Teréz templom, amelyek
a klasszicizmushoz közelednek

Aggházy kárra: Magyarország barokk
művészete, Budapest 1960., TIT József-t. szabad
egyetemének előadásai 42.

MAYERHOFFER András 1690-1771)

leghiemelhedőbb alkotásai: a pesti volt Pálos, majd Egyetemi templom, Grassalkovich Antal volt városi palotája, az egykori Péterffy palota, a gödöllői és nagytétényi kastély és a kalocsai Széleskegyház homlokzata, gernyeszegi kastély (Erdély)

Aggházy Mária: Magyarország barokk művészete, Budapest 1960., TIT. József A. szabadegyetemének előadásai 42.

(3)

MAYERHOFFER ANDRÁS

által 1724-1730 között épitett kecskeméti piarista templom homlokzata. /Fénykép/
Főbejárata /Fénykép/
Belseje /Fénykép/

Entz Géza - Genthon István - Szappanos Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki könyvkiadó. - 183 l. /Városképek - Müemlékek sorozat./ - 139. l., 140. l., 141. l.

M.D.K .

Mayerhoffer András épitész

Nagytétény, v. Száraz-Rudnyánszky-kastél .

1743.

Müemlékvédele m ~~1966/6~~ 1966/1. 44.1.

(2)

MAYERHOFFER ANDRÁS

által épitett kecskeméti piarista templom /Jókai utca 1./ tornyát Peithmüller József pesti épitőmester készitette 1764-1765-ben.

ENTZ GÉZA – GENTHON ISTVÁN – SZAPPANOS JENŐ: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki könyvkiadó. - 183 l. /Városképek - Müemlékek sorozat./ - 138. l.

Mayerhoffer András

Barokk Építész

Kozák Károly: Háromkarájos barokk kápolnák és templomk

Arrabona 1964. 74. l.

Mayerhoffer András

Építette a Bajza u. 41. n. kálvária-ját XVIII. n.

Tájékoztató

Műemlékvédelem 1964. 2. n. 111. l.

K é

Név: . . . . . .

Születési év: . . . . . Hely: . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltat

Mayerhoffer András

Építész alkotása a Pesti Barnabás u. 2.

Bp-i hírek

Műemlékvédelem 1964. 3n. 191. l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányut

. . . . . .

M.D.K.

Andreas Mayerhoffer, építőmester

tervezte az 1737-1749 között
épült józsefvárosi kálvária (később
az Erzsébetbe került) épületének
korlátját.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

182. old.
+ 12. 185. "

M.D.K.

Mayerhofer András,épitész

A budapesti Egyetemi templom.Középrésze oromfalán Szt.Pál,Szt.Antal és Szüz Mária kőszobra.Freskóit J.Bergl festette.Fekete Repr.285.o.2.kép.

1736-1772

M.Kiss Pál: Müvészetről mindenkinek,Corvina,Budapest,1966

K.B.A.

M.D.K.

Mayerhoffer András, Építész/1690-1771/

A budapesti Egyetemi templomot épitette 1734-35-ben. 369.o. Kép Az alaprajz és a belső térmegoldás a római Gesú-templomot követi. Kép, 285.o. 2. kép

M. Kiss Pál: Müvészetről mindenkinek, Corvina, Budapest, 1966

M.D.K.

Mayerhoffer András, épitész

A pesti Péterffy v.Krist ház kapuja.Nagy képtábla. Barokk sorban az ötödik rajz.Fekete repr,

M.Kiss Pál: Müvészetről mindenkinek,Corvina,Budapest,1966

M.D.K.

Mayerhoffer András épi ész

Epreskerti Kálvária kápolna / eredetileg a mai Kálvária téren / 1747-49

Stróbl Alajos közreműködésével 1893-ban állitották fel az Epreskertben

Budapesti hirek
Müemlékvédelem, 1964/2. 111. 1.

M.D.K.

Mayerhoffer András

Egykori Péterffy-palota , Pesti Barnabás u. 2. sz.

Budapesti hírek

Műemlékvédelem, 1964/3.

191. l.

M.D.K.

Mayehoffer

Kürthy Emil: „Helvey Laurához" c. kritikájához készitett a müvész portrét "Helvey Laura" cimmel.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1884. juli. 1. 247-251. lap
I. kötet.

M.D.K.

Mayerhoffer

Dr. Körössy László: „Egy régi magyar műemlékről" szóló leirását illusztrálta a művész: "Garam Szent-Benedek", "Garam Szent-Benedek gót templomával" és ugyancsak a templom egy másik oldaláról készült rajz tájképpel. Három repr.

Magyar Salon, Bp. 1884. szept. 1. I. kötet. 496, 498. lap

M.D.K.

Mayerhoffer

Portréját hozza a lap Munkácsy Mihályról.
Jókai Mór: "Munkácsy Mihály a jövendőben" c.
irásához mellékelve.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1884. nov. 1. II. kötet.
112. lap

M.D.K.

Mayerhoffer András, építész

nevét emliti a szerző, mint ari főleg a Grassalkovich család tiszére dolgozott

Perneczky, Géza: Geschichte der ungarischen bildenden Kunst

Kulturelles Leben in Ungarn. /Red.Zoltán Halász/.

Bp. 1966. 363 l. 26 t. 299. old.

M.D.K.

Mayerhoffer András, építőmester

építette Grassalkovics Antal megbízásából 1744-1747 között a gödöllői kastélyt, melyet Ybl Miklós 1867 után átalakított és két kupolával díszített.

Aba Iván: Budapest - Gyöngyös - Mátra
Bp./1960./, Panoráma, /Magyarország írásban és képben
3.köt./
10. old.

Mayerhoffer András

müve a Galamb utcai Péterffy-palota (majd Krisztház), a pesti Egyetemi templom, a gödöllői, péceli és nagytétényi kastély.

Artner Tivadar: Évezredek müvészete. Bp. 1965.
Gondolat k., 605 l., ill.

342. l.

Mayerhoffer Andrást

magyar barokk festő"ként említi

Galsa Zoltán: La vie culturelle
en Hongrie, Budapest, 1966.

2811

M.D.K.

Mayerhoffer Tivadar

"Tóth Endre" cimmel a költő portréját készitette "Tóth Endre /1824-1885/" c. megemlékezés illusztrálására.

Magyar Salon, Bp. 1885. juli. 1. III. kötet 384-385. lap

M.D.K.

Mayerhoffer András, építés

nevét említi a könyv "Szépmüvészet" c. fejezetének szerzője /Németh Lajos/, a gödöllői Grassalkovics kastély tervezőjeként

Hongrie 66, Bp. 1966. Szerk.: Gárdos, Miklós

Ed.: Pannónia 186. old.

Mayerhoffer András építész M.D.K.

Kastélyok építője

Rezsányiné Tombor Ilona: Néhány szó kastély-
müemlékeimről

Müemlékvédelem 1961 / V./ 3. sz. 184.1.

M.D.K.

Mayerhoffer András, építőmester
(1690-1771)

építette az egri Minorita templomot (1745-1773), a pesti Pálos (ma Egyetem-) templomot (1722-1742), és a kalocsai prépostsági házat (1735-1754); és a pesti Péterffy palotát.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,
Akadémiai Kiadó, Bp. 1968. 897. old.
+ 899. "

M.D.K.

Mayerhoffer András, építőmester

egri minorita templomát és
a pesti pálos (Egyetem) templomát
körli a mérő

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc

Akadémiai Kiadó, Bp. 1968. old.

894, és 899. "

Mayerhoffer András
építész

M.D.K

Szentendrén épített Mayerhof-
fer András.

Perchrázy Kiárdy. A szép hapsek városa.
Műviszet 1967. december – 8 lap.

Mayerhoffer András építőmester,
XVIII. szd., Pesten.

Archaeologiai Értesítő
XLV, 1931, 168–171.
Reh Elemér: Adatok a 18. századi
építőmesterek életéhez.

Mayerhoffer András, 1745.)
építész.

Archaeologiai Értesítő
XLV., 1931., 174–186.
Reh Elemér: Adatok a 18. századi
építőmesterek működéséhez

Mayerhoffer András építész,
XVIII. szd. [illegible] Pesten.

Archaeologiai Értesítő
XLIV, 1930, 259.
Fleischer Gyula önarcképe.

Mayerhoffer András építész, XVIII. sz.,
† 1771.
Pesten.

Archaeologiai Értesítő
XLIII., 1929., 210., 220–222.
Rich Klemér: Adatok a pesti kálvária
történetéhez.

Mayerhoffer András

építész

1750.

vrd

Imrényi Imre: A pesti vármegyeháza újjáépítése. II. A Vármegyeháza építésének története. Építés-Építészet, 1950. 2. sz. 118. l.

150.000. — Pallas nyomda, Budapest. 94693.

FIZETÉSI MEGHAGY

Az 1927:XXI. t.-c. 188 §-a, illetőleg az 1928
értelmében felhívjuk t. Címet, hogy a fenti kimutat
az alul feltüntetett járulékkivetési időszakra esedékessé v
balesetbiztosítási díjakat, valamint e fizetési meghagyás

azaz ..... 6 Pengő 96 fillé

számított 8 nap alatt az alul jelzett törzsszámra való b

A fizetés elmulasztása esetén a kimutatott t
8. bekezdése, illetőleg az 1928:XL. t.-c. 183. §. utolsó bel
2% késedelmi pótlékokkal együtt közigazgatási úton,

A fizetési meghagyás, illetőleg kimutatás ellen
az 1928:XL. t.-c. 161. §-a értelmében a kézbesítéstől
felszólamlás adható be.

P. H.

Kelt.....

1932 JAN 23

A munkaadó törzsszáma és címe:

123771

Dr. Szentiványi Gyula

H.

I, Horthy Miklós ut 104

1931. IX.28 -XII.27.

Mayerhoffer András

építész

Gentrificent:

48, 57, 58, 60, 63,
67, 286, 302, 349.

MDK

Mayerhoffer, Helbling és Hamon,
építőmesterek

nevével kapcsolja össze a kutatás elményilag a főutcai egykori ferencrendi templom homlokzatának stilusanalogiáját a pesti ferencesek zárdatemplomával. A Nöpauer által irányitott két templom: a Szt Katalin és Szt.péter és Szt.pál templom homlokzati megoldása fentiekből indul ki.

Müller Flórián Kápolna. c/el. 1936. 40.sz.dolg. 4-84.l.
Müvtört. és Kerrég. Int.

MDK

Mayerhoffer, ép.m.

Vannak akik az ő munkáj ának vélik a gör.kel. szerb templom átépitését a Veresrálné-utca ban, de Nöpauer mellett foglalunk állást, mert e ennek a mesternek stilusa sokkal jobban kötvonalaható. Mayerhoffer egyetlen templomtervét nem ismerjük.

MüllerFlóriánKápolna.c/el. 1936. 40.sz.dog. 4-84.1.
Müvtör.és Kerrég.Int.

MDK

Mayerhoffer kőművesmester

1785-ben a budai városi tanacs Mayerhoffer kőművesmestert a kamarához utasitotta az egyetém épületén végzett javitasi munkalatok ügyében.

SchoenAnnatempl. 176.lap

MDK

Mayerhoffer budai épitőmester 1783

Az égykori budai Országház. Bp. 1929.

Mayerhoffer András
építőmester

l

Voit Pál

Régi magyar otthonok
Bp. e. n. 219. l.
220 l.

MŰEGYETEM ÉPÍTŐMÉRNÖKI BIZOTTSÁGA
Ép. 22/XI 1921
209 21

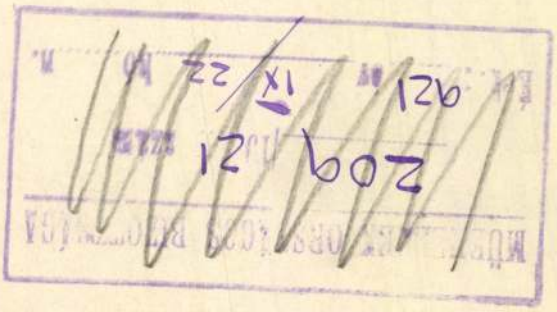

esitem, hogy a folyó évi augusztus
ács kimondta, hogy azon tisztviselő,
országi területről engedély nélkül
távozik, lemondottnak tekintendő.
. szeptember hó 14.
rendeletéből:

ri tanácsos.

Mayerhoffer András

terveszte és épitette
a pesti pálos kolostor
északi, két emeletes
szárnyát, mely 1744-
re készült el. 1756-tól
kezdve a pesti zárda
a magyar pálos rend-
tartomány székhelye.
A két emeletre 1870-83
közt épitenek harmadik
emeletet. Az épü 6

Kopp 300 papn.

8. l. 13. l.

6 let homlokzatát
teljesen átalakitják.

lekében maradnak, az illető intézet gon-
különösen az ifjuság lelkületére kár

tézetek szigorú kötelességévé teszem,
kükhöz tartozó egyéneket állandóan fi-
r magatartásukban kifogásolni valót ész-
knek káros hatásait tapasztalják, erről
gett a szokásos hivatalos úton haladókto-

s érdekében pedig felhivom azokat az in-
elékében ellenséges államok hozzátartozói
nkaerők, akár mint tanulók, hogy az il-
való kapcsolatuk módját, feltételeit

./.

tósága alá tartozó hatóságnak, hivatal-
ntézetnek.

MDK

Mayer Klára

Könyvfedél tervek
Iparművészeti tárgyak

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa. 1920. Május. 16. l.

Mayer Klára

1920. máj.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Kompozíciók tervek,

Iparművészeti tárgyak

Markoman háborík VI. 203

MDK

Mayer Kristóf kőművesmester

Pálinkás László: Esztergom XVIII.századi művészeti emlékei.Bp.1937.63-76.o.

Mayer Klára, textiles, 1938. végbizonyitványt nyert

Iparmüvészeti Isk. Évk. 1938-1941. Bp. 1942.
33 l.

rgomi érsek itteni vadászkertjét emli-
edig udvarnokainak lakóhelye. A közép-
irtoka. Vámhely is volt. Eredetileg
én. Felső-Vadkert a mai község nyugati
tagositás után megtalálták a régi temp-
falát. Ugyancsak házak falaira bukkan-
özség keleti kijáratánál fekvő egykori
epén a török hódoltsági területhez tar-
k adójegyzékben Felső-Vadkert 26, Alsó
házzal szerepel, mind a három Ahmed
1579-ben a három helység 25, 29 illet-
1583-1584-ben Ali nógrádi szenzsák bég
összeirás szerint a tatárok mind a há-
-1634-ben Alsó- és Felső-Vadkert szerepel
letve 5 házzal. 1715-ben 37 magyar és
9 tót háztartása volt. A hódoltság meg-
omi érsek földesuri hatósága alá tarto-
ntlőrinc-puszta a XV. században még ön-
-1563-ban is 12 adóköteles házzal szere-

MDK

Mayer Klára, textilmüv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.
43.1.

Mayerhoffer András

(1722-1744) tervei szerint épült fel a budapesti Egyetemi templom.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970. 4631

Mayerhoffer András

és Schelb József 1755-ben építettek át a pesti Városháza összerepedezett tornyait.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3691.

Mayerhoffer András

épitette a Pesti Barnabás u. 2. sz.
egyemeletes barokk épületet.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2481

Mayerhoffer András

Magyarországon telepedett le.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1938

Mayerhoffer András

az Egyetemi templomot tervezte.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1928

Mayerhoffer András

valószínű építője a pesti ferences templommal szemben állt Grassalkovich palotának.
(1730-35 között)

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1361

Mayerhoffer András

műve (1744-49) a Józsefvárosi kálvária és a budai Nagyboldogasszony templom XIII. páradi délkeleti kapuzata.

Tóth Endréné: Budapest Enciklópédia, Budapest, 1970.

1281

Mayerhoffer András

ő fia építtette 1759-68 között a
V. Károlyi Mihály u. 16. sz. alatti palotát.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1261.

Mayerhoffer András

valószínű építője a Váci utcai gótikus-keleti templomnak (1690-1771).

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970. 463 l

90 l

Mayerhoffer Károly
építész

(1690–1771.) Műve a pesti egykori pálos-templom, a kalocsai székesegyház.

Salzburgban született. 30 éves kora előtt már Pesten élt és dolgozott. Részt vett a ráckevei kastély építkezésein.

A magyar művész. tört. I, 282.
Corvina 1920.

Meyerhoffer András
építén

~ és János munkái a gödöllői és a péceli kastély.

A magyarországi műv. tört. I. 293.
Corvina 1970.

Mayerhoffer András
építése

munkája az egykori Petőfy-palota.

A magyarországi műv. tört. I. 294.
Corvina 1940.

Mayerhoffer András
építén

~ ról Mojzer Miklós: Mayerhoffer András / Műv. tört. Ert. 1956. 136. /

A magyarországi műv. tört. I. 308.
Corvina 1970.

Mayerhoffer András.

építész.

Pesti. 1690-1771. Műve a budapesti egyetemi - egykor pálos - templom; a gödöllői Grassalkovich kastély.

Magyar művtört 5.
MRT - Minerva 1970.

Mayerhoffer András
építész.

Budapest, Egyetemi templom.
1725–1742. Repr.

A magyarországi műv. tört. II. Kép n. 430
Corvina 1970.

Mayerhoffer András
építén

Egykori Péterfy-palota.
Budapest, V., Pesti Barnabás utca 2
Repr.

A magyarországi műv. tört. II. Kép n. 465
Corvina 1970

Mayerhoffer András
építész.

A gödöllői Grassalkovich-kastély
1744-1750. Repr.

A magyarországi műv. tört. II. Kép. n. 449.
Corvina 1970

Mayerhoffer András
epitén

Műve: Kálvária, Gödöllő (?) 1771
Repr.

A magyarországi műv. tör. II. Képn. 437
Corvina 1970

reas Mayerhoffer építés

Fleischer Gyp., Réh E.: A régi Buda és Pest
építőmesterei Mária Terézia korában.
könyvism. Záradok 1934.
474. l.

MDK

MAYERHOFFER András építész

Gödöllő (Pest m.) kastélya és
v. Grassalkovich kastély (1744-47)
Gödöllő Táncsics út. Kálvária
(1771-75)

Gerő László. Magyar építészet hol-
dó fényképeken 34. l.
Bp. 1957.

Mayerhoffer András, építész M.D.K.

Ausztriából származott, először Ráckevén dolgozott, majd Pesten telepedett le. Nevéhez fűződik a gödöllői Grassalkovich, a péceli Ráday és a pilisi Beleznay kastély megépítése.

Kampis A.: Könyvismertetés. Művtört. Ért. 1958 4 sz. 301.

M.C.K.

Mayerhoffer András

A pesti mesterkör tagja. A kecskeméti piarista templom, a kalocsai székesegyház, a pesti volt Angol kisasszonyok templomkórusának megoldása a pesti mesterkör müködésére mutat s megjegyzi, hogy „a magyar barokk épitészetben számos az analógia a barokk müvészet ‚világi' arculatának... egyházi müvekre való felhasználása."

/Magyar Müvészet Lexikona/

Mojzer Miklós: A váci barokk rezidencia.
Müv. Ért. 1960. 4. sz. 286. old.

So.

Mayerhoffer András, építész MDK

A pesti egyetemi templom tervezője.

-o-: Kuthy Sándor: A pesti egyetemi templom
335-336.

Bp. 1960. július X/7

KÖNYVBARÁTI

R. D. U

MAYERHOFFER A. építész

Esztergom Vármegyeház (1747)

Gerő László: Magyar építészet kalandó kagyonianjai Bp. 1951. 34. e.

K. D. U.

MAYERHOFFER A. építész

Eötvös tér, Egyetemi templom

(1722-1742)

Gerő László: Építészeti stílusok

Bp. 1957. 90. l.

M. D. K

MAYERHOFFER A. építész

Hatvan r. k. plébánia templom

Gerő László: Építészeti stílusok

Bp. 1957. 92. e.

M. D. U

MAYERHOFFER et építész

Bp. Régi pesti kálvária

(1744–1749)

Gevő László: Építészeti stilusok

Bp. 1857 90. e

M. D. L.

MAYERHOFFER A. építész

Bp. Szerb u. gör. kel. templom

(1733.)

Pesti Barnabás u. 55 Péterffy-palota

(ún. 100 éves vendéglő) 1734

Gerő László: Építészeti stílustan

Bp. 1957. 90. l.

M.D.K.

MAYERHOFER A. építész

Pécel (Pest m.) v. Ráday kastély (1747)

Gerő László: Magyar építészet haladó hagyományai Bp. 1957. 47. l.

M. D. U

MAYERHOFFER A. Építész

Bp. Piarista u 2. Egyemeletes palota
(1755)

" Bapsa u 41. Régi perti Kálvária
(1744-45)

Gerő László: Magyar építészet ho ladó
hagyományai Bp 1951. 32. l.

MDK

Mayerhoffer András, épitész

méltatása a

Mojzer Miklós: Mayerhoffer András/Müvészettört. Értesitő 1956.136.old./

cimü cikk.

A magyarországi müvészet története I. Bpest, 1961. II. kiadás. 474.l.

M. D. K.

MAYERHOFFER András

Bp. Grasalkovich-palota, Krisztina-kaf

Bp. palos-templom

Nagytétény Szaraz-Rudnyánszky-kastély

repr.

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 692 - 635. l

MAYERHOFFER ANDRAS

a barokk épitészet legnevesebb mestere

a szentendrei Blagovesztenszka templom felt feltehető tervezője

Horler Miklós -Sallay Marianne- Kuthy Sándor :
Szentendre. Bp, 1960 Müszaki kiadó 142. l

MDK

Mayerhoffer András, épitész

Budapest. Egykori Péterffy-palota. 1756./foto/

A magyarországi müvészet története I. 463.1.
Bpest, 196i. II. kiadás.

MDK

Mayerhoffer András és fiai

Egyetem u.6. egykori Károlyi palota. 1759-68.
későbarokk stílben átalakitva

GenZakBpest. Kézirat. 36. l.

MDK

Mayerhofer A., ép.

A domonkos rend számára épült 1747-49 között
az Ang.kisasszony temploma, a torony 1755-ben.
A mai toronysisakot állitólag Mayerh.A. tervezte
1809-ben.

Genzak. Bpest.

Mayerhoffer András, épitész

készitette az egykori Péterffy-palotát 1756-ban.

A magyarországi művészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 458.1.

Mayerhoffer András

MDK

Egyetemi Templom /Bp. Eötvös L. utca/.
A pesti pálosok 1722 körül kezdték építeni
1742-ben fejezték be. Építésze valószínüleg
Mayerhoffer András volt.
Renoválták 1857-57ben / Achan János/ és
1924-26 /Lechner Jenő/, mely alkálommal Grón
István Bergl freskóit javitotta.
Helyreállitása folyik.

Repr. 184. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
102-103.l.

MAYERHOFFER András, ifj. épitész M.D.K.

(1725-85)

M. András épitész fia

Rados Jenő: Magyar épitészettörténet Bp. 1961. 206.

M.D.K

MAYERHOFFER A. épitész
(1690-1771)
Bp. Peterly-ház (Galamb u) 1756.
repr.

Dombo József: Müvészettörténet Bp. .1960. 263. e.

Mayerhoffer András MDK

Gör. kel. szerb Templom /Szerb u. 4/.

Valószinü alkotója Mayerhoffer András.
A szerbek 1695-ben emeltek, 1733-ban bővitették.

1957-59-ben Pfannl Egon állitotta helyre.
Repr.: 228. kép.

Ikonosztáz Sterio Károly képeivel.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp.1961.

125-126.l.

MDK

Mayerhoffer András

Epreskert. /Bp. VI. Bajza u. 41./

Valószinüleg Mayerhoffer András épitette 1744é
1749 között. /Eredetileg józsefvárosi
Kálvária a Kálvária téren/
1893-ban Stróbl Alajos kezdeményezésére
kö enkint vitték át a mai helyére.

Repr. 239.kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

136.1.

Mayerhoffer András MDK

Eötvös Loránd utca 7. /Mittudományi Akadémia/.

1715-ben Drenker Mátyás kezdte épiteni pálos kolostornak, 1744-ben Mayerhoffer András fejezte be.
Kápolnáját Lippert József épitette 1880-83. Ugyanakkor harmadik emeletet huzott rá és a homlokzatot átalakitotta. Felelős épitésvezető Gottgeb Antal volt.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
102.l.

Mayerhoffer András MDK
és fia
Egyetem utca 16. /Patasiché, Barkóczyó, majd Károlyiópalota/.

16968-ban Kalcher Márton épitette.
1759-68-ban Mayerhoffer András és fia átalakitotta.
1799-ben Jung János bővitette.
1831-ben Zitterbarth Mátyás vég zett rajta javitásokat.

Repr. 181. kép.
Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
100.1.

Mayerhoffer András

MDK

Bp. V. Pesti Barnabás u. 2./Péterffy-palota/

Péterffy János épittette Mayerhofer Andrással 1755-től.
1936 1938-ban Wydler Károly helyreállitotta az 1936-os lebontásból megmaradt részt.

Repr. 217. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

119.1.

S.D.K.

MAYERHOFFER András építész

Fiain keresztül feltehető közvemü-
ködése Erdélyben a gernyeszegi
kastélynál

Gödöllő, Grassalkovich-kastély (?)
(1744–51)

Gács, v. Forgách-kastély (Resr.) ?

Rados Jenő: Magyar építészettörténet B p. 1961. 206,
208.

M.D.K.

MAYERHOFFER András építész

Gödöllő, a volt Grassalkovich-kastély ~~középvizalétje~~ (?) 1742-50.

valószínű közreműködése a régi gyömrői Teleki-kastélynál

esetleg fiain Mayerhoffer János és ifi András on keresztül a régi aszódi pécelé kastélynál

Rados Jenő: Magyar építészettörténet B p. 1961. 205, 206. l.

M.D.K.

MAYERHOFFER András építész

Nevével találkozunk a gácsi kastélyva vonatkozó Forgách-számadásokban

a gódállói kastély egy Hédervárott előkerült tervén,

a hatvani kastély kapujakon rizsnélt rajzon

./.

Rados Jenő: Magyar épitészettörténet B p. 1961. 205,

M.D.K.

MAYERHOFFER András építész
(1690 - 1771)

Bp. v. Pálos, ma Egyetemi-templom ?
(1722 - 42) Repr.

Bp. un. Epreskerti-kalvária ?
(1744 - 49) Repr.

· Grassalkovich-palota ? (1742) lebontva)

· Péterty-ház (1756) Repr.

Rados Jenő: Magyar épitészettörténet Bp. 1961. ./.

9, 184, 186, 192, 194, 196, 199, 201, 203, 205,
200, 206, 208.

藏書印

M.D.K.

MAYERHOFFER András építész

Hildebrandt épületein dolgozott, át-
vette stilusbeli útmutatását.
A pesti cék leghívalóbb mestere
Salzburgból érkezett hozzánk
Kalocsa, székesegyház ?
Esztergom, megyeháza ./.

Rados Jenő: Magyar épitészettörténet B p. 1961. 201.

M. D. K.

MAYERHOFFER András építész
(1690 - 1771)
osztrák származású
1744 - 50. Gödöllő. Grassalkovich
kastély

Művészettörtém tk A B C Bp. 1961. 507, 555. l.

Mayarhoffer András, épitész

müve a budapesti egyetemi/pálos/ templom.

A magyarországi művészet története. I.
Bpest, 1901. II. kiadás. 422.l.

Mayerhoffer András (1690-1771)

salzburgi származású. Művei: pesti Péterfy-palota, Egyetemi templom, pesti szerb templom.

Kastélyai: gödöllői Grassalkovich, Pécel, Nagytétény. (A péceli kastély építtetője Ráday Gedeon).

Artner Tivadar: A barokk művészete. Bp. 1968. Móra k., 129 l., képes

2.

Mayerhoffer András /1690 - 1771/

~~[illegible]~~

A péceli kastély kombokzata (repr.)

Alaprajza (repr.)

Artner Tivadar: A barokk művészete. Bp. 1968.
Móra k., 129 l., képes

110 - 111. l.

Mayerhoffer András

A peti volt józsefrónai Kálvária (repr.)

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes. /Minerva zsebkönyvtár/

153.1.

Mayerhoffer András

műve a régi pesti józsefvárosi Kálvária
(1737-1749)

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. században.
Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvtár/

153. l.

MAYERHOFFER ANDRÁS / 1690-1771 (1)

„a magyarországi barokk kastélyok híres építésze" „1720-ban került Salzburgból Magyarországra, 1724-ben budai polgárjogot kap, de mesterjogot és címet csak 1729-ben. „Pestnek ~~magyar~~ csaknem minden alkotása nevével jelentősebb függött össze" a XVIII. sz. közepén, az (folyt.)

Zsindely Endre: A péceli Ráday-kastély
Bp. 1957. 253-76.l./Klny. Müvészettörténeti Értesitő
1956. évf./

255

Mayr Mihály, festő

Nagyhőflányi részlet a pellengérrel. 1861. Kiamarton, Landesmuseum. Fekete repr. 149. old

Horváth Zoltán: A Sopron megyei községek titkos szimadásairól. 142. old

Oktatósági Ügyintéző
Tárgy:

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XVIII. 1964. Sopron

MAYERHOFFER ANDRÁS / ②

ún. Grassalkovich - vagy gödöllői stílusú Pest környéki kastélyok építőmesterét benne látja a művészettörténet s így méltán sorolják a magyarországi barokk építészet legnagyobbjai közé. Az 1760-as években mind ritkábbak a rá vonatkozó adatok, s 1771-től teljesen meg is szűnnek."

Zsindely Endre: A péceli Ráday-kastély
Bp. 1957. 253-76.l. /Klny. Müvészettört. Értesitő 1956./

270

MAYERHOFFER JÁNOS

a péceli Ráday-kastély építtetéseinek
1766-1774 között irányítója
az 1760-as években Grassalkovich Antal
megbízásából felépíti a máriabesnyői
kolostort és templomot

Zsindely Endre: A péceli Ráday-kastély. Bp., 1957.
253-76.l./Klny. Művészettörténeti Értesitő 1956.évf./

ZJJ

Mayerhoffer András

Rév-helyi-Réh Elemér tevésen áttribuál-
ta stiluskritikai alapon neki a budai
palota nevezőségét. A gödöllői kastéllyal
való kapcsolat Oracsek Ignác működése
révén mutatható ki

Czagány István: A budavári palota és a Szent György
téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

130. l.

1.

Mayerhoffer András

Salzburgban nületett. A pesti pálos templom és a kolocsai nékesegyház terveröje. Mint Johann Lukas Hildebrandt terveit kivitelerő építésvezető került Magyarországra. E munkái végestével nem tért vissza Ausztriába.

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes. /M.nerva zsebkönyvek/

117.l.

Mayerhoffer András

Pesten letelepedett s az építőcéh tagjává vált 1729-ben. Itt szülefett fia apja foglalkozását folytatta.

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes. /M.nerva zsebkönyvek/

117.l.

1.

Mayerhoffer András

a pesti építőcéh mesteve. Hiteles alkotása az egyhozi Péterffy-ház (Pesti Barnabás u. 2.) Neve nagy súllyal szerepel több építkezésnél → ezeket is neki tulajdonítháljuk (Gödöllő, Grassalkovich-kastély, Pécel, Ráday-kastély, Esztergom, egyházi megrekázza).

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századi
Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek

130-131. 1.

Mayerhoffer András

A Péterffy-palota Pesten (repr.)
Grassalkovich-kastély Gödöllön (repr.)

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

130-131.l.

Mayerhoffer András

Egyetemi templom. Pest, 1722-42.
(repr.)

Artner Tivadar: A barokk művészete. Bp. 1968.
Móra k., 129 l., képes.

pesti
MAYERHOFFER ~~József~~ kőművesmester. 1774-ben készíti el a boconádi plébániaház tervét. /Egri Érs.Lltár.Terv.j.268./ Feltételezhető, hogy a boconádi kastély építésénél is közreműködött.(Mojzer ~~M~~É.956.144.1.24.jegyzet/ ugyanis a Szeleczky kastély építését - amelyet 1748 körül emeltek ~~atyjának~~ Mayerhoffer Andrásnak tulajdonítja.-Mayerhoffer József mint budai kőművesmester szerepel 1774-ben, amikor Wuxbaum budai százados mérnök,előtt szerződést köt az egri rác templom építésére. Az építkezés

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

hez csatolt költségvetésben --+ Reischl János Gáspár budai ácsmester, --+ Judl /Endl/ F. kőfaragómester, --+ Láng M. lakatosmester, --+ Kern F. asztalosmester és --+ Baumann J.M.üvegesmester neve is szerepel. Az egri rác templom épitéséhez a királyi engedély csak 1784 november 15-én érkezett meg.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MDK

Mayerhoffer András, épitész

Bpest. Egyetemi templom főkapuja.

A magyarországi művészet történ te I.
Bpest, 1981. II. kiadás. 422.l.

MDK

Mayerhoffer András, építész

Bpest. Egyetemi/egykori pálos/templom.

A magyarországi művészet történ te I. 423.11
Bpest, 1961. II. kiadás.

MDK

Mayerhoffer András és János, építészek

készitették a gödöllői és péceli kastély a pesti Péterffy palotát.

A Magyarországi müvészet története I. 452.l. Bpest, 1961. II. kiadás.

M. DK

MAYERHOFFER András

Feltehető, hogy ő az épetője a nagy-
létényi volt Szárász-Rudnyánszky-kas-
teljnek 1743 és 1766 között

sesz.

Budapest műemlékei II. Bp. 1962. 137, 138. l.

Mayerhoffer András Építész

Gödöllő .Kastély.1744-5o./foto/

A magyarországi művészet története I.
Bpest,II.kiadás.1961. 454.1.

MDK

Mayerhoffer András
Angolkisasszonyok templom
Váci u. 47.

Kö épkori elpusztult templom helyén 1747-49 közt épült, a torony 1755-ben, a domonkosrend számára, talán Mayerhoffer András müve.
Mai toronytető 1809-ből.

Helyreállitási 1957-ben Horler Miklós gondozásában megkezdődött.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

129. l.

Repr. 231. kép.

Mayer hoffer András

építész

l

Heckler M. M. Tört

160. l.

MDK

Mayerhoffer András

Pálinkás László: Esztergom XVII.századi művészeti emlékei. Bp. 1937.63-76.o.

Mayerhoffer (Antal)
pesti építőmester
1.

Hel Ervin.

Mesterek és mester-
munkák. Bp. 1938.
1/2. l.

Fenti valószínűleg
Mayerhoffer Antallal
azonos

Mayerhoffer András épitén M.D.K.

1729 ben lett pesti polgár. A pesti egyetemi (egykor pálos) templom (repr: 439 o.) és és a ~~kot~~ Kalocsai kéresegyház felépítésében volt nagy szerepe.

Kampis, Magy. müv. Bp. 1960 438

Mayerhofer András és fiai

MDK

A Károlyi palotát 1759-68 között Mayerhofer András és fiai nagyszabásuan átépitették. 1779-80-ban Jung Józseftobább bővitette.

233.o.

Borsos - Sódor -Zádor : Budapest. Bp. 1959.

MDK

Mayerhofer András és fiai

A Károlyi palotát 1759-68 között Mayerhofer András és fiai nagyszabásuan átépitették. 1779-80-ban Jung Józseftobább bővitette.

233.o.

Borsos - Sódor -Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Mayerhoffer András

vezette az Egyetemi templom építésének
legnagyobb renét.

Az Egyetemi templom és rendház.
Budapest, 1971. 6. sz. 1.

Mayerhoffer András

1759 körül ujtornyot épített a jászberényi rk. templomon.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem V (1967-68) Budapest, 1970.

1991.

Mayerhoffer tudós
építés

Idegen eredetű, M.o.-on megte-
lepedett családból származott.

~~A magyaros~~ Radó: Magyar építészettörténet
Műszaki könyvkiadó 1971 12.

Mayerhoffer András
építész.

/1690 - 1771/ Valóminű, hogy a hérő varoluk ~~[illegible]~~ vezető mestere.

Egyetemi templom / 1736 - 42 /

Radó: Magyar építészettört. 190.
Műszaki kiadó 1971.

Mayerhoffer András

építén

~ műve a volt pálos, ma Egyetemi

templ. Bp. Rept.

Lados Lenő: Magyar építészettört. 232. kép

Műszaki Kiadó 1971. 233. -"-

Magerhofter András
építén

~ közvetlenül-ködött a gárdi volt Forgách-
- kastely építésénél.

Radó: Magyar építésmettőrt. 213.
Műszaki Kiadó 1971.

Magerhotter András
építén

/?/ Volt Grassalkovich kastély
1742-50. gödöllő.
Repr.

Radó: Magyar építészettört. 259. kép.
Műszaki kiadó 1971.

Mayerhoffer András
építén

~ műve a Bp.-i volt Péterffy palota
/1756-ban hénült el/

Raab: Magyar építénettörténet.
Műszaki Kiadó 1971.

Mayerhoffer András

építén

Talán az ő vezetésével épült

1747-ben az mai Megyeház.

Radó: Magyar építészettört. 204.

Műszaki könyvkiadó 1971.

Mayerhoffer András

1729-35-ig a pesti pálos (Egyetemi) templomot 17. sz. reprodukció.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970:

957

Mayerhoffer András

1746 körül vázlatot készíthetett a gödöllői Grassalkovich kastélyról.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970. 152 l

50 l

Mayerhoffer András

egyetlen hitelesen bizonyitott önálló
műve az 1756-ban épült Krist ház.
Pesten

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970. 152 l

44 l

Mayerhoffer András

Drenker Mátyás halála után került a céhbe, ő folytatta a bp-i pálos „bazilikának" építését, 6 év után a pálosoktól megvált. Siegl Márton folytatta a munkálatokat.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970. 152 l

43 l

Mayerhoffer András

1724-ben kőmüvesmester, céhbe
jutása 1726-ra esik.

Voit Pál: A barokk Magyarország,
Budapest, 1970. 152 l

1) Mayerhoffer Andrés

építész

/1690-1771/. Salzburgból érkezett M.o.-ra.

A rácherei kastély építésénél jelen volt.

Műve: mai Egyetemi templ. /Bb./, kalocsai sékesegyház /?/; volt besti

Radics: Magyar építészettört. 207.

Műszaki kiadó 1971.

Mayer Zombori Erzsébet

„Kompozíció"

– grafika

Igaz Szó 1977/7 566rd

2) Magyarhoffer András
építén

Grassalkovich - és Péterfy paloták, eszt-
tergomi megyeháza, eperesherti kál-
vária. Nevét megtaláljuk a gácsi
kastélyra vonatkozó Forgách - számadásokban, a södöllői kastélynak
Raab: Magyar építészettőrt. 207.
Műszaki kiadó 1971.

3) Magyarhoffer tudós

építén

egy fléderváratt előkerült tervén, a hatvani kastély kapujához kiszült egyik rajzon, a gyömrői, régebbi Teleki kastéllyal kapcsolatban és valószínűnek tartjuk közreműködését - eset

Rados: Magyar építénettőst. 207.
Műszaki kiadó 1971.

4) Magerhofer András
építén

leg fiain – Magerhofer János / 1721-50 /
és ifi. Magerhofer András / 1725-85 / ne-
veplésén keresztül a régi ascódi, pé-
celi, Erdélyben germyeszegi kastélyon.

Raáb: Magyar építénettört. 207.
Műszaki Kiadó 1971.

ifi. Magerhoffer András
építéa

/1725-85/ Magerhoffer András épí-
téa fia.

Radó: Magyar építészettört. 207.
Múzeum kiadó 1971.

Magyarhoffer Andrés
építén

Feltehetőleg ~ műve volt a mamár le-
bontott pozsonyi Grassalkovich palo-
ta. 1742-ben épült.
Repr.

Rados: Magyar ~~ép~~ építénettört. 204,
250. kép.
Műszaki kiadó 1971.

Magyarhatter Andrés
építén

Eperskerti kálvária.

Repr.

Rados: Magyar építészettört. 192.
Műszaki kiadó 1971.

Mayerhoffer András
építén

~ terve feltehetőleg az eperjeskerti kál-
vária. Épült 1744 - 1749 között.

Raáos: Magyar építékettőt. 192.
Műszaki Kiadó 1971.

M.D.K.

Mayerhofer András, épitőmester

XVIII. sz. végi pesti kőfaragómester tevékenységével kapcsolatban.

Művészettörténeti Értesitő, 1968. XVII.évf. 3-4. sz.
Moess Alfréd: Egy 18.századi pesti kőfaragómester munkássága. Adalék a 18.századi magyar épitészettörténethez.

245. old.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Mayerhofer András és fiai

A Károlyi palotát 1759-68 között Mayerhofer András és fiai nagyszabásuan átépitették. 1779-80-ban Jung Józseftobább bővitette.

233.o.

Borsos - Sódor -Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Mayerhofer András

valószinüleg az ő tervei szerint épült a Váci utcában az Angolkisasszonyok kol stora és temploma /eredetileg a domonkosok számára 1747-49 között.

A Szerb utcai gör. kel. szerb templomot 1733-ban valószinüleg az ő tervei szerint bővitették.
231-232. o.

Repr.: A Szerb utcai gör. kel. szerb templom a XVIII. század elején.
233-o. 240. kép.

Boross - Sándor - Zádor : Budapest. Sp. 1950.

Mayerhofer András

A pesti pálos, ma Egyetemi templom /1725-42/ építésze.

.231.o.

Repr.: Az Egyetemi templom homlokzata az egyetem központi épületével.
230.o. 237. kép.
Az Egyetemi templom belső tere .
231. o. 238. kép.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1969.

Mayerhofer András

építész

MDK

1755-ben épitette a Péterffy- , később Krisztházat / Barnabás utca kettő/

231oo.

Repr.: A Péterffy-, Kriszt ház barokk kapuja.

229.o. 236. kép.

Borsos - Sódor - Zádor: Budapest. Bp. 1959

MDK

Mayerhoffer András épitész

Központi szeminárium épülete
/ volt Pálos kolostor/

Vigilia, 1948.jun. XIII.6. sz.368.l.- Jajczay János:
A 3oo éves pesti szeminárium.367-369. l.

M. D. K.

MAYERHOFFER András építész

Esztergom, Bottyán J. u. 3. sz. ház kapuja (?) 1747. (153. rép.)

Dercsényi Dezső - Zolnay László. Esztergom
Bp. 1956. 85. l.

M. D. K.

MAYERHOFFER András építész

Esztergom un. Török generális háza (?)
(Bathyán János u 3. sz.) 1747. (146. kép)

Dercsényi Dezső – Zolnay László: Esztergom
Bp. 1956. 85. l.

MDK

Mayerhoffer András épitész

Esztergom, Török generális házának kapuzata

Kardos Gy: Magyar klasszicista épitészet társadalmi, gazdasági és politikai alapjai. Bp. 1952 9,

MDK

Mayerhoffer András épitész 12/

A nagytétényi kastély reprodukciói:

Csery É.-Fülep F: Nagytétény müemlékei.Bp.1957
cimlap, 27,3o-31,

MDK

Mayerhoffer András épitész

Grassalkovich Antal pesti palotája 1735
A ráckevei kastély palléra
Gödöllői kastély 175o
A nagytétényi kastély épitője / Dáni Géza szerint

1729-től a pesti épitőmesterek céhének tagja

Cserey É.-Fülep F: Nagytétény müemlékei.Bp.1957

 M. D. K.

MAYERHOFFER András építész

Salzburgi

1724-ben Pesten telepedett le.

1754-56. Pest. Péterffy-palota (V. Pesti Barnabás u)

Pest, Egyetemi t. (?)

" görög-keleti szerb t. (?)

" epreskerti kálvária (?)

" angolkisasszonyok egyházát

./.

MAYERHOFFER, András építész

Kalocsa, székesegyház átépítése

Hatvan, templom

Esztergom, megyeháza

Gödöllő, Grassalkovich kastély

Pécel, kastély

Genthon István: Az egri líceum 7. l.

Mayerhoffer András MDK
építész

A gödöllői kastélynál "az első építkezés mestere"
14.o.

Repr. A gödöllői kastély építési korok szerinti vázlatrajza. 12.o. 3. kép.

ifj. Dümmerling Ödön: A gödöllői kastély.
Müv. Ért. 1958. VII. évf. 1. sz. 9- 31.o.

Mayerhoffer András. M.D.K.

1720 előtt került Salzburgból Magyarországra. Talán Fischer von Erlach mellett működött. Lehet az is, hogy pallérévei Hildebrandtnál töltötte és így került Savoyai Jenő szolgálatába Magyarországra. 1724 Pesti polgárjogot nyer, 1729-ben mesterjogot.

Mayerhoffer a XVIII. század első felének a városi-polgári és vidéki kastélyépítkezés legönállóbb mestere.

Gödöllői (1744-1750) gácsi (1736) péceli (1747) anódi natvani (1754) nagytétényi (1763) bükkösdi (1786) gernyenegi (1772-1778) kastélyok megoldásai mutatják, azt az utat amelyet Mayerhoffer András polgárias gondolkodású alkotó nelleme vitt át a kastélyépítészetre is. A pesti Grassalkovich palotával megegyező stílusbeli rokonságot mutat Biró Márton veszprémi püsp. sümegi palotája. (1750 k.)

dr Vardoss György: Amagyar barokk és zopf építészet rövid ismefoglalása. 1952. Mérnöki Továbbképző Intézet előadás sorozatából M.19

151. 17 l.

Mayerhoffer András vagy fia építén M.D.K.

Valószínűleg gernyeszegen működött Mayerhoffer András vagy a fia Teleki József megbízásából a kastély építésén.

dr. Kardoss György: A magyar barokk és zopf építészet rövid összefoglalása. 1952. Mérnöki Továbbképző Intézet előadás-sorozatából. M.19

17. l.

Mayerhoffer András építész. M.D.K.

1720 előtt került Salzburgból Magyarországra. Talán Fischer von Erlach mellett működött lehet az is, hogy pallérévéit Hildebrandt nál töltötte és így került Savoyai fenő szolgálatában Magyarországra. 1724 Pesti polgárjogot nyer, 1729-ben mesterjogot.

Mint Hildebrandt magyarországi terveinek kivitelező mestere a ráckevei, budafoki és bélüfli kastélyt befejezi

1732-35 Grassalkovich Antal palotája Pesten.

Barkóczy Ferenc érsek palotáját átépíti (mai Károlyi palota helyén.) 1754-56 Péterffy-palota (Piarista u és Galamb u sarok) később Grabovszky és a Krist család kezén.

1715-ben kezdik építeni Mayerhoffer A. közreműködésével a Pesti pálos templomot. Alapkő letétel 1725.

1757 Jeszenovszky palota

1760 régi Athenaeum épülete.

dr Kardoss György: A magyar barokk és zopf építészet rövid ismeftoglalása 1952. Mérnöki Tovább képző Intézet előadás-sorozatából M.19 12, 14, 15.l.

Mayerhoffer András, épitész.(1690-1771) MDK

Gödöllő. A Grassalkovich-kastély templomának főoltára. 1750 körül. (repr.)
A pilisi kastély. (1748)
A gödöllői Grassalkovich -kastély.
140.o.
A hazai barokk-rokokó épitészet legkiválóbb képviselője.
141.o.
Kalocsa. A székesegyház főkapuja. (repr.)
141.o.
M. szerepe a hazai XVIII. sz.i hagyomány kialakitásában.
142.-143.o.

Mojzer Miklós: Adatok Mayerhoffer András működéséhez
Müv. Ért. 1956.V.évf.2-3.sz. 136-145.o.

Mayerhoffer András, épitész. MDK;

Valószinüleg az ő irányitása mellett kezdte el fia, ~~ifj.~~ M.János, a péceli Ráday-kastély átépitését (1755-1766). Lehet hogy a kastély terve is az apáé.
1759-ben Pesten együtt dolgoznak a Sőtér-kurián.
A Grassalkovich-stilusu kastélyok tervezője.
255.

Zsindely Ferenc: A Péceli Ráday-kastély.
Müv. Ért. 1956. V. évf. 4. sz. 253-276.o.

Mayerhoffer András, építész MDK

/r/ gr. Csáky Imre érsek 1728-ban bizhatta meg Mayerhoffert a kalocsai székesegyház tervezésével.
A pesti egykori pálos - ma egyetemi - templom legkiválóbb egyházi alkotása. (1768-1771)
136.o. (repr. 137.o.)
A kalocsai székesegyház homlokzata (bef. 1754)
137.o. (repr.)
A kecskeméti piarista templom (1729)
138.o. (repr.)
Nyitra (Nitra). Piarista templom szentélye a főoltárral. 1742 körül. (repr.)
Bp.Egyetemi templom főoltára.Bef. 1748.(repr.)
139.o.

Mojzer Miklós: Adatok Mayerhoffer András működéséhez
Müv. Ért. 1956.V.évf.2-3.sz. 136-145.o.

M. D. K.

MAYERHOFER András építész

Gödöllő Grassalkovich-kastély (1744-1750) ?

Ybl Ervin: Ybl Miklós 47,

M.D.K.

MAYERHOFFER András épitész

Egyetem-u 4. sz. ház kapuja

Müvért. 1952.

Dercsényi Dezső: Magyar müemlékvédelem a felszabadulás után 149.l.

M. D. K.

MAYERHOFFER András építész

Bp. Egyetemi Telefonom 1722-42

Magyar építészet, Bp. 1954. 66. l.

R. D. R.

MAYERHOFFER András építész

Bp. V. Piarista u 2. Egyemeletes palota
(Peterffy-ház később Strászt-ház)

1755

Magyar építészet, Bp. 1954. 66. l.

Mayerhoffer András

építész MDK

Egykori Péterffy palota.Bp./Repr.417.o. 325.kép/
1756.

Magy.Müv. Tört. I./szerk. Dercsényi/ 414.o.

M.O.k.

Mayerhoffer András építési

Valószínűleg az ő műve az esztergomi
megyei tanácsház. 1747 körül

Esztergom városképi és műemléki
vizsgálata. Bp. 1957 47

Mayerhoffer András 1690-1771 MDK.
építész

A pesti Mayerhoffer Andás ésJé zsef a gödöllői,
a pécel kastély; a pesti Péterffy palota mestere.

Repr.: Gödöllő,Kastély. 1744-50.
Épitette. Mayerhoffer A.
/408.o. 315.kép./

Magy.Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 408.o.

/Megjegyzés: Talán Mayerhoffer János???
V.ö. 441.o./

MDK

Mayerhoffer András

építész (1690-1771)

a gödöllői és hatvani kastélyokat építette Grassalkovich Antal számára.
Pécelen, Naszfétényben és Amódon is épített kastélyokat.

Dombi Mév. tört.

261

M.D.K.

Mayerhoffer András
építész

Mayerhoffer tervei szerint épült a Péterffy palota 1756-ban. Ugyancsak M. terve szerint ujitották meg a szerb templomot 1733-ban.

Budapest székesfőváros történeti muzeuma kiállítása. Buda Óbuda, Pest 1800 előtt Budapest, 1946. 13 lap.

Mayerhoffer András
építész

M.D.K.

Ma az angolkisasszonyok rendháztemploma, azelőtt a domonkos templom 1747-1755-ben Mayerhoffer tervei szerint készült.

Budapest régebbi főváros történeti muzeuma kiállítása: Buda Óbuda, Pest 1800 előtt. Budapest 1946. 14 lap.

Mayerhoffer A
építész

M.D.K.

A Grassalkovich palota Mayerhoffer tervei szerint épült 1735-ben. A mostani egyetemi templom elődje pálos templom 1725-1742-ben tervei szerint készült. A józsefvárosi kálvária (1747-1749) is az ő tervei szerint épült.

Budapest székesfőváros történeti múzeuma kiállítása:
Buda, Óbuda, Pest. Budapest 1946. 13 lap.
1800 előtt

Mayerhoffer András MDK

Kálváriája az Epreskertben /Bajza u. 41/

125.o.

Székely László /szerk/: Budapesti zsebkalauz.

Bp. 1959.

Mayerhoffer András

MEK

Egyetemi templom

45.o.

Székely László/szerk/: Budapesti zsebkalauz.

Bp. 1959.

Mayerhoffer András

épitész MDK

Bp.V. Pesti Barabás u. 1. lakó ház a régi " Kriszt-ház" vagy "Százéves vendéglő" épitője --Révhelyi Elemér szerint.

Gerő: ~~É/p~~ ÉpMüe 388.o.

Mayerhoffer A ndrás

épitész MDK

A ' Forgáchok gácsi várkastélyát alakitja át.

Zsindely Endre: A péceli Ráday-kastély
Bp. 1959. 8.o.

M.D.K.

Mayerhoffer András
építész

A péceli kastély gyönyörű lépcőházát ő alkotta

Zsindely Endre: A péceli Ráday kastély 18 l.

M.D.M.

[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Mayerhoffer András
építész

M.D.K

Sok pastélyt épitettek Pest környékén u.n.
„Mayerhoffer stilus"-ban, ilyen a péceli épitmény is.

Isvídely Endre: A péceli Ráday kastely 14 l.

Mayerhoffer András
építész

M.D.K.

Sok magyar kastély dicséri művészetét.

Zsindely Endre: A péceli Ráday kastély.

8 l.

Mayerhoffer András

építész MD K

Repr.: Gödöllő. Kastély./1744-XØØ 1750/.

566.o.

Révhelyi Elemér dr.: A magyar reneszánsz és barokk művészet közép-európai helyzete.
ÉKK 1959 3-4.sz. 563- 567.o.

Mayerhoffer András

terveste ésafiával 1755-66 között
Kivitelesztették a pécelí Ráday-kastélyt

Budapest története III.Akadémiai Kiadó
Bp.1975

25 hold.

Mayerhoffer András

neve említve a gödöllői

kastély kapcsán említve

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó 1975.

460. old.

Mayerhoffer András

Építette Péterffy János Úrályi ítélőtáblai ülnöknek a mai Pesti Barnabás u. és Galamb u. sarkán álló házát, a Péterffy palotát, amely 1756-ban épült.

Budapest története III.Bp.Akad.kiadó 1975

233.old.

Margerhoffer András

A Károlyi palota 1759-es átépítésére Zopott megbízást.

Budapest története III.Bp.Akad.kiadó 1975

232.old.

Mayerhoffer András
építőmester

4 od
2 Prg Művel

533.0.

Mayerhoffer András

építész

l.

Építészet

1942. 15. l.

Szépművészet

Mayerhoffer András

Láda
2

Szépművészet

1942. 245. l.

2szer fordul elő.

BUDAPEST
42 1 24

Mayerhoffer András

l

Heklerling

102. l.
103. l.
104. l

Fenti csak kivitelezte
az pesti egyetemi templomot-
it tervező ismeretlen

A Látrolekos két [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

8617. Korvin Testvérek, Bpest.

$^1/_4$ évi

Fizetendő 190.....tól havi.....kor.....fill. részletben.

Mayerhoffer

András

l.

Hekler Ung

110 l.

megállapitott és a még

felmerülő költségek erejéig

végrehajtató javára

v —— tást szenvedő ellen az

utóbbi nak ——

ingóságaira el —— és az 1912 : VII. t.-c.

26. §-a értelmében a végzéssel ellátott kérvény-

példányokat a végrehajtatónak kiadja.

A kiadmány hiteléül:

kezelő.

Mayerhoffer András

építőm.

Réh Elemér: Az

egykori Péterffy-palota

és annak mestere. – Das

ehemalige Péterffy Palais

und sein Meister. Bp.

1930. 61. Herrmann

kapk. 1930. 8. n.)

Mayerhoffer András

épitész id.

l.

Birógernyeszegi

46. l. - 73. l.

74, 75, 77 l.

10785.

t széles gallérral és kendővel,
t tojásdad medaillonban. Felirata fölül:

LLENTIS-
ominus.

E

n.
tri temporis, Coloniae. Lib. V.

Mayerhoffer András

l.

La Rosée

5 y. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Mayerhoffer András
épitész

irod
z
Lechner 1940
180. l.
184. l

Mayerhoffer András

épitész

(neve az alábbi forrásban emlitve nincs.)

Krészt-ház

(Rendkivül rossz képpel.)

Horváth Elemér és Horváth Mária =

Irások Budapestről

Bp. 1940. 93-97. l.

Mayerhofer András
épitész

hárd
-z

Kapossy János

Magyar Művészeti
akadémia terve a
XVIII. században.
Bp. 1941
8-l

Széchényi István gr.

Mellig, tojásdad
tó. Hátrafésült hoss
vegyül, szemöldöke és
vállravetett zsinóros m
Tekintse jobbra felmag
„Jakobey K.
1860."

Vászon, mére
Vétetett 2900
Festette: Ják
Ára 40 Ka
Elszámoltatott

Mayerhoffer András
épitész

l.

Raphael
142. l.

Colonia Apulensis VI. 777

Mayerhoffer András

---

l. Biró Erdmüv

136. l.

LXXX. TÁBLA.

LXXX. TÁBLA.

Mayerhoffer András

épitész

l.

Hekler M.M. Tört

139. l. 140. l.

~~Puska VII. 155.~~

Mayerhoffer András

lásd

Hekler M M Tost

144. l.

Vaslámpa felső rezje, fogóval VII. 241.

Mayerhoffer András

l.

Hekler Miltsört

161. l.
167. l.

Szijvég, római IX. 85.

Mayerhoffer András

1

A Pesti Városháza

1938. 10. 22. 9 l.

sörgyári vezérigazgató, akinek áldozatkészségéről nagy szeretettel emlékezik meg a restaurátor:

— A vendéglői rész restaurálását és stilusossá tételét nagy megértéssel támogatta a sörgyár. Régi cinnkorsókat, korabeli lámpákat, agancsokat adott a régi ház régi hires vendéglőjének diszitésére.

Egyébként három hónap alatt készült el a nagy munka, amelyhez különben egy év kellett volna.

A régi ház arca megszépitve és «ránctalanitva» néz az ujabb évszázadok elé...

HESZ FERENC.

— **Antal államtitkár a Déryné játékszin-mozgalom élén.** A budai polgárság köréből megindult és az állandó budai szinház felépitésére irányuló mozgalom elnöki tanácsa néhai *Balogh* Elemér titkos tanácsos halálával megüresedett ügyvezető elnökséget *Antal* István dr. államtitkárnak, a mozgalom egyik legrégibb vezető tagjának ajánlotta fel. Az elnöki tanács határozatát és kérését küldöttség tolmácsolta. *Antal* államtitkár válaszában hangsulyozta, hogy nagy elfoglaltsága ellenére is kötelességének érzi elvállalni a Déryné játékszin létesitésére irányuló mozgalom vezetését, mert a mozgalom *olyan célt tüzött maga elé, amelynek megvalósitása nemzeti érdek.* A küldöttség tagjai hálás köszönettel vették tudomásul az államtitkár elhatározását.

Amikor a v
sának ötlete f
volna a kortá
hály szobrána
volna. Tompa
egykoru kort
az elődjük
utcsináló). Ha
ség is, de egy
a „Madár fia
versek költője
vésze a magy
Már néhai
emlegette, hog
szobor közöt
Zrinyi Miklós
lóban rendkiv
szik, jóvá tesz
nak sorában
veszedelem" k
~~még nem tud~~
~~készitteti, sem~~
~~Reméljük, hog~~
~~zesebb magy~~
~~kének.~~
Éppen ekk
Katona Józse
tője máig leg
irodalmunkna
személyes em
töltötte a rég
Korai iroda
közül nincsen
konai Mihály
mondnak sen
tudja, mi a
a *két Kisfalu*
és Károlyé, a
abban, hogy
az irodalom

Mayerhoffer András

épitész

Gödöllői kastély 1744.

A kastélynak fenti által alázott tervét a Zsélyei-Zichy levéltár őrzi.

Láid

Bierbéptört

191, 296. l.

192. l.

tet, VII. tábla.

Mayerhoffer András

épitom.

rod

Les Pbreg

76, 77, 78. l.

79, 80. l.

IRODALOM

-Mo.Müeml.II.604.l.

-Némethy L.:Egyh.müv.lap.
1881.231.l.

JEGYZET

Mayerhoffer András

l.

Bierkeptört

296. l.

1897. évfolyam, XXXI. kötet, XIII. tábla

Mayerhoffer András

Grassalkovich-palota és

Péterffy (Kriszt) ház

l.

Bierbéptőrt

196. l.

Pálos (egyetemi) templom

n. o. 197. l.

n. o. 208. l.

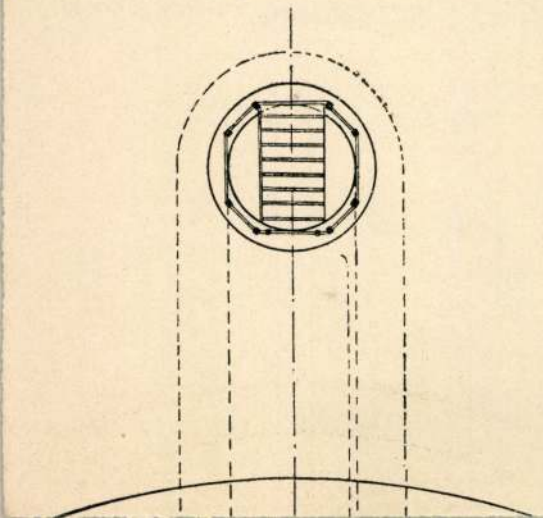

Mayer Hoffer András

1690–1771.

l. Orsz Teleki

18 l.

451/1905 sz. máj. 23.

Hivatalból Szalay Imre és dr. Schönherr Gyula debreczeni
úriszámlája érvényesítés végett áttétetik a számvevőség
hez. V. 27.

Mayerhoffer András

építész

1, Péter II.

44. l. 46, 47 l. és

49. l. képpel

Mayerhoffer András

épitômester 1690–1771.

vöd
3

Réh Elemér: A
~~[illegible]~~ régi Buda és Pest
épitômesterei Mária
Terézia korában. Bp
1932. Ism.

Bierbauer Virgil dr:

Tér és Forma

~~[illegible]~~ 1932. 250, 251. l.

1842

Mayerhoffer András id

1.

Tanulmányok Pest II.

89. l. 92, 93. l.
94. l. 96. l.

Mayerhoffer András

l.

Gerevich Emlékkönyv

160 l.

St. Servaes.

A középtért a bás
tett vár foglalja el, melynek
vezet, a háttért hegyek képez
kétfejü sasos lobogó alattlov
a lebegő mondatszalagon:

ST: S

alól balra: I. Peeters ex. An

Rm., mér. a rl. 10.8

131

Mayerhoffer András

l.

Tanulmányok Budapest I.

81. l.

Mayerhoffer András

építőmester Pest

lásd

Bónisné Vác

75. l. 76. l.

gemahnende, geradezu als Zwillingsschöp
Szilágy.

Die Katedrale von Gyulafehérvá
Kunstdenkmäler, sondern auch ein geheil
Begräbnisstätte der Fürsten, der Hunyad
des Ladislaus, der Königin Isabella und
Pantheon Siebenbürgens. Was die künstl
te Schlachtenszenen darstellenden seit
und Reichsverwesers Johannes Hunyadi be
der abgerundeten vereinfahender Formau
die besondere Art ungarischer Formgesta
lich Zweifel geäussert, ob die obere Plat
Tat zum Sarkophag des grossen Feldherrn
sten aus dem XVI. Jahrhundert Stephan Bo
Falle kann diese Deckplatte neben den
gleichwertiges Denkmal der ungarischen

Die von Stephan dem Heiligen und

Mayerhoffer András

/

VÁROSPOLITIKAI NAPLÓ.

Megjelenik évenként tízszer. Felelős szerkesztő: LÓRÁNTH LÁSZLÓ. Szerkesztőség: Bpest, V., Szent István park 18. — Előfizetési ára egész évre melléklettel együtt 40 P, egyes szám ára 2.50 P.

1938. II. ÉVF., 4—5. SZÁM. Kempelen Ágoston: Városrendezés. *Tábori Kornél:* Magyar kultúrértékek Franciaországban. *Kelényi B. Ottó:* A főváros történeti kiadványai. *Ternyey Árpád:* Szörnyű hintán (vers). *Pakots György:* Az árvizi hajós. *Tersánszky J. Jenő:* Városliget. *Borsos Miklós:* Új kapavágás töretlen ugaron. *Fehér Árpád:* Pesti cigánykirály. *Halmi Bódog.* Anatol. *Zelk Zoltán:* Budapesti cigánysoron. — Pesti könyves polc.

6—7. SZÁM. Schuler Dezső dr.: A munkanélküli ifjúság. *Karinthy Frigyes:* Vigyázat, robbanunk! *Lóránth László:* Kánikula. *Karinthy Frigyes:* Pesti árverés. *Nagy Endre:* Novella. *Vitéz Miklós:* Édesanyám. *Nagy Lajos:* Pesti ember egy napja. *Kálmán László:* Pesti turista. *Ternyey Árpád:* Árnyak vagyunk. *Szenes Erzsi:* Emlékek szigete — Margitsziget.. *Gálos György.* A Krist-ház története. *Goda Gábor:* Három pesti figura. *Lóránth László:* Búcsú Nagy Endrétől. *Pálffy Lajos:* Pesti vidám rovat *Iván György:* A pesti ügyvéd.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Mayerhoffer András id.

Irod:

Kelemen Lajos: A gernyeszegi Teleki-kastély. Bíró József könyve. Pásztortűz. 1939. 192. l.

stílusban építik át, majd a török h
százalékuk. Amit a magyar törté
eseménye meghagyott, azt a barok
XVIII. század megnemértése romb
át saját ízlésére. Hasonlóképen kise
ból a falképanyagnak, főként az

Ha el is pusztultak Árpád-kor
a szerzetesi templomok, faragott
esetleg másodlagos felhasználásb
tesznek egy nagyrészben megsemn
szellemi összetevőiről, stílusáról,
érvényesek ezek a meggondolások
ben. Láttuk már Henszlmannál is,
megtalálni és a pusztítás még ásatá
utóbb a tőle még feltárt falakna
megmaradt, több problémát ad, n
kell az idegen analógiákhoz, felte
viszonylagos biztonságos talajára
bazilika esetében tehát fokozott
anyag értéke és jelentősége.

A kőtár egyik eléggé határoz
István korának jellegzetes művész
kodik. Gondolunk elsősorban a
számú töredékeire (nagyrészt oszl
antik művészet élesen metszett ak
velek többnyire csavart, tokszerű
ják az egész oszlopfőt. Maga a m
ban a késő császárkorban fogal
Keletre, de fennmaradását inkább

Mayerhoffer András

ejtőernyős

1.

Tanulmányok Bp.

multjából

III. 55. 1.

Csörgők bronzból, szkytha, Sümeg vidékéről VI. 127

kibélelve; a kettéle fanem
eszerőt adta meg az íjjnak,
edetű s nálunk csak a XIV.
n Felső-Magyarországban.
alás után terjedt el, bár a
eleneteket ábrázoló ezüst-
rzsákkal sokszoros össze-
figyelembe veendő, hogy
m igen alkalmas vadász-
mai hazában honosodott

nagyar vadászat. Új szoká-
kutyái terjedtek el a régi
nemzetnek életviszonyai is
ok, meg az egész Kárpát-
usztaságot.
. A honfoglalás előtt még
is mellett is folytattak; az
életfoglalkozás, elvesztette
rá magukat; az Árpád-kori
n álló cselédekből állt, kik
elemből kerültek ki.

1.

2.

535. ábra. Lőportartók. 1. A XIX. századból, kiáll a sz.-fehérvári múzeum; 2. a XVII. századból, kiáll. hg. Batthyány-Strattmann Ödön.

nálunk is megvolt valaha, egy pár nyom
medvefogás is, melyet az 529. sz. ábránk

A farkashoz különben szintén fű
mikor nagy esküt tettek, olyankor farkast
de úgy tetszik, hogy a farkasban
a rossz szellem valami megtestesü-
lését hitték, a mi a farkasvadászat
módjában is kifejezést nyert. Szo-
kásban volt ugyanis az agarak által
felhajtott és lefülelt farkast buzo-
gánynyal verni agyon vagy pe-
dig lóhátról folytonosan hajszolva,
agyonkorbácsolni.

A legősibb vadászfegyver a
nyíl, melynek alakja és nagysága a
vadhoz képest nagyon különböző volt. Sz
végű, háromszárnyú, villaalakú és nehéz
csak az utóbbiak nem fordúlnak elő.

A bunkósvégű nyilat a becses bu
Bizonyára meg volt őseinknél is, a míg a ma
oly bőviben volt mindenféle becsesbőrű v

Mayrhoffer András

l.

Schoenkörpvárosh

130. l.

Mayerhoffer András

laid

Uxa. 136. l.

A felmentésre irányuló kérvényeket a beiratkozási határidőt követő 14 napon, utólagos beiratkozás esetén az ezt követő 3 napon belül fogadja el az illetékes kar dékáni hivatala.

Leckekönyve aláiratásakor mindenki negyed ív papíron nevét, kari hovatartozását, évfolyamát és születési évszámát feltünteti és a II. és III. évfolyamok hallgatói egyúttal bejelentik azt is, hogy a kötelező testnevelést vagy valamilyen sportágat választanak-e. A sportágat meg kell jelölni. Csakis olyan sportág választható, melynek ápolására a József Nádor Műegyetem ifjúsági sportegyesületeiben alkalom nyílik. A testnevelés heti 2 órában (éspedig hetenként csak egyszer) az egész féléven át kötelező. A testnevelési csoportbeosztást a testnevelési előadó állítja össze. Mindenki csakis a kijelölt időben és csoportban tehet eleget testnevelési kötelezettségének. Az esetleges elmaradás, megfelelő igazolás hiányában, a félévvégi aláírás megtagadását vonja maga után. A sportolók a műegyetemi ifjúsági sportegyesület által megszabott időben hetenként többször is résztvesznek a gyakorlatokon, ahol megfelelő ellenőrzés alatt állanak. Meg nem felelő magatartás, elmaradozás, kelletlen sporttevékenység esetén a kötelező testnevelésen való részvételre utasíthatók; ezzel a szabad választás kedvezményének megvonása jár együtt.

Budapest, 1937. augusztus hó 31.

A *rektor.*

Mayerhoffer András

+ Pest 1771. aug. 14. 81 éves korában.

a bpesti egyetemi templom

tervező építésze

l.

Arch. Ért. - 1931.

169, 170, 171. l. 172. l.

182. l. 183. l. 184. l.

185. l.

Matyó noba VI. 167

Mayerhoffer András

salzburgi építőmester

1724 dec. 11. nevi

meg Pesten a polgárogot

1715-től [illegible] az ország-ban

lásd okv.

Arch. Ért. 1929

220 és köv. [illegible]

lapokon

~~Bedeg b.n. III.128.~~

Mayerhoffer András

ifj.

építőmester

L.

Arch. Ert. 1929

222. l.

Érkezett 1905 okt. 23.

A 31/1905 sz. (Vácz 1905 okt. 21.)

A váczi múz. egyesület a múzeum elhelyezése és az alap-szabályok megerősítése tárgyában kelt leiratát tudomásul veszi. (Tudomásul X. 23. ei. 871/905)

Mayerhoffer András

l.

Tanulmányok Bp.
multjából
X. 183-l.

REGGEL
GLATZ OSZKÁR PASZTELLRAJZA

Mayerhoffer András

átépítette a Károlyi-palotát (melyet eredetileg Kalcher Márton épített) Barkóczy Ferenc gróf egri püspök megrendelésére. Valószínűleg ekkor készült az épület ét szárnya is. Barkóczy hagyatékából 1768-ban gróf Károlyi Antal vette meg a palotát, aki 1779-ben kezdte meg a palota átalakítását, mely végleges (mai) alakját 1840-ben nyerte.

MOB irattár
273/1944. sz.

Prof. Dr. F. Haase

Felix Haase, Dr. theol., o. Professor an der Universität Breslau

Mayerhoffer András

l. Hor Bp

37, 39, 40, 45,
80, 96. l.

72, 73. t.

Mayerhoffer András

nüvenek tartják
az epreskerti kálvá-
riát.

vród
s

Jajmegszent

50. l.

66. kép. *Barna da Sie*

Jézus születése

Vászon, olaj, 113×153 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből.

Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magyar Sion, II., 1871., 375. l. — Ipolyi Biharvármegye, 211. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 90. szám. — Gerevich IPGY, 99. l. — Lepold—Lippay, 55. l.

Királyok imádása

Réz, olaj, 91×72 cm.
Giesswein Sándor, majd Túri Béla gyüjteményéből, 1936.

BECCAFUMI, DOMENICO (sienai festő, 1486—1551)

Jézus születése

Fa, tempera, 16×22 cm.
A kölni Ramboux és az Ipolyi gyüjteményből.

Hátoldalán: Domenico Beccafumi detto Mecareno dipinse nell'Anno 1540. — Ramboux, 216. szám. (Beccafumi.) — Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magyar Sion, II., 1871., 371. l. — Ipolyi Biharvármegye, 239. sz. —

Mayerhoffer András

épitész

lásd

Müller Florián kápolna

31. l. 38. l.

RIE JASZAI

EGENSTÄNDE,
US HERRSCHAFT-
M PRIVATBESITZ.

DÁSA, VI., NAGYMEZŐ-U. 8.

Mayerhoffer András

l.

Radoskastély II:

20, 40, 44, 46. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Nyomtatvány

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Mayrhoffer András

épitesz

Lásd

Bertalan kiscelli

trin. templ

44. l.

Mayerhoffer Andreas

építőmester XVIII sz.

Lásd

Arch. Ért. 1930. 260. l.

a pesti Krist-har
építője

4246. Ola

A XVII. s.

Bűnbánó Magdolna.

Egy sziklás vidék barla
van ábrázolva. Balrafordultan
nyújtott jobb kezében rózsafű
nyát szorít magához. Középütt e
egy része vállaira omlik. Test
takarja. Mögötte két egymásra

Vászon, méretei 49·3 : 37
értéke 12000 K. — Néhai gróf P
november 14-én (1429–908). —
hagyására vonatkozó adatokat l
Bejelentetett 1913 március 16-á

Kifüggesztésére vonatkozó a
ban. 1913 : 89. *Olasz iskola*, XV

Jegyzet. Az e festményre vo

a) a törzsleltárban (1920–
Correggio: Die heil. Magdalena. C
verzierten Goldrahmen mit einem
(I. Salon);

b) a leltári kivonatban (2
Correggio: Magdalena in der C
Goldrahmen, unter Glas. Gekauft
36 breit (Salon);

c) a hagyományi jegyzékl
Allegri da Correggio: Magdolna

d) az átvételi okmányban (21
da Correggio: Magdolna. Vászon,

Hagy. 1912.
Pálffy

Mayerhoffer András

Krisztus-ház

Irod

Sztankovits, Dr Victor:

Eine Fassade macht sich selbständig. Die Wiedergeburt eines der letzten Pester Kunstdenkmäler

Pester Lloyd. 1938. ápr. 17.

Mayerhoffer András

építész

MMÉE Kögl

1933. 10 l.

Mayerhoffer András

írod

Rados Jenő dr.
Magyar Eastelyok
15. l.

és olasz romantika balladája".

hallgatói ösztöndíjasoknak az egyetemi

t.

ikái a "Studi e documenti dell'Accademia

ozat I.kötetében /Annuario 1936/ és a

eteiben jelentek meg.

Mayerhoffer András

átépítette állítólag
a pesti nerb templo-
1733-ban
mot. Szerző ezt nyi-
vód pst Erdeinek tartja,
mert ohmányilag
nem bizonyítható

Schoen Arnold:

Budapest ikonosztázi-
sai.

MAGYAR MUVESZET
1936. 337.

Mayerhoffer András

Kőmüves

1731-tól választott ?
polgár Pesten. 1775-tól
külső tanácsos.

Schmall L. Adalékok

Bp 1899. 153. l.
I.

vagyis a városi
képviselőtestület
tagja

Rákóczy György II ik, tallérja

VI. 139

Mayerhoffer András

Kőmüves vagy kőfaragó

Pesten 1729.

Pkc. 211. l.

Rimaszombati Mihály arkangyal - társulat

pecsétje VI. 292

Mayerhoffer András

épitőmester

Egyetemi templom.

ivód

Kapu 11. l. 12. l.

Mayerhoffer András

l.

Bónisné Vác 18. l.

75. l

Mayerhoffer (András)
budai építőmester

vrod

(Lechner Jenő dr.) az egykori budai országház. Bpest, 1929.

II. József 1782-ben a budai városbeli klarissák rendjét is feloszlatta. Zárdaépületüket elérte a budai seminarium generale kibővítésére kívánta felhasználni s Mayerhoffer budai építőmester, majd Tallher József kamarai építész 1783 nyarán ki is dolgoztak az átalakítási terveket. Kivitelükre azonban nem került sor.

370/1934.

Nagyméltóságu

Kegyelmes Uram

Mély tisztelet

Nagyméltóságod Székesegyh

pertsch grisaille helyreá

a két művész,Királyfalvi

f.hó 8-án Győrbe mennek,

megkezdjék.

A Nagyméltóság

két művész számára küldöt

Mayerhoffer András

építőmester

1725 – 42. valószínűleg ő épisette a pesti egyetemi templomot, ezelőtt a pálosok egyházát.

Nód

Genth Budapest

151. l.

1756-ban épisette a Kriszt-hazat a Piarista u. 8. sz. a.

u. 152. l.

Mayrhoffer András

MAGYAR MUVESZET

1931. 608.
1932. 324

Mayerhoffer András

1933. 155, 156

80 185365 Ф

$$
\begin{array}{r}
192088 \times 965 \\
\hline
880 \quad 1728792 \\
1152528 \\
960440 \\
\hline
185364920
\end{array}
$$

Mayerhoffer András

a pesti pálos templom mestere.

Balogh Albin öt tartja az esztergomi pálosok szerény szállásháza átépítőjének s általában hajlandó az esztergomi barok házak és templomok nagyrészének tervezőjét Mayerhofferre vagy környezetére vinzavinni. Fenti szereplése Esztergomban okmányilag nincs bizonyítva

Balogh A. Történelmi séta Esztergomban. 54. l.

Balogh A? Esztergom barokk építéséről.

Pálinkás László: Esztergom XVIII. századi művészeti emlékei. Bpest 1937. 75. l.

Mayerhoffer András

építész

XVIII. sz. Pest.

Magyar Művészet

1932 324. l. (Gom-

bosi Győző: Arch.

Ért. XLV. Kötetének

ismertetése.)

EXPOSITIONS AMBULANTES D' ARTISTES HONGROIS

ADOLF, KOSZTA JÓZSEF, KUNFFY LAJOS,
TVÁN, VASZARY JÁNOS, VASS ELEMÉR.

ar festőművészek elhatározták, hogy
)művészeti kiállitásokat rendeznek
ejlesztik és terjesztik a magyar mű-
enül értékes részét. Ezen cél további
ben elhatároztuk egyenkint kifestett,
zámozott, s mappába foglalt művészi
)zrebocsájtását. A 9 műlap famentes
ezeket magába foglaló sorszámozott
forgalomba nem kerülnek. Egy mappa
t 100 pengő.
ly jelentőségü kulturális eseményt
tudomására adni szerencsénk van,

Mayerhoffer András

épitész

irod.

Kampis Antal:

Rados J. Magyar kas-
télyok c. műve [illegible]
ismeretésében.

Századok 1933. 71. l.

RANSCHBURG GUSZTÁV
könyvkereskedése és antiquariuma
Budapest, IV. Ferenciek-tere 2.

Á
Nyomta

Műemlékek Orsz. Bizotts

Mayerhoffer András

salzburgi születésű barokk-építész

lásd

Kampis Antal

Századok. 1935. 254. l.

BUDAPEST
91 MAR 11-3

Mayerhofer András

Réh Elemérnek a pesti Peterffy-palotáról (Kriszt-ház) a Henszlmann Lapokban lévő cikke.

Ism.

Századok 1931. 103. l.

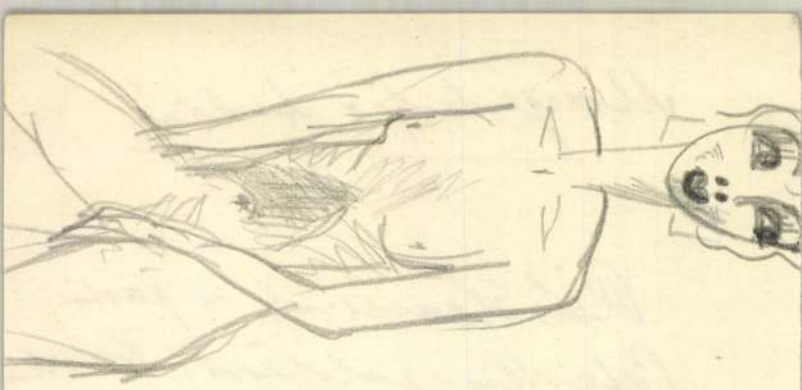

Mayerhoffer A.

1

Hekler-Budapest

47, 59, 60, 61, 63. 6

Pitzke VII 180.

Mayerhofer

l.

Zádor-Rados

239. l.

Magyarország

BAKANYAVÁR – BÉLYE (Helységnévtárban nincs)

Sarosgai Jenő kastélya, ép. Mayerhoffer

Réh Elemér: A régi Buda és Pest építőmesterei Mária Terézia korában.
Bp. 1932, 28 l.

Mayerhoffer — épitéz-
család

Pest XVIII. sz

l.

Hekler M.M. Tort.

134. l.

~~Pálossok VII. 250.~~

Mayerhoffer

pesti Péterffy-palota

cród

z

Pig Müvel

543. l

Tcr

KISKUNMAUSA
42 III.-7.17.

Európa
film-Könyv-Sopronjentő és
Könyvkiadó v.t.
roktára
Budapest

Mayerhoffer András id

~~Lárd~~ feld.

Réh 12, 23, 26-30,
33, 35, 41, 42, 47-51
54-60, 67, 78, 88. l.

KIRÁLYI MAGYAR
EGYETEMI NYOMDA
BUDAPEST

VIII, MÚZEUM-KÖRÚT 6
GÓLYAVÁR

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

T. ELNÖKSÉGÉNEK,

Mayerhoffer András

emléke

Réh. 12. l.

~~Lux~~ Előadó ellene van annak, hogy a gotikus
termőkőfalat a barokk felfelazástól elválasztó
párkányzár alkalmazásáról -
Lux is ellene van
Pacher a Vörös ugyan mellette volt,
ha elég szimán megoldható ő is elfelmit
a párkányzár alkalmazásától.
Lux felvilágosítására ~~Ell~~ Elnök ennek a Kirdesnek az eldöntését
is a következő ülésre hagyjuk.
Előadó felolvassa 6 ~~8~~ ik. bekezdést.
Pacher. Kérdi reagál-e a bizottság a Petro-
vacz-féle javaslatra
El[illegible] mikkel az ovny [illegible] legfeljebb

Mayerhoffer András
1690 – 1771.

1724-ben jelentkezett felvételre a pesti kőmüves céhben, mintán vidékről jött, idegenkedett felvételétől.

Réh. 23. l.

1725 – 1742-ig épült a pesti pálos (egyetemi) templom, Réh szerint a fenti terve alapján. 1724 – 29-ig, mint ~~szef~~ pallér dolgozott illitólag Drenker,

Réh 26 – 30. l.

~~Mátyás~~ mellett.

1720 előtt került Salzburgból Magyarországba, Kliegl Lipót ráckevei uradalmi intéző ajánló levelére a pesti tanács minden kéredelem nélkül 1724-ben fordits

felvette a polgárok közé, de a mesterjogot és címét még akkor nem kapta meg. Mint pallér ez időben kifogástalanul folytatta s fejezte be Savoyai Jenő herceg ráckevei és a Baranyavárhoz tartozó béllyei építkezéseit, 1729-ben, a céh négy ajánló taggal, szinte ünnepélyes keretek között mintatja be a tanácsnak s veszi fel mestertársul Mayerhoffert, aki ezzel az elismeréssel mint Pest városának legkiválóbb mestere indul el művészi utjára. Feltételezzük, hogy Johann Lucas von Hildebrandt küldte Mayerhoffert Magyarországba, hogy az általa tervezett ráckevei s talán a béllyei kastélyt is, ~~bef~~ melyek a háborus idők alatt félbemaradtak, befejezze.

Réh 28. l.

Mayerhoffer András

Réh szerint stílus és időbeli egyezések folytán a pesti pálos (egyetemi) templom mellett neki tulajdonítja a kalocsai érseki főszékesegyház tervezését is.

Réh 33. l.

Réh szerint a pesti Hatvani utcai, ma már nem létező Grassalkovich-palotát, 1730–35 között szintén Mayerhoffer épitette. Ez azonban persze csak feltevés, amire neki pozitív adata nincs.

Réh 35. l

Neki tulajdonítja a gödöllői Grassalkovich-kastélyt

Réh 40–41. l.

Mayerhoffer András (α

A pesti pálosok felépítik gazdag díszítésű kétemeletes rendházukat, melynek belső boltozatos és pilléres folyosói, törtvonalu ajtókeretei s ballusztrádos lépcsőháza Mayerhoffer további megbízatására engednek következtetni. 1744-ben készültek el a munkálatokkal s az építésben a város is erősen támogatta a rendet, két izben könet ajándékozva számukra. Az épület homlokzatat a XIX. sz. második felében ráépítés alkalmával teljesen és izléstelenül átalakították. Mayerhoffer még 1730-ban került a város szolgálatába, s neve a legkülönbözőbb munkálatoknál végig kísérhető a városi számadásokban. Hírneve állandóan emelkedik, s előbb Pesten fordits

majd viděken kap megbízásokat
főurainak palotáinak, kastélyai-
nak felépítésére.
Réh azt hiszi, hogy a zácsi vár-
nak kastéllyá való átalakítá-
sát 1736 után Cziráky Margit
grófnő megbízásából ugyanezek
Mayerhoffer végezte. 1767-ben
kisebb áta-
lakítást
végzett a
Kastélyon, amire a For-
gách család számadás-
könyvében adat van.

Réh szerint tőle való a péce-
li kastély, meg 1747 ben Ráday
Gedeon báró részére épült.
Tőle való a tétényi kastély,
meg nek építése 1751-ben nyert be-
fejezést s Szárazgyörgy báró
részére készült. Réh a Grassalko-
vich családi vonatkozások révén
tartja e kastélyok építészét

Mayerhoffer András (B

Mayerhofferuk, mutholy általában Grassalkovich építészének is őt tartja. E kastélyoknak időbeli megegyezésük mellett szerkezetük, formájuk stílusuk adják meg összetartozóságuknak elvitathatlan laucolatát.

Réh 43–47. l.

Réh Mayerhoffer művének tartja az aszódi kastély első, régi nemesi udvarház alakját is. Ez is Grassalkovich-stílusban épült, melynek megteremtőjét Réh Mayerhofferben látja. Minthogy ez okmányilag nem bizonyítható még, a kérdés tisztázásáig e stílus megjelölésére a „gödölli stílus"-t ~~megjelölést~~ ajánlja. Réh. 47. l.

YMÉLTÓSÁGÚ
TÓSÁGOS
YSÁGOS

Műemlékek Orsz Bizottsága

BUDAPEST

VI Arenas u 41

Mayerhoffer András

A pesti régi kálváriát fenti
művének tartja Réh. A benyújtott
tervet 1747-ben fogadta el a városi
tanács, s 1749-ben már készen állott.
Szerkezete újszerűségének azért ad
a magyarországi műtörténelem
nagyobb értéket, mert idegen mint-
aképek nélkül, hazai talajon érle-
lődött ki egy olyan kálvária tí-
pussá, melynek hatása erősen élt
a későbbi variációkban. A rotun-
da alapgondolata az 1726-ban
épült sulyos faltömegű váci
kálváriára megy vissza, de a lépcsős,
hajlékony s mozgásába teljesen
szabad szalagmotivumos feljáró
felfelé emelkedő áramlása, már
a korai barokk kastélyok és
tordits

templomok homlokzataihoz
vezető lépcsős térformákra em-
lékeztet. A kálváriát Pest vá-
rosa építette, másnak nem ad-
hatta a megbízást, mint saját
építészének, Mayerhoffernek, akiben
eszerint a magyarországi barokk
építészet legkiemelkedőbb egyéni-
ségét ~~[illegible]~~ látjuk.

Réh 48, 49. l.

Mayerhoffer András

Esztergomban 1747 körül épült fel Török András tábornok hangulatos kis vidéki palotája, a mai városnegyed hara. Erkélyes bejáratának szellemi és kivitelezési rokonsága a pesti pálos templom Kapucinával annyira meglepő, hogy itt a szerzőközösséget elvitatni többé nem lehet. M. Franciska nevű leánya 1748-ban Dunkel Ferenc esztergomi molnármester felesége lett

Réh szerint 1747-1755-ig M. építette a pesti domonkosok templomát (ma angolkisasszonyok).

1751 átépítette a pesti Kecskeméti kaput.

Réh 50, 51. l. — 54. l.

Mayerhoffer András

A pesti Péterffy-palota (mai Kriszt-ház a Piarista utcában) már hitelesen Mayerhoffert vallja mesterének.

Réh E. Az egyhori Péterffy-palota és mestere. Henszlmann Lapok 1930. 8. sz.

A ház 1756-ban Péterffy János báró megbízásából épült.

Mayerhoffer tervezte a hatvani Grassalkovich-kastély kapuzatát. Magát a kastélyt Jung József pesti mester építette vagy alakította át 1763 körül

Réh. 54–56. l.

Mayerhoffer András

1755-ben épitette Ujfalussy János házát Pesten, melynek oldalfala annyira magas lett, hogy a szomszédház belső folyosója és ablaka nem kapott elég világosságot. Ezért panasszal fordultak a tanácshoz, mely megfelelő átalakitásra utasította a mestert. Hol áll-e ház, nem tudjuk.

1756-ban ő fejezte a pesti városháza tornyát.

Stiluskritikailag az ő műve a pesti gör. keleti nagy templom működésére kimutatható Barkóczy Ferenc gróf egri érsek palotájának átépitésénél is, mely a mai Egyetem-utcában a Károlyi palota helyén állott. E palota átépitése 1759 tavaszán történt.

Réh 56-57. l.

Mayerhoffer András

Pesten 1771-ben halt meg
81 éves korában.
Réh szerint, Pestnek csaknem minden jelentősebb alkotása nevével forrott össze.

Ha a további kutatás az itt felsorolt emlékeknek csak néhány tagjánál fogja ohmáns szerűleg kimutatni fenti szerzőségét, már akkor is a magyarországi barokképítészet legnagyobbjai mellé kell őt sorozni.

1771
81
1690

Réh 59. l.

Mayerhoffer András

Rék szerint a királyi palotát nem ifjabb Hillebrandt terverte, hanem az, aki a gödöllői kastélyt alkotta, mert ez mutat vele legtöbb sokon vonást stilkritikailag. A palota felépítése 1766-tól kezdve került Bécs irányítása alá, s hiteles adatokkal bizonyíthatóan ekkor már Hillebrandtnak a neve kapcsolodik az építésbe. 1769-ben a kápolna, s 1770-ben a palota is végérvényesen fordítva

befejezést ~~ugt~~ nyert. A
Hillebrandt szereplését
megelőző építhezés (tervező) mestere
Réh szerint csak helybeli
mester lehetett, s mutholy
a palota építés körül
Grassalkovich szerzett nagy
érdemeket, ennek építésre
Mayerhoffer volt aki
a palotát tervezte, Hille-
brandt csak befejezte azt.
Mayerhoffer a budai célre való te-
kintettel a kivitelezést nem vállal-
ta, ezt budai mester végezte.

Réh 78. l

Ennél nagyobb abszurdum
aligha irodott még a magyar
mindenszet történetében.

Mayerhoffer András építész

Révhelyi (Réh) Elemér az ő nevelyében valóyínúsitette az eprerkerti Kálvária alkotófát

– Az eprerkerti Kálvária (Gilogyi István) –

Magyar Építőművészet 1979/1 45. o.

(lásd: Vladár Ágnes csomagjában)

Mayerhoffer András

Feltehetően ő építette a Hatvani utca (Kossuth L. u.) elején állt Grassalkovich palotát. A pompás barokk épületet 1887-ben, a Hatvani utca kiszélesítésekor bontották le.

Kenyádyné dr. Galos Magda: A Kossuth Lajos utca
Budapest 1979/4 7.o.

id Mayerhofer András

tervei alapján készültek a gyömrői kastély,

mint pl a péceli Ráday kastély

Művészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978 568.o.

F.Csanak Dóra: Teleki József és a művészetek

MAYERHOFFER András épitész

DÁVID Ferenc: A gödöllői kastély feltárása. In:
A barokk kor műemlékei. Egrei Nyári Egyetem 1990.
Bp., 1991 9.p.

Az épület tervezője

MAYERHOFFER András építén

1984-ben Révhely Elemér hagyatékában szerző két tervlap kismeretű fotóját találta amelyen létségtelenül azonosítható Mayerhoffer szignója

Máté Zsolt: Az egykori Grassalkovich-kastély a későbbi kiráfi nyaralo Gödöllőn. = Mv. 1994/1. 1.

MAYRHOFFER András

Fallenbüchl Zoltán: Granulkovich
Antal. Gödöllő, 1996 27-28.

(15)

...ajni bibliogr.

1750 - 1751.

...rszolva használható.

...ban megvan.

... , nemzeti keretetben létrehozott

...emzeti

...ót , sok magyarot is
...lajoztot.

MAYERHOFFER András

A székesfehérvári székesegyház szentélyrekentő korlátja – forma, ornamentika – az ő tárára jellemző.

AH 1996 225.

n kriled

ítós :

s

ó-ós

MAYERHOFFER Andras

D.MEZEY Alice - HARIS Andrea: „Kastélyt" épittetett-e Grassalkovich (I.) Antal Hatvanban? - Müemlékvédelmi Szemle, 1991.1.sz. 9 - 15.p. ill. G.E

Hatvan, Kossuth tér - Grassalkovich kastély

Mayerhoffer András
Jung József

észében I. tábla 13. szám
ött megtaláljuk ugyanezen
gy az N B jelzése szerint
a címer fölött pedig virág
s fölött egy-egy pont van.
tben is (II. tábl. 14, 15.

ármazó, Kühn János beszterce-
város által Radvánszky György-
lpas ezüstserlegen ábrázolt két
oppeltinus, Orig. et occ. trans.
errarum. VI. köt. 82. old. Ko-
ellett.
két fiatalkori arcképét ismerjük,
özött férje mellett nyugati vise-
ázy Pál nádor. 65. és 107. old.)
lé került, ez a túlsó oldalon a

MAYERHOFER András

Bp. V. Kossuth L. u. 4.
Grassalkovich-palota

egykor 1848 után posta volt benne

Pokép ~~Postaépiteszet~~ 21. és ill

MAIERHOFFER András

ÖRSI Károly: A gödöllői barokk kert. = Műemlékvédelem, XXVIII.évf.4.sz. 1984 288 - 292.p. ill.E

Gödöllő, Grassalkovich-kastély

MAYERHOFFER Anton sculptor

Pécs Sauls 1919/2. 26.

edett el a pince, mely mint-
lőcsarnok déli oldalán, a két-
tni. A falkutatás során a kö-
sát élére állított kőkeretelés
befalazva megmaradt a pin-
is töredéke. A mai járófelü-
mai lépcsőfokok alatt, me-
bi, 30 cm széles lépcsők. Ki-
lépcső vezetett. A pince le-
cm széles végfalat, két 30 x
pület 16. század második fe-
ő, az északi falon egy tölcsé-
zépkori állapotában maradt
válaszfalakat alakítottak ki.
a során, a járószint alatt, az
unk. A támfal a falazat ten-
ület északkeleti sarkától 250
cionáló erősítő támfalak ki-
iatt gondoltak. A pince bel-

MAYERHOFFER, J.

1854.

Svalai - Szabó 1999. 120-121. No. 41.

stimmungen sind doch häufig zu finden. Dies ist jedo
man an die Umstände der Verbreitung denkt: Die ung
nen waren für ein anderes Publikum gedacht als die
gelangten vermutlich nicht einmal zu breiteren Kreis
Leserschaft mit Deutschkenntnissen. (Die meisten deu
für die Kállai schrieb, sind in Ungarn bis heute nic
Neuausgabe der deutschsprachigen Schriften wird in
dadurch begründet, daß hiermit das deutsch lesende P
auch die Interessenten außerhalb des Fachs, einen
Jahrzehnte der ungarischen Kunst gewinnen können.

Das System der Hervorhebungen in den Texten hab
heitlicht, wir beließen sie in jener Form, wie Kállai sie
Weise benutzte. Bei den Bildnachweisen haben wir d
benen Titel manchmal mit dem bekannteren, heute
gänzt; die Bildtitel geben wir im Anhang in einer Bild
gehören keine numerierten Fußnoten, sondern ein für
zum Verstehen der Texte notwendiger, auf die erwä
Künstler, Schulen, Künstlergruppen, Ausstellungsorte u
geschichtlichen Prozesse bezogener, alphabetisch geor
Anhang am Ende des Bandes. Damit hoffen wir, dem
ches Buch in die Hand geben zu können, das ein umf
der ungarischen Kunst am Anfang des Jahrhunderts

MAYERHOFFER János építőmester

DÁVID Ferenc: A gödöllői kastély feltárása. In: A barokk kor műemlékei. Bp.,1991 10.

Egy meghatározhatalan épületről és a kastélyhoz tartozó sörház kapcsán esik róla szó

KUTYASZORITÓ cimmel 1983 tavaszén, Püski Sándor New York-i kiadójánál jelent meg Duray Miklós önéletirása. A könyvhöz Csoóri Sándor irt előszót. A hatóságok nem késlekedtek a büntetéssel. Csoóri egy évig nem közölhetti publicisztikai irásait, s nem utazhatott el a római Collegium Hungaricum Illyés-emlékmüsorára. Püski Sándor pedig nem kapott vizumot, s igy nem vehetett részt a Szárszói Találkozó negyvenedik évfordulóján rendezett ünnepségen.

Mint olvasóink bizonyára tudják, Hajdu János az Élet és Irodalom szeptember 16-i számában nekitámadt a Kutyaszorító előszavának. Többek között azzal gyanúsitja Csoórit, hogy terrorizmusra bujtogatja a kisebbségi magyarokat, és azt sugallja, hogy a költőt hidegen hagyja a második világháborúban elpusztult zsidók sorsa, magyarán: antiszemita. Mellékesen "önjelölt kisebbségvédő"-nek nevezi Durayt, mélyen hallgatva azokról a megpróbáltatásokról, amelyeket a pozsonyi geológusnak a Csehszlovákiai Magyar Kisebbség Jogvédő Bizottságában vitt szerepéért kellett viselnie.

Csoóri megtámadott irását előbb dokumentumként közöljük; a Kutyaszorító ismertetésére következő számunkban keritünk sort.

xxx

Csoóri Sándor:

Kapaszkodás a megmaradásért

MAYERHOFFER András épitész

PROKOPPNÉ Stengl Marianna: Esztergom-Belváros : Müemléki séta. Esztergom : Gran Tours, 1993
57-61. és ill.

MDK

Mayerhoffer Anton, sculptor, Pécs.

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Müv. Ért. 1952. 1.sz. 138 l.

R. D. K.

MAYERHOFFER Antal építész

Gödöllő

Pécel, Ráday-kastély, 1747. (Arajz 39. k.
Hatvan

Magyar építészet Bp. 1954. 22., 24. l.

Mayerhoffer Antal

MDK

Angolkisasszonyok templome /1747-49/

53.o.

Székely László/szerk /: Budapesti zsebkalauz.
Bp. 1959.

R. D. K.

MAYERHOFER építész

Esztergom. Volt Várm egyházi (Tö-
rök generális háza), 1747.

Magyar építészet, Bp. 1954. 74. l.

vc. D. K

MAYERHOFFER Antal építém

Régi pesti Kálvária. 1744-49 (Epres-kertben)

Magyar építészet. Bp. 1954. 66. l.

Mayerhoffer (Mayrhoffer)

(Antal?)

épitész

Plan des neu zuerbauenden Schankhauses und Fleischbänke in dem Cumanial Markte Félegyháza.

Entworfen von der königl. hung. Landes Bau Ober Direction im Monath Februar 819

Klasszicizáló modorban

Jelzése:

„Gez. Mayrhoffer"

Félegyháza város tulajd.

Tekintetes

Tisztelettel jelentem a tekintetes biz
bodrog szentesi helyre állitás n
fedezik a szükséges nek mu
A mintegy 1600 koronányi
megejtése után lesz kimutat
A túllépés főoka abban rejlik,
rosz vólt, hogy azt egészben p
is cserép fedés közti ár külöm böze
fedés tartósabb vóltára, valan
cserép fedést alkalmaztattam
terjedelmü torony fedésnél is ho
Épen ugy az egy tár körség ki
alkalmaztattom. —

Mayerhoffer Antal

épitész

építőmester fia, 1787-ben

16 éves

szül. 1771-ben

1787
16
1771

lásd

Fleischer Bécs 68. l

Mayerhoffer Antal, építész, építőmester fia, Pestről, 16 éves korában, 1787 okt. 5-én iratkozott be.

ÁRGY:

amtan

...iskolai év.

▼ ▼

. védve.

0401.

M. D. K.

MAYERHOLD Antal asztalos

Medve u. 36. sz. Lakóházat részére épitette id. Eckermann József építőmester 1813.

(repr.)

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 248. l

M. D. K.

MAYERHOFFER Antal építész

Gödöllő, v. Grassalkovich kastély (1744–1747)

Pécel, v. Ráday-kastély (1747)

Gerő László: Építészeti stílusok

Bn. 1957 92. e.

M.D.K.

Mayerhofer István, ötvös mester

, önmagát „székesfehérvári magyar bétsi aranynűves polgár"-nak sirulalta. A bukaresti Román Művészeti Muzeum őrzi azt az ezüst serleget, melyet a mester a pesti lóverseny díjául készített 1824-ben.

Somogyi Árpád: Adatok a székesfehérvári ötvösség történetéhez.

Művészettörténeti Éretsitő, 1965.XIV.évf.4.sz.

262. old.

Mayerhofer (István)

ötvös

MAYERHOFER, székesfejérvári származású bécsi ötvös, 1827. Billikomán, mely az 1827-ben tartott lóverseny pályadíja volt, e felirat: «Készíté Mayerhofer székesfejérvári Magyar Bétsben 1827.»

K. L.

Művészet 1915, 334. l.

A Jászberényi Jászmúzeum Évkönyve. 1937.

V. fejezet

Komáromy József:

A JÁSZBERÉNYI NAGYBOLDOGASSZONY-FŐTEMPLOM ÉPÍTÉSTÖRTÉNETE 1805-IG

Jászberény város plébániatemplomának, a Nagyboldogasszonyról elnevezett főtemplomnak keletkezési ideje a XIV. századba nyúlik vissza. Palugyay Imre írja 1854-ben megjelent munkájában *(Jász-kun kerületek leírása,* 115. oldal), hogy a „város telepítése idejéről a városnak különben jeles levéltára mit sem tartalmaz; azonban, hogy már 1332. évben léteznék, *kitetszik az egyház könyveiből;* sőt a Magyar Krónika II. része 21. lapján 45 szám alatt, Szent István királyunk alapította vármegyéink sorában *Berén vármegye* kitétellel olvastatik."

Nem kétséges, hogy azok a falak, melyek most a Mária Terézia-korabeli barokk-művészet artisztikumát és nemességét dicsérik, — éppen az alább ismertetendő adatok bizonyítéka alapján láthatjuk, hogy a Károly Róbert király alatt nagy lendületet vett építési kedv idején emelt gótikus falmaradványokat őriznek magukban. Ezek legnagyok része azonban évszázadok folyamán többszörös bővítésnek, átépítésnek, lebontásnak és újraépítésnek esett áldozatul.

De nem vagyunk e tekintetben feltevésekre utalva. Hogy milyen alaprajzzal birt ez az őstemplom, arra vonatkozólag egy 1936-ban előkerült tervpályázati rajz nyujt pontos adalékot, s ennek a méretei alapján igen könnyen következtethetünk az elpusztult őstemplom külső megjelenésére is. Ez a pontos méretekkel ellátott építészeti terv akkor készült, amikor az 1772. évi földrengés után sulyosan megrongált templom újjáépítését rendeli el Eszterházy Károly gróf egri érsek, a magyarországi templomépítőművészet egyik halhatatlan egyénisége.

Göller Jakab kamarai építőmester szignájával van ellátva ez a tervezet, amely a benyujtott tervpályázati rajzok között azonban nem felelt meg és kivitelezésre ismeretlen okból nem került. Abból a szempontból azonban rendkívül értékes, hogy felmérte és megrajzolta az 1774-ben megállapítható, s *az új építkezésnél felhasználtnak tervezett régi templomfalakat.* Ebből az tűnik ki, hogy a ma fennálló és *Mayer-*

összeszedve), Zsigmond-korabeli sarkantyú és kard. A csontokat *Bartucz* egyetemi tanár úrnak küldtem be, ki az alantiakban adta nagyfontosságú szakvéleményét:

A beküldött csontok sajnos, nem rendszeres ásatásból származnak, nem egy egyénhez tartoznak, sőt valószínűleg történeti korkülönbség is van közöttük. Egyes csontok színe és megtartási állapota azt bizonyítja, hogy azok a földből való kivétel után a nap hatásának voltak kitéve, miáltal eredeti színüket megváltoztatták és ezért az eltemetés idejére biztos következtetést nem vonhatunk le. Mégis a felnőtt koponyájának és a kisebb csontoknak nap által nem érintett felszínei az Árpádkorra, illetve a magyar középkorra vallanak. A felnőtt koponya 45 év körüli gyenge izomzatú férfié. Megjegyzem, hogy a nem biztos megállapításához szükség volna a medencére, vagy legalább a végtagcsontok egy részére is. Ezek azonban mind hiányoznak. Van ugyan egy combcsonttöredék, ez azonban egy izmos férfi csontvázához tartozik. A koponya turánid rassz jellegre vall. A kis csonttöredékből csupán annyit lehetett megállapitani, hogy azok részben egy középkorú férfi, részben egy 5—6 éves gyermek csontvázából valók, sőt két állatcsont is van a csontok között. A csontvázrészek korára, antropológiai jelentőségére csak akkor mondhatnék határozottabb véleményt, ha a csontvázak többi részei is megmentettek volna s fel volna pontosan jegyezve, hogy melyik csont hol, hogyan, milyen mellékletekkel feküdt. Így csupán annak a megállapítására szorítkozhatunk, hogy a csontok valószínűleg a késő árpádkori, vagy középkori temetőből származhatnak, de, hogy tényleg jászok voltak-e, arra semmiféle támpontunk nincs.[1])

Mint a fenti szakvéleményből kitünik, baj az, hogy nem hiteles ásatásból származnak a leletek. Négyszállás és Jászdózsa pedig igen alkalmas volna az ásatásra, mert szántás közben igen gyakran vet fel az eke régiségeket.

Cikkem végeredménye, hogy előkerült egy XIV. századbeli ezüst gyürü, mely a régi Négyszállás telephelyét és az ott lévő templom fennállását igazolja. De egyszersmind igazolja azt, hogy Négyszállás magyar falu volt eredetileg, mely körül helyezkedhetett el a jászok téli szállása.

PRÜCKLER JÓZSEF

[1]) Dr. Bartucz Lajos egyetemi tanár úrnak 1936 november 19-én hozzám intézett leveléből.

hoffer János pesti kőművesmester által tervezett s 1761-re elkészített barokk-templomtorony, valamint a néhány év mulva szintén elkészült új templomtest fala és belseje egy 23 bécsi öl hosszú, 8 öl, 4 láb széles,

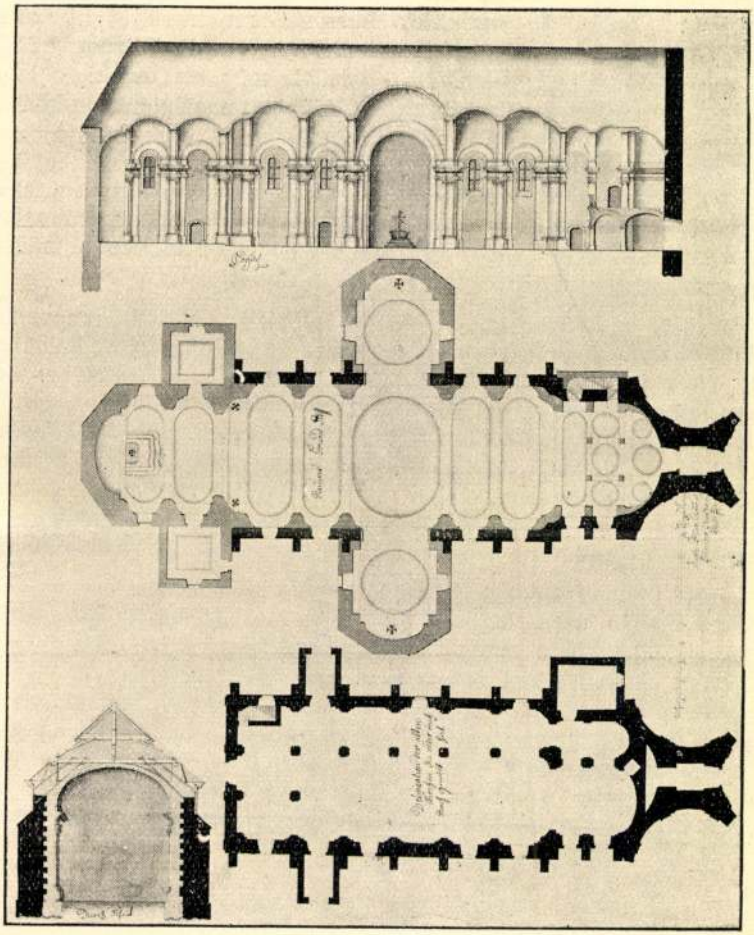

Abb. 24. kép

Gföller Jakab tervpályázati rajza a gótikus régi templom alaprajzával. XVIII. század.

Ein Plan Jakob Gföllers mit dem Grundriss der alten gotischen Kirche.

mindkét oldalról 3 x 4 láb alapméretű támpillérekkel ellátott gótikus templomtest emlékét őrzi. A beolvasztásra ítélt templom egyszakaszos, egyszerű esővetővel ellátott támpilléreinek a száma az északi oldalon nyolc, a déli oldalon kilenc volt. Az apszis falához ragasztott és

diagonálisra állított támpillérek eltüntek a Mayerhoffer-féle toronynak 1759–1761 évek között történt építése alkalmával. Erre már a tervezeten semminemű nyom nincs. Amint közölt képünkön *(Abb. 24. kép)* is megállapítható, *az őstemplomtest érdekes bővítéseken ment át az évszázadok folyamán.* Az *eredetileg* huszonhárom bécsi öl hosszú és hat bécsi öl széles, egyhajós gótikus templom — a diadalívnek 3 öl és két lábnyi pillérfesztávolságával — később még az északi oldalon mintegy két és félölnyi szélesítést kapott. Alábbi kronológiánkban közlöm a bővítés különböző idejére vonatkozó adatokat, itt csak azt jegyzem meg, hogy az említett bővítés után így nyert új északi mellékhajóhoz közeli analógiát találhatunk a Jászberénytől 40 kilométernyire fekvő gyöngyösi ferencrendi templomnál. De már a hossztengely irányában a szentély mellé húzott, azzal párhuzamos, két ölnyi szélességű mellékszentély érdekes építészeti feladatot rótt mesterére.

Sajnos, a főtemplomnak e század elején történt renoválása alkalmával senki nem végzett olyan irányú kutatást, hogy a főfalakban és a padozat alatt hol állanak egyes részeiben az Anjou-korabeli gótikus falak és hajópillérek maradványai s milyen mértékben történhetett az 1772-i földrengés által megrongált régi falak lehordása részben az 1759—1761., részben az 1774—1782. évek között. Ennek a megállapításnak a hiányában, vajjon a mai falak hol és mennyit őriznek a gótikus falmaradványokból, meglehetős bizonytalanságban vagyunk és csak a jövő kutatásai vethetnek fényt erre az érdekes momentumra.

Jelen évkönyvünkben felhasznált s az építéstörténetre vonatkozó adatokat csupán a jászberényi plebánián, a muzeumban és a városi levéltárban feltalálható iratok és feljegyzések alapján hordtam össze.[1]) Átvizsgálás céljából hátra van még az egri érseki levéltárnak komoly és gazdag anyagot igérő átkutatása. Az itt napfényre kerülő adatok esetleg a ma még homályban lévő egyes kérdéseket alaposabban fogják megvilágitani és így az a törekvésem, hogy a jászberényi főtemplomról szóló monográfiámat kiadjam, — a fellelhető adatok lelkiismeretes kikutatása után — valószínűleg rövidesen sikerre fog vezetni.

*

A jászberényi plébániai főtemplom mai diadalívén ez a felirás díszeleg: *A Magyarok Nagyasszonyának.* A mai templom pontosan a keletelt egyhajós őstemplom helyén épült azzal a változtatással, hogy az 1774—1782 között történt átépítés és *barokkizálás alkalmával az akkor épített kereszthajó* falai átvágták és északabbra, illetve délebbre tolták ki néhány méterrel a főfalakat, de különbözik azzal is, hogy az

[1]) Itt kell köszönetemet kifejeznem a felkutatott levéltári anyag akadálytalan kiadásáért és egyéb szívességekért dr. Lux Kálmán, dr. Genthon István, dr. Kele István, Mosó Dezső, dr. Gerendásy János, Hering Lajos, Bakky János, Blénessy János, Ivánfi János és dr. Borbély Andor uraknak, valamint dr. Gárdonyi Alfrédné és Pándy Margot úrhölgyeknek.

új templom tervezői az épület belső rendeltetésével egy *egészfordulatot végeztettek:* a keletre néző apszis — nyugatra került, s ezzel a templom bejáratát a nyugati, zagyvai oldalról a keleti oldalra helyezték át.

A Zagyva áradásoktól mentes, magas homokpartján, a folyónak kilencvenfokos kanyarulatot képező sarkán emelt, kőkerítéssel védett templomépületről szóló *írásos dokumentumaink ezidőszerint 1624-ig nyulnak vissza.* (Nem közvetlenül a templommal kapcsolatos, de egyéb szempontból roppant becses a már említett 1332-es évszám, mely Palugyay szerint az egyházi följegyzések között található, s ezenkívül *Ulászló királynak 1512 junius 6-án kiállított oklevele,* mely Mátyás király halála után 22 évvel *egyházi jogot* adományoz a jászberényieknek.[1]) Ez a jus patronatus, valamint az a körülmény, hogy a mariánus ferencrendiek IV. Sixtustól — nem sokkal előbb — *1472 május 28-án kiállított pápai bullával* kapták meg az engedélyt a ferencrendi templom és kolostor birtokbavételére, sőt a provincia közgyűlését néhány évtized mulva Jászberényben tartják[2]) — *élénk ütemű és mély rétegzettségű vallási és társadalmi életet bizonyít a Hunyadiak, majd a Jagellók alatt élő Jászberényben.* Nyilvánvalóan erre az időre nyúlik vissza az akkor még gótikus templom fennállása, mely sok rokonvonást mutat a ferencrendiek temploma és a plébániatemplom között. A gótika általános európai expanziója, mint Jászberényben is látjuk, a magyar kisvárosi és falusi templomokig is elhatolt és a templomok főelrendezését illetőleg változatlan maradt. A XV. század folyamán annyira fokozódott a csúcsíves stilus iránti rajongás, hogy még az eldugott vidéki templomok is megérezték a hatását.[3]) Alaprajzát illetőleg a jászberényi gótikus őstemplom is megegyezik azzal az általános vonással, mely a magyar csúcsíves templomok alaprajzát igen közel hagyja a magyaros román normál-alaprajzhoz. Az egyhajós — talán hálóboltozattal ellátott — jászberényi őstemplomnál a hajóhoz a keskenyebb, szintén boltozatos apszisu szentély csatlakozik és a torony itt is nyugati homlokzaton áll. A bevezetésben említett Gföller Jakab-féle tervrajzon nem tűnik ki a szentély záradékának szögletessé válása, de a feltüntetett részen a nyolcszög három oldalából képzett apszisú szentély könnyen beleszerkeszthető.)

A Jászmuzeumban őrzött 22. számú törökhódoltsági okiratban *(Abb. 25. kép) ben Ahmed bin Musztafa* hatvani kádi megengedi, hogy miután *„az említett város közelében lévő Nagyboldogasszony nevezetű templom némely tető- és falrészei pusztulásnak indultak (attól tartanak, hogy összeomlanak) azt a bomladozó részeken kijavítsák."* A később kelt, de ugyancsak a muzeumban őrzött török levelekből megállapítható, hogy a templom számára a legkritikusabb idő 1596—1618 között, Rudolf és II. Mátyás királyok idejében, a török

[1]) Jászberény város irattárában lévő privilégiális oklevelek 82.

[2]) *Karácsonyi:* Szent Ferenc rendjének története I. 83. oldal.

[3]) *Szőnyi Ottó:* Régi magyar templomok. 22. oldal.

hódoltság legkiméletlenebb idején állott fenn. *Ezidő alatt Jászberény teljesen üres, lakosaitól teljesen odahagyott volt.* Amikor a lakosok visszatértek a török közigazgatási és hódoltsági belpolitika jóvoltából, az eső, fagy és az idő által megrongált templom kijavításához fognak.[1]) A kijavított templom 1639-ben már olyan állapotban van, hogy benne szentmisét tartani lehetne, de konszekrálása különböző okokból mégis 1649 aug. 14-ére marad. [2])

A templomot két év mulva — 1651 juniusában — katasztrófa éri. Leég.[3]) A tetőzet felhuzása rövidesen megtörténik. 1663 junius 6-án kelt török okirat szerint *„a szultáni khász falvai közé tartozó Berim város lakosainak Ahmed hatvani kajmakám megengedi, hogy a Zagyva kiöntése következtében rendkívül megrongálódott templomkörüli kőfalat kijavítsák."* Az engedély részletes és körültekintő szövege semmi nyomot nem szolgáltat arra, hogy a templom tetőzetével még mindig baj van.[4])

1685-ben egy közelebbről meg nem határozott építkezésre van nyomunk, mert a plébánián őrzött iratok szerint Molnár Bálint nevezetű halottnak a bejegyzésével kapcsolatban az a feltűnő megjegyzés áll, hogy ő volt a templom új tornyának építője. Molnár Bálint talán az az ácsmester lehetett, aki a templom nyugati homlokzatának csúcsára húzott huszártornyot emelte.

1691-ben a plébániai *Historia Domus* (13. lap) szerint bizonyos újraépítési idő állapítható meg. A feljegyzés azonban szűkszavú s az újjáépítés, de talán inkább csak gyökeresebb épületjavítás mértéke abból meg nem állapítható. A plébánián őrzött iratok szerint ez a javítás még mindig azon a templomon folyik, melynek északi és déli oldalán kilenc-kilenc támpillér áll és a téglalap-alaprajzú egyetlen főhajóhoz illesztett szentéllyel, a nyugati homlokzati falon álló bejárattal bir. A Gföller Jakab-féle tervrajzon nyomok vannak arra is, hogy a nyugati homlokzati fal is birt három támpillérrel, de hogy ott a hajó nyugati oldalához illesztett, vagy *a feltüntetett hajópillérek méretezéséből következtethető kőtorony állott volna, nyomunk nincs. Az ablakok és ajtók bélletnélkülieknek látszanak az említett tervrajzon,* de a bélletnélküliség inkább vonatkozhat az 1761. évig bezárólag történt átalakítási kedvre, mint annak teljes hiányára.

1697-ben a templom északi oldalához — a Historia Domus szerint — *„Anna-Szabó kápolna" épül.*[5]) A templomkerítés déli oldalán pedig, a kerítésen belül és ahhoz ragasztva, a Sebestyén-Rókus-Rozália-kápolnát építik meg.[6])

[1]) Jászmuzeum 1639 május 4-én kelt török levele.
[2]) Jászberényi Plébánia Anyak. 5. rész 1. lap.
[3]) Jászmuzeum 116. sz. töröklevele.
[4]) Jászmuzeum 89. sz. töröklevele.
[5]) Plébániai Hist. Domus 14. lap.
[6]) Visitatio Canonica 1766. 8. lap.

1722-ben jelentős változás éri a templomot. A déli oldal 7. és 8. támpillérének közelében két kapunyílással ellátott, mintegy másfélszer kettő bécsi öl belsőméretű, csak két lábnyi falvastagságúnak feltüntetett négyszögalaprajzú, egyszerű, négyszögletes toronysüveggel ellátott, valószinüleg *két emeletre osztott kőtorony készül.* Ennek az alapkőletételét III. Károly uralkodása, Pálffy Miklós nádorsága alatt, 1722 április 15-én nagy ünnepség keretében tartják. Ekkor Bereczky György a plébános és Koncsik Balázs az egyházbíró.[1])

Abb. 25. kép

1624-ben kelt török okirat, mely engedélyt ad a bomladozó főtemplom kijavítására.

Türkischer Brief aus der Zeit der Türkenherrschaft. Enthält die Bewilligung der Reparatur der Pfarrkirche von Jászberény. 1624.

Ugyanekkor azonban, amikor az itt említett déli kőtornyot felhúzták, a nyugati homlokfal csúcsára húzott huszártornyot nem bontották el, mert az egy év mulva kelt (1723. julius 29.) iratok megjegyzik, hogy a „nagyobb torony részére" harangot szenteltek fel.[2]) Ha tehát állt is a huszártoronyban egy kisebb ércharang, a a kőtoronyba állított harang mélyebb s tömörebb hangú szava először szólította a jászberényi hiveket.

1735-ben áll elő az a lényeges változás,[3]) mely a templomot körülbelül *a mai szélességére hozza ki az északi főfalak újonnan emelésével,* minek következtében a régi templom északi fala — áttörés után — *a főhajó hajópilléreivé vált.* A templom így kibővült és a lényeges átalakítás után *mellékhajót és mellékszentélyt kapott.* Az új templom méretei eszerint a következők: szélesség 9 és fél bécsi öl (majdnem 18 méter) hosszúság 23 bécsi öl (mintegy 43 és fél méter). Azt nem tudjuk, hogy *az északi mellékhajó nyilt fedélszéket kapott-e vagy boltozást,* mert tervrajzunkból ez ki nem tünik. A kibővítés folyamán az északi külső támpillérsor lehordásával, meghagyva a boltozati pillérek változatlan beosztását, a főhajó és a mellékhajó között öt szabadon álló és egy a nyugati homlokfalba beépített pillér maradt, s egy pillér a diadalív északi pillérkötegébe olvadt. Az így keletkezett pillérfesztávolságok azonosak a diadalívben maradt pillér és az öt szabadon álló hajópillér között és négy lábbal nagyobb az utolsó nyugati, kórusfelőli részen. A kórusfeljáró is itt kapott helyet a nyugati és északi főfal találkozásánál. Hogy a tervrajzon feltüntetett és a déli

[1]) Plébánia Hist. Domus 13. lap.
[2]) Plébánia Anyak. I. 5. rész, 1 lap
[3]) Visitatio Canonica 1766. 1. lap.

toronnyal szemközti, azonos nagyságú és szintén két bejárati nyílással biró északi alaprajzi elem tornyot vagy csak bejárati fülkét jelent, nem tudjuk. A legvalószínűbb az, hogy *itt nem torony állott, mert irataink között feltétlenül kellett volna arra adatot találni, hogy a XVIII. század első felében a jászberényi plébániatemplom két kőtoronnyal birt.* A mellékszentély záródása *félköríves.* Mellécsatlakozott az északi és keleti oldal találkozásánál a templomtesthez kívül ragasztott, valószínűleg sekrestye-épület, egy keletre néző ablakkal. Az új templom három északi ablakkal, s a déli oldalon a főhajóban négy, a főszentélyben két ablakkal birt. Az ablakok lerézsüzött bélésfallal, mintegy nyolc lábnyi nyílással és szemöldökfalukon valószínüleg félköríves záródással birtak; a régi gótikus kiképzésnek itt a nyoma is elveszett. A tetőmagasságot is meglehet állapítani abból a tényből, hogy a néhány évtized mulva ehhez a templomtesthez épített Mayerhoffer-féle torony nyugati oldala megőrizte az 1735-ös templom tetőmagasságának nyomait. A tető szélesítésén kívül az egyszerű nyeregfödélszék — többszörösen gyámolított födélszékké lett átváltva. A kibővitett templom összmagassága így mintegy 9 bécsi öl volt. Kriptája még ennek a templomnak sem volt, csak a kőkerítés déli és keleti oldala melletti temetőt és a templom belsejét használták fel temetkezésre. A konszekrálás ünnepsége 1743-ban történt meg, a meglehetős hosszú, tízévi munka befejezése után.[1])

Az egyébként sok építészeti elemet feltüntető alaprajz csak az iránt hagy bennünk kétséget, hogy a keleti homlokfalnak hány támpillére volt. Az arányokat tekintve, itt három támpillért kell feltételeznünk.

Ugy látszik, a lélekszám növekedése, Jászberénynek egyre nagyobb közéleti szerepe s a városi magisztrátus tagjainak izlésével nem egyezett a jász-kunkerületi gyülések alkalmával egyre nagyobb idegenforgalomnak örvendő város főterén álló, egyszerű, disztelen plébániatemplom, mert az 1758. november 10-i tanácsülésből a város urai torony építése céljából meghívják Mayerhoffer mestert, hogy a „szükséges dolgokrúl végezzenek."[2]) Nem tudjuk, hogy a Mayerhoffer-dinasztia melyik tagjával folyt a tárgyalás, — a befolyásos és nagy tekintélynek örvendő apával-e, Mayerhoffer Andrással (1690—1771), — de az a tény, hogy egy évvel később már kifejezetten Mayerhoffer Jánost (1721—1780) említi a város protokolluma, valószínüvé teszi, hogy kezdetben is az építészcsaládnak e meglehetős ismeretlen

[1]) Plébánia Diarium 9. lap és Vis. Can. 1766. 1. lap.

[2]) „Consideratióba vétetett az is, hogy a Torony épületéhez régen készülünk, mégis mind ekkoráig semmire sem mehettünk. Azért F. Plébános Urunk adhortatiójára is végeztetik, hogy most Pestre mind az Ur Tisztelendő Plébános Ur, mind Egyház Bíró Uram bé menvén, a' pesti mestert Mayrhoffert kihozván itt vele minden szükségess dolgokrul végezzünk."
Prot. 1758. 6—7 old.

munkásságú tagjával folyt a tárgyalás. Az utókornak dicsérni kell a XVIII. század közepének jászberényi tanácsurait, mert kellő judiciummal birtak az építőmester alkalmas megválasztására és tervbevett uj, hatalmas plébániatemplomuk építését nem bízták provinciális izlésű férfire. De a választásnál magasabb erők is közbejátszhattak. Az egyházi építkezéseknél Bécs irányító befolyása a XVIII. század végéig változatlan erővel érvényesült. A bécsi Albertina építészeti rajzai között mintegy félszáz, magyar vidéki templomok számára készített tervet találunk, melyek meglepő fényt vetnek a magyar kisvárosi és falusi egytornyos templomhomlokzatok eredetére és nagy elterjedtségre.

Az új torony építéséhez hozzájárult a régi gyönge torony leomlása is a feltételezett esztétikai szempontokon kívül. Egy 1759. évi tanácsülési jegyzőkönyv említi, hogy „a régi torony leomlása óta nincs tornya a főtemplomnak."[1]) Ugyanezen év január 26-án már tudomásul veszi a tanács a megegyezést Mayerhoffer János kőmívesmester urammal, akivel 1800 rh. forintokban alkudtak meg azzal a feltétellel, hogy „ő lesz a pallér és ő ad az építéshez matériákat: fát, vasat, követ és meszet." A torony 17 öl (több mint 32 méter) magasra lett tervezve s a kő- és képfaragó munkákat illetőleg Conti Lipót Antal „kőfaragó pesti mesterrel" jött létre az egyezség.

A Mayerhoffer Jánossal kötött szerződés az 1759. évi Jászberény városi protokollum 16. és 17. oldalán található és szószerint így hangzik:

> „Mivelhogy ezen Nemes Városnak Parochialis Temploma mind eddig a régi Toronynak leomlásától fogva Torony nélkül lett volna, ezen Nemes Várossának Magistrátusa Új Toronynak felépítése végett megalkudott elsőbb Majerhoffer János Pesti Kőmíves Mester Urammal 1800 Rh ftokban, mellyekért eő kigyelme mind Pallért, Legínyeket, mind pedig manualistákat tartozik adni, azon Conditiókat observálván, mellyeket az itt bejegyzett Contractus mutat. Másodszor: Conti Leopold Antal kőfaragó pesti Mester Urammal azon Toronyhoz szükségess kőfaragásokért, amint azt eő kigyelme itt annectált Contractussa és munkáinak Specifikatiója, úgy szinte mind a két részrül subscribált Abrüss megmutattya, 1600 Rh frtokban. Azonban azon Contractusok Datuma kétnappal 24-e hibássan anticipáltatott. *A' Majerhoffer Contractussa:* Mi alább írtak recognoscáljuk per praesentes ugyanis elsőbben Ns Jász-Berény Várossának Feő Bírája és Tanácsa egyrészrül; hogy mi Majerhoffer János Pesti Kőmíves Mester Urammal megalkuttunk 1800 Rh frtokban egy Toronynak felépítésiért, azonkívül minden hozzá tartozandó Materiálékot fábul, Vasbul, Kőbül, mészbül, kötelekbül hozzáadni az egész munka eszközivel együtt tartozni

[1]) Protocollum 1759. 16. oldal.

fogunk. Ellenben: Másodszor Én Majerhoffer János Pesti Kőmíves mester másrészrül; tartozni fogok föllyebb írt 1800 Rh frtokért olly forma Tornyot (kivévén a kő és képfaragók munkáit) a Jász-Berény Várossa Parochiális Temploma Sanctuariumának végiben építeni, amelly forma tudniillik, avagy Abrüss én és Ns Jász-Berény Várossának Tanácsa által subscribálva vagyon, tudniillik: egész bilaterale Frontispiciumot az föld színig az egész Torony alatt rakandó fundamentommal együtt a földszintül fogva 17 öll magosnyi falra, melynek annál jobban leendő készülésire mindenféle manualistákot legalább 8 Legényekkel és ha szükség leend többekkel is naponként jó tudós pallérral tartani tartozni fogok, felvállalván magamra és successoraimra mindazon károkat, mellyek netalántán a Pallér, vagy Munkás Legínyek gondviseletlensége, vagy tudatlansága, avagy az én Mesterségem miatt ha szintén tíz esztendők alatt fető hibákbul azon épületben történhetnének. Mellyrül ki attuk ezen contractuális Levelünkhöz két exemplárist egy mástul felvállalván. Jászberény, Die 24-a Jan. 1759. N. N. Jászberény várossa Fető Birája és Tanátsa L. S. — Joannes Mayerhoffer Comitt ..... und Burger Maurer Majster in Pest. L. S.

Conti szerződése ugyanezen protokollum 17. oldalán, Mayerhoffer szerződésének folytatásaként csak a megkezdett címmel található, de az ironnal gondosan kivonalazott és az előirányzat számára rubrikázott oldal — ismeretlen okból üresen maradt. Ez a szerződés tovább nem lelhető fel.

A torony alapkőletétele 1759 október 8-án történik meg.[1]) A parochiális templom keleti szentélyének apszisánál történik az első kapavágás. A toronyalaprajz északnyugati sarkában „a faragott kőpásztázatoknál" kőládába helyezik el Mária Terézia egy darab húsz-, egy darab tizenkét- és egy darab hétkrajcárosát „egy kerek dupla címtáblával."[2])

A torony hamarosan elkészül. Bár a közállapotok: a hétéves háború miatti gazdasági bajok, a papírpénzzel való zavarok sok bajt okozhattak, két esztendő alatt a barokk-torony a maga újszerű és diadalmas valóságával büszkévé teszi a jászberényieket. A nyolcszögletes konkáv-alaprajzú, két emeletre osztott, a bejáratfölötti ívmező kartusában Lehel kürtjével hivalkodó torony nemes arányaival és a mesterien alkalmazott diszitőelemek felhasználásával barok-építészetünk egyik remekműve. Formai és ritmikai elemei, melyek között jelentős részt foglal el a szobrászati kiképzés, az osztrák barokk hatását mutatják. A torony nyugodt, világos tagolása, a plasztikai elemek gondos és finom képzése megóvják attól, hogy a barokk formák nehézkessé tegyék; a toronynak vertikális könnyedségét különösen

[1]) Diarium 272. lap.

[2]) Protocollum 1756. 57. oldal.

elősegíti az alaprajzi forma befelé ívelése. A toronytalapzathoz és a főemelethez csatlakozó keleti homlokfalat, mint ezt éppen a Gföller Jakab-féle rajz is bizonyítja, egyidejűleg szintén felhúzták és kiképzése a földszinti szoborfülkékkel, Szent Péter és Szent Pál apostolok szobrával, a homlokfalat koronázó párkány felett kétoldalt térdeplő len-

Abb. 26. kép

A jászberényi Nagyboldogasszony-főtemplom.

Die Pfarrkirche von Jászberény.

dületes barokk-angyalok alakjával, puha festőiséget kölcsönözve a homlokzati lezárásnak, artisztikusan olvad a toronytestbe. A torony koronázópárkánya finom profilú és játékos horizontális ivelése a felfelétörő pilléreket nem zárja le hangsulyozottan, hanem a toronysisak könnyedén hullámzó konturjával lendületesen engedi a magasba törni. A torony földszintjének északi és déli oldala

Szent István és Szent László szobrát kapta, a keleti oldalon pedig a bejárati, egyszerűbb kiképzésű ajtónyílás maradt, úgy azonban, hogy a templom innen még bejárattal nem birt, mert egyelőre még a nyugati főbejáratot használták. (A torony mérete: alap: 8 x 8 m, falvastagság a pilléreknél diagonálisan 220 %m, magassága 56 és fél méter.)

Az átmeneti állapot nem tarthatott sokáig. És maga a kontraszt is, mely a régi támpilléres, egyszerű templomtest és az apszisához ragasztott festői barokk-torony között keletkezett, nyugtalanította a tanácsot, amely az 1760-as években egyrejobban foglalkozott az új toronyhoz méltó épület fölemelésével.

Megkönnyítette a városnak, mint kegyúrnak az elhatározását az is, hogy az 1761-ben hercegprímássá kinevezett *gróf Barkóczy Ferenc* helyébe *gróf Eszterházy Károlyra* ruházták át a fényesmultú egri püspöki méltóságot. Eszterházy Rómában töltötte fiatal éveit és a benne megérlelődött művészi alkotás vágya azzal a nagyvonalú stilussal vegyült, amely egész életében kivételes hozzáértéssel és izléssel telítette székhelyének és püspökségének építkezéseit. Eszterházy fiatalságának idején, éppen a lélek legfogékonyabb éveiben, a XVIII. század közepén a barokk-művészet egekbe lendülő és dagályos formarendszere lehiggad és a klasszikus nyugalmat ölti magára. Éppen ez a fordulat tette szükségessé, hogy a művészi erők alkalmazásánál csak a legjobbakban lehetett megbízni. A katolikus egyház és a művészet szövetkezésének ebben a korszakában magyarországi vonatkozásban Eszterházy Károlyt éppen az teszi naggyá, hogy tökéleteset és művészit alkotott s úgy irányította a püspöksége alá tartozó kegyuraságok műizlését, hogy a kisebb egyházaknál is mindig finoman művészit és nemesen egyszerűt alkotott. Eszterházy ebben a törekvésében mindig rátalált az ő nagyvonalú stilusát megértő és kialakító alkotóművészeire, *Kracker János*, később *Maulbertsch Antal*, festők, *Tischler Antal* rézmetsző és az építészek: *Fellner Jakab, Jung József, Groszmann József* és *Zillack György* minden munkája a megrendelő és a művész közötti szerencsés megoldásban talált egymásra.

Amikor a jászberényi főtemplom több évszázados, megviselt épületteste *1772-ben a földrengés áldozata lesz*, és *előzőleg, az 1766-i canonica visitatio alkalmával maga a püspök is látja a tarthatatlan helyzetet*, a város tanácsa „alázatos instanciával kegyelmes hercegünkhöz és feőbíránkhoz folyamodik", hogy a templom építését elősegítse. Eszterházy pártfogolta a várost. 1774 június 11-én *„Eö-hercegsége az újonnan építendő cathedralis anyatemplomunk delineatusát kegyesen apportálja."* A Jászmuzeumban és a város levéltárában megállapitható, hogy legalább öt tervpályázati rajz között választott a nádor és az egri érsek. Az öt pályázat (ezeknek száma megnövekedhet az egri levéltári kutatások után) a következő épitő-

művészeké volt: Gföller Jakab két tervvel, Jung József[1]) két tervvel és az ötödik, egyelőre ismeretlen építőművész egy tervvel. Ez az utóbbi terv a város levéltárában volt, amit a muzeum régi őre, Hild Viktor átvételi elismervénye bizonyit. A terv nem került vissza a helyére, pedig éppen ez lehetett az a rajz, ami kivitelezésre került és amely őrzi alkotójának nevét. *A négy meglévő terv változatlanul meghagyta az 1761-es Mayerhoffer-féle tornyot.* Jung József első terve igen egyszerű barokkizálást tüntet fel és teljesen meghagyja a régi templomtest főfalait. Ez a terv egyhajós, de másodikszámú terve már egy kereszthajós és teljesen új főfalakkal készitendő templomot tervez. Ennek az az érdekessége, hogy az apszis fala erősen konvex és *a kereszthajó főfala pedig konkáv, valószínűleg stilusbeli alkalmazkodás akart lenni a Mayerhoffer-féle toronyhoz.* Egyébként sok azonos vonást tüntet fel a kivitelezésre került templommal. Gföller Jakab két tervvel állott elő. Első terve az az előbb már többször hivatkozott rajz, mely teljes pontossággal tünteti fel a régi templom alapfalait és a hozzáragasztott új tornyot. A tervező itt a régi főfalak felhasználásával *kereszthajós templomot vázolt fel, de meghagyta volna kivül a támpilléreknek a sorát.* Második számú tervén a támpillérek elmaradtak és a csak egyhajós és belül barokkizált templomtest falát kívül az ablaksor, valamint a koronázó párkány alá futó lizénák szakitották volna meg. Az ötödik terv az, amely a homályban rejtőzik. Lehet, hogy az egri levéltári kutatások erre is napfényt derítenek, de *különösnek látszik az, hogy Mayerhoffer János, aki a torony építésével kivívta az illetékesek megelégedését, a tervpályázók közül teljesen hiányzik.* Talán éppen az ő terve volna az, amelyet 1901-ben Hild Viktor éppen azért emelt ki a levéltárból, hogy a főtemplom épületét behatóan tanulmányozza? Lehetséges. A városi tanácsülési jegyzőkönyvek, amelynek sorai a toronyépítéssel és az emiatt kötött szerződéssel olyan gondos pontosságot árulnak el, egyszerre szükszavúak lesznek és csupán *„a' kőművesmester uramra"* hivatkoznak.[2])

Az új templomtest építése már 1774 junius 10-én megkezdett bontással a megvalósulás stádiumába lépett. „A' kőművesmesterrel tett contractussal együtt publikáltatott" a tervrajz, a város pedig Habentius Ferenc téglaégetőmesterrel alkudik meg: *a tégla ezrét 5 forint 30 krajcárért kapja a város.* Ugyanezen év október 22-én

[1]) Tiz évvel előbb a hatvani Grassalkovich-palotát épitette át. Rendkívül érdekes az 1814. szept. 17-i jegyzőkönyvnek az a szakasza, mely szerint a tanács Jung József „pesti értelmes kőmívesmesternek" *letelepedési engedélyt ad.*

[2]) Protocollum 1774. 66—67 oldal: „Minekutána F. Locumtenens Eő Hercegsége az ujjonnand épitendő Cathedralis Anyatemplomunk deliniátioját kegyesen approbálni méltóztatott volna, és azonnall die 9. Juni. sub Part. Congress. Distr. Jazygum cum B. Resolutione publicáltatott volna, által adatván az deliniatio kezünkben, die 10. Junii a régi Templomnak bontása elkezdetett és az Tanács előtt is azon delineatio a Kőmíves Mesterrel tett contractussal edgyütt publicáltatott."

már olyan állapotban van a munka, hogy a falbaépítendő kő „majd elfogyna és így a munkában hátramaradás okoztatván." Az ismeretlen kőművesmester nagy létszámmal dolgozik és a falemelés gyors ütemben halad. A tizedek gyűlésén a kőhordásra kötelezett lakosok a *„kövek szorgalmasabb hordására hívattak fel s hogy minden szekér jó megrakódjon."* Minden útra egy tanácsbéli áll, aki ellenőrzi a kőhordást, melynek „restelkedése" folytán majdnem szünet állott be a templomépítésben. *De a munka még az alapozásnál tart.* 1775 április 22-én *„prépostplébános jelenti, hogy a kőmívesek a templom fundamentumában szépen haladnak s hogy fennakadás ne legyen, sürgeti a triangularis köveket.*[1]) *Hogy pedig a faragott kövek idejében megérkezzenek, napszámosokat küldenek, kik a bálványköveket lebocsájthatnák a magasból."* 1775 május 16-án, Nep. Szt. János napján *„a parochiális templom szögletkövét a sanctuarium falában földtől felfelé egy lábnyom és két ujjnyi magasságra (hol ott kívülről a falkövön, a Zagyva folyása felé jel bémetszetett) egy faragott kőládában címtáblára kimetszett betűkkel az inscriptiót letették Mária Terézia és II. József császárnak egy huszas és egy tizes ezüstpénzével."*[2]) Három év mulva a templom építése kő hiányában annyira megakad, hogy a küszöbön álló 1778.-i szüretet tanácsi határozattal október 8-ára elhalasztják.[3]) 1799 junius 2-án *Postainner József* üveges jelenti, hogy *a régi templom ablakrészeit nudifikációval alkalmazhatják az új templomra.* Ezek az ablakok azonosak a mai kereszthajó északi és déli főfalában álló kisebb ablakokkal.[4])

A templom 1782-ben készen áll.[5]) A falak nedvessége azonban az oltárképet megtámadta, annyira, hogy *„a szentek képei alig ismerhetők fel."* A tanácsülési jegyzőkönyv nem említi azt, hogy ki volt ennek az oltárképnek a mestere, de azt sem, hogy a régi templomból ámentett képről, vagy új alkotásról van szó. Mindkét esetben csak sajnálni lehet a jegyzőkönyv szűkszavúságát. A régi oltárkép is értékes lehetett, vagy ha új készült, nincs kizárva, hogy Eszterházy püspök valamelyik nagynevű művészt bízta meg. Ennek az oltárképnek teljesen nyoma veszett. Az új plébániatemplomban tehát a helyzet 1782 első felében a következő volt: az újonnan épült falak csupán fehérre voltak meszelve. Kegytárgyak dolgában is szűkében lehetett, mert az esetben is, ha a

[1]) Protocollum 1775. 150. old.

[2]) Prot. u. ott 150. old.

[3]) Prot. 1778. 176 old.

[4]) Prot. 1779. 219. old.

[5]) A városi tanácsban 1783. dec. 31-én tett elszámolás szerint a költség a következő volt:

Perceptio:	29.689 frt.,
az überschlagon való erogatio	23.500 frt 14 kr.,
az überschlagon kivüli erogatio . . .	6.053 frt 17 kr.,
summarum	29.553 frt 31 kr.,
superomptum	135 frt 28 kr.

Mayerhoffer Jains I.
körinves

1777 töl szárados
és még ugyanezeiben
külső tanácsos
Pesten

Schmall

I. 153. l.
166. l.

volt a katona, annál értékesebb. A személyes katonáskodás úgyszólván megszünt, a földbirtokosok adják, vagy többen összeállnak egy katona állítására; de a birodalom határain kívül, a barbárok közt is toborzanak már katonákat. Ez a züllés mélységes foka és a vég kezdete.

A rómaiak határvédelmi rendszerükben állandó politikát követnek. Állandóan idegen népeket vonnak be erre a czélra hatalmi körükbe. A szomszédos népeket függő viszonyba hozzák a birodalomtól és ezek védik a határt, ezek Róma szövetségesei, akiket megvédelmez. A birodalom fénykorában csak ez a viszony állott fönn, de később ezek a népek tributumot, Diocletiantól kezdve a határvédő népek jutalmakat kapnak.

A tartományokban, természetesen csak a fontosabb császári provinciákon, mindig van katonaság. Ezek a castrumokban vagy castellumokban vannak, melyek mindig a határ mentén feküsznek. Diocletianus után a határvonalon a praepositus limitis rendelkezik a rendes csapatokkal (cohortes, alae) és a határvédőkkel (limitanei, vagy foederati), kik a határ mentén kapnak földet, de tartoznak azt

TAVASZI ELŐIDÉNY
ABBAZIÁBAN!
Az EDEN és QUISISANA szállodák a magyar közönség legkedveltebb házai. Mérsékelt penzió-árakon megrendeléseket felvesz: Sterk Imre, a C. I. T. olasz hiv. menetjegyirodában, VI., Andrássy-ut 29. Telefon: 119—49

39,955.872 P, also 6.7 Prozent unserer Gesamtausfuhr an materiellen Gütern errechnet ist, was auch so viel bedeutet, daß durch diese indirekte Ausfuhrleistung ein äquivalenter Teil unserer Auslandschulden von Jahr zu Jahr abgetragen wird, *wovon allein auf den Ausländerbesuch der Hauptstadt rund 30 Millionen P entfallen.*

Todesfälle. Heute vormittag ist der ehemalige Vizegespan des Komitats Vas Géza *Herbst* im Alter von 74 Jahren einem Schlaganfall erlegen. Nach 17jähriger Amtsführung als Vizegespan betätigte er sich seit dem Jahre 1924, als er in den Ruhestand trat, als Direktor der in Szombathely eingerichteten Kurse für den höheren Verwaltungsdienst. — Am 22. d. ist hier Witwe Dr. Moriz *Hoffenreich*, geb. Julie Fürst, im Alter von 88 Jahren gestorben. Die Beerdingung findet morgen, Sonntag, nachmittag ½4 Uhr, im Rákoskereszturer isr. Friedhof statt.

GLOBOL das sicherste Mottenvertilgungsmittel
ÜBERALL ERHÄLTLICH
Hauptniederlage: MOLNÁR & MOSER Petőfi Sándor-ucca 11.

Die „Vox humana" in der Orgel. Zu dem gewaltigen Erhaltungswerk von St. Marien in *Danzig*, an dem seit mehr als einem Jahrzehnt gearbeitet wird, gehört auch die Erneuerung der großen *Barockorgel*. Das Hauptwerk ist bis auf 16 der insgesamt 88 Register fertig, die kleinere Chororgel ist noch im Bau. Sie enthält zwei *Spieltische*, einen auf dem Chor, den zweiten in der Sakristei, zu der die Klänge durch einen Schallkanal geleitet werden. Auch vom Spieltisch der großen Orgel aus wird die Chororgel spielbar sein. Dieser Spieltisch ist der größte, den eine Orgel in *Deutschland* besitzt. Er hat das stattliche Gewicht von 26 bis 28 Zentnern, weil alle elektrische Apparate und Koppeln hier eingebaut sind, und weist 88 Register auf fünf Manualen und einem Pedal auf. An bemerkenswerten Neuerungen hat die Orgel u. a. eine *Vox humana*, bei der es gelungen ist, durch Zusammenfassung von *Obertönen* mit *hohen* Pfeifen die menschliche Stimme nachzuahmen. Zum ersten Male wurde hier auch ein *Altweibergesang* und ein *Altmännergesang* geschaffen. Auch die sogenannten *Spanischen Trompeten* sind eine Besonderheit dieser Orgel. In kleinerem Umfange sind sie nur noch einmal an der Orgel im Dom zu *Frauenburg* vorhanden. Erstmalig wurden sie an der *Kaiserorgel* im Dom zu *Toledo* angebracht, woher sie ihren Namen haben. Nachdem diese Orgel von den Bolschewisten zerstört worden ist, sind die Orgeln von Frauenburg und Danzig die *einzigen in der Welt*, die Spanische Trompeten besitzen.

10 Millionen Arbeitslose in den Vereinigten Staaten. Das Arbeitsministerium hat am Freitag die Zahl der Arbeitslosen in den Vereinigten Staaten nach einer am 28. Februar vorgenommenen Zählung auf 10,478.000 beziffert. Dies entspricht einer Zunahme um 2,450.000 gegenüber dem gleichen Zeitraum im Vorjahre.

Bau eines Stammhauses für das Székesfehérvárer Heldenkapitel. Aus *Székesfehérvár* wird telegraphiert: Der Munizipalausschuß hat in seiner heutigen Sitzung 10.000 Pengő als Zuwendung für den Bau eines Stammhauses des Heldenkapitels votiert. Die Stadt Székesfehérvár hatte schon früher für den gleichen Zweck ein wertvolles Grundstück gestiftet. Die feierliche Grundsteinlegung findet am 22. Mai statt.

Ne kínlódjunk
ha nem muszáj! Ideges fájdalmak, fejfájás, fogfájás, női gyengélkedés stb. idején Algocratine! 1-, 3- és 8-ostyás dobozok minden gyógytárban! 0488

„Tag der Nationen" auf der Mailänder Mustermesse. In Anwesenheit des Staatssekretärs *Ricci* vom Korporationsministerium als Vertreter der faschistischen Regierung hat heute im Ungarischen Pavillon der *Mailänder* Internationalen Mustermesse „der Tag der Nationen" stattgefunden. Die vornehmen Gäste wurden vom Generalkonsul Baron Egon *Abele* willkommen geheißen. Es wurde auch der berühmte ungarische Jagd- und Jagdwirtschaftsfilm gezeigt, der großen Gefallen fand. Vor dem Abschied lud Baron Abele den Präsidenten der Mustermesse Senator *Puricelli*, sowie die zivilen und die militärischen Würdenträger zu einer Weinkostprobe mit appetiterregenden ungarischen Gerichten ein. Die ungarische Filmvorführung wird weiter stets vor vollem Hause gezeigt.

Blutiger Familienzwist. In Pestszentlőrinc, im Hause Huba-ucca 3, spielte sich heute ein blutiger Vorfall ab. Der 45jährige Straßenbahnschaffner Béla *Kovács* geriet mit seinem Submieter, dem 21jährigen Bäckergehilfen Martin *Müller*, in einen Streit, in dessen Verlaufe er den Bäckergehilfen durch zwei Messerstiche in die Brust lebensgefährlich verletzte. Der Vater Müllers mengte sich in den Streit ein und gab zwei Revolverschüsse ab, die aber fehlgingen. Kovács brachte auch dem älteren Müller Verletzungen bei, wurde aber schließlich überwältigt und der Polizei übergeben.

Tod im Eisenbahnzuge. Die 65jährige Witwe des Kurialrichters Edmund *Hunyor* fuhr in Begleitung ihres Sohnes, des Luftfahrtkontrollors Csaba *Hunyor* und ihrer Tochter heute von Szombathely nach Budapest. Die Dame wurde während der Fahrt im Eisenbahnzuge plötzlich unwohl und starb nach kurzer Zeit an einem Herzschlage.

Selbstmord. In ihrer Wohnung Ferenc-körut 22 hat sich die 49jährige Gattin des Beamten des Luftfahrtamtes Andreas *Bartucz* durch Einatmen von Leuchtgas vergiftet und wurde tot aufgefunden. Das Motiv der Tat ist ein schweres Nervenleiden.

Aus der Gesellschaft. Heute mittag 12 Uhr hat in der königlichen Schloßkapelle die Trauung von Maria Anna *Győrbiró* mit Dr. Josef *Dávid* stattgefunden. Trauzeugen waren FML Ludwig *Bartha*, Minister a. D. Dr. Johann *Bud*, Baron Stefan *Apor* und vitéz Dr. Stefan *Jancsó*. Die Trauungszeremonie vollzog Abtpfarrer Béla *Witz*, während der Zeremonie brachte Margarete *Nagy*, Mitglied der Kön. Oper, Ave Maria von Schubert zu Gehör.

Riesige Frostschäden in Frankreich. Aus *Paris* wird telegraphiert: In den Wein- und Obstgegenden Frankreichs haben die Aprilfröste schweren Schaden angerichtet. In der Umgebung von *Bordeaux*, sowie in Süd- und Ostfrankreich sind mehr als sieben Millionen Hektoliter zugrunde gegangen. Der Gesamtschaden erreicht eine Höhe voe *1 Milliarde Francs*. Auch ein großer Teil der *Apfelfechsung* und der Ernte der an der Marne und der Oise liegenden Gartenwirtschaften ist vernichtet worden. Tag für Tag treffen Berichte über neuerliche Frostschäden ein.

Kameradschaftstreffen. Die ehemaligen ungarischen Kriegsgefangenen in *Krasnojarsk* veranstelten, einem Wunsche der in der Provinz ansässigen Kameraden enstprechend, anläßlich der Internationalen Frühjahrsmesse, Donnerstag, 5. Mai, halb 7 Uhr abends, in einem Extrasaal des Hotel Royal (VII., Erzsébet-körut 35), ein Kameradschaftstreffen. Auch die Angehörigen der Kameraden sind gern gesehen.

+ **Achtung, kochen Sie auf einem elektrischen Sparherd!** Im Vorführungssaal der Elektrizitätswerke, Honvéd-ucca 22, findet Mittwoch, nachmittags um halb 6 Uhr, ein Kochvortrag statt. In der elektrischen Küche werden Montag, Donnerstag und Freitag, vormittags um halb 10 Uhr Kochübungen abgehalten. Bei diesen Vorträgen wird der Nachweis erbracht, daß es sich auf dem elektrischen Sparherd rasch, rein und billig backen und kochen läßt. Gleichzeitig wird auch die Herstellung von Krapfen, Tiroler Strudel, Kuglhupf, Torten, Pudding und verschiedenen Fleischsorten vorgeführt. Eintritt und Garderobe frei.

Besuch deutscher Zeitungsverleger. Eine größere Gruppe des Reichsverbandes deutscher Verleger stattete unter Führung von Alfred Hoffmann und Otto Schabbel dem Landesverein Ungarischer Fachblätter einen Besuch in Budapest ab, um die bereits seit Jahren bestehenden freundschaftlichen Relationen noch inniger zu knüpfen.

Vorträge. Mittwoch, 27. d., 20.15 Uhr hält Dr. Alexander *Scheiber* im Zionistenverband (VI., Andrássy-ut 67, I.) einen Vortrag über das Thema „Jüdische Folklore". — Freitag, 29. d., Punkt 18.45 Uhr spricht der evangelische Bischof Dr. Alexander *Raffay* im Ungarischen Cobdenbund (VI., Nagymező-ucca 8) über das Verhältnis zwischen persönlichem und Gemeinschaftsleben. — Freitag, 29. d., sowie Sonntag 8., und Freitag, 13. Mai, wird Fräulein Eva Irene v. *Leszkay* in den Klublokalitäten der Christlichen Kommunalpartei (IV., Városház-ucca 14), jedesmal abends halb 6 Uhr einen Vortrag über das Thema „Weltliches Apostolat" halten.

BRESLAUER MESSE

4.—8. MAI 1938
Die Breslauer Messe hat sich zur wichtigen Pflegestätte für den Import nach Deutschland entwickelt. Der am Absatz von Rohstoffen und Agrarerzeugnissen interessierte Kaufmann findet auf der Messe die betreffende deutsche Importwirtschaft versammelt. Ob Im- oder Exporteur, man trifft sich daher auf der Breslauer Messe.
Postanschrift: Breslau 16, Messegelände

nok—Csongrád und *Csongrád—Szeged* ab 1 Mai, mit Ausnahme von Freitag, täglich.

Verkehrsunfall. Auf dem Kossuth Lajos-tér stieß heute das Automobil des Fabriksdirektors Artur *Huffner* mit einem Fahrrad zusammen, auf dem der 23jährige Friseur Paul *Schönhuber* saß. Der Direktor bremste seinen Wagen zu rasch ab. Der Wagen stürzte um und Huffner fiel aus dem Fahrzeug und mußte mit einem Schlüsselbeinbruch in das Pajor-Sanatorium befördert werden. Schönhuber erlitt Kontusionen und wurde gleichfalls in Spitalsbehandlung genommen.

Wasserstand. Die hydrographische Abteilung des Ackerbauministeriums meldet: Die Donau fällt bis Gombos, weiter abwärts steigt sie bei niedrigem Stand. Pegel: Schärding 112, Passau 205, Aschach 94, Struden 174, Stein —38, Wien —67, Pozsony 97, Komárom 246, Budapest 189, Paks 94, Baja 146, Mohács 217, Gombos 314, Ujvidék 260, Zimony 284, Drenkova 241, Orsova 320. — Die Drau ist bei Barcs —94, bei Drávaszabolcs 23, bei Eszék 86, die Save bei Bród 273. — Die Theiß fällt bei Tiszaujlak, weiter abwärts steigt sie bei mittlerem Stand. Pegel: Tiszaujlak 86, Vásárosnamény 318, Tokaj 398, Tiszafüred 293, Szolnok 270, Csongrád 230, Szeged 256. — Die Szamos ist bei Csenger 286, die Körös bei Körösszakál 56, bei Békés 332, bei Gyoma 310, die Maros bei Makó 93, der Plattensee bei Siófok 86, der Velenceer See bei Agárd 46.

Karlsbader Kur zu Hause
Wenn Sie nicht nach Karlsbad fahren können, halten Sie zu Hause die Karlsbader Kur. Bei Magen-, Darm-, Leber-, Gallen- und Zuckerkrankheiten entfaltet das natürliche Karlsbader Heilwasser od. das echte Karlsbader Sprudelsalz in vollem Masse die Wirkung der weltberühmten Karlsbader Heilquellen. Prospekte: Édeskuty, Budapest, Erzsébet-tér 8

Sechzig Eier auf einen Sitz. Dieser Tage wurde in *Knoxville*, Tennessee, unter großer Beteiligung des Publikums die Meisterschaft für Tennessee im Eieressen ausgetragen. Champion wurde der Nachtwächter Robert *Sauls*, Gewicht 200 Pfund, der seine Hosenträger lockerte, sich bequem hinsetzte und dann sage und schreibe 60 Eier verzehrte. Zweiter wurde Perry *Corwin*, ein Gebirgsbauer von 140 Pfund Gewicht, der das Rennen nach 42 Eiern aufgeben mußte.

Schweres Bergwerksunglück in Deutschland und USA. In einem Kohlenbergwerk bei Grundy in Westvirginia ereignete sich, nach einem New-Yorker Telegramm, eine schwere Katastrophe, die durch eine Kohlengasexplosion verursacht wurde. Nach den bis zur Stunde möglich gewordenen Feststellungen wurden 42 Bergleute getötet. Man befürchtet jedoch, daß etwa 75 weitere Bergarbeiter, die in der Grube eingeschlossen sind, verloren sind. Etwa 100 Bergarbeiter sind fieberhaft mit den Rettungsarbeiten beschäftigt. — Ein schweres Unglück ereignete sich, wie aus *Essen* gemeldet wird, auf der Zeche Concordia in Oberhausen. Ein Gebirgsschlag verursachte den Bruch einer Strecke. Die Zahl der Todesopfer beläuft sich auf 7. Außerdem wurden noch vier schwer und drei Leichtverletzte geborgen. Acht weitere Bergleute, die als vermißt gemeldet wurden, blieben unversehrt. Die Bergungsarbeiten unter Aufsicht der zuständigen Behörden sind noch im Gange und werden mit größter Beschleunigung durchgeführt.

OKVETLEN ciánoztat, festet, takarittat.
kérdezzen meg, mielőtt
Strasser, Tisza Kálmán-tér 10. Telefon 142-480
Kártékony állatok irtása garanciával. 011

Personenschiffahrten auf der Donau und der Theiß. Die Ungarische Fluß- und Seeschiffahrt-A.-G. teilt mit, daß aus *Budapest* nach *Wien* das erste Personenschiff am 2. Mai abgeht. Die Rückfahrt erfolgt am 5. Mai. Von diesem Tage an verkehren Dampfer zwischen *Budapest* und *Wien* jeden Montag, Mittwoch und Samstag, von *Wien* nach *Budapest* jeden Montag, Donnerstag und Samstag. Gleichzeitig wird auch die Schiffverbindung *Gönyü—Győr* eröffnet. Am 1. Mai werden die nachstehenden Tagesfahrten zwischen *Budapest—Esztergom*, über den *Vácer* Donauarm, eröffnet. Ab *Budapest* nur an Sonntagen zur Horányer Csárda 7 Uhr 20, retour 19 Uhr, nur an Sonn- und Feiertagen „Schnelldampfer" (mit Einheitsklasse) nach *Esztergom* um 7 Uhr 30, retour um 17 Uhr 30, nur an Wochentagen nach *Nagymaros* um 7 Uhr 30, retour um 18 Uhr 40, nur an Samstagen, Sonn- und Feiertagen nach *Nagymaros* um 14 Uhr 20, an den übrigen Tagen um 16 Uhr, retour täglich um 5 Uhr. Auf der Theiß verkehrt der Personendampfer zwischen *Put-*

Deutsche Gottesdienste. In der ev.-luth. Kirche am Deák-tér findet Sonntag, 24. d., vormittags ½10 Uhr, deutscher Gottesdienst statt. In der ev.-luth. Kirche VII., Vilma királynő-ut 17 wird um 5 Uhr nachmittags eine deutsche Andacht abgehalten.

Familiennachrichten.

Die Trauung der *Marie Fekete* mit *Michael Faragó* findet heute, Sonntag, mittags ½1 Uhr, im Tempel (Dohány-ucca) statt. (Statt jeder besonderen Anzeige.)

Manyi Neuhaus und *Paul Klein*, Beamter der Rudolf Mosse A.-G., Verlobte.

Sitzende Lebensweise stört die Verdauung, das Blut wird vergiftet. Kopf- und Kreuzschmerzen sind die Folgen. Beugen Sie vor und nehmen deshalb auch Sie *Darmol-Abführschokolade.*

Ausgezeichnet hat bei Millionen von Hausfrauen die Prüfung in Geschmack, Aroma, Farbe, Nährwert und Billigkeit der Kneippsche Malzkaffee, mit echtem Franck-Kaffeeersatz schmackhaft gemacht — bestanden.

Ihre Gesundheit, Ihre Bequemlichkeit, Ihre Behaglichkeit verlangen wirksamen sanitären Schutz. Diesen gewährt *Odol*. *Odol-Mundwasser* schützt Ihre Gesundheit, erfrischt und belebt und verleiht frisch duftenden Atem, es erhält Ihre Zähne blitzblank und gesund bis ins hohe Alter. Wenn Sie *Odol*-Mundpflege treiben, pflegen Sie auch Ihre Gesundheit und Schönheit.

Das schönste Erlebnis ist eine Seereise! Unvergeßlich schöne Erinnerungen werden Sie sich schaffen, wenn Sie an den märchenhaften Reisen des Norddeutschen Lloyd, Bremen, nach den Vereinigten Staaten, Ceylon, dem Fernen Osten, im Mittelländischen Meer, zum Nordkap und nach Madeira oder den Kanarischen Inseln teilnehmen. Verlangen Sie unentgeltliche Prospekte in den Bureaus des Norddeutschen Lloyd, VIII., Baross-tér 9 oder V., Vörösmarty-tér 1.

Menschen sehr vorgerückten Alters, die an beschwerlichen Entleerungen zu leiden haben, bietet oft schon der tägliche Genuß von etwa 3—4 Eßlöffeln natürlichen „Franz-Josef"-Bitterwassers die erwünschte, vollkommen schmerzlose Darmreinigung. Fragen Sie Ihren Arzt.

Korrespondenz der Redaktion

Anonyme Anfragen werden nicht berücksichtigt. Auf Anfragen wird, selbst wenn Briefmarken beigelegt sind, nur an dieser Stelle geantwortet.

Holzhändler. Die Anfragen, die von vielen Holzhändlern wegen der „Einhand" an uns gerichtet wurden, beantworten wir an dieser Stelle dahin, daß wir uns mit Sensationsnachrichten, die einer jeden Grundlage entbehren, nicht befassen, und auch nicht geneigt sind, solche fortwährend zu dementieren.

Unbekannte Kunstdenkmäler in Ungarn.

Von Virgil Bierbauer.

Trianon-Ungarn ist arm an Kunstdenkmälern, denn das Friedensdiktat hat eben die an historischen Bauwerken reichsten — weil von der Türkenherrschaft mehr oder weniger verschonten — Landesteile den Nachfolgestaaten zugesprochen — um uns fast nur die im Laufe des XVI., XVII. Jahrhunderts verwüsteten Gebiete zu belassen, auf denen nur einzelne Städte eines großen, anziehenden Reichtums an historischen Baudenkmäler berühmt sind: Sopron, Győr, Pécs, Veszprém, Székesfehérvár und Eger. Darüber hinaus scheinen, namentlich die Landstädte des Tieflandes dem allgemeinem Bewußtsein gemäß solcher Schätze bar zu sein. Doch ist dies ein eigenartiger Irrtum, der wohl dem zuzuschreiben ist, daß man diese Städte nur zu gern mit westlichen Augen ansieht und wertet.

Beschaut man sich aber unsere Landstädte etwas beschaulicher, sucht man sich dort einen liebevollen Führer — wie er fast überall zu finden ist —, einen dem nicht die unsinnige und einfältige Nostalgie nach der Hauptstadt erfüllt, so wird man erfahren, daß auch diese Städte so manche wertvolle künstlerische Äußerungen der Vergangenheit und der Gegenwart besitzen, Kunstwerke, die der Betrachtung wert sind, die von einer reichen kulturellen Vergangenheit reden und die manchmal von einer neuen Kulturwelle sprechen. Entdeckungsfahrten in die Landstädte bringen manchmal Erlebnisse, die die Mühe sie besucht zu haben, reichlich belohnen. Wenn man sich in die geheimere Wesenszüge dieser Städte auch nur ein wenig vertieft, so wird man über den einzelnen Denkmälern hinaus ihren eigenartigen kernungarischen Charakter erleben und in dem von bescheidenen Häusern gesäumten Straßen Wesenszüge des ungarischen Lebens erfassen. Die ungarische Siedlungsweise ist, wenn man sie wirklich begreift, zumindest ebenso interessant, wie etwa die der italienischen Kleinstädte auf den Kuppen und Graten der umbrischen Berge.

Wer würde daran denken, eine Studien- und Kunstfahrt nach Hajdúböszörmény zu unternehmen? Wenn man diesen Ortsnamen hört, denkt man an ein „staubiges Provinznest", weil es dort eben keine Kathedralen, keine Museen, keine Kaffeehäuser gibt... Vertieft man sich aber in die Erkenntnis dieser von dem Fürsten Stefan Bocskay für seine treuen Heiducken gegründeten Stadt, so gelangt man bald zu anderen Ansichten. Auf einer Luftphotographie erscheint Hajdúböszörmény als eine Großstadt, mit fast regelmäßigem Ringsystem. Betrachtet man die alten Karten der Stadt, so begreift man, wie und warum sich dieses Ringsystem ausgebildet hat, studiert man die Siedlungsgeschichte des Ortes, so erfährt man, wie und warum das Stadtgebiet so besiedelt und bebaut wurde. Um die alte Kirche und deren stumpfen Turm — der als Donjon diente — lagerten sich in einem engeren Kreise die Sippen der Stadtgründer; die von den Straßen gebildeten Sektoren wurden nämlich den einzelnen Sippen zugeteilt. Dieser innerste Kern diente ausschließlich als Wohnstadt, während das Vieh, die Pferde, das Heu und Stroh im anliegenden breiteren Ring, in den Gärten, gelagert wurde. Diesen Ring umschloß ein hoher und breiter Wall, aufgetürmt aus Dornen und Ästen. Dann folgten die weiten Weiden, wohin das Vieh in friedlichen Tagen herausgetrieben wurde. Noch mehr nach Außen lagen die Äcker, die Weingärten und die Wälder der Stadt. Als die Bewohnerschaft von Hajdúböszörmény im neuzehnten Jahrhundert rasch anwuchs, wurden dann auch die Gärten bebaut und es entstand in diesem zweiten Ring eine dichte unregelmäßige Bebauung.

Im vergangenen Jahre zeigten wir die Karten dieser Siedlung in Paris gelegentlich des Kongresses für neues Bauen. Die dort aus allen Ländern versammelten Kollegen studierten sie mit Überraschung, denn sie fanden in ihnen die Verwirklichung einer agronomen Stadt in idealer Form und meinten, Hajdúböszörmény hat vor dreihundert Jahren so manches verwirklicht, was ihnen als Ideal vorschwebt. Sie nannten diese Siedlung „eine reine funktionelle Siedlungsform", weil sie die verschiedentlichen Funktionen des wirtschaftlichen Lebens in so reinlicher Trennung aufweist.

Besucht man nun Hajdúböszörmény und studiert man dort an Ort und Stelle den Aufbau der Stadt, erlebt man die urtümliche Lebensweise des alten Ungarns. Freilich ist dies kein Erlebnis für jene, die mit dem Sightseeing-car von Gasthaus zum Wirtshaus rasen. Eine besondere Überraschung bringt einem dann noch das alte Verwaltungsgebäude der Heiducken-Gemeinschaft: ein einstöckiger Bau, dessen Äußeres zum Teil aus barocker Zeit, zum Teil aus den fünfziger Jahren stammt: schlicht und einfach. Entschließt man sich aber, den Hof zu betreten, so blickt man auf eine zweigeschossige Arkadenarchitektur. Tritt man dann noch näher an die Arkade im Erdgeschoß heran, so erblickt man eine Reihe von kolossalen Rundsäulen von fast einem Meter Durchmesser. Sie tragen elliptische Bögen und schöne Kreuzgewölbe. Es umgibt uns auf einmal die eigenartige Stimmung des achtzehnten Jahrhunderts. Die Mauern atmen kraftvolles, reichblütiges Leben. Geschichte steht greifbar vor uns. Das Ganze ist traurig vernachlässigt — und doch scheint es uns eine ganz besonders wertvolle, seltene Erinnerung an alte Zeiten zu sein.

Fährt man in dem ehemaligen Heiduckenbezirk weiter, so gelangt man nach Hajduszoboszló, dessen Name heute den Reichtum an Heilwasser bedeutet. Doch besitzt dieses Städtchen auch eine alte Kirche mit einem noch älteren Turm. Umschreitet man den schattigen, heimeligen Kirchhof, so stößt man auf einen alten Mauerrest und erblickt in diesem einen runden spitzbehelmten Turm. Was mag dieser bedeuten? Wir wissen, daß Ungarns Kirchen stets von Mauern umringt waren, sie dienten in Kriegszeiten als Zufluchtsstätten für Mensch und Tier. So stehen heute noch die Dorfkirchen Siebenbürgens innerhalb einer bewehrten, mit Türmen befestigten Mauer. Wir wissen auch, daß die alte große reformierte Kirche von Debrecen — ein Hallenbau vom Ende des XV. Jahrhunderts — bis zum großen Stadtbrand von 1806 ebenso befestigt war. Doch von allen diesen bescheidenen Kirchenfesten ist in Trianon-Ungarn nichts auf uns gekommen. Daher ist der Mauerrest und der runde Eckturm von Hajduszoboszló sozusagen ein Unikum dieser Art von Bauten und müßte eben daher erhalten und beschützt werden.

Wir besuchten Szolnok, eine Stadt pulsierenden Lebens, das sich eines am Ufer der Tisza, inmitten eines entzückenden französischen Gartens liegenden, in europäischem Stil geführten Hotels rühmen darf. Der ehemalige Chefarzt der Stadt machte den Cicerone. Er führte uns auf unserem Rundgang in den alten Stadtteil Tabán, ehemals die Soldatensiedlung der berühmten Burg auf der gegenüberliegenden Halbinsel, wo heute die Künstlerkolonie haust. Am Eingang des Tabán steht ein altes, zweigeschossiges Haus, ganz fremd in dieser Umgebung: es ist das letzte Haus aus der Türkenzeit mit einem typischen, nach dem Hofe gerichteten Frauengemach. Es folgen vielfach gekrümmte, verschlungene Straßen mit bescheidenen Häuschen in der typischen Form der ungarischen Siedlungen des XVIII. Jahrhunderts. Es wird uns klar, daß die Verteilung dieser Häuschen in solcher Unregelmäßigkeit nur entstehen konnte, weil man zur Zeit ihrer Entstehung keine Straßenfluchten kannte und die Grundstücke unbezäumt gebrauchte. Auf den Dächern sieht man noch die uralten, aus Rohr geflochtenen Rauchabzüge, auf den hölzernen Giebelseiten die hausschützenden Götzenbilder, namentlich die Schlange, und in die Bretter gesägt, das Kreuz und den Halbmond. Betreten wir die fast versunkenen Häuschen, so sehen wir noch die letzten Überreste der offenen Feuerstellen. Schließlich werden wir in das gute Zimmer eines uralten Häuschens geführt, wo auf den Deckenbalken geschnitzt zu lesen ist: 1737. Und nun die Überraschung: in die beiden Stützbalken der Tür hat ein Holzbildner die Figur des blutenden Schmerzensmannes und der Schmerzensmutter geschnitzt: Plastiken ergreifender Innerlichkeit des Gefühls, die über ihren Kunstwert hinaus uns anzeigen, daß in diesem einfachen Häuschen ehemals ein gottbegnadeter Künstler von nicht alltäglichem Können gelebt hat. Wie oft machten wir lange Fahrten im Ausland, um einen alten Stein zu sehen? — wie spät gelangten wir an ein so nahes, insgeheim lebendes Kunstwerk der Heimat!

Wer denkt im Zusammenhang mit Jászberény an Kunst und Kunstdenkmäler? Und doch wie überraschend ist der Reichtum an bedeutungsvoller Kunst in dieser Kleinstadt! Die von Auen umgebene, von den Wässern der Zagyva umflossene alte Franziskanerkirche zeigt im Äußeren noch die kraftvolle gotische Pfeilerarchitektur, sie bietet im Inneren ein freundliches Barock-Raumbild. Der anschließende uralte Klosterhof, zurzeit vom Putz befreit, ist in seiner Haustein-Architektur ein Bild klösterlicher Besinnlichkeit. Seitlich von der Kirche, in einem freundlichen Garten, steht eine zwei Meter hohe reichbeschnörkelte Vase aus der Rokokozeit, ein feines Kunstwerk der Steinmetzarbeit dieser Zeit. Wie kam diese hier unvermittelt wirkende Arbeit dahin? Man wird in den Hof des Verwaltungshauses des ehemaligen Jazygenkreises geführt, — heute der Gefängnishof des Bezirksgerichtes. Auf den Pfeilern einer Gartenmauer erblickt man nun zwei riesenhafte liegende Steinfiguren aus der Rokokozeit, ganz bedeutende Werke der Steinplastik. Auf schmächtigeren Pfeilern stehen zwei Kindergruppen von derselben Art. Man wird weitergeführt und über den zwei Toreinfahrtbögen der Straßenseite werden einem zwei entzückende Plastiken gezeigt: flötende Panfiguren. Das etwas geschultere Auge merkt auch, daß die Basen all dieser Plastiken auf leicht geneigten Ebenen stehen. Diese Figuren gehörten also einer großangelegten Giebelgruppe an. Nun stellt es sich aus den Angaben unseres Führers heraus, daß an der Stelle des heutigen Gerichtsgebäudes im Jahre 1782 das ebenerdige Verwaltungsgebäude des Jazygenbezirkes errichtet wurde. Man zeigt uns die Aufnahmspläne des Baues aus dem Anfang des neunzehnten Jahrhunderts und nun erfahren wir, daß der Bau einen kraftvollen Risalit von acht Klafterlänge besaß. Die Plastiken standen auf dem Giebel des Vorbaues: die Panfiguren, die Kindergruppen, die liegende Figur und in der Mitte die zuerst gesehene Riesenvase.

Wandelt man weiter, so gelangt man an die großangelegte barocke Pfarrkirche mit einem prachtvollen, schwungvollen, mit Barockplastiken reich verzierten, in den Jahren 1859 bis 1871 von Johannes Mayerhofer erbauten Turm, der in seinem Formreichtum an die uns allbekannte — auf Fremdenverkehrsreklamen reichlich gezeigte — Barockkirche von Dürnstein erinnert. Ich frage, wer weiß in Ungarn auch nur irgend etwas von diesem nicht alltäglich schönen Turm?

Doch meine man ja nicht, daß damit der Baudenkmalschatz von Jászberény aufgezählt wäre. Diese Stadt erlebte auch einen feinen Klassizismus, dessen schönes Zeugnis die kleine, aber formvollendete Rosalienkapelle auf dem Hauptplatz ist. In dieser Zeit wurde auf Rat des Palatins Josef der große Platz reguliert und das spätklassizistische Rathaus errichtet, dessen erste Pläne der große Michael Pollack gezeichnet hatte. Im Hofe dieses Gebäudes ist in einem schlichten Bau das Jazygen-Museum untergebracht. Durch einen neuen, geschmacklosen, unangebrachten Vorbau aus Brettern betritt man die Säle dieser Sammlung, zwei Säle, die ehemals als Stall dienten — und deren je vier geschwungene Gewölbekappen von je einer rein durchgeführten dorischen Säule unterstützt sind. Räume voll der klaren Harmonie des ungarischen Klassizismus!

Folgen wir aber unserem unermüdlichen Führer in die äußeren Stadtteile auf den ungepflegten Straßen, so erleben wir eine Überraschung nach der anderen. Es reihen sich kleine typisch ungarische Häuser aneinander, es öffnet sich die kleine alte Bretterpforte und wir stehen einem Säulengang gegenüber, gebildet aus schönen steinernen, dorischen Säulen... Wer war der Bauherr, der hier so bauen ließ, wer war der Baumeister, der so bauen durfte und konnte? Unerforschte Rätsel, die aber des Erforschens wert zu sein scheinen. Denn wenn wir in diesen Fragen klarer sehen werden, so wird sich uns ein neues Gebiet ungarischer Kultur erschließen und wir werden durch diese Erkenntnisse zum Bewußtsein kommen, daß wir uns auch im Tieflande einer zusammenhängenden Kulturentwicklung rümen dürfen, daß wir das Leben der Vergangenheit im Tieflande nicht als rohe Kulturlosigkeit auffassen dürfen, wie es nur zu oft geschieht. Aber nicht nur erforscht muß dieses Gebiet werden, sondern es muß auch je weiteren Kreisen bekannt werden.

Das Laibacher Schachturnier.

Von unserem Sonderberichterstatter.

XI. Runde:

Nedeljkovic verlor gegen *Dr. Vidmar*, der sich königsindisch verteidigte und nach gutem Positionsspiel eine Qualität gewonnen hat. Die Partie *Bröder—L. Steiner* endete mit dem Siege des ungarischen Meisters, der durch Angriff eine Qualität erobert hat. *Tot* spielte Königsgambit gegen Preinfalk und führte die Partie nach scharfen Wendungen zum Siege. *Tartakower* siegte gegen Sorli, der eine Gewinn-Stellung nicht ausnützte. Die Partien Pirc—Foltys (Damengambit), Dr. Trifunovic— Furlani (Spanische Partie) und Dr. Astalos—Vidmar jun. (Damengambit) endeten mit Remis. Die wichtigste Partie der 11. Runde war die Begegnung Szabó—Kostic. In der außerordentlich scharf behandelten Eröffnung opferte Kostic einen Bauern und spielte ein gutes Spiel. Da er aber die richtige Fortsetzung nicht fand, hätte er verlieren sollen. Szabó nahm aber seine Chancen auch nicht wahr und nach sechsstündigem Kampf wurde die Partie abgebrochen. Kostic hat einen Bauern mehr, doch *kann er kaum gewinnen.*

Stand nach der XI. Runde:

Kostic 8 (1 Hängepartie), Szabó 7½ (1), Dr. Tartakower 7½, Dr. Trifunovic 6½ (1), Dr. Astalos 6 (1), Pirc 6, Dr. Vidmar und L. Steiner je 5½ (1), Vidmar jun. 5½, Bröder 5, Foltys 4½ (1), Nedeljkovic 4½, Furlani und Tot je 4, Preinfalk 3, Sorli 1 (1).

Zwei interessante Partien aus der X. Runde.

Dr. Vidmar—Szabó:

1. d4, Sf6; 2. c4, g6; 3. Sc3, d5; 4. Lf4, Lg7; 5. e3, 0—0; 6. Sf3, c5; 7. cd5:, Sd5:; 8. Le5, Sc6; 9. Lg7:, Kg7:; 10. Dd2, cd4; 11. Sd4:, Sc3:; 12. Dc3:, Sd4:; 13. Td1, e5; ed4:, Lg4; 15. f3, Tc8; 16. De3, ed4:; 17. Da4:+, Dd4; 18. Td4:, Le6; 19. b3, Lf5; 20. Lc4. Auf Vorschlag von Weiß Remis gegeben.

Bröder—L. Steiner:

1. d4, d5; 2. c4, e6; 3. Sc3, Sf6; 4. Lg5, Le7; 5. e3, h6; 6. Lh4, 0—0; 7. Sf3, b6; 8. cd5:, ed5:; 9. Ld3, Lb7 10.0—0, Sd7; 11. Tac1, Tfe8; 12. De2, a6; 13. Lf5, Sf8; 14. Tfdi, Sfe4; 15. Le7, Te7; 16. Se5:, Sf6; 17. Sf3, g6; 18. Lh3, Dd6; 19. Dc2, Sh7; 20. g3, Sg5; 21. Lg2, Kg7; 22. Db3, De6; 23. Td2, Sh3+; 24. Kfi, Tae8; 25. e4, a5; 26. Se5, La6+; 27. Ke1, Sg5; 28. ed5:, Dg4; 29. f4, Sf3+; 30. Lf3:, Df3; 31. Te2, Le2:; 32. Sf3:, Lc4+; 33. Se5, Lb3:; 34. ab3:, Sd7; 35. Kd2, Sb8; 36. Sb5, Sa6; 37. d6, ed6:; 38. Sd6:, Ta8; 39. Tc6, Tab8; 40. f5, Sab4; 41. Tc8, Tc8:; 42. Sc8:, Tc7; 43. Sb6:, Tc2+; 44. Ke3, Tb2:; 45. fg6:, fg6:; 46. d5, Tb3+; 47. Kd4, Sd3; 48. Sc4, Sb2; 49. db, Sc4:; 50. Sc4:, Kf6; 51. Sa5:, Tb1; 52. Ke3, Te1+; 53. Kf3, Td1; 54. Sb7, Ke6; 55. Sd8+, Kd7; 56. Sf7, Tfi+. Weiß gab auf.

Das Programm der XII. Runde:

Furlani—Vidmar jun.; Foltys—Dr. Astalos; Dr. Tartakower—Pirc; Preinfalk—Sorli; Dr. Vidmar—Tot; Kostic—Nedeljkovic; L. Steiner—Szabó; Dr. Trifunovic—Bröder.

tűnést. Angliában Wedgewood médaillonjai és Tassie gemma-utánzatai terjesztették ezt az álklasszikus irányt. Tassie kőmíves volt s mint szobrásztehetséget felvették a glasgowi iparművészeti iskolába. 1766-ban nyitotta meg Londonban, a Soho negyedben antik gemma-utánzatokat árusító üzletét s elárasztották a megrendelők.

Az Empire-korának fényűző ékszerei, vagyonokat érő brillánsai s gyöngysorai után a polgári biedermayerben ötvösművészeti, aranyból-ezüstből készült munkák s színes kövek: türkiz, gránát, agáth, onyx következtek. Érzelmes motívumok díszítik az ékszereket s rózsa-girlandok, tóparti szomorúfűzek tűnnek fel gyűrűbe, karkötőbe, fülbevalóba foglalt festett kis porcellánképeken. Ebből a korból s a Viktória időszakból való a sok fekete és égszínkék zománcozott holmi. Viktória királynő legidősebb leányának, a porosz trónörökös s későbbi Frigyes császár feleségének, nászajándékba opál nyakéket csináltatott, mely ma már semmiesetre sem tetszenék nekünk. De mégis jellemző erre a rossz ízlésű korban élt és rossz ízlésű uralkodónőre, hogy arany-jubileuma alkalmával a töméntelen s kincseket érő ajándékok közül két antik fínomművű ötvösgyűrűnek örült legjobban, melyeket valamikor Stuart Mária szerencsétlen fiatal férje s a lefejezett I. Károly viselt.

Csodálkozhatunk-e, ha a régi időben annyi mindent hittek a kövekről s varázserőt tulajdonítottak nekik? A türkiz viselője mindig bővelkedni fog anyagi javakban, a rubin jókedvet, büszkeséget jelent, a smaragd tiszta szerelmet . . . Jánosköröm, farkasfog gyűrűben, amulettben rontás ellen jó, zafir rágalom ellen véd, a szép lila amethyszt az iszákosság biztos ellenszere . . . Ilyenféle tanácsokat ad könyvében a török időkben Kassán letelepedett híres magyar ötvös, Kecskeméti Péter is. Sok érdekes dolgot tudunk meg lékeiket, tapasztalataikat igyekeztek megörökíteni. Érdekes munkát írt Juan de Arphe y Villafane, a «spanyol Cellini» s Thomas Germain, Leszczinszka Mária, francia királyné ékszerésze.

De hányan voltak, kikről semmit nem tudunk s csak műveiket csodáljuk valamelyik múzeumban, mint ismeretlen mesterét. Csak az arany és ezüst próbája, a város pecsétje, vagy a céh látómesterének ellenőrzőjegye, a megrendelő neve található sok régi dísztárgyon, ezüstművön. Általában a mester nevének két kezdőbetűje szolgált mesterjegyül. A kupáknál és serlegeknél névtelenebb maradt a gyűrű és a karkötő, a násfa és a nyakbavető! . . .

Az újabb időkben megint névtelen lett az ötvösművészet, s maga a csillogó-villogó becses holmik élete sem hosszabb, mint a tiszavirágé . . . Hiszen modern ékszerészeknél, aki csak teheti, néhány éven belül újonnan foglaltatja követ: up to date-nek kell lenni, — ma még inkább, mint valaha — a gyöngynek és brillánsnak is. A modern ékszer megköveteli ezt a haladást: sohasem lehet «antik». De a magyar ékszer, amint már mondtuk, kivétel: ahogyan van, mindig szép marad, s nincs változó divatja.

Tükör 1939, 2. szám

ALFÖLDI MŰEMLÉKEK

Írta BIERBAUER VIRGIL

Ki tagadhatná, hogy Magyarország szegény műemlékekben. Ha külföldi vendégeinket vezetjük, váltig hangoztatjuk, hogy a középkori gazdag, nagy Magyarország építészeti emlékeit a török-tatár pusztítások során feldúlták s ami megmaradt, azt elpusztította az osztrák armádia, ezért csak romok beszélnek nagy székesegyházainkról, pusztatemplomainkról, királyaink palotáiról. Mindezt már annyiszor elmondottuk, hogy valónak is hisszük, — úgy tudjuk, hogy Magyarországnak építészeti emlékei csak néhány boldogabb felvidéki és erdélyi városban maradtak s a mai Magyarországban Sopron, Győr, Veszprém, Pécs, Székesfehérvár és Eger dicsekedhetik csak nagyobb számban ilyenekkel. S ha igazi műemlékeket akarunk látni, e városainkat szoktuk felkeresni, úgyannyira, hogy Nyírbátor gótikus templomáról, Debrecen nagytemplomáról is csak kevesen tudnak és egyáltalán az Alföldre és városaira a legtöbben úgy gondolnak, mint falvakra, amelyekben egyetlen épületnek kövei sem beszélnek a magyar multról.

De ha több odaadással, türelemmel és szeretettel járnók s jobban ismernők alföldi városainkat, ha azokat saját lakói jobban megbecsülnék, akkor nem egy építészeti műre akadnánk, amely tanúságot tesz a mult magyar életéről, kultúrájáról, szépségvágyáról és alkotókészségéről. Úgy tetszik, hogy a mindennapi együttlét, a köznapi együttélés elfásítja a vidékiek szemét és érzéketlenül haladnak el olyan épületek előtt, amelyek bizony több szeretetet és megbecsülést érdemelnének. Tegyünk tehát felfedező utat a magyar Alföldre, az alföldi városokba és nézzünk körül, lássuk, mi is az, ami ott figyelmet érdemel, — legtöbbször nemcsak helyi szempontból, hanem bízvást mondhatjuk, országos szempontból is. Próbáljuk meg felfedezni ez ismeretlen kincseket.

Látogassunk el például Jászberénybe, a Jászságnak egykori, a fővárostól alig 60 km-re fekvő központjába. Úgyszólván senki sem tudja, hogy a városka minő meglepőn gazdag építőművészeti emlékekben és azokkal kapcsolatos szoborművekben. Amint beérünk a város tágas Főterére, megkapja szemünket a hatalmas Nagyboldogasszonytemplom formás barokk tornya, amelynek belefelé ívelt homlokzatai egy íves összekötőrésszel kapcsolódnak a háromszentélyes templomtérhez. A torony gazdag formaadása, pompás szobordísze, kitűnő mesterek kezére vall. Valóban a templom építésze Mayerhoffer János volt, az a XVIII. században nagyhírű mester, akinek ma már számos művét ismerjük, így leginkább a legutóbb műemlékké nyilvánított bájos pesti Christ-házat, és számos pestmegyei kastélyát. Érdekes, hogy a jászberényi plébániatemplom tornyát 1759-től kezdve építették a gótikus eredetű kéthajós régi templom elé és később 1774 és 1782 között építették a torony mögé a mai templomot.

A makói megyeház emeleti tornáca

A hajdúböszörményi hajdúszékház tornáca

Halász József építette, ma Tanárky-kúria széles kosáríves tornácával, előreugró nyolcszögletes pavillonjaival, kitűnő mester kezére vall. Szalai Mihály széparányú portikuszos háza, a mai Casino, igazi kellemes meglepetést jelent az építészet minden barátjának. Érdekes megfigyelni, hogy a nagykőrösi építtetők és építőmesterek milyen nagy gondot fordítottak arra, hogy az épületeket jobban kiemeljék és így Nagykőrösön igen nagy számban találunk a földből magasan kiemelkedő pincére rakott házakat, úgy annyira, hogy ez szinte jellemzője Nagykőrös építészetének. Ezért van az is, hogy az egykori Beretvás Farkas-kúria, oromoldalára helyezett dór oszlopos portikuszával, annyira hatásosan áll az Arany János-utca mentén. Ezeket a házakat látva, nagyon sajnáljuk, hogy az egykori írásokban sokat emlegetett «Palota», a Sypos-család főtéri háza, teljesen elpusztult és nem tudjuk, milyen is lehetett az ilyen rendkívüli díszítő jelzővel dícsért épület. Annál nagyobb örömet szerez a régi Városháza, melynek barokkos oromzatából naiv bájjal emelkedik ki a tűztorony, körüljáró folyosójával. Mennyivel jobban beleillik ebbe a környezetbe ez az építőmesterfantáziából született várostorony, mint az ódon Nagytemplom tornyára illesztett bádogsisak, amelynek tudós tervezője bizonyára büszke volt arra, hogy mennyi régi toronysisaknak építészeti részleteit rakta össze ebben az egyetlen toronyvégződésben!

Ha átmegyünk a Tiszántúlra, ott is sok érdekes és kevéssé megbecsült, ismeretlen építészeti emléket fogunk találni. Így Hódmezővásárhelyen. A tágas Főtér egyik sarkában formátlan bazársor mögül az Öregtemplom komor tornya kandikál elő. Zárt, egyszerű formáival, gúla-alakú kősisakjával, zordon és komor hangulatot, a XVIII. sz. legelejének hangulatát árasztja magából. Ha tovább megyünk az Andrássy-úton, elérünk az érdekes katolikus templomhoz, amely a délmagyarországi barokknak jellegzetesen szétterpeszkedő formáiban épült meg; — talán az egykoron híres Czigler építődinasztia egyik tagjának műve. Míg az Öreg-templomban a korai XVIII. sz. kényszerű egyszerűsége él, addig a katolikus templomban a barokk életvidámság öltött formát. Egy forduló és néhány lépés után eljutunk a Szent János-térre, amelyen az 1782-ben épült Új-templom hatalmas középtornyának lehiggadt későbarokk formái uralkodnak s nem mindennapos tudású és ízlésű művészről beszélnek. A templom nagyságát, formáinak gazdag áradását talán az az ellentét is fokozza, amely a templomot megkülönbözteti a klasszicizáló stílusban felépített nemesen egyszerű paplaktól. Hódmezővásárhely három temploma a művészi kifejezésmódnak gazdag változatait tárja elénk és azt kell mondanunk, hogy ahol rövid évtizedek alatt az építőművészet ilyen gazdagsággal nyilatkozhatott meg, ott olyan életkultúrának kellett lennie, amelyre ma szinte irígykedve nézünk vissza.

Érdemes-e a tűrhetetlenül lassú mozgású

A jászberényi róm. kat. főtemplom. (Foto Komáromy József)

ira. árn kol

század végén épülhetett. Külseje, nevezetesen nyerskőből rakott támpillérei, világosan elárulják eredeti gótikus stílusát, míg belsejét a XVIII. sz. végén átépítették, úgy hogy megkapóan kedves barokk templomtérré alakult. Érdekes a kolostor-udvar, melynek homlokzatáról legújabban leverték a vakolatot, úgyhogy ma a farkasmályi kő meleg rózsás színével ékes. A templom körüli ligetben óriási méretű kőváza áll, kitűnő rokokó díszítőművészeti szobrász-munka. Vajjon hogyan került ide ez az óriási faragvány? Rövidesen magyarázatot kapunk erre is: a Főtéren áll a Jász-kapitányság székháza, ma a Járásbíróság épülete, amelyet a klasszicizmus alkonyán, a mult század 30-as éveiben eléggé érzéketlenül átépítettek. A dóroszlopos kapualjból szigorúan lezárt ajtón át a bírósági börtön udvarába lépünk, melyet középütt kőpilléres kerítés szel két részre, és legnagyobb meglepetésünkre látjuk, hogy a kerítés-pilléreken hatalmas szoborművek nyugszanak, a két középső 3 m-nél hosszabb fekvő-figura, egy mitológiai férfi- és nő-alak, a következőkön barokk puttók játszanak, és az utcai kocsibehajtó fölött fuvolázó pán szobrok romladoznak. Hogy kerültek ezek a kitűnő rokokó szoborművek e szomorúan dísztelen helyre? S ekkor a következő érdekes tények derülnek ki: a Jászkapitányság székházát a XVIII. sz. végén építette újra és pedig földszíntes formában. Alkalmunk volt látni az épület terveit és ezek nyomán feltehető, hogy ez a szoborsorozat és a stílusukba illő nagy kőváza a székház kiugró középrészének oromzatát díszítette. Erre vall az is, hogy a szobrok lábazatukkal lejtős felületen nyugszanak. Megkapó lehetett ez az épület e szobrok díszében és annál inkább lehangoló, hogy a XVIII. századi magyar szobrászat e szinte páratlan arányú emlékei ilyen méltatlan helyen pusztulnak.

Járjuk Jászberény utcáit, elhanyagolt, szegényes házak között haladunk és amikor véletlenül egyiknek kiskapuján bepillantunk, észrevesszük, hogy a falusi szabású házak hosszában milyen fínomművű kőoszlopokkal ékesek a tornácok. Az egyik ilyen klasszicisztikus lakóház követi a másikat, s mindinkább megértjük, hogy a Rozália-kápolna klasszicizmusa nem is egyedülálló, hanem e stílusnak bőventermő talaja volt száz évvel ezelőtt és itt, Déryné ifiasszony szülővárosában, igazi táblabíró-kultúra virágzott, s csak a később bekövetkezett gazdasági pusztulás során tűnt el. Így aztán nem meglepő, hogy a városház első, sajnos meg nem valósul terveit nem kisebb ember, mint Pollack Mihály, a Nemzeti Múzeum tervezője készítette. Aki a XIX. sz. eleji magyar építő művészetet szeretettel figyeli, itt újra érzi, hogy a kornak milyen mélygyökerű, szélesen elágazó kultúrája lehetett, hisz ekkor olyan városkában, mint Jászberény, igen jóízlésű építészet dívott, élt és lüktetett. Még több tanúságát találni ennek Nagykőrösön.

Amint Jászberény Lehel kürtjének városaként él a köztudatban, — Nagykőrös Arany János személyével kapcsolódik egybe emlékezetünkben. Ha azonban a városka zegzugos utcáit járjuk, akkor elcsodálkozva látjuk, hogy mennyi jóformájú, későbarokk, vagy XIX. sz. eleji nemesi kúria maradt meg az Alföldnek ebben a sarkában. A Dabasi-

Szobor az egykori jászberényi jász székház oromzatáról

mintájú modern ékszerek

Mayerhoffer János

Kőnüves

1779–1781-ben

szőszőlő Pesten

Schmall

I.k.141.l

192 hó n.

NYTÁRSASÁGNAK

Budapesten.

beküldött 1924 április 3. ra
re
jegyzéket rendben talált am
uk és a

Mayerhofer

M. 2. *István*, ötvös, * Székesfehérvár 1800 körül. Bécsben tanult s ugyanott működött. Két aranyozott ezüst díszserlege 1830- és 1837-ből a Debreceni Déri-múzeumban van.

Temesvár ostromának (1716) térrajza

IV. 105

Mayerhofer (István)
Müvészet 1915, 334

Szépművészeti Múzeum VII. 249

Mayerhofer

ötvös

l.

Csatkaisoprvmnüeml

II. 87. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután $^1/_2$5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla.

Stephaneum r. t. Budapest.

Mayerhofer Károly

ötvös, szül. Székesfehérvárott, a XIX. sz. elején Pécsben működött.

Két aranyozott ezüst díszpalack 1830 és 1837-ből a Debreceni Déri Múzeumban.

Déri 108. l.

Szinyei Merse Pál: Faun e
Nymphа 508 (653), 1973 (201), 192
(232). — Gesztenyefa 508 (653), 368
(497). — Ködös őszi reggel 507 (
2604 (395). — Majális 508 (653),
(126). — Mare Azzuro 508 (653
(394). — Nyíregyi 508 (653), 2668 (
Őszi Táj 508 (653), 1943 (237). — Ős
508 (653), 1847 (215). — Pipacs a m
508 (653), 2275 (321). — Pipacs m
(653), 3474 (470). — Pogánypáq 508 (
2636 (403). — Szurkos fenyő" 508 (
2595 (394). — Fvénasszonyok nyara
(653), 2596 (394). — Thuja 158 (983)

MDK

Mayerhoffer István ,ötvösm.
Székesfehérvár.

1830 es 1837-ből származó két lóversenydijnak szánt díszes serleg az ő munkája. A debr. Déri-Muzeumban.

Divald K.: A debreceni Déri-Muzeum.- M.Ip.Müv. 1931. 1-2.sz. 13.1.

Mayerhoffer ~~J~~ János

Kőnüves.

1777 tól választott polgár

Pesten s ugyanakkor lett

a külső (tanács tag-

városi)

jává.

Schmall ~~J~~ L., Ada-

lékok. Bp 1899. 153. l.

I.

vazzis a váross

Képviselő testület

tagja

Rákóczi Ferencz, II ik, emlékpénzei

VI. 139. — körmöczi aranyai

VI. 139. — nagybányai aranyai

VI. 139. — polturásai VI. 139. —

szüzmáriás forintosai VI. 139.

Mayerhoffer János II.

kőnüves

1779-től választott

polgár Pesten

Schmall

I. 153. l.

Budapest, 1923. október 12.

ványi Gyula urnak

Budapest

elismertük becses számláját
yó hó 13. -i értékkel a pénz-

Teljes tisztelettel

HAZAI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Mayerhoffer János.

1753. kőművesmester
– Pesten.
–

Pkr. 212. 1.

Rákóczi Ferenc. II. id VI. 10.

Mayrhoffer János

gödöllői Calvária mestere Réh szerint

irod

MAGYAR MŰVÉSZET

1930. 659 l.

Mayerhoffer János

kőművesmester

1764. Pesten. Lehet,
hogy azonos azzal akit
1753-ban említenek
a pesti kőművescéh
iratai.

Pkc. 212 l.

Rákóczi Kastély VI. 13.

Mayerhoffer János

épitész

1761

l.

Jászbunzérte

1938-43 177. l.

178 l.

Mayerhoffer J.

Épitész

l.

Luveszprüspvár

215. l.

Mayerhoffer János

a gödöllői kálvária
építőmestere
képpel

irod

Ortutay Pál, vitéz
Gödöllői kalauz
Bp. c. n.

Fig. 24. Salutazione angelica del Museo Sacro del Vaticano.
Opera sulmonese, del sec. XV.

Mayerhoffer János

kőnyüves

1779-től választott polgár Pesten.

Schmall L., Adalékok.

Pp. 1899. 153. l.

I.

Vapris a városi

képviselő testület

tagja

Rög bronsbål VI. 126.

Mayerhoffer János

könnyves 1779–1781 ~~[illegible]~~
választott polgár (szószóló)
volt Pesten. (Schmall L.,
Adalékok. Bp. 1899.) 141. l.)
I.

Vagyis a varosi
kepviselő testulet
tagja

Római freskó-töredék VI. 186.

és uj homlokzattal 1768–1711-ig
Gföller Jakab óbudai építőmes-
ter kibővitett. Ugyanezek a ka-
mara szolgálatában négy évenát
dolgozott az aradmegyei Világos-
hoz tartozó Földvár kamarai
épületeinek helyre illitási mun-
kain, ahonnan magával Grassal-
kovichhal folytat levelezést az
épités menetéről. Neki tulaj-
donitjuk a ráckevei kastély ata-
lakitási munkálataihoz készitett
alaprajzi terveket, felvételeket,
melyeket „Mayerhoffer" jelzéssel
látott el. Egy fél század mulott
el azóta, hogy atyja ennél az épü-
letnél kezdte meg ragyogó pály a-
futását. Atyja halála után mint
helyét foglalja el a városnál, kü-
lönböző tisztségekre választják.

Réh. 60–61. l.

Mayerhoffer János

1721 – 1780.

M. András idősebbik fia. Magyarországon született. Apjánál tanult s 1753-ban már a mestereinnet viseli. Először 1748-ban Budán kérte felvételét, de az ottani céh felve a Mayerhoffer-család hegemoniájától, a folyamodót elutasitatta. Sokszor volt távol Pestről, talán legtöbbször atyja mellett dolgozott. A [Kamara megbizásából is végzett épitkezéseket a Bácskában és a máramarosi kerületben. Grassalkovich 1762-63-ban felépitteti vele a máriabesnyői kolostort és templomot, meget később egy nagy kupolás résszel

[m. Eir. udvari fordít

Matyó hímzésgyűjtemény V. 167

Mayerhoffer János

András fia.

építész.

Réh Elemér: A gödöldöi Kálvária c. az Arch. Ért. 1928. évf-ban megjelent cikkében azt írta, hogy a Kálvária fenti műve. Most helyesbíti ezt a véleményét. A Kálváriát szerinte alighanem Jung József tervezte.

l.

Arch. Ért. 1931.

184. l.

Temesvár látképe Tv. 105.

Mayerhofer

M. *(Mayerhoffer, Mayrhoffer)* 3. *János*, építőmester (1721—1780). 1753. lett pesti polgárrá. 1777—81. választott polgár s a külső városi tanács tagja volt. Grassalkovich Antal gróf megbízásából M. építette a besnyői kolostortemplomot (1771). A gödöllői barokk kálváriát állítólag szintén M. tervezte és építette.

R. gy. II. 98 l

Mayerhoffer János, épitész

MDK

M. András fia.
1755-1766 a péceli Ráday -kastély átépitésének vezetője. Valószinü, hogy munkája kezdetén apja, M. András, irányitása még erősen érvényesült. Lehet hogy a kastély terve is az apáé.
1760-ban Grassalkovich Antal felépitteti vele a máriabesnyői kolostort és templomot.
1759-ben apjával együtt dolgozik a Sőtér-kuriám, mint "teljhatalmu megbizott".

255.o.

Zsindely Ferenc: A Péceli Ráday-kastély.
Müv. Ért. 1956. V. évf. 4. sz. 253-276.o.

M.D.K.

Mayerhoffer János, építőmester
(1721-1780)

lehetek esetleg az építőmestere a boconádi 1760-ban épült Szeleczky kastélynak és terverte 1774-ben a plébánia egyszerű épületét is — bár a kastély Quadri Kristóf gyöngyösi kőművesmester egerszalóki és heves-vezekényi kastélyaival áll formai rokonságban.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1669. Akadémiai Kiadó, 559. old.

+ 561. á

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Mayerhofer János, épitomester M.D.K.

szerepét az Ürményi Bernát földesúr által épittetek 1777-ből való gjömrői r.k. templommal kapcsolatban, szerző megfontolandónak tartja felkutatni, amiel is utkabt, mert ez időtájt fejezte be a szomszédos Pecelen a Ráday-

Müvészettörténeti Értesitő, 1968. XVII.évf. 3-4.sz.

Moess Alfréd: Egy 18.századi ~~magyar~~ pesti kőfaragómester munkássága. Adalék a 18.századi magyar épitészettörténethez.

247 old.

kastélyt, és sógorának, Hupf József felvegyzéseiben csak a megbízók neve szerepel,

Mayerhoffer János

pesti építőmester

Rupp Károly pékmester
özvegyét vette feleségül
s így került tulajdoná-
ba a L Marokkói udvar,
melynek építését befejezve,
Festetics Antal helytartó-
tanácsi titoknoknak
adtottel 65.000 ezüst fo-
rintért 1802-ben.

Pásztor Mihály =

A szárótven éves Li-
pótváros. Bp. 1940.
57. l.

L lipótvárosi

Mayerhoffer János, épitész MDK

A jászberényi szokatlanul gazdag diszü toronytervet a régi pesti pálos-templom (ma egyetemi templom) mintájára készíti.

Mojzer Miklós: Adatok Mayerhoffer András működéséhez. Müv. Ért. 1956.V. évf. 2-3.sz. 136-145. o.

145.o. (31.jegyzet.)

Ha Önt ez a kiadványunk érdekelte,

reméljük, hogy az Officina képeskönyvek újabb munkaterve is érdekelni fogja. Kérjük, írja meg címét és ismerőseinek címét ezen a levelezőlapon és készségesen fogjuk a jövőben terveinkről és új kiadványainkról értesíteni.

Kiadványaink minden könyvkereskedésben kaphatók.

Sorozatunkat illető tanácsait és megjegyzéseit előre is köszönjük.

Az

OFFICINA-KIADÓVÁLLALATNAK

BUDAPEST, VI.

Nagymező u. 26.

Mayerhoffer ~~Artur~~ János

lásd

Rék 42, 58, 60, 61

Vasárn. **3** Quasimodo		Protestáns: Keresztély Görög: Nikéta Izraelita: Veadar 26.
Hétfő **4** Gyüm. B. A.		Protestáns: Izidor Görög: József Izraelita: Veadar 27
Kedd **5** F. Vince		Protestáns: Vince Görög: Klaudiusz Izraelita: Veadar 28
Szerda **6** Cölesztin	● Ujhold 20 ó. 21. pk.	Protestáns: Cölesztin Görög: Eutik Izraelita: Veadar 29
Csütört. **7** B. Hermann	Asztalos 2 Ört 1/43	Protestáns: Hermann Görög: György pk. Izraelita: Nisan 1
Péntek **8** Dénes		Protestáns: Lidia Görög: Herodion Izraelita: Nisan 2
Szomb. **9** B. Konrád	1932 **ÁPRILIS** 30 nap	Protestáns: Erhardt Görög: Eupszik Izraelita: Nisan 3

15-ik hét. Nap kelte 5 ó. 36 pk. — Nyugta 18 ó. 32 pk.

Mayrhoffer János

(Mayerhoffer)

1753. febr. 27. vették fel a pesti polgárok sorába. Grassalkovich Antal gróf megbízásából M. épitette a besnyői kolostortemplomot, nefet 1771-ben fejezett be.

Réh Elemér szerint a gödöllői kálváriát is fenti épitette.

Réh Elemér: A gödöllői kálvária. Arch. Ért 1928. 198—201. l.

Krisztust megkoronázzák tövisekkel.

713 Pieter Pauwels Rubens.

Mayerhoffer János

1.

Bánisné Vác 18. l.

75. l.

Karinczy,

ld. Blaschke

(Igar S: Nebkönyv 1821.)

Mayerhoffer János

épitőmester

lásd

Bónisné Vác

75. l. 76 l.

Mayerhoffer János

épitesz

1721 – 1780

l.

Bürógernyeszegi

46. l.

Károly lothringeni herczeg.

Mellig, balra, vértje felet
nyolczszegletü keretbe helyezet

7.
SERENISSIMVS ET EXCE
simus Princeps & D

alól: CAROLVS
DVX LOTHARINGIA
ET BARRII

Rm., mér. a rl. 9.4: 7.3 c
Ad. Bracheli: Historia nos

Mayerhoffer János I

† 1780-ban

l.

Tanulmányok Bpest II.

93. l. - 95. l.

Mayerhoffer János

pesti építőmester
XVIII. sz

lásd okv

P. Bartal Ince

Máriabesnyő története
II. kiadás. Esztergom,
1929. 47. l. 56. l.

MOB kvt. 2584. sz

1763-ben (1764) és épitette
Fenti (serveste a
máriabesnyői kapu-
cinus zárdát. A
templomot, melyet
1771-ben szentelteh fel.
Gföller Jakab serve-
te és épitette.

vármegye.

czita-templom.
om.

nplom-maradvány.
plom.

templom.
i határban. (?)
mjai.

ványai.
írrom.
omjai.

. (?)
mplom.
rom.
lom (Avas).

om.
hi elpuszt. város templom

Mayerhoffer János

cód

Komáromy József:

Újabb adatok a jászberényi Nagyboldogasszony-főtemplom építéstörténeséhez. Adatok Jászberény multjából. Jászberény, 1939. 35. (42, 73. l.
40,)

Építette a templom tornyát 1759–1761
Gózott

Martinuzzi György.

Mellig látható,
Caputiůma s c
nek egy pamatja
öszbevegyült; sza
széles, karinge kil
nyakába vetett s
két sorban:

Cardina
Fra

Olajfestés, vászo
Sz. Napló 112/9
9950.

Mayer hoffer János
épitész

M.D.K.

1770-ben befejeri a Ráday kastély épithéresét
Pécelen a „képesházat" is felépitette ezze az időre.

Csindely Endre: A péceli Ráday kastély. 11 l.

M.O.K.

Mayerhoffer János

A jászberényi templom tornya, melyet Pilgram toronyépitési rendszeréből vesz át...a jászberényi templom legjobb példája annak, hogyan érvényesül -bár lényegesen módositva- Pilgram öröksége.."

/Magyar Művészet Lexikona/

Mojzer Miklós: A váci barokk rezidencia.
Mű. Ért. 1960. 4. sz. 282 old.

So.

M.D.K.

Mayerhoffer Ignus
építész.

A pallérokat ő küldte Pécsre dolgozni. —
Gyakran volt Pécsen Mayerhoffer, hogy a munkála-
tokat ellenőrizze.

Zsindely Endre: A pécsi Ráday kastély. 91.

Mayerhoffer János
építész.

M.D.K.

Ráday Pál levelében tett utasítást ad a készülő kastélyra vonatkozóan.

Tsindely Endre: A pécsi Ráday kastély 102

M.P.K.

Mayerhoffer János
építész

A péceli kúriát átépítette kastélyá.

Trinidely Endre: A péceli Ráday kastély. 8 l.

~~Mayer~~ Mayerhoffer József MDK
János ?

építész

A pesti Mayerhoffer Andás ésJé zsef a gödöllői,
a pécel kastély; a pesti Péterffy palota mestere.

Repr.: Gödöllő,Kastély. 1744-50.
Epitette. Mayerhoffer A.
/408.o. 315.kép./

Magy.Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 408.o.

/Megjegyzés: a 408.o."József" a Müvészneveknél
441.o."János"/

Mayr, Johann J.

szobrász MD K

A XVII. sz. második felében Kismartonban dolgozott.

Magy.Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 346.o.

MDK

Mayerhoffer János

építész

Zsindely Endre: A péceli Ráday-kastély
Bp. 1959. 8-12

Repr.: M.J. tervrajza a kastély melléképületeiről.
U.o. 11. o. 4.kép.
A kastély homlokzata./15.o.6.kép/
Az udvari homlokzat /15.o.7. kép/
A képsház romjai /16.o. 8.kép/
A Ráday-kastély /17.o. 9. kép/

Mayerhoffer János MDK

építész
M. András fia
A városnál apja helyét foglalta el.

75.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

M. D. K.

MAYERHOFFER János építész

meghalt 1780. nov. 4.

Magyar Épilőművészet 6. sz. 59. l.

Mayerhoffer János építén M.D.K.

1759-61 ben a Jászságban dolgozott.

Varga L.; Klasszicista jelleg a nagykunsági népi ép.ben. Művtört. Ért. 1954 1 sz. 82

Mayerhoffer János

MDK

Mária emlék-terve

264.o.

Dr. RÉVHELYI ELEMÉR/ismertetés/:Aggházy Mária, Magyarországi barokk szobrászat. Bp. 1959.
Müv. Ért. 1960. IX. Évf. 3. sz. 262-264.o.

MAYERHOFFER János
építőmester

XVIII. szd eleje

MDK.

Tóth Andrásné Polónyi Nóra: A mérnöki szervezet kialakulásának előzményei Budán és Pesten. Tanulmányok Bp. múltjából. 1956. XI. köt. 80. l.

Mayerhoffer János épitész MDK

Ráday M.J.-t bizza meg az ácsmunkára való alkuval. 257.o.

A kupola faszerkezetének rajzát (miután Weingartner terve elveszett) Mayerhoffer rajzoltatja meg egy ~~pallér~~ volt pallérjával. 258.o.

Tervrajza a Ráday-kastély melléképületiről. (repr.) 259.o.

Mint épitész a könyvtárszoba kályhájának mértékét is - ugy látszik-ő maga határozta meg. 263.o.

Zsindely Ferenc: A Péceli Ráday-kastély.
Müv. Ért. 1956. V. évf. 4. sz. 253-276.o.

Mayerhoffer János
építén

~ és András munkái a gödöllői és a pé-
celi kastély.

A magyarországi műv. tört. I. 293.
Corvina 1970.

Mayerhoffer János
épitén

/1721-50/ Mayerhoffer András fia.

Rados: Magyar épitémettört. 207.
Múzeum kiadó 1971.

Magyarhoffer János
égitén

~ apja vinyitásával valószínűleg köz-
reműködött a péceli volt Ráday
kastély égitésénél /1757-70/

Rados: Magyar égiténeffőt. 213.
Múzeum Kiadó 1971.

M.D.K.

Mayerhofer János

Vlsz. a gödöllői Kálvária mestere,

1755-ben szentelt

ték fel.

Műemlékvédelem 1966/1 . 42.1.

M.D.K.

Mayerhoffer Fáinos, építész

XVIII. században Magyarországon épített művei körül merrő a budapesti Pelerffy-palotát említi.

Allgemeine Kunstgeschichte, Leipz.Veb.Seemann,I.Aufl. 1966.Bd.V. Die Kunst des 17. und 18.Jahrhunderts, 864 o. Magy.fejezet: A.N.Tichomirov, 518. old.

Mayerhoffer János, építész M.D.K.

M. András építész fia, apja haggomé nyait folytatta.

Kampis A: Könyvismertetés. Müvtört. Ért. 1958 4 n. 301.

Mayerhoffer János, építész ▽Dh

A péceli kastélyt Mayerhoffer János
építette két évtizeden át.

Cz. A: Zsindely ferenc: A péceli Ráday=
Kastély 335-36.

KÖNYVBARÁT, Bp. 1959. Július IX/7.

M.D.K.

MAYERHOFFER János építész

(1721 - 50)

M. András építész fia

Pécel, Ráday-kastély (1757-70) rekr.

az építés (irányításában szerepel a M. név bolo-

szinűleg, apja irányításával sá vonat-

kozik

esetleg a gerencsérszegi kastélynál is

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 206, 210.

Mayerhoffer Janos

épitéz

Gentmüeml

339, 344, 418 l.

Mayerhoffer János építész, 1770-1820,
Pesten.

Archaeologiai Értesítő
XLIII, 1929, 220-222.

Rék Elemér: Adatok a pesti kálvária
történetéhez.

Mayrhoffer János, építész, 1771.

Archaeologiai Értesítő

XLII, 1928, 200.

Réh Elemér: A gödöllői kálvária.

MDK

Mayerhoffer Jáno s és András épitészek

készitették a gödöllői és péceli kastélyt, a pesti Péterffy-palotát.

A Magyarországi művészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 452.1.

Mayerhoffer János polgári építész

Pécelen, s talán Gerunyeszegen

emelt Zupolás Középrizalittal díszített

Zastélyt.

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó 1975.

461. old.

MAYERHOFFER JÁNOS, épitész

Mária-Besnyőn az alsó templomban volt a Grassalkovich c
grófi család sirboltja.az oltár mögött.a hajó pedig ren
des dongás boltozatu templom.Felette fekszik a tulajdon
képeni templom,melyet Mayerhoffer épitett,új homlokzattal
Gföller Jakab toldotta meg 1811-ben.1771-ben márc.17-én
fejeződött be a templom épitése. 281.old

SCHRAM FERENC: A Máriabesnyői búcsújáróhely 277.old

STUDIA COMITATENSIA. Tanúlmányok Pest megye múzeumaiból. 3. Szentendre, 1975.

Mayerhoffer János

A gyömrői kastély emeleti alaprajza

1771.

Művészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978

568.o.

Mayerhoffer János

a magyar kamarai főépitészi állásra folyamodott

1757-ben

MŰVÉSZET ÉS FELVILÁGOSODÁS AKADÉMIA KIADÓ 1978

Bibó István: A magyar épitészeti szakirodalom kezdetei 31.old.

JOANNES MAYR, kömüvesmester

1722-ben Pécs város tabacsa ujabb összeirast és felmérést készittetett./Grundtbuch Gemainer Stadt Fünfkirchen/.-Ot kéziratos kötet,754 tétellel.-Hazzal biró mesterek a Belvarosban:
A telek szama: 409.-A tulajdonos neve: Joannes Mayr.
Foglalkozasa: /Gewasser Maurer Maister/,kömüvesmester.
132.old

PETTER ANTAL: Pécs 1722-ben 125.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73, Pécs, 1975

Lehel vezér és Konrád császár
Iniciálé a Képes Krónikából

JÁSZSÁG

A Zagyva—Tarna találkozásánál fekvő, tájképileg az alföldi rónasághoz tartozó Jászság történelmi és néprajzi okokból alkot külön egységet. Területén a múzeumi emlékek tanúsága szerint már az időszámításunk előtti évezredekben is voltak települések. A jászok IV. Béla király idejében, a XIII. században települtek ide. A Kaspi-tenger mellékéről érkező jász törzsek letelepedésük után királyi adományként a kunokkal együtt *székekbe* szerveződtek és független közigazgatást élveztek. Vezetőjük a jászkapitány volt, és csak a nádor bíráskodása vonatkozott rájuk. Ez az önállóság — rövid megszakítással — 1876-ig tartott, amikor a közigazgatási reform során korábbi kiváltságaik megszűntek, s az illetékes megyék fennhatósága alá kerültek.

A jászok — mint a kunok is — alföldi nagyállattartással foglalkoztak. Községeiket az úgynevezett *osztott települési forma* jellemezte: a település központjában tömörültek a lakóépületek, ezeket a falun kívül a gazdálkodás színterei, az úgynevezett *ólaskertek* vették körül. Ezek az ólaskertek azután a határba települtek, ahol külső állattartó központként működtek. Egy-egy gazdának több ilyen külső tanyája is volt, ezt művelte közösen a fiaival, akik házas korukban sem váltak ki a családból (úgynevezett nagycsalád szervezet).

A jász városok messze vidéken híres vásárokat tartottak. Szarvasmarhát és birkát adtak el, és a délebbi lótenyésztő vidékek eladásra szánt állománya is jász közvetítéssel jutott az ország északi vidékeire. A híres jász kovácsok vásári termékei a formás, könnyű jász lovaskocsik voltak.

Népviseletük elütött az alföldi viselettől.

Jászberény. A jász huszár szobra

A Főtemplom

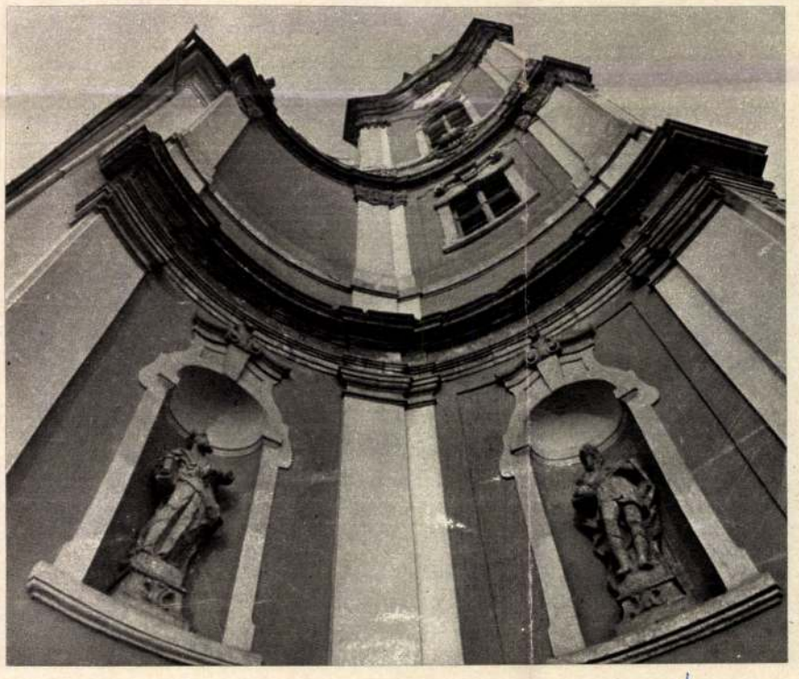

len is párologtat, s ha nincsen nedvesség utánpótlása, kiszárad.)

A termesztőedényben nevelt anyag a vegetáció során bármikor kiültethető, így a nyári parkosításnak nincs akadálya.

Minőségi követelmények

A fenyőfélék minőségi előírásait országos szabvány (MSZ 13290/2. sz.) írja elő. Ép és egészséges növény vásárlásához nem árt ismerni a szabvány fontosabb előírásait.

A földlabda (balni)

Fenyőt eredményesen csak ép, szilárd földlabdával lehet kiültetni. Ha a balni rossz, úgy az árut nem szabad megvenni. A balni épségét a szakképzetlen vevő is megállapíthatja. (Gyakori csalás, hogy az árut földlabda nélkül szedik ki, s a földet utólag tapasztják a gyökérre.)

Korona

Fontos az egyöntetű ágörveloszlás, valamint az, hogy a legalsó koronaszint se hiányozzék. A „felkopaszodott" fa nem díszít, a már elhalt ágak nem hajtanak ki.

A fenyőféléket centiméterben mérik, *áruk* a fajtától függően 1—4 Ft centiméterenként. A magasság a gyökérnyaktól a csúcsrügyig mérendő. A földlabda sohasem mérhető a bosszúsághoz. A balnizás költsége többnyire 10 Ft.

Telepítés, gondozás

Első fázisa a *talajelőkészítés*. A fenyők — mint általában minden növény — a tápanyagban gazdag, jó vízellátottságú talajt szeretik. Megfelelő ápolás esetén viszont mindenhol szépen fejlődnek. A beszerzés után alapvető feladat a balni épségének megőrzése. A leejtés a balni szétesését okozhatja. Szállításkor, kiültetéskor a ***helyes fogás:*** az egyik kézzel a balnit alulról, a másikkal pedig a törzset fogjuk. Az ültetőgödör nagysága 3—4-szerese legyen a balni nagyságának. A gödör aljára jó, tápanyagban dús talajt, esetleg tőzeget kell helyezni, ügyelve arra, hogy az ültetés mélysége a faiskolai ültetés mélységével megegyezzen. A zsákvászon balnizó anyag elkorhad, ezért azt nem kell levenni, de a műanyagot ***minden esetben*** el kell távolítani.

A növény függőlegesen álljon. Jó, ha a balni és a gödör fala közé is termőtalajt teszünk, majd ültetőfával tömörítjük. *A földet nem szabad taposni*, mert a balni széteshet. Ültetés után a növényt erősen meg kell locsolni.

Szeles helyen a másfél méternél magasabb egyedeket hárompontos megtámasztással rögzíteni kell. Ez történhet *karózással*, vagy *kikötözéssel*. Mindkét esetben ügyelni kell arra, hogy a támaszték a kérget ne érje, a felfekvő pontokat bőr- vagy gumigyűrűvel kell védeni.

A fenyők lombos fákkal is jól társíthatók, kiemelik egymás szépségét.

A növényeket rendszeresen öntözzük. A lomb permetszerű öntözése párás mikroklímát nyújt, s a növekedést intenzívvé teszi. A 2 méternél magasabb példányokat két évig rendszeresen kell öntözni. A permetszerű öntözés mindössze egy-két perces munka.

(IFJ. MÉSZÁROS ANDRÁS FELVÉTELEI)

Fekete fenyő

A fenyő rendszeres trágyázást, növényvédelmet, metszést nem igényel. Csak a locsolásra kényes, de ezt a gyep is igényli, így külön munkát nem jelent.

A fenyők szépségéről, dekorativitásukról már szót ejtettünk az előzőekben. Hasznosságuk azonban nemcsak esztétikai szépségükben rejlik, hiszen egész évben szűrik a levegőt és a zajt, megkötik a port.

MÓCZÁR BÉLA

Erdei fenyő

Nyugati életfa

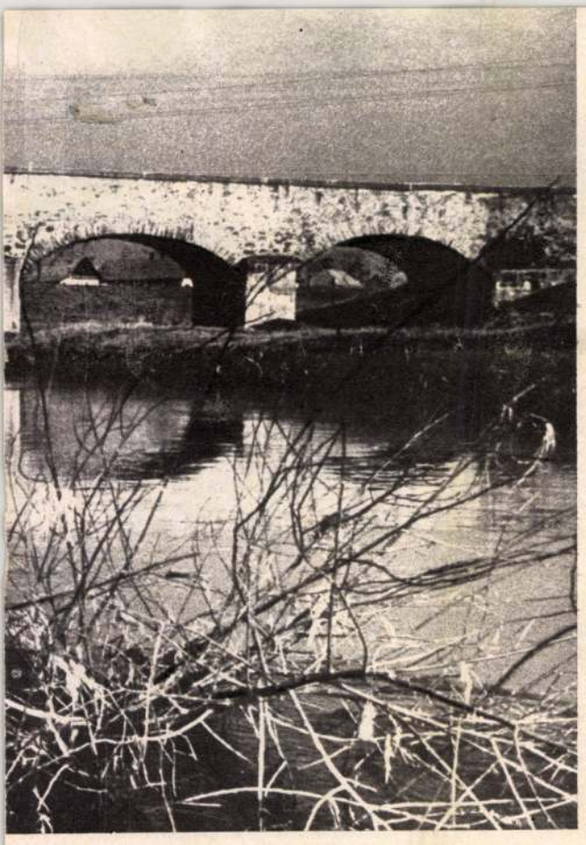

Jászdózsa. A Tarna öreg hídja

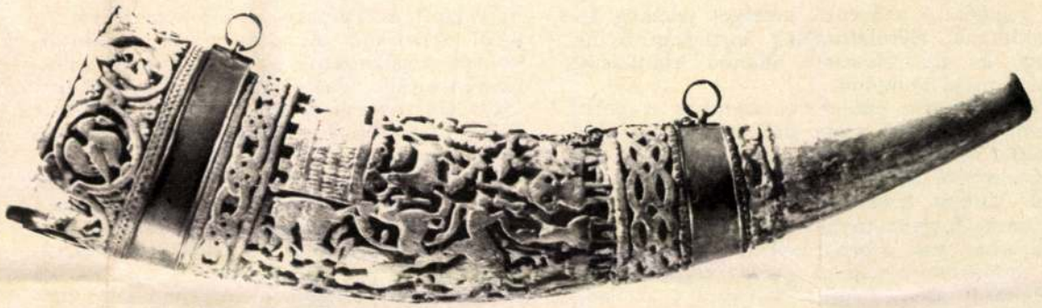

A Jász Múzeum kincse: Lehel kürtje

Különösen a női öltözetek voltak polgárias szabásúak és anyagúak. A gazdagon hímzett női rövid subák, és a férfiak nyári öltözete, az inges-gatyás viselet már inkább hasonlított más alföldi tájak öltözeteihez. Az ünnepi férfisubák pompás hímzése az ügyes jászberényi szűcsmesterek kezenyomát őrzi.

Jászberényt a Jászság fővárosának nevezik. A Zagyva partján elterülő város a terület kulturális, gazdasági és igazgatási központja. Mint települést már 1357-ből származó emlékekben is megemlítik. A jászok letelepedése óta a Jászság legnagyobb városa, a Jász Kerület székhelye. A török hódoltság alatt szultáni khász város lett, és így kialakult védettsége, az élvezett előnyök sok környékbeli lakost vonzottak a városba. 1715-ben az ország hat legnépesebb városa közé tartozott, erősen iparosodott, fejlődött. Közel 100 éves fejlődése után a múlt század közepétől hanyatlásnak indult. Kiesett az alföld vérkeringéséből, a fő vasúti vonalak elkerülték. A jász önállóság megszűnése is hozzájárult ahhoz, hogy a fejlődésben elmaradt más, kisebb múltú városok mögött.

Ma a város lendületesen fejlődik. Két országos hírű gyára, az Aprítógépgyár és a Jászberényi Hűtőgépgyár a felszabadulás után alakult meg. Az új lakóépületek egész utcasorával, szépen parkírozott sétányokkal és terekkel büszkélkedő város történelmi múltú műemlékei, múzeumának gazdag gyűjteményei, a város kulturális és művészeti rendezvényei, gazdag látnivalót és érdekes programot kínálnak az idelátogatóknak.

A város központja a Lehel vezér tér. A szabálytalan alakú, hosszan elnyúló téren több értékes műemléképület áll. A két oldalon húzódó házsorokat rendezett, virágokkal telesültetett park választja el. A tér monumentális épülete a hajdani középkori templom helyén álló *főtemplom*. Mayerhoffer János tervei szerint épült 1761-ben, de 10 évvel később, egy földrengés során megrongálódott, és 1782-re Jung József tervei szerint épült újjá. Belsejében szép barokk és rokokó részleteket, szobrokat és berendezési tárgyakat láthatunk. A főoltár klasszicista szentségtartója Pollack Mihály alkotása. A templom közelében áll az ugyancsak barokk stílusú plébániaház mellette pedig a tér másik érdekessége, a timpanonos, dór oszlopos, klasszicista *Rozália kápolna*. Két oldalán tornyos fülkében szép műemléki értékű szobrokat helyeztek el. Ehhez az egyházi műemlék-együtteshez a téren álló szentháromság oszlop és Kálvária csatlakozik. Nem messze a kürtöt fújó, bronz Jász Huszár lovasszobra áll.

Szemközt, a tér keleti oldalán láthatjuk a 15. számú házat, az egykori *Jász-kun Székház* egyemeletes épületét. A fontos középületet 1782-ben Martinelli bécsi építész tervei szerint építették barokk stílusban. Mai klasszicista formáját a XIX. századi átépítés során kapta. Homlokzatán a címert közrefogó oroszlánok láthatók. Falán egy márványtábla Kossuth Lajosnak állít emléket. Ma az épületben bíróság működik.

Pár lépéssel tovább a 17. számú házat, Jászberény egyik legrangosabb klasszicista műemlékét találhatjuk. Az épület terveit Pollack Mihály készítette. Az 1838—1839-ben épült *Tanácsház* udvari épületében működik a *Jász Múzeum*. A múzeum leghíresebb, s legféltettebb kincse a *Lehel kürtje*. Bizáncban faragták elefántcsontagyarból a IX—X. század táján és valószínű, hogy cirkuszi eszközként használták, mielőtt hazánkba került. Erre utal, hogy a remekmívű, gazdagon faragott, 43 centiméter hosszú kürt egy cirkuszi jelenetsort ábrázol. A nép emlékezetében megőrzött, egyre színesedő, terebélyesedő, már-már mesévé váló történelmi monda, amely több krónikánkban is szerepel, és népünk hősévé avatja Lehel vezért, csak később, a XVII. században kapcsolódott ehhez a kürthöz. Igaz, hogy Lehel vezéri jelvénye is egy kürt volt, valószínű azonban, hogy nem ezt a kürtöt használta felségjelvényként.

A múzeum gazdag helytörténeti, történeti, képzőművészeti és néprajzi anyaggal rendelkezik. Több helytörténeti kiadványa segít megismerni a Jászság és Jászberény múltját

Jánoshida. Premontrei templom

és jelenét. A múzeum, amelyet jelenleg átalakítanak, előreláthatólag áprilisban nyílik meg, és újrarendezett állandó kiállítással várja majd látogatóit.

A tanácsház épületével szemben a Lehel vezér tér 32—33. szám alatt találjuk a Lehel Szállót és Éttermet, és a város kulturális életét szervező Déryné Művelődési Központ Lehel Klubját (Déryné a városban született). A város hagyományos kulturális eseményei: májusban van Jászberényben a tudományos és művészeti hónap. A gazdag eseménysorozat közül kiemelkedő jelentőségű a *„Székely Mihály Zenei Napok"*. A május elején kezdődő, több napos zenei programmal emlékezik a város híres szülöttére, a magyar operakultúra nagy alakjára, Székely Mihályra. Ekkor nyílik meg a Székely Mihály általános iskolában a Székely Mihály emlékszoba, amelyet augusztus végéig lehet megtekinteni. A zenei napok keretében megemlékeznek a város több országos, sőt világhírű zeneművészéről — így Rácz Aladárról a cimbalomművészről és Palotásy János karnagyról, a helyi zeneiskola névadójáról. A kulturális hónap programjáról és a zenei napok rendezvényeiről a Városi Tanács művészeti osztálya (Jászberény, Lehel Vezér tér 17.) és a Lehel Klub (Jászberény, Lehel vezér tér 33.) ad felvilágosítást.

Ugyancsak ezek az intézmények szervezik az augusztus 19—20-án sorra kerülő Jászsági Folklór Napokat, amelyen a Jászság helységeinek népi együttesei és pávakörei vesznek részt. Látványos felvonulások, bemutatók és a szabadtéri színpadon megrendezett színpompás gálaest szerepel a programban.

A *szabadtéri színpad* a Zagyva Jászberényen keresztülfolyó ágában lévő, öreg fákkal övezett, *Május 1. szigeten* kapott helyet. Ez a sziget a város lakóinak legkedveltebb sétahelye. Közelében találjuk a gyógyhatású *termálfürdő és strand* modern épületét. Innen a Hatvani út vezet a Marx térre, ahol az 500 éves *Ferences templom* áll. Az 1472-ből származó későgót alapokra épített, toronytalan

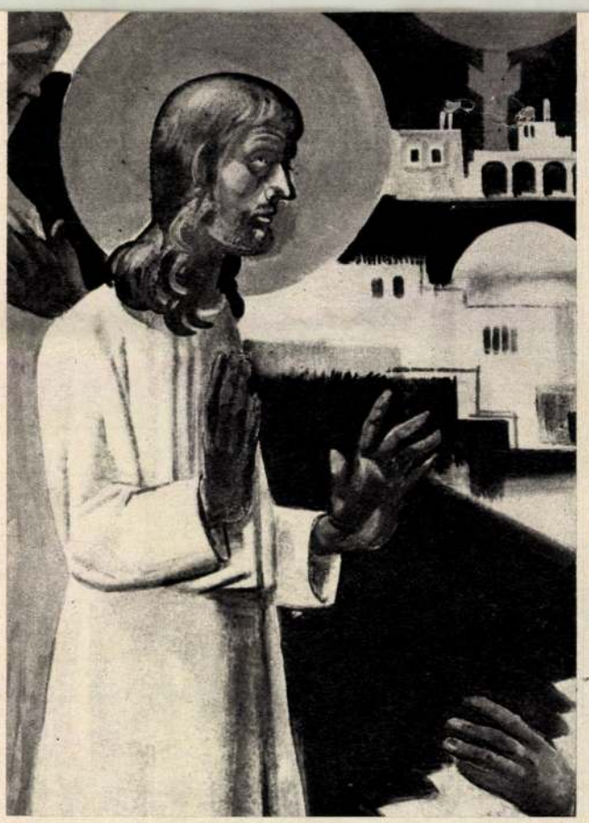

Részletek a jászszentandrási Aba-Novák freskókból

homlokzatú, XVIII. századi barokk templomhoz 1730-ban épült kolostor csatlakozik. A régi kolostor egy része ma szociális otthon. Ebédlőjének faragott barokk falburkolata iparművészeti emlék.

Jászberényi utunk után keressük fel a Jászság néhány érdekes települését. Ezek legkönnyebben gépkocsival, vagy Jászberényből autóbusszal érhetők el.

Jánoshida. A Zagyva-parti kis falu Jászberénytől 12 kilométerre fekszik (autóbuszjegy ára: 6 Ft). Nevezetes műemléke a XIII. században *román* stílusban épített *temploma.* A XVIII. századi átalakítás után a hajó és a két oldalkápolna sértetlenül, a román stílusjegyeket megőrizve, eredeti formájában maradt meg.

Alattyán. A Jászberény és Jánoshida között, Jászberénytől 5 kilométerre fekvő kisközségben él Gecse Árpád festőművész. Az 1900-ban született művész Alattyán megbecsült embere, a Jászság híres festője. Az idős művész műterme mindig nyitva áll a látogatók számára.

Jászapáti. Jászberénytől 20 kilométerre van. (Az autóbuszjegy ára: 9 Ft). Széles homlokzatú, középkori eredetű *templomát* Horváth Lukács jász kapitány építtette 1443-ban. A gótikus eredetű templomot a XVIII. században átépítették és bővítették. Műemlék a Beloiannisz téri *Tanácsház* klasszicista épülete is. Az István király úton találjuk Vágó Pál festőművész szülőházát.

Jászszentandrásra Jászapátin keresztül juthatunk el Jászberényből. (29 kilométer, jegy ára: 13 Ft.) Kevesen tudják, hogy képzőművészetünk milyen értékét rejti a *jászszentandrási templom.* Aba Novák Vilmos, a XX. század első évtizedeinek kimagasló tehetségű festője készítette a templom freskóit. Aba Novák 1933-ban kezdett hozzá a faliképek festéséhez. Nehéz dolga volt, mert művészi hitvallását — „tömegnek festeni, közérthetően . . . , a közízlés színvonalát is megemelni" — érvényre akarta juttatni a kötött témán

Mayerhoffer Jánosné

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Budapesti Bútoripari Vállalat (Székhely: Budapest IV., Lórántffy Zs. u. 15/b.) az Állami Vagyonügynökség felhatalmazása alapján második alkalommal nyilvános, egyfordulós pályázatot hirdet a

JÁSZ BÚTORGYÁRTÓ ÉS ÉRTÉKESÍTŐ KFT.
(5100 Jászberény, József A. u. 2.)

privatizációjában való részvételre. A privatizáció során értékesítésre kerül a vállalat tulajdonában lévő 54.643 E Ft névértékű üzletrész, amely 100%-os tulajdoni hányadot jelent.

A vételi ajánlat legalább a meghirdetett üzletrész 10%-ára kell kiterjedjen.

A pályázóknak szándékuk megerősítése végett 1 M Ft-ot bánatpénzként letétbe kell helyezniük.

A fizetéshez E-hitel és kárpótlási jegy - a pályázati dokumentációban foglaltak szerint igénybe vehető.

A pályázatok benyújtásának feltétele a részletes pályázati kiírás átvétele és egyidejűleg titoktartási nyilatkozat megtétele.

A pályázati dokumentáció megvásárolható a Budapesti Bútoripari Vállalat székhelyén

- devizabelföldi által 20.000 Ft + ÁFA ellenében,

- devizakülföldi által 20.000 Ft-nak megfelelő konvertibilis valuta ellenében.

A dokumentációért fizetett díjat nem térítjük vissza.

A pályázatokat zárt borítékban, a pályázó nevének feltüntetése nélkül, magyar nyelven, 5 példányban kell benyújtani. A borítékon kérjük feltüntetni:

Pályázati ajánlat
„Jász Bútorgyártó és Értékesítő Kft."

A pályázat benyújtásának határideje:
1994. január 10., 15.00 óra.

Helye: A Budapesti Bútoripari Vállalat székhelye
Budapest IV., Lórántffy Zs. u. 15/b.

Levélcím: 1043 Budapest, Lórántffy Zs. u. 15/b.

A pályázó az ajánlatát a benyújtási határnapot követő 90 napig fenn kell tartsa.
A pályázati felhívás és a részletes pályázati kiírás az Állami Vagyonügynökség vagy a kiíró számára nem jelent szerződéskötési kötelezettséget.
A kiíró fenntartja magának a jogot, hogy a pályázatot eredménytelennek nyilvánítsa.

A Budapesti Bútoripari Vállalat részéről további felvilágosítást Tábi Tivadar osztályvezető ad (Budapest IV., Lórántffy Zs. u. 15/b. Fax: 169-4795., tel.: 169-8888).

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Az Országos Takarékpénztár és Kereskedelmi Bank Rt. Jász-Nagykun- Szolnok Megyei Igazgatósága pályázatot hirdet

vezetői munkakörök betöltésére

Pályázati feltételek:

- **Szakirányú felsőfokú iskolai végzettség (Közgazdasági Egyetem vagy Pénzügyi és Számviteli Főiskola)**
- **Pénzügyi (számviteli) szakmai és vezetői gyakorlat (vagy legalább 5 éves banki gyakorlat)**
- **Erkölcsi és anyagi megbízhatóság**
- **45 éves korhatár**

Számítástechnikai ismeret és idegennyelv-tudás előnynek számít.

A pályázat (amelyet 1993. december 10-ig kérünk megküldeni az Országos Takarékpénztár és Kereskedelmi Bank Rt. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Igazgatósága, 5001 Szolnok, Szapáry u. 31. Pf.: 109 címére) tartalmazza a jelentkező részletes önéletrajzát, szakmai és vezetői tevékenységének bemutatását, iskolai végzettségét és szakképzettségét igazoló okirat másolatát. A borítékon kérjük feltüntetni a „Pályázat" megjelölést.

A pályázatokat bizalmasan kezeljük, az elbírálás eredményéről értesítést küldünk.

BIOSTÚDIÓ

SZÉPSÉG + EGÉSZSÉG

❑ TESTFORMÁLÁS - CELLUIT KEZELÉS
A németországi HIGH-CARE COSMETIC Szolnok megyei kizárólagos forgalmazójaként végzett testformálás. A BODY WRAPPING eljárás során a kezelt testrész egy alkalommal 2-3 cm-t csökken.

❑ GYÓGYLOVAGLÁS-ra szellemi fogyatékos és mozgássérült gyerekek jelentkezését várjuk.

❑ GYÓGYMASSZÁZS

Cím: Szolnok, Széchenyi-lakótelep, Czakó E. út 14. (volt Barta I. út). Tel.: 56/371-746

PÉNZTÁRCAKÍMÉLŐ ROVAT

Üzlet neve	Akció helye	Termék neve	Engedmény régi ár	Engedmény új ár	Akció időtartama

Továbbra is várjuk — minden hét csütörtök 10 óráig — az elkövetkezendő napok, 1 hét aktuális árengedményeire vonatkozó ajánlatait.
NYOMTATOTT NAGY BETŰVEL KÉRJÜK KITÖLTENI!

APRÓHIRDETÉSEK

SZOLGÁLTATÁS

VÁLLALKOZÓK, bt.-k, kft.-k könyvelését, adó-, TB-ügyintézését, év végi bevallások készítését, naprakész adójogszabályok szerint, teljes felelősségvállalás mellett, kedvezményesen vállaljuk. KONTÍR BT. Tel.: 370-111/187, 8-16 óráig.

1 tonnás teherautóval fuvarozást vállalok, vagy B, C, D, E vezetői engedéllyel, autószerelő szakmával állást keresek. 20 év gyakorlat. Tel.: 377-871

Villanyszerelést, motortekercselést vállalok. Tel.: 421-629

FIATAL, gyermekekhez értő lány gyermekfelügyeletet vállal, bármely időpontban, az esti órákban is. Érd.: 372-585

BÁRMILYEN házimunkát vállalok minden nap, délutáni órákban. Cím: 5002 Szolnok, Pf.: 21.

SZÁMÍTÓGÉPES képességfejlesztő foglalkozások 6-10 éves számítógéppel rendelkező kisiskolásoknak. IBM, C 64, C Plusz 4. Jelige: „Bűbájt-205"

Nedves, salétromos házak szigetelése 20 éves garanciával, Aquapol. Tel.: 56/343-318 és 46/375-291

MEGÚJULT étlappal, házias ízekkel és olcsó árainkkal várjuk Kedves Vendégeinket a hét minden napján a Róza vendéglőbe. Rendezvényeket is vállalunk.

ALBÉRLET

ÚTOROZOTT szoba kiadó a ásútállomásnál, vidéki nem dohányzó, 2 diák vagy vidéki fiatal, olgozó lányok részére. Érd.: 4-224, 9-15 óráig.

ÁROSKÖZPONTBAN bútorott szoba, fürdőszoba-használat- diákfiú részére kiadó. Tel.: 2-920

OLCSÓ, bútorozott albérletbe fiatal lány bérlőtársat keres (3.000 Ft/hó). Tel.: munkaidőben 56/343-940, vagy személyesen délután, Vámos Anikó Gyík út 39.

FIATAL nő két gyermekkel albérletet keres Törökszentmiklóson, vagy szoba-konyhás házrészt venne. Jelige: „Tavaszi költözés-269"

BÚTOROZOTT, külön álló épület kiadó. Érd.: Balasi Béla, Tiszafüred, Külsőkertsor 24/c. Tel.: 59/351-412

VEGYES

KÖNYVTERJESZTÉSRE árusokat keresünk. „Magas jutalék-533" jeligére a kiadóba.

KÉREK 50.000 Ft-ot. Visszafizetés, kamat megegyezés szerint. Jelige: „Sügős, megbízható-680"

SZOLNOKON 57 négyzetméteres, vízblokkal ellátott, földszinti, gázos üzlethelyiség - akár orvosi rendelő céljára is alkalmas - sürgősen kiadó. Jelige: „Felújított-108"

Szolnok belvárosi kereskedőházban üzletrész kiadó. Információ: 56/378-093

JÖVEDELMEZŐ vállalkozásba tőkével betársulnék, ottdolgozással is. Jelige: „Jó üzlet-181"

MÁTRA és Bükk környékén összkomfortos, hétvégi házat bérelnénk, kb. 10 fő részére, december 27.—január 3-ig. Kb. 10.000 Ft-ért. Jelige: „Szilveszter-652"

GYÁRTÓK figyelem! Termékeik értékesítésében munkával és üzlethelyiséggel (családi háznál, kb. 25 négyzetméteres helyiség) betársulnék. Jelige: „Ata-227"

FELES művelésre kiadnám hobbikertemet Szolnokon. Érd.: Szolnok, Alvégi út 19.

KÉT Lotti szenzáció! 10 hétből 8 nyerő! Variációk 180 Ft-tól. Küldjön válaszborítékot, tájékoztatom. Nagy Sándor, 5474 Tiszasas, Kossuth L. u. 6.

RAKTÁRÁRUHÁZNAK, kisüzemnek, műhelynek, raktárnak, 150-200 négyzetméteres, telefonos, fűtött épület kiadó Szandaszőlősön, esetleg közreműködéssel. Ipari áram van. Tel.: 344-734

GARÁZST bérelnék a Fényes Adolf úti garázssoron. Előre fizetek. Hajós Attila, Szolnok, Orosz Gy. út 4. fsz. 2. Tel.: 56/422-836

ÉRETTSÉGIZŐ, felvételiző és nyelvvizsgázó lány felkészítő tanárt keres német nyelvből. Jelige: „Minél hamarabb, annál jobb-512"

BERENDEZETT orvosi rendelő kiadó Szolnok központjában a Szövetség ABC-vel szemben. Érd.: 422-737, kedd, szerda, csütörtök 16-18 óráig.

HÁZASSÁG

22/170 magányos fiatalember társát keresi egy 20-26 éves, nem dohányzó hölgy személyében. Jelige: „Komoly kapcsolat-363"

42 éves, fiatalos, nem dohányzó nő várja független, magas férfi bemutatkozó levelét, tartós, komoly kapcsolat kialakítására. Jelige: „Karácsonyozzunk együtt-362"

ROSSZ egyedül ugye? Változtassunk rajta! Ha magas, jó megjelenésű, diplomás férfi vagy, írj egy 32 éves, diplomás, csinos lánynak. Jelige: „Közös karácsony-376"

28/158/52 érettségizett lány ezúton szeretne megismerkedni független, vagy elvált fiatalemberrel, 28-33 éves korig, házasság céljából. Jelige: „Közös szilveszter-360"

32/172/68 nőtlen fiatalember megismerkedne házasság céljából szeretetre vágyó, házias hölggyel. Egy gyermek nem akadály. Lakás van. Jelige: „Ketten együtt-359"

32 éves, független szakmunkásfiú várja magányos vagy gyermekét egyedül nevelő hölgy levelét, tartós kapcsolat reményében. Jelige: „Piros rózsa-104"

29/158 barna hajú, független nő 3,5 éves kisfiával, keresi 30-40 éves korig, komoly gondolkodású, családszerető férfi ismeretségét. Jelige: „Remény-154"

55/156/25 elvált nő, 4 éves kisfiával társat, apukát keres, családcentrikus, komoly gondolkodású férfi személyében, 30 éves korig. Jelige: „Nagyon rossz nélküled-258"

VÁROM levelét annak a hölgynek, 35 éves korig, aki nem talál kiutat magányából. Én 41/178/80 átlagos külsejű, vállalkozó vagyok. Jelige: „Rád várok-155"

46/155/66 független hölgy vagyok, keresem párom józan életű, 45-52 éves úr személyében. Jelige: „Tudom, hogy létezel-268"

SZOLNOKON lakással várok rád, Te szép, csinos lány, 34 éves korig. Egy 35 éves férfi, egy gyermekkel. Jelige: „Ócsit szeretnék-208"

61/165/70 egyedül álló nő megismerkedne 70 éves korig, józan életű, egyszerű férfivel. Lakás van. Jelige: „Találkozás-232"

KEDVES, aranyos lány vagy elvált hölgy! A szíved melegére vágyik egy jó megjelenésű, korrekt férfi. Őszinte, egy életre szóló kapcsolatot szeretnék. Egy gyermek nem akadály. Jelige: „Végtelen szerelem-125"

40 éves férfi, társaság hiányában keresi komoly szándékú, nem dohányzó, kedves, házias, magányos nő ismeretségét élettársi vagy házastársi kapcsolat céljából. Jelige: „Év végi találkozás-192"

VÁROM bemutatkozó leveled, ha Te is nagyon magányos vagy és szeretnéd az ünnepeket már egy megértő 38/168/63 kedves, romantikus, szeretni tudó, csinos, érzéki, szolnoki elvált nővel együtt tölteni. Jelige: „Közös karácsony-351"

32/162 csinos, fekete hajú nő, józan életű, kedves, becsületes, rendezett körülmények között élő férfi fényképes válaszát várja. Jelige: „Megértés-486"

M.L.M. és szerelem. Társat keresek 33 éves korig. Nem dohányzó, gyermektelen hölgyek, fénymásolt fotóval írjatok! 39 éves, sokoldalú, gyermekszerető technikus. Network közösen. Jelige: „Reformkonyha-140"

MEGISMERKEDNÉK egy csendes, magányos, szolid, lehetőleg vékony testalkatú hölggyel. Én egy 27/173 káros szenvedélytől mentes, rendezett anyagi háttérrel rendelkező szakmunkás fiatalember vagyok. Jelige: „Boldogság szerelem-216"

TÁRSNŐRE van szüksége jóban, rosszban? Ha értékeli a belső tulajdonságokat, ha magasabb, mint 184 cm és legalább 45 éves, szívesen veszi jelentkezését egy 30-as vízöntő. Jelige: „Szeress, hogy szerethessenek-650"

MEGISMERKEDNÉK szolnoki, egyedül élő, 65-70 éves férfival. Hiányzik a szeretet. Jelige: „Őszidő-204"

40/174 cm ideiglenesen leszázalékolt, elvált, sokoldalú szakmunkás megismerkedne szolid, hű, elvált vagy özvegy hölggyel. Jelige: „Szolnoki-410"

40/160/65 helyes, fekete hajú nő megismerkedne magas, jó megjelenésű, intelligens, szolnoki férfivel. Lehetőleg telefonszámmal. Jelige: „Találkozás-279

KÖZÉPKORÚ, intelligens, független hölgy, káros szenvedélyektől mentes, független férfi ismeretségét keresi. Jelige: „Szimpátia- 657"

44/156/56 kg átlagos külsejű, elvált nő, komoly, megbízható barátot keres. Jelige: „Skorpió-658"

SZOLNOK környéki orvos özvegye keresi független, 60-65 éves férfi társaságát. Jelige: „Tavasz-270"

40 éves, nőtlen, sportos, vállalkozó, rendezett anyagiakkal, megismerkedne szerény, vidám, csinos hölggyel 25-100 évesig. Jelige: „28 fok árnyékban-139"

31/186/100 legényember várja 26 évesnél fiatalabb csinos, intelligens lány vagy elvált asszony fényképes levelét. Legyünk boldogok vidéki házamban. Jelige: „Élet a Tisza-tónál-193"

25/165/60 káros szenvedélytől mentes fiú megismerkedne egyszerű, szolid lánnyal vagy elvált asszonnyal, 25 éves korig. Jelige: „Közösen könnyebb-364"

Bérmentesítve adható fel!

POSTAHIVATAL

HELYBEN

Templom életveszélyes angyalokkal

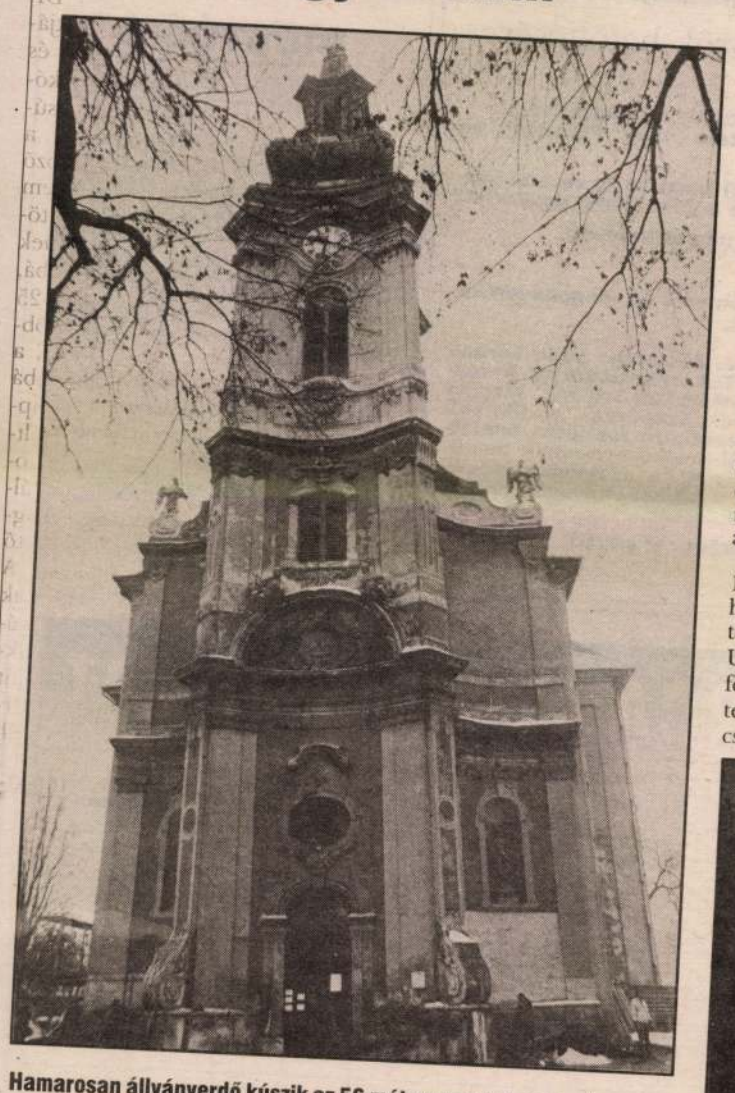

Hamarosan állványerdő kúszik az 56 méter magas templomtoronyra

A Jászberényi Nagyboldogasszony Főplébánia katolikus templom az előző többször átépített gótikus templom falainak és szentélyének felhasználásával épült — barokk stílusban —, a torony 1959-61, a hajó 1774-82 között. Az 1772-es földrengés után Jung József tervei alapján Rábel Károly és Hacker József építészek készítették el a latin kereszt alakú hajót. 1802-ben a homorú falak sarkain támpillérszerű kiképzéssel épült, gazdagon díszített torony új sisakot kapott, a kereszt alatt a magyar szent koronával. Ez hazánk egyetlen temploma, amely tornyán a szent korona látható. 1956. november 4-én a szovjet katonák a tűzharc során a torony sisakját ágyúval lelőtték, a sisak sokáig égő fáklyaként világított. A tűzoltók a lövöldözések miatt nem tudtak a helyszínre menni, így csak a szerencsén múlott, hogy az előredőlt, így megmenekült a templom a teljes leégéstől.

Az ország egyetlen temploma, melynek tornyát a szent korona díszíti

A templomot 1968-69-ben állították helyre az akkori lehetőségekhez mérten. Utoljára 10 évvel ezelőtt történt felújítás, mikor a tönkrement tetőszerkezetet új osztrák palára cserélték ki. Időközben a savas esők a ködpárkányokat, kőszobrokat az épületen tönkretették, a két kőangyal állapota miatt a járókelők számára életveszélyessé vált. Az erős teherautó- és kamionforgalom által okozott rezonancia a boltívekben repedéseket okozott — több kilós vakolatdarabok zuhantak le. Ezért tavaly ősszel a Jászberényi Nagyboldogasszony Főplébánia Egyházközség képviselő-testülete határozott az épület felújításáról. A szolnoki Architex Kft. vállalta a tervdokumentáció elkészítését. A 30 milliós helyreállítást az Országos Műemlékvédelmi Hivatal Szegedi Műemlékhelyreállító Kft.-je végzi.

Almásy Oszkár ornamentikus festőművész a hajó boltívén végez restaurálási munkálatokat

A templom szobrait, párkányait kőfaragó műhelyekben újítják fel

Az idő múlását nem a toronyóra mutatója jelzi

FOTÓ: ILLYÉS CSABA

Idén az önkormányzat 4,5 millió forinttal támogatta a felújítási munkálatokat és segítséget várnak a hívőktől, az Egri Főegyház Megyei Hatóságtól, külföldi egyházi segélyszervezetektől. A legfontosabb belső munkálatokat karácsonyra szeretnék befejezni, hogy a templom méltó módon tudja az Úr Jézus születését megünnepelni. A teljes felújítást 1995-re, a Jászok Világtalálkozójára szeretnék befejezni.

RÁDIÓ

Szolnoki Stúdió

15.00—17.00: Kereskedelmi adás. Zene, hír, reklám. Telefon: 424-618. Szerkesztő: Varga Sándor - 17.00—18.30: Alföldi magazin. Telefon: 421-133. Szerkesztő: Tamási László (A tartalomból: Hírek - 17.30: Alföldi krónika. Hírek, tudósítások, riportok. KDNP megyei választmányi ülés - Törökszentmiklósi csatornahelyzet - Magyarország 2000 - Önkormányzati ülésekről jelentjük - 18.00—18.30: Szóváltás. Aktuális párbeszéd, közben Zeneturmix. Egy népbetegség gyógyításáról)

Kossuth

4.30: Reggeli Krónika - Benne: 4.30; 5.30; 6.30; 7.30: Hírek. Időjárás - 4.40: Határok nélkül - 5.00; 6.00; 7.00; 8.00: Krónika. Sport - 5.40: Falurádió - 8.10: Törvénykönyv - 8.20: Műsorismertetés, programajánlat - 8.40: Napközben - 9.00; 10.00: Hírek. Időjárás - 10.30: Mindennapi tudomány - 11.00: Hírek. Időjárás - 11.05: Népdalkörök és citerazenekarok felvételeiből - 11.25: A Szabó család - 12.00: Déli Krónika - 12.30: Ki nyer ma? - 12.40: Falurádió - 12.50: Külpolitikai figyelő - 13.00: Hírek. Időjárás - 13.05: Vendég a háznál - 13.15: Az egyházi muzsikusok védőszentje. Szent Cecília - 13.27: Műsorajánlat - 13.30: Tanúim lesztek! A római katolikus egyház félórája - 14.00: Hírek. Időjárás - 14.05: Klasszikusok mindenkinek - 14.55: Versarchívum - 15.00: Hírek. Időjárás - 15.05: Válogatott perceink - 15.39: Éneklő Ifjúság - 15.55: Cégér - 16.00: Délutáni Krónika - 16.10: Mindennapi gazdaság - 16.20: A hét muzsikusa. Dráfi Kálmán zongoraművész - 17.00: Hírek. Időjárás. Útközben - 17.05: Kirakat - 18.00: Esti Krónika - 18.30: Rádadás - 19.00: Hírek. Időjárás - 19.05: Sportvilág - 19.25: Műsorismertetés - 19.30: Jó éjszakát, gyerekek! - 19.40: Összeállította: Janikovszky Éva - 20.00: Hírek. Időjárás - 20.05: Hagyományápolók - 20.30: Határok nélkül - 21.00: Hírek. Időjárás - 21.05: Névjegy. Bácskai Tamás közgazdász professzor - 22.00: Késő esti Krónika - 22.30: Jogálom - 23.00: Hírek. Időjárás - 23.05: Diszkotéka. Lemezbarátok órája - 24.00: Hírek. Időjárás - 0.10: Himnusz

URH-adón

6.55—9.00: Körzeti információs magazinok - 16.00—17.00: Az Amerika Hangja magyar műsora - 18.30: V materinskom jazyku - 19.00: In limba materna - 19.30: In der Muttersprache - 20.00: Na materinjem jeziku - 20.30: Na maternjem jeziku - 23.00: A BBC késő esti magyar műsora - 23.45: Auf Deutsch gesagt

Petőfi

4.30: Hírek. Időjárás - 4.33: Hajnali kalendárium - Benne: 5.00; 5.30; 6.00: Hírek. Időjárás - 6.03: Reggeli csúcs - Benne: 6.30; 7.00; 7.30: Hírek. Időjárás - 7.40: Sportreggel - 8.00: Műsorajánlat - 8.05: A tegnap slágereiből - 8.50: Helykereső - 9.00: Hírek. Időjárás - 9.03: Zöld telefon. 138-8082 - 9.10: Zene-szó Mélykuti Ilonával - 10.55: Gordiusz plusz - 11.00: Hírek. Időjárás - 11.03: Családi persely - avagy a pénz is boldogít - 11.15: Ringlispílen - Kovács Krisztával - 12.00: Nótakedvelőknek - 13.00: Hírpercek - 13.08: Műsorajánlat - 13.10: Zsebrádiószínház. A tejesember. Rádióminiatűr - 13.28: Kvízpróba - 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés - 14.00: Kabarécsütörtök. Kettőtől ötig - 15.00: Hírek. Időjárás - 17.00: Hírek. Időjárás - 17.03: Műsorajánlat - 17.05: Gordiusz - 18.00: Észkerék - 18.30: Helykereső - 19.00: Hírek. Időjárás - 19.03. Műsorajánlat - 19.05: Hangpárbaj - 19.25: „Magad emésztő" Költők Babitshoz - 19.35: Táncházban - 20.00: Slágerszínház - 21.00: Hírpercek - 21.10: Daráló - 21.40: Jazz-tour-mix - 23.00: Hírek. Időjárás - 23.03: Sporthíradó -23.10: Máról holnapra - éjfél előtt - 0.15: Magyar és idegen nyelvű vízjelzőszolgálat - 0.15—4.20: Máról holnapra - éjfél után - Óránként: Hírek. Időjárás - 4.03: Cigánynóták

Bartók

6.00: Muzsikáló reggel - Benne: 6.00; 6.30; 7.00; 7.30; 8.00: Hírek. Időjárás - 9.00: Műsorajánlat - 9.05: Pódium. Erich Kleiber vezényel - 10.00: Hírek. Időjárás - 10.05: Rádiószínház. Euraséta - 10.32: Régi kórusmuzsika - 11.10: Mozart operáiból - 12.00: Hírek. Időjárás - 12.05: Hangverseny délidőben. Montpelier-i Fesztivál - 1992. - 13.16: Klasszikus muzsika - 14.00: Hírek. I dőjárás - 14.05: Auf Deutsch gesagt - 14.20: Halálfiai - 15.13: Operakettősök - 16.00: Hírek. Időjárás - 16.05: Magyar zeneszerzők műveiből - 17.00: Muzsikáló nagyvilág - 17.50: Népzenekutatók műhelyében - 18.00: Hírek. Időjárás - 18.05: Kapcsoljuk a 6-os stúdiót - A Lassus énekegyüttes énekel - 19.05: Francia zene - fúvóshangszerekkel - 19.39: Magyar képek - 20.19: Hírek. Időjárás - 20.24: Ősz és tavasz között - 20.39: Kodály: Székely fonó. Daljáték egy felvonásban - 22.00: Hírek. Időjárás - 22.05: A zene üzenete - 22.20: Katedra - 22.50: Napjaink zenéje - kb. 0.20: Régi fúvós kamarazene - 0.35: Hírek. Időjárás - 0.40: Éjszakai dzsesszklub - 2.00: Hírek. Időjárás - 2.03: Szózat

TELEVÍZIÓ

Szolnok Városi Televízió

19.34: Rajzfilmek kedvelőinek - 19.54: Európa pályaudvarai - 20.30: Egy asszony visszanéz (magyar filmdráma - 103'). Hírek, információk a 424-637-es telefonszámon közölhetők.

TV 1

6.03: Műsorismertetés - 6.05: Falutévé - ipartippel és kert-ész - 6.25: Határtól határig - 6.35: Üzlet - 6.45: Híradó - 7.00—9.00: Nap-kelte - 9.00—12.00: Napközi - Benne: 9.30: Riviéra - 10.30: Az Atlanti-óceán rejtélyes világa. Angol ismeretterjesztő filmsor. Szigetek, a szárazföldi élet mentőcsónakjai - 11.30: Játék - 12.00: Déli harangszó - Hírek - 12.07: Déli üzlet. Gazdasági híradó - 12.32: Képújság - 15.28: Műsorismertetés - 15.30: Kirakat - 16.00: Híradó - 16.10: Kirakat - 16.25: Telesport - 17.00: Miami Vice. Am. krimisor. Visszatérés - 17.55—18.20: Kapcsolj be! - 17.55: SZEGASZTOK - 18.00: Novemberi rá-Adás - 18.25: Parnasszus. Játék az irodalommal - 18.50: Gyereksarok. Barbapapa. Holland rajzfilmsorozat Birkanyírás Barba módra - Égből pottyant mesék. A kút (ism.) - 19.10: Jelfák. Ösvényekben méretünk meg - 19.30: Híradó - 20.10: Szomszédok - 20.40: Friderikusz-show - kicsit másképp - 22.05: Apropó - 23.05: 24 óra - 23.30: Híradó - 23.35: BBC-híradó

TV 2

15.50: Képújság - 15.55: Műsorajánlat - 15.57: Időjárás - 15.59: Dusty. Ausztrál filmsorozat XII/2. - 16.25: Gyerekeknek - Babar. Francia-kanadai rajzfilmsorozat. A kerékpárverseny - 16.50: Ric, a holló. Német rajzfilmsorozat. A könyvtáros - 16.55: Telespanol - 17.10: Elektor kalandor - 17.15: Norvégia—Magyarország. Női kézilabda - 18.00: Körzeti híradók - Budapest - Debrecen - Pécs - Szeged - Szombathely - 18.13: Szombathelyi virtuózok - 18.26: Időjárás - 18.30: Segítsünk magunkon! Fiatalos öregedés. Angol dok.-filmsor. - 19.00: Telesport exkluzív. Gálaest a 6:3-as angol—magyar labdarúgó-mérkőzés 40. évfordulójára. Nemzetközi teniszgála - 21.25: Mindent vagy semmit! - 22.00: Híradó - 22.20: Időjárás - 22.25: Iskolák — túl az Öperencián - 23.15: Gyökerek. Dévai csángók

Duna TV

16.00: Hírek, műsorismertetés - 16.05: A mester és Margarita. Színes, olasz - jugoszláv filmdráma - 17.45: Mit eszik az ember? Színes japán ismeretterjesztő film. Amíg a búzából kenyér lesz - 18.30: Mesesarok - 18.45: Dunahíradó 19.00: Irány a világ. Belga filmsorozat - Tájak és cowboyok a vadnyugatról - 19.55: Évforduló - 20.00: Dunasport - 20.15: Váltó. Gazdasági magazin - 21.10: Filmklub. Hóvirágünnep. Színes csehszlovák film - 22.35: Hírösszefoglaló

HBO

17.00: Tapsi Hapsi és vendégei: Tazmánia (mb. am. rajzfilm - 28') - 17.30: Mame (am. vígjáték - 125') - 19.45: Cookie (am. vígjáték - 89') - 21.30: Meteo (m. filmdráma) - 23.00: Szenvedélyes bűnök (am. bűnügyi film - 103') - 0.45: Emmanuelle. 12. rész (fr. erotikus film - 35')

RTL

6.00: Hírek - 7.00: Jó reggelt, Németország! - 9.00: Ironside. Am. krimisor. A megbízás, az megbízás, Cutter úr! (ism.) - 10.00: Gazdagok és szépek. Amerikai családsorozat (ism.) - 10.30: 227. Amerikai sorozat. A házmester (ism.) - 11.00: Megéri az árát! Játékshow - 11.30: Családi párbaj - 10.30: A springfieldiek története. Amerikai családsorozat - 13.20: A kaliforniai klán. Amerikai családsorozat - 14.10: Életünk napjai. Amerikai szappanopera - 15.00: Ilona Christen. Naprakész talkshow - 16.00: Hans Meiser. Kerekasztal- beszélgetés - A gyerekem csak az enyém - 17.00: Ki a főnök? Amerikai vígjátéksorozat (ism.) - 17.30: Családi kötelékek. Amerikai sorozat - 18.00: Te vagy az egyetlen. Mexikói telenovella - 19.10: Vigyázat, robban! Magazin - 19.40: Jó idők, rossz idők. Német családsorozat - 20.15: Segélykiáltás. Drámai mentőakciók - 21.15: Riadó a 2. állomáson. Német filmdráma - 23.15: Gottshalk. Késő esti show - 24.00: L. A. W. Sztárügyvédek, trükkök, perek. Amerikai sorozat - 1.05: Családi kötelékek. Amerikai családsorozat. Kéz kezet mos - 1.40: Ki a főnök? Amerikai vígjátéksorozat. A bébicsősz - 2.10: Vigyázat, robban! Magazin (ism.) - 2.35: Hans Meiser. Kerekasztal-beszélgetés (ism.) - 3.35: Ilona Christen (ism.)

SAT 1

9.35: Trapper John főorvos. Amerikai orvossorozat (ism.) - 10.25: Bonanza. Amerikai westernsorozat (ism.) - 11.15: 5x5. Kvíz gyors észjárásúaknak (ism.) - 11.40: Szerencsekerék. Nyereményes játékshow - 12.25: A szenvedély árnyéka. Amerikai szórakoztató sorozat - 13.10: Trapper John főorvos. Amerikai orvossorozat - 14.10: Szomszédok. Ausztrál családsorozat - 14.40: Bonanza. Amerikai westernsorozat - 15.40: Az Enterprise űrhajó. A következő generáció. Amerikai sci-fi sorozat - 16.45: Kockáztass! Trükkös kvíz - 17.20: Menj az egészre. Póker, kockázat és nyeremény - 18.30: 5x5. Kvíz a gyors észjárásúaknak - 19.00: Híradó - 19.18: Napi „ran". Sporthírek - 19.30: Szerencsekerék - 20.15: Wolff körzete. Német krimisor. - 21.15: Margarethe Schreinemakers - 23.05: Kastwood-sorozat. Egy maroknyi dollárért. Német-olasz-spanyol western - 0.45: Az Enterprise-űrhajó. Am. sci-fi sor. (ism.) 1.35: Kockáztass! Trükkös kvíz (ism.) - 2.00: Margarethe Schreinemakers tiszteletlen magazinja (ism.)

PRO 7

7.45: Kőr bubi két dámával. Amerikai vígjátéksorozat (ism.) - 8.15: Gyémántok. Amerikai akciósorozat (ism.) - 9.15: A kapitány asztala. Angol vígjáték - 10.55: Csendes kis otthonunk. Amerikai vígjátéksorozat (ism.) - 11.25: Roseanne. Amerikai vígjátéksorozat (ism.) - 11.55: Ezer mérföld por. Amerikai westernsorozat - 13.00: A repülőstart. Am. vígjáték - 15.00: Gyémántok. Amerikai akciósorozat - 16.00: Mr. Belvedere. Amerikai családsorozat - 16.30: Varázslatos Jeannie. Amerikai vígjátéksorozat - 16.59: Trick 7 - Rajzfilmshow. Az igazi szellemirtók, Bugs Bunny, Flintstone család - 18.25: Kőr bubi két dámával. Amerikai vígjátéksorozat - 18.55: Csendes kis otthonunk. Amerikai vígjátéksorozat - 19.25: Roseanne. Amerikai vígjátéksorozat - 20.00: Hírek - 20.15: Szerencsés utazást. Namíbia - Német családsorozat - 21.25: Gyilkos látomások. Am. thriller - 23.25: Az éjszaka, amikor kialudtak a fények Georgiában. Am. krimi - 1.20: Hírek - 1.30: Perry Mason. Amerikai detektívsorozat - 2.20: Hírek - 2.30: Piszkos háború. Am.-spanyol krimi

Eurosport

8.30: Aerobic - 9.00: RAC autórali. Birmingham, Anglia - 9.30: Motorsport Magazin - 10.30: Nascar autóversenymagazin - 12.00: Labdarúgás. Európa Kupa - 14.00: RAC autórali. Birmingham, Anglia - 14.30: Műkorcsolya Nemzetek Kupája. Gelsenkirchen, Németország - 16.00: Snooker World Classics - 17.00: Jégkorong amerikai nemzeti bajnokság (NHL) - 18.00: Euroski. Símagazin - 19.00: Olimpiai játékok magazinja - 19.30: Sporthírek - 20.00: Kézilabda-vb. Nők, Norvégia - 21.30: RAC autórali. Birmingham, Anglia - 22.00: Labdarúgás. Európa Kupa - 23.30: Tenisz. ATP-magazin - 24.00: Ökölvívás - 1.00: Sporthírek 2.

Super

8.00: ITN-hírek - 8.30: Napirend. Hírmagazin - 9.00: Super-bevásárlás - 12.00: Dokumentumsorozat - 12.30: Bennfentesek. Üzleti magazin - 13.00: Riportmagazin - 13.30: Videodivat - 14.00: Videogenerátor - 16.30: Hullámhosszon. Zenés műsor - 18.30: Kultúrklub - 19.00: A törvény és Mr. Jones - 19.30: Eco Record. Környezetvédelmi magazin - 20.00: Sportmagazin - 21.00: Napirend - 21.30: Európai mozimagazin - 22.00: ITN-hírek - 22.30: Európai hírmagazin - 22.48: Amerikai tőzsdeszemle - 23.00: Fel a folyón! Am. western - 1.45: Videogenerátor - 2.00: Távol-keleti gazdasági hírműsor. Hírek Pekingből, Tajvanról, Hongkongból

MOZI

Szolnokon, a **Nemzetiben** Sliver (16.30, 18.30 és 20.30 órakor), a **Tallinnban** Kickboxer 2. (17.00 és 19.00 órakor) 16 é.f., Célkeresztben (16.30, 18.45 és 21.00 órakor) 14 é.f., a **Tiszában** az A teremben J.F.K.—A nyitott dosszié (18.00 órakor), **Cibakházán** Igaz történet férfiakról és nőkről (19.00 órakor 14 é.f., **Kisújszálláson** A szerelem hullámhosszán (19.00 órakor), **Martfű** Titkolt titkos ügynök (19.00 órakor 14 é.f., **Túrkevén** Bűnben égve (20.0 órakor) 14 é.f., **Tószegen** Idétlen idők (19.00 órakor), **Tiszafüreden** Tit (18.00 órakor).

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem a Jászkun Krónika című napilapot és kérem, hogy azt a következő címre kézbesítsék.

Név: .....

Cím ..... helység ..... utca ..... hsz.

Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező kézbesítőnek fizetem be.

aláírás

A megrendelőlap bedobható díjmentesen bármely **HELYI** postaládába vagy személyesen leadható a **HELYI** postahivatalban hivatalban.

Előfizetési díj:

1 hónapra	263 Ft
1 negyedévre	789 Ft
1 félévre	1578 Ft
1 évre	2690 Ft

MN 1995. ápr. 7. 11.

Barokk fürdő, krikettpálya, kastélyszálló

Gödöllői álmok

Gödöllőn ma nyílik meg a *Gödöllői kastély tegnap, ma, holnap* című időszaki kiállítás, amely a főúri rezidencia múltbeli és jelenkori történetével, tervezett jövőjével ismerteti meg az érdeklődőket. A tárlatot *Baja* Ferenc környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter nyitja meg. A kastély sorsáról *dr. Erdei* János, a *Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Társaság* vezérigazgatója tájékoztatott.

– A műemlékegyüttes végre felismert értékét mutatja, hogy 1990 és 1994 között öt kormányszintű határozat foglalkozott felújításával és hasznosításával – mondta. – A kormány az elmúlt év derekán e feladatok megoldására hozta létre a Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Társaságot, amely kilencvenkilenc évre gazdája, kezelője lett a tizenhétezer beépített négyzetméter alapterületű kastélynak és ősparkjának. A közhasznú társaság tagja a *Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium*, Gödöllő városa, a *Grassalkovich Kastély Közalapítvány* és elenyésző részarányban a *Ma-Hill Mérnöki Iroda Kft.* A Grassalkovich Kastély Közalapítványt még *Antall* József hozta létre a teljes helyreállítás végbevitelére. Nyilvánvaló lett azonban, hogy erre a feladatra egy alapítvány nem képes, ezért ez a szervezet most része lett egy „nagyobb halmaznak," a Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Társaságnak. Így a társaságnak címzett minden támogatás és adomány, amelyet a közalapítvány számlájára fizetnek be, jelentős adókedvezményben részesül. Az alapítvány január 23 óta az ország kis számú közalapítványainak sorába emelkedett. Így a Grassalkovich-kastély felújítása azon kevés ügyek egyike, melyet még a korábbi kormányzat indított el, és a jelenlegi is támogatja. Az, hogy gazdasági társaság végzi ezt a munkát, melynek nyereségorientált tevékenységsora is van, modell értékű kísérlet a műemlék jellegű helyreállítás, a kultúra és az idegenforgalom szimbiózisában.

– Milyennek képzelik a helyreállított királyi kastélyt?

– Három nagyon fontos feladatot szeretnénk megvalósítani: egyrészt nemzeti emlékhely lehetne, hiszen hazánk legutóbbi, kétszázötven éves történelmében – az elmúlt ötven év kivételével – számos olyan személy megfordult e falak között, akik szerepet játszottak az ország sorsának alakításában. Gödöllő volt például a birodalomnak az a legkeletibb pontja, ahová Mária Terézia ellátogatott. Miután Kossuth Isaszegnél győzött seregeivel, bevonult Gödöllőre. A díszteremben határozták el a Habsburg-ház trónfosztását. Amikor *Paskievitz* seregei leverték a szabadságharcot, itt rendezkedtek be. *IV. Károly* császár éppen Gödöllőn tartózkodott, amikor a Monarchia összeomlott. *Stromfeld* Aurél is itt rendezte be főhadiszállását a dicsőséges északi hadjárat alkalmával, és *Horthy* Miklósnak ez volt a pihenőrezidenciája...

– Miből állna a nemzeti emlékhely?

– Helyreállítjuk a dísztermet, Ferenc József és Erzsébet

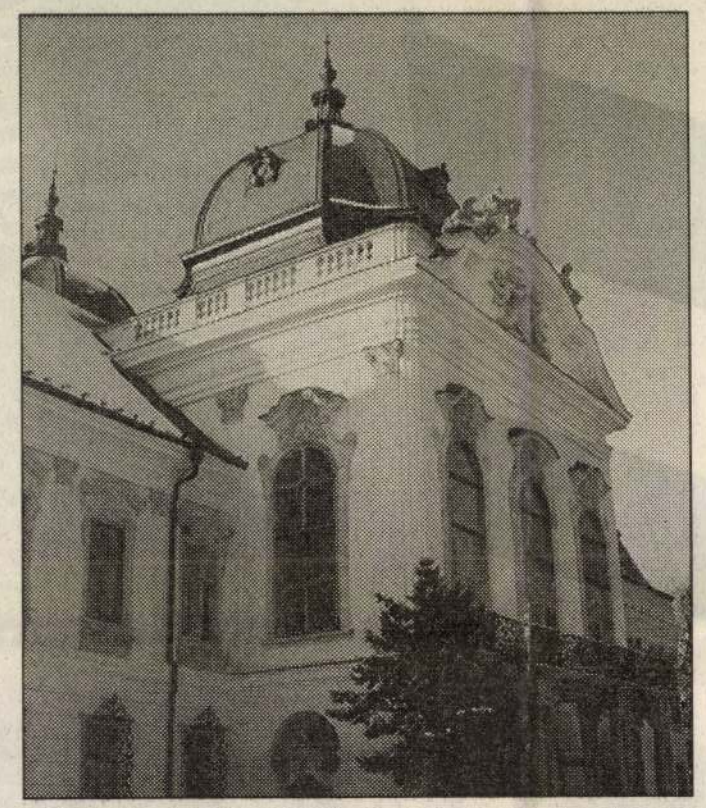

A Grassalkovich Kastély Közalapítványt még Antall József hozta létre

királyné lakosztályait mint enteriőrmúzeumot. Tervezzük továbbá az Erzsébet-szalonok visszaállítását, amelyekben Eötvöstől Deákig, Batthyányig megfordultak hazánk nagyjai. A királynő nagyon szeretett Gödöllőn tartózkodni, kétezer éjszakát töltött itt. Bemutatunk egy barokk fürdőt is – köztudomású, hogy nem a fürdők voltak a barokk kor legjellemzőbb építményei... Ezt még I. Grassalkovich Antal építette. Helyreállítható a *II. Grassalkovich* Antal által építtetett barokk színház is, amely az első magyar kőszínház. A második, a kulturális funkció része lesz a barokk színház helyreállítása, valamint a díszudvar rendbe hozatala, ami kiválóan alkalmas szabadtéri színpad kialakítására. Képzeljen el ezen a helyszínen 1997-ben egy Erzsébet-musical-bemutatót! A díszterem koncertterem lehet, bálok, rendezvények, főúri pompával megrendezett fogadások tökéletes színtere. Bevételi forrást remélünk – harmadik funkcióként – az idegenforgalmi szolgáltatásokból. A kastélyba telepítenénk egy huszonöt szobás szállodát, tervezzük továbbá egy konferenciaszálló kivitelezését a kastély közelében. A harminchektáros parkba korhű parkattrakciókat is álmodtunk: szeretném visszahozni a velocipédet, a biztonsági őrzést lovas huszárok teljesítenék..., helyet kaphatna itt még a hintóztatás és a krikett is. Idetelepíthetnénk egy, a schönbrunnihoz hasonló állatóvodát, ahol a gyerekek is megsimogathatnák az állatokat.

– Milyen forrásokra támaszkodhatnak?

– Az eddig megítélt egymilliárd forintos állami támogatáson kívül 1,2 milliárd forintos törzstőke felett rendelkezünk, ami ugyan nem mobilizálható teljes egészében, mert a kilencvenkilenc éves használati jog apportosult formája is benne foglaltatik. Nagyjából ötszázmilliót költhetünk el belőle. Ezenkívül kormánygaranciával rendelkezünk egymilliárd forint hitel felvételére. Ez összesen két és félmilliárd forint. Csak a történelmi szárnyak helyreállítása azonban négymilliárd forintba kerülne, tavalyi árakon számítva. Az idegenforgalmi tervek megvalósításához további hárommilliárdra lenne szükség, jóllehet ez utóbbi elképzelésünket vállalkozói-befektetői tőkéből óhajtjuk megoldani.

– Hol tartanak a munkálatok?

– Azáltal, hogy minden nem oda való hasznosítót – köztük a szovjet laktanyát, a polgári védelmi központot, a szociális otthont – kiköltöztettek a kastélyból, felgyorsult a romlása is, hiszen nem volt, aki gondot viseljen rá. Még a bontásnál tartunk. A födémek cseréjét, a tetőszerkezet kijavítását és az épület szigetelését kell először megoldanunk. Gyógykezelni kell azt a súlyos gombafertőzést, amely megtámadta a kastély farészeit. Nem látványos, ami ebben az évben történik, jövőre azonban várhatóan elkészül a történelmi szárny egyik legszebb része, a *díszterem*. A most megnyíló kiállítás éppen arra szolgál, hogy megmutassuk mindazt, amit csak most lehet látni, többé nem. A félkész dísztermen kívül a kivitelezési munkák egy-egy érdekesebb mozzanatát is szeretnénk bemutatni. Van olyan falrészletünk, amelyen *együtt látható tizennyolcadik századi falfreskó, erzsébeti festett fal, Horthy selyemtapétájának maradványa* és a *szociális otthon fehér csempéje* – tíz négyzetméteren. 1997-ben, Erzsébet királyné születésének százhatvanadik évfordulójára nyílik meg a múzeum további két szárnya és a szálló. Ekkorra tervezzük a konferenciaszálló megnyitását és a szabadtéri színház első évadját is. A következő évben, Erzsébet halálának századik évfordulóján készülhet el a fürdő és a virágház. 1999-re, a kastély fennállásának kétszázötvenedik évfordulójára szeretnénk átadni a további részeket: a fedett színházat és a helyreállított parkot.

László Dóra

badkán, Szlovéniában Lendván tartják az elődöntőket.

Az ifjúsági és felnőttkategóriában megrendezett verseny elődöntőiről huszonöt-huszonöt fő jut tovább a május 20-án Nagykanizsán tartandó döntőre. A fődíj *Borsos* István szobrászművész Tavasz című kisplasztikája lesz. A döntőbe bejutottak szintén a művész által készített emlékplaketteket kapnak.

(p. p. p.)

Budapestről Milánóba

Rubens, Rembrandt és a többiek

Ma este nyílik meg Milánóban a *Permanente Szépművészeti Múzeumban* az a kiállítás, amelynek teljes anyag Budapestről, a *Szépművészeti Múzeumból* érkezett. Immár hagyományosnak tekinthető a kapcsolat a két múzeum között, hiszen épp két esztendeje annak, hogy megrendezték az *Európai festészet a XVII. században* című kiállítást, amelynek valamennyi darabja magyar múzeumokból került Milánóba. Miként akkor, most is nyolcvan remekmű mutatja a XVII. századot, ezúttal a németalföldi iskolát. A Szépművészeti Múzeum gazdag gyűjteményéből *Rubens, Rembrandt, Van Dyck* alkotásai is jelen lesznek, köztük nem egy olyan, amely megvétele óta nem hagyta el Magyarország határait.

A kiállítás május 28-ig látható.

(r. k.)

IX
VIII
VII
VI
V
IV
III
II
I
AKCIÓ PRODUKCIÓ
A POSTABANK ÉS TAKARÉKPÉNZTÁR RT
GARANCIÁLVA!
POSTA BANK
Postabank és Takarékpénztár Rt.
MÁR A POSTAHIVATALOKBAN IS VÁLTHATÓ!

Mayerhoffer János ajtán

„Gyermekekről gyermekeknek”

Kisdiákok találkozója Zagyvarékason

Jó hangulatban, színvonalas műsorszámokkal zajlott le szombaton a kisdiákok III. rékasi kulturális találkozója a művelődési házban. Az egész napos rendezvényen 295 tanuló vett részt. A műsorszámokat a „Gyermekekről gyermekeknek” című téma keretében válogatták össze. Az első kulturális találkozót 1991-ben rendezték meg. A Zagyvarékasi Általános Iskola kezdeményezte, és felhívására csatlakozott a jászladányi, a rákóczifalvi, a szajoli, a szászberki, a tószegi és az újszászi általános iskola. Idén szerepeltek először kőszegi diákok.

A művelődési ház előterében a diákok képzőművészeti munkáiból nyílt kiállítás.

A szünetekben sikerült beszélgetni néhány, különböző települést képviselő szereplővel, illetve felkészítővel.

A zagyvarékasi Pirinyó bábcsoport A három pillangó című népmesét adta elő. A darabot Tálasné Czenke Erika tanította be.

- Ez az egész a bábcsoport megalakulásával kezdődött - mondta. Aztán úgy döntöttünk, részt veszünk ezen a találkozón.

- Honnan szerezték be a bábokat?

- Jómagam készítettem szinte éjjel-nappal, mert csak két hetünk volt a felkészülésre. Paravánunk is csak egy hete van. Mindennap körülbelül egy órát gyakoroltunk. Igaz, hogy most 11 gyerek szerepelt, de maga a bábcsoport 15 tanulóból áll. Ezek a gyerekek másodikosak, harmadikosak, nagy örömmel és lelkesedéssel báboznak. A fellépésünk, úgy vélem, sikeres volt, hiszen két hét alatt ilyen kis gyerekekkel nem lehetett volna jobban felkészülni. Nagyon izgultak, de élvezték, és úgy hallottam, a közönségnek is tetszett a darab. Jó móka volt.

A Kőtelekről érkezett Lungo Drom cigány folklóregyüttest Burai Flórián készítette fel.

- Három éve kezdtem foglalkozni 35 gyerekkel, akikből rostáltunk. Végül ez a hét gyerek felelt meg.

- Mennyit gyakorolnak?

- Így fellépés előtt mindennap, ebből adódik, hogy már majdnem profik vagyunk. A gyerekek nagyon szívesen csinálják, csak az a gond, hogy a szülőknek nem igazán tetszik a dolog. A nótákat jobbára én választom ki, de közösen megbeszéljük, hogy tetszik-e.

- Sikeresnek érzik a fellépést?

- Mindig sikeres!

Tóth Éva, a Zagyvarékasi Általános Iskola 7. osztályos tanulója Webber Macskák című musicaljéből az Emlék című dalt énekelte. Felkészítette és zongorán kísérte Hajmann Béla.

- Nagyon szeretek énekelni - vallotta Tóth Éva. - Év eleje óta készülök erre a fellépésre. Én választottam a dalt, de a tanár úr szerezte meg.

A rákóczifalvi harmadikosok az Ernyős játék című produkciójukat adták elő, amelyhez valódi ejtőernyőt használtak. Felkészítőik: Vadász Istvánné, Hőnyiné Nagy Erzsébet és Németh Margit.

- Elég soká tudtuk meg, hogy mikor lesz a találkozó - mondta Vadász Istvánné -, így nem volt sok időnk a felkészülésre. Most körülbelül egy hétig készültünk, de korábban egy másik bemutatóra jó három hetet gyakoroltunk. Rákóczifalván az új tornacsarnokban három ejtőernyővel, három csoporttal mutattuk be ugyanezt a gyakorlatot. Itt egy kissé szűkösnek találtuk a helyet, de a végére leküzdötték a nehézséget a gyerekek.

A jászladányi énekkart Vince Gáborné kísérte el, és a felkészítésüket is ő fejezte be megbetegedett kolléganője helyett.

- Az itt fellépett 32 gyerek nagyon lelkes. Sajnos sok tanulót nem lehet bevonni az énekkarba, pedig jó lenne, ha 10-15 gyerekkel többen lennének. A mostani szereplést közepesnek ítélem, de reméljük, hogy a jászsági kórusok tavaszi szemléjén, ahol tavaly ezüst oklevelet kaptak, az idén is megállják a helyüket.

Faragó Lászlóné három éve vezeti Tószegen a Kölyök színpadot. Most a Csontos Szigfridet adták elő. A Kölyök színpad 13 tagú, s itt mindannyian föllépteket. Faragó Lászlóné elmondta, hogy anyák napján egyszer már előadták ezt a darabot, tehát május óta gyakorolhatták.

Mindenképpen említést érdemel a rendezvény legkisebb, I. osztályos résztvevője, Halmágyi Attila. A talán legnagyobb sikert aratott pöttöm kötelki fiúcska a Székely menyecske című mesét adta elő, korához képest igen színvonalasan.

Az eredményhirdetésre 16 órakor került sor. A produkciókat szakemberekből álló zsűri figyelte kritikus szemmel: Darabánt Anna, a megyei művelődési iroda munkatársa, Lengyel Boldizsár, a városi tévé munkatársa és Vajna Katalin karnagy, a magán-zeneiskola vezetője. A titkos pontozást számítógéppel összesítették.

A képzőművészeti munkákat Zöleiné Mihály Anikó tanárnő Dobó Sándor naiv festő és Turza Ferenc festőművész zsűrizte. Minden kategóriában 3 nívódíjat adtak ki. Mindenki kapott oklevelet és tárgyjutalmat. Kiadtak szponzorok által felajánlott pénz- és tárgyjutalmakat is.

Kovács Berta

René, az újjászületett

XIV. René szerepében Bíró Krisztina és Bajcsay Mária mint Mária Eleonóra

Ki emlékezne meg a Tiszaszőlősön született Zágon István centenáriumáról, ha nem a szolnoki színház? Ezért érdemes vidékre születni: a vidék számon tartja jeles szülötteit, s inkább megbecsüli őket, ha már elég régen meghaltak. A gesztus szép, és René azt jelenti franciául, hogy újjászületett, hímnemben. Egyetlen néma „e” odabiggyesztésével e melléknévi igenév nőneművé alakítható. A tizennegyedik, az esetleges; jól hangzó uralkodói sorszám, a Napkirály is viselte annak idején. A műfaj, a szerzők megjelölése szerint zenés vígjáték, gondolom, azért nem operett, mert így a prózai színházak könnyebben adják rá a fejüket. Még újjászülés céljából is. Egyébként operett ez, lege artis, minden benne van, ami kell bele, és még hozzádva semmi bele nem illő. A színház becsületesen megadja a módját: igazi, hús-vér muzsikusokkal telik meg a zenekari árok, valódi karmester bukkan fel belőle, hogy a közönséget köszöntse. Olyan jó naturálisan hangolnak felvonás előtt a zenészek, minden élőben megy, csak az énekes színészek füle mellett az a fránya, független mikrofon jelzi a mindenható technika jelenlétét, de hát a mai világban ez a minimum.

No, de nem lennék én ilyen magabiztosan okos a műfajmeghatározás ügyében, ha nem olvastam volna a műsorfüzetben az 1940-es vígszínházi ősbemutató Magyar Nemzetből idézett kritikáját. A fene tudja, hol lőnek az operett és a zenés vígjáték birodalmának granicsárjai a határsértőre. A fene és V. I. az 1940-es kritika írója. Olvasom őt is meg a többi korabeli ítészt, és elfog minden kortársam nevében a sárga irigység. Ott minden szuperlatívusz, gyöngyvirágillat, tavaszi nap aranyfényű sugárzása, édes ajándék és túlhabzó hála. A szerzők zsenik vagy legalábbis csodálatos kezű bűvészek. A primadonna alakítását „a békebeli Párizs is megirigyelhetné tőlünk”. Sőt: „az olcsó romantika muzsikálni kezd a szívek mosolyában” - mindez hőttkomolyan. Eltűnődöm mindazon vesző, kákán is csomót kereső, kukacoskodó megjegyzéseimen, amelyeket eddig színpadi szerzőkről, rendezőkről, színészekről s egyéb népekről leírtam, s szólok magamhoz egyrészt: „Te briganti, letörne a kezed, ha legalább egyszer ilyen gyöngyvirágillatú, osztatlan lelkesedést írnál? Eleink bezzeg nem fukarkodtak a kor- és kartársi örömszerzéssel. Ez lehet a magja a nemzeti konszenzusnak.” Másrészt azonban azt mondom: „Igen ám, de ha én bevinnék - teszem azt - a szolnoki színházba egy vígjátékkéziratot, amelyen az lenne a drámai csomó, hogy egy nőről mindenki úgy tudja, hogy férfi, miközben ő fő férfi riválisába szerelmes, és ez egyszer csak kiderül, s akkor egymáséi lesznek; amelyben azon lehetne röhögni, hogy egy kitalált nyelvben milyen sok a mássalhangzó, meg hogy az amerikaiak mindig a pénzre gondolnak; s amelynek nagyjából az volna a filozófiai hinterlandja, hogy a nőknek elsősorban férfiakra van szükségük, a férfiaknak meg nőkre s a többi, nos, akkor engem a szelíd dramaturg - jó esetben - udvariasan kikísérne, ahogy az egyébként ártalmatlan eszelősöket szokták, s ez azért volna részéről szép, mert megkímélne attól, hogy a színidirektor, a Csirkefej szerzője, a kéziratot a képembe vágja. Hagyjuk ezt: különben sem tudom, hogy a békebeli Párizs mit szokot rajtunk irigyelni - megfigyeléseim szerint semmit -, még kevésbé tudom azt, hogy milyen a szívek mosolya, de azt aztán a legkevésbé, ahogyan e szóban forgó mosolyban egy elvont fogalom muzsikálni kezd.

Egyezzünk ki abban, hogy sok minden lefolyt a Tiszán, Drinán, Neretván azóta, fanyarabb korban élünk, konszenzusaink és jelzőink kevésbé gyöngyvirágosak már. Egyet s mást megtapasztaltunk. Ha sok mássalhangzót ropogtatva, s a határon hadosztályokat koncentrálva, pattogóan energikus, erogén zónáiban vihart érző uralkodó-vendég érkezik, nem éri be molyette, de edzett politikusaink huszáros helytállásával, hanem abból egész nagy perverziók születnek, például olyanok, mint amilyeneknek nyoma a műsorfüzet tizenkilencedik oldalán lévő Nyílt térben látható, ahol is majd minden hirdető buzgón pontosítja pedigréjének helyes vagy helyeselhetetlen összetevőit. Sőt, ha balkáni természetű korrupcióról esik szó, ha például a főherceg kivásárolja apró hazájának egyetlen rentábilis vállalkozását, s azután lesz hősszerelmes, nekünk egészen más asszociációink vannak az üggyel kapcsolatban, s a továbbiakban nehezebben olvad össze az övével a mi mosolygós szívünk. No, de magunkra vessünk!

A szolnoki előadás életrekeltőin ugyanis - egy-két sutaságtól eltekintve - semmi nem múlik a fenti keservekből. Ők igazán nagy játékkedvvel és profi munkával azon vannak, hogy rosszkedvünk telébe némi gyöngyvirágos hangulatot varázsoljanak. A szövegkönyvet megjárta a - dramaturgi? rendezői? - tollseprű, talán még inkább, mint amennyire mi azt a nézőtérről érzékeljük némelykor (például a rádióközvetítés „csúcsrajáratásában”). Az egész előadáson érzik, hogy ebben a roppant nehéz könnyű műfajban nagy tapasztalatokkal bíró, vérbeli rendező szakértelme áll mögötte. Csupán csak annyit hánynánk a szemére - azt is csak halkan -, hogy a szerzők édes rózsalikőrre alapozott koktéljába nem kevert - korunk szájízéhez inkább igazodva - valamivel több angolkeserűt. E tekintetben a társulat hálás partnere lett volna, ahogy Szegő György díszlettervező az is, messzemenően. Talán kevésbé a jelmeztervező, Tordai Hajnal. Kellemes meglepetést jelentenek a táncbetétek: prózai színházban az ilyen színvonalú tánc ma már reveláció erejével hat. A koreográfus Molnár Ernő és asszisztense, Bakos Éva szemmel láthatóan alapos munkát végzett. Ennek még későbbi előadások is hasznát láthatják. A trupp pedig jóízűen komédiázik és érzelmeskedik, ha kell. El kell ismerni: valamit tudnak ezek a régi színpadi sikerbűvészek; egyszerű dolgokat, amik nagyon fontosak a deszkákon. Tessék megszámolni, hány férfi és hány női szerep van a darabban; hány fiatal és hány korosabb; odafigyelni, hogy van-e színész, akinek ne jutna legalább egy tapsbehozó poén? Hálás ezért a színpad, s ez átsugárzik rivaldán. A siker itt valóban közös élmény, ennek pedig áldásosak a következményei.

Oroszlánrésze van benne - hányadszor? - Bíró Krisztinának. Elegánsan veszi szerepének salto mortaléit, könnyed kedvessége átlengi az előadást. Rengeteg tartaléka van ennek a primadonnának (jaj, de furcsán avítt itt ez a szó!). Hol vagytok, ti (a műsorfüzetben zanzásítva és egy téves dátumot a nyakába varrva idézett) M. G. P. által emlegetett negyvenezrek? Melyiktek fogja számára megírni az esedékes, testhezálló, minden lehetőségét igénybe vevő, ősbemutatói főszerepet? Vasvári Csaba György főhercegéért az elején, amikor a kelleténél nyeglébbre veszi a figurát, kissé aggódunk, de aztán sikerül a kiváló partnerre hangolódnia: lényegében kiváló bonviván. Elegáns, jól végigvitt szerep ifj. Újlaki László miniszterelnöke. Bravúrosan veszi, néha jellemszínészt próbáló szerepének buktató akadályait Czibulás Péter is. Erőteljes, jó tónusú alakítás Csarnói Zsuzsanna és Magyar Tivadar illír kettőse. Az eléggé élénk színskála megfelelő helyén található Bajcsay Mária, Kéner Gabriella, Szöllősi Zoltán teljesítménye is. Várnai Szilárd egyetlen eszközzel, valamiféle sokkos vonaglással karikírozza jenkijét, amitől az egy kicsit a szocreál hülye ami figurájává ficamodik. Ma már egy kicsit több és zaftosabb az értesülésünk a kicsiny országba, pénzszerzésre indult amerikairól.

Szóval mindent egybevetve: a közönség jól szórakozik, mindenki jól jár.

Csupán azon töpreng el az ember kijövet, hogy mitől minősülhetett ez a darab az Úr 1940. esztendejében destruktívnak? Azért mégis elkényeztették ezeket a régi színpadi szerzőket. Mert destruktívvá minősíttetni azóta is folyamatosan divat. És nagy tisztesség. Ma azonban nagyon keményen és keservesen meg kell dolgozni ezért a címért, ugyebár?

Éltető József

Az Új Néplap 300 + 57 NYEREMÉNYJÁTÉKÁN

GAZDÁRA TALÁLTAK AZ AJÁNDÉKOK!

A LEGSZERENCSÉSEBB ELŐFIZETŐINK vásárolhatnak, mi fizetünk:

100.000 Ft-ért KÓS MIKLÓS 5000 Szolnok, József A. utca 31. VI. 40.

25.000 Ft-ért STUMMER LAJOSNÉ 5200 Törökszentmiklós, Esze Tamás út 12.

25.000 Ft-ért KASZAB JÓZSEF 5100 Jászberény, Sírkert utca 32.

20.000 Ft-ért ÖRLŐS SÁNDOR 5301 Karcag, Deák krt. 75.

20.000 Ft-ért SZÓRÁTH MÁTYÁSNÉ 5463 Nagyrév, Árpád utca 84.

Gratulálunk a nyerteseknek, akiket kérünk, hogy vásárlásaik egyeztetésére jelentkezzenek az 56/424-444-es telefonszámunkon!

Ajándékot nyert még 295 szerencsés előfizetőnk, akiknek névsorát holnap közöljük.

ÁFÉSZ Szolnok

HA VÁSÁRLÁSKOR BENNÜNKET VÁLASZT, TOVÁBB ERŐSÍTJÜK SZERENCSÉJÉT: A SZOLNOK ÉS VIDÉKE ÁFÉSZ SKÁLA ÁRUHÁZÁBAN ÉS ÜZLETEIBEN 10% ENGEDMÉNYT ADUNK.

A toronysisak is veszélyben van

Harmincmillió kellene a templom felújítására

Jászberény s a Jászság legszebb műemléke a római katolikus főtemplom. A város jelképe, büszkesége a most barokk stílusú műemlék. Története 1332-ig kutatható korabeli feljegyzések szerint. Jelenlegi állapota viszont siralmas. A külső vakolat omlása már régen csúfítja az épületet. Tatarozását a főplébánia tervbe vette, s a szükséges pénz előteremtésébe is belefogott Farkas Mátyás apát úr. Ám amikor az Arhitex Mérnöki és Kereskedelmi Kft. elvégezte a vizsgálatot, s a terveket letette az asztalra, óriási meglepetés érte.

- Kiderült, hogy a toronysisak rettenetes állapotban van, akár egy nagyobb vihar is ledöntheti. A toronytest restaurálása, a kőpárkányok, a szobrok felújítása, megerősítése halaszthatatlan. A savas eső, a korábban nem szakszerű restaurálás tönkretették őket. Ez látható, erre számítottunk. A toronysisak állapota viszont meglepett - mondja Farkas Mátyás.

A toronysisakot 1802-ben Kardetter Tamás, pesti ácsmester tervezte és építette. Áldozatául esett 1956. noveber 4-én, a bevonuló oroszoknak. Egyszerűen lelőtték, mivel ott forradalmárok géppuskaállását feltételezték. A templomtest fazsindelyes tetejének egy része is leégett akkor. Ezek kijavítására, a toronysisak újraépítésére 1968-69-ben került sor. Az egyháznak kevés pénze volt, meg kellett elégedni olcsó megoldásokkal. De hogy az olcsóság együtt járt a szakszerűtlenséggel is, azt azért nem gondolta senki. Igaz, Sáros András tanár úr, a gimnázium ablakából gyakran rajzolta az építkezés

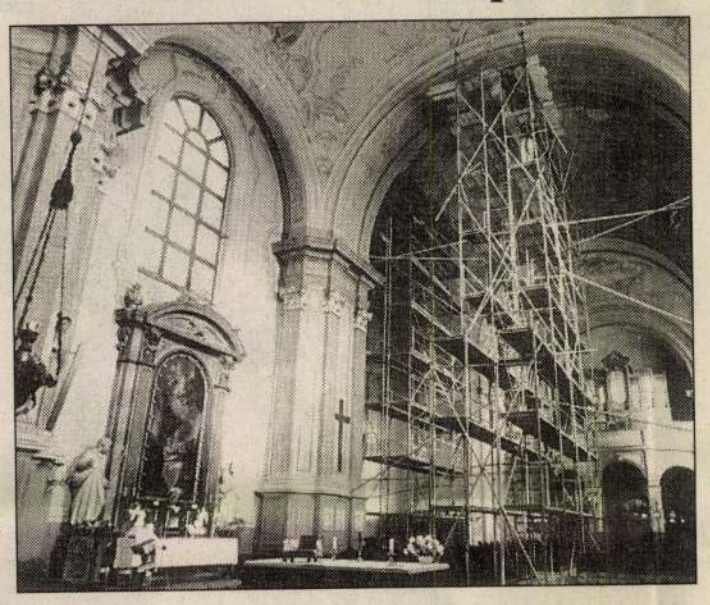

Állványerdő zavarja a templomi áhítatot

különböző fázisait. Feljegyzéseiből tudjuk, hogy nem az eredeti terv szerint történt a helyreállítás. Ezt ő szóvá tette, panaszolta, hogy a torony alakja eltér a régitől. Ám valószínűleg ő sem tudta, hogy súlyos szakmai hiányosságok is vannak, nem csak művésziek.

- A vizsgálat szerint több helyen hiányzik az aládeszkázás a kiszögelléseknél - sorolja az apát úr. - A rézlemezborítást nem falcolták össze, vasszöggel rögzítették egymáshoz. A vasszögek pedig „elették" a rezet. Több helyen vasdróttal oldották meg a rögzítést. Most legalább annyit meg kell tenni, hogy a sisak ne dőljön le.

- Mennyi pénz kellene a templom felújításához?

- Azt bizony nem tudom. A toronytest restaurálása és a sisak megvédése becslések szerint közel 30 millióba fog kerülni. Ez az, amit sürgősen el kell végezni, hogy további károk ne keletkezzenek, illetve baleset ne történjen. A templomban belül is hullik a vakolat. Óriási repedések keletkeztek. Ezeket valószínűleg a hatalmas közúti forgalom okozza. Kamionok, teherautók százai haladnak át naponta a főtéren. Az állandó rázkódás is tönkretette a templomot. Tehát nemcsak pénz, de sürgős intézkedés is kell a forgalom elterelésére.

- Ennyi pénzt mikorra tud összeszedni?

- Mindenhová elmegyek, itt gyors segítség szükséges. Idén 4,5 milliót kaptunk a város önkormányzatától. Jövőre szeretnék 9 milliót kérni. A megyei önkormányzattól, a Műemlékvédelmi Hivataltól, az egri püspökségtől és németországi egyházi segélyszervezetektől, a hívektől is támogatást remélek. Egy alapítványt is létrehozunk a templom felújítására. Gondolom, ez fontos a városnak, a Jászságnak. Jász világtalálkozó lesz '95-ben, aztán a világkiállítás. Nem csúfoskodhat a templom ilyen állapotban. A balesetveszélyről nem is beszélve. Most, aki belép a nagytemplomba, két hatalmas állványzatot talál benne a padsorok között. Az állandó rázkódás miatt repedések keletkeztek, majd több helyen a vakolat is leomlott. A falfestmények megsérültek. Beázások is csúfítják az összképet.

Az egyik állvány tetején Almásy Oszkár dolgozik. Ő festő és szobrász. Újvidéken él, ám különleges tehetségét most Magyarországon kamatoztatja. Ő restaurálja az 1909-ben Szirmai által készített seccót. A templomban ugyanis nem freskó van, hanem secco, azaz száraz falfelületre festett kép. Sajnos ez ma olyan állapotban van, hogy egy túl pedáns háziasszony egyetlen portörlővel az egészet eltüntethetné. Almásy Oszkár élethivatása a templom- és ornamentikafestés. Szívesen kifestené az egész templomot, de most csak a leomlott részek restaurálására van megbízása. Ezzel a munkával december elejére végez is. Az állványok kikerülnek a templomból, hogy a nagy ünnepeket legalább belül ne „árnyékolja" semmi. A külső munkák viszont elkezdődnek. Reméljük, hogy Farkas Mátyás apát úr kérelmei is meghallgatásra találnak, s a torony, valamint a sisak állagmegóvása mielőbb megvalósulhat.

Kiss Erika

Kórházakról tanácskoztak

A szolnoki kormánylátogatás során a megye kórházainak helyzetéről, fejlesztési és rekonstrukciós elképzeléseiről készült anyagot nem tárgyalták meg. Akkor az a döntés született, hogy februárban térnek majd vissza erre. Addig részletes, reális igényeket tartalmazó elképzelést kell kidolgozni. Ennek első állomásaként Jászberényben tanácskoztak a szolnoki, mezőtúri, karcagi és a helyi kórház vezetői, a megyei tisztiorvos, a városok önkormányzatának és a Népjóléti Minisztériumnak a képviselői.

Andréka Bertalan helyettes államtitkár szerint a kihelyezett kományülésre elkészített anyagban túlzott igények is voltak. Februárra egy nagyon megalapozott koncepciót kell elkészíteni, s ebben maximálisan segít a népjóléti tárca. A megbeszélés során a kórházak vezetői elmondták gondjaikat, s ezekre a minisztérium jelen lévő szakemberei azonnal reagáltak is. Amint az várható volt a jelenlegi helyzet ismeretében, a legtöbb szó a szolnoki városi kórházról esett.

A másik három kórház esetében megnyugtatóbb a kép, bár ez nem jelenti azt, hogy náluk minden szép és jó.

A karcagiaknak 1,8 milliárd, míg a jászberényieknek 660 millió forintos beruházás megvalósítására van igénye.

Viszonylag a legkedvezőbb helyzetben a jászberényi kórház van. A folyó, céltámogatásból megvalósuló fejlesztései jól haladnak. Alapos előkészítő munka után jó eséllyel pályázhat további pénzeszközökre. Abban az esetben, ha a környező településeket is meg tudják nyerni céljaikhoz és tőlük pénzügyi támogatást is kapnak, akkor az illetékesek által majdan reálisnak tartott tervek megvalósításához komoly állami segítségben (a beruházás költségeinek 60 százaléka) reménykedhetnek.

Természetesen mind a négy kórház esetében sok szó esett a műszerpark állapotáról. A lehetőségek határain belül a minisztérium ebben is segítséget kívánt nyújtani. A két és fél órás megbeszélés során sok kérdést tisztáztak. Andréka Bertalan javaslatát elfogadva a résztvevők úgy döntöttek, hogy január közepén ismét találkoznak. Addig pedig mindenki kidolgozza a Jászberényben elhangzottakat hasznosítva elképzeléseit, terveit, hogy februárban a döntéshozók elé megalapozott igények kerüljenek.

Sz. T.

Anyakönyvi hírek

Házasság: november 20-án Sisa Béla és Horti Tünde

Születések: Böjti Boglárka (11. 15.), Kovács Nikolett (11. 16.), Czakó Iván (11. 18.), Pujsz Gabriella (11. 18.), Sas Krisztián (11. 19.), Pozsonyi Mariann (11. 25.)

Halálozás: Muhari Árpádné Kis Rozália (1941), Cseri Józsefné Demeter Julianna (1911), Gál-Inges Józsefné Hájos Katalin (1924), Horváth Ferenc (1943), Sisa Sándor (1932), Bakki-Nagy Imre (1929), Benedek István (1911), Oláh József (1923), Balogh Lajos (1925), Csépán János (1909), Árvai István (1919), Sápi Béla (1970), Antal János (1939), Csillik Mária (1918), Bobák Sándor (1900), Kovács Miklós (1913), Gergi Béláné Tari Julianna (1912), Sárközi András (1911), Csáki Károly (1909), Hájos Vendelné Bató Erzsébet (1908), Darázs Vendelné Versegi Erzsébet (1910), Medve Árpád (1917)

Nyugalom kell az időseknek

A szociális otthonról más szempontból

A jászberényi szociális otthonban történtekről több cikk jelent meg a napokban. A város polgármestere ezeket az írásokat bírálva, kéréssel fordult szerkesztőségünkhöz, hogy nyilatkozhasson. A történtekről dr. Magyar Levente fejti ki véleményét, mert szerinte az Új Néplapban megjelentek nem minden ponton fedik a valóságot.

- A november 23-i riport címe szerintem megtévesztő, mert azt sugallja, hogy az igazgatónak felmondással szűnt meg a munkaviszonya. Egy intézmény vezetőjét felmenteni és kinevezni a polgármesternek nem áll módjában, ez a testület jogköre. Viszont mint a munkáltatói jogok gyakorlója, a testület helyett a munkavállaló lemondását a közalkalmazotti jogviszonyról elfogadhatja vagy visszautasíthatja. Szalóki Miklós tehát nem felmondással, hanem lemondással távozott. Ő kívánt megválni igazgatói posztjától. Mint munkaadó én ezt a lemondást elfogadtam.

- Mi az, amit kifogásol még a megjelent írásokban?

- A pénteki írás alcímét, tehát azt, hogy meg sem hallgatták az idősek érveit az önkormányzati ülésen. Ezzel kapcsolatban a következőket szeretném elmondani. Az otthon képviselői jártak a hivatalban, az országgyűlési képviselőnél, és beszéltek velem is. Elmondtuk, hogy jöjjenek be az önkormányzati ülésre, s ott kifejthetik véleményüket. Szerdán viszont nem jelentkezett közülük senki szólásra. Értesüléseim szerint pedig igazán készültek erre. Az üggyel kapcsolatban a következőket szeretném még elmondani. Történt egy bejelentés. Ennek hatására én, a jegyző úr és egy osztályvezető a hivatalból kimentünk az otthonba. Ott volt a panaszos dolgozó, a tanúk, akiket ő megjelölt, s természetesen az igazgató úr is. Meghallgattuk őket. Szalóki Miklós megítélésem szerint a körülmények kényszerítő hatását mérlegelve döntött úgy, hogy lemond. Senki sem kényszerítette őt semmire.

- Járt-e a történtek óta az otthonban, polgármester úr?

- Csütörtökön délután voltam ott, ahol a dolgozókkal, majd az idősekkel is megbeszélést folytattam. Megítélésem szerint nem kellett volna az öregeket ebbe a dologba bevonni. Az idősek koruknál, egészségi állapotuknál fogva nehezen értik meg a kialakult helyzetet. Az intézménynek nem feladata, hogy az időseket demonstrálásra rábírja. Mélyen elítélem azokat a dolgozókat, akik ezt a kérdést így tálalták eléjük.

- Ön szerint az otthon dolgozói manipulálták az időseket?

- Igen, ezt állítom. A megbeszélés után az a tapasztalatom, hogy az öregeket belevitték a demonstrálásba. Ennek az intézménynek egyetlen feladata az idősek maximális ellátása. S ennek függetlennek kell lennie attól, hogy ki az igazgató.

- Az ellátás, gondozás színvonalával is problémákat tapasztalt?

- Sajnos igen. Jöttek hozzám kétségbeesett és megfélemlített emberek panasszal korábban, az alpolgármesterekhez és a bizottsághoz is. Több esetben ittasak voltak az ápoltak és az ápolónők is. Vizsgálatot egyik esetben sem végezhettünk, mivel a bejelentők féltek, s nem vállalták névvel a bejelentéseket. Tudtuk, hogy nincs rend az otthonban. Az igazgatónak kell biztosítania a rendet, de ezt ő nem tudta vállalni.

- Mi fog ezután történni?

- Szalóki Miklós lemondásának elfogadását a testület tudomásul vette. Az igazgatói posztra a szociális bizottság kiírta a pályázatot. Ennek elnyeréséhez két dolog kell, szakmai hozzáértés és erkölcsi feddhetetlenség. Ennek az esetnek a szakmai és erkölcsi részleteit a nyilvánosság előtt nem áll módomban feltárni. Azt viszont szeretném elmondani, hogy az otthon dolgozóinak egy részét is súlyos felelősség terheli a történtekért. Az idősek érzéseivel történő manipulálást súlyos szakmai és etikai hibának tartom. Az intézmény dolgozóinak most az a feladatuk hogy a nyugalom helyreálljon. Az időseknek olyan körülményeket, olyan légkört kell biztosítani, hogy azt semmilyen személyi változás ne befolyásolhassa. Várhatóan január 10-e után új igazgató lesz az otthonban, s nagyon remélem, hogy a 140 gondozott azt a megbecsülést kapja a dolgozóktól és a várostól, amit kötelesek vagyunk számukra biztosítani.

-K-

Az idősek otthonában nyugalom lesz

A legszebb nagymama

Jászberényben a Jászok Egyesületének hét végi rendezvényén ismerkedtem meg a legszebb jászsági nagymamával, Bobák Sándornéval. Az Új Néplap Szupernagyi pályázatán őt sorsolta a szerencse a legszebb jászsági nagyinak, s ezzel a Jászok Egyesületének ajándékát is ő kapta. A találkozásunkkor egyik unokája, a kétéves Juditka ott csacsogott körülöttünk.

- Az unokáim meg a gyerekeim intézték ezt a pályázatot. Óriási meglepetés volt, amikor jött az értesítés, hogy nyertem. Nem is tudtam, hogy elküldték a fotómat az újsághoz - meséli Bobák Sándorné. - Négy gyermekem, három lány meg egy fiú és tizenegy unokám van. Jászárokszálláson élünk, két lányom is ott lakik a családjával, két gyermekem a Dunántúlra került. Sok örömet tudnak ma is szerezni. Nyugdíjas vagyok, a papával megvagyunk. A Háziipari Szövetkezetnél dolgoztam, fiatal koromban szövőslány voltam. A szövetkezetben a hímzőknél dolgoztam. Kicsi a nyugdíj, 8 ezer forint, de nem panaszkodom. A család a legfontosabb nekem, akik annyi boldogságot tudnak adni. Csak azt az egyet szeretném, ha egy kicsit többet tudnék a gyerekeknek segíteni anyagiakban.

K. E.

Lapterjesztés, új utakon

A legfontosabb a bizalom

A lapterjesztés változásáról olvasóink már értesültek. A Jászság huszonkét településén ötven kézbesítő Szászi László irányításával fogja naponta eljuttatni az Új Néplapot az előfizetőkhöz. A vállalkozás következő feladatairól kérdeztük őt, akit a Rákóczi út 74. szám alatti terjesztési irodában bárki felkereshet, ha az Új Néplap előfizetésével, terjesztésével gondja adódik.

- Az igazán nagy munka decemberben indul. Ekkor kézbesítőink felkeresik az előfizetőket, hogy kölcsönösen megismerkedjenek egymással. A címek, nevek pontosításán túl az előfizetés módját - csekk, átutalás, készpénz - és időpontját is megbeszélik. Aki a nyugdíj érkezésekor kéri, mi akkor megyünk, van, aki hó elején tud fizetni, őt akkor keressük. Azt is megkérdezzük, hogy mikor alkalmas a látogatásunk, délelőtt, délután, szombaton vagy hétköznap. Mindenben szeretnénk alkalmazkodni előfizetőink igényéhez. Aki decemberre nem fizette elő az Új Néplapot, az is változatlanul megkapja. Ezt már mi visszük, nem a posta.

- Nagy kavarodás volt itt a lap kézbesítői körében. Az Új Néplap megszűnésének hírét terjesztették egyesek. Ez ellen mit tudtak tenni?

- Sajnos igaz, hogy sok embert megtévesztettek azzal, hogy nem lesz újság, így más lapra fizettek elő. Én bízom abban, hogy az olvasók tapasztalataik alapján eldöntik, melyiket járassák. Sajnos jó néhányan hittek a megtévesztő szóbeszédnek. Nem akarok senkit hibáztatni, tudom, hogy a mi terjesztői hálózatunk konkurencia a postai kézbesítőknek. Ezt a csatát meg kell vívni. Mi azt szeretnénk, ha az előfizetők korán reggel megkapnák az újságot, s minden igényüket gyorsan teljesíteni tudnánk. A postával szeretnénk korrekt és jó kapcsolatban lenni ezután is.

Szászi László

- A tanyás területre hogyan fog eljutni az újság ezután?

- Van egy kézbesítőnk, az Öregerdő-Újerdő-Tőtevényi területre gépkocsival jár. A tanyákba beviszi az újságot, tehát nem kell az útszéli postaládához kimennie az előfizetőnek. Ez olyan szolgáltatás, amit a posta nem tudott megoldani. Bízom benne, hogy mindez meggyőzi a lap olvasóit, előfizetőit, s ezután is járatni fogják az Új Néplapot.

K. E.

Az oldalt szerkesztette: Kiss Erika
A fotókat készítette: Barna Sándor, Nemes Árpád, Mészáros János és Baráth Károly

Meyrhoffer Josef

könnves mester

Budán

+ 1799. sept. 7

Mesterkönyv

a Bécsfőv. Muzeum

ba.

GYERTYATARTÓ,

limogesi munka, XII. század
Bronz, ágyazott zománcos dísszel, 18·5 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

Párja a főszékesegyházi kincstárban, l. ott.
Árvízkárosultak 1876., 41. l. 28—29. sz. — Egyházi műrégiségeink az 1885. évi budapesti országos kiállításon. Egyházművészeti Lap, VI., 1885., 337. l. — Radisics Ipolyi 38. szám. — Gerevich PA, 259. l. — Egyházműv. kiállítás, 1930., 347. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 347. szám.

TALP

gyertyatartóhoz vagy kereszthez. Háromlábú, átlőtt, románstílú.
Magyar (?) munka a XII. századból.
Réz, 10·5 cm.

KEHELY, (185. kép)

talpa hatkarélyos, a gomb rotulusain nielloképek.
Olasz, XIV. század.
Aranyozott réz, újabb kuppája aranyozott ezüst, mag. 18·5 cm.

A kölni Schnütgen-gyüjteményből Simor prímás vásárolta 1884-ben.
Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap, V., 1884., 362. l.

EREKLYETARTÓ, (186. kép)

hatkarélyos talppal, zománcos rotulusokkal. Fenn üvegcsésze, fedelén kereszt. Fedelén gót majuszkulák nielloban: Giovanni Emanito Paladini.
Olasz, XIV. század.

Mayerhoffer. József

ötvös Pécs

Kőmagyötvi. 286. l

1618	
Nr. 1611	—

Josephus Mayerhoffer, e. 1809, † vor 1828 előtt.
(1828-ban özvegye és fia vezetik a műhelyt. — *In 1828 führt die Witwe mit dem Sohn die Werkstatt.*)

a) Füstölő, 2 darab. — *Weihrauchfäßer*, 2 St. — Empire.

b) Tömjéntartó. — *Weihrauchschiffchen.*

a—b) Székesegyház, Pécs — *Kathedrale, Fünfkirchen.*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba
1969 NOV 15

ő hajtogatta folyton. Ki is mond-

Műterem a föld alatt

1021

A fehér falakon még illatozik a mész. Ha palotát, kacsalábon forgó kastélyt építettek volna ők ketten, akkor sem lennének büszkébbek. Pedig csak egy pincéről van szó.

Úgy kezdődött, hogy Mayerhoffer Miklós hatévi fővárosi „portyázás" után visszatért Békéscsabára. A Kner Nyomdában kapott állást. Rajzolói minőségben hódolhatott nagy szenvedélyének, vállalt hivatásának; a rajztoll, az ecset, a finom vonalak mesterségének, a grafikának. A „mesterség" helyett akár a művészet szót is használhattuk volna, hiszen a huszonöt éves fiatalember szép jövővel kecsegtető biztonsággal kezeli szerszámait. A pesti „inasévek" nem múltak el nyomtalanul. Egy évet járt a Képzőművészeti Főiskolára, volt katona, megszámlálhatatlan reklámkiadványt készített és — inkább kényszerűségből, mint művészeti alázatból, évekig egyik barátja műtermében lakott. Közben búvta a könyveket, részt vett minden tárlaton, gyűjtögette a betűmintákat és az ötletes grafikai megoldásokat. Szekrényre való forrásmunkával tért meg szűkebb hazájába.

Az itthoni első hetek lázas munkával teltek. Barátjával, Domokos Gézával engedélyt kaptak a KIK-től a ház pincéjének birtoklására. Maltert kevertek, meszet oltottak. Végre aztán elkészült a föld alatti kis szoba, amely egyszerre műterem, fotólabor és a baráti összejövetelek színhelye.

Körben a falakat nagy műgonddal készült, hibátlan arányú, realista-naturalista szénrajzok díszítik. Aktok, fejek, vázlatok. A művésszé válás katharzisának kikerülhetetlen állomásai. De — és ezt Mayerhoffer Miklós tudja a legjobban — tovább kell lépni a hagyományos formán és stíluson. Most kezdődik vagy éppen kiteljesedik a nagy kísérletezések korszaka. Úgy tervezi, hogy néhány hónap múlva alkalmi tárlatot rendez a pincében. Csak úgy saját kedvtelésből, ismerőseinek és barátainak.

Hogy most mi foglalkoztatja? Elsősorban Vasarely. A héten Pesten járt és megnézte a magyar származású művész kiállítását. „Igen, Vasarely ráérzett valamire — mondja —, lenyűgözött és csodálkozásra késztetett. Próbálom megfejteni a titkát. Ha egyáltalán van titok."

B. I.

Mayerhoffer Miklós

közel 10 ezer forint
sportolók. V

ményei elterjednek
más részein is. Ezál
leti és gyakorlati n
tudomány az egész
a kívánt virágzásra
Magát az intézmény
mi gondozásba
vagyis állami támog
részesíteni „a Királyi Magyar Tudományegyetem pénztárából".

A gazdasági iskolába történő felvételről — demokratikus beállítottsága alapján — Tessedik így vélekedik: „Minden rendű és rangú, bármilyen vallású ifjak, de felnőtt emberek is, sőt a parasztifjúság számára is teljesen biztosított légyen, hiszen belőlük földmívelőket, gazdászokat kell képezni, meghatározott tantárgyakban felveendő elméleti, de elsősorban gyakorlati oktatás bevezetésével."

A mezőgazdasági szakképzésben sikeresen részt vevők azután „gazdaságbéli inspektor", azaz termelésirányító agronómus, felügyelő szerepét töltik be. A gyakorlati termelést végző mezőgazdász feladatait rendkívül körültekintően fogalmazza meg Tessedik Regulamentumában, melyet a Landmann c. munkájában tesz közzé 1786-ban. Mindez azért is tanulságos, mert az általa megvalósított szakoktatás alapvonásait tükrözi.

Mindenekelőtt azt kívánja a mezőgazdásztól, hogy „a paraszti újszerű gazdálkodásban és annak minden részeiben gyakorlott legyen. Ki egyszersmind természettant, fizikát, matematikát, építésmesterséget, geográfiát, politika-, adó- és kereskedelmi tudományt és technológiát" tanuljon. Következésképpen az általános és szakműveltségnek a kor színvonalán álló törzsanyagát ismerje: a mezőgazdasági termelés, illetve termékeinek háziipari, élelmiszeripari feldolgozása és az áruértékesítés hármas összefüggésében.

Ezért olyan ifjaknak ajánlja a mezőgazdasági pályát, akik „tervárásokat. Például: „A balítéleteknek minden maradványától ment lévén, hasznos fortélyt (módszert) keressen, a köznép között jó rendtartás által legfőképpen azon igyekezzék, hogy okos rendelkezések és elintézések mindazon sokféle hibáknak elejét vegye, melyeket a paraszt és a polgár előre nem láthat."

Elsősorban persze a megalapozott és bátor előrelépést, kezdeményezőkészség kifejlesztését szorgalmazza: „Az új és eddig ismeretlen termelés, gabonák, gyümölcsök, eszközök, mesterségek, fabrikák (gépek) és más közhaszonra való dolgok iránt intézkedéseket tegyen, az ócskákat megjobbítsa és ezeket szokásba vétetni legyen néki legfőbb foglalatossága."

Kitűnő érzékkel kívánja összekapcsolni az ország más táján is a kiképzett mezőgazdász termelési és tanítási, felvilágosító tevékenységét. Tervei szerint ugyanis: „a gazdaságbéli inspektor egyszersmind a gyakorlati gazdasági iskolának direktora vagy tanítója is lehetne, így következendőképpen ez a két fontos tisztség egy személyben összefoglaltatnék." Ebben a tessedikí kezdeményezésben kétségtelenül felfedezhetjük a mezőgazdasági gyakorlat, a tudományos kutatómunka és az oktató-nevelő tevékenység manapság annyira hangsúlyozott, koncentrált képzési formájának gyökereit.

A szakképzést a gazdasági iskola elvégzésével Tessedik nem tartja befejezettnek. Az állandó fejlődés, a folyamatos önművelés híve. Mint írja: „A gazdaságbéli inspektornak sohasem szabad

MAYERHOFFER MIKLÓS

Békéscsabán született 1945-ben.

Mokos József tanítványa 1957-64 között. Nyomdaipari üzemmérnöki végzettséget szerzett, Békéscsabán tanít. A békéscsabai Fiatal Alkotók Klubja tagjaként több csoportos kiállításon vett részt.

1. APÁM EMLÉKÉRE olaj, vászon, 90x90 cm

Mayerhofer Th.

Jókainé arcképe fényrip
után 1883.

Repr.

(Vas. Ujs. 1886. 767. l.

Törs Kálmán: Jókainé.)

kiadások.

		f				
		K				
		f				

Rend ..... szükséglet, ... fejezet, ...

Tétel	A rendelet		Tár
	kelte	száma	
41.	VIII/24	56459/910	munkácsi templ. szentél
42.	VIII/25	54912	csikvákosi " hejve

1910.

Mayerhofer, Th

József főherczeg 10141

Térdig, áll és szembe néz. Kezeiben keztyüt tart, az önkéntes tüzoltók egyenruháját viseli. Ö.T. betükkel; mellét két szolgálati kereszt és egy érem disziti. Hátul balra sisakja látszik. Felirata a kép alatt aláirásának másakép:

E.H. Joseph G. d. C.

oldalt jobbra: Th. Mayerhofer.
alól két sorban:

JÓZSEF FÖHERCZEG

a magyar országos tüzoltó-szövetség védnöke, az alcsúthi önkéntes tüzoltó-egylet főparancsnoka stb.
legalól balra: Minden jog fenntartásával.
jobbra: Az Illustrirte Westungariche Feuerwehr-Zeitung kiadása Pozsonyban
középütt: Stanyofel, Eder és társai könyvnyomtato intézetéből Pozsonyban.

Kny., alányomással, mér. 27.8 : 22.5 cm.

Szn. 46-99.
120-99-20.

Th. Mayerhofer

(Ravasz Ilona). Jelz.: Th. Mayerhofer. Könyvnyak, folio.

Mayerhofer Th

Vajda János:

Mellig, szem közt. Haját hátra fésüli, álla kiberetvált, s bajusza, szakála s legye ősz. Ingének gallérja álló, nyakkendője csomóra kötött s egy elejű kabátja be van gombolva. Felirata a kép alatt aláirásának másául:

„Vajda János"

a jobb karnál: „Th. Mayerhofer"
sa balnál: „C. Angerer & Göschl"

Cinkographia, az alak nagysága 16 cm.
Rajzolta: Mayerhofer Th.
Lspa 8058.

102/93 № 12.

48-ik szám 1883. BUDAPEST. DECZEMBER 2. XXX. évfolyam.

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre 6 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre 4 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre 3 frt. Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

JÓKAINÉ LABORFALVI RÓZA.

Náni, Amália szobaleánya — Laborfalvi Rozália; ezt olvassuk egy ötven évvel ezelőtt kelt szinlapon, mely «Benjámin Lengyelországból, vagy a nyolczgarasos atyafi» előadását hirdeté Budán, 1833. okt. 27-én. Az igénytelen, rég elfeledett darabnak egyik legigénytelenebb mellékszerepe ez, s ha most, egy félszázad mulva, mégis visszaemlékszik rá a magyar irodalom, annak az az oka, mert ez az alig egy pár szóból álló kis szerep volt kiinduló pontja egy dicsőségben és sikerben gazdag szini pályának, melynek ma másik végpontjához jutottunk. Ugyanaz a Laborfalvi Rozália ma bucsuzik a magyar közönségtől a nemzeti szinpadon, Coriolán anyja szerepében.

Náni, Amália szobaleánya, egy elfeledett iró eltemetett darabjában és Volumnia, Shakespeare örökéletü tragédiájában, — ime a két határkő, mely közé Laborfalvi Róza szini pályája esik. Megmérhetetlen távolság, melyet megfutni oly szorgalom, kitartás és tehetség kellett, a melyhez hasonló csak a legkivételesebb esetben jut a kedvező végzet választottainak.

Laborfalvi Róza ily választott vala. Leánya volt Laborfalvi Benke Józsefnek, a magyar szinészet legjelesebb uttörői egyikének. Székelyföldi eredetü atyja theologus volt a nagyenyedi kollégiumon, a legkitünőbb tanuló pályatársai között, pályáját azonban egy ma már nevetségesnek látszó ok miatt — czopfot viselni nem akart — abbahagyni kényszerülvén, fölgyalogolt Bécsbe, hol másolgatással szerzett néhány garasán a szinházakat látogatta, igy készülvén arra a pályára, melyet ezentúl maga elé tüzött. 1808-ban csatlakozott ahhoz a Nemzeti Szinjátszó Társasághoz, mely Pestmegye pártfogása alatt Pesten tartá előadásait s e társulatnál nemcsak a legjelesebb univerzális szinész, hanem Murányi Zsigmond mellett igazgató-társ s az előadásoknak rendezője is lett. 1815-ben Miskolczra ment a társaság, hol Benke később meg is telepedett s leányiskolát nyitott. Mint klasszikai képzettségü s nagy nyelvismeretekkel biró ember, irodalmilag is szolgálta a magyar kultura ügyét, irt nehány eredeti szinművet, röpiratokat, melyekben egy állandó nemzeti szinház fölállitását sürgeté, németből és franczióból forditott darabokkal gazdagitá a magyar szinpadnak még akkor felette sovány műsorát s Kazinczy Ferenczczel is élénk levelezést foly-

Kozmata legujabb fényképe után.

JÓKAINÉ LABORFALVI RÓZA.

tatott, melynek azonban, szinirodalmunk történetének nem csekély kárára, nyoma veszett.

Leánya Judit, a későbbi *Laborfalvi Róza*, Miskolczon született Rácz Zsuzsánna színésznővel kötött házasságából s itt is tölté gyermekéveit. A serdülő leánygyermek azonban már korán érzett ellenállhatatlan vágyat ama deszkák után, melyek a világot jelentik, s melyekről édes atyja oly sok érdekeset tudott beszélni. Nem is állhatott sokáig ellent leánya vágyakozásának, s midőn gyermekkori barátja, Döbrentei Gábor, a magyar tudományos akadémia akkori titkára s a magyar színészet buzgó pártfogója is unszolni kezdé, — ő maga hozta föl leányát az akkor Budán működő társulathoz, melyből később a nemzeti szinház személyzetének törzskara állt elő.

A sok jeles között, kik a budai társaságnak vezéroszlopai voltak, Kántorné volt a tragikai hősnő, ő uralta a szinpadot. Akkor még senki nem gondolt arra, hogy vetélytársa is támadhasson, s legkevésbbé arra, hogy e vetélytársát a fiatal Laborfalvi Rózában merje sejteni. «Náni, Amália szobaleánya» bizonyitja, hogy miféle szerepeket kellett játszania. Beszélik, a kik még azon korból ismerték, hogy e kisebb rendü szerepekkel is igen kellett küzdenie s daczára szép arczának, kifejezésteli, lelkes nagy szemeinek, gyönyörüen fejleni kezdő termetének s a nagy müvészhez szükséges mind ama külső kellékeknek, mely benne egyesült, az egy Döbrentein kivül alig volt valaki, a ki neki e pályán jövőt mert volna igérni. Az ifju hajadon el is keseredett e miatt s nem találva föl a szinfalak között képzelt eszményvilágát, végkép szakitani készült a szini pályával s az igazgatóság, atyja közbenjárására, csakugyan föl is menté őt szerződése alól s ő atyjával visszatért családjához.

Édes anyjának bekövetkezett halálával azonban ismét csak visszatért a régi ideálhoz, azzal a szilárd elhatározással, hogy megküzd töviseivel rózsái kedveért, melyekről sejté, hogy az ő számára is nyilani fognak egykoron. De a budai társaságnál most se nyilt sokkal tágabb köre, mint előbb s be kellett érnie a számára kiosztott jelentéktelen szerepekkel.

Ez időben történt, hogy a budai társaság egy része, Komlósi igazgatása alatt, Székes-Fehérvárra rándult. Sem Kántorné, sem más nevesebb női tag nem ment velök s a nagy és nehéz szerepek egész világa egyszerre Laborfalvi Róza öröke lett. A Nina és Julcsa szobaleányok személyesitője egyszerre a királynők, a hősnők szerepkörének közepén találta magát. Más talán megriadt volna e hirtelen, e rögtöni változáson s elvesztette volna bátorságát szemben vele. De a már akkor is komoly gondolkozásu, nemes önérzettel telt ifju leány, mint a pálma, fölegyenesedett a rá nehezedett teher alatt. Mohó vágygyal látott neki szerepei tanulásának, éjt nappallá téve mélyedt az eléje tárult ragyogó világba. Egymásután győzte le az utjába álló nehézségeket s pályatársai bámulva látták a rohamos fejlődést, melyet minden ujabb szerepével bemutatott. «Ugy ment el tőlünk, mint egy fejletlen bimbó s ugy tért vissza közénk, mint egy kinyilt virág, művészete egész kifejlett szinpompájában. Mintha kicserélték volna, alig birtunk ráismerni. Az aránylag rövid ideig tartó önálló működés a nagyobb szerepkörben kész, öntudatos művésznővé változtatta, kit még csak imént oly félénk, bátortalan, csaknem félszeg föllépésü leánykának ismertünk» — mondá e sorok irója előtt egyik most már elhunyt pályatársa abból az időből.

Ettől kezdve Laborfalvi Róza folyvást emelkedett művészetében s a közönség kegyében. De a magasabb tragikai szerepekben azért még mindig Kántorné volt a páratlan, a hasonlithatatlan. Nem is jutott volna eszébe senkinek mellé állitani más valakit, az meg pláne vakmerőségnek látszott, hogy másra bizzák az ő szerepeit. És hogy e más épen Laborfalvi Róza lehessen, azt számitásba venni már ennek fiatal kora sem engedé. Megszokták, hogy Sappho-kat, Medeákat már megállapodott, tehát korosabb művésznőtől lássanak. Azért véglegesen elhatározott tény gyanánt állott, hogy a megnyitandó nemzeti szinháznak első tragikai hősnője Kántorné legyen.

A végzet azonban másként határozott. Kántorné a nemzeti szinház megnyitásán, daczára a hozzá intézett sürgető leveleknek, meg nem jelent. Déryné nem rég megjelent naplójában megirja az elmaradás okait. Előadása szerint Kántorné nem volt hibás. Betegen feküdt valamely vidéki városban s a meghivó levelek nem jutottak el hozzá. A nemzeti szinház ügyeit vezető igazgatóság azonban, mely ezt nem tudhatta, méltán tekinthette levelei válasz nélkül hagyását szándékos mellőzésnek s teljesen megérthető, hogy oly kemény fejü, büszke emberek, mint Földváry, Nyáry, később már nem kivántak szóba állani azzal a Kántornéval, a kinél magok iránt kicsinylést, egy nagy nemzeti ügy iránt pedig közönyt kellett föltételezniök. Igy történt, hogy ama korszak legnagyobb tragikai művésznője soha sem lett tagja az ország legelső műintézetének.

Ama kor nemzedékének méltó oka lehetett fájlalni ezt a veszteséget. De itt is bebizonyult, hogy nincsen az a rossz, a minek ne volna jó oldala. A nemzeti szinház igazgatóságának más hősnőről kellett gondoskodni.

De ki lesz, — kérdi naplójában a már emlitett Déryné, — a ki méltólag elfoglalja az árván maradt szereposztályt, hogy aztán a mellett meg is állhasson s megfelelő legyen a nagy hősnők alakitásában? Senkit sem találtak, mint az akkor még igen fiatal s az ily matrónák, római hősnők szerepeiben gyakorlatlan — Laborfalvi Rózát.

És hogy e választás szerencsés volt s hogy a magyar játékszin kárpótolva lőn veszteségeért, azt megmutatta a következés.

Első föllépte 1837 augusztus 22-én Vörösmartynak a szinház megnyitása alkalmára irt drámai költeményében, «Árpád ébredése»-ben és Schenknek «Belizár» czimü drámájában volt a nemzeti szinpadon. Ez első föllépteről irja Déryné:

«A kitüzött nagy szerepet ez a fiatal teremtés kénytelen volt három nap alatt betanulni és eljátszani. S eljátszotta és pedig mily meglepő sikerrel! De volt is hozzá királyi termete, klaszszikai szépsége és azok a nagy, fekete, beszélő szemei. Kárpótolta ez bőven, a mi gyengeség ez első szerepében netán mutatkozott. És mi több, abban a borzasztó forróságban játszani, a mi akkor itt uralkodott! Még könnyü nyári ruhában is majd összefőtt az ember. S ő abban a fekete posztóból készült, térdig érő, szörnyü bő ujjakkal, három rőfös uszállyal ellátott, nyakig begombolt ruhában. Szegény gyermekleánynak még a hajáról is omlott a verité́k. De Róza azért meguszta a tengert s legyőzte nehéz feladatát.»

A nemzeti ébredés korszakának a jelentékenyebbek közé tartozó momentuma volt a nemzeti szinház megnyitása. Falait kiváló mértékben töltötte be az a szellem, mely akkor az egész nemzet legjobbjait lelkesité, s mely a haladó kultura minden, de minden ágában hatalmas, nagy alakokat, uttörőket teremtett. A nemzeti szinház személyzete, oly emberek vezetése mellett, minők a nemzeti elemet képviselő régi jó táblabirák voltak, kiknek a nagyműveltségü Bajza adta meg leginkább az európai zamatot, oly tagokkal, mint Szentpétery, Megyeri, Fáncsy, az idősb Lendvay, Egressy, László, Bartha, Szerdahelyi József, Szigligeti s mind megannyian, igen jól átérezték azt, hogy nekik a művészet mellett még egy nem kevésbbé fontos nagy hivatásuk is van: a nemzeti misszió s ennek tudatában bámulatos erőfeszitést tettek az ifju intézetnek mind a két irányban megszilárditására, minden időkre megalapitására. A mellett, hogy kiki minden tőle telhetőt elkövetett saját helyének minél tökéletesebb betöltésére, oly szellemet igyekeztek kifejteni, mely minden egyesre buzditólag hasson, s mely a fölismert magasabb motivumokban kárpótlást nyujtson az anyagi jutalom csekély mérveért. Azok a nagy tehetségek, a kiket megszoktunk a magyar szinművészet óriásainak nevezni s kiknek mindenike után kipótolhatatlan ür maradt később, — anyagi tekintetben igen szerényen voltak ellátva. A nobile officiumok amaz idejében felig-meddig a színésztől is elvárták, hogy ne fizettesse meg a közügynek tett szolgálatait. A nemzeti szinház tagjainak legnagyobb része, a mint tavaszodni kezdett, fölmondta a drága lakást s kivándorolt a Svábhegyre, ott alakitva egész koloniáját az akkor még jóformán kietlen vadonban. És Laborfalvi Róza ma is bizonyos kedvteléssel emlékezik róla, mikor a királynő, ki csak most fogadta csodáló hivei hódolatát, az utolsó taps után letette az öltözőben fejéről a diadémot, válláról a hermelin-palástot, vastagtalpu czipőt huzott, beburkolta még az imént koronás fejét jó meleg kendőbe, wicklerbe bujt s a szinház előtt ülő kofától két jókora savanyu ugorkát vásárolt egy garason s e királyi vacsorával a kezében neki a Svábhegynek, gyalog, előadás után, éjjeli tizenegy órakor, hogy már másnap nyolcz órakor ismét a próbán legyen.

Ők ez állapotban nem találtak olyan inkonvenienciát, mely ma tán alkalmatos volna az ügybuzgalom hevét lehűteni. Nem, ők jó kedvvel, tüzzel teljesiték nehéz és komoly föladatukat s a nehézségek, melyekkel meg kellett küzdeniök, még fokozták energiájokat. E nehézségek között tán a legnagyobb volt az arisztokráczia s a polgári osztály által fölkarolt, egy nagy, kifejlett irodalomra s hires vendégművészek közreműködésére támaszkodható német szinház versenye. Ezzel is fölvették a keztyüt a becsületes verseny terén s eleven mozgékonyságukkal nem egyszer készitettek számára vereséget. A német szinház lassan mozgott s a nevezetesebb uj darabok előkészületei heteket vettek nála igénybe. Igy történt egyszer a többi közt a «Mari, egy anya a népből» czimű, egykor nagy vonzerejü darabbal, melynek szinre kerültét a német szinház már két hét óta hirdette. Czakó Zsigmond egy éjszaka leforditotta, másnap ki voltak osztva a szerepek, harmadnap próbát tartottak belőle s a negyedik napon elő is adták a meglepett német szinház és közönsége nagy ámulatára, mely sehogy se tudta elhinni, hogy ebben a gyorsaságban ne legyen boszorkányság. És ők ezt a boszorkányságot nem egyszer ismételték.

Ilyen környezetben, ily szellemtől lelkesitve látjuk Laborfalvi Rózát emelkedni aránylag még igen fiatalon arra a magaslatra, a hol a közönség nemcsak megnyugtatva, de teljesen kárpótolva is találhatta magát azért a véletlenért, mely őt Kántorné művészetének élvezetétől megfosztá. Egy a rendes mértéket meghaladó tehetségekben gazdag környezet példája, műértő, lelkes közönség bátoritása, jó akaratu, mélyre ható kritika vezetése mellett, — melynek egy Bajza, egy Vörösmarty voltak vezérei, — fokról-fokra fejlett odáig, a hol többé nem volt véleménykülönbség a fölött, hogy Laborfalvi Rózában igazán azt a művésznőt birja a magyar Thalia, a ki eddig nálunk még utol nem ért magaslatra emelte az alakitó szinpadi ábrázolást.

1848 márczius 15-ike nemcsak politikai életünknek volt nevezetes napja, az lett a nemzeti

46-IK SZÁM. 1884. BUDAPEST, NOVEMBER 16. XXXI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre 6 •. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre 4 •. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre 3 •. Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

BÁRÓ FEJÉRVÁRY GÉZA.

Az uj honvédelmi miniszter már 12 év óta foglalkozik e miniszterium ügyeivel, fokozatosan lépett elő annak rangfokozataiban; azonkép bár lassan, de folyton emelkedett a nemzet közvéleménye előtt is, mig végre meghóditotta azt, legalább annyira, a mennyi szükséges egy alkotmányos miniszternek, a ki a parlamentnek felelős, mely utóbbi viszont, ha nem is minden egyes kérdésben, de végre is egész politikai magatartásában a közvéleménynek hódolni kénytelen.

A korona bizalmát ő már régen birta; leghitelesebb tanusága annak a Mária Terézia-rend lovagkeresztje, mely nem közönséges katonai, sőt egyenesen hadi tettnek fényes jutalma. Nem csekélység az, midőn egy nagy döntő csatában egy egész hadtest által kivivott győzelem — mint ezt maga a parancsnok, Benedek altábornagy kijelentette a tisztikar előtt — első sorban egyes alárendeltebb rangbeli tisztnek köszönhető; mert kisebb — kapitányi — rangban ily döntőleg folyni be egy ütközet szerencsés kimenetelére, sokkal nehezebb föladat, mint a vezénylet élén, magasabb állásban. És szinte feltünő, hogy ily nagy reményekre jogositó fényes kezdet után a minden tekintetben szerencsésen adományozott derék katona gyorsabban nem haladt előre a katonai rangok létráján.

Ennek oka azonban bizonynyal nem más, mint az ő érdemeinek körén kivül eső körülmény, hogy a monarkhiának nem voltak szerencsés hadjáratai.

A mi pedig a honvédség keretében működését és a körülményekhez képest szintén lassu előhaladását illeti, ennek okai is eléggé ismeretesek. Egyátalán nem lehet rossz néven venni a magyar közvéleménytől, ha gyanakvó szemmel néz az «osztrák» katonára; b. Fejérváry pedig igazi, született osztrák «katonagyermek», egy közös hadseregbeli altábornagy fia, a bécsujhelyi tiszti akadémiában nevelkedett, s ebből lépett a hadseregbe, 1851-ben, tehát oly időben, midőn abban a legmagyar-ellenesebb szellem uralkodott.

De erős jellemek, kemény természetek sajátsága, hogy mint a nemes ércz, nem romolnak meg a nyirkos környezetben sem. Az osztrák hadsereg adott már a magyar ügynek kitünő bajnokokat, sőt vértanukat is. Közvéleményünkben is van tehát annyi józanság, hogy várakozó állást foglal el annak magyar tagjai iránt, ha a nemzeti ügy szolgálatába lépnek. És közéletünk története azt mutatja, hogy mindig szerencsésebbek voltunk azon

Koller Károly fényképe után.

BÁRÓ FEJÉRVÁRY GÉZA, HONVÉDELMI MINISZTER.

kitünőségekkel, a kik amonnan a tulsó félről jöttek át hozzánk; a kik eleinte népszerütlenek voltak, de a bizalmatlanság nem renditette meg öket hazafias czélzataik követésében. Mig ellenben sokban csalódtunk, a kik mindjárt szélső ellenzékiséggel kezdették, s nagy népszerüségöket csak lépcsőül használták személyes előnyeik gyors kizsákmányolására.

Báró Fejérváry, eddigi multja után itélve, minden tekintetben azon «szabatos» ember, a kit a fennforgó körülmények között legalkalmasabbnak vélhetünk a honvédelmi miniszteri állás betöltésére. Három fő föltétele van e föladatnak: hogy jó magyar legyen, hogy szakmáját kitünőleg értse, és hogy a király bizalmát birja. Benne egyesül mind e három előny kiváló mértékben. Eddigi elődei a tulajdonoknak csak egyik másikában tündököltek. Ő az első honvédelmi minisztere az uj korszaknak, a ki nem csupán kitünő szervező, kormányzó, de hadvezéri tehetségnek is jeleit adta. Ohajtjuk és reméljük is, hogy e kedvező föltevéseinket fontos állásán a legnehezebb körülmények között is igazolja! —*jd*—

*

Komlóskeresztesi *Fejérváry Géza* báró sárosmegyei nemes család ivadéka, született 1833-ban. Atyja szintén a hadseregben szolgált és a cs. kir. altábornagyságig vitte fel, azonban a forradalom alatt vonakodván Magyarországon szolgálni, némileg kegyvesztetté lőn. Fejérváry Géza a bécsujhelyi katonai akadémiát végezte, honnan 1851-ben mint hadnagy lépett ki. Azonnal a hadseregben foglalt állást, s már a következő évben főhadnagy lett. Ez időben hosszabb ideig alkalmaztatott a katonai térképezésnél, 1859. elején pedig kapitánynyá lett s e minőségben a táborkarhoz beosztva a franczia-osztrák-olasz háboruban számos fontos haditénynyel tüntette ki magát.

Benedek a 8-ik hadtest élén, az olaszországi második hadtesthez kivánt csatlakozni. E végből felsőbb rendelet folytán junius 23-án átkelt a Mincion Salionze mellett; 24-én az egész osztrák hadseregnek Chiese felé kellett volna indulnia, de mielőtt a csapatok állásaikat elhagyták, a francziák a még jó részben táborban álló hadtestet megtámadták. E közben Fejérváry táborkari százados a másik irányban egy század huszár élén a szárd hadsereg hadállásainak felderitésére küldetett ki. A fontos műveletet villámgyorsan és páratlan bátorsággal hajtotta végre, melynek nyomán kitünt, hogy Benedek hadteste a negyvenezer emberből álló egész piemonti hadsereggel áll szemben. A csata a különböző szárnyakon változó szerencsével indult meg. Miközben a balszárny és a hadtest középzöme jelentékeny veszteségeket szenvedett s itt-ott teljes rendben, mathematikai pontossággal kezdett visszavonulni, Fejérváry, ki mint az egyik csatározó előőrs vezetője folytonosan figyelemmel kisérte a terepet, látta, hogy ez a mondhatni győzedelmes visszavonulás csak ugy biztositható teljesen, ha ez irányban a hadtest egész jobb szárnyát bevonja az ütközetbe s ezzel a középpontot és a balszárnyat fedezi. Intézkedései folytán lassankint két dandár állott tüzbe. Időközben Benedek többször megjelent a szárnyon és helybenhagyta Fejérváry intézkedéseit. Késő estig folyt a csata, már este felé azonban roppant vihar keletkezett, mely a további csatározást megakadályozta. Benedek egy magaslatról nézve a Fejérváry által vezényelt balszárnyat, «bravó» kiáltásokba tört ki, s kiséretével együtt vágtatva ment oda s megvizsgálván az intézkedéseket, miután kitünt, hogy a nap szerencsés eredménye Fejérváry gyors, határozott és önálló föllépésének köszönhető, neki ott azonnal elismerését és köszönetét nyilvánitotta s már a legközelebbi napokban megtette a felséghez fölterjesztését, megjegyezvén, hogy e 25 éves fiatal ember számára minél gyorsabb előmenetel kivánatos, hogy a hadsereg minél előbb tehetséges és biztos tábornokot nyerhessen benne. Ennek folytán nyerte a legmagasabb katonai érdem-rendet, a Mária Terézia keresztet.

1864-ben részt vett a schleswig-holsteini hadjáratban. 1865-ben őrnagygyá és királyi szárnysegéddé neveztett. Ily minőségben végig harczolta az 1866-iki hadjáratot. 1868-ban alezredes lett, mint ilyen Budán és Pozsonyban szerepelt s 1872-ben a honvédséghez mint ezredes lépett át s csakhamar a honvédelmi minisztériumhoz államtitkárrá neveztetett ki.

E közben már 1862-ben az osztrák bárói rangot nyerte s a schleswig-holsteini hadjárat után Bécsbe költözködvén, ott nőül vette Biedermann bankár leányát. Majd 1882-ben, a honvédség szervezése körül szerzett érdemei elismeréseül, a szent István rendet s a magyar bárói méltóságot kapta, melynek folytán a főrendiház tagja lőn. Még ugyanazon évben, mint már tábornok, a belső titkos tanácsosi méltósággal ruháztatván föl, nem sokára altábornagygyá neveztetett ki.

Ily minőségben vette át most a honvédelmi tárczát, midőn egyszersmind a tényleges katonai szolgálattól, ideiglenesen visszalépett.

Monarkhiánk dualistikus szervezete és közjogi viszonyainknál fogva, alig van ma nevezetesebb állás a honvédelmi miniszterénél. Leggyakrabban s a legkényesebb ügyekben kell érintkeznie a közös hadügyminiszterrel s nem ritkán védeni vele szemben érdekeinket, másreszt fejleszteni és vezetni magát a honvédség szervezését és ügyét i lehaza.

Azon mozgalmak, melyek a XIX-ik század közepén Európa nemzetei részint közvetlenül, részint közvetve az érdekvédelem terére vonták, idézték elő a törekvést ama vivmányok elérésére, melyek az ujabbkori védszervezet s a harczászati tökély fejlesztése körül napjainkban oly bámulatos eredményeket mutatnak fel.

Ez a körülmény, egyrészt azon, hogy ugy mondjuk, kivülről jövő pressio hatása alatt, hogy a modern államok tulnyomólag e vivmányokban keresik még mindig lételük biztositékát, másrészt a nemzet egyhangu kivánsága eredményeként, mely minden áron magyar nemzeti véderőt óhajtott: született meg az 1868-ik évi XL. és XLI-ik törvényczikk, s vele a m. kir. honvédség, a mely egyéb államok hasonló intézményeitől csak abban különbözött, hogy a midőn megszületett, már multtal is birt, mert már neve is hőskor szülötte, melynek félistenekhez hasonlitott katonáit kellend föl'érni hősiességben és hazafiságban az uj honvédsegnek.

És ha ma vizsgáljuk a honvédség ügyét, a midőn közel háromszázezer ember, harczra kész és hadképes katona, a gondolat gyorsaságával képes talpra állani, megnyugvással tekinthetünk a honvédségi intézmény 16 évi fejlődésére.

Ebből a lefolyt időből tizenkét év a Fejérváry Géza báró működésére esik. Miniszter-elődei politikai férfiak voltak, azonban nem voltak katonák. Akkor pedig, midőn egy hadsereg neveléséről van szó, első sorban katonára van szükség. Fejérváry katonai tehetség, a mellett olyan katona, a ki nem csak papiroson dolgozott, de a ki ismeri azt a mathemathikai rébust, a mit háborunak meg csatának neveznek. A katonai közigazgatásnak alaposabb ismerője pedig aligha van a monarkhiában.

A honvédség katonai lábra állitása, kereteinek meghatározása, fölszerelése a hadászat legujabb vivmányai szerint, létszámának megállapitása és beosztása, valamint nyilvántartása, mely szerint minden honvéd tudja maga is, hogy háboru esetén hova tartozik, de viszont ő róla is minden pillanatban számot tud adni a felsőbbség; a különböző tanosztályok fölállitása és kiképzése, központi lovasiskola fölállitása, orvosi kar szervezése és hadbirói intézmény, sátortáborok fölállitása, nagy hadgyakorlatok mintaszerű vezetése, élelmezés és gazdászati ügyek, a honvédség és közös hadsereg egész állományának az országban való akkénti elhelyezése és beszállásolása, hogy az a községek és polgárság minél csekélyebb terheltetésével járjon; laktanya-épitési ügy, mindezekre vonatkozó szabályok és kiadványok szerkesztése, térképezés, hadjutalék megállapitása, az ujonczozás végrehajtása, külföldön tartozkodó hadkötelesek nyilvántartása és reájuk vonatkozó nemzetközi kartelek kötése, hadszolgálat alóli fölmentések, elbocsájtások a katonai szolgálatból, a védkötelesek nősülési ügyei, a hadmentességi dij körüli teendők, s ez alapból segélyezése a hadi fáradalmakat szenvedett katonák családjának; az országos lóösszeirás, mely szerint a milliókra menő lóállomány hadjárat esetén egyszerre mozgositatik a legénységgel, a honvédség összes személyi ügyei, hadiszolgálmányok és előfogatok biztositása, katonai karhatalmak kirendelése, háboru esetén népfölkelés szervezése, kiszolgált altisztek alkalmazása, legujabban a csendőrség szervezése és katonai vezetése, végül az egyéves önkéntesi intézmény kiterjesztése a honvédségre és a Ludovika akadémia, mint igazi tisztképező és katonai nevelő intézetnek ujjászervezése: ime ezek a honvédségi igazgatás némely kimagaslóbb pontjai, a melyek a honvédelmi miniszter állását nem teszik sem könnyüvé, sem kényelmessé.

A honvédség szervezete természetesen ma is hagy még fönn kivánni valókat. De az előzmények után remélhetjük, hogy Fejérváry azokat is épen ugy el fogja érni, mint az eddigieket. *Sz.*

CARMEN SYLVA* KÖLTEMÉNYEIBÖL.

Szeretnék lenni...

Szeretnék lenni napsugár,
A mely simúl kalászos térre,
Szeretnék lenni kis madár,
Mely fönn lebeg a tiszta légbe'.

Szeretnék lenni fa, mely áll
Magánosan az erdő-mélyen,
Felhő, mely lágyan oszlik el
A búcsuzó nap csók-tüzében.

Szeretnék lenni csolnak én,
Mit biztos kar vezet az áron,
Szeretném, ha anyám ölén
Ringatna édes gyermek-álom!

Késő!

Mi könnyü a lépte! s a hangja méz!
Ki szép tavaszon jöve értem;
Mint a virág s a dal úgy igéz —
Anyám! szerelem tüzit érzem!

Hogy szívemet égeti hőn e láng,
Jól tudom én, nagy a vétkem,
De kéjt ad e bűn nekem, oh anyám!
Anyám! szerelem tüzit érzem!

Egy hangja s egyetlen szemsugár
Feldúlta nyugalmam egészen!
Nincs szűmnek előtte titka már —
Anyám! szerelem tüzit érzem!

Ujjongni szeretnék, — s nem szabad
Örülni nekem soha mégsem;
Kezdem csinositni magamat —
Anyám! szerelem tüzit érzem!

S bárha csak egyszer láttam őt,
És látni nem is reménylem,
De arcza örökre szivembe nőtt —
Anyám! szerelem tüzit érzem!

Oh, hogyha borulna víz reám,
Nem sírna senki se értem.
Hervadj szivem el, s légy néma szám —
Anyám! szerelem tüzit érzem!

Oh, hallanom is kár volt szavát,
S szép szeme-fényibe néznem:
Nem karolhat soha nőül át —
Anyám! szerelem tüzit érzem!

LUBY SÁNDOR.

Az anya.

A legszebb név a földtekén,
A legszebb szó a nép nyelvén
Ez: anya!
Egy sem oly mély, egy sem oly lágy,
Szivben mélyebb nyomot nem hágy,
Mint: «anya».

S azért olyan hatalmas ez,
Mert gyermekajkról zengedez:
Az anya!
Mert gyermekszemből villog rád,
Mert gyermekszivből szól hozzád:
Az anya!

* Erzsébet román királyné.

MALECZKYNÉ ELLINGER JÓZEFA.

BARTOLUCCI VIKTORIA.

AZ UJ OPERA TAGJAI.

II.

Maleczkyné Ellinger Józefa. Bartolucci Viktória.

Az operának feles számmal vannak kiváló tagjai, kiknek közreműködése egy vagy más tekintetben diszére szolgálhat bármely európai műintézet minta-előadásának; kiváló mértékben párosul azonban a műigények szerinti képzettség a gyakorlati hasznavehetőséggel, a természetes hivatottság a művészi erő szolidságával Maleczkyné Ellinger Józefában. E nevet megszoktuk már nem a reklám százszavu csövén, de a buzgó és lelkiismeretes kötelesség-teljesités működési terén mint a szerény és komoly törekvés synonimját hallani, s a ki egy szinházi regie ezer melléktekintetekkel terhelt feladatainak apróbb árnyalataival is ismerős, az tudni fogja, mennyire megbecsülhetetlen, sőt pótolhatatlan magas művészeti adományok mellett a teljes megbizhatóság, a mindenütt helytállás, szóval az igazi szolid tehetség minden föltételeivel rendelkezni, mint Maleczkynében rendelkezik az opera igazgatósága.

Az Ellinger név sok rokoni szállal ágazik el s fonódik össze a magyar dalmű életével. Ellinger Józefa atyja, az öreg Ellinger nevét kevés ember van, a ki ne hallotta volna, hangjának csodás elpusztithatlanságával, mely midőn, rövid félbeszakitással, már 27 évet (1853-tól—1880-ig) töltött is a nemzeti szinház szolgálatában, csak oly frissen csendült, mint ifjusága első fénykorában. De nemcsak ily apa vérsége adta meg művésznőnknek pályája irányát: anyja, szintén hazánk és fővárosunk szülötte, mint Ellinger, — nem kevesebb sikerrel szentelte életét a dal muzsájának, s miután mint elismert alt énekesnő nyolcz éven át nemzeti szinházunknak volt tagja, majd Olasz- és Németországon kivül Londonban is hosszabb időt töltött s még jelenleg is a stuttgarti királyi szinháznál működik.

Ellinger Józefa, a mai Maleczkyné, első tehetségei inkább a zongora művelésére irányultak s ebben Theindl és Khayll voltak első mesterei. Máskülönben is a leggondosabb nevelésben részesült s a szinpadon kivül is a társas életnek egyik szivesen látott jelensége. Korán nyilatkozó hajlamai nem késtek Erkel Ferencz kitüntető figyelmét is magára vonni, s főleg az ő biztatásainak köszönhető, hogy a kezdő művésznő egész erejével énekesnői kiképeztetése felé fordult s Matteo Salvinak, ki a bécsi opera igazgatóságától való megválása után Budapesten telepedett meg, s ki Murszkát, Hollósy Kornéliát és Paulinét is tanitotta, jelesebb növendékei egyikévé lőn.

1874-ben lépett föl először a nemzeti szinházban «Tell Vilmos»-ban, mint Mathild, atyja oldala mellett. Egy évre rá már mint a szinház szerződött tagja folytatta szerepléseit, s azonkivül is hangversenyekben, jótékony célu s másnemü előadásokban. 1875-ben ment nőül Maleczky Vilmoshoz, operánk derék tagjához, s mint nő és családanya is ép oly lelkiismerettel és kötelességérzettel tölti be helyét, mint a nemzeti szinház tagjai sorában. A komoly kötelességteljesités vonásánál semmi sem jellemezhetné jobban Maleczkyné egyéniségét. Művészi ambicziójának összhangzatba hozatala a szinpad pillanati érdekeivel, ez az, a mi énekének izléses és finom előadásán s hangja kitünő iskolázottságán kivül is méltán sorozható érdemei közé. És Maleczkyné a mellett hazafias szellemü müvésznő, s nem egy előnyös ajánlat daczára, a melyben része volt, megmaradt mindeddig kizárólag magyar énekesnőnek.

Kiválóbb szerepeinek hosszu sorozatából kiemeljük «Hamlet» Ofeliáját, Gounod «Juliá»-ját, «Hunyadi László» Gara Máriáját, a «Hugonották» Valois Margitját, «Észak csillaga» Katharinájját, melyekben már nehezen nélkülözhetné operánk és a közönség, mely régen fölvette kedvenczei közé.

Azt a másik művésznőt, kinek arczképét ugyancsak ezuttal közöljük, szintén magáénak vallhatja a magyar szinpad, idegen származása daczára is. Nem gyakori példa, hogy külföldi énekesnő idegen hazában oly népszerüségre tegyen szert s a viszonyokhoz alkalmazkodásában annyi önkéntes hajlandóságot tanusitson, mint *Bartolucci Viktória*. Nemcsak a magyarnyelvü éneklésben tett már eddig is oly szép előrehaladást, a mely méltán jogosit a föltevésre, hogy idővel egész repertoire-ját e nyelven lesz képes énekelni, de máskülönben is egészen otthonosan érzi magát a magyar opera kötelékében. Midőn atyja egy gyermekkori arczképe alá, mely őt mint öt-hat éves lánykát tünteti föl, tréfás büszkeséggel jegyezte alá: «Una prima donna in erba» — aligha sejtette még, menynyire igazolni fogja a jövő e félkomolyan megkoczkáztatott jóslatot. Florencz dalos ege alatt, 1861 április 20-án születve, már mint a ferrarai leányiskola növendéke, melyben 15-ik évéig tanult, elárulta nagyrahivatottságát s csengő szép hangja átalános feltünést keltett. Csak természetes hivatását követte tehát, midőn a szinpadra képezendő magát, 1877 deczemberében Pesaroban először lépett föl. Majd sorban énekelt Bologna, Turin, Milano, Florencz, Pisa és Ferrara szinpadain s midőn Verdinek uj operája, «Aida» diadalmasan indult meg európai körutjára, Bartolucci Amneriszben oly bravour-szerephez jutott, hogy csupán ennek huszszori éneklésére egyik olasz szinháztól fényes szerződési ajánlatot kapott.

1879 őszén egy világtalan honvéd-ezredesünk, Blána Szilárd figyelmessé tette Podmaniczky intendánst rá, s rövid idő mulva, 1880 májusában Bartolucci megszakitotta olaszországi vendégszerepléseit, hogy nálunk mutassa be tehetségeit. 1881 októberében lépett föl nálunk először a «Favorita» czimszerepében, Leonorában s a sajtó és a közönség oly osztatlan tetszésével találkozott, hogy szerződtetése bevégzett tény volt e pillanat óta.

Szép termete, érdekes arcza s kitünő, tiszta, csengő alt-hangja van, mely azonban lágyságánál és könnyü magasságánál fogva mezzo-szoprán szerepekre is alkalmas. E mellett izléssel, szabatosan és hibátlanul énekel s játékban is napról-napra halad. Legjobb szerepe ma is Amnerisz, melyben először tünt föl, s melyet azóta már magyarul énekel. De magyarul énekli egyéb szerepeinek tulnyomó részét is, melyek pedig, mint a már emlitetteken kivül a «Próféta» Fidese, «Carmen» czimszerepe, «Jean de Nivelle» Simone-ja, «Faust» és a «Mefisztofeles» Margaretája, «Gioconda» Laurája, «Troubadour» Azucenája, «Atala» czimszerepe, «Bánk bán» Gertrudja, stb. a legszebb koszorut képezik művészi pályája körül.

De Bartolucci Viktória, művészi egyéniségétől eltekintve is, egyike az uj opera legrokonszenvesebb tagjainak. Szeretetreméltó és szivélyes modora pályatársai közt is oly becsülést és ragaszkodást vivott ki magának, mely a művészélet viszontagságai közt vajmi ritka kivétel.

EGY XVI. SZÁZADBELI KRÓNIKAS ÉNEK.

Széll Farkas kir. táblai biró s régi irodalmunk lelkes kutatója egy XVI. századbeli kéziratos gyüjteményt, ugynevezett kodexet talált, melyben a többi közt egy eddig egészen ismeretlen krónikás ének is foglaltatik, *A jó Béla király és a Bankó ur leányáról* szóló szép história. *Széll* Farkas az egész kézirati kodex ismertetését s a szóban levő históriás éneknek teljes szövegét közli a «Századok»-ban, a történelmi társaság derék közlönyében, honnan a közlő és szerkesztő szives engedelméből átveszszük a rendkivül érdekes költeményt s annak is nagyobb részét, a mit róla *Széll* Farkas ir.

Kodexünk, — ugy mond, — 107—112. lapján egy eddig teljesen ismeretlen XVI. századbeli verses elbeszélést őrzött meg.

Már a mű ismeretlen volta irodalomtörténeti értékkel bir, ezt még fokozza a tárgy, melyről az ének szól, s a nyelv, az alak, melybe az ének foglalva van.

Egy «trufa» az egész, egy szépségében, ügyességében bizó bájos leánynak az ifju Béla királylyal való tréfája, mely előttünk folyik le egymást gyorsan felváltó jelenetekben, balladaszerü előadásban festve a váltakozó helyzeteket, és kidomboritva a szereplők alakjait.

A XVI. századbeli verses elbeszélőktől meg nem szokott népies felfogás elevensége árad itt felénk, a népies előadás üdeségében folyja át az egész művet és gömbölyiti kerek egészszé a cselekvényt.

Minden további ismertetés helyett beszéljen maga a verses elbeszélés, melynek teljes szövege következő:

A Béla királyról és a Bankó leányáról való szép história.

Halljátok meg, most régi dolgot mondok,
Jó Béla királynak idejéről szólok,
És a vén Bankónak leányáról szólok,
Kit emlékezetért előtekben adok.

Parancsolatja lőn jó Béla királynak,
És utána való sok fő fő uraknak,
Egyszáz és hetvenhét szentelt vitézeknek,
Hogy ők hamarsággal udvarhoz gyülnének.

Ezt adták tudtára a vén Bankónak,
Ki vénsége miatt megnehezült vala,
Férfiu magzatja nékie nem vala,
Kit küldhetett volna király udvarába.

Kilencz hajadon szép lánya neki vala,
Kik közt a legifjabb a legszebbik vala.
De járása neki férfi módra vala,
Felele atyjának, és ezt mondta vala:

«Én szerelmes atyám, vágasd le hajamat,
Huszármódra mostan csináltasd ruhámat,
És én velem adjad te jó lovaidat,
És velem bocsássad sok jó szolgáidat.

«Én te fiad levén: Budára felmegyek,
Királyhoz udvarba helyetted felmegyek;
Minden tisztességet én ott megjelentek,
Mint illik fiadnak, én ott úgyan tészek.»

Hamar felkészité leányát az atyja,
Bankó elereszté király udvarába,
Mikor jutott volna király udvarába,
Béla király látá: nekie igy szóla:

«Mely igen ifju vagy, kin nagy csodám vagyon,
Te szép tekintésed leány módra vagyon,
Te járásod neked férfi módra vagyon,
Hogy én megérthessem: akaratom vagyon.

«De honnan való vagy, és kicsoda vagy te?
Én nekem megmondjad és megjelentsed te!
Mert ha leány volnál: igen szeretnélek,
Budánál, mindeneknél inkább becsülnélek.»

Király parancsolja az fő fő uraknak,
Hetven-hét ötvenegy szentelt vitézeknek,
Buda piaczára hamar kimennének,
Orsót, rokkát mind vennék, vegyenek.

Ugymond: «Ifju vitéz hogyha leány leszen,
Orsóra, rokkára tekintete leszen;
De ha férfi leszen: mellette elmegyen,
És fényes fegyverre neki szeme leszen.»

Hetven-hét ötvenegy vitézek menének,
Buda piaczára mulatni jövének.
Orsóra, rokkára nem akara nézni,
Hanem a szép fényes fegyverök' szemléli.

Ifjú vitéz felvőn egy szarvas kéz-íjat,
Az idegbe vete nagy szép hosszu nyilat;
Hamar által vonta két újjal a nyilat;
Ezt művelte vala vitézek láttára.

Ismétlen mondának vitézek mindnyájan:
«Jer lőjünk a czélhoz, zálogért mindnyájan,
Vitézek a czélhoz lövének mindnyájan,
Ő közülök a czélt senki sem tanálván.

Legutolszor löve vén Bankó leánya,
A czél közepébe egyenest találá,
Övé lőn mindjárást vitézek zálogja,
Mondának vitézek mingyárast azonba:

«Te vitéz ifju, jer vessünk most követ.»
Mindnyájan vitézek elveték a követ;
Legutolszor veté vén Bankó leánya;
Vitézeknél tovább egy singnyivel hajta.

A hetvenhét vitéz ötvenegy magával,
Mondanak mindjárást: «Jertek fussunk pályát.»
Mingyárást megfuták vitézek a pályát,
Utolszor indula: eléré a pályát.

Harmadszor felvéve vitézek zálogját,
A Bankó leánya igy jelenté magát,
Vitézek mondának ismét az ifjunak:
«Jer üljünk mindnyájan mi a boritalnak.»

Vitézek fejenként asztalhoz ülének,
Vén Bankó leányát köztök leülteték,
Az Bachus istennek áldozni kezdének,
Mind fejenként hamar elrészegedének.

Vén Bankó leánya még józanon vala,
Felvőn egy szép kupát, kiben jó bor vala,
És a vitézekre azt köszönti vala,
Király egészségéért azt megitta vala.

Mindnyájan vitézek királyhoz menének,
Felséges királynak ígyen felelének:
«Nem leány a vitéz, hanem kura-fi a',
Mert minket meggyőze a vén Bankó fia.

«A czélhoz lövésben ő minket meggyőze,
A pályafutásban, abban is meggyőze,
A kőhajtásban is felette meggyőze,
A boritalban is ő minket megnyere.»

Ezt hallván a király, igen csodálkozék
Nagy csuda-tételén az ifjú vitéznek.
Végre ő magában sokat gondolkodék,
Bankó leányának hogy amaz mondaték.

Végre monda a király mind a vitézeknek:
«A fördőbe menjünk mindnyájan vitézek,»
Fördőben ülének mindnyájan vitézek,
Fölséges király is ott vala közöttek.

Fördeni nem akar vén Bankó leánya;
Fördőben a király ott ül, ígyen szóla:
«Miért nem fördel, vén Bankó leánya?»
Förödni együtt őt vélek parancsolja.

Felele királynak vén Bankó leánya:
«Te hatalmas király csodálkozom rajta,
Netalán nem tudod én keserü búmat:
Az én vén atyámra való nagy gondomat?

«Im látod kezemben atyámnak levelét,
Kiben irja nekem nagy keserüségét:
«Törökök tatárok minden váraimat
Égetik, rabolják minden tartományimat.»

Ezt hallván a király, hamar felszökellék,
Hatvan ferödősét rajta emelkedék;
Fenszóval ezt mondja Bankó leányának,
A vitézek előtt, ő jó szolgájának:

«Siess fiam haza, oltalmazd földedet,
Te szép váraidat, szép örökségedet,
És a te atyádnak tápláljad vénségét,
És engedelmes légy, hallgassad beszédét.»

Ezt jó neven véve király ő felségétül,
Szép ajándékokat vőn királyi felségtül;
Az Bankó leánya hamar elkészüle,
Az ő szolgáival mingyárást erede.

Mikor beszerződe szép könnyü gályában
A Duna vizének aláfolyásában,
Hamar kikapcsolja kamuka dolmányát,
Királynak mutatá szép egypár almáját.

A Bankó leánya ezt mondta királynak:
«Teremnek-e király te birodalmadban,
A te szép kertidben ilyen drága almák,
Mint az én kertemben, kik előtted voltak?

«Budára hoztam volt e két drága almát,
De nem tudtad király megszegni az almát.»
Felszóval kiálta, utána indita,
Minden népének sokaságát inditá.

««Utána, utána, vitézek! utána,»»
Nagy szép folyó sajkán sietnek utána.
««Örök feleségem lész!»» Király azt mondja,
««Tinektek fejenként királyné asszonytok.»»

Jó Duna mentében oly sebest megy vala,
Mint a láthatatlan sebes szél futása,
Békével atyjához vén Bankóhoz juta;
Minden ő járását ő neki megmondta.

Az ő leányától Bankó hogy ezt hallá,
Felséges királynak mint udvarlott volna:
Nagy fen-hahotával azon nevet vala,
Az ő leányának igen örül vala.

Horvátrul magyarra nem régen forditák,
Sebes Vág mentében Sempte városában,
Rendelé egy ifjú ezt gondolatjában,
Az istenhez való szerelmét mutatván.

Mikoron irnának ennyi esztendőben,
Az ezerötszázban s hetven esztendőben,
Kisasszony havának legelső hetében,
Dicsértessék isten a magas mennyekben.

«Ime, ez a vén Bankó leányának története, — irja végül *Széll* Farkas — oly mese-szövés, melynek ugyszólván vége sincsen, de épen ebben van művészete és egyik érdeme. Mert nem mondja el, sőt nem is sejteti, hogy Béla király később rátalál-e a démoni szép leányra, nejévé vagy kedvesévé teszi-e, vagy pedig ki akarja kerülni a kaland befejezését.

Az ily férfi-alakban való próbálkozása szép leánynak a mi középkori elbeszélő irodalmunkban nem igen fordul elő. De a külföldiben sincsen rá példa ily helyzetben. Még leginkább hasonlit tárgyunkhoz Shakespeare «Vizkereszt» czimü szinművének Violája, a ki szintén férfinak öltözve jelen meg az illyr fejedelem udvarában és szerelmessé teszi magába a herczeget, ki szintén nem tudja, hogy egyik lovagja

Mayerpeck Farkas

1595 ben Picturae "ezímű rézmetsze
tében Esztergom astromát ábrázolja

Izerelmey Miklós, Magyar hajdan és jelen.
1847. 27. 1.

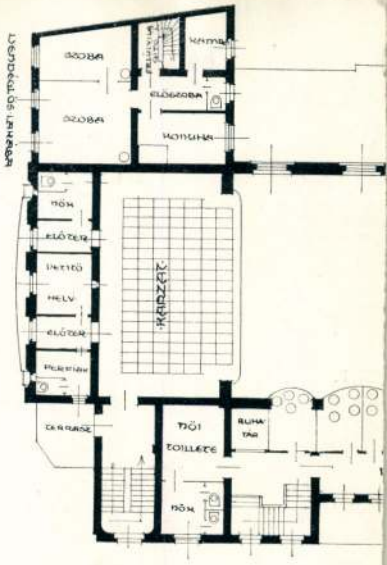

MEGVETT TERV. — JELIGE: AZ ÖREG

PÁRIS ERZSI: KILÁTÁS A SVÁBHEGYRŐL
A Műcsarnok reprezentatív kiállításáról

nyed derűssé, személyessé, a maga módja szerint fogalmazta artisztikussá.

Új munkáit hat terembe gyüjtötte egybe, négy évi munkásságának egy-egy fontosabb határállomása: Citromcsomagolók, Csendélet szőllővel, Bárkaépítés, Útépítés (a Szépművészeti Múzeum tulajdona), Annamaria, Madonna, Mosónők, Akt római műtermemben és a szép ezüstös fényesóvás nápolykörnyéki tájképek. Organikus fejlődését és aktívitását leolvashatjuk egyéb munkáiról is. Akvareljei színes melódiák, olasz tájakról. Tussrajzai lendületesen festett, intim naplófeljegyzések. Maratott lapjai — erről a művészetéről külön, sokat beszélhetnénk — expanzívitással telítettek. Patkó a technikának virtuoza, ennek ellenére nem ragadtatja el

magát félelmetesen biztos szemétől és könyű kezétől, mert festészete magasabb festői cél felé tör.

Farkas István következett Patkó után. Két ellentétes pólus. Az előbbi festő a földön jár. Biztos talajt kell, hogy érezzen a lába alatt és van benne valami, amit Goethe így határoz meg: „Hintstarren auf die Natur". Farkas álmodozó lélek, régen, felcsillanó szimbolikával, ma, azzal az újszerű romantikával fejezi ki látványosságait, mely ha nem is határozottan belletrisztikus, frazeologiájában rejt irodalmi ízt. Farkas fokusza Páris. Mindhárom fázisában, amint itt látjuk, a francia piktura irányítja ecsetjét. Első szerelme Manet és ez felejthetetlen számára. Sokat tanult tőle s még ma is visszaA NEMZETI SZALON 75. CSOPORTKIÁLLÍTÁSA.

A kiállítók közül kétségtelenül Halasi *Horváth* István, az ismert nevű pasztellista a legkialakultabb egyéniség. Tájképeket rajzol nagy előszeretettel és ezeket mindig fel tudja ruházni a művészi látás artisztikumával. Nem kevésbé kialakult művészi egyéniség *Haála* Gyula is, akinek ezt a kollekcióját meglepetéssel szemléltük. Néhány éve, hogy kiállításainkon itt-ott feltünt egy-egy hangulatos, jól felfogott tájképe, azonban különösebb igények nélkül. Ez a kis gyüjteménye azt bizonyítja, hogy az utolsó időkben rendkívül sokat fejlődött. Látása finomabb és színesebb lett, mint ezt néhány kitünő tájképén kívül ízlésesen és invencióval készült portréi igazol-

sokak szemében bűn — a konstruktívitás, amelyet festészetében elsősorban akar hangsúlyozni. Nagybánya jó iskola volt, azonban nyűg is. Ezer szál köti s nehezíti a felszabadulást, amint ezt retrospektív kiállításán, az 1927-ig festett képein látjuk. Színezése ólmosan nehéz, egy-egy vászna komplex, zsúfolt, tömör beszéd, amelyen nekünk ma a felszabadulási vágy tetszik, küzdelem a régi ellen, menekülniakarás a szentimentótól, az atmoszférikus látástól. A megtisztulást két momentum sietteti. Az egyik a temperával folytatott kísérlet (ebben nálunk kezdeményező volt) a másik, itáliai hosszú tartózkodása, mely alatt a klasszikus tanulmányozása, a falfestés és a mozaik művészi titkának megismerése volt rá átalakító hatással. Festészete Olaszországban válik, nagy küzdelmek árán — talán hideg, nem behízelgő — józan puritánná; itt tanulja meg az általa determinált célt szolgáló festést s itt válik konstruktívizmusa költészetének mintegy gondolatritmusává, amely most már nem laza függvénye, hanem elválaszthatatlan szükséges vasabroncsa festményeinek. Ez teszi képpé képeit, akár színből, vonalból, formából, vagy ha kell fényből jön is létre. Az örök városban, úgylehet Diokletián termeiben lesi el azt az organizáló erőt, amely minden munkáját átharítja; itt válik pikturája, férfias lírája, köny-

GUSSICH JENŐ: PORTRÉ
A Nemzeti Szalon kiállításáról

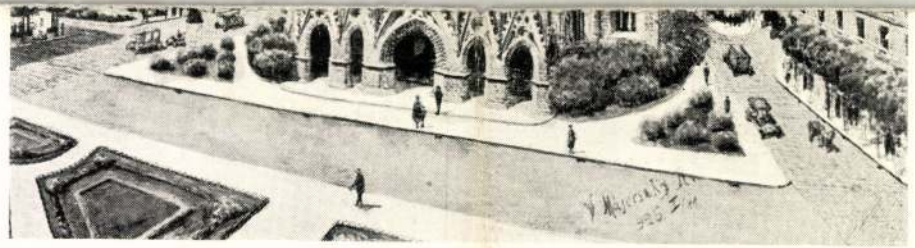

MÁYERSZKY RÓBERT: SZÉKESEGYHÁZ MÚZEUMMAL
A Nemzeti Szalon csoportkiállításáról

visszatér hozzá. Egységes és lezárt az 1928—29. évek termése. Egy teremre való képanyag ez, mely a festő egzotikus mesevilágát, megfoghatatlan álomországát mutatja be s érzékelteti, amikor tüzes színharmoniákkal felépíti számunkra. Már ezt a képsorozatot is, de főleg az utána következő periódus festményeit jellemzi a manualisnak laza, szajnaparti könnyed, szinte semmibe vevése és ez legújabb képein formabontása révén, mint finomkodó, tudatosan csinált dekadencia jut érvényre. Most készült festményei pesszimisztikus, fojtott sejtelmességük révén izgalmasak, olyan festmények ezek, amelyeket érdekeseknek szoktunk nevezni. Ma még csak hangfoszlányok; egy jóízlésű művész instrumentumán, a legszebb zenévé válhat.

Jajczay János.

ják. Túl a mesterségbeli tudáson egyéni hangra törekszik és ezt ezzel a mostani gyüjteményével sikerül is elérnie. Haála Gyula most már nemcsak ügyes piktor, de a maga területén biztosan érvényesülő művész is. — *Gussich* Jenő egy sorozat portrét állított ki a Szalon nagytermében. Ez első nyilvános szereplése. Már magában az szimpátikus, hogy a művész megtisztelte a közönséget és a kritikát azzal az önfegyelmezettséggel, mellyel kivárta az idejét teljes kialakulásának és csak akkor állt a nyilvánosság elé, mikor már egy ilyen tekintélyes kollekció volt birtokában. A mai időben ritka önfegyelem jele. Portréiban különösen a rajz erős oldala. Pontosan és élesen lát. Portréfestésének nagy előnye, hogy a részletek kikeresése nem megy nála az egész benyomás egységének kárára. Ügyesen helyezi el a

PÁRIS ERZSI: KILÁTÁS A SVÁBHEGYRŐL
A Műcsarnok reprezentatív kiállításáról

sokak szemében bűn — a konstruktívitás, amelyet festészetében elsősorban akar hangsúlyozni. Nagybánya jó iskola volt, azonban nyűg is. Ezer szál köti s nehezíti a felszabadulást, amint ezt retrospektív kiállításán, az 1927-ig festett képein látjuk. Színezése ólmosan nehéz, egy-egy vászna komplex, zsúfolt, tömör beszéd, amelyen nekünk ma a felszabadulási vágy tetszik, küzdelem a régi ellen, menekülniakarás a szentimentótól, az atmoszférikus látástól. A megtisztulást két momentum sietteti. Az egyik a temperával folytatott kísérlet (ebben nálunk kezdeményező volt) a másik, itáliai hosszú tartózkodása, mely alatt a klasszikus tanulmányozása, a falfestés és a mozaik művészi titkának megismerése volt rá átalakító hatással. Festészete Olaszországban válik, nagy küzdelmek árán — talán hideg, nem behízelgő — józan puritánná; itt tanulja meg az általa determinált célt szolgáló festést s itt válik konstruktívizmusa költészetének mintegy gondolatritmusává, amely most már nem laza függvénye, hanem elválaszthatatlan szükséges vasabroncsa festményeinek. Ez teszi képpé képeit, akár színből, vonalból, formából, vagy ha kell fényből jön is létre. Az örök városban, úgylehet Diokletián termeiben lesi el azt az organizáló erőt, amely minden munkáját átharítja; itt válik pikturája, férfias lírája, könynyed derűssé, személyessé, a maga módja szerint fogalmazta artisztikussá.

Új munkáit hat terembe gyüjtötte egybe, négy évi munkásságának egy-egy fontosabb határállomása: Citromcsomagolók, Csendélet szőllővel, Bárkaépítés, Útépítés (a Szépművészeti Múzeum tulajdona), Annamaria, Madonna, Mosónők, Akt római műtermemben és a szép ezüstös fényesóvás nápolykörnyéki tájképek. Organikus fejlődését és aktivitását leolvashatjuk egyéb munkáiról is. Akvareljei színes melódiák, olasz tájakról. Tussrajzai lendületesen festett, intim naplófeljegyzések. Maratott lapjai — erről a művészetéről külön, sokat beszélhetnénk — expanzívitással telítettek. Patkó a technikának virtuoza, ennek ellenére nem ragadtatja el

GUSSICH JENŐ: PORTRÉ
A Nemzeti Szalon kiállításáról

magát félelmetesen biztos szemétől és könyű kezétől, mert festészete magasabb festői cél felé tör. *Farkas István* következett Patkó után. Két ellentétes pólus. Az előbbi festő a földön jár. Biztos talajt kell, hogy érezzen a lába alatt és van benne valami, amit Goethe így határoz meg: „Hintstarren auf die Natur". Farkas álmodozó lélek, régen, felcsillanó szimbolikával, ma, azzal az újszerű romantikával fejezi ki látványosságait, mely ha nem is határozottan belletrisztikus, frazeologiájában rejt irodalmi ízt. Farkas fokusza Páris. Mindhárom fázisában, amint itt látjuk, a francia piktura irányítja ecsetjét. Első szerelme Manet és ez felejthetetlen számára. Sokat tanult tőle s még ma is visszatér hozzá. Egységes és lezárt az 1928—29. évek termése. Egy teremre való képanyag ez, mely a festő egzotikus mesevilágát, megfoghatatlan álomországát mutatja be s érzékelteti, amikor tüzes színharmoniákkal felépíti számunkra. Már ezt a képsorozatot is, de főleg az utána következő periódus festményeit jellemzi a manualisnak laza, szajnaparti könnyed, szinte semmibe vevése és ez legújabb képein formabontása révén, mint finomkodó, tudatosan csinált dekadencia jut érvényre. Most készült festményei pesszimisztikus, fojtott sejtelmességük révén izgalmasak, olyan festmények ezek, amelyeket érdekeseknek szoktunk nevezni. Ma még csak hangfoszlányok; egy jóízlésű művész instrumentumán, a legszebb zenévé válhat.

Jajczay János.

A NEMZETI SZALON 75. CSOPORTKIÁLLÍTÁSA. A kiállítók közül kétségtelenül Halasi *Horváth* István, az ismert nevű pasztellista a legkialakultabb egyéniség. Tájképeket rajzol nagy előszeretettel és ezeket mindig fel tudja ruházni a művészi látás artisztikumával. Nem kevésbé kialakult művészi egyéniség *Haála* Gyula is, akinek ezt a kollekcióját meglepetéssel szemléltük. Néhány éve, hogy kiállításainkon itt-ott feltünt egy-egy hangulatos, jól felfogott tájképe, azonban különösebb igények nélkül. Ez a kis gyüjteménye azt bizonyítja, hogy az utolsó időkben rendkívül sokat fejlődött. Látása finomabb és színesebb lett, mint ezt néhány kitünő tájképén kívül ízlésesen és invencióval készült portréi igazolják. Túl a mesterségbeli tudáson egyéni hangra törekszik és ezt ezzel a mostani gyüjteményével sikerül is elérnie. Haála Gyula most már nemcsak ügyes piktor, de a maga területén biztosan érvényesülő művész is. — *Gussich* Jenő egy sorozat portrét állított ki a Szalon nagytermében. Ez első nyilvános szereplése. Már magában az szimpátikus, hogy a művész megtisztelte a közönséget és a kritikát azzal az önfegyelmezettséggel, mellyel kivárta az idejét teljes kialakulásának és csak akkor állt a nyilvánosság elé, mikor már egy ilyen tekintélyes kollekció volt birtokában. A mai időben ritka önfegyelem jele. Portréiban különösen a rajz erős oldala. Pontosan és élesen lát. Portréfestésének nagy előnye, hogy a részletek kikeresése nem megy nála az egész benyomás egységének kárára. Ügyesen helyezi el a

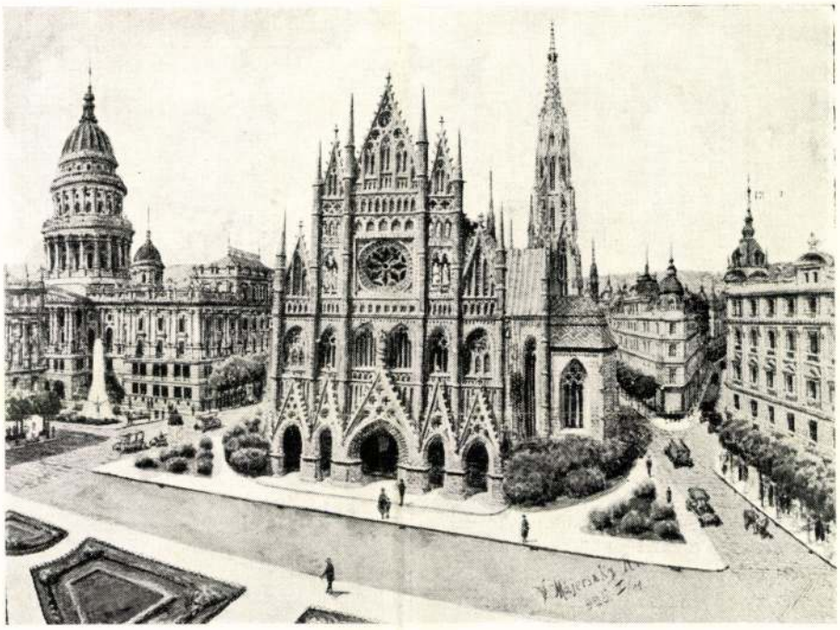

MÁYERSZKY RÓBERT: SZÉKESEGYHÁZ MÚZEUMMAL
A Nemzeti Szalon csoportkiállításáról

Képzőművészet
1932. 48. sz.

Maygraber építés

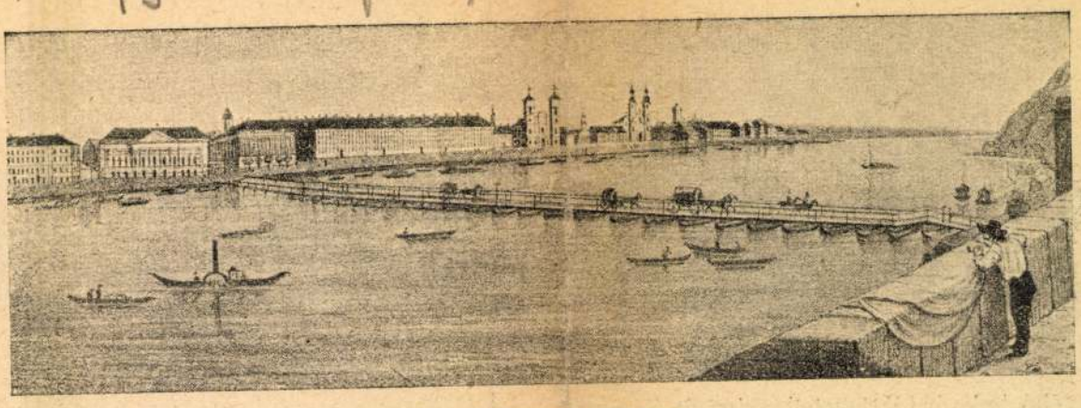

A pesti Dunasor 1834-ben

Siklóssy L.

A Dunakorzó multja és jövője

Irta: **Siklóssy László**

Kitől tanulluk a korzózást? Aligha hoztuk Ázsiából ezt a divatot. Az Ázsiából jött alföldi magyar és kun bejön a tanyáról a *piacra* és ott *egyálltában* politizál. Ahhoz már fáradt és kényelmes, hogy fel s alá sétálgasson. A *korzó* szó olasz eredetre mutat. Viszont a németeket is elfogadhatjuk tanítómesterekül; nem egy városunk német polgársága magával hozta a német kisvárosi divatot: munka után való esti és vasárnapi utcai sétát.

Mindez a messze multé. Maga a dunaparti korzó már csak távolról függ össze ezekkel az emlékekkel. A Dunakorzó különleges budapesti találmány minden szépségével és minden fonákságával. A régi telepeseknek — lettek légyen azok magyarok vagy németek — nem jutott eszükbe, hogy a víz partján sétáljanak. Első komoly gondolatuk nem sétány volt, hanem az ellenség ellen védekező *várfal*. Mivel pedig száraz talajra szerettünk építeni és nem nedvesre avagy víz által fenyegetettre, Pest várának falait, amelyek még a XVIII. században is megvoltak, a Duna vizétől *tisztes távolságra* kezdték építeni. A XVIII. század végén kezdtek tünedezni ezek a falak a mai Dunakorzó tájáról. *Széles partsáv* maradt a helyén, amelyet a mai Mária Valéria-utca belső házsorának vonala szegélyezett. Széles volt ez az út, de nem valami *épületes*, sem valódi, sem átvitt értelmében. A vásáros hajósnép rengeteg szemetet hagyott itt és itt keresett búvóhelyet sok szemenszedett csirkefogó.

Ott lebzselt a víz partján ez a tömlöctöltelék még akkor is, amikor Széchenyi idejében *gyönyörűen kiépült a Dunasor*. Sok baja volt a rendőrségnek, amikor annyira-amennyire meg tudta tőlük szabadítani a városnak ezt a parádésnak induló részét. Csakhogy ez a Dunasor, amint említettem, nem a mostani volt, hanem a mai Mária Valéria-utcának belső frontja. Innen a Dunáig hatalmas folyampart terült el, pompás beszédtárgyául azoknak, akik előrelátták a város leendő fejlődését.

Most utólag könnyen mondhatunk ítéletet: ha Széchenyi Dunapartja sétánnyá alakíttatik át, Budapestnek olyan világraszóló korzója volna, hogy más idegenforgalmi eszközről nem is kellene gondoskodni. Nyolcvan-kilencven év előtt azonban nem volt még korzóprobléma, ellenben már kezdett kibontakozni a szilárd *rakodópart* problémája. Közben mindent megakasztott a szabadságharc s az azt követő abszolutizmus.

Ezidőben is merültek fel gondolatok a Dunapart korzósítása dolgában. 1853-ban pl. *Tormay Károly* dr. pesti városi főfizikus könyvben írta meg városának egészségügyi állapotát; ebben örömmel konstatálja, hogy a homokos Ujvásártér (ma Erzsébet-tér) elegáns parkká változott, ez az egy kert azonban nem elegendő a pesti levegő felfrissítésére; ezért szükséges az utcák fásítása; legkivánatosabb, hogy a Dunasoron a *Béla-utcától az Attila-utcáig* négyszeres fasor létesíttessék. A mai Zoltán-utcát hívták akkor Attila-utcának. Jött azonban egy korszak, amely a hunokat egyelőre száműzte a magyar történelemből (most ismét helyet adunk nekik), a pesti Attila-utca azonban már megmaradt nem a hun, hanem a magyar fejedelemről elnevezetten. Szóval Tormay doktor itt akart Dunakorzót létesíteni. Ez a terv akkor azért is plauzibilisebb volt, mert ez a vidék akkor valamivel talán rendesebb volt, mint az agyonszemetelt belvárosi rész. Ebből a tervből azonban nem lett semmi, nyilván azért, mert először mégis a város sűrűbben lakott részein kellett rendet teremteni.

1864 szeptemberében egyszerre csak egy ujságkommüniké hozta izgalomba a város lakosságát. Ime: „Az Aldunasor beépítése ügyében Pest város tanácsa ülést tartott s az Aldunasor beépítését mind kereskedelmi s pénzügyi, mind szépészeti s egészségi szempontból szükségesnek nyilvánította.“ E kommüniké ügyetlen volt, mert egészségi szempontból ugyancsak nem volt szükség az építkezésre. Helytállóbb lett volna megmondani, hogy a dunaparti telkek eladása azért szükséges, hogy ebből a pénzből megépíthető legyen a rakodópart.

A terv egyáltalán nem nyerte meg a lakosság szimpátiáját. Leginkább *Táncsics Mihály* agitált ellene szóval és írásban. Táncsics egy *nagyszabású sétány* mellett tört lándzsát. „Ha az Aldunasoron — írja — egy új házsor emelkednék is, ezzel a város szépsége semmit sem nyerne. Hogy a városnak a Dunára fekvő része valóban szebbé legyen, mint amilyen most, ott változatosságot kell teremteni: mire leginkább egy szép sétány alkalmas; ez a városnak e részét *százszorosan* szebbé tenné. Ha kiváltkép csak házak tennék a város szépségét, *a Városligetben a fákat mind ki kellene vágni* s azok helyett házakat építeni . . .“

Mások ismét spekulativ szempontból fogták fel az új építkezési lehetőséget. Számos terv készült. Ezek egyikét Maygraber és Gerster építészek készítették *Andrássy Manó gróf* részére, aki a városi tanácshoz be is folyamodott, előadván, hogy a Lloyd-épülettől a Vigadóig, innen ismét a görög templomig hajlandó *bazárt* építeni üveggel festett udvarokkal, árkádokkal, az alsópartra levezető alagutakkal.

E tervből sem lett semmi, ellenben megépült a rakpart s az új házsor a mai állapot szerint. 1867-ben már tisztában volt mindenki, hogy ezzel a nagyszabású Dunasétánynak befellegzett. „E műpartok — olvassuk — *nagy új tért* idéztek elő a város legérdekesebb pontján, melyet, *ha sétányul hagytak volna*, egy világvá-

Uj Idők 1928. máj. 4. 10 ½

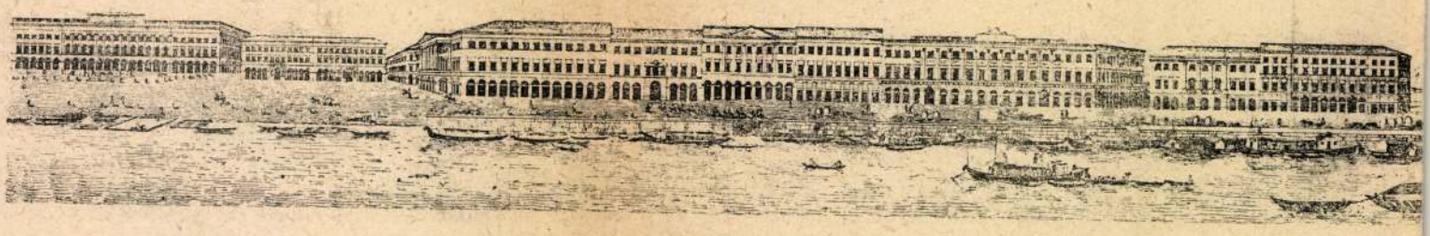

Pesti korzó az

roshoz is méltó bulevárddá lehetett volna átalakítani, így pedig házhelyekül igen drágán vásárolták meg."

Ugyanez a tudósítás elmondja a rakpart építési módját: „Szép volt látni, amint először cölöpökkel elzárták a vizet s ezután emelték a külső falakat s mindjárt utána kezdték feltölteni a falmögötti tért. A számos kézerő mellett a gőzerő is hatalmasan segített. Különösen ügyesen volt alkalmazva a cölöpverőgép és azon darú, mely a nehéz köveket könnyű szerrel vitte a kellő pontokra."

Így épült meg a szilárd rakodópart. Táncsics álma, a világraszóló Dunasétány nem vált valóra. A házhelyek hamarosan eladattak s a dunaparti külsőházsor egy-kettőre kiépült. Ilymódon befelé új utca keletkezett, amely 1870-ben a *Mária Valéria-utca* nevet nyerte.

Maga a Dunasor ilymódon alaposan összeszűkült. Mégis amennyire lehetett, kicsinosították. Akácfasor került rá és sima aszfalt. Külföldiek így is megbámulják; hiszen még így is szebb és mutatósabb, mint pl. a híres drezdai *Brühlsche Terrasse!*

Ez a pesti korzó régebbi története. Mert van újabb is. Egy további merénylet volt e hely szépsége ellen a *villamosvasutnak odavezetése.* A vaspálya nemcsak hogy helyet foglal el, de az üldögélők kilátását is teljesen megrontja.

Sejthető, hogy végül mégis csak az egészség és esztétika ügye fog diadalmaskodni, már csak azért is, mert ezt támogatja az idegenforgalom érdeke is, amely előbb-utóbb megtéríti a ráfordított költségeket. A villamosvasutat azért kanyarították ki a Dunapartra, mert azt hitték, hogy a Duna közelében levő utcák nem birnák meg az ezzel is megszaporodó forgalmat. Így került a villamos olyan vidékre, ahol senkinek sincs rá szüksége. Hogy e kanyargós vonalból előbb-utóbb kevésbbé kanyargós lesz, azt az 1927-es *akadémiautcai* vonala mutatta meg. Így kaptunk egy darabon gyorsabb villamost és így közelítette meg a Rudolf-rakpart néhai Tormay Károly korzóálmát. A mi Dunakorzónk hátrafelé nem tudja eltolni az odaépített háztömböket, maga elől azonban el tudja tolni a villamost. Igaz, hogy ezt a pályát is 1927-ben javították meg nagy költséggel, hosszúéletű azonban mégsem lesz. A természetes fejlődés azt kívánja, hogy ez a vasuti pálya szolgáljon némi kárpótlásul a Széchenyi idejében még megvolt, de később elherdált lehetőségekért.

Így juthat Budapest Belvárosa egy gyönyörű, terrasz-szerű korzóhoz. Erre már csak azért is szükség van, mert a történelmi Belváros nem játszhatja a Hamupipőke szerepét az elhatalmasodó külső részekkel szemben. Már pedig tessék csak elmenni akár Pesten, túl a Margithídon, akár Budán túl a Ferenc József-hídon, szebbnél szebb dunai korzók várják ott a sétálókat. Ám ezek is csak úgy illenek be a város egybehangzó képébe, ha a közbülső pesti és *budai* (mert erről se felejtkezzünk meg!) korzók egybekapcsolják őket.

Ilyen a Dunakorzó multja és jövője *városrendezési* szempontból. Milyen a korzó jelene a város *élete* szempontjából? Megállapíthatjuk, hogy a Dunakorzó egyike a város legnépszerűbb pontjainak. Azt hisszük, parádézni járunk oda, pedig valójában levegőzni. Levegőt szívni és napot kapni. Mert rájöttünk, hogy a korzó afféle kis Riviera-pótléknak is beillik. A Duna vizén bekövetkezik az *inszolációnak* nevezett tünemény, amelynek hatása alatt vígan lehet itt sütkérezni tavasszal, ősszel, sőt télen is. Ezt az örömet ifjú és agg egyként élvezheti. Minél öregebbek vagyunk, annál tudatosabban örülünk a napnak, minél fiatalabbak, annál vígabban fickándozunk benne — öntudatlanul.

És ki tudná összeróni a Dunakorzó szerelmi krónikáját? Tacitus valószínűleg zavarbajönne, mert itt csütörtököt mondana a *tacitusi rövidség* is s a túlságosan szigoru ítélkezés is. A Dunakorzónak megvannak a maga kisebb-nagyobb poétái és prózairói. Nem utolsó helyen néhai *Szenes Béla*, aki *Az alvó férj* első felvonásában pompásan felvett és megjátszott korzófotográfiát mutatott be. A korzó kellemes emléket rejteget mindenki számára, aki el is szakadt Budapestről. Így 1924-ben jelen voltam Newyorkban az Amerikai-Magyar Kereskedelmi Kamara egy díszülésén, amelyen bemutatóra került egy csomó — amerikai körútra szánt — nyersfilmfelvétel Magyarországról. A közönségnek minden tetszett, de semmi olyan lelkesedést nem tudott kelteni, mint a korzóról készült felvételek. Pedig képszerűség dolgában volt ezeknél sok mutatósabb is. Ez is bizonyitja, hogy a mi korzónkon lehet sok mindent kifogásolni, azt azonban bevallhatjuk, hogy — szeretjük.

És ha szeretjük, becsüljük is meg. Megbecsülni pedig akkor becsüljük meg, ha arra törekszünk, hogy ne maradjon meg abban az állapotában, amelyet már félszázad előtt is kicsinyesnek ítéltek, hanem kerüljön olyan pompába, amilyen egy világváros szívetáját megilleti. Ezt a pompát, amelyet elvettünk a természettől, igyekezzünk visszaadni neki.

1830-as években

Bessel doktor feltámadása

— Regény —

Jogos magyar fordítás. Irta: **Ludwig Wolff** 10. folytatás

15.

Henri Trouille a Saint-Lazare pályaudvaron érkezett meg Párizsba.

Amikor a pályaudvar kapuján kilépett és elindult a Rue de Rome-on, az első emberi lény, akivel szembetalálkozott egy kifestett „hadiözvegy" volt, aki úgy csapott le rá, akár egy héja. Megkérdezte tőle, melyik ezredből való, nem ismerte-e az urát, és felajánlotta, hogy majd gondját viseli.

Henri Trouille tüstént tisztában volt a helyzettel. Minthogy nem akart feltűnést kelteni, udvarias szavakkal megköszönte a hizelgő ajánlatot és búcsút vett az önzetlen asszonyságtól, aki, látván, hogy érdemetlenre pazarolta szíveskedését, szitkokkal és átkozódva bocsátotta útjára a rokkant katonát.

Henri Trouille a Madeleine-templom irányába vette útját. Bizonytalanul lépegetett, mint aki attól tart, hogy a föld egyszerre csak kicsúszik lába alól.

Soha nem érezte magát olyan egyedül, mint ebben a hangos, lármás órában. Sohasem érezte még magát olyan mélységesen elhagyatottnak, mint most, Párizs szívében. Soha nem érezte még olyan erősen, hogy semmi, de semmi kapcsolata sincs az Úristen két lábon járó teremtményeivel, mint a francia főváros hömpölygő emberárjában.

Minden sarkon új veszedelem lesett rá.

Minden perc új, fojtogató bizonytalansággal volt terhes.

Nem érzett szilárd talajt lába alatt. Azt érezte, hogy a levegőben lebeg, a levegő áporodott és sűrű s ellenségesen, gyilkosan lengi őt körül.

Alvajáró módjára folytatta útját, valószínűtlenül felfokozott életvággyal szívében, el nem ernyedő lelki feszültséggel és készenléttel, amelyet minden pillanat átváltoztathatott volna szilaj és elvetemült cselekvéssé.

Többször is alsó ajkába kellett vájnia fogát, hogy legyűrje magában beteges vágyát, amely arra akarta őt kényszeríteni, hogy a párizsi boulevardon rázendítsen arra a dalra, amely évek óta némán szunnyadt szíve mélyén s teli torokból énekelje, hogy: Deutschland, Deutschland über alles!

Idegei lassankint mégis kimerültek, s ekkor valami nagy bágyadtság vett rajta erőt. Ment-mendegélt, de jóformán azt sem tudta, hol jár.

Kábultságából egy rendőr riasztotta fel.

A rendőr elállta az útját s kemény hangon rivallt rá:

— Az okmányait! Igazolja magát!

Mintha villám sujtotta volna, úgy állt meg. Tágranyilt szemmel meredt a rendőrre, aki ettől a tekintettől hátralépett, mert Henri Trouille szemében, egy szempillantásra, fellobogott a téboly lángja. Szívverése elakadt.

A rendőr megismételte felszólítását:

— Igazolja magát!

Henri Trouille magához tért a merevgörcsből, amely eddig megbénította testét-lelkét. Az életösztön megoldotta nyelvét. Kiabálni kezdett. Hangja, ez a rikácsoló, rekedt hang, neki magának is idegen volt.

— Nem látja, hogy sebesült vagyok?

A kiabálásra néhány asszony, fiatalember, katona megállt.

A rendőr, úgy látszik, azzal akarta kiérdemelni, hogy tovább is golyótól mentes helyen maradhasson, hogy olyan, kellőképpen meg sem vethető egyének után szimatolt, akik — érthetetlen, miért — de nem kívánkoztak vissza a lövészárokba. Most sem tágított. Felsőséges hangon jelentette ki, hogy:

— Akárki viselheti felkötve a karját.

— De én megsebesültem! — kiáltotta másodszor is Henri Trouille.

Karját kirántotta a kötésből és oly mozdulattal, amely izgatóan kellett, hogy hasson a körülállókra, felmutatta szétroncsolt kezét.

— Hagyd szegény *poilut* békében, — kiáltották a nők.

— Kenj le neki egyet, — buzdították bajtársukat a katonák, s közrefogták Trouillet.

— Gyula, Gyula, inkább te lennél katona! — sivította egy pékinas.

A rendőr erre nem volt előkészülve. Elsápadt és meghátrált.

— Én csak a kötelességemet teljesítem, uraim, — mondotta mentegetődzve.

Henri Trouille egyszerre részvétet érzett iránta. Megmutatta, hogy melyik zsebében találhatók a hadseregből való elbocsáttatásáról szóló okmányok és szótlanul várt, amíg a rendőr átnézte az irásokat.

A rendőr túlzott udvariassággal köszönte meg engedékenységét és boldog volt, hogy továbbállhatott.

A csoportosulók széjjeloszoltak.

Henri Trouille egész testében reszketett, miközben folytatta útját. Csak lassan nyerte vissza nyugalmát.

Ez a kis élmény azonban, amelyből győztesen került ki, visszaadta bátorságát és megerősítette szívét, amely belefáradt a szüntelen félelembe. Megrészegítő kalandvágy lobogott fel vérében, amely sejteni kezdte, mily forró gyönyörűséggel teljes azoknak az élete, akik a törvényen kívül állanak.

Ha szereti az Új Időket, kérjük, közölje velünk azoknak az ismerőseinek a címét, akikről feltételezi, hogy előfizetnének lapunkra, ha ismernék. Díjtalan mutatványszámot szeretnénk nekik küldeni.

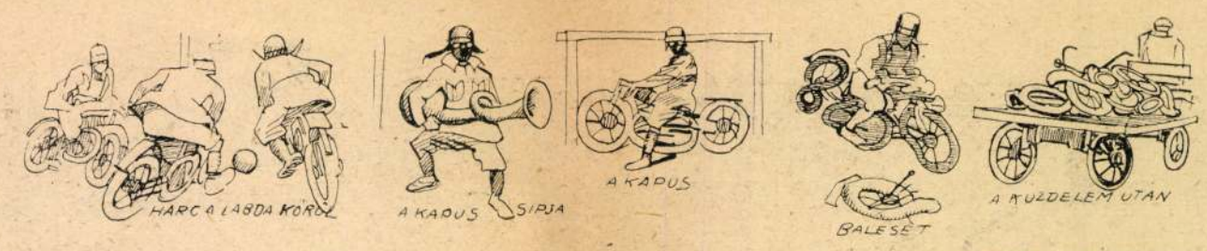

A motorkerékpárosok első futballtréningje

Mühlbeck Károly rajza

A rendőrrel való összetüzése felébresztette benne az alkalmazkodás képességét és magatartását oly biztossá tette, hogy maga is csodálkozott rajta.

Rémületéből, kábultságából felocsudott s józan, tiszta szemmel nézett körül Párizs utcáin. Megállapította, hogy bizony a francia fővárosban is sok üzletet zártak be a háború alatt. Megelégedetten olvasta az élelmiszerüzletek kirakatában, hogy: VAJ NINCS, PETRÓLEUM NINCS és MA CSOKOLÁDÉT KISZOLGÁLTATNI TILOS!

Úgy látszik, a párizsiak sem élnek úgy, mint a Jóisten Franciaországban, — gondolta az elégtétel érzésével, amely miatt később szégyenkezett önmaga előtt.

S minthogy vére lecsillapodott, feje kitisztult, s ismét józanul látta életét és környezetét, azon kezdett el gondolkodni, hogy mihez kezdjen.

Elsősorban hajlékot kell találnia.

Eszébe jutott egy kis diákszálló a Quartier Latinben, ahol aránylag kevés pénzért tiszta szállást remélt kapni.

Mielőtt azonban lakáskeresésre indulna, nyilvánvaló volt előtte, hogy — már amennyire anyagi ereje engedi, — ki kell öltözködnie, mert hiszen nem volt egyebe annál, amit testén viselt. Fontos, hogy kezében podgyásszal állítson be jövendő lakóhelyére, s a podgyásszal eloszlassa azt a bizalmatlanságot, amelyet az ismeretlen, rongyos-foltos ruháju katona iránt mindenkinek éreznie kellett.

Egyenesen a Samaritaine-áruházba ment. Fösvény pillantásokkal vette szemügyre a kirakatok árait, amelyek meglehetősen mérsékeltek voltak.

Arról természetesen le kellett mondania, hogy polgári ruhát vegyen magának, bár érezte, hogy javára válnék, ha kibujhatna egyenruhájából. Meg kellett elégednie azzal, hogy a legszükségesebb fehérneműekkel és toilettecikkekkel lássa el magát. Számlája így is többet tett ki száz franknál.

Megrémült ettől az összegtől. Kifizetését halogatta, közben azon gondolkodott, hogy a megvásárolt holmik közül miről mondhatna le? De nem mondhatott le egyikről sem.

Két inget vett, továbbá hat zsebkendőt, egy alsónadrágot és fésűt, fogkefét, szappant. Mindez nélkülözhetetlenül szükségesnek tünt fel előtte. Sóhajtva fizette ki a holmikért járó pénzt, s gyönyörű dobozba csomagoltatta, amit vett. A dobozon valódi bőrfoggantyu ékeskedett. Olyan előkelő csomag volt, hogy bármely globetrotternek becsületére vált volna.

Megelégedetten hagyta el az áruházat, s a Pont Neuf-ön átment a balpartra.

A parton megpillantotta a könyvárusok állványait. S láttukra mindent elfelejtett. Nem gondolt többé a jövő fenyegetésére. Elfeledte, hogy hajlék után kell néznie. Nem félt a veszedelmektől.

Ifjukora jutott eszébe, s azok a boldog órák, amelyeket, zöld fák alatt, könyvekbe mélyedten töltött el s ez az emlék ellenállhatatlanul a könyvkereskedőkhöz vonta őt.

A hajlott tartású öreg könyvesek éppúgy szítták pipáikat, mint hajdan, s éppoly bölcs közömbösséggel néztek le a Seine tovasietö hullámaira, mint akkor, amikor Alex Bessel párizsi diák volt.

Alex azt találta, hogy ezek a folyóparti kis könyvesboltok érnek a legtöbbet, nemcsak Párizsban, de egész Franciaországban. Sok mindennel kibékítették őt s megenyhítették azt a gyülöletet, amelyet minden iránt érzett, ami guelf.

Oly gondtalanul állt meg a könyvespolcok előtt, mintha ezen az égvilágon semmi fontosabb dolga nem volna annál, hogy itt kincsek után kutasson, ritka könyvek után, amelyeket diadallal cipelhet haza a boldog és szerencsés felfedező.

Lapozgatott a könyvekben. Senki sem zavarta. Teljesen elmerült Manon Lescaut egy fejezetének olvasásában. S ha felnézett a könyvből, tekintete a Saint Sulpice tornyaira esett, amelyben egykor abbé volt Des Grieux.

Most egy kötet Stendhalt vett kezébe és szeme megakadt a következő mondaton:

„Ha egy németen erőt vesz a hangulat, akkor lelkéből egy falevél lehullása éppen olyan hatást tud kiváltani, mint egy birodalom pusztulása."

Henri Trouille elmosolyodott. Bizony, ilyenek a németek. Ilyen ő maga is.

Magasba emelte a könyvet és megkérdezte a kereskedőtől:

— Mibe kerül?

— Tiz sous az ára, uram.

Kifizette és elvonult zsákmányával.

Amikor a könyvesboltok varázsos köréből kikerült, szégyelte magát a vásár miatt és azért, hogy mindenáron el akart menekülni a valóság elől. Eszébe jutottak a saintgermaini öreg könyvtáros szavai: „Az élet hazug és eliramlik." Lehet, hogy csakugyan így van. De az is bizonyos, hogy az élet nem olvasóterem. Ha eliramlik is, szembe kell nézni hazugságaival. Aki könyvekbe merül, ahelyett, hogy ezekkel a hazugságokkal szembenézne, könnyen megcsúszik akár egy kavicson is és betörheti az orrát.

A Boulevard Saint-Michel egy mellékutcájában hotel garnira talált.

A szálló ütött-kopott volt és mocskos. Még az olyan kispénzű ember is, mint Henri Trouille, bátran bemerészkedhetett a kapuján.

Szívdobogva nyitotta ki a csikorgó tejüvegajtót.

A bejárattól balra volt a szálló irodája, amelyből kis, kerek ablakon keresztül lehetett szemmeltartani az érkezőket s a távozókat.

Trouille félénken kopogott az iroda ajtaján.

Érdes hang felelte: „Lehet!" S ő belépett.

Az íróasztal mellett kövér, felette igen bepuderezett hölgy ült félelmetes keblekkel, amelyek bástyaszerűen nyultak előre.

A hölgy gyors és nem túlságosan jóindulatú pillantásokkal vette szemügyre a katonát. A szálló tulajdonosnője a legszebb korban volt. A legszebb férfikorban.

— Jónapot asszonyom, — köszöntötte Trouille, és valódi bőrfoggantyúval ékesített papírskatulyáját letette maga mellé a földre, hogy bizalmat gerjesszen maga iránt. — Kaphatnék-e szállást? Egy kis szo-

Mayhen Ferenc

HELYREIGAZÍTÁS. Lapunk legutóbbi számának 98. oldalán közöltük a Társulat jubiláris kiállítása alkalmával a keresk. miniszter iparművészeti érmével kitüntetett kiállítók névsorát. E névsorból kimaradt *Mayhen Ferenc* asztalosmester neve, ki a Lakatos Artur terve nyomán nemes ízléssel készült díszes szalonberendezéséért kapta a szép kitüntetést.

Magyar Iparművészet

1926. 126. l.

(Egyéként a Nemzeti Múzeum asztalos-restaurátora)

rafordult, de szembe néz.
kis bajusza barna, szeme
Ingének gallérja lehajtott,
ros kabátja szétáll.

m. — Lelt. sz. 747. —Értéke
n-féle ereklyemúzeumból. —

okat l. a 62. lapon az 580
lis 23-án (107–95). — Átvételi
lomásul vette az 1896 április

Mayle (Meyle, Meille) Kristóf Pest. Ar.

1817. IX. 21. mester, 1828-ban a Belvárosban mutatható ki. Műhelye 1842-ben a Herrengasse-ban volt. †1844.

Művei:

CM 269

Aranygyűrű titkos rekesszel Friedmann Izidor birtokában a két világháború között Bp.

Irodalom:

BFL IX/14 Meisterbuch 1817. IX. 21.; Kapossy; Horváth H.: I. 252. p.; Wegweiser 1842.; Kőszeghy.

Pest - Buda 1977

31

„G“
51

Evőeszközök
1845
Egykor Friedman Izidor tulajdonában. Lappang

32

Kanna, ezüst
1847
Iparm. M.

CM
271

157

Kés, „BR” monogrammal
Iparm. M.

	520	Nr. 444 +471	CM **Christophorus Mayle,** M 1817, e. —1840. (Aranyműves. 1844-ben már nem él. — *Goldarbeiter. 1844 nicht mehr am Leben.* V Aranygyűrű titkos rekesszel. — *Goldring m. Geheimfach.* Friedmann Izidor, Bp.

$$\frac{x^2}{2} + \frac{x^3}{3} + \frac{x^4}{4} + \frac{x^5}{5} + \cdots$$

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Mayer Zoltán,
grafikusművész
KISALFÖLD
Győr
1981 FEB 14
1021

□ *TÁNC — Mayer Zoltán linómetszete*

éve — nehéz lemezeket formál, bo-ıyolult szerszámokat bütyköl va-amelyik vasas üzemben.

Régebben a délutánjait is a gyár-ban töltötte. Túlórázott amennyit ellett, amennyit lehetett. Mígnem – ahogy ő fogalmazza — ki nem ıabráltak vele.

— Egyszer szinte az egész hóna-ıot végig túlóráztuk — meséli. — A szombatokon és a vasárnapokon s végig bent voltunk. Többen ott is ludtunk. Lepihentünk néhány órá-a, aztán folytattuk újra a munkát. Sürgős meló volt, exportra ment az áru. Ennyi túlórát persze nem lehe-ett törvényesen elszámolni. Hogy négis megkapjuk a pénzünket, ermelékenység-növekedésnek szá-nolták el. Ezt viszont a normaren-ezők „szúrták ki". Vagy hatvan zázalékot vettek le a normánkból. A következő hónapban persze még sak meg sem tudtuk közelíteni az j normát, 1 500 meg 2 000 forinto-at vittünk haza a szokásos 5—6 zer helyett... Elegem volt ebből, az zemben most már csak annyit úlórázok amennyi feltétlenül kell hhoz hogy jó fiú maradjak a fő-ököknél.

✦ ✦ ✦

— Nálad is „illik" túlórázni an-ık aki „jó fiú" akar maradni? — érdem üzemvezető ismerősömet.

— Nehogy azt hidd, hogy kény-zerítünk bárkit is. Sőt, az emberek ıorgolódnak ha nincs túlóralehető-ség. Persze akadnak, akiknek job-an jövedelmező délutáni elfog-ıltságuk van. Ők csakugyan nem zívesen vállalnak túlórát. Télen éldául jutalmazási eszköz szinte, ogy kinek engedek túlórázni. Ta-ısszal viszont, amikor sok a munka háztájiiban, már nehezebb bent arasztani a embereket.

— De hát végül is miért van ükség túlórára? Nem lehetne

[illegible] szerződésben megengedettnél több túlórát. Természetesen ellene vagyunk a „fekete" túlóráknak, de az az igazság, nagyon ritkán derül fény ilyen esetekre...

✦ ✦ ✦

— Ne hidd — mondja *Tamás*, a jeles mérnök —, hogy csak a fizikaiak túlóráznak. Menj csak el mondjuk délután öt órakor valamelyik vállalat irodaháza előtt, s megszámolhatod egy kezeden, hány ablakban *nem* ég a villany. Már jó ideje abban a tévhitben élünk, hogy az a jó vezető, aki minél tovább nyüzsög a gyárban. Nekem viszont az a véleményem, hogy ki kell tudnunk kapcsolódni a gyári légkörből, pihenni, ahhoz, hogy másnap friss fejjel láthassunk a munkához.

✦ ✦ ✦

Tamás szavai még a fülemben csengtek, amikor az elmúlt napok apróhírdetéseit böngésztem.

„Rotációs kapával kert művelésében segítek". „Matematikai oktatást vállal fiatal villamosmérnök." Kertásást, fametszést vállalok." Vasalást, mosást vállalok másodállásban." „Délutáni elfoglaltságot keresek gépkocsival, vagy anélkül. Minden érdekel."

Pethő Lajos

Mayer Ede
festő

1907.
VIII Üllői út 52

I. KERÜLETI KÖZSÉGI PÁRT

(Párttanda: I. Krisztina-tér 1. szám, vendéglő-helyiség.)

Szavazó-lap

az összes választók sorából választandó

székesfőv. bizottsági tagokra.

Rendes tagok:

1. ***Bursics Antal***, állomásfőnök

Mayor Henrik

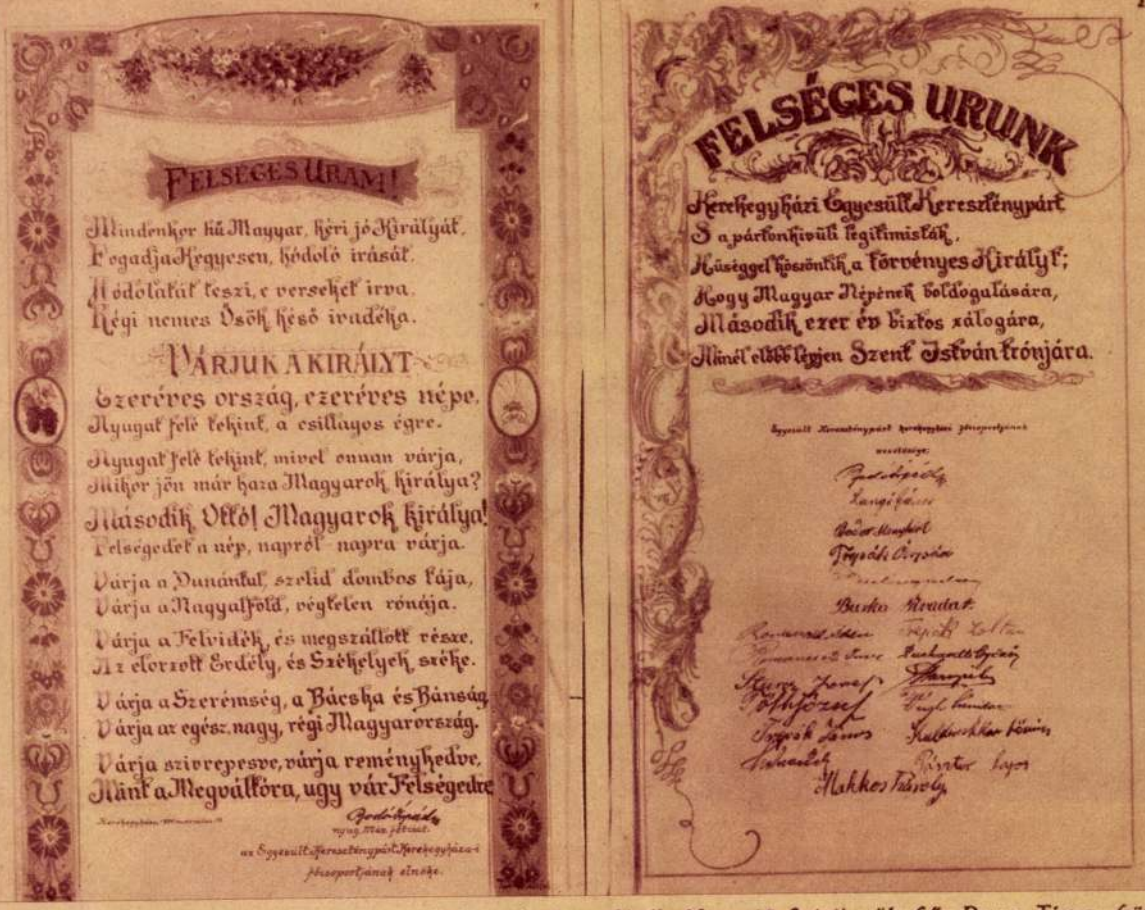

FELSÉGES URAM!

Mindenkor hű Magyar, kéri jó Királyát,
Fogadja kegyesen, hódoló írását.
Hódolatát teszi, e versekbe írva.
Régi nemes Ősök hévő irodéka.

VÁRJUK A KIRÁLYT

Ezeréves ország, ezeréves népe,
Nyugat felé tekint, a csillagos égre.
Nyugat felé tekint, mivel onnan várja,
Mikor jön már haza Magyarok királya?
Második Ottó! Magyarok királya!
Felségedet a nép, napról napra várja.
Várja a Dunánkul, szelíd dombos kája,
Várja a Nagyalföld, végtelen rónája.
Várja a Felvidék, és megszállott része,
Az elorzott Erdély, és Székelyek széke.
Várja a Szerémség, a Bácska és Bánság,
Várja az egész nagy, régi Magyarország.
Várja szívrepesve, várja reménykedve,
Hánk a Megváltóra, úgy vár Felségedre.

Bodó Árpád
nyug. MÁV főtiszt.
az Egyesült Kereszténypárti Kerekegyházai
főcsoportjának elnöke.

FELSÉGES URUNK

Kerekegyházi Egyesült Kereszténypárt
S a párton kívüli legitimisták,
Hűséggel köszöntik a törvényes Királyt;
Hogy Magyar Népének boldogulására,
Második ezer év biztos zálogára,
Minél előbb lépjen Szent István trónjára.

Egyesült Kereszténypárti kerekegyházi főcsoportjának
vezetősége:

Bodó Árpád elnök
Tanító úr alelnök
Bodor Menyhért pénztáros
Fényes Károly jegyző
Buzkó Kiadat
Fényes Zoltán
Szabadi Gyula
Kiss János
Tóth József
Fényes Sándor
Szabó János
Kalocsa-kör titkára
Szabó Sándor
Rigler Lajos
Makkos Tábor

Két inicíált oldal Kerekegyháza díszalbumából, melyet e királyához törhetetlenül hű Duna-Tisza közti község Bodó Árpád ny. MÁV főtiszt kezdeményezésére ajánlott fel hódolata jeléül Ottó királynak. — A díszalbum, melyet Őfelsége kegyesen elfogadott és hálásan megköszönt, Maxor Henrik címerfestő és Schuler Ferenc könyvkötő munkája.
(Bővebb cikk mai főlapunkban)

Mayerhoffer János

1773-ban és 1776-ban a
tervei szerint épületet fel a szervitár rend
új gazdasági épületet és a prisházat

Művészettörténeti Értesítő
7. old. 1973/1

MAYERHOFFER János építőmester

1773-1774 tervet készit a vármegyeház átépítésére de az nem valósul meg.

TÓTH Antal: A Pesti Vármegyeháza. 2.bőv.kiad. bev. Zádor Anna. Bp. : Pest M.Tcs., 1990

13-14.p. ill.

Mayerhoffer József

Budai építőmester tervet készít 1777-ben az egri Széchenyi u. 55. sz. a. róc templom helyreállítására.

Voit Pál Ab.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

5661

Mayerhoffer József

budai kőművesmester 1778. VIII. 15-én elvállalja az egri Szechenyi u. 55. sz. a. róktemplom ujjáépítését.

Voit Pál szk.: Heves megye műemlékei II.

Magyar Országi műemléki topográfiája. VIII. köt.

Budapest, 1972.

5671

M.D.K.

Mayerhoffer József ötvös mewter özvegye

1828-ban a városban élt. Talán azonos a Székesfehérváron dolgozó Mayerhoffer ötvössel. Ő a XIX. sz. elején bécsi ízlést képviselő szinvonalas művészetnek mestere.

Somogyi Árpád: Pécsi szláv ötvösök a XVII-XVIII. században és céhlevelük. 265. o.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1965. Pécs, 1966

M.N.K.

Mayernoffer József ötvös mester ezüstje

1828-ban a városban élt. Talán azonos a Székesfehérvárón dolgozó Mayernoffer ötvössel. A XIX. sz elején bécsi izlést képviselő szinvonalas ezüstöt mestere.

Somogyi Árpád: Bécsi szláv ötvösök a XVII-XVIII. században és cénlevelük. 260.o.

A Janus Pannonius Mus. Évkönyve, 1960. Pécs, 1968

MDK

Mayrhoffer József épitőmester + 1799

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok II.A budai épitészet mesterei Mária Terézia uralkodásától a Szépitési Bizottság megalakulásáig 1740-1808 Müvért 1957.VI.évf.4.sz.301.l.

MDK

Mayrhoffer József, építőmester
1770-től mester
+1799

Schoen Arnold: Budai építőmesterekről töredékek, vázlatok.
Müv.Ért.1957, VI.évf. 4.sz. ~~297~~ 301 l.

MDK

Josef Mayrhoffer **budai** kőmives

1781. alapos restaurálási munka folyik az egész emlékművön 465 frt összköltségben

Schoen A: A Zsigmond téri Szentháromság szobor. Tanulmányok Budapest Multjából. Bp. 1936. IV. k. 2-13. l.

Mayerhoffer Josef

laid.

Rch 89. l.

Mayerhoffer József

Könnivermester

1782

l.

Historia 1932. V.

12. l –

Mandé Daguerre.

18-án. † Petit-Brieben, Paris
lius 12-én.

sz. Wéber Sarolta.

dult és szembe néz. Közé-
sült haja füleit is takarja.
rakötött szalaggal, magas
ókás előrészszel és vállra-

nedaillon), préselt bőrtokban,
z. 1282. — Vétetett az 1910
reith Bélától 400 K-án (1132–
21-én. — A vételt jóváhagyta
nin. határozat (1302–910). —
s-én (1299–910). — Az elszá-
czius 11-iki 26414–910 szvsz.

20

Mayrhoffer József

budai építőmester

l.

Tanulmányok Bp

multjából

VI.

Képek magyarázó

jegyzéke 2. szá-

mozatlan lap.

Mayrhoffer, Josef

budai könnives

l.

Schoen Szentháróm I.

6-l-

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Tel: Kiss János
Kőrag

Mayerhoffer József

1744–1799.

Budai szülétésű építőmester, Mayerhoffer Ádám fia. 1769-ben lett mester Budán. Működésével már a századvégi mesterek közé tartozik, a klasszicizmusnak egyik leghiválóbb képviselője.

Réh 89. l.

Mayerhoffer József,

könnüresmester

1770 – 1799.

Budán

Sbudaikö 1891.

Horváth Géza dr. I. 109

906 · VI · 22.

A pozsonyi városi könyvtárnak: az I Sándor czár 2 ezüst. és kir. gyalogezredparancsnokság megkeresése megküldetik azzal, hogy a rézmetszetre vonatkozó netalóni felvilágosítások kéz vétlenül az ezredparancsnoksággal közlendők

(514/906)

Mayerhoffer József

Könüves
(és 1792-93, 1795-97,
1788-90.) mint szo-
szóló tagja a budai
külső városi tanács-
nak
Schmall L., Adalékok
Bp. 1899. II. 265. l 272. l.

1782 a ~~külső városi~~ hatvanas
tanács tagja Budán
s ugyanakkor a külső
városi tanácsos

~~Allatesont VIII.158~~

Mayerhoffer József

könnives

1788–1790. a buda-
városi ~~külső tanács~~ szószóló
helyettese ~~[illegible]~~ volt.
1792–93. ~~[illegible]~~ szószóló
~~[illegible]~~
1795–97. dito

Schmall

II. 265. l.

Mayerhoffer József

Könnyves

1782-től hatvanas
polgár, ugyanakkor
a külső tanács tagja

Schmall

II. 272. l.

M.D.K

MAYRHOFFER József kőműves

Közreműködött a Zsigmond tári szentháromság-szobor 1781-83. évi restaurálásánál

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 273. l.

-1-

M.D.K.

Mayerhofer József (budai), kőművesmester

1774-ben készíti el a boconádi plébánia ház tervét. Az 1748-ban emelt boconádi kastélynál való kőrremüroále se kérdéses. Szerző art Quadri gjön gjösi kőművesmesterrel tulajdonít. Ja. 1774-ben-több más iparossal együk költ segvetést készít az egri rác templomhoz

./.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 365 old.

M.D.K.

Mayerhofer József, budai kőmű vesmester

... több más budai és helybeli mesterrel együtt, de ebből az építkezésből nem lesz semmi, mert Eszterházy püspök megakadályozza (lásd Leopold Grossmann lemásoltatott tervét és Hazael és Francz hiába készített terveit) A rác templom valós felépítését szerző itt tárgyalja, holott az Povolni János nevéhez fűződik.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 365 old.

-1-

M.D.K.

Mayerhofer József, budai kőmüvesmester

(nem rokon a pesti Mayerhoffer családdal) készitek tervet az egri Náj-major-házra, melyért 1775. márc. 15-en vett fel 4 ft. 14 krajcárt. Szerző meg egyszer említi az egri rác templomhoz 1777-ben készitek tervével kapcsolatban – melyet Hazael Hugó és Frauer Józsefével együk – Leopold Grossmann bécsi irodájában ./.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemlékei topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

246. old.

+346. "

M.D.K.

Mayerhofer József, budai kőműves mester

... lemásoltathat, nyilván az engedélyezési kérvény mellékletéül. A templom azonban csak később épült fel, 1784-ben, Povolni János tervei szerint. További részletes Mayerhofer Józsefről az Adattárban.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemlékei topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

246-247old.
+364-365. o

Mayerhoffer József 176, 186

Schoen Anna temple.

Mayerhoffer József

budai születésü polg-
építőmester
kiszítette a jezustársa-
sági kollegium és gim-
názium épületének fel-
viteli rajzát 1766-ban

Repr.

Szalaykirkgimn

204. l. II.
tábla

A rajz az Orsz Levéltár-
ban van (Delineati-
ones Div. 9. Nr. 110.)

zó-
szánsz
ott
léül
nek
század
z már
ken,
szánsz-
z. A
lyát
a nyu-
kkele-
ul a
3 he-
Olasz-
felében
sznak,

Mayerhoffer József budai építész

1766-ban készített feljegyzés
az építkezésről – emlékül

Lócsy Erzsébet: A budavári Nagyasszony tér
Képzőműv. Alap Bp. 1961

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II 184 l.

Név: Mayerhaffer Joseph

Foglalkozás: Kőmüves mester

Szárm. hely:

Hitfelekezet: Csal. állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1769. II. 13

A polgárjogért fizetett összeg forintban:

Mayerhoffer József

ötvös

1809 Pécs

„ Bavarus."

Kapmagyarország ötvösök 40 l.

2192. E.A. Walton:

A patak.

A dombos vidék előter
ányka ül a földön, mig jobbra
maszkodik, a ki a leány felé n
birka legel. A leányka öltözet
rékli és térdig érő szokn
ke mellény és nadrág. A derült
alól balra: E.A. Walton.

Vászon, mér. 91 : 121
Vétetett 1902: IV. 18
nán (372-902-13)

Mayerhoffer József, özv.
fiával

ötvös

1828 Pécs

Kapmagyarorszötvösök 40 l.

2191. Skutetzky Döme:

Önarczkép.

A müteremben balra fo
festő, ki jobb kezében [illegible]
tart. Rövid haja ős
barna, szeme szürke, arcza lebe
állványra tett vásznat és
talt, a falon több képet és a
szék van, [illegible] női
látunk. Mögötte [illegible] a farag
Jelzése alól jobbra: Skutezky.

Vászon, mér. 95 : 124.8
Vétetett az 1902: IV. 1
ronán. (372-902-12.)

Mayerhoffer József

ötvös

Kőmagyatoj - 1618 r.

B C D E F G H I J K L M

B C D E F G H I J K L

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

I II III IV V VI VII

O. T. J.

35.

1. 1935. I. 27- ij.

7. à conto

I. 28 — II. 24 ij

II. 25 — III. 31 ij

11. à conto

2. à conto (Hirschenbaum)

5 —.— —.—

IV. 1 — 28 ij

IV. 29 — V. 26 ij

3. à conto (Kirsten)

2. à conto —.—

Mayerhoffer László

(Dr Fodor László)

rajztanár

1878 – 1888.

Bentercebánya – Sel-

mecbánya –

lásd

Fodor László dr

alatt,

HELYSÉG

EGER

VÁRMEGYE

Heves

SZAKCSOPORT

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Kőfeszület

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Szt.Rózália,Róku Temetőkápolna bal

FÉNYKÉP, RAJZ

MAYERHOFER Mihály kőműves

Koppány Tibor: Adatok a vasszécsényi Ó-Ebergényi kastély épitéstörténetéhez. = Vasi Szemle, XLIV.évf.1.sz. 1990. 74. p.

2742
8 Juni 19

WIEN, 6. Juni 1928
UNIVERSITÄTSSTRASSE 11

Simko & Kupferschmiedt,

Budapest

das beiliegende mit Prof. Ernst Abony un
eitungsausschnitten, die ich gleichfalls
steller einen Betrag von Pengö 40.- als
gerweise erfahre, dass sich derselbe auch
mit einem ganz gleichlautenden Schreibe
e Spenden erhalten hat.-
e nun bitten, sich frdl. zu erkundigen,
nen Künstler handelt, der sich in so ent

Mayerhaffer Miklós, szobrász

Tegnap nyílt meg öt fiatal Békés megyei képzőművész – Gubis, Lonovics, Mayerhaffer, Fajó, Mengyán – fém terplasztikáit bemutató kiállítás Békéscsabán.

Békés Megyei Népújság, 1977. okt. 1.

Mayerhoffer Miklós

Méltatás.

Lőrinc Lajos: Békési művészet 1978.
Művészet, 1978. július – 18. lap.

Mayerhoffer Miklós (Békéscsaba, 1945 -

Grafikus

Lakás: 5600 Békéscsaba, Fővenyes u. 46

művei nyomtatt az Országos Grafikai Műveztelep,

Békéscsaba 1976-77 művei között

- Katalógus a Könyvtárban -

Th. Mayerhofer

József főherczeg / a
magyar országos tűzoltó=
szövetség védnöke, az
alcsuthi önkéntes tűzoltó
= egyesület főparancs-
noka stb.
Autotypica. folio.

Az Illustrirte Westungarische Feuerwehr Zeitung kiadása

Pozsonban

Mayerhofer Thomas

l.

Ernst-Muzeumaukcija I.

381.

Th. Mayerhofer Wien

Sok magyar kárszú orchép (Kréta rajz), fölep az Ország világban. (1884 évfban is.) Ez fénykepek után több más rajzot a, mint tájképek, épületek stb.

Igen tetszetősek a rajzai.

Kiemelendő:

Magyar szépek csarnoka.

Ország világ 1884. 49. sz.

Th. Mayerhofer

A 80 as években sokat szerepel
korajzai után készült auto-
typicával a budapesti la-
pokban. Eddig csakis arcké-
peket láttam tőle.

Péld:
Zákainé Laborfalvi Róza. Vas-
Ujs. 1883. 48. sz. és Egy-
temegyenben is több szüvész
arcképe szüttén tőle.

M. D. K.

Mayerhofer Tivadar.
(* 1855.)

Kazinczy Ferenc arcképe.

Litografia.

Megjelent: Dolinay Gy.: Történelmi arcképcsarnok. Bp. 1898. 3. kiad.

Rózsa György: Kazinczy Ferenc a művészetben.

Művért. 1957. IV. é. f. 2–3. sz.

192. l.

Mayerhoffer, Th. M.D.K.

Vajda János arcképe /litográfia/ repr.

Keresztury Dezső: A magyar irodalom képeskönyve Bp. 195(
231.1.

M.L.F.

Weierstraß. Z.

Weiss. Neue Ableitg. d. Integrallg. regr.

231.1.

M.D.K.

Mayerhoffer Tivadar

Hugo Victor iróról készitett portréját hozza a lap.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1885. juni.1. III. kötet 299. lap

M.D.K.

Mayerhoffer Tivadar

Tisza Kálmán portréját készitette.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1885. ápr. 1. III. kötet
5. lap

M. D. K.

MAYERHOLDT Tamás György gazdatiszt

1783. Óbuda, uradalmi kamarai épületek becsléséről

1784. Visegrád, uradalmi épületek ellenőrzéséről

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 238. o.

M.D.K.

...holdt, Michael, ~~festő~~, asztalos, faszobrász

marburgi származásu, a 18. sz-ban tünik fel Budán, polgári körökből származó megbízásokkal. 1719-ben nyeri el a polgár jogot, házat vásárol a Víziváros ban, esküdt széki- és tanács tag-

./.

Mária G. Agghézy: Steirische Beziehungen der ungarländischen Barockkunst

Acta Historiae Artium,
Bp.1967. Tom.XIII. fasc. 4. 330. old.
+346-347. "

M.D.K.

erholdt, Michael, asztalos, faszobrász

... hént részt vesz Buda városi kőrigazgatásában. 1745-ben közre működik az akkor jezsuitár kezén lévő szt. Anna templom berendezési munkálataiban, 1760-ban, a budai Kapuzinus-templom főoltaráért 450 aranyat vesz fel. Valószínű, hogy az oltár-gerendát hordozó kariatidák nálunk ritka motivumát ő hozta magával távoli hazájából.

Mária G. Aggházy: Steirische Beziehungen der ungarländischen Barockkunst.

Acta Historiae Artium,
Bp. 1967. XIII. fasc. 4. 346-347. old.

M/K MDK

Mayerhold Antal
asztalos

A Medve utca 36 sz. ház 1813-ban épült az ő és Mayerhold József városi jegyző részére.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
73.1.

Mayerhold Mihály

antalos

1737-töl a hatvanas

polgár, 1747, 1762

a külső tanács tagja

Schmall

II. 272. l.

az esetben szerepeltethetjük nevedet a meghivón.

Egyuttal kérlek, hogy az estélynek ismerőseid körében csinálj propagandát és azoknak névsorát (állás, pontos lakcim feltüntetésével), akiknek részére meghivót akarsz küldeni, hozzám január 10-ig eljuttatni szíveskedjél.

Közreműködésedre biztosan számitva, szivélyesen üdvözöl a rendező-bizottság nevében

Dr. PONGRÁCZ ELEMÉR
I., Logodi ucca 9. III. 18.

Budapest, 1929. december hó

Viola és Geist, Budapest.

 M. D. K.

MAYERHOLDT János Mihály asztalos

Stájerországi származású

1719-ben budai polgár, háza van a vízivárosban, 1737-és 1762-között a városi tanácsban is szerepelt

1724 – 1725. Buda, Szt. Anna-kápolna, berendezés

1746 – 1765. Buda, Szt Anna-templom berendezés

Aggházy: Barokk szobrászat. – Bp. 1959.

-2- M.D.K.

MAYERHOLDT János Mihály asztalos

1760. Buda, kapucinusok főoltára

450,- forintért

Agghány: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 111. 238, II. 32.

M. D. K.

Mayerhoffer ötvös M D K.

1827 ben dolgozott Székesfehérvárott.
„Székesfehérvári ötvösmester polgár" – nak ne-
vezte magát. A Román Szépművészeti Múz-
ban van egy ezüst kelyhe.

Somogyi Árpád: Neuere Beiträge zu
der Geschichte der Goldschmiedekunst in
der Komitat Fejér 139. old

Alba Regia. István Király Múz
Közleményei 4-5 köt. 1963-64. Székes-
fehérvár 1965

MAYERL FRANZ,főaranyválasztó

A körmöci pénzverő személyzete:
A M.N.M.Éremtárában iratmásolatokban 1748-1768.években emlitve a személyzet fizetése.Ebből összeállitható az alkalmazottak névsora.

MAYER FRANZ,főaranyválasztó,1756-+1767.III.16.
42.old.

HUSZÁR LAJOS: Pénzverés Körmöcbányán 1748-1768.
években 32.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LVI-LVII.évf. 1957-1958.
Akad.Kiadó,Bpest. 1958.

LETTICH GEORG, ková

MDK

Mayerszky Róbert

A N. Szalon 76. csoportkiáll. Képzőművészet 1932. 48. sz. 71.l.

Maygraber MDK

épitész

Siklóssy László: A Dunakorzó multja és jövője.
Uj Idők 1928. márc. 4. 287.o.

MDK

Mayláth ép.mérn.

Káldy ép.mérn. -el közösen egy ötszobás családi ház
zat és egy két szobás családi lakóházat tervezett.

A MMEE-ben állandó intézménnyé alakult át ez a kiállítás./Két illusztr. a III.és VII.l./

Dr.Ry.L.: A"Hogyan épitsünk?" kiáll. a Bemsetközi Vásáron. MMEE Közlönye 1933.máj.6. III.és VIII.l.

Mayle Kristóf

ötvös

Kőmagyötvi. 520-4.

Egyenleg	X	Követel	Tartozik

Tartozik	Követel	X	Egyenleg
47·90	47·90		—
110·80	110·80		—
40·40	40·40		—
16·21			
55·40	55·40	T	16·21
27071	25450		
25450			
1621			

Mayle (Meyle,
Meille) Kristóf

aranyműves Pest
1817-ben mester
1839-ig követhető

Horváth-Kentpéteri
254-l.

M.N.M.K.

MAYLE Kristóf arany- és ezüstműves

Pesti mester XIX. sz.

Mihalek Sándor: Szentpéteri S.... Bp. 1954.
137. l.

Mayle Kristóf
pesti ötvös

l.

Mihalik: Szentpéteri

137. l.

MDK

Mayerné és Szabó István

Iparmüvészeti tárgyai

Rákospatak mentén, of.

Rákosi rétek, of.

Uj Szalob...karácsonyi kiáll. 1934. dec.

7. l.

Mayer Wenzel

pozsonyi ezüstmíves

láid

Horvmagyötv Becsben

7. l.

M. D. K.

MAYER, Wilhelm asztalos

Vogel S. alkalmazottja 1805-ben

L. S. Vogel 209

Mayer és Willner

kártyakészítő

lásd

Lay Bresliparmův Eiáll

63. l.

ERZSI

űvészek

ES KIÁL

ől április

dij nincs

Mayer W

Lind

Gohl Brijabb 91 l

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Mayer Vilmos

billiárd-asztalos

[redacted]

Tanulmányok Bp. múltjából · VII.

55. l.

erejénél fogva még egyszer követelik a könyvet, maguk pedig elsikkasztják. 4. Ha azokban az órákban, amelyekben kötelesek a könyvtárban megjelenni, nem jelennek meg pontosan és vagy magánügyeik után járnak, vagy — amint az egyetemeken meg szokott történni — ezalatt az idő alatt a diákokkal lumpolnak és kifogásul mindenféle akadályoztatásokra hivatkoznak. 5. Ha a könyvek jó kiadásait (editiones) kicserélik, vagy a teljes és hibátlan példányokat csonka és hibás példányokkal helyettesítik. 6. Ha a könyvtárban található *Instrumenta mathematica*-t mindennapi szükségleteikre használják föl s amikor az elromlik, azt mondják, hogy már azelőtt is ilyen volt. 7. Ha jóbarátaiknak titokban és a szabályok ellenére könyveket lakásukra kikölcsönöznek és megengedik, hogy azok a könyveket a naponkénti forgatással elnyúzzák. 8. Ha abból a pénzből, amelyet új és a könyvtárban még meg nem lévő auctorok beszerzésére alapítványul kaptak, valamit elsikkasztanak, olyképen, hogy a könyveket olcsóbban vásárolják meg, mint elszámolják. 9. Ha azokat a könyveket, amelyek két vagy több példányban vannak meg a könyvtárban, elviszik és a maguk javára értékesítik. 10. Ha nem vezetnek rendes katalógust a könyvtárban található könyvekről, hogy aztán egyes könyveket annál könnyebben elsikkaszthassanak. 11. Ha azoknak, akiknek akarják, gyakori belépést engedélyeznek a könyvtárba, má-

TERMÉSZETVILÁGMINDENSÉGEMBERÁLLATISTEN
NATUREUNIVERSEMANANIMALGOD

SZOBROK — KÉPEK — SCULPTURES — PAINTINGS

MAYOROS ISTVÁN

KIÁLLÍTÁSA
EXHIBITION
HOTEL GELLÉRT

KÜLÖNTERME SMALL HALL

1992. JÚN 22-JÚL 2.

MEGNYITÓ: JUN 22. 18.00
OPEN:

Megnyitja: VÖRÖS RÓBERT
Közreműködik: ORAVECZ GYÖRGY
zongoraművész

A KIÁLLÍTOTT MŰVEK MEGVÁSÁROLHATÓK
THE EXHIBITED WORKS OF ART CANBE BOUGHT

MAYOROS Ltrar

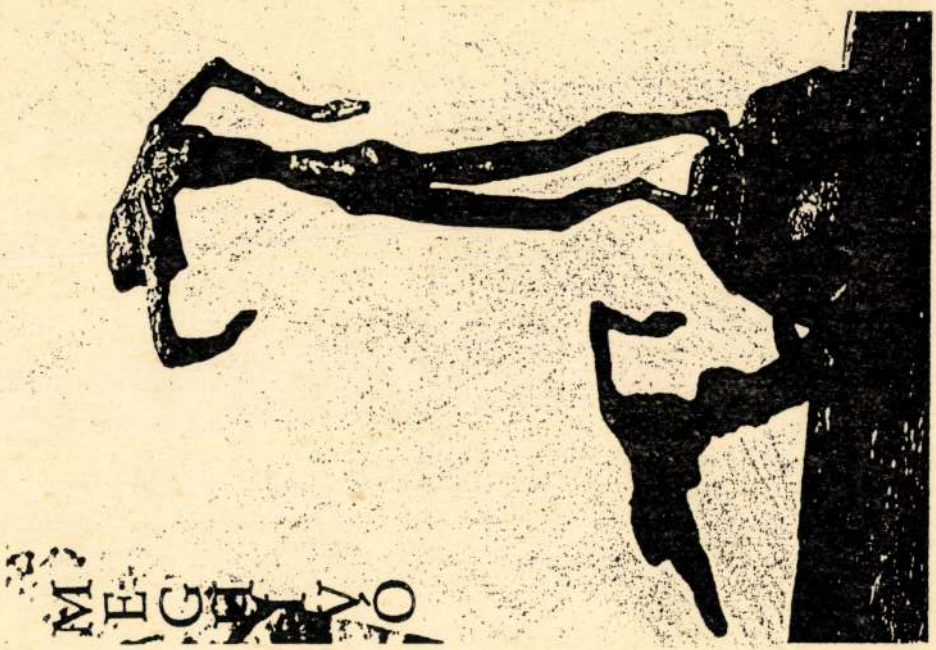

Maynzeck

Johann Fridrik

Papa terkepe 1700-
ból, eredeti felvétel
a város tulajdoná-
ban. Többször cu-
litve

Horváth Papa

55. l

3. Bo

200 kg Carolina, o
kg-onként, 50 kg-
keltétől számito
nás nélkül.

Megjegy
szó, törmelék m
lák hozzám j
ról én gondo

Maynzeck Joh. Frider.

Pápa város képe
1700.
Pápa város tulajd

Jml

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Mayler E.

Jesti

l.

Mihályi Pannonh.

24. l

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
V. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Mayler E

festő

13. és 14. **Mikszáth Kálmán és neje** szül. **Mauks Ilona.** Mellképek. Olajfestmény. Festette Mayler E.
15. **Mikszáth fiainak gyermekkori arczképe.** Olajfestmény. Kettős mellkép.

Mikszáth - kúria

Dévald Akad. palotája

73. l.

Igazgató: **Reichenbach Béla dr.**, ny. r. tanár, (l. 2/a. pontnál).

Intéző: **Zsolnay Endre**, okl. mezőgazda. Páty.

Számvevő: **Jakab Bálint dr.**, okl. gazdasági szaktanár, mezőgazdaságtudományi doktor, főiskolai képesítésű gyakornok, (l. 16. pontnál is).

A mérnöki és építészmérnöki kar, valamint a gépész- és vegyészmérnöki kar műszaki tisztviselői.

Műszerészek: **Uitz Henrik**, XI., Magyarádi-út 17.
Van der Laar Frigyes, XI., Horthy Miklós-út 32.

Gépfelügyelők: **Ágoston József**, XI., Műegyetem.
Boncz Ferenc, V., Szent István-körút 9.
Simon Imre, XI., Fehérvári-út 6.

Művezetők: **Kern József**, XI., Bercsényi-u. 5.
Perlaky Antal, épületfelügyelő, XI., Műegyetem.
Korecz Károly, VII., Nyár-u. 12.

Gépészek: **Nagy Ferenc**, okl. gépészmérnök, Nagytétény, Diósárok.
Ifj. Kardos János, VI., Palotai-úti városi házak 59/287.

Mayntzeck, Johann Heinrich

8368.

1738 szept. 1. – Johann Heinrich von Mayntzeck, Ingenieur, des † Johann Adam von Mayntzeck Sohn, wohnt zu Papa in Ungarn, Jungfrau Marie Elisabeth Weldischhoferin. – Zeugen: Wenig, registrator des stifts Klosterneuburg, Joseph von Mayntzeck zu Klosterneuburg.

1738-ban nösült Beisben.

Starzer A., Quellen zur Geschichte der Stadt Wien, Wien 1908. VI. B. No 8368.

l. Libay Sámuel

~~Liebei, Sámuel, posszonyi ötvöslegény~~

~~V. 136.~~

MAYNZOCK J.H. mérnök

Pápa város 1735-ben készült felmérése tőle származik
Uradalmi mérnök volt. 65.old. Kép 66.old.

KATONA IMRE: Történeti adatok Pápa topográfiájához
55.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 9. 1970.
Veszprém

MAYNZECK J.H., mérnök

Ha az összeírás sorszámait összevetjük a Maynzeck-féle VIII.századi térkép telekszámaival, az eddigiekkel mindenben egyező, sőt ezeket érdekesen alátámasztó eredményeket kapunk. 67.old. 9.jegyz

KATONA IMRE: Történeti adatok Pápa topográfiájához
55.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 9. 1970.
Veszprém

MAXZEEKMAYNZECK J.H. mérnök

MAYNZECK J.H.Mérnök

1.ábra.-Részlet Pápa város 1735-ben készült felméréséről./I.H.Mayzeck uradalmi mérnök munkája/.Fekete rep.
66.lod

KATONA IMRE: Történeti adatok Pápa topográfiájához
55.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 9. 1970.
Veszprém

MAYNZECK J.H., mérnök

Az ő 1735-ben készült térképe szerint is a templom a tér közepén állott, homlokzatával a Zichy-ház déli felének fordulva. 66.old.

KATONA IMRE: Történeti adatok Pápa topográfiájához
55.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 9. 1970.
Veszprém